

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om terroristbrott

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i strafflagen, tvångsmedelslagen, polislagen och 17 andra lagar. Det föreslås att det kapitel i strafflagen som gäller terroristbrott ersätts med ett nytt kapitel som gäller terroristiska brott.

Bakgrunden till de föreslagna lagändringarna är föresatserna i regeringsprogrammet om en totalreform av terroristlagstiftningen och om behovet av att förtydliga regleringen, säkerställa att den är heltäckande och skärpa straffen. Också i tidigare lagstiftningsprojekt har det flera gånger konstaterats att regleringen behöver förtydligas. Under drygt 20 år har det gjorts flera enskilda ändringar i de straffbestämmelser som gäller terroristbrott utan att någon övergripande översyn har gjorts.

Till målet att förtydliga regleringen anknuter ett förslag om att brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte ska kallas "terroristbrott". På så sätt undviks paragrafhänvisningar som upplevts vara problematiska. Tillämpningen av regleringen främjas av att definitionsbestämmelsen i förslaget placeras i början av det berörda kapitlet. För att lätta upp regleringen föreslås det att subsidiaritetsklausulerna slopas. Straffbestämmelsernas inbördes förhållanden och förhållande till strafflagens bestämmelser om delaktighet ska behandlas i motiveringen till paragraferna efter behov.

För att förtydliga regleringen förenhetligas i förslaget brottsbenämningarna och straffbestämmelsernas ordalydelse så långt möjligt, och brottsrekvisiten preciseras efter behov. Bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp slås samman och bestämmelserna om finansiering av brott enligt vissa internationella överenskommelser placeras mer lämpligt i det kapitel i strafflagen som gäller allmänfarliga brott. Att omfattande motiveringar till straffbestämmelserna samlas i en enda regeringsproposition bidrar till att göra bestämmelserna lättare att tillämpa och mer användbara.

Genom de föreslagna lagändringar som utvidgar det straffbara området för brotten främjas en tillräcklig räckvidd för straffbestämmelserna. Det föreslås att kretsen av brott som begåtts i terroristiskt syfte utvidgas så att den också omfattar grovt frihetsberövande, grov våldtäkt, grovt rån och grov våldtäkt mot barn. Straffbarheten för förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism utvidgas till att även gälla åtgärder för att främja framtida terroristbrott som en eller flera andra personer avser att begå.

Det föreslås att viss hantering av varje sådant föremål eller ämne som i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa ska vara straffbart som förberedelse till terroristbrott. Det ska också vara straffbart för en person att försöka tillhandahålla utbildning för terrorism, att resa till en annan stat för att där främja resa för terrorism eller att vistas i en stat där personen inte är medborgare eller varaktigt bosatt för att där begå ett terroristiskt brott.

Som en utvidgning av det straffbara området kan också betraktas det att ett annat brott enligt kapitlet om terroristiska brott som främjas genom ett brott enligt det kapitlet inte behöver specificeras genom angivande av brottsbenämningen.

I fråga om straffskalorna föreslås det flera justeringar utifrån vilka det blir möjligt att döma ut strängare straff än enligt de nuvarande straffskalorna. Justeringarna gäller förberedelse till terroristbrott, deltagande i utbildning för terrorism, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism. Utöver att maximistraffet föreslås bli ändrat ska det inte längre gå att döma ut bötesstraff för dessa brott. I fråga om ledande av terroristgrupp föreslås den nuvarande lindrigare straffskalan bli slopad.

Terroristbrott ska fortfarande utgöra internationella brott, på vilka finsk lag kan tillämpas och som kan behandlas i en straffprocess i Finland oberoende av gärningsmannens nationalitet, gärningsorten och lagstiftningen på gärningsorten. I det reviderade kapitlet föreslås ingen paragraf om att riksåklagaren beslutar om väckande av åtal för terroristbrott och således då också bestämmer vem som ska utföra åtalet.

Användningsområdet för hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information utvidgas något vid utredning, förhindrande och avslöjande av terroristiska brott. Detta föranleds i huvudsak av justeringarna av straffskalan. I flera lagar föreslås det med anledning av de justerade straffbestämmelserna ändringar av teknisk natur.

Lagarna avses träda i kraft under 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	8
1 Bakgrund och beredning.....	8
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Beredning.....	9
2 Nuläge och bedömning av nuläget	12
2.1 Straffbestämmelserna om terroristbrott och bakgrunden till bestämmelserna	12
2.1.1 Brott som begåtts i terroristiskt syfte.....	12
2.1.2 Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.....	16
2.1.3 Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.....	16
2.1.4 Ledande av terroristgrupp och definitionen av terroristgrupp	18
2.1.5 Deltagande i en terroristgrupps verksamhet	21
2.1.6 Meddelande av utbildning för ett terroristbrott	24
2.1.7 Deltagande i utbildning för ett terroristbrott.....	25
2.1.8 Rekrytering för ett terroristbrott	27
2.1.9 Finansiering av ett terroristbrott	28
2.1.10 Finansiering av en terrorist	29
2.1.11 Finansiering av terroristgrupp.....	30
2.1.12 Resa i syfte att begå ett terroristbrott.....	31
2.1.13 Främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott.....	32
2.1.14 Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott	33
2.2 Gemensamma bestämmelser om och aspekter på terroristbrott	35
2.2.1 Uppsåt.....	35
2.2.2 Koppling till det brott som främjas.....	35
2.2.3 Beslut om väckande av åtal	36
2.2.4 Straffansvar för juridiska personer	36
2.2.5 Det geografiska tillämpningsområdet för straffbestämmelserna och behandlingen av brottmål i Finland.....	38
2.2.6 Rättsskydd för brottsmisstänkta.....	40
2.3 Hemliga tvångsmedel och förtäckt inhämtande av information.....	40
2.3.1 10 kap. i tvångsmedelslagen	40
2.3.2 5 kap. i polislagen	43
2.4 Uppgifter om praxis	43
2.4.1 Ärenden som behandlats i straffprocess	43
2.4.2 Lägesbild av terroristbrottsligheten	47
2.4.2.1 Allmänt	47
2.4.2.2 Högerextrem terrorism.....	47
2.4.2.3 Radikalislamistisk terrorism	48
2.4.2.4 Övrig terrorism	49
2.5 Bedömning av nuläget	49
2.5.1 Ställningstaganden i anslutning till helhetsöversynen av lagstiftningen	49
2.5.2 Faktorer som ska beaktas vid bedömningen	51
2.5.2.1 Regleringens överensstämmelse med internationella kriminaliseringsförpliktelser	51

2.5.2.2 Kriminaliseringsprinciper och allmänna förutsättningar för användning av strafflagstiftningen	52
2.5.2.3 De grundläggande och mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt	54
2.5.2.4 Straffskalorna.....	56
2.5.2.5 Betydelsen av internationella jämförelser	57
2.5.3 Utgångspunkter för och sätt att genomföra en tydligare reglering	58
2.5.4 Bedömning av behoven av att ändra regleringens innehåll	61
2.5.4.1 Terroristiskt syfte, riskvillkor och definitionsparagraf.....	61
2.5.4.2 Brottsom ingår i brott som begåtts i terroristiskt syfte	64
2.5.4.3 Kategorisering och benämning av brott med anknytning till terrorism.....	72
2.5.4.4 Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.....	73
2.5.4.5 Ledande av terroristgrupp.....	77
2.5.4.6 Deltagande i en terroristgrupps verksamhet	79
2.5.4.7 Tillhandahållande av utbildning för ett terroristbrott och deltagande i utbildning för ett terroristbrott	98
2.5.4.8 Rekrytering för ett terroristbrott	102
2.5.4.9 Brottsom avser finansiering av terrorism	106
2.5.4.10 Resa i syfte att begå ett terroristbrott och främjande av sådan resa.....	113
2.5.4.11 Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott	118
2.5.4.12 Definition av terroristgrupp	120
2.5.4.13 Åtalsrätt.....	121
2.5.4.14 Straffansvar för juridiska personer	122
2.5.4.15 Att föreskriva om terroristbrott som internationella brott	123
2.5.4.16 Straffskalor	125
3 Målsättning.....	145
4 Förslagen och deras konsekvenser	146
4.1 De viktigaste förslagen	146
4.1.1 Strafflagen.....	146
4.1.2 Tvångsmedelslagens 10 kap. och polislagens 5 kap.....	151
4.1.2.1 Tvångsmedelslagens 10 kap.	152
4.1.2.2 Polislagens 5 kap.	157
4.1.3 Övriga lagförslag	160
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	161
4.2.1 Konsekvenser för människor och samhälle	161
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	162
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser.....	162
5 Alternativa handlingsvägar.....	164
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	164
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	164
6 Remissvaren och hur de har beaktats	165
6.1 Remissvaren allmänt och tydligare reglering	165
6.2 Straffbestämmelsernas omfattning	166
6.3 Straffskalor	169
6.4 Rekvisitens tydlighet	170

6.5 Lagförslag om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information	172
6.6 Lagförslag som hänför sig till ändringen av 34 a kap. i strafflagen	172
6.7 Övrigt.....	172
6.8 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen.....	173
6.8.1 Utlåtandets innehåll	173
6.8.2 Hur utlåtandet har beaktats	174
7 Specialmotivering.....	175
7.1 Strafflagen.....	175
7.2 Tvångsmedelslagen.....	233
7.3 Polislagen.....	236
7.4 Straffregisterlagen.....	238
7.5 Lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden	240
7.6 Medborgarskapslagen	240
7.7 Gränsbevakningslagen.....	241
7.8 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	241
7.9 Lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen	242
7.10 Lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet.....	242
7.11 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	243
7.12 Tullagen	243
7.13 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	243
7.14 Lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen	244
7.15 Lagen om försvarsmakten.....	244
7.16 Lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling.....	244
7.17 Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation	245
7.18 Lagen om offentlig upphandling och koncession.....	247
7.19 Lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster	248
7.20 Lagen om laddare	248
8 Ikraftträdande	248
9 Samband med andra propositioner och lagstiftningsändringar	249
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	249
10.1 Ändringar som gäller strafflagen	249
10.1.1 Utgångspunkter för bedömningen av förslagen.....	249
10.1.2 Bedömning av förslagen	251
10.1.2.1 Ändringar som gäller rekvisiten	251
10.1.2.2 Straffskalor	254
10.2 Föreslagna ändringar i tvångsmedelslagen och polislagen.....	255
10.2.1 Utgångspunkter för bedömningen av förslagen.....	255
10.2.2 Bedömning av förslagen	256
LAGFÖRSLAG.....	259
1. Lag om ändring av strafflagen.....	259
2. Lag om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen.....	265

3. Lag om ändring av 5 kap. i polislagen.....	268
4. Lag om ändring av 6 och 6 b § i straffregisterlagen.....	271
5. Lag om ändring av 2 a § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden.....	272
6. Lag om ändring av 33 a § i medborgarskapslagen.....	272
7. Lag om ändring av 77 a § i gränsbevakningslagen.....	273
8. Lag om ändring av 18 och 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	273
9. Lag om ändring av 8 § i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen.....	275
10. Lag om ändring av 3 § i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet.....	275
11. Lag om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter.....	276
12. Lag om ändring av 30 § i tullagen.....	277
13. Lag om ändring av 1 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	277
14. Lag om ändring av 11 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen.....	278
15. Lag om ändring av 2 § i lagen om försvarsmakten.....	278
16. Lag om ändring av 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling.....	279
17. Lag om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation.....	280
18. Lag om ändring av 80 § i lagen om offentlig upphandling och koncession.....	282
19. Lag om ändring av 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster.....	283
20. Lag om ändring av 7 § i lagen om laddare.....	283
BILAGOR.....	285
PARALLELLTEXTER.....	285
1. Lag om ändring av strafflagen.....	285
2. Lag om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen.....	296
3. Lag om ändring av 5 kap. i polislagen.....	301
4. Lag om ändring av 6 och 6 b § i straffregisterlagen.....	306
5. Lag om ändring av 2 a § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden.....	307
6. Lag om ändring av 33 a § i medborgarskapslagen.....	308
7. Lag om ändring av 77 a § i gränsbevakningslagen.....	309
8. Lag om ändring av 18 och 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	310
9. Lag om ändring av 8 § i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen.....	312
10. Lag om ändring av 3 § i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet.....	313
11. Lag om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter.....	314
12. Lag om ändring av 30 § i tullagen.....	315
13. Lag om ändring av 1 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	315

14. Lag om ändring av 11 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen	316
15. Lag om ändring av 2 § i lagen om försvarsmakten	317
16. Lag om ändring av 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling	318
17. Lag om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation	319
18. Lag om ändring av 80 § i lagen om offentlig upphandling och koncession.....	323
19. Lag om ändring av 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster	324
20. Lag om ändring av 7 § i lagen om laddare	325

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Bestämmelser om straffbarheten för terroristbrott finns i 34 a kap. i strafflagen (39/1889). Straffbara är brott som begåtts i terroristiskt syfte (1 §), brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte (1 a §), förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte (2 §), ledande av terroristgrupp (3 §), deltagande i en terroristgrupps verksamhet (4 §), meddelande av utbildning för ett terroristbrott (4 a §), deltagande i utbildning för ett terroristbrott (4 b §), rekrytering för ett terroristbrott (4 c §), finansiering av ett terroristbrott (5 §), finansiering av en terrorist (5 a §), finansiering av terroristgrupp (5 b §), resa i syfte att begå ett terroristbrott (5 c §), främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott (5 d §) och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott (5 e §).

Området för straffbarhet har sedan 2002 successivt utvidgats i samband med ett stort antal lagstiftningsprojekt. De senaste ändringarna trädde i kraft i början av 2023. Straffbestämmelserna med ändringar grundar sig i huvudsak på Europeiska unionens, Förenta nationernas och Europarådets internationella kriminaliseringsförpliktelser. Ändringar har dock också gjorts utifrån nationell prövning.

Av de internationella instrument som innehåller kriminaliseringsförpliktelser är de centrala i fråga om terroristbrott i kronologisk ordning Förenta nationernas internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism (FördrS 73–74/2002, nedan ”konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism”), rådets rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism (EGT nr L 164, 22.6.2002, s. 3–7, nedan ”rambeslutet från 2002”), Europarådets konvention om förebyggande av terrorism (FördrS 48–49/2008, nedan ”Europarådets konvention”), rådets rambeslut 2008/919/RIF om ändring av rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism (EUT nr L 330, 28.11.2008, s. 21–23, nedan ”rambeslutet från 2008”), Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) om utländska terroriststridande, tilläggsprotokollet från 2015 till Europarådets konvention (FördrS 49–50/2023, nedan ”Europarådets tilläggsprotokoll”) samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT nr L 88, 31.3.2017, s. 6–21; nedan ”direktivet om terroristbrott”).

På basis av den straffrättsliga legalitetsprincipen, som förutsätter noggrann avgränsning av straffbestämmelserna, och fullgörandet av internationella förpliktelser finns det i strafflagens 34 a kap. ett flertal detaljerade straffbestämmelser som gäller terroristbrott. Av skäl som särskilt hänför sig till fullgörandet av internationella förpliktelser har bestämmelserna om terroristbrott kompletterats flera gånger. Före det nu aktuella lagstiftningsprojektet har det inte gjorts någon helhetsbedömning av förhållandet mellan straffbara gärningar eller av regleringshelheten. Detsamma gäller förhållandet mellan straffskalorna för terroristbrott och förhållandet mellan de straffskalorna och straffskalorna för andra liknande brott. Terroristbrott är enligt lag också internationella brott som kan behandlas i Finland oberoende av gärningsman, gärningsplats och gärningsplatsens lagstiftning, även om de internationella förpliktelser som ligger till grund för straffbestämmelserna inte förutsätter det.

Enligt grundlagsutskottets yttrandepraxis är terroristbrottslighet brottslighet som utgör ett mycket allvarligt hot mot samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen samt människors liv, hälsa och säkerhet. Till terroristbrottslighetens natur som utskottet konstaterar hör att det

nödvändigt att se till att bestämmelserna är tillräckligt omfattande, samtidigt som man beaktar skyldigheterna i fråga om de grundläggande och mänskliga rättigheterna och de internationella förpliktelser som är bindande för Finland, t.ex. i fråga om internationell humanitär rätt.

Riksdagens grundlagsutskott och lagutskott har upprepade gånger lyft fram behovet av en övergripande översyn av bestämmelserna i samband med behandlingen av lagstiftningsprojekt som gäller terroristbrott. Enligt utskotten utgör strafflagens 34 a kap. om terroristbrott en svårbegriplig helhet.

Behovet av en helhetsbedömning uppmärksammades också av en arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet (nedan ”2020-arbetsgruppen”), vars betänkande (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:8) utgjorde grunden för de senaste betydande lagstiftningsändringarna. Arbetsgruppen fäste uppmärksamhet vid vissa behov av förtydligande, men ansåg samtidigt att bestämmelserna måste granskas ur ett så brett perspektiv som möjligt med beaktande av de ändringsbehov som framkommer, vilket är typiskt för en helhetsbedömning. Majoriteten av dem som gav ett yttrande om arbetsgruppens betänkande ansåg att det behöver göras en övergripande översyn av de svårtolkade bestämmelserna om terroristbrott. Betänkandet finns bakom länken

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162311>

I samband med de senaste mer omfattande lagstiftningsändringarna har riksdagens lagutskott ansett det viktigt att man i den kommande helhetsöversynen säkerställer att lagstiftningen om terroristbrott är heltäckande i förhållande till exempelvis den eventuella utvecklingen och förändringen av lagstiftningen i jämförelseländerna, fenomenen i anslutning till terrorism och andra motsvarande faktorer. Om det fortfarande uppstår luckor, finns det enligt utskottet skäl att vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder i fråga om dem. Utskottet har samtidigt ansett det viktigt att man i den samlade bedömningen väger in hur lagstiftningen fungerar, hur fenomenen utvecklas och hur lagstiftningen och den praktiska utvecklingen i de viktigaste referensländerna utvecklas också beträffande frågor som gäller familjemedlemmars eventuella brottsliga verksamhet (LaUB 15/2021 rd, s. 10 och 12).

I samband med de senaste mer omfattande lagstiftningsändringarna framkom också situationer där en person vistas på ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp. Detsamma gäller dessutom medlemskap i och tillhörighet till en terroristorganisation eller terroristgrupp.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomför regeringen en totalreform av terroristlagstiftningen så att den motsvarar de nuvarande hoten och för att få bort svåröverskådligheten i den gällande lagstiftningen. Eventuella luckor i de nuvarande kriminaliseringarna utvärderas. Straffskalorna justeras så att straffen för terroristbrott skärps.

1.2 Beredning

Justitieministeriet tillsatte den 9 november 2023 en arbetsgrupp för en övergripande översyn av straffbestämmelserna om terroristbrott (nedan ”arbetsgruppen för terroristbrott”). Arbetsgruppen fick till uppgift att revidera 34 a kap. om terroristbrott i strafflagen så att bestämmelserna bildar en heltäckande, tydlig och konsekvent helhet som samtidigt uppfyller kraven enligt de internationella kriminaliseringsförpliktelserna och den straffrättsliga legalitetsprincipen samt beaktar krav som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och andra internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

Arbetsgruppens uppgift var att bereda lagstiftningsändringar som gäller terroristbrott och som genomför åtgärderna enligt regeringsprogrammet.

Ett prioriterat område i arbetsgruppens arbete i enlighet med beslutet om tillsättande var att förtydliga rekvisiten för terroristbrott och förhållandena mellan olika terroristbrott. I fråga om straffskalorna för terroristbrott var målet att man på ett ändamålsenligt sätt ska beakta hur skadlig och farlig varje gärning är och att skalorna står i lämplig proportion såväl till varandra som till övriga gärningar som är straffbara enligt strafflagen. Även straffbestämmelsernas geografiska tillämpningsområde skulle ses över.

I fråga om bestämmelsernas omfattning var det väsentligt enligt beslutet om tillsättande av arbetsgruppen att straffbarheten för terroristbrott även ska omfatta gärningar som på ett betydande sätt främjar terrorism och att bestämmelserna motsvarar en ständigt föränderlig terroristbrottslighet. Enligt beslutet om tillsättande gällde detta även personer som sköter uppgifter som tjänar den egna familjen inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp eller personer som i övrigt vistas inom ett sådant område. Arbetsgruppen skulle också granska tillhörighet till och medlemskap i en terroristorganisation eller terroristgrupp.

Arbetsgruppen hade också till uppgift att bereda övriga lagstiftningsändringar som föranleds av ändringarna i 34 a kap. i strafflagen. Dessa kunde t.ex. gälla bestämmelserna i 5 kap. i polislagen (872/2011), som tillämpas vid avslöjande och förhindrande av terroristbrott, och i 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011), som tillämpas vid utredning av terroristbrott.

Arbetsgruppen måste i tillräcklig omfattning sätta sig in i straffbestämmelserna om terroristbrott i andra stater och i synnerhet i viktiga jämförelsestater såsom Norge, och reda ut till vilka delar dessa staters terroristlagstiftning lämpar sig för Finlands lagstiftning.

Arbetsgruppens betänkande (Reform av straffbestämmelserna i fråga om terroristiska brott; Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2024:40) publicerades den 20 december 2024. Betänkandet finns bakom länken <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166011>.

Arbetsgruppen utvärderade i enlighet med sitt uppdrag straffbestämmelserna om terroristbrott och beredde de lagstiftningsändringar som gäller dem och de lagstiftningsändringar som följer av dem. Arbetsgruppen föreslog att 34 a kap. om terroristbrott i strafflagen ersätts med ett nytt 34 a kap. om terroristiska brott.

Till syftet att förtydliga bestämmelserna hänförde sig för det första att brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte benämns "terroristbrott", så att de problematiska paragrafhänvisningarna kan strykas. För att lätta upp regleringen föreslogs det att subsidiaritetsklausulerna slopas. Straffbestämmelsernas inbördes förhållanden och förhållande till strafflagens bestämmelser om delaktighet behandlas i motiveringen till paragraferna efter behov.

Till förtydligandet av bestämmelserna hörde också att arbetsgruppen föreslog att brottsbeteckningarna och ordalydelsen i bestämmelserna harmoniseras när det är möjligt och att rekvisiten i bestämmelserna preciseras efter behov. Bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp slås samman och bestämmelserna om finansiering av brott enligt vissa internationella överenskommelser placeras i 34 kap. i strafflagen, eftersom de passar bäst där. Omfattande motiveringar till straffbestämmelserna i ett och samma dokument främjar lagstiftningens tillämplighet och användbarhet.

Syftet med de lagstiftningsändringar som arbetsgruppen föreslog för att utvidga området för straffbarhet var att främja att straffbestämmelserna är tillräckligt omfattande. Det föreslogs att kretsen av brott som begåtts i terroristiskt syfte utvidgas så att den även omfattar grovt frihetsberövande, grov våldtäkt, grovt rån och grov våldtäkt mot barn. Vidare föreslogs det att straffbarheten för förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism utvidgas till att även gälla åtgärder som främjar framtida terroristbrott som en eller flera andra personer avser att begå.

Till främjandet av tillräckligt täckande straffbestämmelser hör också arbetsgruppens förslag om att det ska bli straffbart som förberedelse till terroristbrott att på ett visst sätt hantera alla föremål eller ämnen med vilka man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. Det ska också vara straffbart för en person att försöka tillhandahålla utbildning för terrorism, att resa till en annan stat för att där främja resa för terrorism eller att vistas i en stat där personen inte är medborgare eller varaktigt bosatt för att där begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen. Som en utvidgning av straffbarhetsområdet kan också betraktas det som i motiveringen till paragraferna anges om att ett annat brott enligt strafflagens 34 a kap. som främjas genom ett brott enligt samma kapitel inte ska behöva specificeras, dvs. brottsbeteckningen ska inte behöva anges. Enligt arbetsgruppens förslag ska terroristiska brott även i fortsättningen regleras som internationella brott.

Beträffande straffskalorna föreslog arbetsgruppen flera ändringar som leder till strängare straffpraxis. De justeringar som arbetsgruppen föreslog gäller förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i utbildning för terrorism, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism.

Enligt arbetsgruppens förslag ska användningsområdet för hemliga tvångsmedel enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen och hemliga metoder för inhämtande av information enligt 5 kap. i polislagen utvidgas vid förhindrande, avslöjande och utredning av terroristbrott, delvis till följd av ändringarna i straffskalan. Arbetsgruppen föreslog också tekniska ändringar i flera andra lagar som påverkas av ändringarna i straffbestämmelserna.

Arbetsgruppens betänkande sändes på remiss fram till den 28 februari 2025. Yttranden lämnades av försvarsministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, riksdagens justitieombudsman, Polisstyrelsen, skyddspolisen, centralkriminalpolisen, Åklagarmyndigheten, Transport- och kommunikationsverket, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Pääjanne-Tavastlands tingsrätt, Finlands Advokater, Juristförbundet, Finlands domareförbund rf, åklagarföreningen Suomen Syyttäjähdistys ry, Amnesty International Finlandska sektionen rf, Lapplands universitet (professor Minna Kimpimäki), Östra Finlands universitet (professor emeritus Matti Tolvanen) och professor Martin Scheinin. Dessutom lämnade också en privatperson ett yttrande. Kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, statsrådets justitiekansler, Tullen och högsta domstolen meddelade endast att de inte har något att yttra om eller att de inte lämnar något yttrande.

Rådet för bedömning av lagstiftningen yttrade sig om regeringens propositionsutkast den 16 september 2025.

Ett sammandrag av yttrandena publicerades den 3 april 2025 (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2025:17). Remissvaren och hur de har beaktats i den fortsatta beredningen behandlas nedan i avsnitt 6. Sammandraget av remissyttrandena finns på <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166194>.

Efter remissbehandlingen har propositionen färdigställt vid justitieministeriet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Straffbestämmelserna om terroristbrott och bakgrunden till bestämmelserna

2.1.1 Brott som begåtts i terroristiskt syfte

Strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. har följande bestämmelser om straffbarheten för brott som begåtts i terroristiskt syfte:

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till

1) olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller i 44 kap. 10 § avsedd straffbar användning av kärnenergi, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år,

2) uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller offentlig uppmaning till brott enligt 17 kap. 1 §, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år,

3) grov stöld eller grov bruksstöld av motordrivet forskaffningsmedel som lämpar sig för kollektivtrafik eller godstransport, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse, grovt skjutvapenbrott eller exportbrott som avser försvarsmateriel, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år,

4) i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik eller i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov systemstörning, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sju år,

5) brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller uppsåtlig grov miljöförstöring, som har begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år,

6) grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning, ska dömas till fängelse i minst två och högst tolv år,

7) dråp under förmildrande omständigheter, ska dömas till fängelse i minst fyra och högst tolv år, eller

8) dråp, ska dömas till fängelse i minst åtta år eller till fängelse på livstid.

Enligt 34 a kap. 1 § 2 mom. i strafflagen ska den som begår mord i terroristiskt syfte dömas till fängelse på livstid. Försök är straffbart enligt 3 mom.

Det väsentliga enligt strafflagens 34 a kap. 1 § och även i fråga om andra rekvisit för terroristbrott enligt det kapitlet är terroristiskt syfte, om vilket det föreskrivs i 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen. En gärningsman har ett terroristiskt syfte om han eller hon har för avsikt att 1) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning, 2) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan

myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något, 3) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller 4) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada.

I 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen nämns internationell organisation, som enligt 3 mom. i samma paragraf avser en mellanstatlig organisation eller en organisation som pga. sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan.

Generellt sett skiljer sig brott som begåtts i terroristiskt syfte från många andra brott genom att de förstnämnda har en dimension som sträcker sig längre än individnivån och som påverkar hela samhället, även om straffbarheten för terroristbrott samtidigt tryggar enskilda personers liv och hälsa samt andra individuella skyddsintressen. Kriminaliseringen av terroristbrott handlar i grund och botten om att skydda det demokratiska samhällets funktion och de institutioner som är relevanta för samhällets funktion. Offren för terroristbrott är inte nödvändigtvis de egentliga föremålen för brotten, utan de blir objektifierade och instrumentaliserade för mer allmänna mål. Förutom till skada genom våld syftar terrorism till psykologisk påverkan.

Det finns ingen allmän definition av terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) och terroristiskt syfte. Detsamma gäller villkoret för straffbarhet enligt 34 a kap. 1 § 1 mom., enligt vilket gärningen ska vara ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation (nedan ”riskvillkor” i samband med det abstrakta hot som villkoret uttrycker), samt grundläggande begrepp i anslutning till terrorism såsom ”terroristgrupp”, ”terroristorganisation” och ”terrorist”.

Definitionen av terroristiskt syfte, som utgår från finansiering av terrorism, ingår i artikel 2.1 b i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism. Det första stycket i artikeln förpliktar till att straffbelägga finansiering av brott som faller under och definieras i fördrag som anges i bilagan till konventionen (punkt a). Punkt b i stycket förpliktar till att straffbelägga finansiering av någon annan gärning som är avsedd att orsaka en civilperson eller någon annan person som inte aktivt deltar i fientligheterna vid väpnad konflikt död eller allvarlig kroppsskada när uppsåtet med gärningen pga. dess beskaffenhet eller det sammanhang i vilket den utförs är att injaga skräck i en befolkning eller att förmå en regering eller en internationell organisation att vidta eller avstå från att vidta en viss åtgärd.

Förenta nationerna har trots försök inte lyckats få till stånd en övergripande konvention mot terrorism. Av exempelvis säkerhetsrådets resolution 1566 (2004) framgår dock vilka faktorer i terroristbrott som är väsentliga ur organisationens synvinkel. För det första framgår det av kläm 3 i resolutionen att dessa brott begås för att orsaka död eller allvarlig kroppsskada eller för att ta gisslan. Syftet med brotten är enligt klämman att provocera fram rädsla hos allmänheten, hos en grupp människor eller hos vissa personer, skrämma befolkningen eller förmå en regering eller en internationell organisation att göra eller låta bli att göra något. I klämman anges att dessa gärningar utgör brott som omfattas av och definieras i internationella konventioner och protokoll om terrorism och att de under inga omständigheter kan rättfärdigas på politiska, filosofiska, ideologiska, rasmässiga, etniska, religiösa eller andra liknande grunder. Terroristbrott beskrivs på samma sätt i Förenta nationernas generalförsamlings resolutioner, t.ex. resolution 51/210 (1997).

Definitionen av terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen, liksom bestämmelserna i kapitlet i övrigt, kännetecknas av frånvaron av en ideologi. Gärningar enligt

kapitlet gäller med stöd av bestämmelsernas neutrala ordalydelse och motiveringar inga specifika religiösa eller ideologiska strömningar.

Det terroristiska syftet och riskvillkoret hänför sig direkt till brott som begåtts i terroristiskt syfte och till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, vilka är straffbara enligt 34 a kap. 1 a § i strafflagen, samt indirekt till andra brott som främjar begåendet av dessa och som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen.

Det terroristiska syfte, sådant det definieras i 6 § 1 mom. i kapitlet, och riskvillkor som förutsätts enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen grundar sig på Europeiska unionens lagstiftning. Enligt artikel 1.1 i rambeslutet från 2002 och artikel 3 i direktivet om terroristbrott ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att vissa uppsåtliga gärningar, vilka till följd av sin art eller sitt sammanhang allvarligt kan skada ett land eller en internationell organisation, definieras som terroristbrott i enlighet med brottsbeskrivningarna i nationell rätt när de begås i något av följande syften: a) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning, b) otillbörligen tvinga ett offentligt organ eller en internationell organisation att utföra eller att avstå från att utföra en viss handling, c) allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller i en internationell organisation.

Definitionen av terroristiskt syfte och riskvillkorets innebörd, som tagits in i nationella bestämmelser, behandlas i regeringens proposition RP 188/2002 rd om genomförandet av rambeslutet från 2002 (s. 32/I och 56/II–61). Av förarbetena till lagen framgår att definitionen av terroristiskt syfte och riskvillkoret trots vissa skillnader i ordalydelsen motsvarar de krav som EU-lagstiftningen ställer. Detsamma gäller bestämmelsen med definitionen av terroristiskt syfte i 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen, som är indelad i fyra punkter till skillnad från bestämmelserna med definitionen av terroristiskt syfte i rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott, som innehåller tre punkter.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 konstaterades det att konstruktionen ”är ägnad att”, som är kopplad till riskvillkoret, uttrycker en abstrakt fara. Med stöd av den behöver det inte visas att gärningen har orsakat allvarlig skada i just den situationen. Det räcker att gärningen som typ, enligt det man av erfarenhet vet, i allmänhet förorsakar sådan skada. Riskvillkoret reflekteras också i de brott som förtecknas i 34 a 1 § 1 mom. i strafflagen, bland vilka uttryckligen ingår brott som kan orsaka skadan i fråga (RP 188/2002 rd om rambeslutet från 2002, s. 32/I).

Vid mord som begåtts i terroristiskt syfte och som är straffbart enligt 34 a kap. 1 § 2 mom. i strafflagen behöver riskvillkoret inte uppfyllas. Denna lösning som antogs i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 har motiverats (RP 188/2002 rd, s. 42/II) med att straffskalan för mord då inte justerades och att man för mord i vilket fall som helst alltid döms till fängelsestraff på livstid. Frågan bedömdes lika i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd).

Ett undantag från kopplingen till brott som avses i 34 a kap. 1 och 1 a § i strafflagen samt till terroristiskt syfte och riskvillkor utgör kapitlets 5 § 2 mom., enligt vilket finansiering av brott som avses i punkterna i momentet utan samband med finansiering av brott som avses i 1 eller 1 a § är straffbart som finansiering av ett terroristbrott. Lagstiftningslösningen grundar sig på anslutningen till konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism (RP 43/2002 rd). Konventionen medför inte i sig någon skyldighet att straffbelägga finansiering av brott som omfattas av dess tillämpningsområde uttryckligen som terroristbrott, men är i sitt sammanhang klart och tydligt en konvention mot terrorism.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ändrades 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen så att en gärning som begås i terroristiskt syfte ska vara ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Före ändringarna med stöd av genomförandet av rambeslutet från 2002 användes i det stycket ”en stat” i stället för ”ett land”. Genom ändringen betonades det att brott som begåtts i terroristiskt syfte i stor utsträckning är brott som riktar sig mot samhället i stort och som knappast kan anses orsaka skada enbart för statliga myndigheter och strukturer (RP 30/2018 rd, s. 96). I direktivet och motsvarande punkt i rambeslutet används termen ”country” som närmast motsvaras av ”land”, inte ”stat”.

Om det inte finns något terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen och/eller om det riskvillkor som anges i stycket inte uppfylls, kan gärningsmannen inte dömas för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. När förutsättningarna för straffansvar i övrigt uppfylls kan gärningsmannen dock dömas för ett brott som avses i någon av punkterna i momentet. Dessa är till sina straffskalor i huvudsak allvarliga brott även när de har begåtts utan terroristiskt syfte och utan att riskvillkoret har uppfyllts. Sådana brott är t.ex. brott mot liv eller hälsa. Bestämmelser om andra allvarliga brott än de som avses i punkterna i momentet kan också bli tillämpliga, t.ex. bestämmelserna om krigsförbrytelser.

Kretsen av brott som begåtts i terroristiskt syfte i 34 a kap. 1 § 1 och 2 mom. i strafflagen grundar sig väsentligt på artikel 1.1 i rambeslutet från 2002 och artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott, som till vissa delar ändrade rambeslutet. I samband med genomförandet av rambeslutet (RP 188/2002 rd, s. 31–42) och direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 20–32) har man grundligt granskat vilka brott som med tanke på EU-förpliktelserna ska ingå i 34 a kap. 1 § samt fattat lagstiftningsbeslut utifrån den bedömningen. Detsamma gäller anslutningen till Europarådets konvention (RP 81/2007 rd, särskilt s. 6–8), då förhållandet mellan de terroristbrott som definieras i artikel 1 i konventionen och 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen bedömdes och 1 punkten i momentet ändrades. Med stöd av artikel 4.2 i rambeslutet från 2002 och artikel 14.3 i direktivet om terroristbrott ska försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte vara straffbart.

Den förteckning över brott i EU-lagstiftningen som ingår i rambeslutet och senare kompletterats genom direktivet har inte tagits in i den nationella regleringen, eftersom förteckningen inte motsvarar de nationella brottsbeteckningar som det p.g.a. regleringens exakta avgränsning har ansetts vara motiverat att använda. Även i artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott utgår man från att det är fråga om gärningar som definieras som brott i den nationella lagstiftningen (”as defined as offences under national law”).

Indelningen av brott under olika punkter i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen och de separata bestämmelserna om mord i 2 mom. grundar sig på skillnaderna i straffskalorna för brott som ligger till grund för brott som begåtts i terroristiskt syfte och på att brotten även när de begås i terroristiskt syfte till sitt allvar ska ställas i proportion till varandra. När ett brott ingår i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen innebär det att maximistraftet enligt straffskalan och i fråga om vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte också minimistraftet är högre än den straffskala som egentligen föreskrivits för brottet, och att det straff som döms ut för brott som har begåtts i terroristiskt syfte därför är strängare än om brottet har begåtts utan sådant syfte. Detta förutsattes också i rambeslutet från 2002 (artikel 5.2) och i direktivet om terroristbrott (artikel 15.2). I flera av momentets punkter är höjningen av maximistraftet jämfört med en gärning som begåtts utan terroristiskt syfte två år.

2.1.2 Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte

Enligt 34 a kap. 1 a § 1 mom. i strafflagen ska den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation tillverkar, förvärvar, transporterar, tillhandahåller eller utvecklar en sådan anordning som avses i artikel 1 stycke 4 b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism (FördrS 6/2009), innehar en sådan anordning eller bedriver forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan, för brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Försök är straffbart (2 mom.).

Strafflagens 34 a kap. 1 a § hänför sig till artikel 3.1 f i direktivet om terroristbrott, som innehåller en kriminaliseringsförpliktelse för radiologiska vapen och som täcker många olika gärningssätt. I samband med genomförandet av direktivet kom man (RP 30/2018 rd, s. 23–28) av lagstiftningstekniska skäl fram till att ett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte ska bestraffas som ett fristående brott som begåtts i terroristiskt syfte och som inte grundar sig på ett eller flera brott som redan är straffbara.

När det gäller definitionen av terroristiskt syfte och riskvillkoret kan man hänvisa till vad som ovan konstaterats om brott som begåtts i terroristiskt syfte.

2.1.3 Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte

För förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte döms enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen till böter eller fängelse i högst tre år den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a § 1) med någon annan kommer överens om att begå eller gör upp en plan för att begå ett sådant brott, 2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter explosiva varor, kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen, skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen, eller 3) skaffar anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen.

Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte kriminaliserades i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 (närmare om innehållet i 34 a kap. 2 § i strafflagen i RP 188/2002 rd, s. 44 och 45). Rambeslutet förutsatte inte, liksom inte heller någon senare internationell förpliktelse som är bindande för Finland, att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte ska straffbeläggas, åtminstone inte som ett brott med den beteckningen. Artikel 9.2 b i direktivet om terroristbrott möjliggör dock att skyldigheten att kriminalisera resor i syfte att begå ett terroristbrott i fråga om resor till den berörda medlemsstaten fullgörs genom att straffbelägga förberedande gärningar som vidtas av en person som reser in i den medlemsstaten med avsikt att begå ett terroristbrott enligt artikel 3 (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller bidra till att ett sådant brott begås. I Finland fullgörs alla förpliktelser enligt artikel 9 i direktivet genom att det i 34 a kap. 5 c § i strafflagen föreskrivs att resor i syfte att begå ett terroristbrott är straffbara. Den paragrafen omfattar också resor till Finland i syfte att begå ett terroristbrott.

Lagstiftningsbesluten i samband med rambeslutet motiverades (RP 188/2002 rd, s. 43/II och 44/I) för det första med att kriminaliseringarna av förberedelse vid den tidpunkten i Finland i allmänhet gällde brott som i rättsordningen räknas till de allvarligaste och att det var motiverat att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och som är lika allvarliga som nämnda brott också ska straffbeläggas.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 konstaterades det dessutom att behovet av kriminalisering av förberedelse också framgår av rambeslutet, vars artikel 2 gäller brott med

anknytning till en terroristgrupp. Motsvarande bestämmelser finns nu i artikel 4 i direktivet om terroristbrott, som ersatt rambeslutet. Enligt propositionen förutsätter straffbarheten i fråga om ett sådant brott inte att gruppen ännu skulle ha utfört några egentliga terrordåd. Man ansåg därför att det var skäl att utsträcka kriminaliseringen rätt långt. En liknande synpunkt hänförde sig dessutom till att även strafflagens 34 a kap. 3 § 1 mom. om ledande av terroristgrupp hänvisar till förberedelse till brott (RP 188/2002 rd, s. 47/I). Förberedelsebrottens betydelse med avseende på ledande av terroristgrupp betonas också i artikel 13 i direktivet om terroristbrott, enligt vilken det med tanke på ledandebrottets straffbarhet inte ska vara nödvändigt att ett terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) faktiskt har begåtts.

Av förarbetena till lagen framgår dessutom (RP 188/2002 rd, s. 44) att 34 a kap. 2 § 2 punkten i strafflagen grundar sig på nationell prövning och att dess syfte är att förhindra uppkomsten av luckor i straffbarheten. Till dessa delar hänvisas det också till straffbarheten för förberedelse till allmänfarligt brott enligt 34 kap. 9 § 1 mom. i strafflagen. Till vissa delar är punkten alltså momentets motsvarighet i fråga om terroristbrott.

I strafflagen har 34 a kap. 2 § 3 punkten i sin tur främst samband med att avsikten har varit att inom ramen för terroristbrott ta in motsvarande reglering om kärnladdningar som i 34 kap. 9 § 2 mom. i strafflagen om förberedelse till allmänfarligt brott. Bestämmelserna i punkten hänför sig enligt regeringspropositionens motivering också till att forskning kring och utveckling av biologiska och kemiska vapen i terroristiskt syfte enligt artikel 1.1 f i rambeslutet ska betraktas som terroristbrott. Motsvarande bestämmelser om dessa vapen finns i artikel 3.1 f i direktivet om terroristbrott, där regleringen utöver biologiska och kemiska vapen samt kärnvapen har utvidgats till att gälla även radiologiska vapen, om vilka en specialbestämmelse i enlighet med direktivets förpliktelser finns i 34 a kap. 1 a § i strafflagen.

I strafflagen gäller 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 och 6 punkten brott mot förbudet mot kemiska vapen (11 kap. 8 § i strafflagen), brott mot förbudet mot biologiska vapen (11 kap. 9 § i strafflagen, inklusive toxinvapen) och kärnladdningsbrott (34 kap. 6 § i strafflagen) som begåtts i terroristiskt syfte. Efter de lagstiftningsändringar som gjorts i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott omfattar de nämnda gärningarna också utveckling av och forskning kring biologiska vapen, kemiska vapen och kärnladdningar.

Efter det att strafflagens 34 a kap. 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte infördes har lagstiftningsläget i fråga om terroristbrott förändrats i förhållande till vad som konstateras i regeringens proposition RP 188/2002 rd även i fråga om andra vapen än de som anges ovan. Ändringarna kan anses betydande i fråga om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. I och med de lagstiftningsändringar som trädde i kraft 2008 i samband med anslutningen till Europarådets konvention förutsätter straffbarheten för främjande av en terroristgrupps verksamhet (för närvarande med brottsbeteckningen deltagande i en terroristgrupps verksamhet) enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen inte längre att ett brott som begåtts i terroristiskt syfte eller ett straffbart försök till eller förberedelse till ett sådant verkligen har begåtts.

En betydande förändring i lagstiftningsmiljön innebär också att 34 a kap. i strafflagen straffbelägger flera förberedelsebrott som främjar begående av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Förberedelser kan vidtas av såväl enskilda personer som terroristgrupper och förutsätter inte heller att ett brott som begåtts i terroristiskt syfte eller ett straffbart försök till ett sådant har begåtts.

Syftet med flera av de förberedelsebrott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen kan också vara förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Av de brott som anges i kapitlet gäller

detta utöver deltagande i en terroristgrupps verksamhet även meddelande av utbildning för ett terroristbrott, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott och resa i syfte att begå ett terroristbrott.

Till strafflagens 34 a kap. 4 a §, som gäller meddelande av utbildning för ett terroristbrott, och till paragrafen om rekrytering för ett terroristbrott (nuvarande 4 c §) fogades en hänvisning till 34 a kap. 2 § som gäller förberedelsebrott när brotten avskiljdes till separata paragrafer från paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (nuvarande deltagande i en terroristgrupps verksamhet), i vilken det alltså fanns en hänvisning till paragrafen i fråga, i samband med anslutningen till Europarådets konvention 2008. Enligt artikel 7.1 i konventionen kan syftet med att meddela utbildning förutom att begå ett terroristbrott (ett brott som begåtts i terroristiskt syfte) också vara att främja att ett terroristbrott begås. Av förarbetena till lagen framgår dock inte att denna aspekt skulle ha varit relevant i fråga om hänvisningen till 2 §, utan hänvisningen endast överfördes från paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet. Samma överföring gäller också rekrytering enligt artikel 6.1 i konventionen i fråga om lagändringen som gäller den. Det bör också noteras att gärningsmannen redan enligt de bestämmelser som gäller uppsåt i strafflagens 34 a kap. 4 a § om meddelande av utbildning och i 4 c § om rekrytering i samma kapitel kan verka för att främja att ett brott i terroristiskt syfte begås.

Hänvisningen till 34 a kap. 2 § om förberedelse till brott togs in i 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott 2018, eftersom syftet med utbildningsbrott enligt artikel 8 i direktivet också kan vara att bidra till att ett terroristbrott enligt artikel 3 begås (RP 30/2018 rd, s. 41 och 98).

Till 34 a kap. 5 § i strafflagen om finansiering av ett terroristbrott (tidigare finansiering av terrorism) fogades en hänvisning till 2 § om förberedelsebrott 2015, då det i huvudsak på basis av nationell prövning föreskrevs att finansiering av alla andra terroristbrott enligt 34 a kap. i strafflagen ska vara straffbart, med undantag för finansiering av terroristgrupp.

Till paragrafen om resa i syfte att begå ett terroristbrott (nuvarande 34 a kap. 5 c § i strafflagen) fogades en hänvisning till 2 § om förberedelsebrott i samband med att paragrafen om resebrott infördes 2016, delvis pga. att Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) förpliktar medlemsstaterna att också kriminalisera resor för planering och förberedelse av terroristbrott (RP 93/2016 rd, s. 23). Samtidigt gjordes i regleringen om resebrott en motsvarande principiell ändring som för kriminaliseringen av finansiering av terrorism, enligt vilken det föreskrevs att resor för alla terroristbrott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen ska vara straffbara. Detta har man senare hållit fast vid när nya terroristbrott har kriminaliserats. När det gäller resebrott är också Europarådets tilläggsprotokoll av betydelse. Protokollets artikel 4 förpliktar till straff för resor till utlandet också för främjande av terroristbrott (RP 271/2022 rd, s. 18).

2.1.4 Ledande av terroristgrupp och definitionen av terroristgrupp

Enligt strafflagens 34 a kap. 3 § 1 mom. ska den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. eller 1 a § eller ett straffbart försök till ett sådant brott eller ett sådant brott som avses i 2 § för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst två och högst tolv år. Enligt 2 mom. ska den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet endast har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för ett i 1 § avsett brott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens

verksamhet eller för ett straffbart försök till ett sådant brott eller för ett i 2 § avsett brott (3 mom.).

Innehållet i strafflagens 34 a kap. 3 § och paragrafens struktur grundar sig på EU-lagstiftning. Ledande av terroristgrupp kriminaliserades i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002. Artikel 2.2 a i rambeslutet förutsatte i likhet med artikel 4 a i det senare direktivet om terroristbrott att ledande av terroristgrupp ska kriminaliseras. Tillämpningsområdet för strafflagens 34 a kap. 3 § preciseras i motiveringen till paragrafen (RP 188/2002 rd, s. 45–49/I).

Enligt artikel 5.3 i rambeslutet från 2002 skulle varje stat vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att brott som avses i artikel 2.2 a kan beläggas med frihetsstraff på maximalt minst 15 år. Om ett brott som avses i artikel 2.2 a endast gäller en gärning som avses i artikel 1.1 i (hot om att begå terroristbrott), skulle maximistraffet enligt rambeslutet vara fängelse i minst åtta år.

I artikel 15.3 i direktivet om terroristbrott finns det i fråga om maximistraffet bestämmelser som i stort sett motsvarar bestämmelserna i rambeslutet från 2002, dock så att man i samband med maximistraffet på åtta år talar om en person som leder en terroristgrupp som gärningsman. Trots att ordalydelsen ändrats har punkten tolkats så att det är fråga om ett brott som begåtts i en terroristgrupps verksamhet. Artikel 13 i direktivet om terroristbrott är viktig också med tanke på ledande av terroristgrupp. Enligt den är det inte heller med tanke på straffbarheten för ett brott som gäller en terroristgrupp enligt artikel 4 nödvändigt att ett terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) faktiskt har begåtts.

Rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott har ansetts möjliggöra den lagstiftningslösning som införts i Finland och som förutsätter att ledaren för en terroristgrupp kan straffas för sin verksamhet förutsatt att ett visst terroristbrott har begåtts i gruppens verksamhet. I samband med genomförandet av rambeslutet ansågs denna lagstiftningslösning vara motiverad. Då beaktades främst särdragen i det nationella straffsystemet. Enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen döms fängelse på viss tid ut för högst tolv år eller, när gemensamt straff bestäms enligt 7 kap., för femton år.

Eftersom artikel 5.3 i rambeslutet från 2002 och artikel 15.3 i direktivet om terroristbrott förutsätter att maximistraffen ska vara minst 15 år (situationer enligt 34 a kap. 3 § 1 mom. i strafflagen) och 8 år (situationerna i 34 a kap. 3 § 2 mom. i strafflagen) uppnås nämnda maximistraff genom att föreskriva om ett gemensamt fängelsestraff på basis av strafflagens 34 a 3 kap. § 3 mom. med beaktande av bestämmelserna i strafflagens 7 kap. 1 och 2 §.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 (RP 188/2002 rd, s. 45/II) konstaterades det att man i praktiken inte kan tänka sig att någon person skulle dömas för ledning av terroristgrupp i en situation då gruppen ännu inte har begått något brott. Ledande som begrepp verkar förutsätta att gruppen har haft verksamhet som visar att den uttryckligen är en terroristgrupp. I propositionen ansågs detta indirekt framgå också av rambeslutet, och detsamma också har ansetts gälla direktivet om terroristbrott.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 32) har det betonats att straffbarheten för ledande av terroristgrupp inte beror på om den som begått ett visst terroristbrott i gruppens verksamhet är gruppens ledare eller någon annan. Bestämmelserna i artikel 13 i direktivet om terroristbrott ansågs ha blivit beaktade i den nationella lagstiftningen genom att det i 34 a kap. 3 § 1 mom. i strafflagen föreskrivs att det också är straffbart att leda en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts sådan förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte som avses i 2 § i det kapitlet. I samband med detta kompletterades

straffbarheten för förberedelsebrottet i fråga så att det för närvarande är straffbart att förbereda ett brott som begås i terroristiskt syfte också när det gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott blev det också straffbart att leda en terroristgrupp i vars verksamhet det i terroristiskt syfte har begåtts ett i 34 a kap. 1 a § i strafflagen avsett brott avseende radiologiska vapen eller ett straffbart försök till ett sådant brott.

Lagstiftningslösningen i 34 a kap. 3 § i strafflagen, enligt vilken den som leder en terroristgrupp döms till ett gemensamt fängelsestraff för ledande av terroristgrupp samt för ett brott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet, betyder inte att ledaren inte blir straffad för en ledningsgärning om han eller hon inte begår brottet i fråga eller om det inte begås i gruppens verksamhet. I en sådan situation kan ledaren för en terroristgrupp göra sig skyldig till någon annan gärning som är straffbar enligt kapitlet. Ledande av terroristgrupp kan betraktas som en väsentlig uppgift enligt 34 a 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen och därigenom som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. I sin ledningsverksamhet kan ledaren för en terroristgrupp också göra sig skyldig till ett stort antal andra brott som främjar begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte (exempelvis meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott). Det kan t.ex. också vara fråga om anstiftan till terroristbrott enligt 5 kap. 5 § i strafflagen.

Med tanke på ledande av terroristgrupp och flera andra brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen är definitionen av terroristgrupp i 6 § 2 mom. relevant. Enligt den definitionen avses med terroristgrupp en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i 1 eller 1 a §. Definitionen preciseras i motiveringen till 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen (RP 188/2002 rd, s. 60/II och 61/I).

Det finns ingen allmängiltig definition på terroristorganisation eller terroristgrupp som är bindande för beredningen av strafflagstiftningen. En sådan definition ingår inte heller i Europarådets tilläggsprotokoll, vars artikel 2 förpliktar parterna att straffbelägga deltagande i en sammanslutning eller grupp för terrorismsyften.

Definitionen av terroristgrupp i strafflagen baserar sig på artikel 2.1 i rambeslutet från 2002 och på ordagrant likadana artikel 2.3 i direktivet om terroristbrott. Enligt punkten och ledet avses med "terroristgrupp" en strukturerad grupp, inrättad under viss tid, bestående av mer än två personer, som handlar i samförstånd för att begå terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte). I punkten i rambeslutet och i ledet i direktivet om terroristbrott definieras också "strukturerad grupp", med vilken avses en grupp som inte tillkommit slumpartat för att omedelbart begå ett brott och som inte nödvändigtvis har formellt fastställda roller för medlemmarna, kontinuitet i sammansättningen eller en noggrant utarbetad struktur.

Definitionen av terroristgrupp i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen avviker till sin ordalydelse men inte i sak från definitionen i rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott. I samband med genomförandet av rambeslutet ansågs det inte nödvändigt att i lagen ta in en separat definition av "strukturerad grupp", utan den behandlas utifrån punkten i rambeslutet i motiveringen till momentet (RP 188/2002 rd, s. 60/I).

Definitionen av terroristgrupp, som tagits in i strafflagen och tillämpas från fall till fall, kan tillämpas på regionala terroristorganisationer eller mindre delar eller celler i sådana organisationer, men också på enskilda fristående terroristgrupper (RP 89/2021 rd, s. 37). Om det är fråga om samarbete mellan två personer eller annars om en grupp som inte uppfyller

definitionen i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen, kan bestämmelserna om medgärningsmannaskap eller annan medverkan i 5 kap. i strafflagen bli tillämpliga. Definitionen av terroristgrupp i strafflagen förutsätter inte att de personer som hör till gruppen befinner sig på samma plats och att deras uppgifter är motsvarande.

I fråga om bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen följer Finland den linje som har tillämpats i andra stater, nämligen att vissa aktörer i strafflagstiftningen inte benämns terroristorganisationer eller terroristgrupper. I Finland finns det inte heller några listor över terroristorganisationer som tjänar tillämpningen av strafflagstiftningen.

Administrativ frysning av terroristtillgångar i enlighet med Förenta nationernas och Europeiska unionens listor över fysiska och juridiska personer ska åtskiljas från strafflagstiftningen och dess tillämpning. Lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) gäller frysning av vissa fysiska och juridiska personers tillgångar på grundval av deras kopplingar till terroristverksamhet. Den lagen gäller inte frysningsförpliktelser med FN- eller EU-bakgrund som staterna ska genomföra direkt, dvs. som är direkt tillämpliga utan ett nationellt beslut om frysning. Lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism gör det möjligt att fatta beslut om frysning också på den grunden att det är fråga om fysiska eller juridiska personer som skäligen kan misstänkas för, är föremål för straffanspråk för eller har dömts för en gärning som är straffbar enligt 34 a kap. i strafflagen (3 § 1 mom. 2 punkten).

Centralkriminalpolisen administrerar en offentlig lista över sina beslut som grundar sig på lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism. Även om listan är avsedd uttryckligen för frysning av tillgångar är den också relevant för tillämpningen av straffbestämmelserna och för vilka grupper som omfattas av definitionen av terroristgrupp. Samma styrande effekt har överstatliga beslut om listningar. Detta gäller t.ex. terroristorganisationer som anses vara internationellt centrala och som omfattas av listorna.

2.1.5 Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

För deltagande i en terroristgrupps verksamhet döms enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen den som i avsikt att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet 1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen, 2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av synnerlig vikt för gruppens verksamhet, 3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp, 4) sköter en uppgift som är väsentlig för terroristgruppens ovannämnda brottsliga verksamhet, eller 5) begår ett brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 § (penningtvätt eller grov penningtvätt). För deltagande i en terroristgrupps verksamhet döms till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Med stöd av subsidiaritetsklausulen i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen döms gärningsmannen inte för deltagande i en terroristgrupps verksamhet, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag. I de paragrafer som det hänvisas till straffbeläggs brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Dessa är också brott av vilka något främjas av en person som deltar i en terroristgrupps verksamhet.

I 34 a kap. 4 § 2 mom. i strafflagen konstateras det att vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten inte gäller uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller straffverkställighet.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 föreskrevs i 34 a kap. 4 § i strafflagen att främjande av en terroristgrupps verksamhet ska vara straffbart. Tillämpningsområdet för paragrafen vid den tidpunkten preciserades i motiveringen (RP 188/2002 rd, s. 49–54). Genom paragrafen infördes förpliktelsen enligt artikel 2.2 b i rambeslutet att säkerställa att det är straffbart att delta i en terroristgrupps verksamhet, inbegripet att förse den med information eller materiella resurser eller att bidra med någon form av finansiering av dess verksamhet, med vetskap om att sådant deltagande kommer att bidra till terroristgruppens brottsliga verksamhet. En kriminaliseringsförpliktelse som ordagrant motsvarar ledet i rambeslutet finns i artikel 4 b i direktivet om terroristbrott. När gärningssätten för deltagande i en terroristgrupps verksamhet preciserades i samband med genomförandet av rambeslutet användes som hjälp de straffbestämmelser om verksamhet i grupp som då ingick i strafflagen (RP 188/2002 rd, s. 49/II).

Strafflagens 34 a kap. 4 § ändrades i samband med genomförandet av direktivet 2018 så att det till paragrafen fogades hänvisningar till kapitlets nya 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte).

I samband med de ändringar av lagstiftningen som grundade sig på nationell prövning och som trädde i kraft vid ingången av 2022 ändrades brottsbeteckningen för en gärning som är straffbar enligt 34 a kap. 4 § i strafflagen till ”deltagande i en terroristgrupps verksamhet”. Denna hade redan tidigare föreslagits (RP 188/2002 rd) som beteckning i samband med att paragrafen infördes. Riksdagens lagutskott ansåg då att ”främjande av en terroristgrupps verksamhet” bättre motsvarar innehållet i paragrafen (LaUB 24/2002 rd).

I samband med ändringen av brottsbeteckningen konstaterades (RP 89/2021 rd, s. 19) att beteckningen ”främjande av en terroristgrupps verksamhet” har kunnat bidra till att den finska lagstiftningen i vissa sammanhang har ansetts vara bristfällig i fråga om gärningar som hänför sig till en terroristgrupps verksamhet eller avvika från andra staters lagstiftning. I flera staters straffbestämmelser som gäller terroristgrupper talas det uttryckligen om deltagande i en terroristgrupps eller terroristorganisations verksamhet. Detsamma gäller artikeln i fråga i rambeslutet från 2002 och i det ersättande direktivet om terroristbrott. I detta sammanhang konstaterades vidare att gärningar enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. strafflagen i stället för främjande lika väl kan kallas deltagande. Detta betonades enligt propositionen i och med den ändring som då gjordes i 4 punkten i momentet i fråga om skötseln av en väsentlig uppgift.

En mycket mer väsentlig ändring än ändringen av brottsbeteckningen var just den att 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ändrades så att gärningsmannen för att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ska sköta en uppgift som är väsentlig för terroristgruppens nämnda brottsliga verksamhet. Denna ändring ansågs också främja att regleringen bättre än tidigare uppfyller EU-lagstiftningens kriminaliseringsförpliktelser i fråga om terroristgrupper (RP 89/2021 rd, s. 13).

Strafflagens 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkt om att sköta en väsentlig uppgift behandlas närmare i motiveringen till punkten (RP 89/2021 rd, s. 36–40). Även på basis av de exempel som ingår i motiveringen finns det ett brett spektrum av väsentliga uppgifter som kommer i fråga. Inte heller i motiveringen har det varit möjligt att uttömma ange alla gärningar som omfattas av tillämpningsområdet för 4 punkten. I sista hand har riktlinjerna dragits inom straffrättsliga

avgöranden. Riksdagens lagutskott tog på basis av vad som konstaterats vid hörandet av sakkunniga om proposition RP 89/2021 rd ställning till vissa specialfrågor (LaUB 15/2021 rd, s. 13).

Enligt motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen omfattar punkten handhavandet av alla sådana uppgifter av betydelse för en terroristgrupps kriminella mål som rent konkret främjar eller underlättar genomförandet av de brott som terroristgruppen åsyftar eller av de brott enligt 1, 1 a eller 2 § som den planerat, eller som annars befrämjar terroristgruppens kriminella verksamhetsförutsättningar och målsättningar och som därför är ägnat att påverka hur farlig den verksamhet är som terroristgruppen i fråga står för.

Det begrepp som används i 34 a kap. 4 § 4 mom. 1 punkten i strafflagen är ”uppgift”, framför allt av den orsaken att deltagandet i den verksamhet som avses i punkten ofta pågår en tid. Trots det kan det vara fråga om en enstaka och kortvarig uppgift, och den kan också gälla t.ex. ett enskilt terrorangrepp som terroristgruppen har för avsikt att genomföra. De uppgifter som handhas av en viss person och som omfattas av tillämpningsområdet för punkten kan också variera och följa på varandra enligt terroristgruppens behov. Dessutom kan en väsentlig uppgift utgöras av en helhet som består av flera deluppgifter.

En uppgift som avses i 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten förutsätter att personen arbetar aktivt för att främja ett kriminellt, terroristiskt syfte i en terroristgrupp. Något straffansvar uppstår inte om personen passivt har en formell ställning i en terroristgrupp eller har anförtratts en uppgift som han eller hon i praktiken inte utför.

I likhet med andra terroristbrott som främjar begående av brott som begåtts i terroristiskt syfte förutsätter straffbarheten för deltagande i en terroristgrupps verksamhet inte att det i gruppens verksamhet begåtts ett brott i terroristiskt syfte eller ens ett straffbart försök till det. Gärningsmannen kan genom sin verksamhet främja också förberedelse i gruppens verksamhet till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som är straffbart enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, men inte heller i detta fall förutsätter straffbarheten för deltagandegärningen att förberedelsen slutförs.

Enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen döms gärningsmannen inte för deltagande i en terroristgrupps verksamhet när gärningen utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §. Genom deltagandebrott främjas begående av gärningar som är straffbara enligt dessa paragrafer. Detta tillvägagångssätt är karakteristiskt även för flera andra straffbestämmelser i kapitlet. Tillämpningsområdet för strafflagens 34 a kap. 4 § 1 mom. omfattar gärningar som inte har så nära samband med ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte eller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte att gärningsmannen kan straffas som gärningsman eller annars delaktig i ett sådant brott (RP 188/2002 rd, s. 54/I).

Enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen döms man inte heller för deltagande i en terroristgrupps verksamhet om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag. Även detta tillvägagångssätt kan observeras i vissa andra straffbestämmelser i kapitlet. Av motiveringen till momentet framgår t.ex. att flera brott enligt 1 § går före 4 § på denna grund och att också bestämmelsen om ledande av terroristgrupp enligt 3 § tillämpas före 4 § (RP 188/2002 rd, s. 54/II).

I fråga om terroristbrott som hänför sig till en terroristgrupps verksamhet bör det noteras att även andra terroristbrott än sådana som är straffbara enligt 34 a kap. 3, 4 och 5 b § i strafflagen (ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet och finansiering av

terroristgrupp) kan begås i anslutning till en terroristgrupps verksamhet. De övriga straffbestämmelserna i kapitlet är till sin ordalydelse tillämpliga på gärningar som begås av personer som handlar ensamma eller tillsammans med en grupp. Således är t.ex. meddelande av utbildning för ett terroristbrott och deltagande i utbildning för ett terroristbrott straffbara även när de begåtts i en grupps verksamhet. I 34 a kap. 4 c § i strafflagen som gäller rekrytering för ett terroristbrott nämns uttryckligen som vissa gärningssätt att grunda eller organisera en terroristgrupp eller att värva eller försöka värva personer till en terroristgrupp. Också en offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, som är straffbar enligt 5 e § i kapitlet, kan gälla värvning till en terroristgrupp.

I samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ändrades paragrafens 2 mom. så att orden ”juridisk rådgivning” ströks. Före ändringen konstaterades det i punkten att främjande av en terroristgrupps verksamhet är att gärningsmannen har hand om en terroristgrupps viktiga ekonomiska angelägenheter eller ger ekonomiska eller juridiska råd som är av synnerlig vikt för gruppens verksamhet. När punkten ändrades till att gälla skötsel av en väsentlig uppgift konstaterades det i förarbetena till lagen (RP 89/2021 rd, s. 37) att de gärningar som tidigare nämnts i punkten i praktiken utgör skötsel av en väsentlig uppgift. På denna grund behölls hänvisningen i 2 mom. till 1 mom. 4 punkten, men hänsyn till vad som konstaterats i motiveringen ansågs de två strukna orden vara onödiga.

När Finland anslöt sig till Europarådets tilläggsprotokoll bedömdes (RP 271/2022 rd) huruvida den ändrade bestämmelsen i 34 a kap. 4 § i strafflagen och de övriga bestämmelserna i kapitlet uppfyller kriminaliseringsförpliktelserna i protokollet. Enligt artikel 2 i tilläggsprotokollet är parterna skyldiga att straffbelägga deltagande i en sammanslutnings eller grupps verksamhet i syfte att begå ett eller flera terroristbrott inom sammanslutningen eller gruppen i fråga eller att bidra till att sådana brott begås. Anslutningen till tilläggsprotokollet ansågs inte förutsätta någon ändring av paragrafen.

2.1.6 Meddelande av utbildning för ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen ska den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser, eller på något annat motsvarande sätt ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §, dömas för meddelande av utbildning för ett terroristbrott.

Straffbart meddelande av utbildning omfattar såväl utbildning i en terroristgrupps verksamhet som utbildning i en sammanslutning som inte uppfyller definitionen på terroristgrupp och utbildning av enskilda personer. Straffbart meddelande av utbildning behandlas relativt kort i förarbetena till lagen (RP 188/2002 rd, s. 51/II och 52/I).

I samband med verkställigheten av rambeslutet från 2002 och i samband med att 34 a kap. i strafflagen infördes föreskrevs det i 4 § 1 mom. 3 punkten i kapitlet att det som främjande av en terroristgrupps verksamhet är straffbart att gärningsmannen i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1 eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning till en terroristgrupp för brottslig verksamhet.

Rambeslutet från 2002 nämner inte uttryckligen meddelande av utbildning som en gärning som omfattas av kriminaliseringsskyldigheten. Artikel 2.2 b i rambeslutet förpliktade dock medlemsstaterna att straffbelägga deltagande i en terroristgrupps verksamhet, inbegripet

tillhandahållande av information eller materiella verktyg till den eller finansiering av dess verksamhet på något sätt, med vetskap om att deltagandet främjar terroristgruppens brottsliga verksamhet. Denna förpliktelse fullgjordes genom att föreskriva att det är straffbart att meddela utbildning i en terroristgrupps verksamhet vid sidan av andra stödåtgärder som hänför sig till gruppens verksamhet.

Enligt artikel 7 i Europarådets konvention från 2005 skulle varje part straffbelägga meddelande av instruktioner om tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller särskilda metoder eller tekniker, i syfte att begå eller bidra till förövandet av terroristbrott, med vetskap om att den meddelade förmågan är avsedd att användas för detta ändamål. Artikel 9.2 i konventionen förpliktar till att straffbelägga försök till dessa brott.

I samband med anslutningen till Europarådets konvention ändrades straffbestämmelserna om meddelande av utbildning så att punkten om meddelande av utbildning ströks från strafflagens 34 a kap. 4 § 1 mom., som gäller främjande av en terroristgrupps verksamhet, och meddelande av utbildning för ett terroristbrott kriminaliserades separat i kapitlets nya 4 a §. Konventionens artikel 7 ansågs också förutsätta kriminalisering av meddelande av utbildning i andra samband än i grupp (straffbarheten utsträcks till att även omfatta utbildning av en person), och det ansågs inte heller vara tillräckligt att straffbelägga medhjälp enligt 5 kap. 6 § i strafflagen (RP 81/2007 rd, s. 12/II). Ordalydelsen i den nya paragrafen kom att grunda sig dels på ordalydelsen i den strukna punkten i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ("ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning" samt jämställande av försök med utförd gärning), dels på ordalydelsen i artikel 7 i Europarådets konvention.

Genom rambeslutet från 2008 ändrades artikel 3 i rambeslutet från 2002 så att medlemsstaterna skulle föreskriva att utbildning av terrorister ska vara straffbart i fråga om sättet att tillhandahålla utbildning på motsvarande sätt som i artikel 7 i Europarådets konvention. Bestämmelserna överfördes senare till artikel 7 i direktivet om terroristbrott. Med stöd av artikel 4.4 i rambeslutet från 2008 och artikel 14.3 i direktivet om terroristbrott ska försök straffbeläggas.

I och med de lagstiftningsändringar som redan gjorts i samband med anslutningen till konventionen behövde 34 a kap. 4 a § i strafflagen inte ändras pga. rambeslutet från 2008. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott kompletterades paragrafen i strafflagen så att straffbar utbildning kan meddelas också för att främja brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och som är straffbara enligt 1 a § i kapitlet.

2.1.7 Deltagande i utbildning för ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 4 b § i strafflagen ska den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a eller 2 § utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §, dömas för deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Straffbart deltagande i utbildning omfattar såväl utbildning i en terroristgrupps verksamhet som utbildning som meddelas av en sammanslutning som inte uppfyller definitionen av terroristgrupp och utbildning som meddelas av enskilda personer. Dessutom omfattar straffbarheten självstudier.

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott har behandlats i större omfattning än meddelande av utbildning i samband med kriminaliseringen av deltagande i utbildning (RP 18/2014 rd, s. 26–29 och LaUB 11/2014 rd, s. 2 och 3) och i samband med att 34 a kap. 4 b § i strafflagen

ändrades i och med genomförandet av direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 105–107 samt LaUB 4/2018 rd, s. 5–7).

Strafflagens 34 a kap. 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott trädde i kraft vid ingången av 2015. Då fanns det inte ännu någon internationell förpliktelse att straffbelägga utbildning. Modellen för utformandet av straffbestämmelsen var strafflagens 34 a kap. 4 a §, som gäller meddelande av utbildning, samt de internationella kriminaliseringsförpliktelser som gäller meddelande av utbildning för terrorism (artikel 7.1 i Europarådets konvention och artikel 1 i rambeslutet från 2008 genom vilken artikel 3 i rambeslutet från 2002 ändrades).

I de internationella förpliktelserna i fråga om meddelandebrott nämndes förutom utbildning i fråga om vissa föremål och substanser även utbildning i särskilda metoder eller tekniker. När det föreskrevs att utbildningsbrott ska straffbeläggas föreslogs en liknande formulering (RP 18/2014 rd) i fråga om metoder och tekniker. I propositionens motivering konstaterades det att deltagande i utbildning i användningen av dessa metoder eller tekniker med avseende på utförandet av en terroristhandling till sin innebörd ska jämföras med deltagande i utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser (s. 26–27/II). Grundlagsutskottet ansåg (GrUU 26/2014 rd, s. 3) av skäl som hänför sig till kravet på exakthet i regleringen att innebördens jämförbarhet måste framgå av paragrafen, vilket också blev slutresultatet av riksdagsbehandlingen.

Artikel 8 i direktivet om terroristbrott ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att mottagande av instruktioner om tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen, andra vapen eller skadliga eller farliga ämnen, eller om andra särskilda metoder eller tekniker, i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3.1 a–i (terroristbrott/brott som begåtts i terroristiskt syfte med undantag för hotelsebrott) eller bidra till att något av dessa brott begås, utgör en straffbar gärning om den begås uppsåtligt.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ändrades 34 a kap. 4 b § i strafflagen så att straffbarheten också omfattade självstudier. Tidigare förutsattes det att deltagandet i utbildning sker på det sätt som avses i 4 a §, dvs. i utbildning som meddelas av en annan person. Med stöd av direktivet ändrades paragrafen dessutom så att syftet med deltagande i utbildning också kan vara nätbrott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen. I samband med detta ändrades paragrafen också så att deltagande i utbildning kan ha samband med brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och som är straffbara enligt 34 a kap. 1 a § i strafflagen eller med förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och som är straffbart enligt 2 § i det kapitlet. Ändringen i fråga om förberedelsebrott hänförde sig till att också bidragande till att terroristbrott begås nämns i artikel 8 i direktivet (RP 30/2018 rd, s. 40).

Artikel 3 i Europarådets tilläggsprotokoll förpliktar parterna att i fråga om sätt att motta utbildning för terrorismsyften straffbelägga mottagandet i huvudsak på samma sätt som artikel 8 i direktivet om terroristbrott ålägger medlemsstaterna att straffbelägga mottagande av utbildning för terrorismsyften. Artikel 3 i tilläggsprotokollet omfattar dock inte självstudier, utan kriminaliseringsförpliktelserna gäller endast mottagande av utbildning från en annan person. I tilläggsprotokollets artikel anges dessutom särskilt att mottagande av utbildning också omfattar inhämtande av kunskaper och praktiska färdigheter. I samband med att Finland anslöt sig till tilläggsprotokollet 2023 ändrades 34 a kap. 4 b § i strafflagen så att straffbart deltagande i utbildning också kan ha samband med begående av brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen och som begåtts i terroristiskt syfte.

2.1.8 Rekrytering för ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 4 c § i strafflagen ska den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i de paragraferna, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, dömas för rekrytering för ett terroristbrott.

Rekryteringsbrottet har behandlats relativt kort i förarbetena till lagen (RP 188/2002 rd, s. 49).

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 och införandet av 34 a kap. i strafflagen föreskrevs i 4 § 1 mom. 1 punkten som straffbart främjande av en terroristgrupps verksamhet att gärningsmannen i avsikt att främja eller med vetskap om att han eller hon främjar en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1 eller 2 §, grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp. Rekrytering jämfördes med rekryteringsförsök, som till sin klandervärdhet kan närma sig en lyckad rekrytering (RP 188/2002 rd, s. 49/II).

Rambeslutet från 2002 nämnde inte uttryckligen rekrytering som en gärning som omfattas av kriminaliseringsförpliktelsen. Artikel 2.2 b i rambeslutet förpliktade dock medlemsstaterna att straffbelägga deltagande i en terroristgrupps verksamhet, inbegripet tillhandahållande av information eller materiella verktyg till den eller finansiering av dess verksamhet på något sätt, med vetskap om att deltagandet främjar terroristgruppens brottsliga verksamhet. Denna förpliktelse fullgjordes genom att föreskriva att rekrytering i anslutning till en terroristgrupp ska vara straffbart vid sidan av andra stödåtgärder som hänför sig till gruppens verksamhet.

Enligt artikel 6 i Europarådets konvention från 2005 ska varje part vidta de åtgärder som fordras för att rekrytering till terrorism, dvs. att söka förmå en annan person att begå eller medverka till ett terroristbrott, eller att ansluta sig till en sammanslutning eller grupp, i syfte att bidra till att sammanslutningen eller gruppen begår ett eller flera terroristbrott, är straffbelagt i dess nationella lagstiftning. Artikel 9.2 i konventionen förpliktar till att straffbelägga försök till dessa brott.

I samband med anslutningen till Europarådets konvention ansågs det att en gärning enligt artikel 6.1 främst kan begås genom anstiftan enligt 5 kap. 5 § i strafflagen (RP 81/2007 rd, s. 10/I). I samband med detta föreskrevs det dock separat i den nya 4 b § i 34 a kap. i strafflagen att rekrytering för ett terroristbrott är straffbart, eftersom rekrytering till terrorism enligt artikel 6.1 i konventionen inte bara innebär att främja en terroristgrupps verksamhet genom att värva medlemmar, utan också att söka förmå en enskild person att begå ett terroristbrott (LaUB 9/2007 rd, s. 5/II). I fråga om rekrytering av en enskild person inkluderades i paragrafen ”eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i de paragraferna”. Samtidigt ströks punkten om rekrytering ur strafflagens 34 a kap. 4 § 1 mom. om främjande av en terroristgrupps verksamhet.

Genom rambeslutet från 2008 ändrades artikel 3 i rambeslutet från 2002 så att medlemsstaterna ska föreskriva att det som rekrytering av terrorister är straffbart att förmå en annan person att begå ett terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte med undantag för hotelsebrott) eller att leda en terroristgrupp eller delta i gruppens verksamhet. I artikel 6 i direktivet om terroristbrott infördes en motsvarande förpliktelse, dock så kompletterad att det vid rekrytering också kan vara fråga om att främja begåendet av brotten i fråga. Försök ska straffbeläggas med stöd av artikel 4.4 i rambeslutet från 2008 och artikel 14.3 i direktivet om terroristbrott.

I och med de lagstiftningsändringar som redan gjorts i samband med anslutningen till Europarådets konvention behövde 34 a kap. 4 b § i strafflagen inte ändras pga. rambeslutet från 2008. När det föreskrevs att deltagande i utbildning för ett terroristbrott ska vara straffbart flyttades rekryteringsparagrafen till 34 a kap. 4 c § i strafflagen. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott kompletterades paragrafen så att straffbar rekrytering också kan ske för att främja brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

Till rekryteringsbrott hör gränsdragning till offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, som är straffbart enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

2.1.9 Finansiering av ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 5 § 1 mom. i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera ett brott som avses i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c eller 5 c–5 e § för finansiering av ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Enligt 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen döms för finansiering av ett terroristbrott även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera något av följande brott:

1) tagande av gisslan eller kapning,

2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 59–60/2002),

3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),

4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller

5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 62–63/1978).

Enligt 34 a kap. 5 § 3 mom. i strafflagen är försök till finansiering av ett terroristbrott straffbart. I 4 mom. konstateras det dessutom att vad som föreskrivs ovan i den paragrafen inte ska tillämpas, om gärningen ska bestraffas som ett brott som avses i 1 mom. 1–5 punkten eller som försök till eller delaktighet i ett sådant brott eller enligt 1, 2 eller 4 b § eller om strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

I 34 a kap. 5 § 1 mom. i strafflagen föreskrivs det att finansiering av alla terroristbrott som är straffbara enligt 34 a kap. är straffbart som finansiering av ett terroristbrott, med undantag för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, som är straffbara enligt de två följande paragraferna. När det har föreskrivits att nya terroristbrott ska straffbeläggas har finansieringen av ett terroristbrott utvidgats till att även omfatta finansiering av ett nytt brott. Den senaste ändringen gäller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Tillämpningsområdet för strafflagens 34 a kap. 5 § behandlades samlat när bestämmelserna om finansiering av terrorism senast ändrades (RP 135/2020 rd, i synnerhet s. 42 och 43).

Fram till 2021 fanns bestämmelserna motsvarande strafflagens 34 a kap. 5 § 1 mom. i 2 mom. med brottsbeteckningen ”finansiering av terrorism”. Bestämmelsen utvidgades 2015 till att utöver brott enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen även gälla finansiering av andra terroristbrott i det kapitlet. Då grundade sig lagstiftningslösningen i huvudsak på nationell prövning, men delvis också på vissa internationella organs (FATF och CTED) ställningstaganden om Finland (RP 18/2014 rd, s. 17). Punkt 6 b i klämman i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och artikel 5 i Europarådets tilläggsprotokoll förutsätter att finansiering av utlandsresor för terrorismsyften ska vara straffbart.

Sedermera har artikel 11.1 i direktivet om terroristbrott, med undantag för främjande av resor för terrorismsyften, förutsatt en lagstiftningslösning som redan tidigare genomförts i Finland och som innebär att finansiering av andra terroristbrott ska straffbeläggas som finansiering av terrorism (finansiering av ett terroristbrott). Artikel 14.3 i direktivet förutsätter att försök till finansiering av ett terroristbrott ska straffbeläggas, vilket i Finland hade genomförts redan före direktivet i 34 a kap. 5 § 3 mom. i strafflagen. Strafflagens 34 a kap. 5 § 1 mom. omfattar också finansiering av främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott, som inte ingick i förpliktelsen enligt direktivet.

Strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. om finansiering av ett terroristbrott (fram till 2021 1 mom.) föreskriver att finansiering av vissa brott är straffbart enligt förpliktelsen i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism. Konventionen förpliktar de medlemsstater i organisationen som anslutit sig till den att straffbelägga finansiering av brott enligt de fördrag om bekämpning av terrorism som anges i bilagan till konventionen. Även försök ska straffbeläggas (artikel 2.4 i konventionen). Då det i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen inte är fråga om finansiering av brott som regleras i andra paragrafer i kapitlet, har finansieringsbrottet inget samband med det terroristiska syftet och riskvillkoret enligt 1 § 1 mom. De brott som nämns i momentets punkter kan i sig i praktiken även ha begåtts i terroristiskt syfte på grundval av fördragen om bekämpning av terrorism som kräver att de straffbeläggs.

Utöver strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av ett terroristbrott är det gemensamt för de andra straffbestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism i samma kapitel att gärningsmannens uppsåt och begåendet av finansieringsgärningen beskrivs på ett enhetligt sätt med uttrycket ”den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera”. Detta uttryck baserar sig på artikel 2.1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, dock så att uttrycket i viss mån har förtydligats i den nationella bestämmelsen i samband med anslutningen till konventionen. Också i artikel 11.1 i direktivet om terroristbrott och i artikel 5.1 i Europarådets tilläggsprotokoll används i väsentligt likadana uttryck som i nämnda stycke.

2.1.10 Finansiering av en terrorist

Enligt 34 a kap. 5 a § 1 mom. i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera

en person som begår brott som avses i 1 eller 1 a § eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott för finansiering av en terrorist dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Enligt 2 mom. är försök straffbart. Vad som föreskrivs ovan i den paragrafen tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag (3 mom.). Strafflagens 5 kap. 3–6 §, som det hänvisas till i paragrafens 1 mom., gäller medgärningsmannaskap, medelbart gärningsmannaskap, anstiftan och medhjälp.

I 34 a kap. 5 a § i strafflagen föreskrivs det om straff för allmän finansiering av en terrorist utan koppling till finansiering av ett visst terroristbrott. Det behövs ingen utredning om att medlen har tillhandahållits eller samlats in för begående av ett brott som avses i 34 a kap. 1 eller 1 a § i strafflagen. I förarbetena till 34 a kap. 5 a § i strafflagen (RP 135/2020 rd, s. 44 och 45) behandlas närmare de externt observerbara eller annars påvisbara omständigheter som den som tillhandahåller eller samlar in tillgångarna ska känna till för att det straffrättsliga ansvaret ska uppstå och på basis av vilka det går att sluta sig till att den person som finansieras begår brott som begåtts i terroristiskt syfte eller i egenskap av medverkande deltar i begåendet av dem. En helhetsbedömning av omständigheterna utförs i straffprocessen.

Såsom framgår av förarbetena till lagen (RP 135/2020 rd, s. 5–7 och 17) var det FATF:s och CTED:s ställningstaganden om Finland samt FN:s säkerhetsråds resolutioner 2462 (2019) och 2482 (2019) som ledde till att paragrafen infördes 2021. Rekvisitet för finansiering av en terrorist baserar sig i väsentlig grad på FATF:s definition av begreppet ”terrorist”, dock med beaktande av den nationella regleringen och i synnerhet de aspekter som gäller de övriga bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen (RP 135/2020 rd, s. 22–26). Europeiska unionen, Europarådet och Förenta nationerna har ingen uttrycklig skyldighet att kriminalisera finansiering av en terrorist. I samband med kriminaliseringen av finansiering av en terrorist ansågs det också motiverat att straffbelägga försök med beaktande av omständigheter i anknytning till de internationella förpliktelseerna, till de allmänna förutsättningarna för att straffbelägga försök och till särdragen hos brott som avser finansiering av terrorism (RP 135/2020 rd, s. 26).

2.1.11 Finansiering av terroristgrupp

Enligt 34 kap. 5 b § 1 mom. i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom. för finansiering av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Enligt 2 mom. är försök straffbart. Vad som föreskrivs ovan i den paragrafen tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag (3 mom.).

I 34 a kap. 5 b § i strafflagen föreskrivs det om straff för allmän finansiering av terroristgrupp utan koppling till finansiering av ett visst terroristbrott. Enligt definitionen av terroristgrupp är det fråga om en grupp som handlar för att begå brott som avses i 34 a kap. 1 eller 1 a § i strafflagen. Finansiering av terroristgrupp behandlas närmare i de förarbeten till lagen som gällde detta brott (RP 14/2014 rd, s. 31/II-33/I och LaUB 11/2014 rd, s. 4 och 5/II).

Straffbeläggandet av finansiering av terroristgrupp i början av 2015, först i strafflagens 34 a kap. 5 a §, baserades också väsentligt på internationella ställningstaganden om Finland, särskilt FATF:s rekommendation (RP 18/2014 rd, s. 17, 20 och 21). I samband med detta uppmärksammades också att en medlemsstat enligt artikel 2.2 b i rambeslutet från 2002 var förpliktad att kriminalisera deltagande i en terroristgrupps verksamhet, inbegripet att förse den med information eller materiella resurser eller att bidra med någon form av finansiering av dess

verksamhet, med vetskap om att sådant deltagande kommer att bidra till terroristgruppens brottsliga verksamhet. Motsvarande reglering finns i artikel 4 b i direktivet om terroristbrott. När det gäller finansiering av terroristgrupp är också FN:s säkerhetsråds resolutioner 2462 (2019) och 2482 (2019) relevanta. Dessa uppmanar kraftigt till genomförande av FATF:s rekommendationer. Kriminaliseringen av försök ansågs motiverad med hänvisning till att försök till finansieringsbrott enligt 5 § är straffbart (RP 18/2014 rd, s. 21/II).

2.1.12 Resa i syfte att begå ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen ska den som reser till en annan stat i avsikt att där begå ett i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a, 5 b eller 5 e § avsett brott, om gärningen inte utgör brott enligt någon av de paragraferna, för resa i syfte att begå ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 2 mom. är försök straffbart.

I paragrafen föreskrivs det att det är straffbart att resa till en annan stat i avsikt att begå alla terroristbrott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen, med undantag för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott som är straffbart enligt följande paragraf. När nya terroristbrott har kriminaliserats har 1 mom. om resebrott kompletterats så att det omfattar resor i avsikt att begå varje nytt brott. Innehållet i paragrafen om resebrott har behandlats närmare i motiveringen till paragrafen (särskilt RP 93/2016 rd, s. 35–38 och RP 30/2018 rd, s. 107 och 108).

Kriminaliseringen av resebrott i 34 a kap. 5 b § i strafflagen 2016 baserades på Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) om utländska terroriststridande (foreign terrorist fighters). I resolutionen sammanfattas den väsentliga kärnan i resande i samband med utländska terroriststrider på kriminaliseringsförpliktelsens nivå i punkt 6 a i klämman, så att Förenta nationernas medlemsstater åläggs att straffbelägga situationer där en medborgare i den staten reser eller försöker resa eller att en annan person från dess territorium reser eller försöker resa till en annan stat än den stat där personen är bosatt eller medborgare i avsikt att begå, planera eller förbereda terrordåd (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller delta i sådana eller i avsikt att meddela eller delta i terroristutbildning. Enligt säkerhetsrådets resolution kan sådan verksamhet också ske i samband med en väpnad konflikt.

I samband med att resebrott kriminaliserades ansågs gärningen bli straffbar i Finland i större utsträckning än enligt förpliktelsen i säkerhetsrådets resolution, då straffbart resande kom att omfatta resor för alla terroristbrott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen. Denna lösning grundade sig dels på att det allmänt taget inte är möjligt att göra nämnvärd skillnad mellan de brott som är straffbara enligt det kapitlet i förhållande till hur de främjar begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte, dels på att de brott som är straffbara enligt det kapitlet är allvarliga brott som främjar förövandet av brott som begåtts i terroristiskt syfte och som orsakar allvarlig skada för högt värderade rättsgoda (RP 93/2016 rd, s. 24).

Enligt artikel 9.2 i direktivet om terroristbrott ska varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att följande gärningar är straffbara:

a) resor till den medlemsstaten i syfte att begå ett terroristbrott enligt artikel 3 eller bidra till att ett sådant brott begås, i syfte att delta i en terroristgrupps verksamhet med vetskap om att sådant deltagande kommer att bidra till denna grupps brottsliga verksamhet enligt artikel 4 eller i syfte att tillhandahålla eller motta utbildning för terrorismsyften enligt artiklarna 7 och 8, eller

b) förberedande gärningar som vidtas av en person som reser in i den medlemsstaten med avsikt att begå ett terroristbrott enligt artikel 3 eller bidra till att ett sådant brott begås.

Enligt artikel 14.3 i direktivet om terroristbrott ska försök att begå något av de brott som avses i artikel 9.1 och 9.2 a vara straffbart.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ändrades 34 a kap. 5 b § i strafflagen om resebrott pga. artikel 9.2 i direktivet om terroristbrott så att de begränsningar av straffbarheten som gäller resenärens medborgarskap, avreseort och resmål enligt resolutionen slopades. Det blev också straffbart att återvända eller på annat sätt resa till Finland i syfte att begå ett terroristbrott. Till dessa delar följer Finlands lagstiftningslösning artikel 9.2 a i direktivet. Dessutom blev det straffbart att resa i syfte att begå ett nytt brott, dvs. ett brott enligt 34 a kap. 1 a § i strafflagen avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

När bestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism ändrades 2021 och finansiering av en terrorist blev straffbart som nytt terroristbrott i 34 a kap. 5 a § i strafflagen, flyttades bestämmelserna om resa i syfte att begå terroristbrott till 5 c § i kapitlet och det blev också straffbart att resa utomlands för att finansiera en terrorist. När det i slutet av samma år i 34 a kap. 5 e § i strafflagen föreskrevs att offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott ska bestraffas som ett separat terroristbrott, blev det genom en ändring av 5 c § också straffbart som resebrott att resa utomlands i syfte att begå ett sådant uppmaningsbrott.

Artikel 4 i Europarådets tilläggsprotokoll ålägger varje part att straffbelägga att någon från partens territorium eller partens medborgare reser till en annan stat än den där resenären är medborgare eller har sin hemvist i syfte att begå, bidra till eller delta i terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller för att ge eller motta utbildning för terrorismsyften. Tilläggsprotokollet från 2015 följer således Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) när det gäller begränsningar av straffbarheten. Även försök ska enligt artikeln vara straffbart. När Finland anslöt sig till tilläggsprotokollet ansågs artikel 4 inte förutsätta ändringar i lagstiftningen (RP 271/2022 rd, s. 18–20).

2.1.13 Främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott

Enligt 34 a kap. 5 d § 1 mom. i strafflagen ska den som i avsikt att främja att ett brott som avses i 5 c § 1 mom. begås hjälper någon med råd, dåd eller på något annat sätt för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp tillämpas inte på en gärning som avses i 1 mom. (2 mom.).

Det är fråga om en gärning av medhjälpsskaraktär, och därför har man i brottsrekvisitet använt sig av den beskrivning av medhjälpssätt som ges i 5 kap. 6 § i strafflagen (”med råd, dåd eller på annat sätt hjälper någon”). Tillämpningsområdet för ett främjandebrott behandlas närmare i motiveringen till paragrafen (RP 30/2018 rd, s. 106 och 108 och LaUB 4/2018 rd, s. 7–9).

Enligt punkt 6 c i klämman i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) ska det också vara straffbart att uppsåtligen ordna eller främja sådana resor som avses i punkt a, inbegripet rekrytering. I samband med genomförandet av resolutionen ansågs det att ordnande eller främjande av resor enligt punkt 6 c i klämman inte förutsätter lagstiftningsåtgärder. Enligt förarbetena till lagen gjorde punkten det möjligt att förutsätta att det brott som främjas, dvs. resebrott eller straffbart försök till resebrott, begås, varvid straffbarheten för medhjälp enligt 5 kap. 6 § i strafflagen är tillräcklig. Rekrytering konstaterades vara straffbart enligt 34 a kap. 4 c § strafflagen. (RP 93/2016 rd, s. 29 och 30).

Enligt artikel 10 i direktivet om terroristbrott ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att varje åtgärd av organisatorisk eller underlättande art varigenom en person

får hjälp med att resa för terrorismsyften enligt artikel 9.1 och 9.2 a, med vetskap om att hjälpen som ges har ett sådant syfte, utgör en straffbar gärning. Enligt artikel 13 i direktivet ska det bl.a. i fråga om ett brott som avses i artikel 10 inte vara nödvändigt att fastställa en koppling till något annat specifikt brott som anges i direktivet.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott kriminaliserades i 34 a kap. 5 c § i strafflagen främjande av begående av resebrott som ett separat brott. Straffbarheten för medhjälp enligt strafflagens 5 kap. 6 § ansågs pga. artikel 13 i direktivet inte vara tillräcklig, eftersom straffbar medhjälp förutsätter att det brott som främjas genom medhjälp eller ett straffbart försök till det begås (RP 30/2018 rd, s. 45). I rekvisitet för ett främjandebrott beslöt man dock att följa formuleringarna i paragrafen om medhjälp.

När bestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism ändrades 2021 och finansiering av en terrorist blev straffbart som ett nytt terroristbrott, flyttades bestämmelserna om brott som främjar resebrott till 34 a kap. 5 d § i strafflagen.

Artikel 6 i Europarådets tilläggsprotokoll förpliktar, i enlighet med Förenta nationernas säkerhetsråds resolution, parterna att straffbelägga organiserande eller annat underlättande (främjande) av begående av resebrott. När Finland anslöt sig till tilläggsprotokollet ansågs artikeln inte förutsätta ändringar i lagstiftningen (RP 271/2022 rd, s. 21 och 22).

2.1.14 Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott

Enligt 34 a kap. 5 e § 1 mom. i strafflagen ska den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel så att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett terroristbrott begås för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst två år. Om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt det kapitlet eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås, tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott (2 mom.).

Straffbestämmelsen om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott är en specialbestämmelse om offentlig uppmaning som gäller terroristbrott. Den tillämpas enbart på uppmaningsfall som gäller dessa brott. På offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott tillämpas alltså inte 17 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen om offentlig uppmaning till brott och 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen om offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Enligt 17 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen gör den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till brott så att uppmaningen eller förledandet 1) medför fara för att ett sådant brott eller straffbart försök därtill begås eller 2) annars klart äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten sig skyldig till offentlig uppmaning till brott. Fara för att ett brott eller straffbart försök därtill begås enligt 17 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen betyder konkret fara till skillnad från abstrakt fara, där det räcker med att gärningen är av sådan typ att den medför fara (RP 89/2021 rd, s. 12). Den sistnämnda typen av fara ingår i 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen, vilket framgår av konstruktionen ”är ägnad att”, som används i bestämmelsen.

Vid tillämpning av 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen är det däremot fråga om att gärningsmannen i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land

eller en internationell organisation i enlighet med 17 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen offentlig uppmanar till att begå något annat brott än ett terroristbrott som avses i 34 a kap. i strafflagen. Punkten omfattar inte offentlig uppmaning att ta värvning i en terroristgrupp. Om det terroristiska syfte och/eller riskvillkor som avses i det inledande stycket i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen inte föreligger, kan gärningsmannen dömas till brott för offentlig uppmaning till brott enligt 17 kap. 1 § i strafflagen när villkoren för straffbarhet enligt den paragrafen uppfylls.

I förarbetena till lagen (RP 89/2021 rd, s. 41–46 och LaUB 15/2021 rd, s. 10 och 11) behandlas i detalj när det är fråga om offentlig uppmaning som avses i 34 a kap. 5 e § 1 mom. i strafflagen. Då rekvisitet i hög grad motsvarar rekvisitet i 17 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen, har även motiveringen till den sistnämnda paragrafen betydelse för tolkningen (RP 6/1997 rd, s. 110–112). Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott skiljer sig från rekrytering för ett terroristbrott genom att den till skillnad från rekryteringsbrott riktar sig till en bred och oidentifierad grupp personer.

I situationer som avses i 34 a kap. 5 e § 2 mom. i strafflagen är det närmast fråga om anstiftarens ansvar enligt 5 kap. 5 § i strafflagen (se närmare RP 89/2021 rd, s. 45).

Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott är det senaste terroristbrottet som lagts till i 34 a kap. i strafflagen. Grunden för det ligger dock i internationella förpliktelser som går långt bakåt i tiden och i andra straffbestämmelser som gäller offentlig uppmaning.

I rambeslutet från 2002 fanns ingen förpliktelse att kriminalisera offentlig uppmaning. Artikel 5 i Europarådets konvention från 2005 förpliktade parterna att straffbelägga spridande, eller tillgängliggörande för allmänheten på annat sätt, av ett meddelande i syfte att anstifta till att terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) begås och som utgör en risk för ett eller flera terroristbrott, oavsett om meddelandet innehåller uttryckliga rekommendationer om sådana brott eller inte.

I samband med anslutningen till Europarådets konvention fogades till 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen offentlig uppmaning till brott som avses i 17 kap. 1 § i den lagen bland de brott som kan begås i terroristiskt syfte. Att brottet infördes i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen berodde inte främst på artikel 5 i konventionen utan på artikel 9.1 c som har anknytning till främjande av en terroristgrupps verksamhet (RP 81/2007 rd, s. 13/II och 14/I).

Genom artikel 1 i rambeslutet från 2008 ändrades artikel 3 i rambeslutet från 2002 så att medlemsstaterna skulle straffbelägga offentlig anstiftan till terroristbrott i enlighet med artikel 5 i Europarådets konvention. Det senare rambeslutet förutsatte inte någon ändring av lagstiftningen eftersom ändringar redan gjorts i samband med anslutningen till konventionen.

Också artikel 5 i direktivet om terroristbrott förutsätter genom vissa kompletteringar av ordalydelsen i Europarådets konvention och i rambeslutet från 2008 att medlemsstaterna föreskriver att offentlig anstiftan till terroristbrott är straffbart. Enligt artikeln omfattar anstiftan spridande, eller tillgängliggörande för allmänheten på annat sätt, oavsett metod, såväl på som utanför internet, av ett meddelande i syfte att anstifta till något av de brott (terroristbrott/brott som begåtts i terroristiskt syfte med undantag för hotelsebrott) som anges i artikel 3.1 a–i, om detta handlande, direkt eller indirekt, t.ex. genom förhärlikande av terroristgärningar, förespråkar utförandet av terroristbrott och därigenom medför fara för att ett eller flera sådana brott begås.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ansågs artikel 5 i direktivet trots de införda tilläggen inte förutsätta lagstiftningsändringar med beaktande av strafflagens 17 kap.

1 § och 34 a kap. 1 § (RP 30/2018 rd, s. 35 och 36). Även i detta sammanhang ansågs internationella förpliktelser göra det möjligt att förutsätta konkret fara i fråga om begåendet av det brott som uppmaningen gäller.

När det för sista gången gjordes mer omfattande ändringar i 34 a kap. i strafflagen ansågs det motiverat att komplettera bestämmelserna om terroristbrott så att det i 5 e § som ett separat brott avseende offentlig uppmaning föreskrivs att offentlig uppmaning att ta värvning i en terroristgrupp eller begå ett terroristbrott som är straffbart enligt kapitlet är straffbart så att det inte förutsätts någon konkret fara vid värvningen eller begåendet av terroristbrottet eller ett straffbart försök. Med beaktande av terroristbrottsligheten allvarliga natur var avsikten med den nya straffbestämmelsen att redan i ett tidigt skede ingripa i uppmaningsverksamhet som ska betraktas som att den bör tas på allvar (RP 89/2021 rd, s. 20, 21, 23 och 24). Detta mål framgår av den i paragrafen intagna konstruktionen ”är ägnad att”, som uttrycker abstrakt fara.

I samband med att 34 a kap. 5 e § i strafflagen infördes fogades till 17 kap. 1 § ett förtydligande 3 mom., enligt vilket bestämmelser om offentlig uppmaning till brott i terroristiskt syfte finns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten och bestämmelser om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott i 34 a kap. 5 e §

2.2 Gemensamma bestämmelser om och aspekter på terroristbrott

2.2.1 Uppsåt

Brotten i 34 a kap. strafflagen är straffbara endast om de begås uppsåtligt. Detta framgår inte bara av att det i bestämmelserna i enlighet med 3 kap. 5 § 2 mom. i strafflagen inte särskilt anges vilken typ av tillräknande som krävs, utan också av att kapitlets straffbestämmelser som gäller beredning och främjande ställer vissa villkor för straffbar verksamhet med avseende på gärningens syfte eller gärningsmannens medvetenhet genom att uttrycken ”i syfte att begå”, ”i avsikt att främja”, ”med vetskap om att” och ”för att finansiera” används. Utifrån de formuleringar som använts är det fråga om en högre grad av uppsåt. Till uppsåtet hänför sig också gärningsmannens terroristiska syfte, i fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 och 1 a § i strafflagen direkt och för andra brott som främjar begåendet av dessa och som är straffbara enligt kapitlet indirekt.

2.2.2 Koppling till det brott som främjas

De brott som är straffbara enligt 34 a kap. 2, 4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 e § i strafflagen, dvs. förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av och deltagande i utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist, finansiering av terroristgrupp, resa i syfte att begå ett terroristbrott och främjande av resa samt offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, är fristående brott vars straffbarhet inte förutsätter att det brott i terroristiskt syfte (”terrorattack”) som avses i 1 § eller något annat brott enligt paragraferna som främjas genom gärningen begås.

Kopplingen mellan dessa brott som avser förberedelse eller främjande och ett brott som eventuellt begås i terroristiskt syfte i framtiden kan vara mycket avlägsen. Den beror på rekvisitet för det aktuella terroristbrottet och omständigheterna i varje enskilt fall. Av motiveringen till paragraferna om dessa brott framgår det att det andra terroristbrottet som främjas genom ett terroristbrott inte behöver ha preciserats i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten,

föremålet eller platsen för gärningen eller någon annan motsvarande omständighet (t.ex. RP 89/2021 rd, s. 38).

2.2.3 Beslut om väckande av åtal

Enligt 34 a kap. 7 § i strafflagen är det riksåklagaren som beslutar om väckande av åtal för terroristbrott. Riksåklagaren bestämmer då också vem som ska utföra åtalet.

Strafflagens 34 a kap. 7 § om åtalsrätt grundar sig inte på internationella förpliktelser, men i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 och införandet av paragrafen har det konstaterats (RP 188/2002 rd, s. 61/II) att det uttalande som rådet godkände i december 2001 i samband med beredningen av rambeslutet från 2002 talar för riksåklagarens åtalsrätt. Där nämns att rambeslutet inte får tolkas så att man på terroristgrunder anklagar personer som utövar sin grundläggande rätt att lägga fram sina åsikter, även om de begår brott när de utövar en sådan rätt. När paragrafen infördes konstaterades det dessutom att man vid väckande av åtal måste överväga huruvida brottet har begåtts i terroristiskt syfte och eventuellt också på vilket sätt personens handlande förhåller sig till utövandet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt motiveringen till paragrafen säkerställer arrangemanget i fråga om åtalsrätten att särskild omsorg iakttas vid åtalsprövningen i samband med terroristbrott, vilket för sin del bidrar till att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna.

Strafflagens 34 a kap. 7 § kompletteras av 1 kap. 12 §, enligt vilken brott som misstänks ha begåtts utomlands i vissa fall inte får prövas i Finland (vid en finländsk domstol) utan riksåklagarens åtalsförordnande.

2.2.4 Straffansvar för juridiska personer

Enligt 34 a kap. 8 § 1 mom. i strafflagen ska på brott som nämns i kapitlet tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

I strafflagens 34 a kap. 8 § 2 mom. konstateras det att vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer också tillämpas på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 eller 1 a § eller 2 § 3 punkten samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom., 1 a § eller 2 § 3 punkten eller 4, 5 eller 5 c §.

Med stöd av 34 a kap. 8 § 1 mom. i strafflagen ska ett nytt terroristbrott som fogas till 34 a kap. omfattas av straffansvar för juridiska personer, om det inte föreskrivs om ett uttryckligt undantag. Undantag har hittills inte föreskrivits, främst av skäl som hänför sig till internationella förpliktelser. Bestämmelser om villkoren för straffansvar för juridiska personer och andra bestämmelser om ansvarsformen finns i 9 kap. i strafflagen.

När Finland anslöt sig till konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism fogades till 34 kap. i strafflagen en 13 §. Enligt den tillämpas på finansiering av terrorism vad som föreskrivs om juridiska personers straffansvar. Finansieringsbrott enligt artikel 2.1 i konventionen kriminaliserades då som finansiering av terrorism i 34 kap. 9 b § i strafflagen. Kopplingen mellan en juridisk persons straffansvar och det nya brottet grundade sig på artikel 5.1 i konventionen.

Strafflagens 34 a kap. 8 § infördes i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 och införandet av nämnda kapitel. Detta grundade sig på artikel 7 i rambeslutet, enligt vilken varje medlemsstat skulle vidta de åtgärder som är nödvändiga för att juridiska personer ska kunna

hållas ansvariga för något av de brott som anges i artiklarna 1–4, under vissa förutsättningar enligt artikel 7. Artikel 8 i rambeslutet förutsatte att en juridisk person ska kunna bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, som innefattar bötesstraff eller administrativa avgifter och eventuellt andra påföljder. I Finland fullgörs sådana internationella förpliktelser genom straffansvaret för juridiska personer. Paragrafens 2 mom. tillades först vid riksdagsbehandlingen (LaUB 24/2002 rd, s. 8/I) utan att kretsen av de brott som togs in i tillämpningsområdet motiverades.

I samband med att 34 a kap. i strafflagen infördes upphävdes 34 kap. 13 § i strafflagen om straffansvar för juridiska personer, eftersom bestämmelserna om finansiering av terrorism flyttades till 5 § i det nya kapitlet i ändrad lydelse och eftersom juridiska personers straffansvar i fråga om finansiering av terrorism därefter bestämdes i enlighet med 8 § 1 mom. i det nya kapitlet.

Artikel 10 i Europarådets konvention förutsätter att det föreskrivs om juridiska personers ansvar i fråga om terroristbrott enligt konventionen. Anslutningen till konventionen förutsatte till denna del inga ändringar i lagstiftningen. Lagändringar som gäller juridiska personers straffansvar förutsattes inte heller i samband med anslutningen till konventionens tilläggsprotokoll.

Strafflagens 34 a kap. 8 § 2 mom. grundade sig på artikel 3 i rambeslutet från 2002 och avvek något från det gällande momentet. Enligt det då införda momentet tillämpades straffansvar för juridiska personer på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i strafflagens 34 a kap. 1 eller 1 § eller 2 § 1 mom. 3 punkt samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2–7 punkten eller 2 mom., 2 § 1 mom. 3 punkten eller 4 eller 5 §.

Artikel 17 i direktivet om terroristbrott förutsätter att juridiska personer kan hållas ansvariga för de brott som avses i artiklarna 3–12 och 14 under vissa förutsättningar enligt artikel 17. Artikel 18 om arten av de sanktioner som påförs juridiska personer motsvarar artikel 8 i rambeslutet. Artikel 12 i direktivet om terroristbrott, som omfattas av hänvisningen i artikel 17.1, gäller som andra brott med anknytning till terroristverksamhet a) grov stöld i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3, b) utpressning i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3 och c) upprättande eller användning av falska administrativa dokument i syfte att begå något av de brott som anges i artiklarna 3.1 a–i, 4 b och 9. Artikel 3 i direktivet gäller terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte, i led c utesluts hot i terroristiskt syfte enligt artikel 3.1 j), artikel 4 b deltagande i en terroristgrupps verksamhet och artikel 9 resor för terrorismsyften.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ansågs det i likhet med genomförandet av rambeslutet från 2002 att det i fråga om rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott räcker med de allmänna straffbestämmelserna om rån, grovt rån, utpressning, grov utpressning, förfalskning och grov förfalskning i 31 kap. 1–4 § samt 33 kap. 1 och 2 § i strafflagen, och att det således inte behövs några separata straffbestämmelser om dessa gärningar i strafflagens 34 a kap. om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 52).

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott konstaterades det att straffansvaret för juridiska personer till vissa delar sträcker sig längre än vad som förutsatts i artikel 17 och 18 i direktivet. Strafflagens 34 a kap. 8 § 2 mom. konstaterades också vara felaktigt till sitt innehåll, eftersom det i 2 § endast finns en bestämmelse, varför 1 mom. inte ska konstateras i samband med den. På basis av kraven i direktivet ansågs det motiverat att ändra momentet till dess nuvarande form. I fråga om resa i syfte att begå ett terroristbrott hänvisades det dock fortfarande till den dåvarande paragrafen (5 b §). (RP som nämns i föregående stycke, s. 61.)

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott fästes också uppmärksamhet vid att straffansvaret för juridiska personer pga. hänvisningen till artikel 14 i artikel 17 i direktivet också ska omfatta sådana medhjälps-, anstiftans- och försöksbrott som avses i artikel 14. Motsvarande bestämmelser fanns redan i rambeslutet. I samband med genomförandet av det ansågs det inte nödvändigt att göra ändringar i lagstiftningen till dessa delar. Enligt vad som konstaterats i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott framgår det av motiveringen till 9 kap. 2 § i strafflagen att delaktighet enligt 1 mom. om straffansvar för den juridiska personen i fråga avser delaktighet i vid bemärkelse och att anstiftare och medhjälpare på normalt sätt också är delaktiga liksom medgärningsmännen. Straffbarheten för försök till terroristbrott grundar sig i sin tur på bestämmelserna om försök i 34 a kap. i strafflagen, varmed de är sådana brott som nämns i kapitlet i enlighet med 8 § 1 mom.

När bestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism ändrades 2021, ändrades samtidigt 34 a kap. 8 § 2 mom. i strafflagen så att det i stället för brott som avses i 5 b § hänvisas till brott som avses i 5 c §. Denna ändring berodde på att paragrafen om resa i syfte att begå ett terroristbrott flyttades framåt med en paragraf i 34 a kap. i strafflagen.

2.2.5 Det geografiska tillämpningsområdet för straffbestämmelserna och behandlingen av brottmål i Finland

Enligt 1 kap. 7 § 3 mom. 2 punkten i strafflagen är brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen internationella brott. Lagstiftningslösningen ger uttryck för den s.k. universalprincipen. På dessa brott kan finsk lag tillämpas och de kan behandlas i en straffprocess i Finland oberoende av gärningsmannens nationalitet, gärningsorten och lagstiftningen på gärningsorten. Med stöd av momentet ska ett nytt terroristbrott som fogas till 34 a kap. räknas som ett internationellt brott, om det inte föreskrivs om ett uttryckligt undantag.

Internationella brott enligt 1 kap. 7 § 3 mom. 3 och 4 punkten i strafflagen är också de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott för vilka straffansvaret för juridiska personer följer 34 a kap. 8 § 2 mom. i strafflagen.

Bestämmelsen om att brott enligt 34 a kap. i strafflagen ska betraktas som internationella brott infördes i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 (RP 188/2002 rd, s. 19–22), eftersom tillämpningsområdet för finsk straffrätt enligt 1 kap. i strafflagen inte till alla delar uppfyllde kraven i artikel 9 i rambeslutet. Detta gällde t.ex. utvidgning av domsrätten till brott som begåtts ombord på fartyg som för finsk flagg, till förmån för en juridisk person som är etablerad inom finskt territorium eller mot ett organ inom Europeiska unionen samt tillämpning av principen åtala eller utlämna i fråga om såväl andra medlemsstater som tredjestater.

Vid genomförandet av rambeslutet från 2002 var alternativen att införa ändringarna om terroristbrott i strafflagens 1 kap. eller att föreskriva att terroristbrott utgör internationella brott. Det senare alternativet valdes alltså. Lösningen motiverades med att många av de brott som ingår i paragrafen om brott som begåtts i terroristiskt syfte redan utan ett sådant syfte är internationella brott, eftersom kriminaliseringen av dem har grundat sig på ett internationellt fördrag som är förpliktande för Finland. Dessutom konstaterades det att terroristbrottens karaktär som allvarlig samt eventuellt gränsöverskridande och organiserad brottslighet förespråkar att terroristbrott ska regleras som internationella brott.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott ändrades 1 kap. 7 § 3 mom. i strafflagen så att även de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott med anknytning till vissa terroristbrott som för närvarande nämns i 3 och 4 punkten blev internationella brott. Lagstiftningsändringen hänförde sig till artikel 12 (andra brott med anknytning till

terroristverksamhet) och artikel 19 (behörighet och lagföring) i direktivet. Direktivet förutsatte inte uttryckligen att brotten regleras som internationella brott, eftersom den nationella behörigheten enligt direktivet i huvudsak ska grunda sig på internationellt etablerade behörighetsgrunder, enligt vilka t.ex. platsen för brottet eller den misstänktes eller brottsoffrets medborgarskap är avgörande. I strafflagens 1 kap. 7 § infördes inte heller i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 ändringar med avseende på dessa rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott, trots att rambeslutet förutsatte att motsvarande grunder för domsrätt utvidgas till att omfatta även dem.

I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott motiverades regleringen av vissa rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som internationella brott främst med att de med stöd av bestämmelserna i 1 kap. i strafflagen endast i begränsad utsträckning omfattas av tillämpningsområdet för finsk straffrätt. Det kunde inte anses motiverat att göra punktformiga ändringar avseende specifika brott i de allmänna bestämmelserna om alla brott enligt 1 kap. i strafflagen. Brotten i fråga betraktades som allvarliga brott på basis av vilka brott de främjar, och de ansågs kunna ingå i helheten inom ramen för eventuellt gränsöverskridande och organiserad brottslighet. (RP 30/2018 rd, s. 59.)

Enligt 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen (805/2011) får den finska förundersökningsmyndigheten undersöka ett brott som misstänks ha begåtts utomlands, om finsk lag kan tillämpas på brottet med stöd av 1 kap. i strafflagen och om det av skäl som gäller undersökningen och för att straffansvaret ska förverkligas är ändamålsenligt att förundersökning görs i Finland. Med hänsyn till ändamålsenlighetsaspekterna kan det främjas att det i Finland i straffprocessen behandlas i synnerhet sådana terroristbrottsärenden som har anknytning till Finland. Bestämmelserna om brott som omfattas av domsrätten för en finsk domstol i 1 kap. i strafflagen gör det möjligt att behandla ett ärende i en straffprocess i Finland, men förpliktar inte till det.

Som det konstateras i motiveringen till 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen (RP 222/2010 rd, s. 191) påverkas undersökningen i Finland av ett brott som misstänks ha begåtts utomlands av många olika aspekter som hänför sig till undersökningsskäl och genomförandet av straffansvaret. Man kan t.ex. beakta i vilken stat den misstänkte vistas och i vilken stat utredningen i ärendet bäst kan inhämtas. Det är också relevant huruvida en brottsutredning inletts utomlands och i vilket skede den i så fall befinner sig. Enligt förarbetena till lagen är också strävan efter en rättvis rättegång en straffansvarsaspekt som inte alltid till fullo realiseras i alla staters straffrättsliga förfaranden.

Enligt 1 kap. 12 § i strafflagen får brott som misstänks ha begåtts utomlands i vissa fall inte prövas i Finland utan riksåklagarens åtalsförordnande. Paragrafen ställer ett åtalsförordnande som en förutsättning för att åtalet ska kunna prövas i domstol. Enligt sista meningen i 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen är det åklagaren som ska besluta om förundersökning ska inledas, om det för att utreda ett brott som begåtts utomlands i Finland krävs riksåklagarens åtalsförordnande enligt 1 kap. 12 § i strafflagen. Detta har att göra med att det inte kan anses ändamålsenligt att inleda förundersökning i ett mål där riksåklagarens åtalsförordnande inte kommer att erhållas.

Enligt motiveringen till 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen har åklagaren också i övrigt en viktig roll vid bedömningen av om förundersökning av ett brott som misstänks ha begåtts utomlands ska inledas i Finland. Inledande av undersökning av sådana brott kan anses höra till samarbetskyldigheten i anslutning till förundersökningssamarbete enligt 5 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen.

2.2.6 Rättsskydd för brottsmisstänkta

När straffbarheten för terroristbrott har utvidgats till gärningar vars avstånd beroende på situationen till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte kan vara mycket långt och t.o.m. ingå i kedja av flera brott (t.ex. finansiering av förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte, där ett brott som begåtts i terroristiskt syfte förbereds), har särskild uppmärksamhet fästs vid den brottsmisstänktes rättsskydd (t.ex. i fråga om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott RP 89/2021 rd, s. 44).

Ju längre ett terroristbrott befinner sig från brott som begåtts i terroristiskt syfte, desto större vikt bör läggas vid rättsskyddsaspekterna vid tillämpningen av straffbestämmelsen. Det är skäl att försäkra sig om att ingen misstänks eller åtalas på alltför lösa grunder. Det förutsätts enligt bestämmelsen i 3 kap. 3 § 2 mom. i förundersökningslagen att förundersökningsmyndigheten vid behov utreder omständigheterna i samband med en misstanke om brott så att ingen grundlöst behandlas som misstänkt för brott. Myndigheten ska särskilt utreda om tröskeln för att inleda förundersökning har överskridits, dvs. om det i enlighet med 1 mom. i paragrafen finns skäl att misstänka att ett brott begåtts. Tröskeln för förundersökning av terroristbrott är densamma som för andra brott. Enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten göra förundersökning när det pga. anmälan till den eller annars finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts.

När ärendet har framskridit till förundersökning styrs förundersökningsmyndigheten av förundersökningsprinciperna i 4 kap. i förundersökningslagen, till vilka bl.a. hör objektivitetsprincipen (1 §), oskyldighetspresumtionen (2 §) och rätten att inte medverka till utredningen av sitt brott (3 §).

En ändamålsenlig och tillräcklig utredning av brottsmisstanken, en rättslig bedömning av gärningen redan i början av utredningen och en rättvis rättegång främjas också av att åklagaren redan i utredningsskedet av terroristbrott aktivt deltar i styrningen av utredningen inom ramen för det förundersökningssamarbete som avses i 5 kap. i förundersökningslagen och att riksåklagaren med stöd av 34 a kap. 7 § beslutar om väckande av åtal för terroristbrott.

2.3 Hemliga tvångsmedel och förtäckt inhämtande av information

2.3.1 10 kap. i tvångsmedelslagen

I 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) föreskrivs det om användning av hemliga tvångsmedel för utredning av brott. De metoder som står till buds är teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning, teknisk observation av utrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser.

Bestämmelserna i 10 kap. i tvångsmedelslagen är uppbyggda så att den främsta grunden för att använda metoder är att ett visst brott är under utredning (brott som utgör grund). De brott som omfattas av möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel bestäms på basis av sitt maximistraff eller på den grund att brottsbeteckningen särskilt nämns i den methodspecifika bestämmelsen. Dessutom har det föreskrivits om särskilda förutsättningar för användning av metoder (t.ex. synnerligen stor betydelse för utredning av brottet).

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 kap. i tvångsmedelslagen ska proportionalitetsprincipen beaktas. Enligt 1 kap. 2 § i tvångsmedelslagen får tvångsmedel

användas endast om det kan anses försvarligt med beaktande av hur grovt det undersökta brottet är, hur viktigt det är att brottet utreds och av att den misstänktes eller någon annans rättigheter kränks när tvångsmedel används samt övriga omständigheter som inverkar på saken. Av proportionalitetsprincipen följer att man vid bedömningen av förutsättningarna för användning av hemliga tvångsmedel också ska beakta den konkreta manifestationen av det brott som utreds och framför allt hur allvarligt brottet är.

Hemliga tvångsmedel enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen får inom de gränser som anges i de konstaterade ramvillkoren i stor utsträckning användas vid utredning av terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen får teleavlyssning användas vid utredning av terroristbrott med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Om det är fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller resa i syfte att begå ett terroristbrott får teleavlyssning användas endast om gärningens allvar förutsätter fängelsestraff.

I samband med de senaste betydande ändringarna i fråga om terroristbrott ändrades 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen så att brottsbeteckningen ”främjande av en terroristgrupps verksamhet” ändrades till ”deltagande i en terroristgrupps verksamhet”, och till brott som utgör grund för teleavlyssning fogades offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott under förutsättning att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff (lagen om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen 1268/2021). När tvångsmedelslagen därefter ändrades i större utsträckning (RP 217/2022 rd), återgick punkten dock till en form där de ovannämnda ändringarna inte förekommer (lagen om ändring av tvångsmedelslagen 452/2023).

* Enligt 10 kap. 4 § 1 mom. i tvångsmedelslagen får inhämtande av information i stället för teleavlyssning användas vid utredning av samma terroristbrott där teleavlyssning används.

* Enligt 10 kap. 6 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får teleövervakning användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, för vilka maximistraffet enligt lag är fängelse i tre år.

* Enligt 10 kap. 7 § 1 mom. i tvångsmedelslagen får teleövervakning med samtycke av innehavaren av en teleadress eller teleterminalutrustning användas för utredning av alla terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 8 § i tvångsmedelslagen får inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta användas för att utreda samma terroristbrott där teleövervakning används.

* Enligt 10 kap. 10 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får inhämtande av basstationsuppgifter användas för utredning av samma terroristbrott där teleövervakning används.

* Enligt 10 kap. 12 § 3 mom. i tvångsmedelslagen får systematisk observation användas för att utreda alla terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 14 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får förtäckt inhämtande av information användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Om det är fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller resa i syfte att begå ett terroristbrott,

förutsätter användningen av förtäckt inhämtande av information att gärningens allvar förutsätter fängelsestraff.

I samband med de senaste betydande ändringarna i fråga om terroristbrott ändrades 10 kap. 14 § 2 mom. 4 punkten i tvångsmedelslagen så att till brott som utgör grund för förtäckt inhämtande av information fogades offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott under förutsättning att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff (lagen om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen 1268/2021). När tvångsmedelslagen därefter ändrades i större utsträckning (RP 217/2022 rd), återgick punkten dock till en form där nämnda ändringar inte förekommer (lagen om ändring av tvångsmedelslagen 452/2023).

* Enligt 10 kap. 14 § 4 mom. i tvångsmedelslagen får datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information användas för utredning av terroristbrott, med undantag för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 16 § 3 mom. i tvångsmedelslagen får teknisk avlyssning användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen och främjande av resa i syfte att begå ett terroristbrott. Om det är fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, förutsätter användningen av teknisk avlyssning att gärningens allvar förutsätter fängelsestraff.

* Enligt 10 kap. 17 § i tvångsmedelslagen får bostadsavlyssning användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott, främjande av resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 19 § 3 mom. i tvångsmedelslagen får optisk observation användas för att utreda alla terroristbrott. Om det är fråga om optisk observation av en hemfridsskyddad plats enligt 24 kap. 11 § i strafflagen eller av en misstänkt som berövats sin frihet pga. brott, får optisk observation användas vid utredning av samma terroristbrott där teknisk avlyssning används.

* Enligt 10 kap. 21 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får teknisk spårning användas för att utreda alla terroristbrott. Om det är fråga om teknisk spårning av en person, får tvångsmedlet enligt 3 mom. användas vid utredning av samma terroristbrott där teknisk avlyssning används.

* Enligt 10 kap. 23 § 3 mom. i tvångsmedelslagen får teknisk observation av utrustning användas vid utredning av samma terroristbrott där teknisk avlyssning används.

* Enligt 10 kap. 25 § 1 mom. i tvångsmedelslagen får inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustningar användas för utredning av alla terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 27 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får täckoperationer användas för att utreda samma terroristbrott där teleavlyssning används. Med stöd av 3 mom. får datanätsbaserade täckoperationer användas för utredning av terroristbrott, med undantag för främjande av resa i syfte att begå ett terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 34 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får bevisprovokation genom köp användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för främjande av resa i syfte att begå ett terroristbrott.

* Enligt 10 kap. 41 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får kontrollerade leveranser användas vid utredning av terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott, främjande av resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott.

2.3.2 5 kap. i polislagen

I 5 kap. i polislagen föreskrivs det om hemliga metoder för inhämtande av information som används för att avslöja och förhindra brott. I 1 § 2 och 3 mom. föreskrivs det om vad som avses med förhindrande och avslöjande. Med förhindrande av brott avses åtgärder som syftar till att förhindra brott, försök till brott och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför. Med avslöjande av brott avses i sin tur åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts.

Enligt 5 kap. 3 § i polislagen får de metoder för inhämtande av information som anges i kapitlet endast i mycket begränsad utsträckning användas för att avslöja brott. Tillämpningsområdet för paragrafen omfattar också terroristbrott, med undantag för brott som begåtts i terroristiskt syfte, som avses i strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkt, och främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott. Ett villkor är dessutom att brottets allvar förutsätter fängelsestraff när det är fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott.

Bestämmelserna i 5 kap. i polislagen motsvarar i fråga om de metoder för inhämtande av information som används för att förhindra brott så långt det är möjligt bestämmelserna i 10 kap. i tvångsmedelslagen. Detta gäller såväl de tillgängliga metoderna för inhämtande av information som de brott på vilka metoderna för inhämtande av information kan tillämpas.

Också vid tillämpningen av bestämmelserna i 5 kap. i polislagen ska proportionalitetsprincipen beaktas. Enligt lagens 1 kap. 3 § ska polisens åtgärder kunna försvaras i förhållande till hur viktigt, farligt och brådskande dess uppdrag är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

2.4 Uppgifter om praxis

2.4.1 Ärenden som behandlats i straffprocess

Enligt PolStat-uppgifter från Polisstyrelsen har brottsbeteckningar för terroristbrott 2011–2024 registrerats enligt följande (totalt 80, inkluderar även brott som misstänks ha begåtts utomlands):

- * olaga hot som begåtts i terroristiskt syfte 12,
- * offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte 1,
- * grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte 1,

- * tagande av gisslan som begåtts i terroristiskt syfte 1,
- * mord som begåtts i terroristiskt syfte 17,
- * försök till mord som begåtts i terroristiskt syfte 9,
- * förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte 14,
- * främjande av en terroristgrupps verksamhet 2,
- * deltagande i en terroristgrupps verksamhet 1,
- * meddelande av utbildning som begåtts för ett terroristbrott 1,
- * deltagande i utbildning för ett terroristbrott 2,
- * rekrytering för ett terroristbrott 13,
- * finansiering av terrorism 2,
- * finansiering av ett terroristbrott 1,
- * finansiering av terroristgrupp 2 och
- * resa i syfte att begå ett terroristbrott 1.

Antalen avspeglar inte i sig antalet eventuella terroristbrott som kan leda till en straffprocess. Det är svårt att uppskatta hur mycket brottslighet som förblir dold. Dessutom är det relevant huruvida ett brott börjar utredas uttryckligen som ett terroristbrott och om det registreras som ett sådant i början av förundersökningen. Brottsbeteckningen ändras ofta också i alla skeden av straffprocessen. Av de ovan uppräknade registrerade brotten har endast en del lett till åtalsprövning och vidare till domstol, där terroristbrott hittills i Finland såsom framgår nedan har behandlats i liten utsträckning, men ändå i allt större utsträckning under de senaste åren.

Helsingfors tingsrätt dömde den 19 december 2014 en person till villkorliga fängelsestraff för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av terrorism samt tre personer för finansiering av terrorism. Helsingfors hovrätt förkastade åtalet den 23 mars 2016.

Birkalands tingsrätt förkastade den 24 maj 2017 åtalen mot två svarande för bl.a. terroristbrott (mord och medhjälp till mord som begåtts i terroristiskt syfte samt medhjälp till grov misshandel som begåtts i terroristiskt syfte). Åklagaren överklagade tingsrättens dom till Åbo hovrätt, som genom sin dom den 28 februari 2020 kom fram till samma slutsats som tingsrätten i fråga om terroristbrotten.

Helsingfors tingsrätt förkastade den 24 januari 2018 åtalen mot tre personer för terroristbrott. Alla åtalades för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och dessutom åtalades en svarande för meddelande av utbildning för ett terroristbrott och en person åtalades för rekrytering för ett terroristbrott.

Egentliga Finlands tingsrätt dömde den 15 juni 2018 den åtalade för knivdådet i Åbo till fängelsestraff på livstid för två mord och åtta mordförsök som begåtts i terroristiskt syfte. Den dömde återkallade sina besvär till hovrätten.

* I domen ansågs det att det terroristiska syftet hade bevisats. Svaranden hade under sin tid i Finland radikaliserats till den grad att han vid begåendet av gärningarna upplevde sig främja terroristorganisationen IS ideologi och verkställa dess jihad mot otrogna. Han ville föra sitt brott till kontinuumet av terrordåd inom IS, trots att organisationen inte tog på sig ansvaret för gärningarna i Åbo. Eftersom syftet med attackerna i organisationens namn och den tillhörande propagandan var att skapa rädsla, var svarandens avsikt enligt domen att injaga allvarlig fruktan hos befolkningen. Domstolen ansåg att den risk för allvarlig skada som förutsätts i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen inte gäller mord eller försök till mord som begåtts i terroristiskt syfte.

Helsingfors tingsrätt dömde den 28 april 2023 svaranden för deltagande i utbildning för ett terroristbrott till fyra månaders villkorligt fängelsestraff. Domen har vunnit laga kraft.

* Tingsrätten konstaterade att svaranden aktivt skaffat sig tillgång till en stor mängd material som förbereder för terroristverksamhet och som till stor del har utarbetats uttryckligen för detta ändamål. Svaranden hade fört ett flertal diskussioner och där frågat om tillgång till olika uppgifter och begärt olika publikationer och sökt sig till flera diskussionsgrupper. Enligt tingsrätten var det fråga om verksamhet av vilken man i enlighet med inledningsfras 11 i direktivet om terroristbrott kan dra slutsatsen att svaranden hade för avsikt att begå eller främja ett terroristbrott. Detta stöds också av svarandens positiva inställning till de jihadistiska rörelsernas väpnade verksamhet.

* I fråga om de särskilda rekvisiten för terroristbrott konstaterade tingsrätten att svaranden var intresserad av väpnade extremistiska organisationer såsom IS, Al-Shabaab och Boko Haram. Svaranden hade utbildat sig för att delta i en sådan organisations verksamhet i de områden där de är verksamma. Syftet med dessa organisationer är att omstörta den lagliga förvaltningen och i de områden de kontrollerar inrätta en förvaltning som styrs enligt deras egna principer och där demokratin inte förverkligas. Till metoderna hör bl.a. attacker mot civila. Syftet med organisationernas väpnade verksamhet är att injaga allvarlig fruktan hos befolkningen. Deras verksamhet, särskilt med tanke på deras revolutionära mål, som geografiskt sett t.ex. när det gäller IS åtminstone tillfälligt har realiserats på syriskt territorium, orsakar allvarlig skada för de länder på vars territorium de är verksamma.

* Tingsrätten ansåg att svaranden deltagit i utbildning i syfte att begå ett brott i terroristiskt syfte så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation.

* Enligt tillräknandet hade svaranden i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 6–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen eller i syfte att förbereda dessa brott på det sätt som avses i 2 § deltagit i utbildning i dödlig användning av skjutvapen mot människor och transport av ett användningsklart stormgevär i personbil.

* Svaranden hade enligt tillräknandet deltagit i utbildningen genom att via datanätet skaffa och sätta sig in i gärningssätt och material som instruerar i nämnda åtgärder och färdigheter samt mentalt sporrar och motiverar till terroristbrott och som islamistiska terroristorganisationer producerar och sprider, samt genom att med hjälp av ett vapen med plastkulor av typen stormgevär öva sig på att använda skjutvapen och transportera ett omedelbart användningsklart stormgevär i sin bil.

Päijänne-Tavastlands tingsrätt dömde den 31 oktober 2023 i ett ärende som gällde högerextremism tre svarande för terroristbrott. Det strängaste straffet, dvs. ett ovillkorligt fängelsestraff på 3 år och 4 månader, dömdes för två grova skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte (bl.a. tillverkning av skjutvapen och delar till skjutvapen med 3D-utskriftsteknik), för två deltaganden i utbildning för ett terroristbrott (utbildning i tillverkning och användning av skjutvapen och sprängämnen) och för narkotikabrott. Den andra svaranden dömdes vid sidan av andra brott till ett ovillkorligt fängelsestraff på 1 år och 9 månader för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte (innehav av skjutvapen), deltagande i utbildning för ett terroristbrott (utbildning i tillverkning och användning av skjutvapen) och medhjälp till deltagande i utbildning för ett terroristbrott (rådgivning vid anskaffning av del till skjutvapen). Den tredje svaranden dömdes till sju månaders villkorligt fängelse för medhjälp till grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte (beställning av utlösningssystemer för tillverkning av skjutvapen), för medhjälp till deltagande i utbildning för ett terroristbrott (hjälp med anskaffning av del för tillverkning av vapen) och för lindrigt skjutvapenbrott.

* Som exempel på det terroristiska syftet och det riskvillkor som lagen förutsätter kan det konstateras att tingsrätten i fråga om den svarande som dömdes till det strängaste straffet ansåg att svaranden hade begått ett grovt skjutvapenbrott i avsikt att injaga allvarlig fruktan hos befolkningen. Svaranden hade upprepade gånger uttryckt acceptans för gärningar som orsakar rädsla och uttryckligen skrivit att syftet var att orsaka panik. Utifrån bevisen hade svaranden också föreställt sig att olika våldshandlingar skulle skapa rädsla och underblåsa ett raskrig, som i den ideologi svaranden omfattar är en mellanfas som leder till en högerextremistisk revolution. Dessutom ansåg tingsrätten att vapentillverkning för högerextremistiskt våld som gärningstyp är ägnad att allvarligt skada Finland.

* Den svarande som dömdes till det strängaste straffet överklagade sitt straff. Genom en dom av den 1 oktober 2024 beslutade Östra Finlands hovrätt att inte ändra tingsrättens dom.

Satakunta tingsrätt meddelade den 5 december 2024 en dom i ett ärende som gällde högerextremism, där två svarande åtalades för deltagande i utbildning för ett terroristbrott och den ena av dem också för uppsåtligt sprängämnesbrott som begåtts i terroristiskt syfte. Åtalen för utbildningsbrott förkastades. Dessutom ansågs den ena svaranden ha gjort sig skyldig till sprängämnesbrott. Enligt tingsrätten hade inga bevis på förberedelse till våldsdåd lagts fram. Domen har inte vunnit laga kraft pga. överklagande till hovrätten.

Den 1 september 2025 dömde Päijänne-Tavastlands tingsrätt svaranden till sex års gemensamt fängelsestraff för två terroristbrott (offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte och deltagande i en terroristgrupps verksamhet) samt två andra brott (grovt skattebedrägeri och brott mot bestämmelserna i lagen om advokater). Domen har inte vunnit laga kraft.

* Svarandens verksamhet i Finland hänförde sig till en separatiströrelse som förespråkar Biafraregionens självständighet i sydöstra Nigeria. Enligt tingsrättens dom hade svaranden skaffat sig en inflytelserik ställning i rörelsen med hjälp av sociala medier samt grundat och utvecklat rörelsens verksamhet i en allt mer organiserad form. Flera väpnade grupper som tingsrätten betraktade som terroristgrupper hade bildats under rörelsen.

* Tingsrätten ansåg att svaranden uppmanat och lockat följare av sitt X-konto att begå brott i Nigeria (t.ex. uppmanat till våld mot nigerianska myndigheter, militär och lokala ordningsvaktgrupper samt medlemmar av fulanistammen). När det gäller uppmaningsbrottets terroristiska syfte ansågs svaranden ha haft för avsikt att injaga allvarlig fruktan hos befolkningen i sydöstra Nigeria, obehörigen tvinga den nigerianska staten att dra tillbaka sina väpnade styrkor, säkerhetsstyrkor och andra representanter från sydöstra Nigeria och tolerera

den lokala regeringens och dess väpnade gruppers verksamhet i området samt obehörigen upphäva eller ändra Nigerias konstitution, allvarligt destabilisera Nigerias rättsordning och samhällets grundstrukturer och orsaka särskilt stor skada för statsfinanserna och de statliga grundstrukturerna i samhället. Tingsrätten ansåg det klart att den offentliga uppmaningen i fråga som gärningstyp är ägnad att allvarligt skada Förbundsrepubliken Nigeria.

* Svaranden hade via sitt kontaktnät försett terroristgrupper med vapen, sprängämnen och ammunition. Utöver detta hade svaranden deltagit i en terroristgrupps verksamhet genom anskaffning av mycket viktig utrustning (t.ex. datorer och kommunikationsutrustning) och genom att sköta en väsentlig uppgift som hänför sig till främjande av terroristisk brottslig verksamhet (t.ex. gett order och föreskrifter samt deltagit i medelanskaffning).

2.4.2 Lägesbild av terroristbrottsligheten

Uppgifterna i detta avsnitt baserar sig på uppgifter från skyddspolisen i mars 2025, som i sin tur baserar sig på översikten av den nationella säkerheten 2025.

2.4.2.1 Allmänt

Terrorhotet är på nivå tre på en femgradig skala, vilket innebär ett förhöjt hot. Detta är en liten höjning jämfört med nivå två på den tidigare fyrgradiga skalan. Under de senaste åren har man i Finlands säkerhetspolitiska miljö observerat flera negativa utvecklingsförlopp som också höjer det nationella terrorhotet. Det mest sannolika hotet om ett terrordåd utgörs fortfarande av enskilda personer eller små grupper som är anhängare av en extremhöger eller radikalislamistisk ideologi. Den mest betydande våldsförmågan har sannolikt personer med tidigare våldsbakgrund. Hotnivån kommer sannolikt inte att förändras nämnvärt under innevarande år. Antalet målpersoner inom terrorismbekämpning är cirka 350.

Minderårigas intresse för våldsamma extremiströrelser och deltagande i terroristisk verksamhet är en betydande internationell trend både i den högerextrema och den radikalislamistiska miljön. Fenomenet kan ses också i Finland. I radikaliseringen av unga har man noterat ett accentuerat allmänt intresse för våld, och det är vanligare än tidigare att delta i våldsam verksamhet. Under de senaste åren har flera misstänkta planerade attacker som involverat minderåriga avbrutits i Europa. Nätmiljön spelar en central roll i radikaliseringen av unga oberoende av ideologi, och dess ökade betydelse har visat sig förkorta den individuella radikaliseringsprocessen. I nätmiljön används slutna meddelandeapplikationer och diskussionsplattformar där unga kan vara aktiva och ta på sig liknande roller som vuxna. I Finland kommer radikaliseringen av unga inom den närmaste framtiden sannolikt att framträda också bland målpersonerna inom terrorismbekämpning.

2.4.2.2 Högerextrem terrorism

Hotnivån för högerextrem terrorism i Finland är förhöjd. Skyddspolisen har identifierat personer som stöder och sympatiserar med högerextrem terroristisk verksamhet. Hotet om våld riktas särskilt mot representanter för etniska och religiösa minoritetsgrupper samt politiska aktörer som upplevs som ideologiska motståndare. Möjliga mål för attacker är också andra som i den högerextrema ideologin betraktas som fiender. De högerextrema terrorattacker som genomförts har typiskt haft en inspirationseffekt i den internationella verksamhetsmiljön.

Högerextrema terrorattacker har vanligen motiverats med ett nationalistiskt tänk om etnicitet och ras. Rasnationalismen framhävs särskilt i den nätbaserade verksamhetsmiljö som kallas Siegekulturen, vars mest konkreta uttryck är lösa cellliknande terroristgrupper. Siegekulturen

har också lyfts fram i utredningarna om högerextrem terrorism i Finland. I den högerextrema ideologin betonas bl.a. rasism, antisemitism och främlingsfientlighet. Högerextrema aktörer betonar som sina fiender de aktörer som enligt dem hotar den kultur de representerar eller nationalstatens eller den vita befolkningens existens.

I Finland är extremhögern intresserad av vapen och sprängämnen, inklusive 3D-utskifter av vapen, som det är relativt lätt att hitta anvisningar för på nätet. Intresset för vapen förklaras delvis av det ideologiska tänket om beredskap för samhällets kollaps.

Antalet målpersoner inom bekämpning av högerextrem terrorism har ökat i Finland under 2020-talet. Målpersonerna är vanligtvis unga män som är intresserade av våld, av vilka en del har problem med sin psykiska hälsa och livskompetens. Nätverkande, spridning av propaganda och främjande av våldsam verksamhet på plattformar i sociala medier är en väsentlig del av extremhögerens verksamhet i Finland. Den organiserade högerextremismen utgör inte ett direkt terroristhot i Finland, men den kan fungera som en plattform för radikaliserings av individer och smågrupper samt för våldsam verksamhet.

2.4.2.3 Radikalislamistisk terrorism

Hotet om radikalislamistisk terrorism i Europa har ökat sedan 2023, vilket har avspeglats i flera attacker och förhindrade attacker. Inverkande faktorer är skändningarna av Koranen, kriget i Gaza och aktiveringen av nätverk kopplade till terroristorganisationen Islamiska staten (IS) efter förlusterna av områden och ledare i slutet av 2010-talet. De radikalislamistiska terrorattackerna i Europa under de senaste åren har i huvudsak varit attacker som genomförts med enkla redskap av ideologiinspirerade personer, men al-Qaida och IS är fortfarande också intresserade av komplicerade attackmetoder. Den attack som krävde 145 dödsoffer i Moskva i mars 2024 är ett bevis på IS prestationsförmåga.

Den palestinska frågan är symboliskt viktig bland dem som förespråkar en radikalislamistisk ideologi. Både al-Qaida och IS har försökt utnyttja konflikten i sin propaganda och uppmanat sina anhängare till attacker i västvärlden. Inom en snar framtid är det troligt att gärningar som tolkas som kränkande för islam och Gazakriget kommer att ha en radikaliserande effekt och inspirera till enskilda attacker. Hotet om attacker mot Israels intressen och judar har ökat p.g.a. kriget i Gaza.

I Finland är hotnivån för radikalislamistisk terrorism förhöjd. Skyddspolisen har identifierat personer i Finland som stöder den radikalislamistiska ideologin och som har viljan och förmågan att genomföra terrorattacker. Hotet om attacker gäller i första hand enskilda personer och smågrupper. En terrorattack som är kopplad till den radikalislamistiska ideologin utnyttjar sannolikt enkla metoder, såsom knivar eller fordon, och riktar sig mot civilbefolkningen eller myndigheterna på offentliga platser.

Verksamhet som anknyter till den radikalislamistiska ideologin i Finland är i huvudsak icke-våldsam stödverksamhet. De viktigaste stödåtgärderna för radikalislamism i Finland är förmedling av medel samt spridning och konsumtion av ideologin på nätet. Det är mycket sannolikt att stödverksamheten fortsätter i olika former i Finland också på lång sikt. Centralkriminalpolisen inledde hösten 2024 en förundersökning i anslutning till IS om deltagande i en terroristgrupps verksamhet på basis av underrättelseuppgifter från skyddspolisen.

Fenomenet utländska terroriststridande påverkar fortfarande den radikalislamistiska verksamhetsmiljön i Finland. I Syriens och Iraks konfliktområde vistas fortfarande några

personer som stöder den radikalislamistiska ideologin och som har kopplingar till Finland. De radikalislamistiska aktörerna i Finland har också betydande kontakter till konfliktområdena och de har nätverkat internationellt. Under de senaste fem åren har Finland repatrierat över 30 personer från Syrien. Personer som vistats länge i området är med största sannolikhet starkt förbundna till radikal islamistisk ideologi. De som återvänt från konfliktområdet i Syrien och Irak utgör fortfarande ett hot bl.a. på grund av de kontakter och nätverk som bildats i området samt den radikaliserande effekten på den närmaste kretsen. På kort sikt är det dock osannolikt att nätverk av personer som återvänt från konfliktområden eller enskilda återvändare aktiverar sig till våldsam terroristverksamhet i Finland. Utländska terroriststridande som återvänt från konfliktområden har vanligen stärkt de radikalislamistiska nätverken i Europa, utnyttjat och delat den kunskap som erhållits i konfliktområdet samt stött upprättandet av kontakter mellan lokala aktörer och internationella terroristorganisationer. Om läget i Syrien blir alltmer instabilt ökar sannolikt IS verksamhetsmöjligheter i regionen.

Globalt koncentreras den radikalislamistiska terrorismen främst till bräckliga stater i Afrika, Mellanöstern och Asien såsom Syrien, Irak, Sahelområdet, Somalia och Afghanistan. De sunnitiska terroristorganisationerna IS och al-Qaida och deras regionala fraktioner är de internationellt mest betydande aktörerna. Särskilt subsahariska Afrika har ökat kraftigt i betydelse som deras verksamhetsområde under de senaste åren.

2.4.2.4 Övrig terrorism

Under de senaste åren har det inte förekommit några större vänsterextrema terrorattacker i Europa. I framtiden kommer extremvänsterns agenda i västvärlden med största sannolikhet att ta upp nya frågor som reaktioner på den lokala och världspolitiska situationen. Klimat- och miljöaktivismen kommer med största sannolikhet också att intensifieras i framtiden. Det är möjligt att verksamhet som är kopplad till extremvänstern och annan aktivism i framtiden också får våldsdimensioner.

I Finland är det terrorhot som extremvänstern utgör på nivå ett, lågt med verksamhet som i huvudsak är icke-våldsam. Här koncentrerar sig extremvänstern främst på antifascistisk aktivism och på att stödja Kurdistans arbetarparti (PKK). Våldsbejakande verksamhet riktar sig i första hand till andra länder. Några finländare har t.ex. rest till nordöstra Syrien för att ansluta sig till de väpnade organisationerna med kurdisk bakgrund i området. I Finland fokuserar PKK:s anhängare särskilt på medelinsamling för finansiering och påverkan. Det terrorhot som PKK utgör i Finland är lågt.

Hotnivån för annan terrorism i Finland är låg. Den regeringsfientliga rörelsen i Finland har i huvudsak varit icke-våldsam. Dock kan t.ex. den instabila ekonomiska utvecklingen, polariseringen av samhället och den ökande motsättningen mellan befolkningsgrupperna leda till mer vag, spontan och svårförutsägbar radikal verksamhet än tidigare.

2.5 Bedömning av nuläget

2.5.1 Ställningstaganden i anslutning till helhetsöversynen av lagstiftningen

Riksdagens grundlagsutskott och lagutskott har lyft fram behovet av en helhetsöversyn av bestämmelserna i samband med behandlingen av flera lagstiftningsprojekt som gäller terroristbrott.

Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att resor i syfte att begå ett terroristbrott ska kriminaliseras i samband med regleringen (GrUU 37/2016 rd, s. 3) och i samband med

beredningen av direktivet om terroristbrott (GrUU 56/2016 rd, s. 6) att de straffrättsliga bestämmelserna om terroristbrott utgör en komplex och svårbegriplig helhet. Eftersom det är fråga om reglering där kravet på exakthet framhävs särskilt, finns det enligt grundlagsutskottet skäl att försöka förenkla bestämmelserna om terroristbrott som helhet.

Grundlagsutskottet har senare också i samband med ändring av bestämmelserna om finansiering av terrorism (GrUU 1/2021 rd, stycke 12) konstaterat att bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen är synnerligen komplicerade. Bestämmelserna i kapitlet innehåller många hänvisningar till annan reglering i strafflagen och flera interna kapitelhänvisningar. Regleringen innehåller enligt utskottet också en relativt komplicerad definitionsbestämmelse. Dessutom baserar sig bestämmelserna på ett flertal internationella och europeiska rättsliga förpliktelser som måste beaktas vid tillämpningen. Utskottet betonar behovet av en samlad översyn. Grundlagsutskottet har senare upprepat dessa synpunkter i samband med de senaste betydande lagstiftningsändringarna och konstaterat att det är nödvändigt att inleda en samlad översyn av regleringen (GrUU 34/2021 rd, punkt 14).

Riksdagens lagutskott har i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott (LaUB 4/2018 rd, s. 10) konstaterat att det under 2000-talet har gjorts ett flertal ändringar i strafflagens 34 a kap. om terroristbrott, vilka har föranletts av bl.a. internationella förpliktelser. Utskottet anser att 34 a kap. i strafflagen om terroristbrott i sin nuvarande form allmänt taget är en ganska svårgripbar helhet. Det är befogat, menar utskottet, att regleringen om terroristbrott i framtiden helt ses över som ett separat lagstiftningsprojekt. I det sammanhanget är det motiverat att bedöma också huruvida strafflagens kriminaliseringar i fråga om terrorism medger ett tillräckligt effektivt ingripande i olika yttringar av verksamhet i terroristiskt syfte, i synnerhet i fråga om s.k. utländska stridande.

Lagutskottet har också i samband med en ändring av bestämmelserna om finansiering av terrorism betonat behovet av en övergripande översyn av 34 a kap. i strafflagen (LaUB 2/2021 rd, s. 5). I samband med detta ansåg utskottet att en övergripande översyn är nödvändig för att förtydliga regelverket om terroristbrott.

Lagutskottet har tagit ställning till behovet av en samlad utvärdering också i samband med de senaste betydande ändringarna i lagstiftningen om terroristbrott (LaUB 15/2021 rd, s. 11 och 12). Utskottet har då på nytt betonat behovet av en samlad utvärdering. Riksdagens lagutskott anser det viktigt att man i den kommande helhetsöversynen säkerställer att lagstiftningen om terroristbrott är heltäckande i förhållande till exempelvis den eventuella utvecklingen och förändringen av lagstiftningen i jämförelseländerna, fenomen i anslutning till terrorism och andra motsvarande faktorer. Om det fortfarande uppstår luckor, finns det skäl att vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder i fråga om dem. Lagutskottet har ännu upprepat dessa synpunkter i sitt utlåtande om Finlands anslutning till Europarådets tilläggsprotokoll (LaUB 29/2022 rd, s. 5).

Även arbetsgruppen 2020 uppmärksammade behovet av en helhetsöversyn i sitt betänkande. Enligt det betänkandet behöver de frågor som gäller strafflagens 1 kap. och som hänför sig till tillämpningsområdet för finsk straffrätt tas upp vid den kommande helhetsöversynen. Arbetsgruppen ansåg också att det behövs en översyn av straffskalorna och nämnde särskilt strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism (numera finansiering av ett terroristbrott) och 2 § i det kapitlet om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Arbetsgruppen fäste på basis av riksdagsutskottens ställningstaganden uppmärksamhet vid att förhållandet mellan terroristbrott och mellan terroristbrott och försök och delaktighet enligt 5 kap. i strafflagen inte nödvändigtvis alltid är tydligt. I fråga om straffbestämmelserna är det inte nödvändigtvis fråga om att endast förtydliga och förenkla bestämmelserna, utan de måste

granskas ur ett så brett perspektiv som möjligt med beaktande av de ändringsbehov som framkommer, vilket är typisk för en helhetsbedömning. (Betänkande, s. 60–63)

För att säkerställa att bestämmelserna är tillräckligt täckande och att lagstiftningen i jämförelsestaterna beaktas föreslog arbetsgruppen 2020 lagstiftningsändringar i anslutning till terroristgrupp och offentlig uppmaning, som sedan genomfördes genom proposition RP 89/2021 rd.

Majoriteten av dem som gav ett utlåtande om arbetsgruppens betänkande ansåg att det behöver göras en övergripande översyn av de svårtolkade bestämmelserna om terroristbrott.

2.5.2 Faktorer som ska beaktas vid bedömningen

2.5.2.1 Regleringens överensstämmelse med internationella kriminaliseringsförpliktelser

Huruvida straffbestämmelserna om terroristbrott motsvarar internationella förpliktelser bedömdes redan av arbetsgruppen 2020. Dess uppgift var att bedöma hur uppdaterade de nationella bestämmelserna om terroristbrott är och hur de motsvarar bestämmelserna i de centrala europeiska jämförelseländerna. I synnerhet skulle de straffbestämmelser som hänför sig till hörande till en terroristgrupp eller terroristorganisation eller deltagande i dess verksamhet bedömas och nödvändiga lagstiftningsändringar beredas i fråga om dem.

När det gäller straffbestämmelsernas överensstämmelse med internationella förpliktelser konstaterades det i betänkandet (s. 57 och 58) att vissa internationella organ (FATF och CTED) rekommenderat en översyn av bestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism. I övrigt hade Finland enligt betänkandet i det skedet inte fått några anmärkningar om fullgörandet av kriminaliseringsförpliktelserna av de internationella organ som övervakar eller följer genomförandet. Då konstaterades det dock att bedömningen av genomförandet av direktivet om terroristbrott ännu inte har slutförts. Dessutom konstaterades det att förpliktelserna enligt Europarådets tilläggsprotokoll blir bedömda i förhållande till finsk lagstiftning när Finland ansluter sig till tilläggsprotokollet. Dessa synpunkter konstaterades även gälla gärningar som hänför sig till en terroristgrupp (s. 64).

Det faktum att de internationella kriminaliseringsförpliktelserna redan genomförts hindrar inte att nödvändiga preciseringar görs i efterhand eller att regleringen ändras för att bättre motsvara förpliktelsernas faktiska innehåll. De internationella förpliktelserna är minimireglering och utgör inte heller något hinder för mer omfattande och långtgående nationella kriminaliseringar. På basis av arbetsgruppens betänkande och den därpå följande propositionen RP 89/2021 rd ändrades strafflagens 34 a kap. 4 § 1 mom. om deltagande i en terroristgrupps verksamhet så att bestämmelserna bättre än tidigare uppfyller EU-lagstiftningens kriminaliseringsförpliktelser i fråga om terroristgrupp (RP 89/2021 rd, s. 13).

Bestämmelserna i den gällande strafflagens 34 a kap. 5, 5 a och 5 b § om brott som avser finansiering av terrorism reviderades genom lagstiftningsändringar som trädde i kraft 2021. Europeiska kommissionen meddelade den 13 mars 2024 att den avslutar överträdelseförfarandet mot Finland i fråga om genomförandet av direktivet om terroristbrott, och på den grunden kan lagstiftningen anses motsvara kraven i direktivet. Strafflagens 34 a kap. behövde ändras endast obetydligt i samband med anslutningen till Europarådets tilläggsprotokoll år 2023. De reservationer som konstateras i arbetsgruppens betänkande om fullgörandet av internationella förpliktelser finns således inte längre.

I remissvaren i arbetsgruppens betänkande och i riksdagsbehandlingen av proposition RP 89/2021 rd, som baserar sig på arbetsgruppens betänkande, ifrågasattes inte bedömningen av förhållandet mellan bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen och de internationella förpliktelserna. Då det till denna del under de senaste åren inte har framkommit något nytt som inverkar på saken t.ex. från de internationella tillsyns- eller uppföljningsorganens håll kan regleringen i kapitlet med ovannämnda ändringar i princip bedömas motsvara de internationella förpliktelserna. Innehållet i dem beaktas dock vid bedömningen av behoven av ändringar i lagstiftningen på det sätt som konstateras nedan.

2.5.2.2 Kriminaliseringsprinciper och allmänna förutsättningar för användning av strafflagstiftningen

Kriminaliseringen av terroristbrott och straffbestämmelsernas innehåll har i Finland i hög grad påverkats av fullgörandet av internationella förpliktelser. När det inte är fråga om fullgörande av internationella förpliktelser som är direkt bindande för Finland (särskilt direktivet om terroristbrott och resolutionerna från Förenta nationernas säkerhetsråd) eller om fullgörande av internationella förpliktelser som blir bindande genom anslutningsåtgärder (konventioner och protokoll), görs utvidgningen av straffbarhetsområdet för en gärning, kriminaliseringen av en ny gärning och fastställandet av straffnivån för gärningarna genom nationell prövning, som styrs av kriminaliseringsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen. Flera av dessa principer och förutsättningar hänför sig i sin tur till de konstitutionella villkoren.

Enligt de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagslagstiftningen som framhävs av riksdagens lagutskott ska det för det första finnas en godtagbar grund för all strafflagstiftning. För det andra måste det gå att visa att det finns ett vägande samhälleligt behov som förutsätter att ett nytt brottsrekvisit stiftas för att man ska nå ett mål som bedöms vara godtagbart. Det betyder att annan gällande lagstiftning och eventuella alternativa förfaranden med vilka målet kan nås måste beaktas. För det tredje ska bestämmelserna om kriminalisering ha en preventiv verkan, dvs. att det finns motiverad anledning att anta att den nya straffbestämmelsen åtminstone i viss utsträckning har de effekter som eftersträvas. För det fjärde ska brottsrekvisitet utifrån den straffrättsliga legalitetsprincipen i 8 § i grundlagen vara exakt och noggrant avgränsat. (LaUU 9/2004 rd, s. 1/II och 2/I samt LaUB 15/2005 rd, s. 5/I)

Riksdagens lagutskott har också konstaterat (LaUU 17/2017 rd, s. 5) de kriminaliseringsprinciper som ska beaktas vid straffbeläggningen och som delvis överlappar de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen. Straffrätten ska enligt den s.k. ultima ratio-principen komma i sista hand och dessutom ska en kriminalisering ha fler fördelar än nackdelar. Enligt principen om att rättsobjekt ska skyddas är det motiverat att införa straff för klandervärt beteende bara om beteendet kränker eller konkret äventyrar rättsobjekt som skyddas av rättsordningen. Dessutom ska det finnas ett vägande samhälleligt behov för kriminaliseringen, och för detta krävs det att det nya brottsrekvisitet blir godtagbart för att uppnå det eftersträfvade målet.

Vid prövningen av ändringar av strafflagstiftningen behövs uppgifter om nuläget för brottsligheten i fråga för att bedöma om det finns behov av ändringar eller inte. Detta gäller i synnerhet utredningen av ett vägande samhälleligt behov, men också de övriga allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen och kriminaliseringsprinciperna. Så långt möjligt bör man också försöka bedöma hur situationen kan utvecklas i framtiden.

Till skyddet av viktiga intressen och till den godtagbara grunden för strafflagstiftning hör att terrorism är brottslighet som synnerligen allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner,

rättsordningen och människors liv, hälsa och säkerhet och att det finns godtagbara och mycket tungt vägande skäl att förhindra och stoppa terrorism (GrUU 34/2021 rd, stycke 3 och de tidigare ställningstaganden som det hänvisas till där). Till grundlagsutskottets ståndpunkt hör att det genom kriminalisering av andra terroristbrott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte ("terrorattacker") är möjligt att förhindra att brott i terroristiskt syfte begås.

Skyddsintressena är också förknippade med kravet på proportionalitet som en generell förutsättning för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt grundlagsutskottet förutsätter proportionalitetskravet också en avvägning av om kriminaliseringen är nödvändig för att skydda det bakomliggande rättsobjektet (GrUU 1/2021 rd, stycke 6 och GrUU 23/1997 rd, s. 2/II som det hänvisas till där).

Samtidigt har grundlagsutskottet också fäst uppmärksamhet vid att straffbarheten för terroristbrott placeras mycket långt från det egentliga terroristbrottet utan att någon fara för att ett terroristbrott ska genomföras föreligger (GrUU 56/2016 rd, s. 8). Denna anmärkning hänför sig till att man pga. internationella förpliktelser gradvis till 34 a kap. i strafflagen har lagt till gärningar av förberedelse- och främjandekaraktär, vilkas samband med brott som begåtts i terroristiskt syfte kan vara mycket avlägset. I och med grundlagsutskottets uppfattning är utgångspunkten när terroristbrott kriminaliseras att det förfarande som kriminaliseras ska ha ett betydande samband med terroristbrott och i synnerhet brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Att strafflagen används i sista hand som kriminaliseringsprincip innebär att man innan man stiftar ett nytt brottsrekvisit eller utvidgar tillämpningsområdet för ett befintligt brottsrekvisit måste bedöma andra tillgängliga metoder för att förhindra eller ingripa i gärningar som kan bedömas vara skadliga eller farliga.

Nytan av kriminaliseringen hänför sig framför allt till dess förmåga att förebygga kränkningar av det rättsobjekt som skyddas genom straffbestämmelsen. Nackdelar med kriminalisering kan i sin tur vara bl.a. kostnader för tillsyn över att straffbestämmelsen följs och för åtgärder som föranleds av brott mot bestämmelsen, lidande eller andra motsvarande menliga följder av verkställigheten av straffet för en dömd samt begränsning av viss verksamhet.

Den centrala straffrättsliga principen är legalitetsprincipen, som lagutskottet ansett höra till de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen och som också ansetts höra till kriminaliseringsprinciperna. Enligt grundlagens 8 § om den straffrättsliga legalitetsprincipen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff pga. en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. Grundlagsutskottet har i sina många utlåtanden om terroristbrott (GrUU 26/2014 rd, GrUU 37/2016 rd, GrUU 56/2016 rd, GrUU 20/2018 rd, GrUU 1/2021 rd och GrUU 34/2021 rd) fäst särskild uppmärksamhet vid legalitetsprincipen.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen möjliggör i sig en tolkning av straffbestämmelserna. I praktiken kan straffbestämmelserna och motiveringen till dem inte skrivas så uttömmande att det inte uppstår rum för tolkning. Detta framgår också av rättspraxis. Högsta domstolen har i sitt avgörande HD 2019:44 (punkt 15) ansett att det är nödvändigt och berättigat att tolka begreppen också vid tillämpningen av enskilda brottsrekvisit, förutsatt att utgången är förenlig med syftet med det skydd som avses med straffhotet och som framgår av rekvisitet och att den rimligen kan förutses av gärningsmannen. I detta sammanhang hänvisade högsta domstolen till sina tidigare avgöranden HD 2018:36, HD 2014:7 och HD 2013:12.

Till den straffrättsliga legalitetsprincipen hör ett förbud mot retroaktiv tillämpning av straffrättslagstiftningen. Närmare bestämmelser om den tidsmässiga tillämpningen av straffrättsliga bestämmelser finns i 3 kap. 2 § i strafflagen. I regel tillämpas

straffbestämmelserna på brott som begåtts under deras giltighetstid. Den nya lagen kan dock tillämpas på gärningar som begåtts innan den trätt i kraft, om tillämpningen av den nya lagen leder till ett lindrigare domslut än tillämpningen av lagen vid tidpunkten för gärningen.

Som kriminaliseringsprincip betraktas ibland även människovärdets okränkbarhet, som tryggas av konstitutionen enligt 1 § 2 mom. i grundlagen. Enligt principen om människovärdets okränkbarhet får ingen straffas för en gärning om denne inte hade förmåga eller möjlighet att handla annorlunda. Dessutom förutsätter principen att den straffbara gärningen har begåtts uppsåtligt eller av oaktsamhet. En straffbestämmelse som enbart grundar sig på orsakande av följd kan inte tas in i lagstiftningen.

Till principerna om tillämpning av strafflagstiftningen hör också att kriminaliseringen inte får ge upphov till oöverstigliga bevisproblem eller bevisproblem som kan lösas godtyckligt. I strafflagen får inte heller tas in bestämmelser som det i praktiken är omöjligt att övervaka och som redan på förhand kan bedömas som ineffektiva.

2.5.2.3 De grundläggande och mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt

När gärningar kriminaliseras eller straffbestämmelserna ändras så att straffen blir strängare ska också de allmänna kraven på inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna beaktas (GrUB 25/1994 rd, s. 5):

- * Inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bör bygga på lagar som stiftats av riksdagen.

- * Inskränkningarna ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade.

- * Grunderna för inskränkningar ska vara acceptabla. Inskränkningar ska vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl.

- * Det kan inte föreskrivas genom vanlig lag om en inskränkning av kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet.

- * Begränsningarna ska vara förenliga med kravet på proportionalitet. Inskränkningarna bör vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte. Vissa inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om målet inte kan nå genom mindre ingrepp i rättigheterna. Inskränkningarna får inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhälleligt intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det rättsgoda som ska inskränkas.

- * Inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter kräver ett adekvat rättsskydd.

- * Inskränkningarna får inte stå i strid med Finlands internationella förpliktelser vad gäller de mänskliga rättigheterna.

Betydelsen av de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna i detta sammanhang hänför sig för det första till att lagändringarna i större utsträckning och tydligare kännbart än för närvarande möjliggör ovillkorligt fängelsestraff och rannsakningshåkte före det, vilket har betydelse för dem som döms och deras personliga frihet, som skyddas genom 7 § 1 mom. i grundlagen. Dessutom kan man genom kriminalisering ingripa i en skyddad grundläggande rättighet, t.ex. skyddet för privatlivet eller rätten att lämna landet.

Respekten för de grundläggande och mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt betonas i de internationella instrumenten om terrorism, särskilt Europarådets konvention och direktivet om terroristbrott. Även Förenta nationernas säkerhetsråd (t.ex. resolutionerna 2178 (2014), 2462 (2019) och 2482 (2019) och generalförsamling (t.ex. resolution A/RES/72/284 (2018)) har krävt att alla åtgärder mot terrorism ska beakta de grundläggande fri- och rättigheterna samt bestämmelserna i internationell humanitär rätt och internationell flyktingrätt. Detta gäller även de konsekvenser som åtgärder kan få för opartiska humanitära aktörers rent humanitära verksamhet, inbegripet sjukvård. I Europeiska unionens råds slutsatser från november 2019 hänvisas det till resolutionerna 2462 (2019) och 2482 (2019) och betonas att åtgärder mot terrorism måste vara förenliga med folkrättsliga förpliktelser, i synnerhet internationella bestämmelser om mänskliga rättigheter, flyktingrätt och internationell humanitär rätt. I slutsatserna uppmanas medlemsstaterna att se till att de nationella åtgärderna för att bekämpa terrorism är förenliga med internationell rätt.

Enligt artikel 12.1 i Europarådets konvention ska varje part tillse att införandet, genomförandet och tillämpningen av kriminalisering enligt konventionen sker med respekt för mänskliga rättigheter, särskilt yttrandefrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet, såsom de i för parten tillämpliga delar anges i den internationella rättens förpliktelser. Enligt stycke 2 i artikeln ska även proportionalitetsprincipen beaktas, med hänsyn till de legitima syften som eftersträvas och deras nödvändighet i ett demokratiskt samhälle, och varje form av godtycke eller diskriminerande eller rasistisk behandling ska uteslutas. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 8 i tilläggsprotokollet till konventionen.

Enligt artikel 23.1 i direktivet om terroristbrott ska direktivet inte medföra någon ändring i fråga om de skyldigheter att respektera grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper som stadgas i artikel 6 i EU-fördraget. De grundläggande rättigheter och friheter som ska beaktas (t.ex. rätt till frihet och säkerhet, yttrandefrihet och informationsfrihet samt rätt till respekt för privatlivet och familjelivet) och principerna (t.ex. proportionalitetsprincipen i fråga om brott och påföljder, som också omfattar kravet på precision, klarhet och förutsebarhet) behandlas i skäl 35 i direktivet. Enligt det respekterar direktivet de principer som erkänns i artikel 2 i EU-fördraget och grundläggande rättigheter och friheter, och iakttar de principer som erkänns särskilt i stadgan, inbegripet de som anges i avdelningarna II, III, V och VI. Enligt skäl 35 är det inte bara EU-rätten som är relevant, utan det hänvisas också till andra förpliktande källor inom internationell rätt.

Enligt artikel 26.4 i Europarådets konvention ska konventionens bestämmelser inte inverka på andra rättigheter, skyldigheter och ansvar för parter och enskilda enligt folkrätten, däribland internationell humanitär rätt. I stycke 5 i samma artikel anges det att konventionen inte är tillämplig på sådan verksamhet av väpnade styrkor under en väpnad konflikt – med den innebörd som dessa termer har i internationell humanitär rätt – som regleras av sådan rätt; den verksamhet som utövas av en parts försvarsmakt då denna fullgör sina officiella uppgifter är inte heller underkastad konventionen i den mån som verksamheten regleras av andra folkrättsliga regler. Den finska översättningen av stycke 5 är i viss mån inexakt. I den giltiga ursprungstexten avser hänvisningen till betydelsen enligt humanitär rätt begreppen ”väpnade styrkor” och ”väpnad konflikt”, inte verksamhet av väpnade styrkor som inte uttömmande definierats inom humanitär rätt.

Artiklarna i direktivet om terroristbrott innehåller inga bestämmelser som förpliktar att beakta internationell rätt eller i synnerhet internationell humanitär rätt, men det som konstateras i skäl 37 i direktivet motsvarar i stor utsträckning bestämmelserna i artikel 26.4 och 26.5 i Europarådets konvention. Enligt skäl 38 i direktivet om terroristbrott omfattas inte humanitär verksamhet som bedrivs av opartiska humanitära organisationer som erkänns av internationell

rätt, inklusive internationell humanitär rätt, av direktivet, mot bakgrund av rättspraxis från Europeiska unionens domstol.

Internationell humanitär rätt reglerar de krigförande parternas handlingar och blir tillämplig i situationer under en väpnad konflikt. Enligt internationell humanitär rätt klassificeras uppsåtliga våldsdåd mot civila eller civila mål i väpnade konflikter som krigsbrott. De stater som är bundna av humanitära förpliktelser avgör i stor utsträckning vilka brottsbeteckningar som utgör grund för väckande av åtal för gärningar som enligt humanitär rätt är olagliga och som riktar sig mot civilbefolkningen. Brotsrekvisiten är oundvikligen förknippade med gränsdragningsproblem. Detta gäller inte bara terroristbrott och krigsförbrytelser, utan även terroristbrott och andra allvarliga brott som kan begås i terroristiskt syfte.

Terroristbrott skiljer sig från andra liknande brott uttryckligen genom det terroristiska syftet enligt definitionen i 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen, som har ett direkt samband (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller ett indirekt samband (andra brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen) med alla terroristbrott. Samtidigt måste internationell humanitär rätt beaktas också vid bedömningen av om det finns ett terroristiskt syfte. Gärningsmannen har inte ett sådant terroristiskt syfte som avses i t.ex. 34 a kap. 6 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i strafflagen, om det är fråga om verksamhet som respekterar internationella rättsnormer i krig.

Humanitärt bistånd i konfliktområden regleras i I och IV Genèvekonventionen (Genèvekonventionen angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält och Genèvekonventionen angående skydd för civilpersoner under krigstid, FördrS 8/1955) och i tilläggsprotokoll I och II till Genèvekonventionerna (Tilläggsprotokoll till Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och Tilläggsprotokoll till Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter, FördrS 82/1980).

2.5.2.4 Straffskalorna

Också terroristbrott ställs till sitt allvar i relation till varandra och till andra brott på basis av gärningarnas straffvärde. Detta innebär att man vid bedömning och ändring av straffskalorna och när det föreskrivs om en ny straffskala måste beakta den klandervärdhet, skadlighet och farlighet som den aktuella gärningens tänkbara uttrycksformer påvisar samt den skuld hos gärningsmannen som gärningstypen ger uttryck för.

Strängheten i en straffpåföljd måste stå i rätt proportion till gärningens klandervärdhet och straffsystemet måste genomgående uppfylla proportionalitetskraven (GrUU 1/2021 rd, 6 kap. och de tidigare ställningstaganden som det hänvisas till där). Straffskalan måste vara tillräckligt bred för att täcka gärningar av olika allvarlighetsgrad. Straffskalan ska ställas i proportion till straffskalorna för andra motsvarande brott. Straffskalorna för brott ska inte föreskrivas eller ändras utifrån möjligheterna att tillgripa tvångsmedel för att utreda brotten (LaUB 3/1998 rd, s. 23/II).

I samband med totalreformen av strafflagen styr lagstiftaren laganvändaren med etablerade straffskalor så att rättspraxisen blir så enhetlig som möjligt. Sådana skalor har också föreskrivits för vissa terroristbrott. Enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen döms fängelse på viss tid ut för högst tolv år, vilket anger gränsen för maximistraffen för brott som inte enligt lag bestraffas med fängelse på livstid.

I samband med totalreformen av strafflagen har följande straffskalor etablerats:

- * böter
- * böter–fängelse i sex månader
- * böter–fängelse i ett år
- * böter–fängelse i två år
- * fängelse i fyra månader–fyra år
- * fängelse i ett–tio år
- * fängelse i två–tio år.

Avvikelser från dessa straffskalor har gjorts i fråga om terroristbrott, särskilt av orsaker som hänför sig till terroristbrottens allvar. De många straffskalorna i 34 a kap. 1 § i strafflagen avviker också i hög grad från varandra på basis av den straffskala som normalt tillämpas på brott (utan terroristiskt syfte). Maximistraffet varierar från fängelse i tre år till fängelse på livstid. De straffskalor som annars används för brott i kapitlet är följande:

- * böter–fängelse i ett år (främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott)
- * böter–fängelse i två år (resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott)
- * böter–fängelse i tre år (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och deltagande i utbildning för ett terroristbrott)
- * fängelse i fyra månader–sex år (ledande av terroristgrupp i vissa fall, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp)
- * fängelse i fyra månader–åtta år (deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott)
- * fängelse i två–tolv år (ledande av terroristgrupp i vissa fall).

Straffskalorna är huvudsakligen underkastade nationell prövning. Den allmänna utgångspunkten enligt de internationella förpliktelser som är bindande för Finland är att straffen ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Detta konstateras t.ex. i artikel 11.1 i Europarådets konvention och i artikel 15.1 i direktivet om terroristbrott. Undantag utgörs av de straffskalor för ledande av terroristgrupp som föreskrivs i 34 a kap. 3 § i strafflagen och som baserar sig på artikel 5.3 i rambeslutet från 2002, som i sak motsvarar artikel 15.3 i direktivet om terroristbrott.

2.5.2.5 Betydelsen av internationella jämförelser

Med tanke på de kriminaliseringsprinciper som följs i Finland och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen är det inte centralt huruvida en gärning är kriminaliserad på ett visst sätt i en annan stat. Utgångspunkten är att bedömningen av när det är motiverat att använda strafflagstiftningen görs i ljuset av nationella principer och förutsättningar.

Eftersom de samhällseliga problemen och lösningarna på dem i stor utsträckning är desamma i stater med liknande rättstradition och andra traditioner kan en internationell jämförelse dock ge riktlinjer. När beslut fattas om att kriminalisera en gärning kan man ta modell av lagstiftningslösningar i andra stater och särskilt i de stater som av tradition ansetts vara centrala för Finland som jämförelsestater, såsom Sverige, Norge och Tyskland.

Möjligheten att utnyttja internationella jämförelser försvåras av många faktorer. Kriminaliseringsbehoven och kriminaliseringskriterierna kan variera betydligt mellan staterna. Innehållet i bestämmelserna kan påverkas av det nationella brottslighetsläget och regleringens historiska bakgrund. Bestämmelsernas skrivsätt och lagstiftningstekniken varierar också t.ex. när det gäller användningen av detaljerade eller mer allmänna paragrafer. Rekvisiten för brott av samma typ och även brott med samma beteckning varierar. Dessutom kan det straffrättsliga systemets struktur och de principer som tillämpas vid användningen av systemet inverka. Av betydelse kan t.ex. vara helheterna i de straffbestämmelser som hänför sig till en gärning och möjligheterna att på en gärning tillämpa flera straffbestämmelser samtidigt samt att man i stället för straffbestämmelser kan tillämpa bestämmelser om delaktighet eller motsvarande bestämmelser som allmänt tillämpas på brott.

I internationella jämförelser är det svårt att dra långtgående slutsatser också om straffskalorna i jämförelsestaternas straffbestämmelser. Straffskalorna är bundna till det nationella straffsystemet (t.ex. vilka straffskalor som etablerats i staten) och står i det systemet i proportion till straffskalorna för andra brott. I Finland bör man sträva efter att använda de straffskalor som infördes vid totalreformen av strafflagen, men de etablerade straffskalorna varierar i andra stater.

Straffskalan anger inte heller vilka straff som i praktiken åläggs inom ramen för den. Straffnivån bestäms enligt de nationella bestämmelserna om åläggande av straff och de straffnivåer som bildats i rättspraxis. Även när stränga straffskalor står till buds kan man i praktiken tillämpa lindrigare skalor som lämpar sig för brottet eller mäta straffet på den del av straffskalan som ligger långt under maximistraffet.

I detta lagberedningsprojekt granskades strafflagstiftningen om terroristbrott i nio stater (Sverige, Norge, Danmark, Tyskland, Estland, Förenade kungariket, Nederländerna, Belgien och Frankrike). Detaljerad information om dessa staters bestämmelser om straff för terroristbrott finns i betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott (s. 230–257).

2.5.3 Utgångspunkter för och sätt att genomföra en tydligare reglering

I strafflagens 34 a kap. om terroristbrott kriminaliseras brott som begåtts i terroristiskt syfte (1 § och avseende radiologiska vapen 1 a §) samt brott som främjar begåendet av dem (2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 e §). Regleringens struktur samt antalet bestämmelser och innehållet i dem har påverkats av flera faktorer. De viktigaste av dem är verkställigheten av internationella förpliktelser och det relaterade behovet av att visa att förpliktelserna har fullgjorts korrekt samt legalitetsprincipen, som förutsätter att den straffrättsliga regleringen är noggrant avgränsad. Den principen har av tradition följts noga i Finland när området för straffbart beteende utvidgas och grundlagsutskottet deltar i behandlingen av ärendet i riksdagsskedet. Följandet av legalitetsprincipen är inte ett självändamål, utan genom att inskränka utrymmet för tolkningar av bestämmelserna bidrar man både till att de som gjort sig skyldiga till terroristbrott ställs till svars och till att rättsskyddet för dem som misstänks och åtalas för terroristbrott tillgodoses. Utifrån straffbestämmelsernas ordalydelse ska det vara förutsebart om en gärning eller handling är straffbar.

Genom bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen fullgörs ett flertal internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Bestämmelserna i kapitlet måste därför förtydligas så att det fortfarande med tillräcklig säkerhet utifrån deras ordalydelse kan konstateras att förpliktelserna fullgjorts.

Av jämförelsen med andra länders lagstiftning framgår det att flera jämförelsestater har en likadan grundstruktur i sin reglering som Finland. Detta är förståeligt därför att grunden för regleringen i stor utsträckning utgörs av samma internationella förpliktelser. I fråga om Europeiska unionens medlemsstater betonas betydelsen av direktivet om terroristbrott. Dessutom inverkar Europarådets och Förenta nationernas förpliktelser. De övriga staterna har dock inte nödvändigtvis lika många paragrafer i sin lagstiftning som Finland, och deras paragrafer är också till stor del mer allmänt skrivna. Till uppgifterna i den internationella jämförelsen hör också omständigheter som i enlighet med vad som konstaterats i föregående avsnitt försvårar utnyttjandet av dem.

Det kan anses vara möjligt att förtydliga regleringen genom att omplacera bestämmelserna inom ett ändrat eller ett nytt 34 a kap. i strafflagen. Detta kan göras t.ex. så att gärningar av samma typ koncentreras i en paragraf. En sådan sammanslagning av bestämmelser medför inte nödvändigtvis något mervärde, om innehållet i bestämmelserna inte samtidigt ändras. Möjligheten till en sådan sammanslagning av bestämmelser begränsas av att gärningar som har olika straffskalor av tradition i Finland inte placeras i samma paragraf i strafflagen. Utöver straffskalorna bör också gärningssätten (rekvisiten) vara så enhetliga att det är motiverat att slå samman bestämmelserna. Regleringens åskådlighet kan snarare i vissa fall främjas av att gärningar som begås på olika sätt har sina egna brottsbeteckningar och behandlas i separata paragrafer.

Trots strävan efter en noggrant avgränsad lagstiftning har motiveringen till straffbestämmelserna en viktig betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna. I synnerhet när det gäller terroristbrott är det utmanande att motiveringarna till paragraferna finns i flera regeringspropositioner och andra lagberedningshandlingar, av vilka riksdagens lagutskotts betänkanden hör till de viktigaste. Detta hänför sig i synnerhet till att en och samma paragraf kan ha ändrats flera gånger. En grundlig genomgång och tolkning av bestämmelserna i hela 34 a kap. i strafflagen finns inte heller i andra skriftliga källor, t.ex. i juridiska kommentarer. Bristfällig kännedom om motiveringen kan leda till att gärningar som enligt 34 a kap. i strafflagen ska leda till en straffprocess inte gör det. När det gäller att göra en omfattande sammanställning av motiveringarna bör det dock noteras att motiveringen till paragraferna enligt det sedvanliga sättet att skriva regeringspropositioner endast gäller införandet av en ny paragraf eller den del som ändras i en paragraf. Detta kan även gälla ersättandet av ett kapitel i strafflagen med ett kapitel som mer eller mindre grundar sig på det tidigare kapitlet.

De straffbestämmelser om terroristbrott som införts under de drygt två senaste decennierna är i huvudsak enhetliga i fråga om skrivsättet (t.ex. formuleringar som gäller liknande omständigheter och användning av hänvisningsteknik), vilket man särskilt har strävat efter när bestämmelserna kompletterats och ändrats. Trots det kan det i paragrafernas enskilda punkter finnas behov av förtydligande och förenkling.

Ett sätt att förtydliga strafflagstiftningen är att använda definitioner. I 34 a kap. 6 § i strafflagen finns definitioner på terroristiskt syfte, terroristgrupp och internationell organisation. Användningen av definitioner är dock inte ett självändamål. I 34 a kap. i strafflagen finns knappast några andra begrepp som kan definieras, med tanke på att definitioner inte görs upp för begrepp som används endast en gång och inte heller för begrepp vars innebörd framgår av bestämmelsen. Ett exempel på sistnämnda är ”terrorist”, som endast används i 34 a kap. 5 a § 1

mom. i strafflagen och vars innebörd framgår direkt av momentet utan att det behövs någon separat definition.

Det är också möjligt att ändra definitionernas placering, om det anses bidra till en tydligare reglering. Enligt det sedvanliga skrivsättet i strafflagen följer definitionerna dock i allmänhet först efter den eller de straffbestämmelser som de gäller. Detta tillvägagångssätt motsvarar också placeringen av definitioner i 6 § i 34 a kap. i strafflagen.

Utbildningen av personer som behandlar terroristbrott spelar en viktig roll när det gäller att förstå innehållet i regleringen. Detta gäller såväl den allmänna uppfattningen av bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen och av relationerna mellan dess paragrafer som innehållet i de enskilda paragraferna.

Vid bedömningen av möjligheterna att förtydliga regleringen ska man också vara medveten om att straffbestämmelserna, oberoende av regleringens exakta avgränsning, de rättskällor som förklarar regleringen och utbildningen, oundvikligen ger rum för tolkning även av de enklaste bestämmelserna. Tolkningen av lagar kännetecknar den processuella behandlingen av brott. Det är inte möjligt att uppnå en entydig reglering.

Med tanke på förståelsen av regleringens innehåll är det viktigt att rättspraxis uppkommer. Hittills har relativt få terroristbrott i Finland lett till en straffprocess, åtminstone mätt med antalet domar. Antalet brott som behandlas påverkas dock i hög grad också av andra omständigheter än regleringens innehåll. Det måste också finnas misstänkta terroristbrott som kan tas upp i processen och som myndigheterna får kännedom om. I vissa fall kan dessutom myndigheternas olika uppfattningar t.ex. om huruvida tröskeln för inledande av förundersökning överskrids eller inte förhindra att ett terroristbrott leder till en straffprocess. Möjligheterna att föra ett ärende till behandling i en straffprocess fr.o.m. förundersökningen kan också försvåras av problem med informationsflödet och tillgången till information.

En betydande utmaning när det gäller att skaffa fram bevis på terroristbrott är att man i fråga om brott som misstänks ha begåtts utomlands kan bli tvungen att skaffa bevis från tidigare eller t.o.m. nuvarande krisområden, där det visar sig vara mycket svårt att få en heltäckande och tillräcklig utredning. De traditionella kanalerna för rättsligt samarbete används inte eller fungerar inte normalt. Utredningen av sådana brott kräver också betydande resurser.

De praktiska problem som uppstår i de stater där de misstänkta brotten begås och som gäller bevisupptagningen kan inte påverkas genom strafflagstiftningen och inte heller på något annat sätt ensidigt genom den finländska lagstiftningen. I Finland föreskrivs det inte heller i övrigt om vilken typ av bevis som ska läggas fram i fråga om ett visst brott eller hur bevis ska skaffas och inte heller separat om bevis som krävs för ett visst brott eller en viss brottstyp. Utmaningar i samband med inhämtande och bedömning av bevis utgör inte heller i sig en grund för att kriminalisera ett nytt och kanske liknande brott, vars rekvisit kan bedömas vara tydligare och lättare att bevisa. En tydligare reglering kan dock bidra till att terroristbrott leder till en straffprocess, på samma sätt som en ändring av bestämmelserna och i synnerhet en utvidgning av området för straffbart beteende i de situationer där utvidgningen är motiverad med utgångspunkt i nationell straffrätt.

Möjligheterna att utreda terroristbrott främjas av att hemliga tvångsmedel enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, inklusive de mest kända metoderna (t.ex. teleavlyssning och täckoperationer), är brett tillgängliga inom de gränser som proportionalitetsprincipen sätter. Detta har man sett till när straffbarhetsområdet för terroristbrott har utvidgats till att omfatta nya gärningar, och det finns skäl att sörja för det också i detta lagstiftningsprojekt.

För att uppnå målet med att förtydliga bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen används nedan så långt möjligt och efter behov omplacering, sammanslagning och ändring av bestämmelser så att de blir allmännare. Vid behov moderniseras och förenklas språkbruket i bestämmelserna. Avsikten är också att förtydliga bestämmelserna genom att minska paragrafhänvisningarna. Omfattningen av, innehållet i och placeringen av definitionerna ska också bedömas som ett sätt att förtydliga regleringen.

Redan i detta skede kan man bedöma att omfattningen av de ändringar som görs i 34 a kap. i strafflagen talar för att det nuvarande kapitlet ska ersättas med ett nytt och inte bara ändras. Införandet av ett nytt kapitel och behovet av att förtydliga bestämmelserna talar i sin tur för en så omfattande specialmotivering av paragraferna i det nya kapitlet som möjligt och för en upprepning av tidigare motiveringar även när innehållet i en bestämmelse inte ändras. På så sätt kan man undanröja de problem som observerats vid tillämpningen och uppfattandet av de gällande bestämmelserna och som beror på att motiveringstexterna är spridda mellan ett stort antal lagberedningsdokument.

2.5.4 Bedömning av behoven av att ändra regleringens innehåll

Såsom tidigare konstaterats grundar sig bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen i väsentlig grad på Europeiska unionens, Europarådets och Förenta nationernas internationella förpliktelser. Vid bedömningen av lagstiftningen och beredningen av behövliga ändringar i den kan man beakta att de internationella förpliktelserna är minimireglering som inte förhindrar en mer omfattande och långtgående nationell lagstiftning. Genomförandet av de internationella kriminaliseringsförpliktelserna hindrar inte att nödvändiga preciseringar görs i efterhand eller att regleringen ändras för att bättre motsvara förpliktelsernas faktiska innehåll. Vid den nationella bedömningen och vid den ändring av lagstiftningen som görs på basis av den ska man beakta de gränser som ställs av kriminaliseringsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen, de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt den internationella humanitära rätten.

2.5.4.1 Terroristiskt syfte, riskvillkor och definitionsparagraf

Enligt strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. om brott som begåtts i terroristiskt syfte är det straffbart att begå vissa brott i terroristiskt syfte så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Enligt 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen har en gärningsman ett terroristiskt syfte om han eller hon har för avsikt att 1) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning, 2) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något, 3) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomi eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller 4) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada. I 34 a kap. 6 § i strafflagen definieras dessutom terroristgrupp (2 mom.) och internationell organisation (3 mom.).

Strafflagens 34 a kap. 1 § utgör grunden för regleringen av terroristbrott, till vilken det hänvisas i straffbestämmelserna om terroristbrott som främjar begående av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Därför framhävs kraven på täckning och tydlighet i fråga om bestämmelserna i paragrafen. Detta gäller inte enbart terroristiskt syfte och riskvillkor, utan i fråga om regleringens omfattning också den krets av brott som kan begås i terroristiskt syfte och som behandlas nedan.

Definitionen av terroristiskt syfte och riskvillkor i anslutning till brott som begåtts i terroristiskt syfte är underkastade nationell prövning, dock så att regleringen också till dessa delar åtminstone ska uppfylla de krav som ställs i direktivet om terroristbrott och i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, som är bindande för Finland. Definitionerna av terroristiskt syfte i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism och på Förenta nationernas nivå t.ex. i säkerhetsrådets resolution 1566 (2004) är i viss mån snävare än definitionerna i direktivet om terroristbrott, då de förstnämnda inte inkluderar att allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller en internationell organisation.

Vid bedömningen av definitionen av terroristiskt syfte och av riskvillkorsbestämmelserna ska också Europarådets ändrade definition av terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) beaktas, även om det slutliga förhållandet mellan ändringen och den nationella regleringen kommer att bedömas först i samband med anslutningen till ändringsprotokollet. Europarådets ministerkommitté godkände den 9 juli 2025 ändringsprotokollet till Europarådets konvention (nedan ”Europarådets ändringsprotokoll”), som ännu inte har öppnats för undertecknande och ännu inte ingår i Europarådets avtalsserie. Den engelska versionen av Europarådets ändringsprotokoll finns bakom länken

[https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%220900001680b6ab66%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%220900001680b6ab66%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})

Enligt artikel 1 i Europarådets ändringsprotokoll är terroristbrott fortfarande brott som ingår i tillämpningsområdena för de instrument som förtecknas i bilagan till konventionen och som överensstämmer med rekvisiten i instrumenten. Dessutom betraktas som terroristbrott att vissa brott begås i terroristiskt syfte så att gärningen p.g.a. sin natur eller sitt sammanhang allvarligt kan skada ett land eller en internationell organisation. Vid förhandlingarna om ändring av definitionen utgick man från Europeiska kommissionens förslag, vilket ledde till att riskvillkoret i artikel 1.1 och definitionen av terroristiskt syfte i artikel 1.2 i ändringsprotokollet motsvarar det riskvillkor och den definition som finns i artikel 3 i direktivet om terroristbrott och som därmed redan är bindande för Finland.

Anmärkningsvärt är att inte heller Europarådets ändringsprotokoll förutsätter att terroristbrott ska kriminaliseras. Enligt Europarådets konvention och Europarådets tilläggsprotokoll ska endast vissa brott som främjar begåendet av terroristbrott och som gäller t.ex. deltagande i sammanslutnings eller grupps verksamhet, meddelande av och deltagande i utbildning, offentlig anstiftan och resor fortfarande vara straffbara. Enligt en preliminär bedömning kommer anslutningen till ändringsprotokollet inte att medföra några ändringar i lagstiftningen i fråga om riskvillkoret och definitionen av terroristiskt syfte.

En utvidgning av definitionen av terroristiskt syfte i strafflagens 34 a kap. 6 § 1 mom. och/eller en inskränkning eller t.o.m. slopande av riskvillkoret i det inledande stycket i strafflagens 1 § 1 mom. skulle dock förutsätta vägande skäl, eftersom den typen av ändringar möjliggör ett mer omfattande straffrättsligt ansvar för de brott som föreskrivs vara sådana som kan begås i terroristiskt syfte. Till dessa delar ska det särskilt beaktas att det för brotten i fråga döms ut ett strängare straff än normalt i situationer där det finns ett terroristiskt syfte och där riskvillkoret uppfylls.

Relevanta vid bedömningen av behovet av att ändra lagstiftningen om terroristiskt syfte och riskvillkor är även kriminaliseringsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftningen samt tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna och efterlevnaden av den internationella humanitära rätten, som behandlats i avsnitt

2.5.2.2. När det gäller definitionen av terroristiskt syfte och riskvillkoret har man inte fått kännedom om några nämnvärda praktiska tolkningsproblem. Samtidigt bör det dock också noteras att antalet terroristbrott som förts till domstol för behandling tills vidare är litet.

Även granskningen av lagstiftningen i andra stater är viktig i bedömningen. Detta gäller också det riskvillkor som förknippas med terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte). I detta avseende kan man dock inte dra några entydiga eller ens långtgående slutsatser av de nio jämförelsestaternas lagstiftning.

I vissa stater har terroristiskt syfte definierats främst i enlighet med ordalydelsen i rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott. Detta gäller naturligtvis särskilt Europeiska unionens medlemsstater, t.ex. Sverige, Danmark, Nederländerna och Belgien och till betydande delar också Estland. Detsamma gäller Tyskland, där terroristiskt syfte endast gäller en del av brotten med anknytning till terrorism. Situationen är annorlunda i Norge och Frankrike samt i Förenade kungariket. I den sistnämnda staten avviker lagstiftningen till sin struktur och även i övrigt avsevärt från lagstiftningen i de andra jämförelsestaterna. Av den franska lagstiftningen kan man dra slutsatsen att det terroristiska syfte som allmänt beskrivs i bestämmelserna om terroristbrott (allvarligt störande av den allmänna ordningen genom fruktan eller terror) är omfattande och också mer omfattande än i EU-lagstiftningen.

Lagstiftningen i de stater som omfattas av den internationella jämförelsen skiljer sig också åt i fråga om riskvillkoret. Villkoret kan hittas i t.ex. svensk, dansk, tysk och belgisk lagstiftning, men inte i t.ex. Norges, Estlands, Förenade kungarikets, Nederländernas och Frankrikes lagstiftning. I Sverige är skadevillkoret bundet till mellanstatliga organisationer, även om man i de relevanta punkterna i rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott mer allmänt talar om en internationell organisation.

Utifrån de ovan konstaterade faktorer som påverkar bedömningen har det tills vidare inte framkommit något grundat skäl att ändra definitionen av terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen. Definitionen av terroristiskt syfte är täckande och noggrant avgränsad. Definitionen uppfyller också kraven i den EU-lagstiftning som ligger till grund för den, även om den till sin struktur (uppdelad på fyra punkter) och i viss mån också till sin ordalydelse avviker från definitionerna i rambeslutet från 2002 och direktivet om terroristbrott.

Enligt förslaget bevaras också kravet i definitionen av terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 6 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen på att fruktan hos befolkningen ska vara allvarlig. Detta är förenligt med EU-lagstiftningen och i övrigt i linje med den allvarliga karaktär som allmänt förutsätts av terroristbrott. I artikel 2.1 b i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism talas det visserligen bara om skräck utan att det krävs allvar, men i fråga om detta har det redan tidigare konstaterats att skillnaden i uttryckssätt inte är stor (RP 188/2002 rd, s. 58/I). På basis av sammanhanget kan man med stöd av denna punkt i förarbetena till lagen utgå från att det också i konventionen förutsätts ett visst allvar. Hur uttrycket ”allvarlig fruktan” uppfattas har också betydelse. Enligt förarbetena till lagen behöver allvarlig fruktan t.ex. inte rikta sig till ett stort antal människor, utan det är bedömningen från fall till fall som har betydelse.

För att säkerställa att regleringen är täckande ska den definitionspunkt som motsvarar gällande 34 a kap. 6 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen fortsättningsvis innehålla uttrycket ”tåla”, som inte krävs enligt EU-lagstiftningen. Det nämns inte heller i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism. Ett terroristiskt syfte framgår således fortfarande också av att gärningsmannen obehörigen tvingar regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något. Att tåla kan ha en

självständig betydelse t.ex. i situationer där gärningsmannen försätter objektet i en sådan ställning att han eller hon måste godta den omständighet som gärningsmannen förutsätter.

Riskvillkoret enligt strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom., enligt vilket ett brott som begåtts i terroristiskt syfte ska vara ägnat att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, uttrycker den grad av allvar som allmänt krävs för terroristbrott. Riskvillkoret återspeglas också i de brott som räknas upp i momentets punkter, bland vilka uttryckligen ingår brott som kan orsaka sådan skada.

Riskvillkoret medför objektiva element för bedömningen av brottets karaktär, dock så att tröskeln för orsakande av skada enligt villkoret inte är hög pga. den tillämpade abstrakta faran. Det räcker med en empirisk bedömning som hänför sig till gärningstypen. Även om ordalydelsen i riskvillkoret och konstruktionen ”är ägnad att” i anslutning till den abstrakta faran avviker från ordalydelsen i EU-lagstiftningen, har riskvillkoret på det sätt som det formulerats i strafflagen ansetts uppfylla de lagstadgade kraven. Nationellt är det möjligt att avstå från riskvillkoret, som också saknas i lagstiftningen i vissa jämförelsestater. Med hänsyn till de ovannämnda omständigheterna är det dock tills vidare fortfarande motiverat att bevara riskvillkoret i sin nuvarande form.

Såsom tidigare konstaterats förutsätter EU-lagstiftningen inte en sådan definition av ”internationell organisation” som finns i strafflagens 34 a kap. 6 § 3 mom. Den är dock relevant med tanke på det inledande stycket i 34 a kap. 1 § 1 mom. Definitionsbestämmelsen med motivering (RP 188/2002 rd) förtydligar regleringen och är således motiverad med tanke på legalitetsprincipen. Det har inte heller framkommit någon anledning att ändra definitionens innehåll.

Uppfattningen av bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen försvåras av att definitionerna införs först i en paragraf som kommer efter straffbestämmelserna i slutet av kapitlet. Detta gäller särskilt definitionen av terroristiskt syfte. Också definitionen av terroristgrupp i 34 a kap. 6 § 2 mom. är viktig. Det är fortfarande motiverat att behålla definitionerna i en paragraf, men med tanke på deras centrala betydelse och för att främja förståelsen av de övriga bestämmelserna i kapitlet föreslås det att paragrafen med definitioner på ett sätt som avviker från den normala placeringen av definitioner i strafflagen flyttas till 1 § i början av det nya 34 a kap. i strafflagen.

Definitionen av terroristgrupp och dess eventuella ändringsbehov behandlas närmare i avsnitt 2.5.4.12 nedan.

2.5.4.2 Brott som ingår i brott som begåtts i terroristiskt syfte

Allmän bedömning

Enligt strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. kan följande brott begås i terroristiskt syfte: 1) olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller i 44 kap. 10 § avsedd straffbar användning av kärnenergi, 2) uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller offentlig uppmaning till brott enligt 17 kap. 1 §, 3) grov stöld eller grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel som lämpar sig för kollektivtrafik eller godstransport, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse, grovt skjutvapenbrott eller exportbrott som avser försvarsmateriel, 4) i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik eller i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov systemstörning, 5) brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller uppsåtlig grov miljöförstöring, som har

begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, 6) grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning, 7) dråp under förmildrande omständigheter och 8) dråp. Enligt 2 mom. kan även mord begås i terroristiskt syfte. I 1 mom. är brotten indelade i punkter utifrån straffskalorna.

Det som främst ska bedömas är om det finns skäl att avskilja åtminstone vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte som fristående brott. Till detta hänför sig frågan om möjligheten att samla de brott som nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen till mer allmänt benämnda helheter genom att avstå från brottsbeteckningarna och på något sätt beakta den särskilda karaktären av terrorism och terroristbrottslighet.

Nytan av sådana eventuella ändringar med tanke på förtydligandet av lagstiftningen är minst sagt tvivelaktig. Med tanke på dem som i praktiken ska tillämpa bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen är det tydligare att brotten i fråga har koncentrerats till en paragraf med brottsbeteckningarnas noggrannhet. Det har inte framkommit att den nuvarande regleringsmodellen innehåller problem ur de praktiska aktörernas synvinkel. För bevarandet av brottsbeteckningarna talar legalitetsprincipen, som förutsätter att de straffrättsliga bestämmelserna är noggrant avgränsade.

Brottsförteckningen i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen grundar sig på direktivet om terroristbrott, som i sig gör det möjligt att kriminalisera brott som begåtts i terroristiskt syfte i flera paragrafer, att bunta ihop brott och att avstå från brottsbeteckningar. Eftersom Finland ändå kontinuerligt måste fullgöra direktivets kriminaliseringsförpliktelser, kan det i synnerhet om man buntar ihop brott i fortsättningen uppstå svårigheter när det gäller att visa att lagstiftningen fortfarande uppfyller förpliktelserna till dessa delar. Inte heller de länder som ingår i den internationella jämförelsen har gått in för att kriminalisera separata brott i sin lagstiftning, men i fråga om beskrivningen och benämningen av brott som begåtts i terroristiskt syfte varierar lagstiftningspraxis.

Man bör också beakta att 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen omfattar ett stort antal mycket olika brott, vilket gör det betydligt svårare att samla dem under mer allmänna beteckningar. Brottsförteckningen i momentet är omfattande. Detta innebär att den också innehåller brott som knappast begås i terroristiskt syfte eller som knappast är ägnade att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Den underliggande EU-lagstiftningen (artikel 15.2 i direktivet om terroristbrott) förutsätter dock att det också för dessa, om de begåtts i terroristiskt syfte, ska vara möjligt att utdöma ett fängelsestraff som är strängare än det straff som föreskrivs i den nationella lagstiftningen för motsvarande brott som inte har ett sådant syfte.

Att de brott som nämns i strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. är olika återspeglas också i deras straffskalor. För de lindrigaste brotten som begåtts i terroristiskt syfte döms enligt 1 punkten till fängelse i minst fyra månader och högst tre år, och för mord som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 mom. i samma paragraf till fängelse på livstid. Straffskalorna för andra brott som begåtts i terroristiskt syfte ligger däremellan.

Det är relevant att strängare straff döms ut för brott som begåtts i terroristiskt syfte än för brott som begåtts utan sådant syfte. På basis av de mycket olika utgångslägena för brottens allvarlighetsgrad är det inte möjligt att ha endast några få straffskalor, vilket inte heller talar för att brotten ska buntas ihop och att separata straffbestämmelser som baserar sig på det ska införas. Med hänsyn till alla konstaterade omständigheter framgår inga grunder för att dela upp brotten i 34 a kap. 1 § 1 mom. strafflagen på olika brott, ännu mindre genom att åtminstone i viss mån slopa de grundläggande brottsbeteckningarna.

Det har också bedömts om strukturen i 34 a kap. 1 § strafflagen bör ändras så att de allvarligaste brotten nämns först. Detta skulle kunna genomföras genom att i paragrafen först nämna mord enligt 2 mom. och därefter andra brott i den ordning som maximistraflet för dem anger, från brott enligt det strängaste maximistraflet till brott enligt de lindrigare maximistrafte. Att enbart ändra ordningen på brotten kan dock inte anses uppnå en effekt som förtydligar lagstiftningen. En sådan ändring skulle uppenbarligen inte ha någon betydelse för de praktiska aktörerna.

Att flytta brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte från en separat paragraf till paragrafen som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte förefaller inte vara en genomförbar lagstiftningslösning. Bestämmelserna om radiologiska vapen i 34 a kap. 1 a § i strafflagen avviker avsevärt från bestämmelserna i 1 §. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott beaktades särskilt ingående att artikel 3.1 f i direktivet om terroristbrott innehåller en skyldighet att kriminalisera radiologiska vapen med tillhörande gärningssätt (RP 30/2018 rd, s. 22–26). Resultatet av bedömningen blev att ett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte kriminaliseras som ett fristående brott. Den strålsäkerhetslag (859/2018) som trädde i kraft efter genomförandet av direktivet ändrar inte nämnvärt situationen, då man beaktar den lagens 185 § om strålskyddsförseelser och 186 §, som väsentligt motsvarar bestämmelserna i den tidigare lagen, om hänvisningar till vissa gärningar som kriminaliserats i strafflagen.

Europeiska kommissionen har inte gett Finland någon anmärkning om att brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte kriminaliseras som fristående brott, även om det till denna del inte formellt sett är fråga om att som terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) definiera en uppsåtlig gärning som redan har definierats som ett brott i den nationella lagstiftningen i enlighet med artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott. I vilket fall som helst är den bedömning av radiologiska vapen som gjordes vid genomförandet av direktivet om terroristbrott fortfarande motiverad till sina grunder och slutsatser i fråga om såväl införandet av en separat paragraf som paragrafens innehåll.

Till förtydligandet av lagstiftningen hör också en mer allmän fråga som gäller 34 a kap. i strafflagen om hur kriminaliseringen av försök ska genomföras lagstiftnings tekniskt i kapitlet. Enligt strafflagens 34 a kap. 1 § 3 mom. är försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte straffbart. Även i andra paragrafer i kapitlet tillämpas det i strafflagen vedertagna skrivsättet, enligt vilket straffbarheten för försök anges i paragrafen om varje brott. Undantag utgörs av de paragrafer i 34 a kap. i strafflagen där ett försök jämföras med ett fullbordat brott.

Bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen kan eventuellt förtydligas genom att det i den paragraf som tas in i slutet av kapitlet på ett uttömmande sätt anges för vilka brott enligt kapitlet försök är straffbart. Detta skulle lätta på paragraferna om brotten. Samtidigt kan det dock uppstå en viss risk för att straffbarheten för försök till något brott vid tillämpningen av bestämmelserna inte upptäcks. Ingen klar nytta kan konstateras av att paragrafen om straffbarhet för försök till brott placeras i slutet av kapitlet. I detta avseende bör hänsyn även tas till vikten av ett enhetligt och vedertaget skrivsätt i strafflagstiftningen.

Kretsen av brott som hör till brott som begåtts i terroristiskt syfte

Strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. uppfyller på basis av tidigare bedömningar kraven i direktivet om terroristbrott i fråga om de brott som ingår i det, men direktivet hindrar inte en mer långtgående och omfattande nationell reglering om kriminalisering. Den nationella regleringen kan också ändras för att fullgöra direktivets förpliktelser på ett bättre sätt än för närvarande.

Enligt artikel 1.1 i Europarådets ändringsprotokoll omfattar kretsen av terroristbrott utöver de brott som omfattas av tillämpningsområdet för de fördrag som räknas upp i bilagan till Europarådets konvention och av definitionerna i dessa även vissa brott som har begåtts i terroristiskt syfte enligt artikel 1.2. Också i fråga om de sistnämnda brotten var utgångspunkten för ändringsförhandlingarna Europeiska kommissionens förslag, vilket ledde till att de i artikelns 1 punkt nämnda brotten är sådana som också nämns i artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott. Brottförteckningen i ändringsprotokollet är dock något snävare än förteckningen i direktivet. Enligt en preliminär bedömning kommer Finlands anslutning till ändringsprotokollet inte heller till dessa delar att förutsätta ändringar i lagstiftningen.

Allvarliga angrepp på en persons fysiska integritet

I artikel 3.1 b i direktivet om terroristbrott nämns allvarliga angrepp på en persons fysiska integritet (på engelska "attacks upon the physical integrity of a person"). I samband med genomförandet av rambeslutet har det ansetts att ledet i fråga gäller grova brott mot en persons fysiska integritet (RP 188/2002 rd), och därför nämns grov misshandel i 34 a kap. 1 § 1 mom. 6 punkten i strafflagen. Av förarbetena till lagen framgår det att ledet också omfattar uppsåtligt framkallande av fara enligt 2 punkten, äventyrande av andras hälsa enligt 3 punkten och grovt äventyrande av andras hälsa enligt 6 punkten i momentet. Angrepp som kan leda till döden (i det nationella genomförandet dråp, mord och dråp under förmildrande omständigheter samt uppsåtligt framkallande av fara, äventyrande av andras hälsa och grovt äventyrande av andras hälsa, som också är relevanta i detta hänseende) nämns redan i artikel 3.1 a i direktivet om terroristbrott.

Våldtäktsbrott kränker förutom offrets sexuella självbestämmanderätt även hans eller hennes fysiska integritet. Dessa brott är allvarliga brott också enligt sina straffskalor. Direktivet om terroristbrott kan inte uttryckligen anses förutsätta att våldtäktsbrott ska läggas till i förteckningen över brott som kan begås i terroristiskt syfte. Våldtäkt ingår redan nu i rekvisitet för krigsförbrytelse (11 kap. 5 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen), men våldtäktsbrott kan också begås i terroristiskt syfte. Det handlar främst om brott som begås i syfte att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning. Framför allt när det gäller storskalig våldtäktsbrottslighet som genomförs i terroristiskt syfte kan gärningarna betraktas som brott som drabbar ett stort antal samhällsområden och därmed anses vara ägnade att allvarligt skada ett land, varvid också det riskvillkor som förutsätts i fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte uppfylls. Andra sexualbrott än våldtäktsbrott kan inte på samma sätt anses kunna vara kopplade till terroristbrottslighet, med tanke på det terroristiska syfte och det riskvillkor som förutsätts i fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Våldtäktsbrott är, på grundval av brottsbeteckningarna, av de brott som nämns i 20 kap. i strafflagen våldtäkt (1 §), grov våldtäkt (2 §), våldtäkt mot barn (12 §) och grov våldtäkt mot barn (13 §). Av betydelse är i detta sammanhang brott som på grundval av rekvisitet särskilt är förknippade med allvarligt våld på person. Av denna anledning, och också med hänsyn till de övriga ovannämnda omständigheterna, är det motiverat att lägga till grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn i kategorin brott som kan begås i terroristiskt syfte.

På grund av straffskalan för grov våldtäkt (fängelse i minst två och högst tio år) är det motiverat att grov våldtäkt tas in i den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 6 punkten i strafflagen, som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte. Enligt den nya paragrafen ska den som i terroristiskt syfte begått ett i 6 punkten avsett brott dömas till fängelse i minst två och högst tolv år. Straffet för grov våldtäkt mot barn är fängelse i minst fyra och högst tolv år. Eftersom fängelse på viss tid enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen kan dömas ut för högst tolv år innebär den ovannämnda straffskalan att den som begått grov våldtäkt mot barn i terroristiskt syfte ska dömas till fängelse

i minst fyra år eller till fängelse på livstid. Det leder i sin tur till att grov våldtäkt mot barn ska placeras i den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i strafflagen, varvid dråp flyttas från den gällande 1 § 1 mom. 8 punkten till 9 punkten.

Brott som gäller frihetsberövande

Frihetsberövande, som är en straffbar gärning enligt 25 kap. 1 § i strafflagen, och grovt frihetsberövande som är en straffbar gärning enligt 25 kap. 2 § i samma lag, har samband med artikel 3.1 c i direktivet om terroristbrott, där det i enlighet med motsvarande led i rambeslutet från 2002 föreskrivs förutom om tagande av gisslan även om ”kidnapping”, som i de svenska översättningarna av rambeslutet och direktivet benämns som människorov.

I samband med genomförandet av EU-förpliktelserna i fråga har det utgått från att den nationella motsvarigheten till människorov är grov människohandel, som nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 6 punkten i strafflagen. Saken har behandlats i samband med ändringen av punkten i regeringens proposition RP 169/2005 rd (s. 11/II).

Direktivet om terroristbrott kan inte uttryckligen anses förutsätta att frihetsberövande och/eller grovt frihetsberövande ska läggas till i förteckningen över brott som kan begås i terroristiskt syfte. Även med tanke på den ovannämnda engelska termen är det emellertid fråga om ett bättre genomförande av de förpliktelser som följer av direktivet om terroristbrott. Brott som gäller frihetsberövande är dessutom gärningar som kan begås också i terroristiskt syfte och som kan vara förknippade med det riskvillkor som förutsätts i fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte. Detta syfte och riskvillkoret kan dock främst anses gälla den grova formen av frihetsberövande, som omfattar situationer där frihetsförlusten utsträcks över tre dygn, det orsakas allvarlig fara för någons liv eller hälsa eller det används synnerlig grymhet eller hot om allvarligt våld. Med hänsyn till de ovannämnda omständigheterna är det motiverat att lägga till grovt frihetsberövande i kategorin brott som kan begås i terroristiskt syfte.

Enligt 25 kap. 2 § i strafflagen ska gärningsmannen för grovt frihetsberövande dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. På grundval av straffskalan är det motiverat att grovt frihetsberövande tas in i den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen, enligt vilken den som i terroristiskt syfte begått ett i 3 punkten avsett brott ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Gärningar som gäller skjutvapen samt farliga föremål och ämnen

Med stöd av artikel 3.1 f i direktivet om terroristbrott ska brott som begåtts i terroristiskt syfte omfatta tillverkning, innehav, förvärv, transport, tillhandahållande eller användning av vapen. Motsvarande förpliktelse fanns redan i artikel 1.1 f i rambeslutet från 2002. I fråga om vapen nämns i artikel 3.1. f i direktivet separat kemiska, biologiska och radiologiska vapen samt kärnvapen, om vilka det föreskrivs i 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 och 6 punkten samt i 34 a kap. 1 a § i strafflagen.

Grovt skjutvapenbrott, som är en straffbar gärning enligt 41 kap. 3 § i strafflagen, nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen, och brott mot bestämmelserna om farliga föremål, som är en straffbar gärning enligt 41 kap. 5 § i strafflagen, nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 konstaterades det (RP 188/2002 rd, s. 38/II) att de brott gällande skjutvapen som anges i rambeslutet i finsk lagstiftning ska anses vara lika allvarliga som grova skjutvapenbrott. I fråga om eggvapen konstaterades det i samma

sammanhang att eggvapen i allmänhet inte uppfyller det allmänna villkoret, enligt vilket gärningen ska vara ägnad att allvarligt skada en stat (nuförtiden ett land) eller en internationell organisation. Det ansågs räcka att det allvarligaste brottet enligt lagen om eggvapen nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen (RP 188/2002 rd, s. 34/I). Europiska kommissionen har inte haft något att anmärka om dessa lösningar som valts i samband med genomförandet av EU-regleringen.

Bestämmelserna om grovt skjutvapenbrott har nyligen kompletterats i samband med att ett nytt 41 kap. om vapenbrott togs in i strafflagen. I 3 § 1 mom. i det nya kapitlet har det som ytterligare kvalificeringsgrund för grovt skjutvapenbrott lagts till att gärningsmannen bär ett skjutvapen som avses i 2 § 1 mom. i skjutvapenlagen (1/1998) på en sådan allmän plats som avses i 2 § 1 punkten i ordningslagen (612/2003) eller i ett trafikmedel utan rätt att inneha ett sådant vapen. Denna form av grovt skjutvapenbrott kan vara relevant även när det gäller terroristbrottslighet.

Brott som begåtts i terroristiskt syfte omfattar enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen, av alla de brott som är straffbara enligt 41 kap. i strafflagen, inte följande brott: skjutvapenbrott (1 §), innehav av farligt ämne (6 §) och innehav av föremål (t.ex. en kniv) eller ämne som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan (7 §). De två sistnämnda brotten gäller innehav på allmän plats.

Med tanke på straffbestämmelsernas omfattning är det viktigt att i första hand beakta förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, som är straffbart enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen. Enligt 2 punkten i den paragrafen ska den dömas till straff som i avsikt att begå ett brott i terroristiskt syfte eller ett brott avseende radiologiska vapen i terroristiskt syfte tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen. Direktivet om terroristbrott förutsätter inte uttryckligen att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte ska beläggas med straff, men detta brott kompletterar regleringen på ett betydande sätt.

I enlighet med vad som konstateras nedan ska området för straffbarhet när det gäller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte utvidgas i samband med att bestämmelserna flyttas till nya 34 a kap. 4 § i strafflagen så att det också kan handla om förberedelse för att främja terroristbrott som begås av någon annan. Vidare föreslås det att 34 a kap. 4 § 2 punkten ändras så att den gäller hjälpmedel mer allmänt, dvs. också farliga föremål enligt 41 kap. 6 § i strafflagen och föremål eller ämnen enligt 41 kap. 7 § som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan.

I fråga om gärningar som har samband med en terroristgrupps verksamhet ska även 34 a kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen beaktas, enligt vilken deltagande i en terroristgrupps verksamhet bl.a. innebär att utrusta eller försöka utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen. I enlighet med vad som konstateras nedan är denna typ av verksamhet alltså straffbar efter att bestämmelserna om deltagande i en terroristgrupps verksamhet har flyttats till den nya 34 a kap. 6 § i strafflagen.

Sammanfattningsvis kommer det inte att kvarstå betydande gråzoner i lagstiftningen, som skulle kräva kompletteringar i fråga om skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen i bestämmelserna om brott som begåtts i terroristiskt syfte. Denna slutsats påverkas inte av att lagstiftningen om vapenbrott ändras. Straffskalan för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte måste dock ändras pga. att minimistraflet för grovt skjutvapenbrott höjs (se avsnitt 2.5.4.16 nedan).

Dessutom ska hänvisningarna till terroristbrott ändras i strafflagens 41 kap. 2 § 2 mom., som gäller hantering av skjutvapen i avsikt att begå ett allvarligt brott. Där konstateras det att med ett allvarligt brott avses i 1 mom. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, olaga hot i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § och deltagande i utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 b §.

Som det konstateras nedan ska för förberedelse till terroristbrott föreskrivas ett maximistraff på fängelse i sex år och för deltagande i utbildning för terrorism ett maximistraff på fängelse i fyra år, och följaktligen finns det inte längre något behov av att i 41 kap. 2 § 2 mom. i strafflagen separat nämna förberedelsebrott och utbildningsbrott. Vidare ska den hänvisning till paragrafen om olaga hot som begåtts i terroristiskt syfte som finns i momentet ändras i enlighet med det nya 34 a kap. i strafflagen så att det hänvisas till 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten. Hantering av skjutvapen i avsikt att begå ett allvarligt brott behöver inte läggas till bland de brott som kan begås i terroristiskt syfte, eftersom det redan i samband med kriminaliseringen av hantering av skjutvapen har beaktats att brottet i fråga kan ha samband med terroristbrottslighet.

Hot

Artikel 3.1 j i direktivet om terroristbrott förutsätter att hot om att begå någon av de gärningar som anges i leden a–i (andra brott som begåtts i terroristiskt syfte) ska kriminaliseras som brott som begåtts i terroristiskt syfte. Motsvarande punkt fanns redan i rambeslutet från 2002.

I samband med genomförandet av EU-förpliktelserna (RP 188/2002 rd och RP 30/2018 rd) har det i fråga om hotbrott hänvisats till olaga hot och falskt alarm, vilka nämns i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och till att hot också kan vara ett sätt att begå ett annat brott (t.ex. trafiksabotage, som nämns i 3 punkten och kapning enligt 6 punkten).

I 25 kap. 7 § i strafflagen föreskrivs det att för olaga hot döms den som lyfter vapen mot någon eller på något annat sätt hotar någon med brott under sådana omständigheter att den hotade har grundad anledning att frukta för att hans eller hennes egen eller någon annans personliga säkerhet eller egendom är i allvarlig fara.

Enligt 34 kap. 10 § i strafflagen ska den som beträffande en bomb, en eldsvåda, sjönöd, en storolycka eller annan sådan nöd eller fara gör en grundlös anmälan, som är ägnad att utlösa räddnings- eller säkerhetsåtgärder eller väcka panik, för falskt alarm dömas till straff.

Direktivet om terroristbrott innehåller inga närmare bestämmelser om hot som är av betydelse i detta sammanhang med avseende på gärningssätt eller andra inverkan faktorer. Denna punkt i direktivet medger således stor nationell prövningsrätt, och inte heller till dessa delar har Finland fått någon anmärkning om genomförandet. Efter genomförandet av direktivet om terroristbrott 2018 har det dock i vissa sammanhang på nationell nivå förts fram synpunkter på hotbrott, delvis också på terroristisk brottslighet.

När Finland anslöt sig till konventionen om förhindrande av olagliga handlingar i samband med internationell civil luftfart (FördrS 48–50/2021), fäste riksdagens lagutskott uppmärksamhet vid artikel 1.3 i konventionen, enligt vilken hot om att begå vissa brott enligt konventionen ska kriminaliseras (LaUB 5/2021 rd, s. 5 och 6). Lagutskottet hänvisade till högsta domstolens avgörande HD 2013:50 om tolkningen av 25 kap. 7 § i strafflagen. I avgörandet konstateras det bl.a. att på basis av ordalydelsen i den paragrafen ska den hotade ha grundad anledning att frukta för att hans eller hennes egen eller någon annans personliga säkerhet är i allvarlig fara. Hotet ska alltså bedömas ur den hotade personens synvinkel. På grundval av avgörandet kan rekvisitet

för olaga hot inte tillämpas när den hotade personen eller aktören inte har varit medveten om hotet.

I ovannämnda sammanhang ansåg lagutskottet det vara motiverat att ändringsbehoven när det gäller brottsrekvisitet för olaga hot vid behov bedöms på ett mångsidigt sätt genom en omsorgsfull lagberedning, så att man kan beakta alla de faktorer som eventuellt talar för en reform av rekvisitet. Samma fråga blev aktuell i samband med ändringen av lagstiftningen om åtalsrätt vid olaga hot (RP 226/2020 rd), och lagutskottet kom även då fram till samma slutsats (LaUB 10/2021 rd, s. 13).

Trots att direktivet om terroristbrott inte kan anses förutsätta ändringar i lagstiftningen när det gäller hot kan man allmänt taget fråga sig om lagstiftningen om hotbrott är tillräckligt omfattande. Detta gäller i synnerhet offentliggjorda hot om allvarliga brott (t.ex. ett ogrundat eller befogat meddelande om en bomb som kommer att explodera på en viss allmän plats). Det finns tvivel om att lagstiftningen är tillräckligt omfattande, trots att falskt alarm är en straffbar handling och detta i genomförandet av EU-lagstiftningen har ansetts komplettera straffbarheten av olaga hot.

Frågan om huruvida lagstiftningen om hotbrott är tillräckligt täckande är i vilket fall som helst en mer allmän fråga, som sträcker sig utanför området för terroristbrottslighet och som på det sätt som lagutskottet konstaterat kräver en separat, mångsidig och omsorgsfull lagberedning. En sådan lagberedning är omöjlig att genomföra i samband med detta lagberedningsprojekt, som fokuserar på 34 a kap. i strafflagen och som redan i sig är omfattande. Således föreslås inga lagstiftningsändringar om hotbrott i detta sammanhang. Aspekterna i anslutning till terroristbrott kan beaktas i samband med en eventuell framtida lagberedning om hotbrott.

Rån, utpressning och framställning av falsk handling (förfalskning)

Enligt artikel 12 i direktivet om terroristbrott ska medlemsstaterna betrakta följande uppsåtliga gärningar som brott med anknytning till terroristverksamhet: a) grov stöld i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3, b) utpressning i syfte att begå något av de brott som anges i artikel 3, c) upprättande eller användning av falska administrativa dokument i syfte att begå något av de brott som anges i artiklarna 3.1 a–i, 4 b och 9. Artikel 3 i direktivet gäller terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte, i led c utesluts hot som begåtts i terroristiskt syfte i enlighet med artikel 3.1 j), artikel 4 b gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet och artikel 9 gäller resor för terrorismsyften.

Med undantag av resebrottet fanns motsvarande kriminaliseringsförpliktelse redan i artikel 3 i rambeslutet från 2002. I genomförandet av rambeslutet och direktivet om terroristbrott har det ansetts (RP 188/2002 rd och RP 30/2018 rd) att EU-lagstiftningen inte kräver att brotten i fråga kriminaliseras som terroristbrott i 34 a kap. i strafflagen. Finland har inte fått någon anmärkning om tolkningen i genomförandet och kan således hålla fast vid den även framöver. Också i detta sammanhang anses det alltjämt inom ramen för den nationella prövningsrätten att rån, utpressnings- och förfalskningsbrott inte behöver läggas till i det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i kategorin brott som kan begås i terroristiskt syfte. Det räcker att rån, utpressning, grov utpressning, förfalskning och grov förfalskning är straffbart enligt 31 kap. 1, 3 och 4 § samt 33 kap. 1 och 2 § i strafflagen. När straff bestäms för de ovannämnda brotten kan man enligt den allmänna bestämmelsen i 6 kap. 4 § i strafflagen beakta det att ett brott har anknytning till terroristbrottslighet och till främjande av ett sådant brott som en omständighet som leder till ett strängare straff.

Grovt rån, som är straffbart enligt 31 kap. 2 § i strafflagen, är på basis av straffskalan (fängelse i minst två och högst tio år) ett mycket allvarligt brott, som kan begås i terroristiskt syfte och som kan vara ägnat att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Trots att EU-lagstiftningen inte kan anses förutsätta att grovt rån ska tas in i strafflagens nya 34 a kap. 2 § 1 mom., som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte, är det motiverat att detta görs. Med tanke på straffskalan ska grovt rån ingå i momentets 6 punkt.

Olaga tvång

I detta sammanhang har det också bedömts huruvida olaga tvång, som är straffbart enligt 25 kap. 8 § i strafflagen, ska ingå i det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i strafflagen. Enligt den förstnämnda paragrafen gör sig den som orättmätigt med våld eller hot tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något skyldig till olaga tvång.

I artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott, som gäller terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte) nämns inte olaga tvång eller någon annan gärning som tyder på olaga tvång. Olaga tvång har dock ett nära samband med en form av terroristiskt syfte som avses i 34 a kap. 6 § 1 mom. 2 punkten, dvs. att obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något.

När ett brott som begåtts i terroristiskt syfte har anknytning till element som påminner om olaga tvång är det fråga om att gärningsmannen har ett terroristiskt syfte med koppling till olaga tvång. I en sådan situation sker olaga tvång genom att något sådant brott begås i terroristiskt syfte som har samma effekt som olaga tvång (t.ex. tagande av gisslan). Således kan det anses vara onödigt att ta in olaga tvång i det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i strafflagen.

2.5.4.3 Kategorisering och benämning av brott med anknytning till terrorism

Brott som på sätt och vis kan betraktas som grundläggande brott enligt 34 a kap. i strafflagen är de brott som är straffbara enligt 34 a kap. 1 och 1 a §, dvs. brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. I synnerhet vissa brott enligt den förstnämnda paragrafen kan karaktäriseras som "terrorattacker". De övriga brotten som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen är gärningar som kan anses främja brott som avses i 1 och 1 a § och som i den meningen kan anses höra till en annan kategori än de brott som avses i paragraferna i fråga.

I de internationella förpliktelserna och i flera staters lagstiftning avses med "terroristbrott" (på engelska "terrorist offences") brott som enligt finsk lagstiftning är straffbara enligt 34 a kap. 1 och 1 a § i strafflagen. Det kan vara svårt att gestalta den nationella lagstiftningen pga. att brotten i 34 a kap. i strafflagen inte delas in i "grundläggande terroristbrott" och brott som främjar dessa brott. Till följd av detta kan det också förbli oklart att utöver brott som begåtts i terroristiskt syfte är också ett stort antal andra brott med anknytning till terrorism straffbara enligt kapitlet i fråga.

Lagstiftningen förtydligas genom att brotten enligt 1 och 1 a § i det nya 34 a kap. i strafflagen benämns enhetligt på ett sätt som sedan kan användas i de senare bestämmelserna i kapitlet som gäller brott som främjar de förstnämnda brotten. På så sätt får man också bort de paragrafhänvisningar avseende brotten i fråga som har upplevts vara problematiska.

Ett problem med den konstaterade lagstiftningslösningen är det att brotten som begåtts i terroristiskt syfte i det gällande 34 a kap. i strafflagen är uppdelade i två paragrafer, och de brott som ingår i dessa är av olika struktur. I kapitlets första paragraf föreskrivs det om vissa brott i

terroristiskt syfte som är straffbara, medan ett brott avseende radiologiska vapen enligt den andra paragrafen är ett fristående brott. Dessutom är inte heller beteckningarna för de brott som ingår i 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen enhetliga. De är beroende av beteckningen för det grundläggande brottet, t.ex. "olaga hot som begåtts i terroristiskt syfte" eller "mord som begåtts i terroristiskt syfte".

Eftersom det, som det konstaterats ovan, inte föreslås att de gällande 34 a kap. 1 och 1 a § sammanslås är ett annat alternativ att i paragrafen med definitioner, som placeras i det nya kapitlets 1 §, konstatera att "i detta kapitel avses med *terroristbrott* ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §". I den första paragrafen som det hänvisas till placeras brott som begåtts i terroristiskt syfte och i den senare placeras brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Om definitionen av "terroristbrott" formuleras på ovannämnda sätt omfattar den också försök till brotten i fråga. I de senare paragraferna i kapitlet kan termen "terroristbrott" då användas i stället för hänvisningar till paragraferna och/eller till flera brottsbeteckningar. På samma gång framhävs det att kapitlet innehåller två typer av brott.

Samtidigt finns det också skäl att betona att brott som främjar terroristbrott betraktas som brott med anknytning till terrorism. Detta kan betonas genom att det nya 34 a kap. i strafflagen ges rubriken "om terroristiska brott". Ett modernare skrivsätt talar för formen "terroristiska brott", men den rubricering av kapitlen som använts i strafflagen talar för den förstnämnda formen.

2.5.4.4 Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte

Allmänna aspekter

I 34 a kap. 2 § i strafflagen föreskrivs det att skyldig till förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller i 1 a § (brott som begåtts i terroristiskt syfte eller brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte), 1) med någon annan kommer överens om att begå eller gör upp en plan för att begå ett sådant brott, 2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter explosiva varor, kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen, skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen, eller 3) skaffar anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen.

De allmänna grunder som i samband med införandet av 34 a kap. 2 § i strafflagen angavs för införandet av en paragraf om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är alltså relevanta. Det är fråga om förberedelse till allvarliga brott. Av den internationella jämförelsen framgår att förberedelse till terroristbrott är straffbart i flera ur Finlands synvinkel centrala jämförelsestater, men att fenomenet huvudsakligen beskrivs i mycket allmänna ordalag utan att de förberedande åtgärderna specificeras i paragrafen i fråga. Behovet av att bevara paragrafen har när det gäller internationella förpliktelser samband med Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och med direktivet om terroristbrott. I det nya 34 a kap. i strafflagen föreskrivs det om förberedelse till brott i 4 §.

I de följande avsnitten behandlas efter behov specifikt för varje brott i vilka bestämmelser i det nya 34 a kap. i strafflagen som det alltså behöver hänvisas till förberedelsebrott enligt 4 §. En hänvisning till förberedelsebrott enligt gällande 34 a kap. 2 § finns i kapitlets gällande 3 § (ledande av terroristgrupp), 4 a § (meddelande av utbildning för ett terroristbrott), 4 b § (deltagande i utbildning för ett terroristbrott), 4 c § (rekrytering för ett terroristbrott), 5 § (finansiering av ett terroristbrott) och 5 c § (resa i syfte att begå ett terroristbrott). Vidare kan det vid offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt gällande 5 e § uppmanas

till förberedelse av brott som begås i terroristiskt syfte, trots att brottet i fråga inte konstateras separat i straffbestämmelsen via en paragrafhänvisning eller en benämning.

Enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen har förberedelsebrott samband med ett i 1 § 1 eller 2 mom. (brott som begåtts i terroristiskt syfte, i fortsättningen 2 §) eller i 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, i fortsättningen 3 §) avsett brott som kommer att begås. Som det angetts ovan i avsnitt 2.4.4.3 konstateras det i det nya 34 a kap. 1 § i strafflagen att ”terroristbrott” avser ett brott som är straffbart enligt kapitlets 2 och 3 §. Denna ändring kan sedan utnyttjas också i fråga om förberedelsebrott så att brottsbeteckningen blir ”förberedelse till terroristbrott”, varvid förberedelsen kopplas till terroristbrottet utan paragrafhänvisningar.

Tanken bakom bestämmelserna om brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte samt förslaget att benämna dessa brott som ”terroristbrott” är att det i straffbestämmelserna i det gällande 34 a kap. i strafflagen hänvisas växelvis till kapitlets 1 § och 1 a §. I fråga om den förstnämnda paragrafen hänvisas det ibland till hela paragrafen och ibland till dess 1 och 2 mom., och i fråga om den sistnämnda paragrafen hänvisas det till hela paragrafen. När det hänvisas till hela paragrafen gäller hänvisningen i princip också försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte (1 § 3 mom.) och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte (1 a § 2 mom.). I allmänhet agerar ingen endast i avsikt att göra ett försök till brott, utan målet är att begå ett fullbordat brott. Detsamma gäller även de straffbestämmelser i 34 a kap. i strafflagen i vilka det hänvisas också till helt andra paragrafer än 1 och 1 a §.

I exceptionella fall kan brottslig verksamhet i terroristiskt syfte emellertid gälla en gärning som kan betraktas som försök till brott, t.ex. när den begås i syfte att väcka rädsla eller när det gäller en övning inför ett brott som fullbordas senare. Det finns inte heller skäl att inskränka området för straffbart beteende. Med tanke på dessa aspekter föreslås det att definitionen ”terroristbrott” i det nya 34 a kap. i strafflagen också ska innefatta försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Behövliga preciseringar i anslutning till försök till brott kan göras i motiveringen till paragraferna.

Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte gäller i 34 a kap. 2 § i strafflagen endast sådana brott i terroristiskt syfte som den som gör förberedelsen har för avsikt att begå själv (uttrycket ”i avsikt att begå” i det inledande stycket i paragrafen). Till exempel i strafflagens 21 kap. 6 a §, som gäller förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa, används uttrycket ”för att begå”, men i motiveringen till paragrafen i fråga konstateras det att uttrycket ”för att begå ett brott” som utgångspunkt sakligt betyder det samma som ”i syfte att begå” (RP 141/2012 rd, s. 34/II och 35/I). I motiveringen till det ovannämnda brottet konstateras det dock också att den som kommer överens om ett brott (relevant särskilt i anslutning till 34 a kap. 2 § 1 punkten i strafflagen) inte behöver delta i det praktiska fullbordandet av brottet (RP 141/2012 rd, s. 36/II), utan det kan också vara en andra eller tredje persons uppgift att i praktiken fullborda brottet.

Även andra gärningssätt i fråga om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte än de som nämns i 34 a 2 § 1 punkten i strafflagen kan vara sådana att brottet kan fullbordas av någon annan (t.ex. förvaring (innehav) av vapen för ett terroristbrott som begås av någon annan). Förberedelse till ett terroristbrott som begås av en annan person kan vara lika farligt som förberedelse till ett brott som personen begår själv. Det är inte motiverat att skilja dessa fall från varandra med avseende på deras straffbarhet. Förberedelse till terroristbrott kan således ske allmänt taget för begående av ett terroristbrott, och det handlar inte bara om vad den som gör sig skyldig till förberedelsen gör för att själv begå ett terroristbrott. Ändringen påverkar inte den

grad av uppsåtlighet som krävs av gärningsmannen, eftersom även formuleringen ”för begående av” kräver en högre grad av uppsåtlighet och en viss uttrycklig ambition i anslutning till detta.

Lösningen att införa uttrycket ”för begående av” är kopplad till frågan om vilken typ av samband förberedelsebrottet förutsätts ha till det terroristbrott som eftersträvas genom förberedelsen. Redan i den gällande lagstiftningen är utgångsläget att när ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen begås för att främja ett annat brott enligt samma kapitel behöver det andra brottet inte specificeras i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten, föremålet eller platsen för gärningen eller någon motsvarande omständighet (t.ex. RP 89/2021 rd, s. 38). Även i övrigt är det med tanke på att terrorism ska kunna bekämpas effektivt viktigt att inte ställa för höga krav på specificeringen av brott som förbereds, samtidigt som den brottsmisstänktes rättsskydd dock inte heller får äventyras. I samband med förberedande åtgärder är det inte nödvändigtvis möjligt att specificera det brott som förbereds så att ett enskilt brott (en enskild brottsbeteckning) kan definieras, trots att det är tillräckligt tydligt att gärningsmannen agerar i syfte att främja något brott som begåtts i terroristiskt syfte. Det finns skäl att beakta denna aspekt i motiveringen när det gäller alla de straffbestämmelser i vilka det är fråga om att främja ett brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Gärningssätt i fråga om förberedelsebrott

Enligt 34 a kap. 2 § 1 punkten i strafflagen är det som förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte straffbart att med någon annan komma överens om att begå eller att göra upp en plan för att begå ett sådant brott. Punkten har kommit till i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 och grundar sig på nationell prövning. I FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) förutsätts det dock att också resor som företagits för att planera ett brott som begåtts i terroristiskt syfte är straffbara, vilket är av betydelse med tanke på 34 a kap. 5 c § i strafflagen, där det föreskrivs om resebrott.

Överenskommelse om att begå ett brott och uppgörande av en plan för att begå ett brott kan betraktas som grundläggande gärningssätt när det gäller förberedelsebrott. Det finns ingen orsak att på paragrafnivå komplettera eller precisera 34 a kap. 2 § 1 punkten i strafflagen med hänsyn till det som konstaterats i motiveringen till punkten (RP 188/2002 rd, s. 43/II), dvs. att tillämpningen av den föreslagna punkten förutsätter att det föreligger en verklig och seriös överenskommelse eller plan för att begå ett brott i terroristiskt syfte. Enligt motiveringen gäller punkten handlingar av sådana personer som, när ett lämpligt tillfälle yppar sig, kan börja verkställa planen i praktiken, samt uppgörande av en seriös plan som kan realiseras.

Enligt 34 a kap. 2 § 2 punkten i strafflagen betraktas det som straffbar förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte när gärningsmannen för ett framtida brott i terroristiskt syfte tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter explosiva varor, kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen, skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen.

I och med att de förpliktelser om föremål och ämnen enligt 34 a kap. 2 § 2 punkten i strafflagen som följer av artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott uppfylls genom gällande 1 § 1 mom. och 1 a § och i fortsättningen kommer att uppfyllas genom till dessa delar motsvarande nya 34 a kap. 2 § 1 mom. och 3 §, faller frågan om bevarandet av punkten och dess mer detaljerade innehåll när det gäller de ovannämnda förpliktelserna inom utrymmet för nationell prövning. Ovan har det konstaterats i samband med översynen av regleringen om brott som begåtts i terroristiskt syfte att punkten med avseende på skjutvapen samt farliga föremål och ämnen kompletterar regleringen på ett viktigt sätt. Det ska också beaktas att området för straffbarhet utvidgas genom att den nya 34 a kap. 4 § också gäller förberedelser i situationer där

terroristbrottet begås av någon annan person än den som utför den förberedande åtgärden ("för begående av ett terroristbrott").

Trots att det fortfarande finns grunder för att i den nya 34 a kap. 4 § i strafflagen bevara en punkt som är förenlig med 34 a kap. 2 § 2 punkten i strafflagen är det befogat att ändra ordalydelsen och utvidga tillämpningsområdet så att det generellt sett omfattar betydande föremål och ämnen som orsakar fara i samband med ett terroristbrott. Det är inte enbart fråga om explosiva ämnen och olika vapen samt andra föremål och ämnen som per definition är av farlig art, utan också om andra sådana mer sedvanliga föremål och ämnen som kan användas på ett sätt som orsakar fara. En bil kan t.ex. användas för begående av ett terroristbrott genom att den körs in i en folksamling. I en sådan situation kan det vara så att det samtidigt redan finns en överenskommelse eller plan enligt 1 punkten. Det är dock inte nödvändigtvis så.

Det är motiverat att begränsa det separata straffansvaret för gärningar som gäller föremål och ämnen till sådana föremål och ämnen som i samband med att ett terroristbrott begås kan orsaka en viss fara för en annan person eller för andra personer. Vilket sedvanligt föremål eller ämne som helst kan inte höra till området för straffbarhet. Ansvar enligt den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen ska gälla redan ett potentiellt orsakande av fara, eftersom föremålen eller ämnena i fråga inte nödvändigtvis används vid begående av ett terroristbrott och eftersom de således inte nödvändigtvis orsakar dödsfall eller personsador i det sammanhanget. Samtidigt ska ansvaret vara kopplat till en allvarlig fara, eftersom t.ex. lindriga skador kan orsakas med nästan vilket föremål eller ämne som helst.

Med hänsyn till vad som konstaterats ovan kan en tillräckligt och ändamålsenligt omfattande straffrättslig reglering uppnås genom att 2 punkten i paragrafen om förberedelsebrott ändras när den flyttas till den nya 34 a kap. 4 § så att den som tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter ett sådant föremål eller ämne med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa, ska dömas till straff. Detta omfattar också de föremål och ämnen som nämns i den gällande punkten.

Samtidigt ska det dock noteras att gällande 34 a kap. 2 § 2 punkten i strafflagen omfattar sådana gärningar rörande kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen som redan enligt gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 punkten, när de begås i terroristiskt syfte, utgör brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, och som också enligt den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 5 punkten är straffbara på motsvarande sätt. Även kärnladdningsbrott som begås i terroristiskt syfte är straffbart enligt gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 6 punkten och ska vara straffbart också enligt den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 6 punkten. Det är svårt att se någon nämnvärd skillnad mellan om dessa gärningar som anknyter till kemiska vapen, biologiska vapen, toxinvapen eller kärnladdningar utgör brott som begåtts i terroristiskt syfte eller förberedelse till sådana brott, när det är fråga om samma typ av gärning som gäller ett visst vapen. Även förberedelser till terroristbrott har ett indirekt terroristiskt syfte, i och med att förberedelserna främjar begåendet av ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. Förhållandena mellan dessa brott kan förtydligas i motiveringen till den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen.

Enligt 34 a kap. 2 § 3 punkten i strafflagen är det som förberedelsebrott straffbart att skaffa anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen. Efter de lagstiftningsändringar som gjordes i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott omfattar 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 och 6 punkten i strafflagen redan utveckling och forskningsverksamhet i terroristiskt syfte i anslutning till kemiska vapen, biologiska vapen, toxinvapen och kärnladdningar. Således är det inte längre relevant vad som konstaterats om detta i samband med genomförandet av

rambeslutet från 2002. Artikel 3.1 i direktivet om terroristbrott förutsätter uttryckligen att bedrivande av ovannämnd utvecklings- och forskningsverksamhet ska kriminaliseras som terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte). Punkten om utveckling och forskning kan även anses omfatta verksamhet som avses i gällande 34 a kap. 2 § 3 punkten i strafflagen. Punkten kan slopas i samband med att paragrafen flyttas till det nya kapitlet utan att regleringen inskränks. För gärningarna enligt punkten utmätts också strängare straff än för förberedelsebrott om de betraktas som brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Möjlig inkludering av andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen i paragrafen om förberedelsebrott

Det har inte framkommit någon orsak till att enbart utifrån översynen av 34 a kap. 2 § i strafflagen i samband med införandet av det nya kapitlet göra andra ändringar som gäller förberedelsebrott än de som angetts ovan. Det ska dock separat ännu utredas om det finns skäl att i paragrafen om förberedelse till brott inkludera brott som är straffbara enligt andra paragrafer i kapitlet.

De brott som avses i gällande 34 a kap. 3, 4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 e § i strafflagen har karaktären av förberedelsebrott som främjar att ett annat brott begås. Vilket brott som främjas varierar, liksom även vem som begår det framtida brottet. Det kan också ske en ändring i det sistnämnda, om formuleringen ”för begående av ett brott” börjar användas i flera andra bestämmelser i det nya 34 a kap. i strafflagen. Den internationella jämförelsen visar att i jämförelsestaterna har övriga terroristbrott inte slagits samman lagstiftningsmässigt under en reglering om förberedelse, i den mån det ens finns någon sådan om terroristbrott i den enskilda statens lagstiftning.

Uppmärksamhet ska fästas vid huruvida ett brott på grundval av sin karaktär eller andra relaterade omständigheter kan betraktas som förberedelse. Att flytta rekvisiten för övriga brott som sådana och slå dem samman i en paragraf om förberedelse medför inget noterbart mervärde. Snarare torde strafflagstiftningen bli åskådligare om gärningarna bevaras under särskilda brottsbeteckningar och i separata paragrafer. När möjligheterna att slå samman bestämmelser om olika brott i en och samma paragraf bedöms ska också brottens straffvärden och i anslutning till det även deras straffskalor beaktas. I strafflagen brukar endast brott med samma straffskala placeras i en och samma paragraf.

Förslaget att slå samman övriga brott i en paragraf om förberedelsebrott kan gälla t.ex. deltagande i utbildning för ett terroristbrott, som är straffbart enligt gällande 34 a kap. 4 b § i strafflagen. Med tanke på behoven av och möjligheterna till sammanslagning är det relevant vilken lösning man stannar för när det gäller rekvisiten och straffskalorna för utbildningsbrott och andra brott som enligt det nya 34 a kap. i strafflagen är straffbara. I avsnittet om bedömning av straffskalorna nedan anges som slutsats att gärningsmannen för förberedelse till terroristbrott ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år och för deltagande i utbildning för terrorism till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Möjligheten att slå samman andra brott enligt kapitlet till paragrafen om förberedelsebrott behandlas separat nedan i de brottsspecifika bedömningarna.

2.5.4.5 Ledande av terroristgrupp

Enligt 34 a kap. 3 § 1 mom. i strafflagen ska den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. eller 1 a § eller ett straffbart försök till ett sådant brott eller ett sådant brott som avses i 2 §, för ledande av

terroristgrupp dömas till fängelse i minst två och högst tolv år. Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet endast har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten, ska för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år (2 mom.). Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för ett i 1 § avsett brott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet eller för ett straffbart försök till ett sådant brott eller för ett i 2 § avsett brott (3 mom.).

När det gäller ledande av terroristgrupp ska det bedömas om detta ska bevaras som ett separat brott i det nya 34 a kap. i strafflagen. Detta förutsätts inte uttryckligen i direktivet om terroristbrott. I vissa yttranden om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott (inrikesministeriet, Polisstyrelsen och skyddspolisens) har det fästs uppmärksamhet vid att en förutsättning för att ledande av terroristgrupp ska vara straffbart är att ett annat brott begås.

Den internationella jämförelsen ger vid handen att jämförelsestaterna inte har särskilda straffbestämmelser om ledande av grupp, och ledande av grupp nämns inte separat ens i de straffbestämmelser som gäller grupper (deltagande i en grupps verksamhet e.d.). Ett undantag utgör lagstiftningen i Förenade kungadömet, enligt vilken det är separat straffbart att på vilken nivå som helst leda en sådan organisations aktiviteter som anknyter till begående av terrordåd.

Av betydelse med tanke på den nationella lagstiftningens innehåll är EU-lagstiftningen och, oberoende av denna, även karaktären av det brott som består i att leda en terroristgrupp. När det gäller EU-lagstiftningen har ledande av terroristgrupp tidigare kriminaliserats som ett separat brott pga. rambeslutet från 2002, eftersom det i rambeslutet förutsattes att maximilängden på fängelsestraffet för ledande av terroristgrupp i vissa fall är minst femton år och i andra fall minst åtta år. Till denna del finns motsvarande reglering i direktivet om terroristbrott.

Kravet rörande maximistraff i EU-lagstiftningen har också lett till att det på grundval av 34 a kap. 3 § 3 mom. i strafflagen i fråga om straffbarheten av att leda en terroristgrupp förutsätts att ledaren har begått eller att gruppen under hans eller hennes ledning har begått ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, ett straffbart försök till ett sådant brott eller förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte. I sådana fall döms ledaren av terroristgruppen till ett gemensamt fängelsestraff i enlighet med 7 kap. 1 och 2 § i strafflagen.

Aspekter på den lagstiftningslösning som leder till ett gemensamt fängelsestraff och som Europeiska kommissionen också har godkänt har redan behandlats ovan i avsnitt 2.1.4. Det finns skäl att separat betona att lagstiftningslösningen inte leder till att en ledare för en terroristgrupp förblir ostraffad för gärningen att leda en terroristgrupp, om han eller hon inte har begått ett brott som nämns i 34 a kap. 3 § 3 mom. i strafflagen eller om ett sådant brott inte har begåtts i gruppens verksamhet. I en sådan situation kan ledaren för terroristgruppen göra sig skyldig till något annat brott som är strängt straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen, t.ex. deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Den som begår dessa andra brott kan inte dömas till ett lika strängt straff som det gemensamma fängelsestraff som kan dömas ut enligt 34 a kap. 3 § i strafflagen, men detta kan anses vara logiskt pga. att uttryckligen sådan ledarverksamhet som har samband med ett eller flera brott som redan har begåtts kan anses vara ett allvarigare brott som leder till ett strängare straff.

Paragrafens grundstruktur, som följer av EU-lagstiftningen och bygger på bestämmelserna om utmätande av gemensamt fängelsestraff och som alltså måste anses vara motiverad, är uppenbarligen svår att införa för andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen som ligger nära brottet att leda en terroristgrupp på ett sätt som gör det möjligt att flytta ledande av terroristgrupp till straffbestämmelserna om de ovannämnda brotten.

En viktig aspekt som talar mot en sammanslagning av straffbestämmelserna i anslutning till straffskalan är att även oberoende av de förpliktelser som följer av EU-lagstiftningen kan ledande av terroristgrupp som avses i 34 a kap. 3 § i strafflagen betraktas som ett synnerligen klandervärt och allvarligt terroristbrott, vilket i nuläget framgår av att det strängaste maximistraffet för fängelse för viss tid som lagen tillåter, fängelse i 12 år, har fastställts för brottet ledande av terroristgrupp. Deltagande i en terroristgrupps verksamhet och rekrytering för ett terroristbrott kan till sin allvarlighetsgrad i princip inte jämföras med brottet ledande av terroristgrupp, vilket framgår av de straffskalor som föreslås för dem och vilket ska beaktas utgående från proportionalitetsprincipen. Det är motiverat att ledande av terroristgrupp kvarstår som ett separat brott i det nya 34 a kap. i strafflagen, där bestämmelserna om ledande av terroristgrupp placeras i 5 §.

I den nya 34 a kap. 5 § i strafflagen bör det beaktas att brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte i 34 a kap. 1 § 1 punkten kallas "terroristbrott". Omnämmandet av straffbart försök som finns i gällande 34 a kap. 3 § 1 mom. i strafflagen behöver åtminstone inte tas in i motsvarande nya paragraf, eftersom definitionen av terroristbrott ska innefatta också försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

I rekvisitet för ledande av terroristgrupp har gärningen beskrivits mycket förenklat ("som leder en terroristgrupp"). Inte heller i motiveringen till paragrafen (RP 188/2002 rd, s. 45–49) har gärningen behandlats särskilt ingående. Det finns skäl att i den mån det är möjligt i motiveringen precisera på vilka sätt ledande av terroristgrupp tar sig uttryck i praktiken. Även uttrycket "har begåtts" behöver preciseras med avseende på vilken grad av slutförande som krävs av ett brott som begåtts i en terroristgrupps verksamhet eller av ett straffbart försök till sådant brott.

I anslutning till straffbestämmelsen om ledande av terroristgrupp är det ett faktum att pga. artikel 13 i direktivet om terroristbrott behöver paragrafen om förberedelse till terroristbrott bevaras och dessutom behöver det hänvisas till förberedelsebrott i strafflagens nya 34 a kap. 5 §, som gäller ledande av terroristgrupp.

Strukturen för och innehållet i paragrafen om ledande av terroristgrupp påverkas också av vilken lösning som väljs när det gäller de två straffskalorna som finns i gällande 34 a kap. 3 § i strafflagen. Detta behandlas nedan i avsnitt 2.5.4.16.

2.5.4.6 Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

För deltagande i en terroristgrupps verksamhet döms enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen den som i avsikt att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet 1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen, 2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av synnerlig vikt för gruppens verksamhet, 3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp, 4) sköter en uppgift som är väsentlig för terroristgruppens ovannämnda brottsliga verksamhet, eller 5) begår ett brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 § (penningtvätt eller grov penningtvätt).

I paragrafens 2 mom. konstateras att vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten inte gäller uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller straffverkställighet. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras i samband med att den flyttas till den nya paragrafen så att det mer allmänt och tydligare konstateras att skötseln av ett sådant uppdrag inte utgör deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Arbetsgruppsbetänkande, regeringens proposition RP 89/2021 rd och LaUB 15/2021 rd

Senast när betydande ändringar gjordes i strafflagstiftningen om terroristbrott (arbetsgruppsbetänkandet från 2020 samt därpå följande RP 89/2021 rd och LaUB 15/2021 rd) låg fokus i bedömningen av ändringsbehoven och de föreslagna ändringarna i lagstiftningen på terroristbrott i anslutning till en terroristgrupps verksamhet. Arbetsgruppen skulle speciellt bedöma straffbestämmelserna om hörande till en terroristgrupp eller terroristorganisation eller deltagande i dess verksamhet och bereda behövliga lagstiftningsändringar. Arbetsgruppen satte sig in i straffbestämmelserna om terroristbrott i åtta stater (Sverige, Norge, Danmark, Tyskland, Förenade kungariket, Nederländerna, Belgien och Frankrike) samt i fråga om Norge och Tyskland även i deras rättspraxis. I det lagstiftningsprojektet stannade man utöver de övriga lagstiftningsändringarna för att ändra 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen så att det i den föreskrivs att det är straffbart att sköta en viss väsentlig uppgift.

I det tidigare lagberedningsprojektet konstaterades (RP 89/2021 rd, s. 14–16) att till kriminaliseringsprinciperna och till de allmänna villkor som ställs för användning av strafflagstiftningen hör inte att en gärning är straffbar i någon annan stat eller i några andra stater. På samma sätt som i allmänhet när det gäller internationella jämförelser är det svårt att dra några långtgående slutsatser av olika staters bestämmelser också i fråga om hörande till en terroristgrupp eller terroristorganisation eller deltagande i eller främjande av dess verksamhet. I det sammanhanget kunde lagstiftningen i de nordiska länderna och i flera andra referensstater inte anses avvika från bestämmelserna i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen om främjande av en terroristgrupps verksamhet på något väsentligt sätt.

Eftersom sätten att främja gruppens verksamhet uppräknades på ett uttömmande sätt i 34 kap. a 4 § 1 mom. ansågs momentets tillämpningsområde i det tidigare lagberedningsprojektet ändå vara snävare än bestämmelserna i åtminstone vissa referensstater. Vidare konstaterades det i regeringspropositionen att förövandet av brott som begåtts i terroristiskt syfte inom ramen för en terroristgrupp kan på ett väsentligt sätt främjas genom många slags åtgärder som inte för närvarande nämns i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen och som med tanke på främjandet av gruppens brottsliga verksamhet i terroristiskt syfte till sin betydelse kan jämföras med de gärningar som redan nämns i punkterna i momentet. Dessa aspekter ledde till att 4 punkten i momentet ändrades så att den gäller skötseln av en väsentlig uppgift.

I det tidigare lagberedningsprojektet ansågs skötseln av en väsentlig uppgift enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen inte omfatta att enbart vistas i lokaler eller på ett område som en terroristgrupp kontrollerar eller att ingå äktenskap med en medlem i en terroristgrupp, enbart sköta normala hushållsgöromål i den egna familjen eller sköta egna eller andras barn (RP 89/2021 rd, s. 38).

I det tidigare lagberedningsprojektet behandlades också alternativet att kriminalisera hörande till en terroristgrupp eller terroristorganisation eller någon annan sådan organisation i sig (RP 89/2021 rd, s. 15 och 16). I det sammanhanget konstaterades det att frågan hade behandlats redan i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 37). I den senare propositionen konstateras, till stor del i linje med den tidigare, följande:

* Det är oklart vad som avses med ”hörande”.

* Enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen ska den gärning som straffbeläggs vara exakt och noggrant avgränsad.

* Hörande till en terroristorganisation framgår på ett noggrant avgränsat och verifierbart sätt av terroristbrott som begåtts i organisationens verksamhet. Det finns väldigt många typer av terroristbrott, de kan ligga mycket långt från ett brott som begåtts i terroristiskt syfte och genom dem kan i stor utsträckning straffbeläggas gärningar av betydelse som föregår ett sådant brott.

* Eftersom det inte framförts just några åsikter om de sätt på vilka hörande till en terroristgrupp eller terroristorganisation framgår, finns det inte nödvändigtvis ens någon nämnvärd skillnad mellan å ena sidan att höra till gruppen eller organisationen och å andra sidan att delta i eller främja dess verksamhet. Deltagande i en terroristgrupps eller terroristorganisationens verksamhet eller främjande av dess verksamhet kan på sätt och vis anses vara ett uttryck för att man hör till gruppen eller organisationen.

* Även andra brott som straffbeläggs i 34 a kap. kan begås i en terroristgrupps verksamhet eller i anslutning till dess verksamhet.

Riksdagens lagutskott tog i samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ställning till att det hade föreslagits att vissa gärningar ska lämnas utanför tillämpningsområdet för punkten. Samtidigt behandlade utskottet frågan om hörande till och medlemskap i en terroristorganisation (LaUB 15/2021 rd, s. 7 och 8).

Lagutskottet konstaterade att enligt inkommen utredning baserade sig förslaget till ändring av 34 a kap. 1 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen och avgränsningen av dess tillämpningsområde på de allmänna villkoren för användning av straffrätt i Finland. Enligt ett av de viktigaste villkoren är det motiverat att använda straffrätten för sådan verksamhet som är skadlig eller farlig för de rättsobjekt som rättssystemet skyddar (t.ex. liv och hälsa). Paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (deltagande i en terroristgrupps verksamhet) föreskriver en sträng straffskala, vilket framhäver gärningarnas betydelse för terroristgruppens brottsliga verksamhet och det faktum att gärningarna är allvarliga. Straffet är fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Proportionalitetsprincipen i straffrätten kräver att straffskalan ska stå i proportion till hur allvarlig gärningen är.

Lagutskottet konstaterade vidare att de allmänna villkoren för användning av straffrätten innebär också att enbart vistelse inom ett visst område inte i sig kränker eller äventyrar något rättsobjekt. Vistelse på ett visst område anknyter till resa i syfte att begå ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 c § i strafflagen. Sådana resor är i Finland kriminaliserade i större utsträckning än vad internationella förpliktelser förutsätter i fråga om brottslig verksamhet som utgör syfte för resan.

Enligt lagutskottet ställer grundlagen och de internationella människorättsförpliktelserna, i synnerhet Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, väsentliga villkor för kriminalisering. När det är fråga om verksamhet i hemmet är det grundlagens 10 § 1 mom. om skydd för privatlivet som fastställer gränserna för kriminalisering. Kravet på noggrann avgränsning av brottsrekvisitet enligt 8 § i grundlagen innebär vissa beaktansvärda problem med att kriminalisera vistelse på ett visst område. Det handlar framför allt om att fastställa vilka områden som anses vara kontrollerade av terrororganisationer och på vilka grunder man ska lägga fast att områdena är under organisationernas kontroll. Situationerna kan förändras och vara flertydiga.

Lagutskottet konstaterade att de begränsningar som föreslogs i propositionsmotiven inte uteslöt annat straffrättsligt ansvar som kan uppstå i situationer där en person samarbetar med en person som betraktas som terrorist eller vistas på ett område som kontrolleras av en terroristgrupp. De gärningar för att främja brott i terroristiskt syfte (terrordåd) som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen omfattar ett brett spektrum och ligger till viss del mycket långt från brott i terroristiskt syfte. Lagutskottet betonade också betydelsen av bestämmelserna i 5 kap. i strafflagen, och särskilt bestämmelserna om medhjälp till brott i 6 §.

Vidare fäste lagutskottet också uppmärksamhet vid de aspekter som hade förts fram i propositionen när det gäller hörande till en terroristorganisation eller terroristgrupp och ansåg att dessa också ska gälla medlemskap i en organisation eller grupp. Samtidigt konstaterade utskottet att endast aktiv verksamhet påvisar fara för dem som rättssystemet ska skydda. Enligt utskottet är det också relevant att även jämförelseländerna enligt uppgift har kriminaliserat uttryckligen aktiva gärningar som innebär delaktighet i och främjande av en terroristgrupps brottsliga syfte.

Internationell jämförelse

Den internationella jämförelsen i betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott visar att de jämförelsestaters lagstiftningar som närmast påminner om 34 a kap. 4 § med avseende på den verksamhet som lagstiftningen gäller är 4 a § (deltagande i terroristorganisation) och 5 § (samarbete med terroristorganisation) i Sveriges lag om straff för terroristbrott, 136 a § i Norges strafflag (deltagande i terroristorganisation), 114 e och 114 f § i Danmarks strafflag, 129 a § i Tysklands strafflag, 237¹ § i Estlands strafflag, Section 11 i Förenade kungadömet lag om terrorism från 2000, artikel 140 a i Nederländernas strafflag, artikel 140 i Belgiens strafflag samt artikel 421-2-1 i Frankrikes strafflag.

Till exempel i den norska strafflagen (straffeloven), som det ofta hänvisas till, har deltagandegärningen beskrivits mycket förenklat i 136 a §. Enligt första stycket i paragrafen är det straffbart att delta i en terroristorganisation, förutsatt att organisationen har vidtagit åtgärder för att realisera ett mål med olagliga metoder. Enligt andra stycket i paragrafen är medverkan till brottet i fråga inte straffbart.

Jämförelser med lagstiftningen i andra stater försvåras till denna del av samma omständigheter som ovan i avsnitt 2.5.2.5 överlag har konstaterats försvåra användbarheten av internationella jämförelser. Det är fråga om en omfattande helhet av bestämmelser om en viss typ av brott, dvs. i detta fall terroristbrott, och dessutom varierar lagstiftningsteknikerna och formuleringarna av bestämmelserna t.ex. med avseende på hur detaljerade de är. Även bestämmelserna om medverkan till brott och sammansvärjning kan vara relevanta. I synnerhet i fråga om de aktuella bestämmelserna är det typiskt att jämförelsestaterna i sin lagstiftning avviker från Finlands lagstiftning huvudsakligen beskriver gärningssätten i mycket allmänna ordalag som deltagande, främjande, hörande eller medlemskap. Ett undantag utgör 5 § första stycket i den svenska terroristbrottslagen, där gärningar som gäller samarbete med en terroristorganisation i viss mån specificeras på samma sätt som i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen.

På grund av bestämmelsernas allmänna karaktär är det i jämförelsestaternas rättssystem förarbetena till lagar och i synnerhet rättspraxisen som i hög grad styr tolkningen av bestämmelserna. I vilket fall som helst kan man även utifrån staternas allmänt formulerade bestämmelser sluta sig till att det är fråga om aktiv verksamhet i anslutning till en terroristgrupp eller någon annan terroristorganisation, inte enbart passiv tillhörighet till en grupp eller organisation.

Enligt de begränsningar som i motiveringen till 4 a § i den svenska terroristbrottslagen har gjorts i paragrafens tillämpningsområde avseende deltagande i en terroristorganisation är det t.ex. inte straffbart om en person enbart vistas i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller enbart sköter om sina egna barn och sitt eget hushåll.

Tolkningen av 136 a § i Norges strafflag styrs av två centrala avgöranden av högsta domstolen:

* Enligt högsta domstolens dom från 2018 är ”deltagande” i 136 a § i strafflagen ett allmänt uttryck som ska innefatta olika aktiva åtgärder i anslutning till organisationens aktiviteter och upprätthållandet av terroristorganisationen. Enligt högsta domstolen gäller paragrafen inte en person som i egenskap av medlem endast passivt stöder en organisation. Obetydliga eller sekundära åtgärder är inte straffbara enligt högsta domstolen.

* Enligt högsta domstolens dom från 2022 (omröstning 3–2) är tröskeln hög för att hushållsarbete och vård av barn som utförs av maken till en utländsk stridande ska betraktas som en straffbar gärning. Vård av barn kan inte betraktas som deltagande i en terroristorganisation, eftersom föräldrarna enligt lag är skyldiga att ta hand om sina barn. Rollen som make eller hemmamamma betraktas inte heller i sig som straffbart deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Denna roll kan dock beaktas som en del av en mer omfattande helhetsbedömning. I vissa situationer kan graden av medverkan enligt högsta domstolens dom vara så betydande att verksamheten i sin helhet måste betraktas som aktivt stödjande av terroristverksamhet och upprätthållande av en terroristgrupp. En minoritet vid högsta domstolen ansåg att utförande av hushållsarbete och rollen som make inte kan betraktas som deltagande i en terroristorganisation, eftersom sambandet med terroristgruppens verksamhet är för avlägset.

Enligt 129 a § i Tysklands strafflag är det straffbart att delta som medlem i en terroristisk sammanslutning. Avgörandeprixen vid förbundsstatens högsta domstol kan sammanfattas så att ett straffbart deltagande som medlem förutsätter en aktiv verksamhet, som objektivt sett kan anses främja de brottsliga målen för en terroristisk sammanslutning.

Skyddet för privatlivet

Situationer där en person sköter uppgifter som tjänar den egna familjen inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp och frågan om detta eventuellt kan kriminaliseras har samband med 10 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilket vars och ens privatliv är tryggt. Denna grundläggande rättighet kan i likhet med andra grundläggande fri- och rättigheter begränsas när allmänna förutsättningar för begränsning av grundläggande fri- och rättigheter råder (GrUB 25/1994 rd, 5; ovan avsnitt 2.5.2.3). Till de viktigaste förutsättningarna i detta sammanhang hör särskilt att begränsningarna är noggrant avgränsade och tillräckligt exakt definierade, att grunderna för begränsningarna är acceptabla, att ett vägande samhälleligt behov kräver att begränsningarna görs och att begränsningarna är nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska uppnås.

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv och sitt hem. I samma artikel föreskrivs det att myndigheterna inte får ingripa i denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välbefinnande, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. Även i artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna fastställs det att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv.

Utgångspunkten för skyddet för privatliv är att individen har rätt att leva sitt eget liv utan godtycklig eller ogrundad inblandning av myndigheter eller andra utomstående. Till privatlivet hör bland annat individens rätt att fritt knyta och upprätthålla kontakter till andra människor och miljön. Familjelivet omfattas av skyddet för privatliv enligt bestämmelsen i grundlagen. För att garantera skyddet för privatlivet förutsätter man av tradition att staten avhåller sig från att kränka medborgarnas privatliv. (RP 309/1993 rd, s. 52/II och 53/I).

Bedömning av den gällande lagstiftningen

Inledande stycket i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen

Enligt det inledande stycket i 34 a kap. 4 § 1 mom., som gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet agerar förövaren i avsikt att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet.

Enligt det inledande stycket förutsätter straff således ett visst främjandesyfte eller en viss vetskap. Deltagande i en terroristgrupps verksamhet är möjligt både i sådana fall där personen också kommer att delta i genomförandet av gruppens terroristbrott och i situationer där personen inte kommer att delta i terroristbrottet. Det är motiverat att straffbarheten för deltagande i en terroristgrupps verksamhet omfattar bägge situationer, eftersom de inte skiljer sig från varandra med avseende på deltagandegärningens klandervärdhet och den fara som den orsakar rättsobjekten.

Ovan har man när det gäller sådan förberedelse till terroristbrott som ska vara straffbar enligt den nya 34 a kap. 4 § i strafflagen stannat för att uttrycket ”för begående av ett terroristbrott” ska användas i fråga om sådana brott som kan bidra till främjandet av både ett eget och någon annans framtida brott. Det är logiskt att använda motsvarande uttryck i alla de straffbestämmelser i den nya 34 a kap. i strafflagen där konstellationen är likadan, inklusive de bestämmelser om deltagande i en terroristgrupps verksamhet som placeras i kapitlets 6 §. I och för sig har uttrycket i den ovannämnda paragrafen i princip samma innebörd som uttrycken ”i avsikt att främja” och ”med vetskap om att han eller hon främjar” i det inledande stycket i den gällande paragrafen, men genom det nya uttrycket, som ska användas konsekvent, kan man i motiveringen till paragraferna förtydliga kretsen av gärningsmän i fråga om det brott som främjas. Införandet av uttrycket kan i regel inte när det gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet anses leda till att området för straffbarhet utvidgas, eftersom ordalydelsen i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen redan nu kan anses möjliggöra tolkningen att en straffbar deltagandegärning kan begås både för att främja en terroristgrupps brott som den som begår deltagandegärningen kommer att medverka i och för att främja en terroristgrupps brott som den som begår deltagandegärningen inte kommer att medverka i.

Enligt gällande lagstiftning kan deltagande i en terroristgrupps verksamhet således gälla också i gällande 34 a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, vilket i den nya 34 a kap. 4 § i strafflagen på ett något annorlunda sätt jämfört med nuläget kriminaliseras som förberedelse till terroristbrott. Som det konstaterats ovan anknyter hänvisningen till 2 § i det inledande stycket i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen till att det i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 också fastställdes som villkor för straffbarhet när det gäller främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet) att ett brott eller ett straffbart försök till brott begås i terroristiskt syfte i terroristgruppens verksamhet eller att det är fråga om förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte. Detta villkor för straffbarhet ströks ur 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen 2008 i samband med att Finland anslöt sig till Europarådets konvention. I senare lagstiftningsprojekt som gällt terroristbrott har frågan om det finns skäl att bibehålla

hänvisningen till 2 § inte varit föremål för bedömning. Detsamma gäller också hänvisningar till 2 § som finns i andra bestämmelser i 34 a kap. i strafflagen.

En terroristgrupp agerar i enlighet med definitionen i 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen i syfte att begå i 1 eller 1 a § avsedda brott, dvs. terroristbrott enligt den nya 34 a kap. 2 eller 3 § i strafflagen. Det bör noteras att även förberedelser till terroristbrott görs i avsikt att begå ett terroristbrott. Samtidigt är det dock möjligt att deltagande i en terroristgrupps verksamhet genom vissa gärningssätt också främjar förberedelse till ett terroristbrott (om t.ex. lokaler skaffas för förvaring av vapen eller om information inhämtas för uppgörande av en brottsplan). I vilket fall som helst är det för att säkerställa en tillräckligt omfattande reglering befogat att i den nya 34 a kap. 6 § i strafflagen föreskriva att det ska betraktas som straffbart deltagande i en terroristgrupps verksamhet även när deltagandet sker för begående av förberedelse till terroristbrott.

Samtidigt ska det med avseende på regleringens tydlighet observeras att även förberedelser till ett terroristbrott kan anses ske i samband med en terroristgrupps verksamhet. Detta framhävs av ändringen av lagstiftningen om förberedelsebrott, enligt vilken ett sådant brott begås för begående av ett terroristbrott. Ett förberedelsebrott kan också bidra till ett terroristbrott som terroristgruppen begår i framtiden, oavsett om den person som begår förberedelsegärningen deltar i begäendet av ett sådant terroristbrott eller inte.

När det gäller uttrycket ”brottslig verksamhet”, som används i det inledande stycket i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen, är det också i ljuset av förarbetena till lagen (särskilt RP 188/2002 rd och LaUB 24/2002 rd, som gäller införandet av momentet i fråga) oklart om det är ett eller flera brott enligt 1, 1 a eller 2 § som avses. Brottslig verksamhet ska inte längre nämnas i det inledande stycket, men i fråga om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott uppstår frågan om deltagandets straffbarhet förutsätter att deltagandegärningen begås i avsikt att begå flera brott eller om det räcker med ett brott i detta avseende.

Som det redan konstaterats ovan definieras terroristgrupp som en grupp som handlar för att begå brott i terroristiskt syfte. Trots att ordet brott används i pluralform i definitionen hindrar det inte att man i detta sammanhang kan komma fram till en annan slutsats. Definitionen av terroristgrupp bedöms närmare separat nedan. I vilket fall som helst är det inte motiverat att förutsätta att straffbart deltagande i en terroristgrupps verksamhet måste utgöra kontinuerlig verksamhet som bidrar till att flera brott begås. Också enligt motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen (skötsel av en väsentlig uppgift) kan det vara fråga om en enstaka och kortvarig uppgift, och den kan också gälla t.ex. ett enskilt terrorangrepp som terroristgruppen har för avsikt att genomföra (RP 89/2021 rd, s. 37). Den som deltar i en terroristgrupps verksamhet kan bidra till bara ett brott som gruppen begår. Detta ska vara straffbart och framgå av ordalydelsen i den nya 34 a kap. 6 § i strafflagen (”för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till ett terroristbrott”). Deltagandets kontinuitet och den särskilda betydelse som deltagandet eventuellt tillskrivs pga. kontinuiteten kan snarare utgöra omständigheter som ska beaktas och som kan styra utmätandet av straffet i en strängare riktning.

Lösningen att införa uttrycket ”för begående av” är, på samma sätt som i fråga om förberedelse till terroristbrott, kopplad till frågan om vilken typ av samband deltagandebrottet förutsätts ha till det terroristbrott eller förberedelsebrott som eftersträvas genom deltagandebrottet. I fråga om detta uttryck konstateras det i motiveringen till gällande 34 a kap. 4 § (RP 188/2002 rd, s. 52/I) endast att brottslig verksamhet syftar till brott enligt 1 och 2 §, men det tas inte ställning till exempelvis hur exakt det framtida brottet ska kunna specificeras vid den tidpunkt då deltagandegärningen begås.

På samma sätt som i fråga om förberedelsebrott gäller också i fråga om deltagandebrott principen att när ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen begås för att främja ett annat brott enligt samma kapitel behöver det andra brottet inte specificeras i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten, föremålet eller platsen för gärningen eller någon motsvarande omständighet. Deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan gälla flera olika terroristbrott och brott för förberedelse till terroristbrott, och det behöver inte nödvändigtvis vid tidpunkten för deltagandet ens stå klart vilket eller vilka av dem som kommer att begås och i vilken form. Det kan bero på de förhållanden som råder vid tidpunkten för det framtida terroristbrottet eller förberedelsen till terroristbrottet. Tyngdpunkten kan förskjutas under planeringen så att brottet begås på ett annat sätt än vad som avsetts vid tidpunkten för deltagandet. I det skedet när åtgärderna för att delta i en terroristgrupps verksamhet vidtas är det inte nödvändigtvis möjligt att specificera det brott som främjas genom deltagandet så att ett enskilt brott (en enskild brottsbeteckning) kan definieras, trots att det är tydligt att gärningsmannen agerar i syfte att bidra till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. Det finns skäl att generellt beakta motsvarande aspekter i motiveringen till straffbestämmelserna i det nya 34 a kap. i strafflagen, och även i motiveringen till straffbestämmelsen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Också i fråga om den nya 34 a kap. 6 § i strafflagen gäller det faktum att gärningsmannen i praktiken strävar efter att bidra till att ett terroristbrott fullbordas. Detta behandlas i motiveringen till paragraferna.

Punkterna i det gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen

I 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen beskrivs gärningssätten för deltagande i en terroristgrupps verksamhet i detalj, med undantag av 4 punkten (skötsel av väsentlig uppgift). Bakom denna slutsats ligger en jämförelse av bestämmelserna i momentet i förhållande till de internationella förpliktelser som fastställs av Europeiska unionen och Europarådet samt till jämförelsestaternas allmänt formulerade paragrafer. Den nationella lösningen har till stor del, på samma sätt som de övriga bestämmelserna om terroristbrott, valts med betoning på den straffrättsliga legalitetsprincipen.

I anslutning till 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen kan man först och främst anse att också andra deltagandegärningar än de som avses i 4 punkten utgör skötsel av en väsentlig uppgift, med tanke på hur gärningssätten för skötsel av en väsentlig uppgift beskrivs i motiveringen till denna punkt. Dessutom kan det konstateras att även de straffbara gärningar som det föreskrivs om i de övriga punkterna i momentet på samma sätt som skötsel av en väsentlig uppgift rent konkret bidrar till eller underlättar genomförandet av eller förberedelserna till ett terroristbrott eller befrämjar terroristgruppens kriminella verksamhetsförutsättningar och målsättningar på annat sätt, och att de därför är ägnade att påverka hur farlig den verksamhet är som terroristgruppen i fråga står för. När 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ändrades till att omfatta skötsel av en väsentlig uppgift var syftet enligt förarbetena till lagen att punkten ska omfatta åtgärder som i det skedet inte nämndes i 34 a kap. 4 § 1 mom. och som med tanke på främjandet av gruppens brottsliga verksamhet i terroristiskt syfte till sin betydelse kunde jämföras med de gärningar som redan nämndes i punkterna i momentet (RP 89/2021 rd, s. 16).

Man kan fråga sig om 34 a kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen eventuellt överlappar med den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen. Enligt den förstnämnda punkten betraktas det som straffbart deltagande i en terroristgrupps verksamhet när en person utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen. Enligt den sistnämnda punkten ska den dömas för förberedelse till terroristbrott som tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter ett sådant föremål eller ämne

med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa.

Som det konstaterats ovan ändras formuleringen av paragrafen om förberedelse till terroristbrott i samband med att den flyttas till nya 34 a kap. 4 § i strafflagen så att en förberedelsegärning utförs för begående av ett terroristbrott. På basis av den ändringen kan en förberedelsegärning utföras såväl för att främja ett eget terroristbrott som för att bidra till ett terroristbrott som begås av någon annan. En förberedelsegärning kan ha samband med begående av en terroristgrupps framtida terroristbrott, men det behöver inte nödvändigtvis vara så.

Enligt den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen, som gäller förberedelse till terroristbrott, är det straffbart att överlåta vissa föremål och ämnen. Det är dock inte fråga om samma grupp av föremål och ämnen som i den gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen. Skillnaden gäller skjutförnödenheter, som nämns i momentet, och vissa ämnen och förnödenheter avsedda för tillverkning av sådana, som inte som sådana kan betraktas som föremål eller ämnen med vilka man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. I punkten om deltagande i en terroristgrupps verksamhet jämföras också försök med en fullbordad gärning, i motsats till den nya 34 a kap. 4 § i strafflagen. Försök till förberedelse kriminaliseras fortsättningsvis inte eftersom området för straffbarhet då utvidgas för mycket.

I jämförelsen mellan den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen och gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen ska det också noteras att uttrycket ”utrusta” i den sistnämnda punkten enligt förarbetena till punkten (RP 188/2002 rd, s. 52/II) är en handling som avviker från ”överlåta”. När en grupp utrustas med t.ex. vapen är det fråga om en omfattande verksamhet som, i motsats till den nya 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen, inte täcker t.ex. ett enskilt vapen. Sammanfattningsvis kan det anses att den nya 34 a kap. 4 § i strafflagen, som rör förberedelse till terroristbrott, kommer att komplettera 6 §, som rör deltagande i en terroristgrupps verksamhet, när det gäller gärningarna i fråga.

Enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen är det straffbart att för en terroristgrupp skaffa eller försöka skaffa eller till en terroristgrupp överlåta lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av synnerlig vikt för gruppens verksamhet. Tröskeln för betydande hjälpmedel verkar vara för hög i och med att uttrycket ”av synnerlig vikt” används. Uttrycket ”av vikt” är tillräckligt för att uttrycka att vilket hjälpmedel som helst inte kommer i fråga med stöd av punkten. Det är därför motiverat att punkten ändras i samband med att den flyttas till det nya kapitlet så att ordet ”synnerlig” stryks.

I 34 a kap. 4 § 1 mom. 5 punkten i strafflagen nämns begående av ett brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 § i strafflagen som en straffbar deltagandegärning. I de paragrafer som det hänvisas till kriminaliseras penningtvätt och grov penningtvätt. Valet att inkludera en punkt om penningtvättsbrott i momentet grundar sig på det som konstaterats i motiven i regeringens proposition RP 188/2002 rd. Denna punkt i motiveringen hade i sin tur samband med en 6 punkt som föreslogs ingå i momentet, enligt vilken den som på något annat lika allvarligt sätt som de som nämns i punkterna 1–5 arbetar till förmån för en terroristgrupp ska dömas för deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Den föreslagna 6 punkten togs dock slutligen inte in i lagen. I motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen, som gäller skötsel av en väsentlig uppgift, nämns som ett exempel att andra brott än terroristbrott kan begås för att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet (RP 89/2021 rd, s. 38). Mot bakgrund av den ändrade lagstiftningen och motiveringarna är en separat punkt om penningtvättsbrott onödig.

Senare görs en separat bedömning av behovet av att komplettera eller på annat sätt ändra de punkter som i nuläget ingår i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen eller momentet i övrigt.

Enbart skötsel av uppgifter som betjänar den egna familjen inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp

När det gäller uppgifter som betjänar den egna familjen handlar det om att utvidga området för straffbarhet med hänsyn till vad som konstaterats i motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen, som gäller skötsel av en väsentlig uppgift (RP 89/2021 rd, s. 38).

Alltid när en utvidgning av området för straffbarhet övervägs ska detta ske med hänsyn till kriminaliseringsprinciperna och de allmänna villkor som ställs på användningen av strafflagstiftning (avsnitt 2.5.2.2 ovan). Till dessa villkor hör bl.a. vägande samhälleligt behov, legalitetsprincipen, som betonar att bestämmelserna ska vara noggrant avgränsade, samt att det är fråga om en gärning av sådan art att den kränker eller helt konkret äventyrar rättsobjekt (t.ex. någons liv och hälsa).

När 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ändrades till att gälla skötsel av en väsentlig uppgift var syftet att området för straffbarhet ska omfatta gärningar som på samma sätt som de gärningar som det redan föreskrivs om i momentet i betydande grad bidrar till brott som begås i terroristiskt syfte. Att det är fråga om betydande och allvarliga gärningar framhävs av straffskalan, enligt vilken den som deltar i en terroristgrupps verksamhet ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Straffskalan i dess totala omfattning gör det i sig möjligt att mäta ut ett proportionerligt straff på basis av deltagandegärningens betydelse i det enskilda fallet.

Väsentliga uppgifter enligt motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen är t.ex. att sörja för underhållet av en terroristgrupps utrustning, att i anslutning till en terroristgrupps verksamhet delta i eller tillhandahålla ideologisk och religiös utbildning som rättfärdigar och sporrar till terroristbrott samt att sörja för gruppens mathållning och vattentjänster. Till exempel personer som i ett område som kontrolleras av terroristorganisationen eller terroristgruppen samtidigt tar hand om sin egen familj kan göra sig skyldig till i synnerhet sådana väsentliga uppgifter som nämns ovan. Utöver detta kan sådana personer göra sig skyldiga till många andra brott som enligt 34 a kap. i strafflagen är straffbara, genom vilka gärningsmannen kan främja begäendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte och vilkas straffbarhet är omfattande och gäller redan i ett tidigt skede före begäendet av brotten i fråga. En familjemedlems straffrättsliga ansvar kan gälla situationer där familjemedlemmen samarbetar med en person som ska betraktas som en terrorist eller vistas i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp.

Åtgärder som vidtas av en person som tar hand om sin familj kan bli straffbara också med stöd av den nya straffbestämmelsen som föreslås i denna proposition. Enligt det nya 34 a kap. 12 § 2 mom. i strafflagen ska till straff för resa för terrorism dömas den som för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt. Också i övrigt gäller förslagen i denna proposition om att utvidga straffbarhetsområdet förutom andra gärningsmän även familjemedlemmar som gör sig skyldiga till terroristiska brott (t.ex. föreslås det att det i bredare utsträckning än i nuläget ska vara straffbart att främja att en annan person i framtiden begår ett terroristbrott, och att kravet på att specificera det brott som främjas genom ett brott ska lindras).

Den omfattande straffbarhet som gäller vid medhjälp är också betydande. Medhjälp enligt 5 kap. 6 § i strafflagen omfattar ett stort antal olika gärningar ("eller på annat sätt uppsåtligen

hjälpes någon att begå brottet eller ett straffbart försök till det”). Alla de brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen kan vara gärningar som främjas genom medhjälp. Samtidigt ska medhjälparen enligt förarbetena till 5 kap. 6 § i strafflagen (RP 44/2002 rd) vara medveten om gärningsmannens framtida eller pågående brott, sin egen verksamhet och på vilket sätt den egna verksamheten främjar den huvudsakliga gärningen. Dessa förutsättningar kan emellertid uppfyllas t.ex. i en situation där en familjemedlem till en person som tar hand om sin familj gör sig skyldig till ett terroristbrott (t.ex. deltagande i en terroristgrupps verksamhet) eller ett straffbart försök till terroristbrott. Straffbar anstiftan till brott enligt 5 kap. 5 § i strafflagen kan när det gäller en person som tar hand om sin familj ta sig uttryck t.ex. i att han eller hon uppmanar sin make att delta i en terroristgrupps verksamhet. Med avseende på medhjälp och anstiftan är Finlands lagstiftning mer omfattande än t.ex. den norska lagstiftningen, enligt vilken medverkan (delaktighet) till deltagande i en terroristorganisation inte är straffbart.

Även när det gäller en familjemedlems straffrättsliga ansvar ska det noteras att alla terroristiska brott enligt det nya 34 a kap. i strafflagen och främjandet av begåendet av dessa t.ex. genom medhjälp eller anstiftan liksom enligt gällande lagstiftning ska vara straffbara oberoende av var brotten begås, med undantag av det vistelsebrott som föreslås vara straffbart enligt 34 a kap. 12 § 2 mom. i strafflagen. Dessutom föreslås det att flera brott enligt kapitlet fortsättningsvis ska vara straffbara även som gärningar som inte har något samband med en terroristorganisation eller en terroristgrupp.

Till kriminaliseringsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftning hör inte att stifta lagar på grundval av att en gärning har kriminaliserats på något visst sätt i en annan stat eller att straffbestämmelserna tolkas på ett visst sätt i någon stats rättspraxis. Regleringen i stater som till sin rättspraxis och sina samhällsliga förhållanden påminner om Finland har emellertid ett betydande referensvärde vid bedömningar av lagstiftningen och beredningen av lagstiftningsändringar.

Av den internationella jämförelsen med nio andra stater framgick det att i ingen stats straffbestämmelser nämns skötsel av uppgifter som betjänar den egna familjen inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp uttryckligen som en straffbar gärning. I ett avgörande från 2022 ansåg högsta domstolen i Norge att rollen som make eller hemmamamma inte i sig kan betraktas som straffbart deltagande i en terroristgrupp, men att det kan utgöra en beaktansvärd omständighet i helhetsbedömningen. I jämförelsestaternas rättspraxis finns det ingen kännedom om domar där en person skulle ha dömts enbart på den grund att han eller hon skött om sina barn och/eller sitt eget hushåll. I andra stater har också personer som skött sådana uppgifter i områden som kontrolleras av terroristorganisationer dömts till straff, men de brott som domarna har innehållit har varit antingen andra brott än terroristbrott eller terroristbrott i vilka gärningsmannen inte anses ha gjort sig skyldig enbart till att sköta om sina barn och familjens hushållssysslor och i vilka gärningsmannens beteende och handlingar som helhet har ansetts ge uttryck för delaktighet i en terroristorganisation.

En förälder som transporterar sitt barn till ett område som kontrolleras av en terroristorganisation och håller barnet kvar där kan göra sig skyldig till mycket allvarliga andra brott än terroristbrott. Att transportera ett barn under 18 år till förhållanden som kränker människovärdet hör t.ex. till gärningssätten för grov människohandel, som är straffbart enligt 25 kap. 3 a § i strafflagen. Den som begår grov människohandel döms till fängelse i minst två och högst tio år.

I bedömningen av grunderna för att kriminalisera verksamhet som sker enbart i det egna hemmet läggs särskild vikt vid skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen, artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande

rättigheterna. För att begränsningar ska kunna göras i de grundläggande fri- och rättigheterna krävs bl.a. att begränsningarna är noggrant avgränsade och tillräckligt exakt definierade, att grunderna för begränsningarna är acceptabla, att ett vägande samhälleligt behov kräver att begränsningarna görs och att begränsningarna är nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska uppnås.

I fråga om skyddet för privatlivet ska det noteras att det inte enbart handlar om att ta hand om sina egna barn eller sköta hushållet för sin egen familj utan att det också gäller att mer långtgående bedöma med vem och vilken typ av person den berörda kan ingå äktenskap eller en parrelation eller annars leva tillsammans. Med tanke på kravet att straffrättsliga bestämmelser ska vara noggrant avgränsade är det mycket utmanande att definiera hurdan den andra personen i hushållet ska vara för att skötsel av gemensamt hushåll ska kunna utgöra en grund för straffbarhet. Det gäller i synnerhet att avgöra hurdan kontakt den andra personen förutsätts ha med en terroristorganisation eller en terroristgrupp i vistelseområdet, och hur denna kontakt ska definieras.

Enbart det faktum att en person sköter om sina egna barn eller utför hushållssysslor som betjänar den egna familjen kan inte i sig anses kränka eller äventyra något rättsobjekt. I och för sig har även gärningar som ger uttryck för en abstrakt fara kriminaliserats (t.ex. rattfylleri), men i dessa situationer är det inte heller fråga om en sådan fara. Det kan alltså inte anses vara nödvändigt att kriminalisera verksamheten i fråga i syfte att uppnå ett godtagbart syfte, dvs. i detta fall för att främja skyddet av vissa rättsobjekt.

De konstaterade aspekterna inverkar också på avsaknaden av ett vägande samhälleligt behov. I anslutning till den sistnämnda omständigheten kan det också noteras att enligt aktuella uppgifter är det åtminstone inte många finländare som vistas och sköter uppgifter som betjänar den egna familjen i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp. I och för sig kan situationen förändras, och i beredningen av straffrättsliga bestämmelser gäller det även att vara beredd på eventuella framtida trender. På grund av den straffrättsliga legalitetsprincipen är det inte möjligt att retroaktivt införa straffrättsliga bestämmelser som omfattar personer som redan har skött om sina barn eller den egna familjens hushåll i områden som kontrolleras av terroristorganisationer eller terroristgrupper.

En persons skyldighet att sköta om sina barn kan inte förbigås genom straffrättsliga bestämmelser. Att ha omsorg över och skydda barn är en betydande aspekt också när det handlar om andra personers barn. Däremot betraktas det som skötsel av en väsentlig uppgift som avses i 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen att t.ex. utsätta barn för terroristiska influenser via den utbildning eller fostran de får.

I samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ansåg ingen av dem som lämnade ett yttrande i remissbehandlingen av 2020-arbetsgruppens betänkande eller vid riksdagens sakkunnigutfrågning, trots den begränsning av straffbarheten som konstaterats i motiveringen till punkten, att skötsel av en väsentlig uppgift enligt 4 punkten bör omfatta situationer där en person enbart sköter uppgifter som betjänar den egna familjen i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp eller att detta bör kriminaliseras separat. Detta gäller även remissvaren om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott. Utrikesministeriet och riksdagens justitieombudsman ansåg i sina yttranden att det uttryckligen är motiverat att situationer där en person enbart sköter om sin egen familj i ett område som kontrolleras av en terroristgrupp eller en terroristorganisation faller utanför området för straffbarhet.

Även om det inte föreslås att det ska vara straffbart att enbart sköta uppgifter som betjänar den egna familjen i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp, fästs i denna proposition ändå särskild uppmärksamhet vid familjemedlemmens roll för att betona och förtydliga att familjemedlemmens straffrättsliga ansvar redan nu är omfattande och att det utvidgas ytterligare när förslagen i denna proposition genomförs. Till denna del kan det hänvisas förutom till det som konstateras ovan i detta avsnitt även till det som konstateras nedan i motiveringen till strafflagens nya 34 a kap. 6 § 1 mom. 8 punkt (deltagande i en terroristgrupps verksamhet) och 12 § 2 mom. (resa för terrorism).

Enbart vistelse inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp

Också till dessa delar handlar det om att utvidga området för straffbarhet med hänsyn till vad som konstaterats i motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen. Vistelse kan i sig inte på ett naturligt sätt betraktas som deltagande eftersom det sistnämnda förutsätter aktiv verksamhet. Om det visar sig att en kriminalisering behövs och är motiverad krävs det en fristående straffbestämmelse om vistelse i ett visst område.

Också till dessa delar är kriminaliseringsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för användning av strafflagstiftning viktiga med tanke på en eventuell utvidgning av området för straffbarhet. Av betydelse för bedömningen av om enbart vistelse i sig kan kriminaliseras är särskilt kravet på att den gärning som ska kriminaliseras ska kränka eller äventyra rättsobjekt.

Av de nio jämförelsestaterna har Danmark i sin lagstiftning kriminaliserat ankomst till eller vistelse i ett sådant område i vilket en grupp eller sammanslutning verkar som part i en väpnad konflikt och begår eller har i avsikt att begå terroristbrott (114 j § första stycket i strafflagen). Vistelse nämns också i artikel 421-2-6 i Frankrikes strafflag, där förberedelse till terroristbrott behandlas, men det konstateras också att även andra villkor förutom vistelse ställs på straffbarheten.

När det övervägs om enbart vistelse i ett visst område kan kriminaliseras uppstår samma frågor som i samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen, när samma fråga bedömdes. Även lagutskottet behandlade dessa frågor i sitt betänkande (LaUB 15/2021 rd), som följande aspekter delvis grundar sig på.

Enbart vistelse i ett visst område, utan andra åtgärder, kränker eller äventyrar inte i sig något rättsobjekt. En person som är i kontakt med en terroristorganisation eller terroristgrupp i området kan göra sig skyldig till flera straffbara brott som främjar begåendet av brott i terroristiskt syfte (t.ex. förberedelse, deltagande i gruppens verksamhet, tillhandahållande av och deltagande i utbildning samt rekrytering), som ofta också ligger rätt långt ifrån fullbordandet av det brott som främjas. Även bestämmelserna om delaktighet i brott ska beaktas.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter att brottsrekvisit ska vara noga avgränsade. Enligt denna princip ska det utifrån ordalydelsen i bestämmelsen kunna förutses om någon verksamhet, dvs. i detta fall vistelse i ett visst område är straffbar. Frågan om vilka områden som är betydande vid respektive tidpunkt är förknippad med tydliga problem, dels för att det svårt att bedöma vilken typ av omständigheter som kan anses bevisa att ett område kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp, dels för att kontrollsituationerna och därmed områdena förändras och växlar. Terroristisk verksamhet förekommer i olika områden världen över. Legalitetsprincipen är också förknippad med frågan om var gränserna för laglig vistelse går.

För att vistelse i ett visst område ska kunna kriminaliseras förutsätts det att det finns ett förfarande för hur områden definieras som betydande med avseende på straffbar vistelse. Danmark har utvecklat ett förfarande i vilket justitieministern utfärdar föreskrifter, som folktinget kan upphäva. När denna typ av förfaranden tas fram gäller det att beakta särdragen i det nationella rättssystemet och i synnerhet hurdant förfarande som krävs för att bindande beslut som styr straffbestämmelsernas innehåll och tolkning ska kunna fattas. Till det finländska straffrättsliga systemet hör att straffbestämmelserna är bestående i förhållande till väsentliga omständigheter som påverkar innehållet i det beteende som ska kriminaliseras, såvida de inte ändras genom en lag som antas av riksdagen.

Med tanke på straffbestämmelsernas effekt och de brottsmisstänkta rättssäkerhet är det viktigt att medborgarna får effektiv och exakt information om i vilka områden det är straffbart att vistas vid respektive tidpunkt. Även detta är förknippat med betydande utmaningar, som inte talar för att enbart vistelse i ett visst område ska kriminaliseras.

Frågan om kriminalisering av vistelse i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp tangerar resa för terroristbrott, som är en straffbar gärning enligt 34 a kap. 5 c §, även om det nämnda brottet i sig också gäller resor för andra terroristbrott än sådana terroristbrott som anknyter till en terroristgrupps verksamhet. De olika aspekterna i anslutning till vistelse bedöms närmare nedan i avsnittet om brottsliga resor.

I samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen ansåg ingen av remissinstanserna (2020-arbetsgruppens betänkande och riksdagsbehandlingen) att enbart vistelse i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp bör kriminaliseras. Detsamma gäller även remissvaren om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott. Riksdagens justitieombudsman och Finlands Advokater ansåg i sina yttranden att det uttryckligen är motiverat att enbart vistelse i ett visst område faller utanför området för straffbarhet.

Tillhörighet till och medlemskap i en terroristorganisation eller terroristgrupp

Tillhörighet till eller medlemskap i en terroristgrupp är ett uttryck som inte förekommer i 34 a kap. 4 § i strafflagen eller i det kapitlet överlag. Det är oklart om en kriminalisering av tillhörighet eller medlemskap skulle leda till att området för straffbarhet utvidgas, och i så fall i vilken grad. I inget sammanhang har det nämligen beskrivits hur medlemskap och tillhörighet tar sig uttryck.

Med tanke på den straffrättsliga legalitetsprincipen är det väsentligt att tillhörighet och medlemskap definieras exakt. Med hänsyn till tolkningspraxisen i fråga om terroristbrott hittills, i vilken grundlagsutskottet har betonat legalitetsprincipen, är det uppenbart att det på paragrafnivå inte är tillräckligt att enbart inkludera ordet ”medlem” eller ”tillhörighet” i brottsrekvisitet. Det behövs således tilläggsэлеment i brottsrekvisitet eller rentav en definition i 34 a kap. i strafflagen, om en sådan definition är till nytta i kapitlet överlag.

I samband med ändringen av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen föreslogs det inte att en straffrättslig väsentlig kontakt med en terroristgrupp ska beskrivas som hörande till eller medlemskap i gruppen, trots att tillhörighet i sig som begrepp nog behandlades i regeringens proposition RP 89/2021 rd. I riksdagsbehandlingen av propositionen ansågs det i inget yttrande att tillhörighet eller medlemskap ska kriminaliseras. Detsamma gällde i remissvaren om 2020-arbetsgruppens betänkande och detsamma gäller även i de aktuella remissvaren om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott.

Utifrån uppgifter om lagstiftningen i nio jämförelsestater nämns medlemskap på paragrafnivå i Tysklands och Estlands lagstiftning, medan tillhörighet nämns i en bestämmelse i Förenade kungarikets lagstiftning (straffbarheten omfattar där även anmälan om tillhörighet). Enligt högsta domstolens tolkningspraxis i Tyskland tar straffbart medlemskap sig uttryck som aktiv verksamhet som främjar måluppfyllelsen för en terroristgrupp, vilket anges som deltagande medlemskap redan i paragrafen i fråga.

Sådant passivt hörande till eller medlemskap i en terroristorganisation eller en terroristgrupp som inte inkluderar några som helst synliga åtgärder som betjänar organisationen eller gruppen och uppfyllandet av dess brottsliga mål varken kränker eller äventyrar något rättsobjekt. Det finns inga formella grunder för medlemskap i eller hörande till terroristgrupper, utan en väsentlig kontakt uppkommer via aktiva gärningar. I gällande 34 a kap. i strafflagen kriminaliseras många olika gärningar som kan främja en terroristgrupps terroristiska verksamhet oberoende av om straffbestämmelserna uttryckligen gäller enbart terroristgrupper. När dessa brott begås kan det anses ge uttryck för hörande till eller medlemskap i en terroristgrupp, trots att sådana uttryck inte används i lagtexten.

I princip är det t.ex. möjligt att i den paragraf i det nya 34 a kap. i strafflagen som gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet ersätta ”deltagande” med ”tillhörighet” eller ”medlemskap”. I praktiken ändrar dock ingenting om deltagande ersätts med medlemskap eller tillhörighet. Detsamma gäller om andra gärningar som kriminaliseras i 34 a kap. i strafflagen slås samman under begreppet tillhörighet eller medlemskap. En sådan sammanslagning av de gärningar som straffbestämmelserna i nuläget omfattar förtydligar inte lagstiftningen och utvidgar inte heller området för straffbart beteende. Det är möjligt att utvidga området för straffbarhet genom att ändra de gällande straffbestämmelserna eller införa nya.

Ordalydelsen i straffbestämmelsen

Som det konstaterats ovan kan även de deltagandegärningar som är straffbara enligt gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. 1–3 punkten i strafflagen betraktas som skötsel av en väsentlig uppgift, som kriminaliseras separat i 4 punkten. Således ska det bedömas om det är tillräckligt att i momentet enbart föreskriva att det är straffbart att sköta en uppgift inom en terroristgrupp som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

På grundval av 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen omfattar begreppet väsentlig uppgift flera olika åtgärder som främjar en terroristgrupps kriminella terroristiska verksamhet. I samband med att punkten i fråga ändrades ansåg riksdagens lagutskott att man inte kan uppnå något betydande mervärde genom att inkludera exempel fall i den föreslagna bestämmelsen (LaUB 15/2021 rd, s. 6). Enligt utskottet väcks svåra frågor om gränsdragning när det gäller vilka av de gärningsformer som nämns i motiveringen till punkten som ska tas in i bestämmelsen och hur de i så fall skulle beskrivas.

I motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen, som gäller skötsel av en väsentlig uppgift (RP 89/2021 rd, s. 37 och 38), nämns många olika åtgärder som kan tolkas som skötsel av en väsentlig uppgift. Flera av de åtgärder som beskrivs i motiveringen har dessutom en betydande ställning i terroristgrupps verksamhet. Detta innebär att innehållet i 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen i väsentlig grad bestäms via förarbetena till lagen. Med hänsyn till att alla de gärningar som nämns i 1–3 punkten i momentet dessutom inte nödvändigtvis i praktiken hör till de uppgifter som är väsentligast för terroristisk verksamhet kan den förteckning över exempel som punkterna innehåller inte anses vara helt representativ.

Det som konstaterats ovan i kombination med det som lagutskottet konstaterat tidigare talar i viss mån för lösningen att i det nya 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen enbart kriminalisera skötsel av en väsentlig uppgift, varvid de gärningar som nämns i gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. 1–3 punkten i strafflagen enbart räknas upp i motiveringen.

Det gäller dock också att ge akt på legalitetsprincipen, som kräver att brottsrekvisitet är noga avgränsat, och det att de exempel som i lagen används för att beskriva straffbar deltagandeverksamhet ska vara relevanta för dem som tillämpar lagen i praktiken. Dessa aspekter talar starkt för att vissa väsentliga uppgifter alltjämt ska nämnas separat i momentet i fråga och för att momentet dessutom ska innehålla en allmän bestämmelse om att det är straffbart att sköta någon annan väsentlig uppgift. Samma typ av regleringsstruktur finns också i 17 kap. 1 a § 1 mom. i strafflagen, där det föreskrivs om deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet. För att detta alternativ ska vara effektivt förutsätts dock att särskilt betydande gärningssätt i praktiken nämns i bestämmelsen om skötsel av en väsentlig uppgift.

Som det framgår även av lagutskottets betänkande är det relativt svårt att placera gärningssätten i fråga om deltagande i en terroristgrupps verksamhet i en viss ordning utifrån hur väsentliga de är, med tanke på vad det uttryckligen finns skäl att nämna om dem i det nya 34 a kap. 6 § 1 mom. i strafflagen. De gärningssätt som räknas upp i gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. 1–3 punkten i strafflagen är i enlighet med vad som konstaterats ovan inte nödvändigtvis till alla delar de mest centrala gärningssätten, men om vissa gärningssätt stryks ur paragrafen och i stället nämns enbart i motiveringen kan detta leda till förvirring. Således finns det skäl att bedöma vilka olika gärningssätt det är motiverat att inkludera i bestämmelsen.

I modern terrorism spelar verksamhetens informationstekniska dimension en viktig roll. Terroristbrott kan begås i datanät på det sätt som anges i 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 punkten i strafflagen. It-relaterad brottslighet och it-relaterade åtgärder som i och för sig är lagliga kan utnyttjas för att främja begåendet av terroristbrott. I enlighet med motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen kan det t.ex. vara fråga om att skapa informations- och kommunikationstjänster, att sköta underhåll och kryptering i anslutning till dem och att på obehörigt sätt skaffa de lösenord och användaridentifikationer som terroristgruppen behöver. Det finns således skäl att i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet inkludera skötsel av informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp som ett gärningssätt.

Vissa av de deltagandeformer som anges i motiveringen till 34 a kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen är framträdande även i övrigt. Till dessa hör bl.a. sådant deltagande i en terroristgrupps väpnade aktiviteter som inte utgör i 1 punkten avsett utrustande av en terroristgrupp eller tillhandahållande av eller deltagande i utbildning för begående av ett terroristbrott. Exempel på sådana väpnade aktiviteter är väpnad patrullering eller bevakning eller demonstrering av vapenmakt. Det finns skäl att i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet inkludera deltagande i en terroristgrupps väpnade aktiviteter.

En terroristgrupps kriminella terroristiska verksamhet främjas av stödåtgärder som krävs för att ombesörja gruppens aktionsberedskap (t.ex. underhåll av utrustning) eller som annars krävs för att driva verksamheten och hålla den igång (t.ex. uppgifter i anslutning till terroristgruppens administration och logistik, inkl. ombesörjande av mathållning och vattentjänster). För att göra det mer åskådligt vilken typ av åtgärder som är straffbara är det motiverat att i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet inkludera en gärningsform som allmänt beskriver denna typ av stödåtgärder. Denna gärningsform kan konstateras vara stödåtgärder som krävs för att upprätthålla en terroristgrupps verksamhet.

I avsnitt 2.5.4.8 nedan kommer man dessutom fram till att det är motiverat att flytta organisering av en terroristgrupp från paragrafen om rekrytering till den paragraf som gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Även organisering ska betraktas som skötsel av en väsentlig uppgift enligt paragrafen om deltagande.

Vikten av försök

I 34 a kap. 4 § 1 mom. 1–3 punkten i strafflagen jämföras försök med en fullbordad gärning när det gäller dess straffbarhet. Så har det varit alltsedan rambeslutet från 2002 genomfördes. Utifrån regeringens proposition RP 188/2002 rd (s. 51 och 52) är det i viss mån oklart varför man tidigare har stannat för denna typ av lösning. När det gäller rekrytering, som 2008 placerades i en separat paragraf, konstateras det nog i de ovannämnda förarbetena till lagen att försök att värva i fråga om klandervärdhet kan ligga nära en framgångsrik värvning.

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan som brott med anknytning till en grupp i viss mån jämföras med straffbart deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen, som de facto vid tidpunkten för beredningen av genomförandet av rambeslutet från 2002 ännu inte hade kriminaliserats men som det hänvisades till i samband med genomförandet av rambeslutet i den regeringsproposition som då var under behandling i riksdagen (RP 188/2002 rd, s. 50/II och 51/I). Också när det gäller det sistnämnda brottet jämföras försök i flera gärningsformer med ett fullbordat brott.

I vilket fall som helst förutsattes det inte i rambeslutet från 2002 att försök till främjande av en terroristgrupps verksamhet (nuförtiden deltagande i en terroristgrupps verksamhet) ska kriminaliseras vare sig som försök som ska jämföras med en fullbordad gärning eller som ett sådant försök för vilket det enligt 5 kap. 1 § i strafflagen ska dömas ett lindrigare straff än för ett fullbordat brott. Ingendera av dessa två lagstiftningslösningar förutsätts heller i Europarådets tilläggsprotokoll eller i direktivet om terroristbrott.

Med hänsyn till att den verksamhet som bedrivs av terroristgrupper är synnerligen farlig och klandervärd är det inte motiverat att sträva efter att begränsa området för straffbarhet när det gäller försök. Detta gäller också i de fall där försök i fråga om vissa gärningsformer i straffbestämmelsen jämföras med en fullbordad gärning.

Subsidiaritetsklausul

Enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska en gärningsman inte dömas för deltagande i en terroristgrupps verksamhet, om gärningen är straffbar enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag. I de paragrafer det hänvisas till i bestämmelsen föreskrivs det att brott och försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte samt förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är straffbara. Subsidiaritetsklausuler med avvikande innehåll finns också i kapitlets 4 a–4 c, 5 och 5 a–d §.

Det kan anses vara en allmän princip som ska följas inom straffrätt att om gärningsmannen bakom ett förberedelsebrott eller ett brott av förberedelseyp (i detta fall deltagande i en terroristgrupps verksamhet) ensam eller i egenskap av medgärningsman tillsammans med en annan person eller flera andra personer begår det brott som främjas genom förberedelsebrottet eller brottet av förberedelseyp (i detta fall terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott) eller ett straffbart försök därtill (i detta fall försök till terroristbrott), ska gärningsmannen inte separat dömas för förberedelsebrott eller brott av förberedelseyp. Detsamma gäller förutom rollen som gärningsman även andra former av delaktighet enligt 5 kap. i strafflagen, av vilka medhjälp

är den mest betydande. Om det brott som främjas eller ett straffbart försök därtill ännu inte har begåtts, eller om gärningsmannens deltagande i terroristgruppens verksamhet inte står i tätt samband med det brott som främjats och som redan begåtts eller med ett straffbart försök därtill på ett sådant sätt att den som deltagit i terroristgruppens verksamhet kan anses vara delaktig i brottet eller försöket till brott, tillämpas paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

För att ett brott av förberedelseyp ska kunna ingå i det senare begångna brottet eller i ett straffbart försök därtill förutsätts att gärningen av förberedelseyp på ett väsentligt sätt har främjat uttryckligen det senare begångna brottet. Detta villkor kan uppfyllas t.ex. i sådana fall där den som deltagit i en terroristgrupps verksamhet har försett gruppen med vapen, med vilka gruppen utan deltagaren men på ett sätt som uppfyller förutsättningarna för straffbar medhjälp har begått ett terroristbrott. I så fall döms den som deltagit i terroristgruppens verksamhet för medhjälp till begående av terroristbrott och inte till deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Situationen är en annan om den som försett terroristgruppen med vapen för begående av ett terroristbrott själv deltar i begåendet av ett terroristbrott som inte är förknippat med användning av vapnen. I så fall döms den som försett terroristgruppen med vapen både för deltagande i en terroristgrupps verksamhet och för medverkan till ett terroristbrott.

I motiveringen till subsidiaritetsklausulen konstateras det att uttryckligen de övriga bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen och de straffskalor som det föreskrivs om i dessa är relevanta i bedömningen av om ett lika strängt eller strängare straff för deltagande i en terroristgrupps verksamhet föreskrivs någon annanstans i lag. När det gäller de brott som är straffbara enligt det nya 34 a kap. i strafflagen är förhållandet mellan maximistraffet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet och maximistraffet för andra brott enligt kapitlet beroende av de ändringar som berör straffskalorna.

I vilket fall som helst är målet att brottsrekvisiten ska definieras så att den nya 34 a kap. 6 § i strafflagen och de övriga straffbestämmelserna i kapitlet har tillräckligt tydliga separata tillämpningsområden och överlappande bestämmelser därmed kan undvikas. Samtidigt är det inte heller i fråga om detta brott möjligt att helt undvika tolkningssituationer. Trots att skötsel av en väsentlig uppgift enligt ovannämnda paragraf på lagnivå är en relativt öppen gärningsform kan inte heller den omfatta brott som i andra paragrafer har kriminaliserats exakt och tillskrivits separata brottsrekvisit. De kan betraktas som specialbestämmelser om deltagande i en terroristgrupps verksamhet, när verksamheten sker i anknytning till en terroristgrupp, och ska som sådana tillämpas i första hand. Vid sidan av deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen kan den som deltar i verksamheten ytterligare göra sig skyldig till andra brott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen, om han eller hon handlar i enlighet med rekvisiten för dessa brott.

En straffbestämmelses förhållande till andra straffbestämmelser (ett brotts förhållande till andra handlingar som kriminaliserats i strafflagen) behandlas ofta i motiven till bestämmelserna. Behov av att föreskriva om saken uppstår i sådana eventuella överlappande tillämpningssituationer där ett förtydligande krävs. I det här fallet är det inte fråga om en sådan situation. Det hör till normal juridisk beslutsverksamhet att välja mellan flera möjliga straffbestämmelser.

I detta fall kan man utgå från att de inbördes förhållandena mellan straffbestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen inte längre ska regleras i straffbestämmelserna. I stället ska det vid behov redogöras för dem enbart i motiveringen till bestämmelserna i fråga. I frågor som gäller antalet brott och brottskonkurrens tillämpas de allmänna principerna om dessa. En sådan lagstiftningslösning gör bestämmelserna i kapitlet i fråga lättare och därmed också tydligare.

Andra aspekter som inverkar på denna lagstiftningslösning är dels det att subsidiaritetsklausulerna i kapitlet i viss mån är svåra att tolka, dels det att det ändå inte är möjligt att på ett heltäckande sätt i paragraferna föreskriva om relevanta omständigheter. Slopandet av subsidiaritetsklausulerna gäller inte nödvändigtvis alla brott enligt 34 a kap. i strafflagen. Frågan återupptas vid behov nedan i samband med behandlingen av olika brott.

Möjlig anknytning av andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen till deltagande i en terroristgrupps verksamhet

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet i förhållande till förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte (gällande 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt nya 34 a kap. 4 §) har redan behandlats ovan.

Ledande av terroristgrupp kan på sätt och vis betraktas som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Ovan i avsnitt 2.5.4.5 har man redan kommit fram till att det med tanke på att brottet är synnerligen klandervärt och allvarligt och att maximistraffet enligt EU-lagstiftningen är fängelse i 15 år är motiverat att ledande av terroristgrupp kvarstår som ett separat brott i den nya 34 a kap. 5 § i strafflagen.

Vidare ska det i bedömningen av alternativet att placera andra terroristbrott i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet beaktas att flera straffskalor inte brukar placeras i samma paragraf i strafflagen. I princip ska alltså brott som placeras i en och samma paragraf vara sinsemellan jämförbara med avseende på sitt straffvärde (sin straffskala). Nedan stannar man i bedömningen av straffskalorna för att straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet inte ska ändras. Straffet för deltagandebrott är alltså fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Samma straffskala ska föreskrivas för tillhandahållande av utbildning för terrorism, rekrytering för terrorism och finansiering av brott för terrorism.

Fram till 2008 fanns tillhandahållande av utbildning och rekrytering i anslutning till terroristbrottslighet i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet (då var brottsbeteckningen ännu främjande av en terroristgrupps verksamhet). I samband med att Finland anslöt sig till Europarådets konvention ändrades regleringen så att separata paragrafer infördes för meddelande av utbildning för ett terroristbrott och rekrytering för ett terroristbrott (gällande 34 a kap. 4 a och 4 c § i strafflagen), så att dessa också ska gälla meddelande av utbildning till och rekrytering av en enskild person utan koppling till någon terroristgrupp.

Regleringen om tillhandahållande av utbildning och rekrytering måste också i fortsättningen gälla även gärningar som riktas till en enskild person, förutom pga. internationella förpliktelser också pga. att en mer omfattande kriminalisering är motiverad av flera orsaker (även enskilda terroristiska aktörer är farliga). Vidare ska regleringen om dessa brott omfatta åtgärder med koppling till sammanslutningar, som inte uppfyller definitionen av terroristgrupp. Regleringen blir inte tydligare av att det föreskrivs om dessa gärningar i en paragraf som gäller både grupper och enskilda personer (personer utan koppling till en grupp).

Finansiering av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b § i strafflagen är ett brott med anknytning till en terroristgrupp. I de internationella förpliktelserna anges inte hur kriminaliseringsförpliktelserna i fråga om finansiering av en grupp ska uppfyllas. I princip kan bestämmelserna också placeras i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet, om finansiering kan betraktas som "deltagande", vilket dock inte verkar vara ett naturligt utgångsläge. I artikel 4 b i direktivet om terroristbrott nämns finansiering av gruppens verksamhet som en form av deltagande i en terroristgrupps verksamhet, men artikel 11 i direktivet innehåller en skyldighet att kriminalisera finansieringen av brott enligt artikel 4.

Brott som avser finansiering av terrorism (finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp) bildar på sätt och vis en separat helhet och typ av brottslighet inom bestämmelserna om terroristbrott. Också till dessa delar gäller det att beakta frågorna om straffskalor och strävan efter att i en och samma paragraf föreskriva om brott av samma allvarlighetsgrad (samma straffskala). När det gäller brott som avser finansiering av terrorism behöver det snarare övervägas hur regleringen om dem som helhet kan förtydligas.

2.5.4.7 Tillhandahållande av utbildning för ett terroristbrott och deltagande i utbildning för ett terroristbrott

Frågor som gäller bägge utbildningsrelaterade brotten

Enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen ska den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser, eller på något annat motsvarande sätt ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, dömas för meddelande av utbildning för ett terroristbrott.

Enligt 34 a kap. 4 b § i strafflagen ska den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a eller 2 § utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §, dömas för deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

Uppgifter om lagstiftningen i jämförelsestaterna visar att rekvisiten för meddelande av utbildning och deltagande i utbildning har formulerats på olika sätt i olika stater. Generellt kan det dock observeras att precis som i Finland följer bestämmelserna i jämförelsestaterna inte heller ordagrant formuleringarna i de internationella förpliktelserna. Belgien är emellertid ett undantag. Uttrycken är i regel allmänt formulerade. Med avvikelse från bestämmelserna i jämförelsestaterna är det alltså motiverat att den nationella lagstiftningen bygger på legalitetsprincipen, som kräver att bestämmelserna är noga avgränsade.

För att meddelande av utbildning ska vara straffbart enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen förutsätts det att förövaren agerar i avsikt att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet. Enligt 4 b § i samma kapitel är deltagande i utbildning straffbart om förövaren utbildar sig i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller i 1 a eller 2 §. I de paragrafer det hänvisas till i bestämmelsen föreskrivs det att brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är straffbara.

Enligt 34 a kap. 4 a och 4 b § i strafflagen kan ett brott som gäller meddelande av och deltagande i utbildning också främja förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte, om vilket det föreskrivs på ett nytt sätt i den nya 34 a kap. 4 §. Till dessa delar är samma aspekter relevanta som i fråga om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Förberedelse till terroristbrott bidrar också till begåendet av terroristbrottet i fråga, och de ovannämnda utbildningsrelaterade brotten kan även bidra till begåendet av förberedelse till terroristbrott. Generellt sett är det viktigt att säkerställa att lagstiftningen är tillräckligt omfattande.

Även de internationella förpliktelserna talar för att förberedelse till terroristbrott ska inkluderas i bestämmelserna om brott som gäller tillhandahållande av och deltagande i utbildning. När det

gäller brottet tillhandahållande av utbildning talas det i artikel 7.1 i Europarådets konvention och i artikel 7 i direktivet om terroristbrott förutom om att begå terroristbrott även om att bidra till att ett terroristbrott begås. När det gäller brottet deltagande i utbildning fogades i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott till strafflagens 34 a kap. 4 b § en hänvisning till 2 §, som gäller förberedelsebrott, uttryckligen av den anledningen att syftet med brottet deltagande i utbildning enligt artikel 8 i direktivet också kan vara att bidra till att ett terroristbrott begås (RP 30/2018 rd, s. 39 och 96). Också med hänsyn till de internationella förpliktelseerna ska straffbart tillhandahållande av och deltagande i utbildning även i fortsättningen omfatta förberedelse till terroristbrott.

I enlighet med den ovan angivna riktlinjen föreslås det att uttrycket ”för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott” i fortsättningen används i fråga om sådana brott i vilka gärningsmannen kan agera i avsikt att främja förutom ett eget framtida brott även ett framtida brott som begås av en annan person eller av andra personer. Detta kan gälla både tillhandahållande av utbildning i avsikt att begå ett terroristbrott och deltagande i utbildning i avsikt att begå ett sådant brott. En person kan tillhandahålla utbildning också med avsikten att han eller hon tillsammans med mottagaren av utbildning i en terroristgrupp eller annars ska begå eller förbereda ett terroristbrott. Mottagaren av utbildning kan i sin tur t.ex. utbilda sig inom tillverkning av sprängämnen i avsikt att överlåta de sprängämnen han eller hon tillverkar till en person som ska begå ett terrordåd. Straffbart tillhandahållande av eller deltagande i utbildning kan således enligt de bestämmelser där detta regleras ske för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till ett terroristbrott.

Införandet av uttrycket ”för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott” kan när det gäller brottet tillhandahållande av utbildning i regel inte anses leda till att området för straffbarhet utvidgas, eftersom ordalydelsen i 34 a kap. 4 a § i strafflagen kan anses möjliggöra flera tolkningar, närmare bestämt att utbildning kan tillhandahållas både för att främja ett brott som den som tillhandahåller utbildningen kommer att medverka i och för att främja ett brott som han eller hon inte kommer att medverka i. När det gäller deltagande i utbildning är det såtillvida fråga om en utvidgning av området för straffbarhet, eftersom 34 a kap. 4 b § i strafflagen endast gäller främjande av brott som begås av den som deltar i utbildning.

I paragrafen om brottet tillhandahållande av utbildning används uttrycket ”brottslig verksamhet” på samma sätt som i strafflagens 34 a kap. 4 §, som gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet. I fråga om paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet har man ovan redan kommit fram till att detta uttryck inte längre kommer att användas i paragrafen i fråga, och att det är tillräckligt om deltagaren bidrar till att ett enda terroristbrott begås (avsnitt 2.5.4.6). Samma aspekter gäller också tillhandahållande av utbildning för ett terroristbrott. I fråga om brottet tillhandahållande av utbildning och deltagande i utbildning gäller också de aspekter på specificering av det terroristbrott som främjas eller förberedelsen till ett terroristbrott som har beskrivits ovan i samband med förberedelse till terroristbrott (avsnitt 2.5.4.4) och deltagande i en terroristgrupps verksamhet (avsnitt 2.5.4.6).

Enligt 34 a kap. 4 a och 4 b § i strafflagen är det straffbart att meddela utbildning i eller att utbilda sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser. Till denna del motsvarar ordalydelsen i bestämmelsen de förpliktelser till kriminalisering som fastställts av Europeiska unionen och Europarådet. De ovannämnda handlingarna är centrala gärningsformer vid brotten tillhandahållande av utbildning och deltagande i utbildning, och det är därför också med tanke på kravet att bestämmelser ska vara noga avgränsade befogat att de förblir kvar i lagen.

Till övriga delar avviker rekvisiten för brotten tillhandahållande av utbildning och deltagande i utbildning i dessa paragrafer till sin ordalydelse både från varandra och från de internationella förpliktelser som är bindande för Finland. I strafflagens 34 a kap. 4 a §, som gäller brottet tillhandahållande av utbildning, används uttrycket ”på något annat motsvarande sätt” och i 34 a kap. 4 b §, som gäller brottet deltagande i utbildning, används uttrycket ”i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker”. I samband med Europeiska unionens och Europarådets kriminaliseringsförpliktelser används uttrycket ”andra särskilda metoder eller tekniker” i fråga om både brottet tillhandahållande av utbildning och brottet deltagande i utbildning.

I regeringspropositionen om brottet tillhandahållande av utbildning (RP 81/2007 rd) beskrivs det inte vilka gärningar som avses med uttrycket ”på något annat motsvarande sätt”. Uttrycket har inte varit föremål för bedömning efter det, trots att deltagande i utbildning för ett terroristbrott senare har kriminaliserats med ett brottsrekvisit där ärendet har uttryckts på ett annat sätt. Det är inte motiverat att anse att bestämmelserna om brottet tillhandahållande av utbildning och brottet deltagande i utbildning ska gälla olika utbildningsrelaterade gärningar. Således ska samma uttryck användas i bestämmelserna till dessa delar. Det uttryck som använts i bestämmelsen om brottet deltagande i utbildning, ”i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker”, är nogt avgränsat.

Finland har i anslutning till fullgörandet av de internationella förpliktelserna inte fått någon anmärkning om att epitetet ”till sin betydelse jämförbara”, som inte nämns i förpliktelserna, har fogats till 34 a kap. 4 b § i strafflagen, där det föreskrivs om brottet deltagande i utbildning. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott och dess artikel 8 (RP 30/2018 rd, s. 41) konstaterades det att även om direktivet inte ställer något sådant villkor för straffbarhet, kan denna differens inte anses förutsätta att lagstiftningen ändras. Det kan anses som motiverat att det inte heller är direktivets avsikt att föreskriva att mottagande av vilken som helst utbildning i användning av särskilda metoder eller tekniker ska vara straffbar. Som det konstaterades då ska metoder och tekniker av betydelse vara sådana att man med deras hjälp kan begå eller främja begåendet av terroristbrott. Då är de praktiken också till sin betydelse jämförbara med andra i artikeln nämnda sätt att få utbildning. Tillägget i 34 a kap. 4 b § i strafflagen ansågs inte heller vara problematiskt i samband med Finlands anslutning till Europarådets tilläggsprotokoll, med tanke på artikel 3 i protokollet (RP 271/2022 rd, s. 17 och 18). Med hänsyn till detta och de ovannämnda omständigheterna är det motiverat att till dessa delar använda samma uttryck i paragrafen om brottet tillhandahållande av utbildning som i paragrafen om brottet deltagande i utbildning.

Av 34 a kap. 4 a och 4 b § i strafflagen framgår det inte uttryckligen att paragraferna gäller både utbildning som sker i terroristgruppers verksamhet och sådan utbildning, som tillhandahålls av sammanslutningar och enskilda personer som inte uppfyller definitionen av terroristgrupp och som mottas av sådana sammanslutningar och enskilda personer. Det finns dock inga skäl att förtydliga detta i ordalydelsen i straffbestämmelserna om utbildningsrelaterade brott.

Även i fråga om utbildningsrelaterade brott gäller principen att gärningsmannen i praktiken försöker bidra till att ett brott fullbordas. Detta behandlas i motiveringen till paragraferna.

I fråga om de subsidiaritetsklausuler som ingår i 34 a kap. 4 a och 4 b § i strafflagen gäller det som ovan konstaterats om deltagande i en terroristgrupps verksamhet (avsnitt 2.4.4.6). Det behöver inte föreskrivas om straffbestämmelsernas förhållande till andra straffbestämmelser, utan det räcker att detta förhållande behandlas i motiveringen till bestämmelserna.

I gällande 34 a kap. 4 a § i strafflagen används brottsbeteckningen ”meddelande av utbildning för ett terroristbrott” och i gällande 34 a kap. 4 b § i strafflagen används brottsbeteckningen ”deltagande i utbildning för ett terroristbrott”. Det finns skäl att ändra brottsbeteckningarna för de utbildningsrelaterade brotten av den anledningen att ”terroristbrott” enligt definitionen i den nya 34 a kap. 1 § i strafflagen omfattar brott som begåtts i terroristiskt syfte (nya 34 a kap. 2 §) och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte (nya 34 a kap. 3 §). Det föreslås att ”terroristbrott” inte längre ska användas i rubriken till kapitlet som en term som omfattar alla brott i hela kapitlet. Straffbart tillhandahållande av och deltagande i utbildning kan ske också i syfte att förbereda ett brott enligt den nya 34 a kap. 4 §. De nya brottsbeteckningarna kan vara ”tillhandahållande av utbildning för terrorism” och ”deltagande i utbildning för terrorism”. Detta är också i linje med att andra brott än terroristbrott i rubriken till det nya 34 a kap. i strafflagen karaktäriseras som terroristiska brott som främjar begående av terroristbrott.

Frågor om tillhandahållande av straffbar utbildning

Enligt strafflagens 34 a kap. 4 a §, som gäller meddelande av utbildning för ett terroristbrott, är det straffbart att meddela utbildning för ett terroristbrott, men också att ordna och försöka ordna sådan utbildning. Med att ordna utbildning avses enligt förarbetena till lagen att organisera den och genomföra den i praktiken (RP 188/2002 rd, s. 52/I). De internationella förpliktelseerna förutsätter inte en så omfattande kriminalisering av tillhandahållande av utbildning. Att sörja för omständigheterna i anslutning till det praktiska ordnandet av utbildningen kan dock med avseende på handlingens allvarlighetsgrad och klandervärdhet, och därmed dess straffbarhet, jämföras med att tillhandahålla utbildning. Denna aspekt gäller särskilt utbildning som tillhandahålls i anslutning till en terroristgrupp. Regleringen kan således till dessa delar fortfarande anses vara motiverad.

Utifrån ordalydelsen i 34 a kap. 4 a § i strafflagen förblir det i viss mån oklart om försök till att tillhandahålla utbildning kan jämföras med en fullbordad gärning. I samband med att brott som gäller deltagande i utbildning togs in i lagen konstaterades det dock uttryckligen att straffbart försök i paragrafen om meddelande av utbildning endast gäller ordnande av utbildning (RP 18/2014 rd, s. 16/I). Enligt de förpliktelser som fastställts av Europeiska unionen och Europarådet ska försök till tillhandahållande av utbildning kriminaliseras. Finland har till denna del inte fått några anmärkningar om genomförandet av förpliktelserna, men det är befogat att avhjälpa denna straffbarhetsrelaterade brist i detta sammanhang.

De internationella förpliktelseerna förutsätter att försök ska kriminaliseras, och de gäller alltså uttryckligen tillhandahållande av utbildning, inte ordnande. I och för sig kan straffbarheten av försök inte motiveras på olika grunder i fråga om dessa gärningsformer. Försök till ordnande är straffbart redan i nuläget. Det är inte heller motiverat att frångå den tidigare lösningen, enligt vilken försök jämföras med en fullbordad gärning. Tillhandahållande av utbildning i terroristiskt syfte är en allvarlig och klandervärd gärning, vilket talar för att försök ska jämföras med en fullbordad gärning.

I 34 a kap. 4 a § i strafflagen nämns ordnande av och försök till ordnande av utbildning samt meddelande av utbildning två gånger, vilket är onödigt. Till dessa delar finns det skäl att förkorta formuleringen i bestämmelsen i samband med att den överförs till det nya kapitlet.

Möjlig anknytning av utbildningsrelaterade brott till andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen

Lagstiftningslösningarna i de nio jämförelsestaterna varierar beroende på hur de gärningar som gäller tillhandahållande av och deltagande i utbildning har placerats i de straffbestämmelser som gäller terroristbrott. Eftersom brottsrekvisiten i enlighet med det som konstaterats ovan till dessa

delar är av mycket allmän karaktär, och eftersom lagstiftningsteknikerna även i övrigt varierar, kan inga långtgående slutsatser dras om jämförelsestaternas lagstiftningar.

Flera omständigheter talar mot alternativet att placera brottet tillhandahållande av utbildning i strafflagens nya 34 a kap. 4 §, som gäller förberedelse till terroristbrott. Som det konstaterats ovan är det befogat att brottet i fråga även omfattar tillhandahållande av utbildning i syfte att förbereda ett terroristbrott. Brottet tillhandahållande av utbildning kan inte heller naturligt betraktas som förberedelse. Vidare ska det observeras att brottet tillhandahållande av utbildning kan anses vara en mer klandervärd gärning än förberedelsebrott. I bedömningen av straffskalorna nedan anges som slutsats att den som förbereder ett terroristbrott ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år och att den som tillhandahåller utbildning i terroristiskt syfte ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. En och samma paragraf i strafflagen brukar inte innefatta fler än en brottsbeteckning och en straffskala.

Ett faktum som talar mot alternativet att inkludera brottet deltagande i utbildning i paragrafen om förberedelse till terroristbrott är det att på samma sätt som brottet tillhandahållande av utbildning ska också deltagande i utbildning i syfte att begå ett förberedelsebrott alltså vara straffbart. Detta hänger delvis ihop med det som konstaterats i samband med kriminaliseringen av deltagande i utbildning, dvs. att trots att deltagande i utbildning är ett likartat brott som förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, kan det också anses att sambandet mellan deltagande i utbildning och ett brott som begåtts i terroristiskt syfte är svagare än när det gäller de gärningar som beskrivs i 34 a kap. 2 § i strafflagen (RP 18/2014 rd, s. 15/II). Då hänvisades det dessutom till att brottsbeskrivningen för deltagande i utbildning i väsentlig grad grundar sig på brottsbeskrivningen för sådant meddelande av utbildning som kriminaliserats i en separat straffbestämmelse. Till dessa delar ska det även beaktas att olika straffskalor föreslås för förberedelsebrott och brottet deltagande i utbildning. I bedömningen av straffskalorna nedan anges som slutsats att den som deltar i utbildning i terroristiskt syfte ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Det är inte heller motiverat att placera brottet tillhandahållande av utbildning i strafflagens nya 34 a kap. 6 §, som gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Tillhandahållande av utbildning har 2008 uttryckligen separerats från paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet) och gjorts till en egen paragraf. Straffbart tillhandahållande av utbildning ska också i fortsättningen omfatta sådan utbildning som tillhandahålls sammanslutningar och enskilda personer som inte uppfyller definitionen av terroristgrupp. Mottagande av utbildning som är förenligt med brottet deltagande av utbildning kan ske utanför en terroristgrupp.

Det kan inte heller anses vara motiverat att placera brotten tillhandahållande av utbildning och deltagande i utbildning i en och samma paragraf, trots att paragraferna om dessa brott i och med de ändringar som nu föreslås kommer att motsvara varandra ännu mer avseende brottsrekvisiten. Tillhandahållande av utbildning ska i regel anses vara mer klandervärd än deltagande i utbildning, vilket framgår av skillnaderna mellan de föreslagna straffskalorna. Lagstiftningen förtydligas också i och med att bestämmelserna om brottet tillhandahållande av utbildning och brottet deltagande i utbildning finns i olika paragrafer, dvs. i de nya 34 a kap. 7 och 8 § i strafflagen.

2.5.4.8 Rekrytering för ett terroristbrott

Rekvisitet för rekryteringsbrott

Enligt 34 a kap. 4 c § ska den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar eller organiserar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i de paragraferna, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, dömas för rekrytering för ett terroristbrott.

Av uppgifterna om jämförelsestaterna framgår att rekryteringsbrott i regel har beskrivits i lagstiftningen i mycket allmänna ordalag, i den mån en gärning som har karaktären av rekrytering är separat straffbar (t.ex. i Sverige anges förmående som en gärningsform och i Norge, Danmark och Estland endast rekrytering). I de förpliktelser till kriminalisering som fastställts av Europeiska unionen och Europarådet nämns endast värvning av en annan person. I Finlands straffbestämmelse nämns förutom att värva eller försöka värva medlemmar till en terroristgrupp även att grunda eller organisera en terroristgrupp samt att ”annars värva” personer.

Förmående kan i fråga om rekryteringsbrott fortfarande inte anses vara en användbar gärningsform i straffbestämmelsen, eftersom det kan orsaka förvirring i förhållande till anstiftan. Enligt 5 kap. 5 § i strafflagen ska den som uppsåtligt förmår någon till ett uppsåtligt brott eller ett straffbart försök till brottet i fråga dömas för anstiftan till brott såsom gärningsman. Bestämmelsen om anstiftan i strafflagen omfattar dock inte sådan rekrytering som avses här, eftersom det att en person tar värvning i en terroristgrupp eller för att begå ett brott i terroristiskt syfte eller ett brott avseende radiologiska vapen i terroristiskt syfte eller för att förbereda ett brott som begås i terroristiskt syfte inte i sig är ett brott, och eftersom det för att en anstiftan enligt bestämmelsen i fråga i strafflagen ska vara straffbar förutsätts att anstiftan också leder till att ett brott eller ett straffbart försök till brott begås. Det finns således ett behov av ett separat rekryteringsbrott i anknytning till terrorism, vilket också har upptäckts tidigare i samband med att den separata rekryteringsparagrafen infördes (RP 81/2007 rd, s. 10/II).

Enligt 34 a kap. 4 c § i strafflagen kan rekrytering i syfte att begå ett terroristbrott också främja förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte, om vilket det föreskrivs på ett nytt sätt i den nya 34 a kap. 4 § med benämningen förberedelse till terroristbrott. Till dessa delar är samma aspekter relevanta som i fråga om deltagande i en terroristgrupps verksamhet och utbildningsrelaterade brott. Det är viktigt att säkerställa att lagstiftningen är tillräckligt omfattande. Dessutom talar de internationella förpliktelserna för att förberedelsebrott ska ingå i bestämmelsen om rekryteringsbrott med tanke på att det av artikel 6 i Europarådets konvention framgår att rekrytering också kan bidra till att en sammanslutning eller grupp begår ett eller flera terroristbrott, och att det enligt artikel 6 i direktivet om terroristbrott också kan vara fråga om att främja begåendet av terroristbrott. I samband med genomförandet av direktivet konstaterades det vara tänkbart att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt artikel 6 i direktivet också främjar begåendet av ett brott i terroristiskt syfte (RP 30/2018 rd, s.40).

I enlighet med den ovan angivna riktlinjen föreslås det att uttrycket ”för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott” i fortsättningen används i fråga om sådana brott i vilka gärningsmannen kan agera i avsikt att främja förutom ett eget framtida brott även ett framtida brott som begås av en annan person eller av andra personer. Detta kan även gälla rekryteringsbrott. Inte heller i detta fall kan införandet av detta uttryck i regel anses innebära att området för straffbarhet utvidgas.

I paragrafen om rekrytering för terroristbrott används uttrycket ”brottslig verksamhet” på samma sätt som i strafflagens 34 a kap. 4 §, som gäller deltagande i en terroristgrupps

verksamhet. Till denna del gäller också det som redan konstaterats ovan i samband med paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. I fråga om rekryteringsbrott gäller också de aspekter på specificering av det terroristbrott som främjas eller förberedelsen till ett terroristbrott som har beskrivits ovan i samband med förberedelse till terroristbrott och deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

I 34 a kap. 4 c § i strafflagen nämns organisering av terroristgrupp som ett sätt att begå ett rekryteringsbrott. Det har på samma sätt som grundande av terroristgrupp, som nämns i paragrafen, flyttats till paragrafen om rekrytering, i samband med att rekryteringsbrottet 2008 separerades från paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet) och gjordes till en egen paragraf. Organisering av en terroristgrupp kan betraktas som en gärning som passar bättre som en straffbar form av deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Detta gäller i regel också gärningens allvarlighetsgrad och klandervärdhet. I nuläget gäller samma straffskala för rekrytering för begående av terroristbrott och för deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Det föreslås att samma straffskalar även i fortsättningen ska användas för deltagande i en terroristgrupps verksamhet och för rekrytering till terrorism. Grundande av en terroristgrupp utgör snarare en rekryteringslik verksamhet, vilket talar för att grundande av en terroristgrupp ska kvarstå i paragrafen om rekrytering.

En straffbar gärning enligt 34 a kap. 4 c § är förutom att grunda och organisera en terroristgrupp även att värva eller försöka värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värva personer för att begå ett brott i terroristiskt syfte eller för att förbereda ett sådant brott. Ordet ”medlemmar” ger ett intryck av att flera personer ska ha värvats till en terroristgrupp inom ramen för ett och samma rekryteringsbrott, vilket inte är förenligt med de internationella förpliktelserna och inte heller annars är motiverat. Syftet med ordet ”annars” har varit att beskriva att ett rekryteringsbrott kan gälla även en enskild person, men ordet gör regleringen ännu mer otydlig, eftersom det är bundet endast till begäendet av brottet och inte gäller rekrytering till en terroristgrupp. De konstaterade oklarheterna kan avhjälpas genom en omformulering så att ett rekryteringsbrott innebär att värva någon till en terroristgrupp eller för att begå eller förbereda ett terroristbrott. Den ovannämnda formuleringen omfattar också situationer där flera personer rekryteras.

De internationella förpliktelserna kräver att försök till rekryteringsbrott ska kriminaliseras. Däremot kräver de inte en sådan lagstiftningslösning som används i 34 a kap. 4 c § i strafflagen, enligt vilken försök till rekrytering jämföras med en fullbordad gärning. I samband med en regeringsproposition (RP 188/2002 rd, s. 51/II) om främjande av en terroristgrupps verksamhet har detta motiverats med att försök att värva i fråga om klandervärdhet kan ligga nära en framgångsrik värvning. På samma sätt som deltagande i en terroristgrupps verksamhet och tillhandahållande av utbildning i terroristiskt syfte utgör ett rekryteringsbrott en så allvarlig och klandervärd gärning, att det alltså kan anses vara motiverat att försök ska jämföras med en fullbordad gärning.

Även i fråga om rekryteringsbrott gäller principen att gärningsmannen i praktiken försöker bidra till att ett brott fullbordas, vilket kan konstateras i motiveringen till paragraferna. Det som ovan konstaterats om subsidiaritetsklausulerna, och att de är onödiga när det handlar om deltagande i en terroristgrupps verksamhet, stämmer också in på rekryteringsbrott.

I förarbetena till lagen (RP 188/2002 rd) har det i korthet behandlats hur straffbar rekrytering i praktiken går till. Det finns skäl att i den mån det är möjligt i motiveringen till paragrafen precisera på vilka sätt brottet tar sig uttryck, också i förhållande till offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott (i denna proposition offentlig uppmaning till terrorism).

Vidare finns det skäl att ändra benämningen på rekryteringsbrott av den anledningen att ordet ”terroristbrott”, som i nuläget ingår i brottsbeteckningen, i fortsättningen omfattar brott enligt de nya 34 a kap. 2 och 3 § i strafflagen och att ett rekryteringsbrott också kan gälla förberedelse till terroristbrott. Den nya brottsbeteckningen föreslås vara ”rekrytering till terrorism”. Detta är också i linje med att andra brott än terroristbrott i rubriken till det nya 34 a kap. i strafflagen karaktäriseras som terroristiska brott som främjar begående av terroristbrott.

Möjlig anknytning av rekryteringsbrott till andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen

Även när det gäller rekryteringsbrott varierar lagstiftningslösningarna i de nio jämförelsestaterna med avseende på om rekryteringsbrottet har placerats i en separat bestämmelse eller i en bestämmelse som gäller andra brott med anknytning till terrorism. I Sverige och Belgien behandlas rekrytering i en separat paragraf, i Danmark i två separata paragrafer som gäller brottet i fråga, samt i Norge och Estland i samma paragraf som tillhandahållande av och deltagande i utbildning. De övriga jämförelsestaterna har inga paragrafer där rekrytering nämns uttryckligen eller har ingen straffbestämmelse om en gärning som tydligt motsvarar rekrytering, men t.ex. i Frankrike har gärningar som påminner om rekrytering kriminaliserats i två artiklar. Eftersom rekryteringsgåringen i jämförelsestaternas lagstiftning i regel också har beskrivits i mycket allmänna ordalag, kan inga långtgående slutsatser dras utifrån jämförelserna med dessa staters lagstiftning.

Möjligtvis kan rekryteringsbrott i lagstiftningen behandlas i samma bestämmelser som förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp och deltagande i en terroristgrupps verksamhet (nya 34 a kap. 4–6 § i strafflagen). När det gäller en eventuell sammanslagning av straffbestämmelser uppstår till stor del samma frågor som redan behandlats ovan i fråga om andra brott.

En aspekt som talar mot alternativet att placera rekryteringsbrott i den paragraf som gäller förberedelse till terroristbrott är det att det är befogat att rekryteringsbrott också omfattar rekrytering för förberedelse till terroristbrott. Till denna del befinner sig rekrytering längre bort från begående av ett terroristbrott än förberedelse till terroristbrott. På samma sätt som brottet tillhandahållande av utbildning kan inte heller rekryteringsbrott naturligt betraktas som förberedelse. Vidare ska det observeras att även rekryteringsbrott kan anses vara en mer klandervärd gärning än förberedelsebrott, vilket framgår av skillnaderna mellan de straffskalor som föreslås. I enlighet med förslaget nedan föreslås för förberedelse till terroristbrott en straffskala enligt vilken den som gör sig skyldig till brottet ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Straffskalan för rekrytering till terrorism ska kvarstå oförändrad (fängelse i minst fyra månader och högst åtta år). En och samma paragraf i strafflagen brukar inte innefatta fler än en brottsbeteckning och en straffskala.

Ledaren för en terroristgrupp kan grunda en terroristgrupp eller värva eller försöka värva någon till en terroristgrupp eller värva någon för att begå eller förbereda ett sådant brott. Detta är dock inte nödvändigtvis alltid fallet, utan den som utför värvandet kan vara en annan person som hör till terroristgruppen eller t.o.m. en enskild utomstående värvare. När det gäller ledande av terroristgrupp, som är straffbart enligt den nya 34 a kap. 5 § i strafflagen, ska det också noteras att för det brottet måste det med stöd av EU-lagstiftningen fortsättningsvis vara möjligt att döma gärningsmannen till ett gemensamt fängelsestraff på 15 år. I fråga om rekryteringsbrott behöver inte samma aspekter i anslutning till bestämmande av gemensamt fängelsestraff beaktas. Enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen kan fängelse på viss tid dömas ut för ett brott för högst tolv år, när detta moment också bestämmer den övre gränsen för det maximistraff som föreskrivs för brotten.

År 2008 har rekryteringsbrottet på samma sätt som brottet tillhandahållande av utbildning tagits bort från paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet), eftersom rekryteringsbrott på grundval av de internationella förpliktelserna (då endast Europarådets konvention, senare även rambeslutet från 2008) och även av andra orsaker ska omfatta också värvande utan anknytning till terroristgrupper. Av den anledningen kan det inte anses vara motiverat att inkludera rekryteringsbrottet i paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Med hänsyn till det som anges ovan finns det skäl att även i fortsättningen behandla rekryteringsbrott i en separat paragraf, som blir en ny 34 a kap. 9 § i strafflagen.

2.5.4.9 Brott som avser finansiering av terrorism

Allmänt

I 34 a kap. 5 § 1 mom. i strafflagen, som gäller finansiering av ett terroristbrott, föreskrivs det att det är straffbart att finansiera de terroristbrott som är straffbara enligt det kapitlet, med undantag av finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp. Som finansiering av terroristbrott kriminaliseras i 2 mom., på grundval av de förpliktelser som följer av konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, gärningar som går ut på att finansiera brott som anges i bilagorna till konventionen och i konventionerna om bekämpande av terrorism. Enligt 3 mom. i paragrafen är försök straffbart. Vad som föreskrivs ovan i paragrafen i fråga tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller medverkan till ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag (4 mom.).

Enligt 34 kap. 5 a § 1 mom. i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår brott som avses i 1 eller 1 a § eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott, dömas för finansiering av en terrorist. Enligt 2 mom. i paragrafen är försök straffbart. Vad som föreskrivs ovan i paragrafen i fråga tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag (3 mom.).

Enligt 34 a kap. 5 b § 1 mom. i strafflagen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom., dömas för finansiering av terroristgrupp. Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar 2 och 3 mom. i föregående paragraf.

Som det konstaterats ovan bygger strafflagens 34 a kap. 5, 5 a och 5 b §, som gäller brott som avser finansiering av terrorism, i fråga om bestämmelsernas innehåll och formuleringar till stor del på internationella förpliktelser, som också den nya lagstiftningen ska uppfylla.

Tills vidare finns det ingen lagakraftvunnen dom om finansiering av brott för terrorism i Finland. Det att så få brott som avser finansiering av terrorism har behandlats i straffprocesser och att domar om sådana brott saknas har ansetts ha ett samband med den grad av tillräknande som förutsätts hos gärningsmannen. Finansiering av brott för terrorism förutsätter i likhet med andra terroristbrott som främjar begåendet av brott i terroristiskt syfte en högre grad av uppsåtlighet, vilket framgår av uttrycken ”för att finansiera” och ”med vetskap om att de ska användas till”, som finns i paragraferna om finansiering. I vissa yttranden om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott (inrikesministeriet, Polisstyrelsen och centralkriminalpolisen) anses det att man bör överväga att föreskriva om brott av oaktsamhet som en gärningsform i

fråga om brott som avser finansiering av terrorism. Denna fråga har behandlats redan i betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott och nedan behandlas den mer ingående än i betänkandet.

Bara för att en straffbestämmelse tillämpas i obetydlig grad eller kanske rentav aldrig har tillämpats kan man inte dra slutsatsen att bestämmelsen i fråga är misslyckad eller måste ändras. Alla inverkan omständigheter ska tas i beaktande. När det gäller brott som avser finansiering av terrorism beror det obetydliga antalet ärenden som behandlas i straffprocessen på samma omständigheter som inverkar på behandlingen av andra terroristbrott. För det första måste det begås gärningar som kan uppfylla brottsrekvisitet för finansiering av brott för terrorism. Dessutom måste myndigheterna få vetskap om dessa. En annan utmaning, förutom att det ska finnas potentiella brottmål och att myndigheterna behöver få vetskap om dessa, är att inhämta bevismaterial i synnerhet från problemområden eller stater i fråga om vilka de sedvanliga mekanismerna för internationellt rättsligt samarbete inte fungerar, åtminstone inte på ett effektivt sätt. Denna typ av problem med informationsflöde och tillgång till information, som också framkommit i samband med detta lagberedningsprojekt, kan inte påverkas genom strafflagstiftningen.

För att en straffprocess ska kunna inledas behöver man i vilket fall som helst få en utredning som stöder brottsmisstanken och som är tillräckligt utförlig för att förundersökningströskeln, som bygger på förutsättningen ”skäl att misstänka”, överskrids. Denna tröskel är inte hög, och samma tröskel tillämpas för terroristbrott och för andra brott. Förutsättningarna för att ett ärende ska överföras till en straffprocess och en förundersökning ska inledas förbättras om polis- och åklagarmyndigheterna i förundersökningsprocessen har en enhetlig syn på hur hög förundersökningströskeln ska vara i ett enskilt fall. Terroristbrott är på alla nivåer i straffprocessen i regel komplicerade ärenden som kräver mycket tid och arbete, och därför är det viktigt att de involverade myndigheterna också har tillräckliga resurser för att kunna behandla dessa ärenden.

Det hör till sedvanlig juridisk tolkning att bedöma om finansiärens syfte eller medvetna mål har varit att främja uttryckligen begåendet av ett terroristbrott eller att understöda en terrorist eller terroristgrupp eller om det trots allt har varit fråga om t.ex. att stödja en annan persons vardagsekonomi. Enligt det skärpta kravet på uppsåt faller sådana gränsfall med fog utanför området för straffbarhet i fråga om vilka det råder betydande oklarhet om finansieringens lagstridighet.

Om oaktsamhet eller grov oaktsamhet blir tillräckligt för att brott som avser finansiering av terrorism ska kunna anses vara straffbara innebär det att området för straffbarhet utvidgas på ett fundamentalt sätt som avviker avsevärt från lagstiftningen om terroristbrott som helhet. De internationella förpliktelserna förutsätter inte att brott som avser finansiering av terrorism ska kriminaliseras som gärningar av oaktsamhet. Inte heller av jämförelsestaternas lagstiftning framgår det att det skulle finnas gärningar av oaktsamhet som är straffbara.

Orsaken till att brott föreskrivs vara straffbara som gärningar av oaktsamhet är inte att utöka antalet personer som kan dömas till straff och få till stånd fler domar. Ett brott måste ha särdrag som gör att det är motiverat att det ska vara straffbart också som en gärning av oaktsamhet.

Den grad av uppsåt som krävs i fråga om brott som avser finansiering av terrorism och även andra terroristbrott beror på att brotten i fråga har kriminaliserats i exceptionellt bred omfattning och att straffbarheten gäller redan i mycket tidiga förberedande faser innan ett brott som begåtts i terroristiskt syfte har begåtts, i vilket skede gärningarna som sådana ännu inte nödvändigtvis verkar utgöra någon fara för rättsobjekten. Av denna anledning blir personens syfte och vetskap

centrala faktorer som bestämmer gärningens straffbarhet och straffvärdet. Man kan inte heller utgå från att det på något sätt är lättare att bevisa en gärning av oaktsamhet jämfört med en uppsåtlig gärning, eftersom bevisandet av den förstnämnda gärningen är förknippat t.ex. med aspekter kring bestämmande av aktsamhetsförpliktelser och bedömningen av hur dessa följs.

Det gäller också att beakta karaktären av brott som avser finansiering av terrorism överlag. För att dessa brott ska vara straffbara krävs det inte att det terroristbrott som främjas genom tillhandahållande eller insamling av tillgångar eller ett straffbart försök därtill begås. Tillgångarna behöver inte heller i praktiken nå fram till terroristen eller terroristgruppen. För att brott som avser finansiering av terrorism ska kunna anses vara straffbara krävs det inte att tillgångarna används för något ändamål alls, utan det avgörande är tillhandahållarens eller insamlarens syfte eller vetskap vid tidpunkten för tillhandahållandet eller insamlingen.

En betydande aspekt är också det att försök till brott som avser finansiering av terrorism är straffbart. Det hör till de centrala elementen i finsk straffrätt att ett försök till brott ska vara uppsåtligt för att kunna vara straffbart.

En separat fråga blir vilka de aktsamhetsförpliktelser som skiljer förbjuden finansiering från tillåten finansiering är och hur dessa tar sig uttryck. Ansvaret för oaktsam finansieringsgärning ska kunna kopplas till ett åsidosättande av dessa aktsamhetsförpliktelser. Ett straffrättsligt ansvar som grundar sig på oaktsamhet leder sannolikt till att tillhandahållandet och insamlingen av olika tillgångar minskar, och detta kan också gälla godtagbar och laglig verksamhet.

När det gäller uppsåt som dimension och innehåll tillämpas de allmänna bestämmelserna om uppsåt samt de allmänna reglerna och principerna för så kallat omständighetsuppsåt. Till den del brottsrekvisitet inte förutsätter att gärningsmannen har någon vetskap om eller något syfte med gärningen, kommer alla grader av uppsåt i fråga, inklusive den lägsta graden av uppsåt. Utgångspunkten i gränsdragningen mellan uppsåt och oaktsamhet anses vara sannolikhetsuppsåt, vid vilket det räcker att gärningsmannen har bedömt att det är mer sannolikt att en omständighet som avses i brottsrekvisitet och en omständighet som påverkar bedömningen av uppsåt finns än att den inte finns. Bedömningen av om en handling har varit uppsåtlig får göras mot bakgrund av yttre objektiva omständigheter. Även detta underlättar fastställandet av den grad av uppsåt som krävs.

Det vore lättare att fastställa finansieringsbrott i en straffprocess om det brott som finansieras genom finansiering av brott för terrorism (i nuläget finansiering av ett terroristbrott) på det sätt som konstateras nedan ska vara ett i strafflagens 34 a kap. avsett brott, som ändå inte nödvändigtvis vid den tidpunkt då finansieringsbrottet begås behöver kunna specificeras så att ett enskilt brott kan definieras (enligt paragraf och brottsbeteckning). Det handlar således i själva verket om finansiering av brottslig verksamhet som är straffbar enligt det nya 34 a kap. i strafflagen. Kravet på att specificera det brott som finansieras blir således avsevärt lägre än i nuläget.

Inte heller i nuläget krävs det att finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp ska ha ett samband till finansiering av något brott, utan det är fråga om en allmän finansiering av en person eller en grupp. Kriminaliseringen av finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp har lett till att straffbarheten av brott som avser finansiering av terrorism utvidgats avsevärt. Det är t.ex. straffbart att skicka tillgångar till en person som vistas i ett konfliktområde, om personen i fråga offentligt har berättat att han eller hon deltar i en terroristgrupps verksamhet. En sådan handling är utifrån en bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall straffbar antingen som uppsåtlig finansiering av en terrorist eller uppsåtlig finansiering av terroristgrupp.

Riksdagens grundlagsutskott har i lagberedningsprojekt som gäller terroristbrott konsekvent och upprepade gånger framhållt betydelsen av att brott som främjar begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte, såsom brott som avser finansiering av terrorism är straffbara endast om de begåtts uppsåtligt. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är det väsentligt utifrån den straffrättsliga legalitetsprincipen att en gärning är straffbar bara om den är uppsåtlig. Detta beror på att straffbarheten inträder redan i ett tidigt skede i förhållande till det brott som främjas. Denna aspekt kan anses få ännu större tyngd när det gäller finansiering av brott för terrorism, eftersom det inte enbart är finansiering av brott som begåtts i terroristiskt syfte som är straffbart, utan också finansiering av terroristbrott som främjar begåendet av dessa brott (t.ex. förberedelse, tillhandahållande av utbildning, deltagande i utbildning, rekrytering och resor). Grundlagsutskottet har också kopplat straffskalornas proportionalitet till det faktum att handlingarna är straffbara endast om de begås uppsåtligt. Vilka omständigheter som är väsentliga enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis framgår t.ex. av utskottets utlåtande om ändring av bestämmelserna om finansiering av terrorism (GrUU 1/2021 rd, särskilt avsnitten 7, 10 och 11).

Med hänsyn till det som konstaterats ovan föreslås det inte i detta sammanhang att brott som avser finansiering av terrorism ska vara straffbara också när brottet begås av oaksamhet.

Av de nio jämförelsestaternas lagstiftningar kan en sådan allmän slutsats dras att straffbestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism inte har delats upp i flera olika paragrafer. Dessutom har jämförelsestaternas bestämmelser formulerats i allmänna ordalag jämfört med bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen. Allmänt taget avviker lagstiftningstekniken även till denna del från den teknik som används i finsk lagstiftning.

Det har inte uppstått något behov av att ändra uttrycket ”direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för”, som används i paragraferna om finansiering i 34 a kap. i strafflagen. Med tanke på att bestämmelserna enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen ska vara noga avgränsade är det viktigt att det av paragrafen tydligt framgår att straffbar finansiering också kan ske indirekt, dvs. via mellanhänder. Denna gärningsform används också i praktiken för att fördunkla gärningens straffbara natur. Även tillhandahållande och insamling av tillgångar, som nämns i paragraferna, är väsentliga finansieringsgärningar. Inget behov av att införa flera gärningsformer har upptäckts.

Alla tre paragrafer om brott som avser finansiering av terrorism i 34 a kap. i strafflagen innehåller en subsidiaritetsklausul. Behovet av att införa sådana klausuler har redan behandlats ovan i samband med deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Inte heller i fråga om brott som avser finansiering av terrorism är det nödvändigt att i lag föreskriva om dessa brott i förhållande till andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen.

Som det redan i avsnitt 2.5.4.6 ovan konstaterats i samband med deltagande i en terroristgrupps verksamhet bildar brott som avser finansiering av terrorism på sätt och vis en separat helhet och typ av brottslighet inom bestämmelserna om terroristbrott. Finansiering av ett terroristbrott ligger också närmare t.ex. medhjälp än andra brott som straffbeläggs i 34 a kap. i strafflagen. Finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp avviker i form av brott som avser allmän finansiering av en person eller en grupp från de övriga brotten enligt kapitlet. I detta sammanhang övervägs inte desto mer en möjlig anknytning av brott som avser finansiering av terrorism till andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen.

Finansiering av brott som avses i internationella överenskommelser

I 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen finns en bestämmelse om finansiering av brott enligt internationella överenskommelser som gör regleringen om brott som avser finansiering av terrorism något svåröverskådlig, eftersom bestämmelsen i fråga inte har något samband med det terroristiska syfte och de riskvillkor som förutsätts i 34 a kap. 1 § 1 mom. och i det avseendet inte kan jämföras vare sig med andra brott som avser finansiering av terrorism eller med andra brott som är straffbara enligt kapitlet.

I 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen hänvisas det i alla punkter förutom 1 punkten på grundval av den konvention om bekämpande av finansiering av terrorism som momentet bygger på till olika internationella överenskommelser. I samband med införandet av bestämmelsen betonades legalitetsprincipen (RP 43/2002 rd, s. 27). När bestämmelsen kompletterades i samband med att den flyttades till 34 a kap. i strafflagen framhävdes att det straffbara beteendet begränsas endast till sådana gärningar som avses i konventionen (RP 188/2002 rd, s. 56).

I 34 a kap. 5 § 2 mom. 1 punkten i strafflagen nämns tagande av gisslan och kapning utan hänvisningar till internationella överenskommelser. Till denna del konstateras följande i förarbetena till lagen (RP 188/2002 rd, s. 56):

”... De enda gärningar som saknar en hänvisning till internationella konventioner är tagande av gisslan samt kapning, vilka nämns i 1 punkten. Bestämmelsen om tagande av gisslan har sitt upphov i kampen mot den internationella terrorismen, men den kan också tillämpas t.ex. på barnaröv i utpressningssyfte (RP 94/1993 rd). Det har inte ansetts befogat att lämna sådana gärningar utanför finansieringsbestämmelsen. Den gällande bestämmelsen om kapning av fartyg i 34 kap. 11 § baserar sig också på internationella konventioner mot terrorism. I denna proposition föreslås att bestämmelsen ska utsträckas till att också omfatta kapning av spårfordon och motordrivna forskaffningsmedel i kollektivtrafik. Om det i fråga om paragrafen hänvisades till de konventioner som avses i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, skulle de föreslagna utvidgningarna i paragrafen inte omfattas av tillämpningsområdet för paragrafen om finansiering, vilket inte bör anses ändamålsenligt.”

Bestämmelserna om finansiering av terroristbrott i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen grundar sig alltså i hög grad på förpliktelserna enligt konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism. I detta sammanhang finns det inte skäl att göra en annan bedömning av bestämmelsens innehåll än den grundliga bedömning som redan gjordes i samband med att finansiering av terrorism kriminaliserades och bestämmelserna ändrades. Finland ska till dessa delar inte bara fullgöra de förpliktelser som följer av konventionen, utan också tydligt kunna visa att förpliktelserna fullgörs. Konventionen kräver inte uttryckligen att det i kapitlet om terroristbrott ska föreskrivas om de i momentet angivna finansieringsbrotten som terroristbrott, vilket också har samband med den ovan angivna avvikelserna från de övriga straffbestämmelserna. Innan strafflagens 34 a kap. infördes och de övriga terroristbrotten kriminaliserades fanns det i strafflagens 34 kap. 9 b § en bestämmelse som motsvarade strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom.

I straffbestämmelsen om finansieringsbrottet i fråga kan emellertid, när det gäller gärningsmannens syfte eller medvetenhet, formuleringen ”för begående av ett brott” införas på motsvarande sätt som nedan anses vara befogat i samband med finansiering av brott för terrorism. Formuleringen innefattar uttrycken ”för att finansiera” och ”med vetskap om att de ska användas till att finansiera”, som ingår i den gällande bestämmelsen, och uppfyller således alltså också de krav som anges i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism.

Trots att de överenskommelser som är förenliga med bilagorna till konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism och som gäller kriminaliseringsskyldigheten enligt

konventionen är utpräglade överenskommelser om bekämpande av terrorism, är det naturligare att de bestämmelser som ingår i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen placeras i strafflagens 34 kap., som gäller allmänfarliga brott. Momentet kan flyttas till det upphävda 12 § i det kapitlet med brottsbeteckningen ”finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse”. Denna lagstiftningsändring gör det möjligt att förtydliga bestämmelserna om finansieringsbrott i anslutning till terrorism.

Sammanslagning av straffbestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism och andra ändringar i dessa bestämmelser

Bestämmelserna om brott som avser finansiering av terrorism kan förtydligas främst på två sätt. Det första alternativet är att alla tre brott sammanställs i en enda paragraf t.ex. under brottsbeteckningen ”finansiering av terrorism”. Denna modell kan dock inte anses vara genomförbar med tanke på brottens varierande allvarlighetsgrad. Finansiering av terroristbrott ska i regel betraktas som en allvarligare och farligare gärning än finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, som är finansieringsbrott av allmän karaktär. Detta återspeglas också i den nuvarande skillnaden i straffskalorna, enligt vilken den som finansierar ett terroristbrott ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år, medan straffet för de två andra finansieringsbrotten är fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Det föreslås att dessa straffskalor ska tillämpas även framöver. I strafflagen brukar en och samma paragraf inte omfatta brott med olika straffskalor.

Ett annat alternativ är att beakta den principiella skillnaden i brottens allvarlighetsgrad och det att finansiering av terroristbrott och de två andra finansieringsbrotten till sin karaktär avviker från varandra också i andra avseenden. I denna modell föreskrivs det i en separat paragraf om finansiering av brott och i en annan paragraf om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp. Eftersom ”terroristbrott” i fortsättningen syftar på brott enligt nya 34 a kap. 2 och 3 § i strafflagen och eftersom finansieringsbrott i anknytning till detta brott omfattar finansiering av alla brott enligt detta kapitel på samma sätt som i nuläget med undantag för andra brott som avser finansiering av terrorism, finns det i detta alternativ skäl att ändra brottsbeteckningen för finansiering av brottet i fråga till ”finansiering av brott för terrorism”. Brottsbeteckningen för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp föreslås vara ”finansiering av terrorism”.

Ett alternativ för utveckling av bestämmelserna är att dela in brotten som avser finansiering av terrorism i två olika paragrafer enligt deras allvarlighetsnivåer så att det finns en grundläggande gärningsform och en mindre allvarlig gärningsform eller en grundläggande gärningsform och en grov gärningsform. Problemet med detta alternativ kan anses vara först och främst det att brott som anknyter till terrorism och finansiering av dessa i regel är gärningar som ska betraktas som allvarliga. Även ett litet penningbelopp kan vara av avgörande betydelse vid begåendet av en terroristattack. Skillnaderna i finansieringsbrotten kan beaktas tillräckligt genom omfattande straffskalor och genom en möjlighet att enligt 6 kap. i strafflagen döma ut straff som understiger minimistraffet enligt straffskalan i mindre allvarliga fall, döma ut böter även om det inte är möjligt enligt straffskalan och t.o.m. i vissa fall inte döma ut något straff över huvud taget. Det är inte heller entydigt vilka omständigheter som är avgörande för att ett finansieringsbrott ska kunna anses vara grovt. De kan också snarare gälla finansiering av brott för terrorism än finansiering av terrorism, dvs. en terrorist eller terroristgrupp. I fråga om detta utvecklingsalternativ ska det också tas hänsyn till att det är svårt att samordna den fundamentala skillnaden i allvarlighetsgrad mellan finansiering av brott och andra finansieringsbrott.

På grund av det som konstaterats ovan kan det bästa alternativet anses vara att placera brott som avser finansiering av terrorism i två paragrafer (nya 34 a kap. 10 och 11 § i strafflagen) i stället

för i tre, som i den gällande lagen. I den första föreskrivs det om finansiering av brott för terrorism och i den andra om finansiering av terrorism, varvid den senare paragrafen omfattar finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp. Sammanslagningen av bestämmelserna om finansiering av en terrorist och om finansiering av terroristgrupp möjliggörs genom att samma straffskala alltså föreslås för dem, enligt vilken gärningsmannen döms till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Det finns skäl att i 11 § om finansiering av terrorism konstatera att vad som annars föreskrivs i den paragrafen inte tillämpas, om gärningen utgör brott enligt 10 §, dvs. om gärningen ska betraktas som straffbar finansiering av brott för terrorism. Detta motsvarar nuläget, enligt vilket en gärning inte kan betraktas som straffbar finansiering av en terrorist eller finansiering av terroristgrupp om den ska betraktas som finansiering av ett terroristbrott.

Finansiering av brott för terrorism antas i regel i praktiken gälla framför allt finansiering av brott som begås i framtiden av en annan person eller av andra personer, inte finansiering av brott som begås av finansiären själv. Det är dock inte nödvändigtvis så. En person kan också samla in tillgångar för att han eller hon planerar att begå ett terroristbrott ensam eller att delta i ett sådant brott tillsammans med någon annan eller några andra personer. Således kan man också i fråga om finansiering av brott för terrorism i straffbestämmelsen när det gäller gärningsmannens syfte eller vetskap använda formuleringen ”för begående av brott”, som innefattar uttrycken ”för att finansiera” och ”med vetskap om att de ska användas till att finansiera”, som ingår i den gällande bestämmelsen och som därmed alltså också uppfyller de krav som följer av de internationella förpliktelserna. Ändringen återspeglar också i detta fall den möjliga kretsen av gärningsmän för ett framtida brott, dvs. det att finansiären kan agera för att främja begående av ett brott som begås av finansiären själv eller ett brott som begås av någon annan. Inte heller denna ändring kan i regel anses utvidga området för straffbarhet jämfört med nuläget.

I paragrafen om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, dvs. finansiering av terrorism, kan formuleringarna ”för att finansiera” och ”med vetskap om att ...” alltså användas för att beskriva gärningsmannens syfte och vetskap. Det är i de situationer som avses i den paragrafen fråga om allmän finansiering av en person eller en grupp utan samband med ett framtida brott, för vilket de gällande formuleringarna faller sig mer naturligt och även i övriga avseenden lämpar sig bättre. I dessa situationer är det dessutom sällan fråga om finansiering av finansiärens egen verksamhet.

Specificering av det brott som finansieras

Enligt 34 a kap. 5 § 1 mom. i strafflagen är det på grundval av paragrafhänvisningar straffbart att finansiera något terroristbrott som är straffbart enligt det kapitlet, med undantag av de andra finansieringsbrott som är straffbara enligt de följande två paragraferna. Enligt förarbetena till lagen (RP 135/2020 rd, s. 42 och 43) ska finansiärens avsikt eller vetskap fokusera på att finansiera ett visst brott som avses i momentet, men det brott som finansieras behöver inte ha preciserats i detalj t.ex. i fråga om tidpunkten för gärningen eller gärningssättet. Tillämpningen av strafflagens 34 a kap. 5 § 1 mom. är förknippad med utmaningar när det gäller att i detalj precisera det brott som finansieras. Den gällande bestämmelsen kan nämligen tolkas så att det finansierade brottet ska kunna anges ingå i en specifik paragraf i 34 a kap. och i en relaterad specifik brottsbeteckning.

I vissa fall kan finansiären agera i en situation där tillgångarna är avsedda att eller enligt finansiärens vetskap kommer att användas för begående av ett brott som är straffbart enligt 34 a kap., men det brott som finansieras med hänsyn till omständigheterna vid tidpunkten för finansieringsgärningen och de omständigheter som finansiären då haft vetskap om inte nödvändigtvis kan identifieras som ett specifikt brott (enligt paragraf och brottsbeteckning).

Det kan anses vara motiverat att straffbarheten av finansiering av ett brott ska omfatta alla situationer i vilka det inte är säkert vilket brott enligt 34 a kap. i strafflagen som ska begås med hjälp av tillgångarna, men finansiären har som syfte att eller vetskap om att tillgångarna ska användas till att främja något brott enligt kapitlet. Att ge eller samla in tillgångar för begående av vilket som helst brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. är en allvarlig och klandervärd gärning. En regleringslösning är att föreskriva att det är straffbart som finansiering av brott för terrorism att en finansiär direkt eller indirekt ger eller samlar in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. och att i motiveringen precisera att det kan förbli oklart vilket brott enligt strafflagens 34 a kap. finansieringsgärningen har varit avsedd att finansiera.

När paragrafhänvisningarna i 34 a kap. 5 § 1 mom. i strafflagen slopas och det i fortsättningen hänvisas till hela kapitlet innebär det att eventuella nya brott med anknytning till terrorism som i framtiden kriminaliseras ska betraktas som brott som finansieras om de inte uttryckligen utesluts ur tillämpningsområdet för den straffbestämmelse som gäller finansieringsbrott.

Även när det gäller finansiering av brott för terrorism kan det i motiveringen till paragraferna konstateras att gärningsmannen i praktiken försöker bidra till att ett brott fullbordas.

2.5.4.10 Resa i syfte att begå ett terroristbrott och främjande av sådan resa

Enligt 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen ska det betraktas som en straffbar resa i syfte att begå ett terroristbrott när gärningsmannen reser till en annan stat i avsikt att där begå ett i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a, 5 b eller 5 e § avsett brott. Det är således straffbart att resa i syfte att begå andra terroristbrott enligt 34 a kap. i strafflagen än främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott (5 d §). Enligt 2 mom. i paragrafen är försök straffbart.

Enligt 34 a kap. 5 d § 1 mom. ska det betraktas som straffbart främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott när gärningsmannen i avsikt att främja att ett brott som avses i 5 c § 1 mom., dvs. ett resebrott, begås hjälper någon med råd, dåd eller på något annat sätt. Enligt det förtydligande 2 mom. tillämpas bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp inte på en gärning som avses i 1 mom.

Internationella jämförelseuppgifter om resebrott

Den internationella jämförelsen ger vid handen att det finns stora skillnader mellan de olika jämförelsestaternas lagstiftning. I vissa stater (Sverige, Norge, Tyskland, Estland och Belgien) har resa i syfte att begå vissa brott kriminaliserats antingen genom paragrafhänvisningar eller genom att de reserelaterade brotten har specificerats på något annat sätt. I vissa jämförelsestater (Förenade kungariket och Nederländerna) har resebrott inte kriminaliserats uttryckligen.

Enligt 114 j § första stycket i Danmarks strafflag är det straffbart, utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket, att en person som är dansk medborgare eller som bor i Danmark olovligt reser in till ett område enligt tredje stycket eller vistas där. Enligt det stycke som det hänvisas till gäller det ett område där en i 114 e § avsedd grupp eller sammanslutning är part i en väpnad konflikt. Paragrafhänvisningen innebär att det är fråga om en grupp eller sammanslutning som begår eller som har för avsikt att begå i 114, 114 a, 114 b, 114 c eller 114 d § avsedda brott (brott som begåtts i terroristiskt syfte, finansiering av terrorism, rekrytering, tagande av värvning, tillhandahållande av utbildning och deltagande i utbildning). Enligt paragrafens andra stycke tillämpas första stycket inte på inresa och vistelse för utförande av danska, utländska eller internationella offentliga tjänster eller uppdrag.

I Danmark kan justitieministern enligt 114 j § tredje stycket i strafflagen efter att ha hört utrikesministern och försvarsministern utfärda föreskrifter, med stöd av vilka ett område hör till tillämpningsområdet för 1 stycket. Folktinget kan upphäva reglering som utfärdats av justitieministern. Justitieministern och en person som denna befullmäktigat kan enligt fjärde stycket på ansökan ge en person tillstånd att resa in till ett i första stycket avsett område eller vistas där, om inresan eller vistelsen har ett identifierbart syfte. Tillståndet kan också omfatta en grupp personer som anknyter till en viss verksamhet eller organisation. Enligt paragrafens femte stycke kan justitieministern fastställa detaljerade regler om lämnande av ansökningar enligt fjärde stycket och bestämma att ändring i tillståndsbeslut enligt fjärde stycket inte får sökas hos förvaltningsmyndigheten.

Enligt artikel 421-2-6 i den franska strafflagen är förberedelse till vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte straffbart bl.a. i situationer där gärningsmannen vistas utomlands i ett område där en terroristgrupp är verksam, förutsatt att förberedelserna också har samband med ett enskilt projekt som syftar till att genom åtgärder som väcker rädsla eller terrordåd allvarligt störa den allmänna ordningen och att de kännetecknas av innehav, förvärv, försök till förvärv eller tillverkning av föremål eller ämnen som sannolikt medför fara för andra.

Jämförelser med lagstiftningen i andra stater försvåras till denna del av samma omständigheter som ovan i avsnitt 2.5.2.5 överlag har konstaterats försvåra användbarheten av internationella jämförelser. Det är fråga om en omfattande helhet av bestämmelser om en viss typ av brott, dvs. i detta fall terroristbrott, och dessutom varierar lagstiftningsteknikerna och formuleringarna av bestämmelserna t.ex. med avseende på hur exakta de är. Även bestämmelserna om medverkan till brott och sammansvärjning kan vara relevanta.

Den gällande bestämmelsen om resebrott

Den första frågan i anslutning till 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen gäller huruvida det är motiverat att avgränsa straffbar resa så att det gäller gärningsmän som reser för att begå ett brott. Ovan har man kommit fram till att uttrycket ”för begående av brott” ska användas i straffbestämmelserna när det gäller brott som kan främja förutom ett brott som kommer att begås av gärningsmannen även ett brott som kommer att begås av någon annan eller några andra personer.

Ett reserelaterat brott som är syftet för en resa kan i sig främja ett brott som begås av någon annan eller några andra personer, men den aspekten omfattas i betydande grad också av formuleringen ”i avsikt att begå”, eftersom 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen omfattar alla brott som avses i 34 a kap. med undantag av brott för främjande av resa. Det är uttryckligen av betydelse i vilken mån de brott som det hänvisas till kan gälla främjande av ett brott som begås av en annan person eller av flera andra personer. Ingen nämnvärd straffbarhetsrelaterad brist uppstår, även om inte formuleringen ”för begående av brott” används i denna bestämmelse. Det är alltså motiverat med tanke på straffbarheten att gärningsmannen reser i avsikt att begå ett visst brott.

När det gäller resebrott ska gärningsmannens syfte vara inriktat på begående av ett visst brott som det hänvisas till i 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen i den stat till vilken gärningsmannen reser, men typiskt för detta brott, liksom för andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen, är att det brott som utgör syftet för resan inte behöver specificeras i detalj med avseende på t.ex. gärningstidpunkt, föremålet för gärningen, gärningssättet eller den exakta platsen för gärningen (t.ex. RP 89/2021 rd, s. 38). Strafflagens 34 a kap. 5 c § kan dock tolkas så att det brott som utgör syftet för resan ska kunna anges ingå i en specifik paragraf i 34 a kap. och i en relaterad specifik brottsbeteckning. Det är således fråga om en likadan situation som vid finansiering av

ett terroristbrott enligt gällande lagstiftning, vilket kan anses vara problematiskt med tanke på grunderna för kriminalisering och den praktiska tillämpningen.

I vissa situationer kan gärningsmannen resa i en situation där det kan hända att den straffbara brottsliga verksamhet i terroristiskt syfte som utgör syftet för gärningsmannens resa med hänsyn till förhållandena under resan och de omständigheter som gärningsmannen då haft vetskap om inte nödvändigtvis kan definieras som ett specifikt brott (enligt paragraf och brottsbeteckning). I de alternativa handlingsmodellerna klarnar det slutligt först i destinationslandet vad som händer efter resan och vilken typ av terroristrelaterat brott som ska begås där. Då reser gärningsmannen inte uttryckligen för att begå ett visst brott. Alternativa händelseförlopp ska beaktas på samma sätt som i fråga om finansiering av brott. En lösning är att föreskriva att en resa är straffbar när gärningsmannen reser i avsikt att begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. och att i motiveringen precisera att det kan förbli oklart vilket brott enligt strafflagens 34 a kap. gärningsmannen reser utomlands för att begå.

Enligt formuleringen ovan blir också de situationer straffbara där gärningsmannen reser i avsikt att främja en resa som görs för begående av ett terroristbrott som är straffbart enligt gällande 34 a kap. 5 d § i strafflagen, vilket när det sker på destinationsorten enligt gällande lagstiftning inte kan utgöra ett syfte för resebrott. Det är motiverat att inkludera främjandebrott i bestämmelsen om resebrott, eftersom resor också kan leda till främjande av resebrott.

När paragrafhänvisningarna i 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen slopas och det i fortsättningen hänvisas till hela kapitlet innebär det att eventuella nya brott med anknytning till terrorism som i framtiden kriminaliseras ska betraktas som brott som utgör syfte för en resa om de inte uttryckligen utesluts ur tillämpningsområdet för den straffbestämmelse som gäller resebrott.

När det gäller destinationsorter grundar sig strafflagens 34 a kap. 5 c § 1 mom. på internationella förpliktelser som fastställts av Förenta nationerna, Europarådet och Europeiska unionen uttryckligen som en reaktion på ett visst fenomen, dvs. personer som reser utomlands i syfte att begå eller främja förövandet av terroristbrott (foreign terrorist fighters). På de internationella arenorna har det aldrig diskuterats huruvida också resor i terroristiskt syfte inom en stat bör kriminaliseras. Syftet med de internationella förpliktelserna är i synnerhet att ingripa i situationer där en person förflyttar sig till andra förhållanden som uttryckligen sporrar till eller på annat sätt främjar begåendet av terroristbrott.

Det medför inte nödvändigtvis något mervärde som utgör grund för straffbarhet att en person reser innanför statens gränser i syfte att begå något brott enligt 34 a kap. Situationen förändras inte i någon betydande grad t.ex. om en person reser i terroristiskt syfte från en stad till en annan innanför statens gränser. I och för sig kan det i en sådan situation i det skedet då resan görs eller redan före det vara fråga om ett terroristiskt brott som är straffbart enligt lag, t.ex. förberedelse till terroristbrott, om planen innefattar en resa till ett visst område för genomförande av en terrorattack. I detta sammanhang föreslås det inte att tillämpningsområdet för resebrott ska utvidgas så att det också omfattar resor innanför statens gränser.

Även i fråga om resebrott gäller principen att gärningsmannen i praktiken försöker bidra till att ett brott fullbordas. Detta behandlas i motiveringen till paragraferna.

I 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen föreskrivs det att om gärningsmannen på destinationsorten begår något sådant brott som enligt momentet kan utgöra syftet för resan, döms gärningsmannen inte separat för resa i syfte att begå ett terroristbrott. Också till dessa delar gäller det som ovan konstaterats om subsidiaritetsklausuler i samband med deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Det behöver inte föreskrivas om straffbestämmelsens förhållande till andra

straffbestämmelser, utan det räcker att detta förhållande behandlas i motiveringen till bestämmelserna.

Vidare finns det skäl att ändra beteckningen för resebrott av den anledningen att ordet ”terroristbrott”, som i nuläget ingår i brottsbeteckningen, i fortsättningen avser brott enligt de nya 34 a kap. 2 och 3 § i strafflagen, medan resebrott dock omfattar resor i syfte att begå samtliga brott som är straffbara enligt det nya 34 a kap. i strafflagen. Den nya brottsbeteckningen i kapitlets 12 § föreslås vara ”resa för terrorism”.

Vistelse i främmande stat i anslutning till resa

I avsnitt 2.5.4.6 ovan har det redan resonerats kring huruvida enbart vistelse inom ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp ska vara straffbart, och slutsatsen blev att det inte ska vara det. En central grund för denna slutsats var att enbart vistelse i ett visst område, utan andra åtgärder, kränker eller äventyrar inte i sig något rättsobjekt. Frågan om vistelse är relevant också när det gäller resebrott och begränsar sig inte heller i övrigt enbart till vistelse i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp.

Resebrottet fullbordas när personen anländer till destinationsstaten, dvs. den stat i vilken personen har för avsikt att begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen (RP 93/2016 rd. s. 36). Vistelsen i den stat som är föremål för resan börjar när personen anländer till staten. Sådan vistelse ökar i sig inte straffbarheten på något relevant sätt, eftersom vistelsen följer automatiskt efter ett resebrott som redan är straffbart och som också i fortsättningen är straffbart enligt strafflagens nya 34 a kap.

Situationen förändras i en situation där personen reser till en annan stat utan syfte att i denna stat begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen men ett sådant syfte uppkommer under personens vistelse i destinationsstaten. Denna typ av vistelse i en annan stat kan anses ha samband framför allt med fenomenet utländska terroriststridande, för vilket det enligt 6 a punkten i klämman i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och artikel 4 i Europarådets tilläggsprotokoll är utmärkande att personen reser till en annan stat än den där han eller hon är medborgare eller har sin hemvist, i syfte att begå eller bidra till ett terroristbrott. Denna typ av begränsning av straffbarheten i fråga om resenärer fanns ursprungligen också i fråga om resebrott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen. I bakgrunden finns ett syfte att ingripa i verksamhet där en person förflyttar sig till främmande förhållanden som främjar begående av brott som anknyter till terrorism.

Det är motiverat att komplettera bestämmelserna om resa för terrorism i det nya 34 a kap. 12 § 2 mom. i strafflagen så att till straff för resa för terrorism döms även den som för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt. När det gäller specificeringen av ett framtida brott som anknyter till vistelse gäller vad som ovan har konstaterats om situationer där gärningsmannen reser till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen. Det framtida brottet behöver inte specificeras enligt paragraf och brottsbeteckning.

De övriga brotten enligt strafflagens 34 a kap. omfattar inte i den gällande lagen och kommer inte heller i det nya 34 a kap. att omfatta den konstaterade vistelsegärningen, som på grundval av gärningsmannens syfte är ägnad att äventyra rättsobjekten. Genom att kriminalisera vistelsegärningen fyller man således en lucka i lagstiftningen. På grundval av brottsrekvisitet är det, när gärningen förutsätter en resa till en främmande stat, motiverat att föreskriva om gärningen i paragrafen om resa för terrorism.

Den vistelsegärning som föreslås bli straffbar är till den del snävare än den vistelse i ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller en terroristgrupp som behandlats i avsnittet om deltagande i en terroristgrupps verksamhet att det inte är straffbart att enbart vistas i ett visst område. Samtidigt förutsätter inte straffbarheten av den gärning som det nu är fråga om vistelse i ett visst område, vars definition och avgränsning medför betydande problem. I och med att verksamhet som främjar begående av terroristbrott enligt det nya 34 a kap. i strafflagen är straffbar i mycket stor utsträckning och kriminaliseringen ligger mycket långt från begående av terroristbrott är den verksamhetskrets som utgör grund för straffansvar och som anknyter till gärningsmannens syfte mycket omfattande.

Det är inte behövt eller annars motiverat att kriminalisera försök till vistelsebrott. Försök till vistelse omfattas i praktiken i betydande grad av kriminaliseringen av försök till resa till en annan stat för begående av brott som anknyter till terrorism. Ett vistelsebrott är också i övrigt till sin karaktär sådant att beslutet om att begå ett brott fattas medan vistelsen redan pågår. Straffbarheten av försök till brott kopplas av tradition till gärningar som framskrider stegvis till ett fullbordat brott. Ett exempel på ett sådant brott är resebrott, när det gäller en resa till en annan stat.

Bevarande av resebrott som ett separat brott

En resa för terrorism i bägge ovan angivna former har inte nödvändigtvis samband med en terroristorganisation eller en terroristgrupps verksamhet utan kan ha samband enbart med ett eget eller någon annan enskild persons framtida brott med anknytning till terrorism. Detta faktum talar för att resebrott ska behandlas separat från straffbestämmelserna om terroristgrupper, framför allt från bestämmelserna om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Resa för terrorism är i bägge ovan angivna former ett brott av förberedelseyp, vilket väcker frågan om resebrott eventuellt kan slås samman med förberedelse till terroristbrott. Den internationella jämförelsen visar att i jämförelsestaterna har förberedelsebrott, om ett sådant separat har föreskrivits vara straffbart, separerats från resebrott i lagstiftningen. Det som främst talar mot en sammanslagning är det att de brott som är målet med förberedelsebrott och resebrott föreslås avvika från varandra också i det nya 34 a kap. i strafflagen. Förberedelsebrott begås för begående av ett terroristbrott, medan ett resebrott kan begås för begående av vilket som helst brott som är straffbart enligt kapitlet. En annan aspekt som måste beaktas är skillnaden mellan straffskalorna för förberedelsebrott och resebrott, som man nedan kommer fram till att det ska finnas. För förberedelse till terroristbrott ska gärningsmannen dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år och för resa för terrorism ska straffet vara fängelse i högst tre år.

Främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott

Kriminaliseringen av brott som främjar resebrott enligt 34 a kap. 5 d § i strafflagen grundar sig på artikel 10 och 13 i direktivet om terroristbrott. I bakgrunden finns också punkt 6 c i klämman i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och artikel 6 i Europarådets tilläggsprotokoll samt avgränsningen av bestämmelsen om medhjälp i 5 kap. 6 § i strafflagen (bestämmelsen förutsätter att det brott som främjas, dvs. i detta fall ett resebrott eller ett straffbart försök till detta, de facto begås). Det är dock fråga om ett brott av medhjälpstyp, och därför har ordalydelsen i strafflagens 5 kap. 6 § utnyttjats i formuleringen. Tills vidare har det inte framkommit någon annan orsak att ändra ordalydelsen i 34 a kap. 5 d § i strafflagen än att de ändringar som görs i fråga om resor för terrorism i den föregående paragrafen måste beaktas i strafflagens nya 34 a kap. 13 §.

Om främjande av resa för terrorism beskrivs i allmänna ordalag i brottsrekvisitet för främjandebrott innebär det att det också blir ett straffbart främjandebrott att bidra till begående av ett vistelsebrott, med vilket avses att en person vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller inte varaktigt bor för att där begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen.

Det har i fråga om resebrott som är straffbart enligt gällande 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen och som i fortsättningen med vissa mindre ändringar är straffbart enligt strafflagens nya 34 a kap. 12 § 1 mom. inte funnits något annat alternativ än att kriminalisera främjandebrott som bidrar till ett resebrott, eftersom straffbarheten av ett främjandebrott enligt direktivet om terroristbrott inte får förutsätta att det resebrott som främjas eller ett straffbart försök till detta de facto begås. I bakgrunden till det vistelsebrott som är straffbart enligt strafflagens nya 34 a kap. 12 § 2 mom. finns ingen internationell förpliktelse och således inte heller någon förpliktelse att kriminalisera främjande av begående av brottet, oberoende av om vistelsebrottet eller ett straffbart försök till det begås. Eftersom vistelsebrott i viss mån kan anses vara ett exceptionellt och relativt långtgående brott som faller inom området för straffrättsligt ansvar är det tillräckligt att bestämmelsen om medhjälp i strafflagens 5 kap. 6 § tillämpas på sedvanligt sätt på fall som handlar om att främja begåendet av ett vistelsebrott.

I 34 a kap. 5 d § 2 mom. konstateras det att bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp inte tillämpas på en gärning som avses i 1 mom. Ovan har det ansetts att inga subsidiaritetsklausuler behöver tas in i det nya 34 a kap. i strafflagen. I fråga om 34 a kap. 5 d § 2 mom. i strafflagen handlar det dock om en annan typ av förtydligande bestämmelse, som det kan anses vara motiverat att bevara i 13 § i det nya kapitlet.

Främjandebrott som bidrar till ett resebrott är ett brott som är bundet till ett visst brott enligt strafflagens 34 a kap., och att binda det till andra brott enligt det kapitlet, t.ex. till paragrafen om förberedelse till terroristbrott, verkar inte vara ett realistiskt alternativ. Det ska särskilt noteras att precis som resebrott anknyter inte heller främjandebrott som bidrar till ett resebrott nödvändigtvis till en terroristorganisations eller terroristgrupps verksamhet, utan det kan också handla om att hjälpa en enskild person med researrangemangen när denna person reser i terroristiskt syfte. En sammanslagning med bestämmelserna om terroristgrupp kommer således inte i fråga.

En naturlig brottsbeteckning för brott enligt strafflagens nya 34 a kap. 13 § är ”främjande av resa för terrorism”.

2.5.4.11 Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott

Enligt 34 a kap. 5 e § 1 mom. i strafflagen är det straffbart som offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott att en person genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. på ett sådant sätt att uppmaningen eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett terroristbrott begås. Om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås, tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott (2 mom.).

Av uppgifterna från jämförelsestaterna framgår det att brottsrekvisitet för brott som gäller offentlig uppmaning i regel har beskrivits i allmänna ordalag t.ex. som offentlig uppmaning i den mån staterna ens har någon separat bestämmelse om offentlig uppmaning som har

anknytning till terroristbrott. Även i fråga om detta brott är det motiverat att den nationella lagstiftningen bygger på legalitetsprincipen, som kräver att bestämmelserna är noga avgränsade.

Strafflagens 34 a kap. 5 e §, som gäller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, trädde i kraft först i början av 2022. Det finns därför knappt någon praktisk erfarenhet alls av tolkningsfrågor eller av hur väl paragrafen fungerar.

I samband med införandet av strafflagens 34 a kap. 5 e § ansåg grundlagsutskottet (GrUU 34/2021 rd, stycke 11) att regleringen bör preciseras och förtydligas, eftersom mycket likartade uppmaningar kan bli straffbara på grundval av två olika bestämmelser (strafflagens 34 a kap. 1 och 5 e §). Lagutskottet ansåg dock att tillämpningsområdet för och förhållandet mellan strafflagens 17 kap. 1 §, 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten och den föreslagna nya 34 a kap. 5 e § är tillräckligt tydliga (LaUB 15/2021 rd, s.11). Lagutskottet ansåg dock att det i samband med den samlade utvärderingen av bestämmelserna om terroristbrott också finns skäl att bedöma hur bestämmelserna om uppmaningsbrott fungerar och om de är tillräckligt tydliga.

Det ramverk som gäller uppmaningsbrott och som är uppdelat mellan tre paragrafer (strafflagens 17 kap. 1 § samt 34 a kap. 1 och 5 e §) är inte lätt att få grepp om, men det har ändå ansetts vara motiverat och godtagbart 2021 i samband med kriminaliseringen av offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Varje paragraf har ett eget tillämpningsområde som är bundet till vissa villkor och som gör att bestämmelserna t.ex. inte kan slås ihop på något sätt. Tolknings- och tillämpningsproblem som uppdragats i praktiken skulle kunna tala för att regleringen behöver förtydligas eller ändras på något annat sätt, men sådana problem har inte kommit till känna. Således finns det skäl att i detta skede hålla fast vid den lagstiftningslösning rörande uppmaningsbrott som gäller tre brott och som infördes för bara några år sedan.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen och det faktum att den aktuella straffbestämmelsen är förknippad med känsliga yttrandefrihetsfrågor kräver en exakt reglering. Bestämmelsen om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott uppfyller även detta krav, trots att strafflagens gällande 34 a kap. 5 e § på samma sätt som strafflagens 17 kap. 1 §, som gäller offentlig uppmaning till brott, har formulerats i så allmänna ordalag som möjligt när det gäller hur uppmaningen eller förledandet begås, så att paragrafen omfattar flera olika uppmaningsmetoder och så att den inte behöver ändras t.ex. när kommunikationsmetoderna förändras och utvecklas. Av jämförelsestaternas lagstiftning framgår att uppmanings- eller anstiftansgärningen (hur uppmaningen görs och vad målgruppen uppmanas att göra) har beskrivits i mycket allmänna ordalag, i den mån staterna ens separat har kriminaliserat uppmaning som gärning.

På samma sätt som finansiering av ett terroristbrott (strafflagens 34 a kap. 5 §) och resa i syfte att begå ett terroristbrott (strafflagens 34 a kap. 5 c §) kan offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott gälla begående av andra brott som är straffbara enligt strafflagens 34 a kap., även om paragrafen om uppmaningsbrott i motsats till straffbestämmelserna om de två ovannämnda brotten inte innehåller paragrafhänvisningar.

Enligt motiveringen till strafflagens 34 a kap. 5 e § förutsätts det på samma sätt som i fråga om övriga gärningar som främjar terroristbrott inte att en uppmaning eller ett förledande till det terroristbrott som det uppmanas eller förleds till ska vara specificerat i detalj i fråga om tidpunkt, plats eller gärningssätt för att den offentliga uppmaningen ska leda till straff. För att det ska vara fråga om en straffbar gärning räcker det att gärningsmannen t.ex. offentligen uppmanar till att ge eller delta i utbildning i terroristiskt syfte eller till att ge pengar till en terroristgrupp. (RP 89/2021 rd, s. 43)

Motiveringen till strafflagens 34 a kap. som gäller uppmaningsbrott kan tolkas så att det brott som det uppmanats till ska kunna anges ingå i en specifik paragraf i 34 a kap. och i en relaterad specifik brottsbeteckning. Således är situationen till stor del likadan som i fråga om finansiering av ett terroristbrott och resa i syfte att begå ett terroristbrott. Även frågorna kring huruvida kriminaliseringen kan motiveras och hur väl den fungerar är åtminstone i viss mån desamma som i fråga om de två ovannämnda brotten. Genom offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott kan gärningsmannen uppmana till brottslig verksamhet som är straffbar enligt strafflagens 34 a kap. så att den verksamhet som det uppmanas till inte nödvändigtvis kan definieras som ett specifikt brott (det kan handla om t.ex. deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism eller deltagande i utbildning för terrorism). En sådan uppmaning är en allvarlig och klandervärd gärning. I motiveringen till straffbestämmelsen om uppmaningsbrott kan det konstateras att det kan förbli oklart vilket brott enligt 34 a kap. i strafflagen gärningsmannen strävar efter att ska begås till följd av uppmaningsgärningen.

Vidare finns det skäl att ändra beteckningen för uppmaningsbrott av den anledningen att ordet ”terroristbrott”, som i nuläget ingår i brottsbeteckningen, i fortsättningen avser brott enligt de nya 34 a kap. 2 och 3 § i strafflagen, medan uppmaningsbrott dock omfattar uppmaningar till att begå samtliga brott som är straffbara enligt det nya 34 a kap. i strafflagen. Den nya brottsbeteckningen i kapitlets 14 § föreslås vara ”offentlig uppmaning till terrorism”.

2.5.4.12 Definition av terroristgrupp

Strafflagens 34 a kap. 6 § innehåller definitioner av begreppen terroristiskt syfte, terroristgrupp och internationell organisation. I avsnitt 2.5.4.1 ovan har det förstnämnda och det sistnämnda begreppet behandlats, liksom även behovet av att flytta definitionsparagrafen till början av 34 a kap. i strafflagen.

Med terroristgrupp avses enligt 34 a kap. 6 § 2 mom. i strafflagen en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i 1 eller 1 a §, dvs. brott som begåtts i terroristiskt syfte eller brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Definitionen av terroristgrupp är viktig med tanke på 34 a kap. i strafflagen, eftersom det hänvisas till begreppet terroristgrupp i kapitlets 3, 4, 4 c, 5 b och 5 e §. Även de övriga paragraferna i kapitlet gäller gärningar som kan begås inom ramen för en terroristgrupps verksamhet, trots att paragraferna också omfattar verksamhet utanför en terroristgrupp.

I sitt betänkande (s. 74) konstaterar 2020-arbetsgruppen, som beredde de senaste betydande ändringarna i lagstiftningen, att man inte känner till att den definition av terroristgrupp som bygger på rambeslutet och det direktiv om terroristbrott som utfärdades efter det i praktiken skulle ha gett upphov till oklarheter eller problem, åtminstone inte med avseende på sammanslutningar som allmänt betraktas som terroristorganisationer. Direktivet om terroristbrott förutsätter att den definition som anges i direktivet och som ska tillämpas från fall till fall bevaras i strafflagstiftningen. I motiveringen till definitionsbestämmelsen kan delar av definitionen preciseras.

I detta sammanhang föreslås inget nationellt förfarande med förteckning över terroristgrupper när det gäller tillämpningen av den straffrättsliga definitionen av terroristgrupp. Aktörerna har bäst nytta av den nuvarande flexibla definitionen, inom ramen för vilken en sammanslutnings karaktär kan bedömas från fall till fall.

En nationell förteckning vore sannolikt åtminstone svår att samordna med definitionen enligt den EU-lagstiftning som måste följas, vilket i sig också ifrågasätter den nytta som förteckningen kan ge. Det kan också noteras att administrativa beslut om frysning av terroristiska tillgångar och förteckningarna i anslutning till dessa har en styrande betydelse med tanke på tillämpningen av bestämmelserna i strafflagen.

Det nationella förfarandet med förteckning över terroristgrupper, vilket tjänar tillämpningen av den nationella strafflagstiftningen, är också i övrigt förknippat med svåra frågor. För det första är det oklart på vilka grunder förteckningen ska göras. Hur förteckningssystemet ska fungera tangerar samma fråga (hur ska någon grupp t.ex. avgränsas i förteckningsbeslutet, då sammanslutningen inte nödvändigtvis har något namn, de personer som hör till den byts ut och gruppen kanske inte heller i övrigt kan avgränsas). Det är också oklart på vilket slags system förteckningen ska byggas upp och hur det ska upprätthållas.

Med hänsyn till det som anges ovan föreslås det inte i detta sammanhang att lagstiftningen ändras med avseende på definitionen av terroristgrupp.

2.5.4.13 Åtalsrätt

Enligt 34 a kap. 7 § i strafflagen beslutar riksåklagaren om väckande av åtal för brott som avses i strafflagens 34 a kap. Riksåklagaren bestämmer då också vem som ska utföra åtalet.

Som det konstaterats ovan har strafflagens 34 a kap. 7 § kommit till i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002. Arrangemanget i fråga om åtalsrätten säkerställer enligt motiveringen till paragrafen att särskild omsorg iakttas vid åtalsprövningen i samband med terroristbrott, vilket för sin del bidrar till att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna.

Åklagarmyndigheten kan genom sina verksamhetssätt säkerställa att den särskilt omsorgsfulla prövning när det gäller att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna som avses i förarbetena till strafflagens 34 a kap. 7 § fullgörs. Även i ärenden som gäller terroristiska brott kan normal praxis följas, enligt vilken förundersökningsmyndigheten ska lämna en underrättelse till åklagardistriktet enligt 5 kap. 1 § i förundersökningslagen. Riksåklagaren ger åklagardistriktet en anvisning om att riksåklagaren ska underrättas om alla ärenden som gäller sådana brott som avses i strafflagens 34 a kap. Riksåklagaren har möjlighet att åta sig ett ärende, om det finns särskilda skäl för detta på grund av det är fråga om ett prejudikat, en exceptionell eller allvarlig gärning eller någon annan motsvarande orsak.

Förutom vid terroristiska brott blir åklagaren också i fråga om flera andra brott tvungen att i förundersökningssamarbete och vid åtalsprövning överväga de grundläggande fri- och rättigheterna. Terroristiska brott har inte till denna del någon särskild ställning. Till exempel krigsförbrytelser hör till den lokala åklagarens åtalsprövningsrätt, trots att det, jämfört med terroristbrott, uppenbarligen i vissa situationer i praktiken är mycket mer krävande att tillämpa brottsrekvisiten för de brotten och att inhämta och lägga fram adekvat rättegångsmaterial. Vidare har praktiska erfarenheter visat att det inte i alla terroristiska brott som överförs till utredning och åtalsprövning uppstår sådana principiella frågor som gör att det inte är motiverat att ärendet sköts av de lokala åklagarna.

Åklagarmyndigheten har sedan 2017 genomfört ett utbildningsprogram för de åklagare som arbetar med krigsförbrytelser och terroristbrott. När sådana brott inkommer till Åklagarmyndigheten för behandling fördelas de i första hand mellan de åklagare som deltar i utbildningsprogrammet. Ett sedvanligt arrangemang av åtalsrätten stöder de utbildnings- och specialiseringsriktlinjer som redan fastställts vid Åklagarmyndigheten.

Inte heller de eventuella internationella dimensioner som terroristiska brott kan ha är i sig en grund för att en reglering som motsvarar strafflagens 34 a kap. 7 § ska hållas i kraft. Sådana dimensioner hör i fråga om olika brott till normalt förundersökningssamarbete och normal åtalsprövning. Om det misstänkta brottet har begåtts utomlands tillämpas 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen. Där konstateras det att det är åklagaren som ska besluta om förundersökning ska inledas, om det för att utreda brottet i Finland krävs riksåklagarens åtalsförordnande enligt 1 kap. 12 § i strafflagen. Paragrafen gäller alla brott, och den åklagare som sköter ärendet ska i samtliga fall kontakta Riksåklagarens byrå för att få ett åtalsförordnande. Ett krav på åtalsförordnande av riksåklagaren som har samband med undersökningen av ett brott som begåtts utomlands utgör således ingen grund för att med tanke på arrangerandet av åtalsrätten ge terroristiska brott en särskild ställning i förhållande till andra brott.

Med stöd av det som konstaterats ovan kan regleringen enligt 34 a kap. 7 § i strafflagen slopas.

2.5.4.14 Straffansvar för juridiska personer

Enligt 34 a kap. 8 § 1 mom. i strafflagen tillämpas på brott som nämns i det kapitlet vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer. Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer också på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 eller 1 a § eller 2 § 3 punkten samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom., 1 a § eller 2 § 3 punkten eller 4, 5 eller 5 c §.

Bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer i 34 a kap. 8 § i strafflagen grundar sig på EU-lagstiftningen, först på rambeslutet från 2002 och sedan på direktivet om terroristbrott, dock så att den nationella lagstiftningen i anslutning till paragrafens 2 mom. till vissa delar är något mer långtgående. Artikel 17 i direktivet förutsätter att rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott föreskrivs höra till straffansvaret för juridiska personer enligt följande:

* Rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning för begående av ett i gällande 34 a kap. 1 och 1 a § i strafflagen avsett brott (brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) och

* förfalskning och grov förfalskning för begående av brott enligt strafflagens gällande 34 a kap. 1 mom. 2–8 punkt och 2 mom. som begåtts i terroristiskt syfte, för begående av brott avseende radiologiska vapen enligt strafflagens 34 a kap. 1 a § som begåtts i terroristiskt syfte, för begående av deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt strafflagens 34 a kap. 4 § och för begående av resa i syfte att begå ett terroristbrott enligt strafflagens 34 a kap. 5 c §.

Det har i viss mån förblivit oklart varför man i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 i riksdagsbehandlingen har stannat för en mer omfattande reglering än rambeslutet när det gäller strafflagens 34 a kap. 8 § 2 mom. I samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott genomfördes de ändringar som förutsätts i direktivet, men i det skedet bedömdes inte de lagstiftningslösningar som valts i samband med rambeslutet på nytt.

I detta sammanhang anses det inte vara befogat att begränsa tillämpningsområdet för strafflagens gällande 34 a kap. 8 § 2 mom. i samband med att det flyttas till ett nytt kapitel så att det motsvarar bestämmelserna i direktivet om terroristbrott. Med hänsyn till det som konstateras nedan i fråga om förberedelse till terroristbrott kan begränsningen gälla förfalskning och grov förfalskning som begåtts för finansiering av brott för terrorism (strafflagens nya 34 a

kap. 10 §). Det ska finnas starka grunder för en sådan begränsning med tanke på terroristbrottslighetens allvarliga karaktär.

Samtidigt utvidgas i detta sammanhang inte kretsen för de brott i anknytning till rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som straffansvaret för juridiska personer omfattar. Kretsen är i nuläget densamma som i strafflagens 1 kap. 7 § 3 mom. 3 och 4 punkt, som gäller tillämpningsområdet för finsk straffrätt. I den nationella regleringen har man utgått från att de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som hör till internationella brott motsvarar de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som hör till straffansvaret för juridiska personer. Denna konsekvensaspekt har samband med att den bakomliggande EU-lagstiftningen till dessa delar är likadan i fråga om straffansvaret för juridiska personer (artikel 17 i direktivet om terroristbrott) och det territoriella tillämpningsområdet för strafflagstiftningen (artikel 19 i direktivet om terroristbrott).

I strafflagens nya 34 a kap. 15 § 2 mom., som gäller straffansvaret för juridiska personer, ska dock de ändringar göras som direkt föranleds av ändringarna i strafflagens nya 34 a kap. Detta gäller den ändrade numreringen av de paragrafer som det hänvisas till, den nya punkt som fogas till 1 mom. i den paragraf som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte och införandet av ett moment om grovt skjutvapenbrott i den nämnda paragrafen. Det ska också noteras att det föreslås att strafflagens nya 34 a kap. 4 §, som gäller förberedelse till terroristbrott, inte ska innehålla den 3 punkt som ingår i strafflagens gällande 34 a kap. 2 §, som gäller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Till denna del blir regleringen i praktiken inte snävare när man beaktar de grunder för strykningen av punkten som anges ovan i avsnitt 2.5.4.4 enligt vilka gärningarna enligt den punkten är straffbara som brott som begåtts i terroristiskt syfte (strafflagens gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 5 och 6 punkten och strafflagens nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 5 och 6 punkten).

För att de bestämmelser som i nuläget finns i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen ska kunna flyttas till strafflagens 34 kap. förutsätts att finansiering av brott som avses i ett internationellt avtal fogas till det sistnämnda kapitlets 13 §, som gäller straffansvar för juridiska personer, som ett brott som hör till ansvarsformen. Detta anknyter till artikel 5.1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, som förpliktar konventionsstaterna att införa ett ansvar för juridiska personer och som i Finland genomförs som straffansvar för juridiska personer. Detsamma gjordes i fråga om det brott som avses i momentet, i och med att bestämmelserna om brottet före genomförandet av rambeslutet från 2002 fanns i strafflagens 34 kap. (9 b §) och i och med att det i 13 § i det kapitlet föreskrevs att det som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer ska tillämpas på brottet i fråga. Alltsedan genomförandet av rambeslutet har det brott som i nuläget är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. hört till straffansvaret för juridiska personer med stöd av kapitlets 8 § 1 mom.

2.5.4.15 Att föreskriva om terroristbrott som internationella brott

Internationella brott enligt strafflagens 1 kap. 7 § 3 mom. är de brott som är straffbara enligt 34 a kap. (2 punkten), rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 1 eller 1 a § eller 2 § 3 punkten (3 punkten), samt förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom., 1 a §, 2 § 3 punkten eller 4, 5 eller 5 c § (4 punkten). I de paragrafer det hänvisas till i bestämmelsen föreskrivs det att brott som begåtts i terroristiskt syfte (1 §), brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte (1 a §), förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte (2 §), deltagande i en terroristgrupps verksamhet (4 §), finansiering av ett terroristbrott (5 §) och resa i syfte att begå ett terroristbrott (5 c §) är straffbara.

Bakgrunden till den gällande regleringen har redan behandlats i avsnitt 2.2.5. EU-lagstiftningen och andra internationella förpliktelser förutsätter inte uttryckligen att det ska föreskrivas om brotten i fråga som internationella brott. De har varit av betydelse att terroristbrotten till sin karaktär är allvarliga brott som också kan vara gränsöverskridande. Strafflagens 1 kap. har inte heller till fullo uppfyllt de krav som rambeslutet från 2002 och straffbestämmelserna i direktivet om terroristbrott ställer på det territoriella tillämpningsområdet, och man har velat undvika att göra ändringar i specifika bestämmelser om vissa brott i det kapitlet.

Vidare finns det skäl att fästa uppmärksamhet vid ”utlämna eller döm”-principen, som framgår av artikel 9.3 i rambeslutet från 2002 och av artikel 19.4 i direktivet om terroristbrott. Enligt dessa punkter ska varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet beträffande de brott som avses i rambeslutet och direktivet i de fall den vägrar att överlämna eller utlämna en person som misstänks för eller som dömts för ett sådant brott till en annan medlemsstat eller till ett tredjeland.

”Utlämna eller döm”-principen framgår också av artikel 14.3 i Europarådets konvention, som enligt artikel 9 i Europarådets tilläggsprotokoll ska tillämpas också på brott enligt tilläggsprotokollet. Enligt artikel 14.3 ska varje part vidta de åtgärder som fordras för att den ska kunna utöva domsrätt beträffande de brott som anges i denna konvention när den misstänkte befinner sig inom partens territorium och parten inte utlämnar honom eller henne till en part vars domsrätt grundar sig på en bestämmelse om domsrätt som återfinns även i den anmodade partens lag.

Strafflagens 1 kap. innehåller ingen grund för tillämpning av finsk lag som återspeglar ”utlämna eller döm”-principen. I kapitlets 8 § föreskrivs det emellertid att på brott som har begåtts utanför Finland och på vilket enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader tillämpas finsk lag, om den stat inom vars område brottet har förövats har begärt att åtal för brottet ska väckas vid finsk domstol eller med anledning av brottet har framställt begäran om att gärningsmannen ska utlämnas men begäran har avslagits. Tillämpningen av strafflagens 1 kap. 8 § har sina begränsningar i förhållande till ”utlämna eller döm”-principen. Paragrafen i fråga förutsätter att den stat inom vars område brottet har begåtts har begärt att brottet ska behandlas i en finsk straffprocess eller att gärningsmannen ska utlämnas med anledning av brottet. Begäran kan också framställas av en annan stat än den inom vars område brottet har begåtts. Dessutom begränsas tillämpningen av Finlands strafflag i enlighet med strafflagens 1 kap. 11 § av kravet på dubbel straffbarhet.

Enligt 1 kap 7 § i 1 mom. i strafflagen ska finsk lag tillämpas på brott som begås utanför Finland och vars straffbarhet oberoende av lagen på gärningsorten grundar sig på en internationell överenskommelse som är förpliktande för Finland eller på någon annan författning eller bestämmelse som är förpliktande för Finland. Av internationella överenskommelser framgår det dock inte ofta entydigt om det är meningen att den universella principen om kriminalisering som internationellt brott ska tillämpas i fråga om de brott som hör till överenskommelsens tillämpningsområde. Om ”utlämna eller döm”-principen ingår i överenskommelsen har emellertid också principen om kriminalisering som internationellt brott tillämpats (denna koppling behandlas närmare t.ex. i RP 232/2020 rd, s. 30 och RP 87/2022 rd, s. 26).

”Utlämna eller döm”-principen har i och för sig ingen större praktisk betydelse, eftersom när det finns en omständighet som utgör grund för finsk domsrätt enligt strafflagens 1 kap. och ett misstänkt brott kommer till kännä i Finland, är tröskeln för att avstå från lagstiftningsåtgärder (lämnande av ärende utan prövning, åtalseftergift och domseftergift) inte låg. Förutsättningarna för att avstå från åtgärder gäller i allmänhet inte heller brott av den allvarlighetsgrad som terroristbrotten har. Finlands lagstiftning möjliggör också i bred omfattning utlämnande av

personer som misstänks för terroristbrott. I varje fall talar det faktum att ”utlämna eller döma”-principen ingår i de internationella förpliktelser som är bindande för Finland för att det ska föreskrivas om terroristbrott som internationella brott.

Av betydelse när det gäller att föreskriva om terroristbrott som internationella brott är alltså de grunder som tidigare har konstaterats vara relevanta i samband med kriminalisering av terroristbrott och brott med anknytning till terroristbrott som internationella brott. Det finns i synnerhet skäl att betona att införandet av brottsspecifika undantagsbestämmelser i strafflagens 1 kap. ändrar dess enhetliga struktur, vilket gäller både de terroristbrott som är straffbara enligt 34 a kap. i strafflagen och rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott med anknytning till dessa.

Det ska också noteras att om det föreskrivs om ett brott som internationellt brott förpliktar det inte till straffprocessuell behandling i Finland t.ex. i situationer där brottet inte har någon koppling till Finland eller till finländare. När ett brott som begåtts utomlands ska undersökas i Finland med stöd av 3 kap. 8 § 1 mom. i förundersökningslagen behöver många olika aspekter beaktas när det gäller skälen till undersökningen och genomförandet av straffansvaret. Detta gäller också åklagarens prövning i sådana fall där inledandet av förundersökning av ett brott som begåtts utomlands enligt samma moment förutsätter ett beslut av åklagaren i anslutning till 1 kap. 12 § i strafflagen.

Varken de internationella förpliktelser som gäller terroristbrott och som är bindande för Finland eller folkrätten i övrigt utgör något hinder för att föreskriva om brotten i fråga som internationella brott. Det finns inte heller någon uppgift om att Finland skulle ha fått anmärkningar om eller i övrigt kritiserats för att det här föreskrivs om terroristbrott, och vissa brott som med stöd av direktivet om terroristbrott har anknytning till dessa, som internationella brott. En lagstiftningslösning som denna kan anses ge uttryck för att Finland förbundit sig till den internationella verksamheten för att bekämpa terroristbrottslighet.

Med tanke på allt det som konstaterats ovan är det inte heller möjligt att skilja åt terroristbrotten och bedöma om det finns skäl att föreskriva om ett enskilt brott som internationellt brott. Detta gäller också vissa rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott med anknytning till terroristbrott när man beaktar deras bakgrund, som har samband med direktivet om terroristbrott.

Det kan fortfarande anses vara motiverat att föreskriva om de brott som avses i 1 kap. 7 § 3 mom. 2–4 punkten i strafflagen som internationella brott. I momentets 3 och 4 punkt ska dock de ändringar göras som direkt föranleds av ändringarna i strafflagens nya 34 a kap. Detta gäller den ändrade numreringen av paragraferna, den nya punkt som fogas till 1 mom. i den paragraf som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte och införandet av ett moment om grovt skjutvapenbrott i den nämnda paragrafen. På samma sätt som i fråga om bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer ska det också noteras att det föreslås att strafflagens nya 34 a kap. 4 §, som gäller förberedelse till terroristbrott, inte ska innehålla den 3 punkt som ingår i strafflagens gällande 34 a kap. 2 §, som gäller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. I den nationella regleringen har man med hänsyn till den bakomliggande EU-lagstiftningen utgått från att de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som hör till internationella brott motsvarar de rån-, utpressnings- och förfalskningsbrott som hör till straffansvaret för juridiska personer.

2.5.4.16 Straffskalor

Allmänt

I regeringsprogrammet anges en åtgärd som i väsentlig grad anknyter till detta lagberedningsprojekt, nämligen att justera straffskalorna så att straffen för terroristbrott skärps. Till den del straffskalorna för terroristiska brott ändras handlar det inte om att straffen skärps genom ändringen. En egentlig skärpning av straffen kan endast anses ske när det finns straffpraxis, vilket saknas i fråga om de flesta brotten enligt strafflagens 34 a kap. Av de brott som är straffbara enligt kapitlet finns det tills vidare endast fyra domar, genom vilka sex straff har dömts ut.

Det är snarare fråga om att gärningarna bedöms på nytt på en allmän nivå på grundval av deras straffvärde (den klandervärdhet, skadlighet och farlighet som de tänkbara yttringarna av brottet i fråga ger uttryck för samt gärningsmannens skuld, sådan den framgår av gärningstypen). Straffskalorna ska vara tillräckligt omfattande, så att olika gärningsformer av samma brott kan beaktas på ändamålsenligt sätt. Detta gäller i synnerhet frågan hurdant samband och hur nära samband en annan gärning som är straffbar enligt 34 a kap. har med ett brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Grundlagsutskottet har i samband med att det bedömt bestämmelserna i strafflagens 34 a kap. först och främst flera gånger konstaterat att den terroristiska verksamhetens exceptionellt allvarliga karaktär måste vägas in vid bedömningen av proportionaliteten i metoderna för att bekämpa den (GrUU 26/2014 rd, s. 2/I, GrUU 37/2016 rd, s. 2, GrUU 20/2018 rd, s. 3, GrUU 1/2021 rd, stycke 3 samt GrUU 34/2021 rd, stycke 3). Vidare har utskottet i samband med behandlingen av bestämmelserna i kapitlet ansett att straffpåföljdens stränghet måste stå i rätt proportion till gärningens klanderbarhet, och att straffsystemet genomgående måste uppfylla proportionalitetskravet (rörande terroristbrott GrUU 37/2016 rd, s. 3 och GrUU 56/2016 rd, s. 6).

På grund av terroristbrottslighetens mångfald är det inte befogat att för brott som begåtts i terroristiskt syfte eller brott som främjar begåendet av sådana brott skapa en gemensam grundstraffnivå som bygger på en koppling till terrorism och som främst är bunden till ett minimistraff. Proportionalitetsprincipen förutsätter som en central straffrättslig princip att straffet motsvarar den oförrätt som gärningen som helhet representerar. Även terroristbrott ställs i fråga om allvarlighetsgrad i proportion till varandra och till andra brott utgående från gärningarnas straffvärde. Detta innebär att man vid justeringar och ändringar av straffskalorna ska beakta den klandervärdhet, skadlighet och farlighet som de tänkbara yttringarna av brottet i fråga ger uttryck för samt gärningsmannens skuld, sådan den framgår av gärningstypen. När det fattas beslut om straffskalorna är i vilket fall som helst gärningens syfte och koppling till terroristbrottslighet viktiga omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av brottets klandervärdhet och allvarlighetsgrad.

Straffskalorna sätter gränser för domstolarnas avgöranden. När domstolarna bestämmer ett straff, dvs. väljer straffart och mäter ut straffet, är de bundna till bestämmelserna i strafflagens 6 kap., enligt vilka många olika omständigheter ska beaktas vid bestämmandet av straff. Om en person har gjort sig skyldig till flera brott ska också bestämmelserna i strafflagens 7 kap., som gäller bestämmande av gemensamt straff, tillämpas.

Allmän straffpraxis ska beaktas, men i fråga om terroristbrott har någon sådan ännu inte bildats på grund av att så få domar tills vidare har meddelats. Det finns inte heller några riktlinjer från högsta domstolen om hur straffbestämmelserna ska tillämpas och straffen ska bestämmas när det gäller terroristbrott. I Finland bestäms straffen i allmänhet utifrån den nedre delen av straffskalan, och därför är minimistraffet i praktiken mer betydande än maximistraffet.

Domstolarna kan meddela avgöranden för bestämmande av straff som avviker från straffskalan för att t.ex. i lindriga fall undvika att straffen blir orimliga. Enligt 6 kap. i strafflagen är det möjligt att döma ut straff som understiger minimistrafvet enligt straffskalan, döma ut böter även om det inte är möjligt enligt straffskalan, om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse på viss tid, och också i vissa fall inte döma ut något straff över huvud taget. Dessa alternativ är dock avsedda att användas i exceptionella fall. Det är således inte motiverat att göra sådana ändringar i straffskalan som man redan på förhand kan anta att leder till att man allt oftare blir tvungen att välja exceptionella alternativ för att döma ut straff.

De internationella förpliktelser som är bindande för Finland ställer inga krav på minimi- och maximistrafvet, med undantag av att maximistrafvet för ledande av en terroristgrupp enligt artikel 15.3 i direktivet om terroristbrott ska vara fängelse i minst femton år eller åtta år och maximistrafvet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet ska vara fängelse i minst åtta år. Utgångspunkten för de internationella förpliktelserna är att straffen ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Internationell jämförelse

Riktlinjer om straffskalorna kan fås från lagstiftningen i andra stater, särskilt i jämförelsestater som upplevs vara av central betydelse för Finland. Omständigheter som försvårar jämförelsen av straffskalorna har behandlats i avsnitt 2.5.2.5.

Straffskalorna är bundna till det nationella straffsystemet, och har i det systemet ställts i proportion till straffen för andra brott. Straffskalorna i sig avslöjar inte heller mycket om vilken typ av straff som döms ut inom ramen för dem. Dessutom varierar brott av samma typ och t.o.m. med samma namn från en stat till en annan med avseende på straffbart beteende, vilket försämrar möjligheterna att jämföra straffskalorna sinsemellan. I den mån brotten är jämförbara sinsemellan kan de olika jämförelsestaternas straffskalor för brott med anknytning till terrorism konstateras avvika i hög grad från varandra.

Som en allmän observation om de nio jämförelsestaternas lagstiftningar kan det konstateras att betydligt strängare straff kan dömas ut för terroristiska brott enligt dem jämfört med Finlands straffskalor. Detta gäller i synnerhet maximistrafvet, men i vissa stater används även högre minimistrafvet än i Finland. Vissa jämförelsestaters lagstiftning innehåller emellertid också lindrigare straffskalor än vad som föreskrivs i Finland. Inte heller till dessa delar är alltså resultaten från den internationella jämförelsen således enhetliga. Närmare uppgifter om straffskalorna i de nio jämförelsestaterna framgår av betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott (s. 230–257), länk till betänkandet nedan:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166011>

Som exempel på jämförelsestaternas straffskalor och skillnaderna mellan dem presenteras för det brott som närmast motsvarar den form av deltagande i en terroristgrupps verksamhet som är straffbar i Finland. Enligt gällande 34 a kap. 4 § 1 mom. i strafflagen döms den som begår brottet i fråga till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Denna skala bevaras i 6 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap.

* *I Sverige* är maximistrafvet för deltagande i en terroristorganisation fängelse i högst fyra år. Om brottet är grovt döms gärningsmannen till fängelse i minst två och högst åtta år. Gärningen utgör inte ett brott om den är lindrig eller försvarlig med tanke på omständigheterna.

* *I Norge* är maximistrafvet för deltagande i en terroristorganisation fängelse i högst sex år.

* *I Danmark* döms den som bidrar till verksamheten för en sådan grupp eller sammanslutning som begår eller som planerar att begå vissa terroristiska brott till fängelse i högst åtta år.

* *I Tyskland* döms den som deltar i eller stöder en terroristisk sammanslutning i de allvarligaste fallen till fängelse i minst ett och högst tio år, och i mindre allvarliga fall till fängelse i minst sex månader och högst fem år.

* *I Estland* är straffet för gärningar med anknytning till en terroristorganisation fängelse i minst fem och högst femton år eller livstids fängelse.

* *I Förenade kungariket* döms den som tillhör en förbjuden organisation genom åtalsförfarande till fängelse i högst tio år och genom summariskt förfarande till fängelse i högst sex månader.

* *I Nederländerna* är straffet för deltagande i en organisation som syftar till att begå terroristbrott fängelse i högst femton år.

* *I Belgien* är straffet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet fängelse i minst fem och högst tio år.

* *I Frankrike* döms den som deltar i en grupp som grundats i syfte att förbereda ett terroristbrott till fängelse i högst tio år.

I vissa av de ovannämnda staterna kan också bötesstraff dömas ut vid sidan av fängelsestraffet.

Terroristbrott (brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte; 2 och 3 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte varierar enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen beroende på straffskalorna för de underliggande brotten. Enligt den lindrigaste skalan döms gärningsmannen till fängelse i minst fyra månader och högst tre år, och enligt den strängaste skalan (mord som begåtts i terroristiskt syfte) döms gärningsmannen endast till livstids fängelse.

Straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte grundar sig på tanken att ett brott ska leda till ett strängare straff när det begås i terroristiskt syfte. Detta förutsätts också i artikel 15.2 i direktivet om terroristbrott.

I Finland har tre domar meddelats om brott som begåtts i terroristiskt syfte (avsnitt 2.4.1). Ingen nämnvärd rättspraxis har således ännu utformats som skulle kunna utnyttjas i bedömningen av straffskalorna. Egentliga Finlands tingsrätt dömde den 15 juni 2018 en gärningsman till livstids fängelse för två mord och åtta mordförsök som begåtts i terroristiskt syfte. Pajanne-Tavastlands tingsrätt dömde den 31 oktober 2023 tre svarande, vid sidan av andra brott, för grova skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte och för medhjälp till sådant brott. Tingsrätten bedömde att ett fängelsestraff på närmare två och ett halvt år skulle mätas ut bara för det allvarligaste brottet, grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte. Östra Finlands hovrätt ändrade genom sin dom av den 1 oktober 2024 inte Pajanne-Tavastlands tingsrätts dom. Pajanne-Tavastlands tingsrätt dömde den 1 september 2025 svaranden till ett gemensamt fängelsestraff på sex år för offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, grovt skattebedrägeri och brott mot bestämmelserna i lagen om advokater. Domstolen specificerade inte i sin dom vilket straff som skulle ha dömts ut enbart för uppmaningsbrottet.

Straffskalorna enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. i strafflagen är omfattande, vilket gör det möjligt att på ett mycket konkret sätt ta hänsyn till brottets allvarlighetsgrad i utmätandet av straff. Skalorna har ställts i proportion till varandra med hänsyn till allvarlighetsgraden av de grundläggande brotten, som de normala straffskalorna för de grundläggande brotten ger uttryck för. Maximistraffen för brotten enligt momentet är högre än maximibrotten enligt de normala straffskalorna med undantag av mord, för vilket inget annat än livstids fängelse kan dömas ut, även om mordet skulle ha begåtts utan terroristiskt syfte. I fråga om flera brott är de maximala fängelsestraffen två år högre jämfört med den normala straffskalan.

Också minimistraffen är i fråga om vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte strängare än minimistraffen enligt den normala straffskalan. Det lindrigaste minimistraffet för brott som begåtts i terroristiskt syfte är fängelse i fyra månader. Minimistraffet för allvarliga brott som begåtts i terroristiskt syfte är fängelse i två år (grov misshandel, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott och kapning, när dessa begåtts i terroristiskt syfte). Minimistraffet för dråp under förmildrande omständigheter som begåtts i terroristiskt syfte är fängelse i fyra år och minimistraffet för dråp som begåtts i terroristiskt syfte är fängelse i åtta år.

Trots att minimistraffet i finsk praxis för utmätande av straff är mer betydande än maximistraffet leder de omfattande straffskalorna på det sätt som förutsätts också i EU-lagstiftning till att strängare straff kan dömas ut för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte jämfört med brott som begåtts utan ett sådant syfte. På grund av terroristbrottslighetens mångfald och varierande allvarlighetsgrad är det inte befogat att för brott som begåtts i terroristiskt syfte skapa ett gemensamt minimistraff som bygger på en koppling till terrorism. Med tanke på alla ovannämnda omständigheter som påverkar bedömningen av denna fråga är det inte befogat att ändra straffskalorna för brott enligt strafflagens gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. som begåtts i terroristiskt syfte, bortsett från ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Enligt gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen döms den som i terroristiskt syfte begått ett grovt skjutvapenbrott till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Strafflagens 41 kap., som gäller vapenbrott, har genom lagen om ändring av 17 och 41 kap. i strafflagen (514/2025), som träder i kraft i början av 2026, ändrats bl.a. så att minimistraffet för grovt skjutvapenbrott ändras från fängelse i fyra månader till fängelse i två år. Maximistraffet för brottet ska fortsättningsvis vara fängelse i fyra år.

Det nya minimistraffet för grovt skjutvapenbrott är avsevärt högre än det nuvarande minimistraffet för skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte och leder med hänsyn till strafflagens 6 kap. 9 § 1 mom. i praktiken till att straff döms ut i form av ovillkorligt fängelse. Minimistraffet på fängelse i två år ska anses vara tillräckligt också i situationer där ett grovt skjutvapenbrott har begåtts i terroristiskt syfte. Enligt gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen är maximistraffet för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte två år högre än vad maximistraffet för grovt skjutvapenbrott som begåtts utan terroristiskt syfte är i nuläget, och detta läge förändras inte heller i och med att strafflagens nya 41 kap. träder i kraft. Det högre maximistraffet och straffskalans omfattning gör det möjligt att döma ut ett strängare straff för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte än för motsvarande gärning som begåtts utan terroristiskt syfte. Med hänsyn till det som konstaterats ovan är det motiverat att det enligt den straffskala som fastställts för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte för den gärningen ska dömas ut fängelse i minst två och högst sex år.

Straffskalan för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte avviker från straffskalorna för alla andra brott som begåtts i terroristiskt syfte. Den nya straffskalan kan inte heller tydligt ställas i proportion till straffskalorna för vissa andra brott enligt det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i

strafflagen. Enligt den gällande regleringen ska den som begår ett brott enligt momentets 4 punkt dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sju år, och den som begår ett brott enligt 5 punkten ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Minimistrafvet för brott enligt dessa punkter är avsevärt lägre än minimistrafvet för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte, medan maximistrafvet för brotten enligt dessa punkter är högre än maximistrafvet för det nämnda brottet. Av denna anledning föreslås det att bestämmelserna om grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte ska ingå det nya 34 a kap. 2 § 2 mom. i strafflagen, varvid de moment som gäller mord som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte flyttas ett steg framåt. Enligt det nya 34 a kap. 2 § 2 mom. i strafflagen ska den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till grovt skjutvapenbrott dömas till fängelse i minst två och högst sex år.

Det föreslås att fyra nya brott tas in i förteckningen över brott som begåtts i terroristiskt syfte i det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i strafflagen. I momentets 3 punkt nämns grovt frihetsberövande som, om det begåtts i terroristiskt syfte, ska leda till fängelse i minst fyra månader och högst sex år (utan terroristiskt syfte fängelse i minst fyra månader och högst fyra år), i momentets 6 punkt nämns grov våldtäkt och grovt rån som, om de begåtts i terroristiskt syfte, ska leda till fängelse i minst två och högst tolv år (utan terroristiskt syfte fängelse i minst två och högst tio år), och i momentets 8 punkt nämns grov våldtäkt mot barn som, om det begåtts i terroristiskt syfte, ska leda till fängelse i minst fyra år eller livstids fängelse (utan terroristiskt syfte fängelse i minst fyra och högst tolv år).

Den som gör sig skyldig till ett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Detta brott avviker från brott som begåtts i terroristiskt syfte på så sätt att det är fråga om ett fristående brott som inte grundar sig på ett brott som är straffbart enligt strafflagen. Bestämmelserna om brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte ändras med undantag av paragrafbeteckningen inte när det nya 34 a kap. införs i strafflagen.

Straffskalan för brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte är inte en allmänt användbar straffskala som etablerats i samband med totalreformen av strafflagen. Samma straffskala används för vissa i gällande 34 a kap. i strafflagen angivna brott som begåtts i terroristiskt syfte, närmare bestämt deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott). Brott som faller utanför gällande 34 a kap. i strafflagen bedöms inte enligt samma straffskala.

När brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte kriminaliserades i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott beaktades i bedömningen av straffskalan (RP 30/2018 rd, s. 26) som jämförelse straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte. Bland annat beaktade man att för brott mot förbudet mot kemiska vapen och brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte döms det ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Ett faktum som talar för en bred straffskala ansågs vara det att gärningarna kan avvika avsevärt från varandra när det gäller deras allvar. I detta sammanhang har det inte ansetts finnas någon orsak att göra en annan bedömning än den som gjordes i samband med genomförandet av direktivet.

Förberedelse till terroristbrott (4 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen ska det för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte dömas ut böter eller fängelse i högst tre år. Straffskalan slogs fast i samband med genomförandet

av rambeslutet från 2002. Av de brott som anges i 34 a kap. i strafflagen används samma straffskala i fråga om deltagande i utbildning för ett terroristbrott.

Straffskalan för detta brott är inte en straffskala som etablerats i samband med totalreformen av strafflagen och som används allmänt i strafflagen. Utanför strafflagens 34 a kap. används samma skala i fråga om falsk angivelse (15 kap. 6 §), övergrepp i rättssak (15 kap. 9 §), registeranteckningsbrott (16 kap. 7 §), koppleri (20 kap. 10 §), grovt dataintrång (38 kap. 8 a §) och grovt döljande av olagligt byte (48 a kap. 4 a §).

Straff för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte har tills vidare aldrig utmätts, och således finns det ingen rättspraxis som kan utnyttjas i bedömningen av straffskalan.

När förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte kriminaliserades (RP 188/2002 rd, s. 43) fästes uppmärksamhet vid att straffskalan för det första ska stå i proportion till straffen för brott som begåtts i terroristiskt syfte och i synnerhet till straffen för försök till sådana. Dessutom ansågs det att straffskalan ska stå i proportion till de övriga kriminaliseringarna i fråga om förberedelse (bl.a. förberedelse till folkmord, förberedelse till högförräderi och förberedelse till allmänfarligt brott). I det sammanhanget konstaterades det också att ett maximistraff på tre år är lämpligt av den anledningen att det enligt rambeslutet ska vara möjligt att döma ut ett maximistraff på 15 år för ledande av terroristgrupp. Med denna motivering ansågs det att maximistraffet för förberedelsebrott ska vara fängelse i minst tre år.

Efter att brottet i fråga kriminaliserades har lagstiftningsmiljön för förberedelsebrott förändrats så att sedan 2013 är följande förberedelsebrott straffbara: förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa (strafflagens 21 kap. 6 a §, fängelse i minst fjorton dygn och högst fyra år), förberedelse till tagande av gisslan (strafflagens 25 kap. 4 a §, fängelse i minst fjorton dygn och högst tre år) och förberedelse till grovt rån (strafflagens 31 kap. 2 a §, fängelse i minst fjorton dygn och högst tre år).

I sitt betänkande om den kommande helhetsöversynen hänvisade 2020-arbetsgruppen till att det i samband med ändringen av bestämmelserna om finansiering av brott för terrorism i remissyttrandena om utkastet till regeringens proposition hade konstaterats finnas ett behov av att se över straffskalan för förberedelse av brott som begås i terroristiskt syfte.

Det föreslås att förberedelsebrottet i fråga kriminaliseras som förberedelse till terroristbrott i det nya 34 a kap. i strafflagen (4 §). Det föreslås att bestämmelserna i samband med att de inkluderas i det nya kapitlet ändras så att också förberedelse till brott som ska begås av någon annan blir straffbart ("för begående av ett terroristbrott") och att straffbarheten utvidgas till att gälla hantering av varje sådant föremål eller ämne som i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa ska vara straffbart som förberedelse till terroristbrott. Dessa ändringar är inte i sig av den typen att straffskalan med anledning av dem skulle behöva ändras t.ex. så att den blir bredare än vad den är nu.

Straffskalan för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är avsevärt lindrigare än straffskalorna för andra brott som är straffbara enligt gällande 34 a kap. i strafflagen med undantag av skalan för deltagande i utbildning för ett terroristbrott, som behandlas separat nedan. Förberedelse till terroristbrott kan dock främja begåendet av ett terroristbrott på ett sätt som i vissa situationer kan jämföras med främjande som sker genom andra brott enligt kapitlet. Förberedelse till terroristbrott kan dessutom anknyta till ett terroristbrott som ska begås snabbt, vilket innebär att sambandet med det brott som förbereds inte nödvändigtvis är avlägset. En annan aspekt som talar för en bred straffskala när det gäller förberedelse till terroristbrott är det

att de brott som förberedes kan skilja sig från varandra avsevärt i fråga om allvarlighetsgrad och att brotten också omfattar t.ex. brott mot liv som begås i terroristiskt syfte.

Straffskalan för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är lindrigare än skalan för förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa, trots att främjande av terroristbrott uttryckligen kan anses vara en allvarlig gärning med hänsyn till att terrorismbrottslighet ytterst allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen och människors liv, hälsa och säkerhet. På grundval av terroristbrottens ovannämnda karaktär ska de också i regel anses vara allvarligare än de brott för vilka det i strafflagen utanför 34 a kap. har föreskrivits en straffskala enligt vilken gärningen leder till böter eller fängelse i högst tre år.

Utifrån det som konstaterats ovan bör det för förberedelse till terroristbrott föreskrivas en straffskala enligt vilken böter inte kan dömas ut för gärningen. Eftersom förberedelsegärningarna på olika sätt och med varierande betydelse främjar begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte och eftersom också brottens allvarlighetsgrad varierar avsevärt, är det viktigt att straffskalan för förberedelse till terroristbrott är tillräckligt bred.

Minimistraflets betydelse accentueras i praxisen för utmätande av straff. I regel måste straffet för förberedelsebrott vara lindrigare än straffet för det brott som förbereds och för försök till sådant brott. I detta fall kan det dock anses vara motiverat att fängelse i fyra månader föreskrivs som minimistraff för förberedelse till terroristbrott, vilket i sig motsvarar det minimistraff som gäller för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte. Till dessa delar ska det allmänt taget beaktas att förberedelse till terroristbrott, särskilt då det bidrar till begående av en gärning som måste karaktäriseras som en terrorattack (t.ex. brott mot liv och hälsa), till sin klandervärdhet och också till sin betydelse kan jämföras med vissa gärningar som enligt det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. i strafflagen är straffbara som brott som begåtts i terroristiskt syfte och som även med tanke på begåendet av en terrorattack i viss mån kan betraktas som gärningar av förberedelsekaraktär. På grund av att förberedelsebrottet i fråga är av terroristisk karaktär kan det också anses vara motiverat att minimistraflet för brottet är högre än minimistraflet för förberedelse till grovt brott mot liv och hälsa.

När det gäller maximistraflet för förberedelse till terroristbrott kan det på grund av brottets terroristiska karaktär anses vara motiverat att maximistraflet är högre än maximistraflet för förberedelse till grovt brott mot liv och hälsa, som är fängelse i fyra år. Det är dock befogat att spara de strängaste maximistrafte till de brott enligt strafflagens nya 34 a kap. som är allvarligast och mest klandervärda och som främjar begående av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Av de maximistraff som används i strafflagen är fängelse i sex år ett lämpligt maximistraff för förberedelse till terroristbrott.

Enligt det som konstaterats ovan ska för förberedelse till terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Straffskalan är exceptionell, men redan de straffskalor som används i gällande 34 a kap. i strafflagen avviker till stor del från de skalor som används mest. Dessutom används den konstaterade straffskalan redan i fråga om vissa brott enligt gällande 34 a kap. i strafflagen, och den kommer på det sätt som anges nedan alltså också att användas i det nya 34 a kap.

Den föreslagna straffskalan för förberedelse till terroristbrott innebär att straffskalan blir bredare och innefattar ett strängare maximistraff än vad som gäller för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte och som främjas genom förberedelsebrottet. Detta drag är typiskt också för andra brott enligt gällande 34 a kap. i strafflagen (deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott) i fråga om vilka samma minimistraff gäller som används i strafflagens

gällande 34 a kap., och också enligt det nya 34 a kap. bör detta minimistraff användas i fråga om flera brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Förhållandet mellan straffskalorna för terroristbrott har behandlats i tidigare lagberedningsprojekt som gällt ändringar av lagstiftningen om terrorism. Detta har i synnerhet gällt finansiering av terrorism (senare finansiering av ett terroristbrott). Minimistraffet för brottet i fråga är detsamma som minimistraffet för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte, och maximistraffet är högre än maximistraffet för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte. I fråga om finansieringsbrott har det konstaterats att brottets straffbarhet bör anpassas till hur allvarligt det brott är som finansieras (RP 89/2021 rd, s. 27 och tidigare regeringspropositioner som det hänvisas till där). I denna punkt i förarbetena till lagen förtydligas det att straffskalan för finansiering av terrorism inte alls är avsedd att tillämpas i hela sin vidd i fråga om alla terroristbrott som kan finansieras. Detta är förknippat med en möjlighet att i exceptionella situationer under vissa förutsättningar enligt 6 kap. i strafflagen döma under straffskalan eller döma ut böter också i sådana fall där böter inte kan bestämmas enligt skalan. På så sätt kan man förhindra att straffen blir orimliga. Dessa aspekter bör beaktas också när det gäller förberedelse till terroristbrott och även andra brott enligt det nya 34 a kap. i strafflagen, vars straffskalor står i samma proportion till straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Ledande av terroristgrupp (5 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 3 § 1 mom. i strafflagen ska den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. eller 1 a § eller ett straffbart försök till ett sådant brott eller ett sådant brott som avses i 2 § för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst två och högst tolv år. Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet endast har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten, ska med stöd av 2 mom. i samma paragraf för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för ett i 1 § avsett brott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet eller för ett straffbart försök till ett sådant brott eller för ett i 2 § avsett brott (3 mom.).

Ledande av terroristgrupp kriminaliseras i 5 § i det nya 34 a kap. i strafflagen. Det ska vara straffbart att leda en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett terroristbrott eller gjorts förberedelse till terroristbrott. Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott som personen i fråga själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet.

Hittills har inga straff dömts ut för ledande av terroristgrupp, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma frågor som gäller straffskalan.

Till följd av EU-lagstiftningen finns i 34 a kap. 3 § i strafflagen två brott med olika allvarlighetsgrad och två straffskalor. De lindrigaste brotten enligt 1 § 1 mom. 1 punkten som begåtts i terroristiskt syfte omfattas enligt 2 mom. av den lindrigare straffskalan. Till följd av EU-lagstiftningen ingår i punkten olaga hot och falskt alarm, och till följd av skyldigheterna enligt Europarådets konvention ingår grovt brott mot offentlig frid som avses i 24 kap. 4 § 2 punkten i strafflagen och straffbar användning av kärnenergi som avses i 44 kap. 10 § i strafflagen.

År 2021 gav Europeiska kommissionen Finland en officiell anmärkning om genomförandet av direktivet om terroristbrott. Enligt anmärkningen är det högsta möjliga straffet enligt strafflagen för ledande av terroristgrupp inte förenligt med minimikravet i artikel 15.3 i direktivet

(frihetsstraffets maximala längd ska vara minst 15 år). I sitt svar ansåg Finland att de nationella bestämmelserna motsvarar minimikravet. I svaret hänvisade Finland till strafflagens 2 c kap. 2 § 2 mom., 7 kap. 1 och 2 § samt 34 a kap. 3 §. Finland ansåg att artikel 15.3 i direktivet möjliggör den valda lagstiftningslösningen. Dessutom antog man att kommissionens uppfattning delvis byggde på att alla relevanta nationella bestämmelser inte ingick i den tabell med en jämförelse mellan direktivet och den nationella lagstiftningen som lämnades till kommissionen i samband med att direktivet genomfördes.

År 2023 skickade Europeiska kommissionen ett motiverat yttrande till Finland om genomförandet av direktivet om terroristbrott. I yttrandet tog kommissionen inte längre upp kravet på maximistraff för den som leder en terroristgrupp, och inte heller i övrigt genomförandet av de skyldigheter i direktivet som gällde straffrättsliga bestämmelser. Slutligen meddelade kommissionen den 13 mars 2024 att den avslutar det överträdelseförfarande mot Finland som gällde genomförandet av direktivet om terroristbrott.

Det är exceptionellt att brott av två olika allvarlighetsgrader och två straffskalor inkluderas i samma paragraf i strafflagen. Det bör också noteras att skillnaden mellan straffskalorna och därmed även den grundläggande skillnaden i allvarlighetsgrad är relativt liten mellan brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte (fängelse i minst fyra månader och högst tre år) och brott enligt 2 punkten som begåtts i terroristiskt syfte (fängelse i minst fyra månader och högst fyra år). Enligt den praxis som etablerats i Finland utgår straffmätningen från den nedre delen av straffskalan så att vikten av minimistraffet accentueras, vilket i praktiken minskar skillnaden mellan straffskalorna. Ledande av terroristgrupp kan betraktas som ett allvarligt brott även om endast ett brott som avses i strafflagens 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkt tills vidare har begåtts i gruppens verksamhet.

I det här sammanhanget kan man avstå från de två straffskalorna för ledande av terroristgrupp, så att straffet för det brottet alltid är fängelse i minst två och högst tolv år. I den nya paragrafen om ledande av terroristgrupp behöver straffbart försök inte anges, eftersom definitionen av terroristbrott kommer att täcka också försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Dessa ändringar innebär till skillnad från gällande bestämmelser att det också blir straffbart att leda en terroristgrupp i vars verksamhet det har gjorts ett försök till brott enligt strafflagens gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkt (2 § 1 mom. 1 punkten i det nya kapitlet) som begåtts i terroristiskt syfte. Det maximala fängelsestraffet på 15 år uppnås inte för försök till brott enligt den punkten, men det förutsätts inte heller i direktivet om terroristbrott.

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet (6 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet som avses i 34 a kap. 4 § i strafflagen (fängelse i minst fyra månader och högst åtta år) infördes i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002, då gärningen kriminaliserades med brottsbeteckningen ”främjande av en terroristgrupps verksamhet”.

Straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet är inte etablerad i samband med totalreformen av strafflagen och används inte allmänt. Av brotten i strafflagens 34 a kap. är straffskalan densamma för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott. Straffskalan är inte densamma för brott som inte ingår i gällande 34 a kap. i strafflagen.

En dom har meddelats för deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Den 1 september 2025 dömde Pajanne-Tavastlands tingsrätt svaranden till gemensamt fängelsestraff i sex år för offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, grovt skattebedrägeri och brott mot bestämmelserna i lagen om advokater. I domen specificerades inte vilket straff som skulle ha utdömts för enbart deltagandebrottet.

I förarbetena till lagen behandlas faktorer som inverkat på straffskalan för 34 a kap. 4 § i strafflagen (RP 188/2002 rd, s. 53/II). Maximistraffet valdes på basis av kravet i artikel 5.3 i rambeslutet. Liksom artikel 15.3 i det senare direktivet om terroristbrott förutsätter punkten att deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan beläggas med ett frihetsstraff med ett maximistraff på minst åtta år.

Dessutom konstateras det i förarbetena till lagen att även om strävan har varit att lämna bort de lindrigaste av de olika gärningssätten för deltagande i en terroristgrupps verksamhet, kan det dock i vissa situationer vara nödvändigt att använda också relativt lindriga straff. Därför föreslogs en omfattande straffskala. Samtidigt konstaterades det att den föreslagna straffskalan var densamma som för finansiering av terrorism (numera finansiering av ett terroristbrott). Valet av samma straffskala kunde enligt regeringens proposition motiveras med att gärningarna är av samma typ.

Enligt förslaget ska det vara straffbart att delta i begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Dessutom tar man i straffbestämmelsen in olika sätt att sköta en väsentlig uppgift (den gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen) som i nuläget endast nämns i motiveringen. Dessa ändringar bedöms inte utvidga området för straffbart beteende. De har inte heller någon nämnvärd betydelse när man bedömer lämpligheten i straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet bör även framöver vara tillräckligt vid för att den ska täcka olika allvarlighetsgrader av brott som begåtts i terroristiskt syfte. En terroristgrupps verksamhet kan också utifrån definitionen av terroristgrupp anses vara allvarlig och farlig, vilket talar för ett högt minimistraff och ett högt maximistraff.

Samtidigt bör det noteras att deltagande i en terroristgrupps verksamhet också kan gälla gärningar som endast begränsat främjar begåendet av terroristbrott, och ha en relativt avlägsen koppling både tidsmässigt och annars till ett terroristbrott som eventuellt kommer att begås i framtiden. Minimistraffet bör inte vara så högt att man i någon högre grad behöver ta till bestämmelserna i 6 kap. i strafflagen, som möjliggör exceptionella lösningar för att bestämma straff.

Enligt 34 a kap. 4 § i strafflagen är det straffbart som deltagande i en terroristgrupps verksamhet att främja alla brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Detta innebär att ett sådant deltagandebrott som främjar begåendet av ett annat brott har en vidare straffskala med ett strängare maximistraff än de brott som främjas genom ett deltagandebrott. Minimistraffet är också detsamma som för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte, och dessutom detsamma som för förberedelse till terroristbrott enligt förslaget.

Anpassningen av straffskalorna till varandra behandlas ovan i samband med bedömningen av straffskalan för förberedelse till terroristbrott. Det som konstateras om förberedelsebrott gäller också mer allmänt förhållandet mellan straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott som främjar dessa. Det här gäller såväl minimistraffet som maximistraffet.

Förhållandet mellan straffmätningen för främjande och straffen för de brott som främjas behandlades också i samband med kriminaliseringen av främjande av en terroristgrupps verksamhet (numera deltagande i en terroristgrupps verksamhet). Enligt vad som då konstaterades (RP 188/2002 rd, s. 54) gäller det att vid straffmätningen beakta att straffet för deltagande i verksamheten står i proportion till det straff som döms ut för den eventuella huvudgärningen och i synnerhet för medhjälp till den. Deltagande i verksamheten ligger längre från själva brottet än medhjälp. Om huvudbrottet inte har begåtts ska det straff som döms ut för deltagande ställas i förhållande till det straff som hade kunnat dömas ut för ett sådant fullbordat brott.

För närvarande kan man genom deltagande i en terroristgrupps verksamhet främja förberedelser till brott som begås i terroristiskt syfte. Enligt gällande 34 a kap. 2 § i strafflagen ska böter eller fängelse i högst tre år dömas ut för det sistnämnda brottet. Därmed är straffskalan för förberedelsebrott nu betydligt lindrigare än straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Proportionaliteten mellan straffskalorna för deltagande i en terroristgrupps verksamhet och förberedelse till terroristbrott som deltagandet främjar skulle förbättras om straffet för förberedelse till terroristbrott i enlighet med förslaget skulle vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Med hänsyn till de omständigheter som påverkar bedömningen kan den nuvarande straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet fortfarande anses vara motiverad.

Tillhandahållande av utbildning för terrorism (7 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 4 a § i strafflagen är straffet för meddelande av utbildning för ett terroristbrott fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Ursprungligen kriminaliserades meddelande av utbildning i paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet). Meddelande av utbildning fick en egen paragraf 2008 när Finland anslöt sig till Europarådets konvention. Då blev det också straffbart att utbilda en enskild person. Också straffskalan för främjande överfördes till den nya straffbestämmelsen. Det som konstateras ovan i samband med deltagande i en terroristgrupps verksamhet om straffskalans bakgrund och förhållande till straffskalorna för brott som gärningen främjar gäller också brottet meddelande av utbildning.

Av brotten i strafflagens 34 a kap. har vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, rekrytering för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott en straffskala som motsvarar skalan för brottet meddelande av utbildning. Straffskalan är inte densamma för brott som inte ingår i gällande 34 a kap. i strafflagen.

Hittills har inga straff dömts ut för meddelande av utbildning för ett terroristbrott, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalan.

Enligt förslaget ska det vara straffbart att ordna utbildning för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Det föreslås att bestämmelserna ändras i samband med att de flyttas till 7 § i strafflagens nya 34 a kap. så att det blir straffbart att ordna utbildning för ett visst brott (bedöms inte utvidga området för straffbart beteende) och försök att ordna utbildning jämföras med den fullbordade gärningen så att det blir straffbart. Brotsrekvisitet förenhetligas med rekvisitet för brottet deltagande i utbildning ("eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker"), som kriminaliseras i följande paragraf. Dessa ändringar har ingen nämnvärd betydelse när man bedömer straffskalans lämplighet för tillhandahållande av utbildning för terrorism.

Också straffskalan för tillhandahållande av utbildning för terrorism bör även framöver vara tillräckligt vid för att den ska täcka olika allvarlighetsgrader av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Särskilt i samband med bedömningen av straffskalan för förberedelse till terroristbrott ovan behandlas aspekten att straffskalan för brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte är vidare och har ett strängare maximistraff men samma minimistraff som flera brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Utgångspunkten är att tillhandahållande av utbildning för terrorism fortfarande ska betraktas som ett allvarligare och mer klandervärt brott än deltagande i utbildning för terrorism. Straffbarheten för tillhandahållande av utbildning ska enligt förslaget också gälla annan utbildning än sådan som ordnas i en terroristgrupps verksamhet, men t.ex. utbildning som ges till en enskild person kan främja allvarligare terroristbrott som är jämförbara med terroristbrott som begåtts i gruppens verksamhet. Samtidigt kan också brottet att tillhandahålla utbildning vara lindrigt och ha en avlägsen koppling till ett brott som i framtiden eventuellt begås i terroristiskt syfte. Även för detta brott bör man undvika lösningar där straffet bestäms på ett sätt som avviker från straffskalan. Proportionaliteten mellan tillhandahållande av utbildning för terrorism och förberedelse till terroristbrott som utbildningen främjar skulle förbättras om straffet för förberedelse till terroristbrott i enlighet med förslaget skulle vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Med hänsyn till de omständigheter som påverkar bedömningen kan den nuvarande straffskalan för brottet att ge utbildning fortfarande anses vara motiverad.

Deltagande i utbildning för terrorism (8 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 4 b § i strafflagen ska den som deltar i utbildning för ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst tre år. Straffskalan är densamma som för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt kapitlets 2 §.

Ovan konstateras i samband med förberedelse till terroristbrott att straffskalan inte etablerades i samband med totalreformen av strafflagen och inte används allmänt i strafflagen. I samband med förberedelsebrott behandlas också de brott som inte ingår i strafflagens 34 a kap. men har samma straffskala.

Paragrafen om brottet att delta i utbildning trädde i kraft vid ingången av 2015. Den straffskala som då föreskrevs för brottet motiverades bl.a. med att gärningen i viss mån jämfördes med förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 2 § (RP 18/2014 rd, s. 15), även om man också ansåg att sambandet mellan deltagande i utbildning och det huvudsakliga brottet, dvs. ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, är åtminstone något svagare än när det gäller de gärningar som beskrivs i den paragraf som gäller förberedelse. Hänsyn togs också till den rätt exceptionella, för finländska förhållanden rentav unika, karaktär som det deltagande i utbildning som föreslås bli straffbart har i egenskap av straffbar gärning. Då tog man också upp att det inte finns någon internationell förpliktelse som gäller straffskalan. Straffvärdet för deltagande i utbildning ansågs vara klart lägre än för ordnande av utbildning.

I Finland har två domar meddelats för deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Dessa domar behandlas i avsnitt 2.4.1. Det har alltså ännu inte uppkommit någon omfattande rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för bedömningen av straffskalan. Den 28 april 2023 dömde Helsingfors tingsrätt svaranden för det brottet till villkorligt fängelse i fyra månader. Den 31 oktober 2023 dömde Pääjätne-Tavastlands tingsrätt tre svarande bl.a. för deltagande i utbildning eller medhjälp till sådana brott. Om deltagandet i utbildning, som bedömdes vara det allvarligaste brottet, hade bedömts fristående borde straffet enligt tingsrätten ha utmätts till fängelse i klart

mer än ett halvt år, cirka åtta månader. Östra Finlands hovrätt ändrade inte domen från Päijänne-Tavastlands tingsrätt i sin dom av den 1 oktober 2024.

Enligt förslaget ska det vara straffbart att utbilda sig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Det föreslås att bestämmelserna om brottet att delta i utbildning ändras i samband med att de flyttas till strafflagens nya 34 a kap. så att det också blir straffbart som deltagande i utbildning för terrorism enligt 8 § i det nya kapitlet att utbilda sig för att främja brott som andra personer begår i framtiden ("för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till ett terroristbrott"). Detta i sig kräver ännu inte att straffskalan ändras t.ex. så att den blir vidare.

Straffskalan för deltagande i utbildning är avsevärt lindrigare än straffskalorna för andra brott som kriminaliseras i det gällande 34 a kap. i strafflagen, med undantag för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, som har samma straffskala som deltagande i utbildning. Det föreslås att straffskalan för förberedelsebrott ändras så att den som begår det brottet döms till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

När det gäller straffskalan för deltagande i utbildning för terrorism är samma aspekter relevanta som i samband med förberedelse till terroristbrott, även om deltagande i utbildning i vissa fall kan ha en mer avlägsen koppling till brott som begåtts i terroristiskt syfte än förberedelsebrott har. Deltagande i utbildning för terrorism kan främja begåendet av terroristbrott på ett sätt som i vissa fall kan vara jämförbart med främjande som sker genom andra brott i kapitlet. Brottet har inte heller nödvändigtvis en avlägsen koppling till det terroristbrott som är målet, eftersom det brott som främjas genom deltagandet i utbildning kan komma att begås kort efter utbildningen. Deltagande i utbildning främjar terroristbrott och förberedelse till terroristbrott på olika sätt och med varierande betydelse, vilket talar för en vid straffskala. Allvarlighetsgraden för de brott som främjas genom deltagande i utbildning varierar också betydligt. Deltagande i utbildning för terrorism kan vara så klandervärt och betydelsefullt för att främja i synnerhet en gärning som kan beskrivas som en terrorattack att det kan jämföras med vissa gärningar som kriminaliseras i strafflagens nya 34 a kap. 2 § 1 mom. som brott som begåtts i terroristiskt syfte. Minimistraffet för vissa sådana gärningar är fängelse i fyra månader. Eftersom deltagande i utbildning är förknippat med terrorism bör brottet i princip betraktas som allvarligare än de brott i strafflagen men inte i 34 a kap. som har samma straffskala.

Med stöd av de aspekter som tas upp ovan bör straffskalan för deltagande i utbildning liksom för förberedelse till terroristbrott inte inkludera böter. Fängelse i fyra månader föreslås som minimistraff.

När det gäller maximistraffet för deltagande i utbildning för terrorism gäller det att beakta att brottet i viss mån är exceptionellt och unikt jämfört med annan kriminell verksamhet av typen förberedelser. De strängaste maximistraffen bör reserveras för de mest allvarliga och klandervärda brotten i strafflagens nya 34 a kap. Av maximistraffen i strafflagen lämpar sig fängelse i fyra år som maximistraff för deltagande i utbildning för terrorism.

Med stöd av det som konstaterats föreslås alltså straffet för deltagande i utbildning för terrorism vara fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Straffskalan hör till de straffskalor som etablerades i samband med totalreformen av strafflagen. Bestämmelserna i strafflagens 6 kap. tillåter att lindrigare straff än på straffskalan döms ut i exceptionella fall.

Den föreslagna straffskalan för deltagande i utbildning innebär att straffskalan är vidare och maximistraffet strängare än för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt den gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen och enligt den föreslagna nya 34 a kap. 2 § 1 mom.

I punkten i strafflagen. Minimistrafvet är detsamma som för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte. Särskilt i samband med bedömningen av straffskalan för förberedelse till terroristbrott ovan behandlas aspekten att straffskalan för brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte är vidare och har ett strängare maximistrafv men samma minimistrafv som flera brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Det föreslagna minimistrafvet för deltagande i utbildning för terrorism är detsamma som för förberedelse till terroristbrott, som också kan främjas genom deltagande i utbildning för terrorism. I det avseendet ändras inte läget när det gäller minimistrafv, eftersom åtminstone böter i nuläget ska dömas ut för förberedelsebrott och deltagande i utbildning. Brotten har alltså även i nuläget samma minimistrafv.

Rekrytering till terrorism (9 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 4 c § i strafflagen är straffet för rekrytering för ett terroristbrott fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Ursprungligen kriminaliserades rekrytering liksom meddelande av utbildning i paragrafen om främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet). Rekrytering fick en egen paragraf 2008 när det också blev straffbart att rekrytera en enskild person. Också straffskalan för främjande överfördes till den nya straffbestämmelsen. Det som konstateras ovan om deltagande i en terroristgrupps verksamhet gäller alltså också rekryteringsbrott.

Av brotten i strafflagens 34 a kap. är straffskalan motsvarande för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, meddelande av utbildning för ett terroristbrott och finansiering av ett terroristbrott.

Hittills har inga straff dömts ut för rekrytering för ett terroristbrott, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalan.

Enligt förslaget ska det vara straffbart att värva personer för att begå eller förbereda ett terroristbrott. Det föreslås att bestämmelserna om rekryteringsbrott ändras i samband med att de flyttas till strafflagens nya 34 a kap. så att gärningsmannen ska agera för att ett visst brott ska begås (bedöms inte utvidga området för straffbart beteende). Dessutom ändras ordalydelsen i paragrafen när den flyttas till det nya kapitlet så att det framgår tydligare än i nuläget att rekryteringen kan gälla en eller flera personer och att rekrytering av en eller flera personer kan gälla såväl rekrytering till en terroristgrupp som att få den som rekryteras att begå eller förbereda ett terroristbrott. Dessa ändringar har ingen nämnvärd betydelse när man bedömer straffskalans lämplighet för rekryteringsbrott.

Också straffskalan för rekrytering till terrorism bör även framöver vara tillräckligt vid för att den ska täcka olika allvarlighetsgrader av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Rekryteringsbrott ska betraktas som ett mycket allvarligt och klandervärt brott. Straffbar rekrytering gäller såväl rekrytering av enskilda personer som rekrytering till en terroristgrupp. Också en enskild person kan begå de allvarligaste terroristbrotten. Samtidigt kan rekryteringsbrottet också vara lindrigt och ha en avlägsen koppling till ett brott som i framtiden eventuellt begås i terroristiskt syfte. Även för detta brott bör man undvika lösningar där straffet bestäms på ett sätt som avviker från straffskalan.

För närvarande är straffskalan för rekrytering för ett terroristbrott vidare och maximistrafvet strängare än för flera brott som främjas genom rekryteringsbrott. Minimistrafvet är också detsamma som för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte, och dessutom detsamma som för förberedelse till terroristbrott enligt förslaget. Frågor som gäller anpassningen av straffskalorna

till varandra behandlas ovan. Proportionaliteten mellan rekrytering till terrorism och förberedelse till terroristbrott som rekryteringen främjar skulle förbättras om straffet för förberedelse till terroristbrott i enlighet med förslaget skulle vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Med hänsyn till de omständigheter som påverkar bedömningen kan den nuvarande straffskalan för rekryteringsbrott fortfarande anses vara motiverad.

Finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism och finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse (10 och 11 § i det nya 34 a kap. i strafflagen och 12 § i 34 kap. i strafflagen)

Enligt strafflagens 34 a kap. 5 § 1 mom. är straffet för finansiering av ett terroristbrott fängelse i minst fyra månader och högst åtta år och enligt 5 a § 1 mom. och 5 b § 1 mom. är straffet för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Ovan konstateras att den förstnämnda straffskalan inte etablerades i samband med totalreformen av strafflagen och inte används allmänt. Av brotten i strafflagens 34 a kap. är straffskalan motsvarande för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, meddelande av utbildning för ett terroristbrott och rekrytering för ett terroristbrott. Brott som inte ingår i gällande 34 a kap. i strafflagen har inte den straffskalan.

Straffskalan för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp har inte heller etablerats i samband med totalreformen av strafflagen. Den skalan används dock relativt ofta i strafflagens straffbestämmelser. Utöver för vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte är straffet fängelse i minst fyra månader och högst sex år även för brott mot förbudet mot kemiska vapen (11 kap. 8 § i strafflagen), brott mot förbudet mot biologiska vapen (11 kap. 9 § i strafflagen), olovlig underrättelseverksamhet (12 kap. 9 § i strafflagen), grov osann utsaga inför domstol (15 kap. 3 § i strafflagen), grov bevisförvanskning (15 kap. 8 § i strafflagen), grovt ordnande av olaglig inresa (17 kap. 8 a §), grovt koppleri (20 kap. 11 § i strafflagen), sexuellt övergrepp mot barn (20 kap. 14 § i strafflagen), sexuellt utnyttjande av barn (20 kap. 16 § i strafflagen), grov spridning av bild som på ett sexuellt sätt visar barn (20 kap. 20 § i strafflagen), grovt dödsvållande (21 kap. 9 § i strafflagen), människohandel (25 kap. 3 § i strafflagen), rån (31 kap. 1 § i strafflagen), grov penningtvätt (32 kap. 7 § i strafflagen) och grovt främjande av narkotikabrott (50 kap. 4 a § i strafflagen).

Hittills har inga straff dömts ut för brott i samband med finansiering av terrorism, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalorna.

Nu föreslås ändringar i bestämmelserna om brott i samband med finansiering av terrorism, för det första så att 10 § i det nya 34 a kap. i strafflagen innehåller bestämmelser om finansiering av brott för terrorism. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 § 1 mom. om finansiering av ett terroristbrott. Bestämmelsen i 2 mom. i paragrafen om finansiering av vissa brott som avses i internationella överenskommelser flyttas till 34 kap. i strafflagen. Det blir straffbart som finansiering av brott för terrorism att direkt eller indirekt tillhandahålla eller samla in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap.

I 11 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om finansiering av terrorism. I paragrafen kombineras bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp. Inga ändringar som påverkar innehållet görs när paragraferna slås samman. Generellt har

ändringarna i straffbestämmelserna om brott för finansiering av terrorism ingen stor betydelse i bedömningen av skalornas lämplighet.

När finansiering av terrorism enligt konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism kriminaliserades 2002 (finansiering av brott som avses i vissa internationella överenskommelser) konstaterades det att en vid straffskala är nödvändig därför att den gärning som motsvarar rekvisitet kan utföras på väldigt många olika sätt och ligga mycket olika på skalan över klandervärdhet (RP 43/2002 rd, s. 27/II). Även om det ännu inte handlade om att verkställa rambeslutet från 2002 konstaterades det att också rambeslutet påverkar det föreslagna maximistraffet. Tillämpningen av den övre delen av straffskalan kopplades till grov och omfattande finansiering som närmar sig delaktighet i brottet.

Liksom det konstateras ovan i samband med straffskalan för förberedelse till terroristbrott bör straffbarheten för finansieringsbrott anpassas till hur allvarligt det terroristbrott är som finansieras (RP 89/2021 rd, s. 27 och de tidigare regeringspropositioner som det hänvisas till där). Straffskalan för finansiering av ett terroristbrott är inte avsedd att tillämpas i hela sin omfattning på alla terroristbrott som finansieras. I exceptionella situationer kan man med stöd av 6 kap. i strafflagen på vissa villkor underskrida straffskalan och döma ut böter också när böter inte finns på straffskalan.

Straffskalan för finansiering av terrorism ändrades inte när straffbestämmelsen ändrades på det sätt som genomförandet av rambeslutet från 2002 förutsatte och när straffbarheten vid ingången av 2015 utvidgades till att omfatta finansiering av alla andra brott enligt strafflagens 34 a kap. än brott som begåtts i terroristiskt syfte. År 2021 ändrades brottsbeteckningen från ”finansiering av terrorism” till ”finansiering av ett terroristbrott”.

De motiveringar till regeringens propositioner som nämns ovan är relevanta eftersom straffskalan för finansiering av ett terroristbrott är vidare och maximistraffet strängare än för flera av de brott som kan finansieras. Minimistraffet är detsamma som för flera brott som begåtts i terroristiskt syfte och detsamma som eller strängare än för andra brott enligt strafflagens 34 a kap. som finansieras. Flera ändringar som nu föreslås i straffskalorna för kapitlets brott minskar skillnaden mot dessa andra straff. Frågor som gäller anpassningen av straffskalorna till varandra behandlas ovan. Förhållandet mellan finansiering av terrorism (sedan 2021 finansiering av ett terroristbrott) och straffskalorna för de brott som finansieras behandlades när olika terroristbrott inkluderades bland de brott som finansieras.

Finansiering av terroristgrupp blev straffbart vid ingången av 2015 med straffskalan böter eller fängelse i högst tre år. Skalan ändrades 2021 till den som gäller i dag, när straffbestämmelserna för terrorismfinansieringsbrotten ändrades och finansiering av en terrorist kriminaliserades. Då infördes den nuvarande straffskalan som är densamma för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp.

I samband med lagändringarna 2021 konstaterades det i förarbetena till lagen (RP 135/2020 rd, s. 28–30) att när betydelsen av finansiering av terroristgrupp bedöms som en gärning som främjar begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte, kan det generellt sett inte sägas att finansieringsbrottet i någon betydande grad avviker från terroristbrott som bestraffas strängare. Då konstaterades det att man i synnerhet kan fråga om finansiering av terrorism (i nuläget finansiering av ett terroristbrott) och finansiering av terroristgrupp generellt sett avviker från varandra i någon betydande grad vad gäller deras respektive straffvärde. Straffskalan för finansiering av terroristgrupp behövde vara tillräckligt vid, eftersom de brott som begåtts i terroristiskt syfte och som terroristgruppens verksamhet syftar till kan vara av mycket olika allvarlighetsgrad. Straffvärdet för finansiering av en terrorist ansågs till väsentliga delar

motsvara straffvärdet för finansiering av terroristgrupp. Utgångspunkten är att det inte är mindre farligt att finansiera en enskild person som handlar för att begå brott i terroristiskt syfte än vad det är att finansiera en grupp. Allmänt taget ansåg man dock att utgångspunkten är att finansiering av ett terroristbrott kan anses vara mer klandervärd än finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, vilket talade för ett högre maximistraff för det förstnämnda brottet.

I sitt betänkande konstaterade 2020-arbetsgruppen att det i flera lagberedningsprojekt som gällt terroristbrott har kommit fram att straffskalan för finansiering av terrorism, som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. 5 § (fängelse i minst fyra månader och högst åtta år) också täcker finansieringsgärningar där endast små belopp samlas in eller tillhandahålls, vilket kan leda till ett behov av exceptionella straffmättningslösningar (t.ex. att minimistraffet underskrids eller att böter döms ut).

Utgångspunkten är att finansiering av brott för terrorism, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp kan betraktas som klandervärda och allvarliga brott och att finansiering av ett brott är mer klandervärdt och allvarligt än allmän finansiering av en person eller en grupp. Eftersom allvarlighetsgraden i de terroristiska brott som finansieras varierar måste straffskalan för finansiering av brott för terrorism vara vid. Med hänsyn till att terroristbrottslighet är allvarlig och farlig har det inte framkommit några skäl att sänka minimistraffet för finansiering av brotten. En sådan lagstiftningslösning skulle vara mycket exceptionell. Straffskalorna för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp bedömdes för fem år sedan, vilket ledde till att straffskalan för finansiering av terroristgrupp ändrades så att straffen blev avsevärt strängare. De synpunkter som gäller finansiering av brott för terrorism gäller också finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, som kriminaliseras i den nya 34 kap. 12 § i strafflagen. Även om det brottet inte förutsätts ha något terroristiskt syfte eller orsaka skada är de brott som finansieras allvarliga.

Av de belopp som tillhandahålls eller samlas in går det inte alltid att dra långtgående slutsatser om tillgångarnas betydelse för begåendet av brott som begåtts i terroristiskt syfte eller om gärningens straffbarhet. Även små tillgångar räcker för att på ett avgörande sätt främja begåendet av de allvarligaste brotten som begåtts i terroristiskt syfte. Samtidigt möjliggör bestämmelserna i strafflagens 6 kap. under vissa förutsättningar i exceptionella fall att straffskalan underskrids och bötesstraff döms ut. Fängelsestraff som döms ut för finansiering av brott för terrorism bör ställas i förhållande till det straff som skulle dömas ut för det brott som finansieringen främjar.

Med hänsyn till de omständigheter som påverkar bedömningen kan de nuvarande straffskalorna för terrorismrelaterade finansieringsbrott fortfarande anses vara motiverade.

Resa för terrorism (12 § i den nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 5 c § 1 mom. i strafflagen ska den som reser i syfte att begå ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst två år. Denna straffskala etablerades i samband med totalreformen av strafflagen och används mycket allmänt i strafflagen.

När resa i syfte att begå ett terroristbrott kriminaliserades konstaterades det i förarbetena till lagen (RP 93/2016 rd, s. 26) att resebrottets avstånd från brott som begåtts i terroristiskt syfte varierar från fall till fall och att terroristbrott som utgör syfte för resebrott till sin skadlighet och farlighet i väsentlig grad kan avvika från varandra framför allt när det gäller sättet på vilket de främjar förövandet av brott som begåtts i terroristiskt syfte, vilket förordar en viss bredd i skalan. Då ansåg man också att maximistraffet bör understiga maximistraffet för de brott vars förövande

kan utgöra syfte för resan. Eftersom resebrott inte bestraffas separat om det brott som resebrottet har som syfte har framskridit till försöksstadiet, skulle man också beakta hur ett försök till det brott som resebrottet har som syfte påverkar straffskalan. Också när det gällde brottets minimistraff beaktades att resebrottet kunde stå i ett rätt avlägset förhållande till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte samt att böter kunde dömas ut för vissa terroristbrott som utgör syftet för resebrott.

Hittills har inga straff dömts ut för resa i syfte att begå ett terroristbrott, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalan.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om resebrott ändras, för det första så att det blir straffbart som resa för terrorism att resa till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. Enligt motiveringen till paragrafen behöver paragrafen och brottsbeteckningen för det brott som är resans avsikt inte specificeras. Det blir också straffbart att resa för att i en annan stat begå brottet främjande av resa för terrorism, som kriminaliseras i följande paragraf.

Enligt bestämmelsen, som är ny jämfört med gällande lag, ska också den som för att begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt dömas för resa för terrorism. Inte heller i det fallet behöver paragrafen och brottsbeteckningen för det brott som är resans avsikt specificeras. De föreslagna ändringarna har ingen nämnvärd betydelse när man bedömer straffskalans lämplighet för resebrott.

Resa för terrorism, inklusive vistelse som ingår i det nya brottet, har inte nödvändigtvis en avlägsen koppling till det eller de terroristiska brott som personen reser till en annan stat för att begå. Allvarlighetsgraden för de brott som resan syftar till kan variera betydligt. Avsikten kan vara att genomföra en terrorattack med allvarliga följder. Allmänt taget bör terroristbrottslighetens farlighet tillmätas betydelse, och med det i beaktande är bötesstraff ingen proportionell påföljd för brott som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap.

Med stöd av de aspekter som tas upp ovan bör straffskalan för resebrott liksom för förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism inte inkludera böter. Eftersom resor på olika sätt och i olika grad kan främja terroristiska brott, och eftersom allvarlighetsgraden för de brott som resan syftar till också kan variera betydligt, bör straffskalan för resebrott vara vidare än i nuläget.

Den allmänna nedre gränsen på fjorton dagar för fängelsestraff enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen kan betraktas som ett motiverat minimistraff. Detta minimistraff är också konsekvent eftersom det huvudsakligen är lägre än minimistrafen skulle vara för andra brott enligt strafflagens 34 a kap. som resebrottet syftar till, vilket passar resebrottets karaktär. Undantaget är främjande av resa för terrorism, där minimistrafen är detsamma som för resa för terrorism, och offentlig uppmaning till terrorism, där straffet också kan vara böter. Dessa två undantag kan inte anses vara något stort problem för straffens proportionalitet när man beaktar det som konstaterats ovan om förhållandet mellan straffskalorna och anpassningen av straffskalorna till varandra i samband med andra brott. Bestämmelserna i strafflagens 6 kap. möjliggör att bötesstraff döms ut i exceptionella fall.

Man bör sträva efter att anpassa maximistrafen för resa för terrorism till maximistrafen för andra brott enligt strafflagens nya 34 a kap. Exempelvis förberedelse till terroristbrott (föreslaget maximistraff fängelse i sex år) och deltagande i utbildning för terrorism (föreslaget maximistraff fängelse i fyra år) kan allmänt taget anses främja terroristbrott något mer konkret

än resa för terrorism. De strängaste maximistrafken bör reserveras för de mest allvarliga och klandervärda brotten i strafflagens nya 34 a kap. Av maximistrafken i strafflagen lämpar sig fängelse i tre år som maximistrafk för resa för terrorism. Det maximistrafket är i regel lägre än maximistrafket skulle vara för de brott enligt strafflagens 34 a kap. som personen skulle resa för att begå, vilket är lämpligt för resebrottets karaktär. Undantaget är främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism, som nämns ovan i samband med minimistrafket och har maximistrafket fängelse i två år, och dessutom de brott enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. som begåtts i terroristiskt syfte och bestraffas lindrigast (maximistrafk fängelse i tre år).

Med stöd av detta föreslås det att straffet för resa för terrorism ska vara fängelse i högst tre år.

Främjande av resa för terrorism (13 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 5 d § 1 mom. i strafflagen är straffet för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott böter eller fängelse i högst ett år. Straffskalan etablerades i samband med totalreformen av strafflagen och används allmänt.

Främjande av resebrott kriminaliserades när direktivet om terroristbrott genomfördes. I straffskalan beaktades då (RP 30/2018 rd, s. 48 och 49) för det första maximistrafket fängelse i två år för det brott som främjades, och som av konsekvensskäl borde vara högre än maximistrafket för främjandebrott.

I samband med att främjande kriminaliserades beaktades också artikel 15.1 i direktivet om terroristbrott, enligt vilken också det brott som avses i artikel 10 (dvs. främjandebrott) ska beläggas med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder som kan medföra överlämnande eller utlämning. Det föreskrivna maximifängelsestraffet på minst ett år är viktigt med tanke på detta. Av de straffskalor som används mest i Finland ansågs böter eller fängelse i högst ett år vara den mest motiverade för främjande av resebrott.

Hittills har inga straff dömts ut för främjande av resebrott, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalan.

Inga ändringar som gäller de straffbara gärningarna föreslås i bestämmelserna om främjande av resa för terrorism. Det ska inte vara straffbart att främja det nya resebrottet där gärningsmannen vistas i en stat där personen inte är medborgare eller inte varaktigt bor för att där begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i strafflagen.

Straffbarheten för främjande av resa för terrorism är kopplad till hur allvarligt och klandervärt resebrottet anses vara. Enligt det som konstateras ovan skärps straffskalan för resebrott så att straffet för resebrott är fängelse i högst tre år. En vidare straffskala för främjandebrott gör det lättare att ta hänsyn till olika grader av allvar för det resebrott som främjas. Allmänt taget bör också terroristbrottslighetens farlighet tillmätas betydelse, och med det i beaktande är bötesstraff ingen proportionell påföljd för brott som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap.

Med hänsyn till dessa omständigheter föreslås det att straffet för främjande av resa för terrorism ska vara fängelse i högst två år. Böter ska alltså inte längre ingå i straffskalan för det brottet. Denna straffskala är exceptionell, men flera straffskalor i strafflagens 34 a kap. är ovanliga båda i nuläget och enligt det föreslagna 34 a kap.

Offentlig uppmaning till terrorism (14 § i det nya 34 a kap. i strafflagen)

Enligt 34 a kap. 5 e § 1 mom. i strafflagen är straffet för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott böter eller fängelse i högst två år. Denna straffskala etablerades i samband med totalreformen av strafflagen och används allmänt i strafflagen.

Straffskalan för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott övervägdes när brottet flyttades till en särskild paragraf (RP 89/2021 rd, s. 25 och 26). Då konstaterades det att strävan bör vara att straffskalorna för det nämnda brottet samt de brott som straffbeläggs i 17 kap. 1 § 1 mom. (offentlig uppmaning till brott, böter eller fängelse i högst två år) och 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen (offentlig uppmaning till ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, fängelse i minst fyra månader och högst fyra år) bildar en konsekvent helhet. Straffbarhet för de uppmaningsbrott som straffbelagts i de nämnda bestämmelserna förutsätter att den offentliga uppmaningen medför konkret fara för att det brott som uppmaningen gäller eller ett straffbart försök därtill begås. Någon sådan fara förutsätts inte vid en offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Det ligger alltså i princip längre från förövandet av det brott som uppmaningen gäller än andra brott som gäller offentlig uppmaning.

Samtidigt tog man i beaktande att offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott skulle komma att gälla tagande av värvning i en terroristgrupp och begående av terroristbrott, vilket skulle framhäva det nya uppmaningsbrottets klandervärdhet i förhållande till andra offentliga uppmaningsbrott, och därför valdes den nuvarande straffskalan.

Hittills har inga straff dömts ut för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, och därför finns ingen rättspraxis som skulle kunna utnyttjas för att bedöma straffskalan.

Inga ändringar som gäller straffbara gärningar föreslås i bestämmelserna om offentlig uppmaning till terrorism. Straffskalan för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott har bedömts relativt nyligen, år 2021. Det har inte framkommit några orsaker i rättspraxis eller i övrigt för att ändra skalan.

När man bedömer straffbarheten och straffskalorna för verbala yttringar måste man också ta hänsyn till yttrandefriheten, som tryggas i grundlagens 12 § 1 mom. och i flera internationella förpliktelser, bl.a. i artikel 10.1 i Europakonventionen. När bl.a. bestämmelserna om spridande av information som kränker privatlivet och ärekränkning ändrades 2013 och det nya brottet olaga förföljelse kriminaliserades konstaterade riksdagens grundlagsutskott (GrUU 16/2013 rd, s. 3) att fängelsestraff enligt Europadomstolens domar i princip kan komma i fråga endast i exceptionella fall när det gäller yttrandefrihetsbrott. Enligt grundlagsutskottet kan detta komma i fråga särskilt då en annan persons grundläggande rättigheter kränkts allvarligt exempelvis till följd av hatretorik eller anstiftan till våld. Grundlagsutskottet tog upp den möjlighet som ingår i Europadomstolens tillämpningspraxis att hotet om fängelse kan vara acceptabelt i yttrandefrihetsbrott av andra skäl som är kopplade till grov kränkning av de grundläggande rättigheterna. Dessa ställningstaganden av grundlagsutskottet kan anses leda till begränsningar i tillämpningen av fängelsestraff och dessutom till att maximistraffet för yttrandefrihetsbrott inte kan bli särskilt högt.

Med hänsyn till dessa omständigheter föreslås det att straffskalan för uppmaningsbrott hålls oförändrad. Straffet för offentlig uppmaning till terrorism ska därmed vara böter eller fängelse i högst två år.

3 Målsättning

Genom bestämmelserna om terroristiska brott i det nya 34 a kap. i strafflagen förnyas lagstiftningen så att bestämmelserna bildar en så tydlig och konsekvent helhet som möjligt, som

samtidigt uppfyller de krav som ställs i de internationella kriminaliseringsförpliktelserna och den straffrättsliga legalitetsprincipen och beaktar de krav som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och de internationella förpliktelser som är bindande för Finland. De föreslagna ändringarna förtydligar rekvisiten för terroristiska brott och förhållandet mellan olika brott. Omfattande och samlade motiveringar till straffbestämmelserna främjar lagstiftningens tillämplighet och användbarhet.

De föreslagna lagändringarna i det nya 34 a kap. i strafflagen bidrar också till att straffbestämmelserna blir tillräckligt omfattande i förhållande lagstiftningens mål, dvs. att bekämpa brottslighet som allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen samt människors liv, hälsa och säkerhet. Genom att straffbelägga gärningar som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte motverkas sådana brott. Bekämpningen av terroristiska brott är också förknippad med andra föreslagna lagstiftningsändringar till följd av ändringar i strafflagen.

I fråga om ändringarna av straffskalorna är målet att på ett ändamålsenligt sätt beakta hur skadlig och farlig varje gärning är så att straffskalorna står i lämplig proportion såväl till varandra som till straffskalorna för övriga gärningar som är straffbara enligt strafflagen.

Genom de föreslagna ändringarna i lagstiftningen genomförs regeringsprogrammets åtgärder som gäller terroristbrott.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Strafflagen

Det föreslås att strafflagens 34 a kap. ersätts med ett nytt 34 a kap. som enligt rubriken gäller terroristiska brott. Det gällande kapitlets rubrik ”om terroristbrott” kan inte längre användas eftersom ”terroristbrott” enligt det nya kapitlet inte längre beskriver alla brott i kapitlet, utan endast brott som begåtts i terroristiskt syfte och kriminaliseras i 2 § samt brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och kriminaliseras i 3 § i det nya kapitlet. Det ändrade begreppet ”terroristbrott” används i bestämmelserna om brott som främjar sådana brott, vilket gör kapitlets bestämmelser tydligare eftersom man blir av med paragrafhänvisningarna.

Definitioner

Definitioner finns i 1 § i det nya 34 a kap. i strafflagen. Bestämmelserna anger vad som avses med vissa termer uttryckligen i det kapitlet. Enligt 1 punkten avses i det kapitlet med terroristbrott ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §. Definitionen omfattar också försök till brott som är straffbara enligt de paragraferna. I 1 § 2–4 punkten i strafflagens nya 34 a kap. finns samma definitioner av terroristiskt syfte, internationell organisation och terroristgrupp som i gällande lagstiftning.

Brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte

I 2 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om brott som begåtts i terroristiskt syfte. Förteckningen över brott i 1 mom. kompletteras jämfört med 1 § 1 mom. i strafflagens gällande 34 a kap. så att också grovt frihetsberövande (fängelse i minst fyra månader och högst sex år

om brottet begåtts i terroristiskt syfte), grov våldtäkt och grovt rån (fängelse i minst två och högst tolv år om brottet begåtts i terroristiskt syfte) samt grov våldtäkt mot barn (fängelse i minst fyra år eller på livstid om brottet begåtts i terroristiskt syfte) kan begås i terroristiskt syfte. Enligt 2 § 2 mom. i strafflagens nya 34 a kap. är straffet för grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte fängelse i minst två och högst sex år, då straffet enligt den gällande skalan är fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

I 3 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Bestämmelserna om det brottet ändras inte jämfört med 1 a § i det gällande kapitlet.

Förberedelse till terroristbrott

I 4 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om förberedelse till terroristbrott. Till skillnad från förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte som kriminaliseras i 2 § i det gällande kapitlet ska förberedelsebrott i fortsättningen vara straffbara för den som handlar för begående av ett terroristbrott. Genom den ändringen, som utvidgar de gällande bestämmelserna, blir förberedelse straffbart också i situationer där den som förbereder inte själv kommer att begå eller delta i det terroristbrott som förbereds.

Motsvarande formulering ”för begående av ett brott” kommer också att användas i de andra paragraferna i strafflagens nya 34 a kap. där straffbarheten omfattar främjande av såväl egna som en annans eller andras kommande brott. En aspekt som inte ändras är att den som begår brottet fortfarande förutsätts handla med en hög grad av uppsåt, som i det gällande kapitlets bestämmelser uttrycks exempelvis genom formuleringarna ”i avsikt att främja” eller ”som med vetskap om att”.

Enligt motiveringen till 4 § i strafflagens nya 34 a kap. behöver brottsbeteckningen för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte och som främjas genom ett förberedelsebrott inte nödvändigtvis kunna specificeras. Detta gäller också kapitlets andra straffbestämmelser som handlar om främjande av brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Straffbarheten för förberedelse till terroristbrott utvidgas i 4 § i strafflagens nya 34 a kap. till att gälla hantering av alla föremål och ämnen med vilka det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. Området för straffbarhet utvidgas då inte bara föremål och ämnen som i regel betraktas som farliga (t.ex. explosiva varor och skjutvapen) utan också andra vanligare föremål och ämnen (t.ex. en bil för att begå en terrorattack) kommer att omfattas av bestämmelserna.

Gärningar som gäller en kärnladdning, ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen och ingår i den gällande 3 punkten tas inte in i den ändrade förberedelseparagrafen, eftersom de redan omfattas av 2 § 1 mom. som brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Straffskalan för förberedelse till terroristbrott leder till strängare straff än straffskalan för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Straffet för förberedelsebrott enligt det nya kapitlet är fängelse i minst fyra månader och högst sex år, då straffet enligt straffskalan för det nuvarande brottet är böter eller fängelse i högst tre år.

Ledande av terroristgrupp

I 5 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om ledande av terroristgrupp. Det föreslås att bestämmelserna ändras så att paragrafen inte innehåller något 2 mom. med en lindrigare

straffskala, till skillnad från 3 § i det gällande kapitlet. Enligt det momentet är straffet för ledande av terroristgrupp fängelse i minst fyra månader och högst sex år om ett brott som begåtts i terroristiskt syfte som bestraffas lindrigare har begåtts i terroristgruppens verksamhet, dvs. att brott som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i det nya kapitlet.

I fortsättningen är straffet för allt ledande av terroristgrupp fängelse i minst två och högst tolv år. En aspekt som inte ändras är att straffbarheten för ledande av terroristgrupp fortfarande förutsätter att ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott har begåtts i terroristgruppens verksamhet och att terroristgruppens ledare döms till ett gemensamt fängelsestraff för ledande av terroristgrupp och det terroristbrott eller den förberedelse till terroristbrott som begåtts av personen eller under personens ledning i terroristgruppens verksamhet.

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

I 6 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Enligt 1 mom. ska gärningsmannen handla för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott, vilket förtydligar att deltagande i verksamheten kan främja ett brott som deltagaren i terroristgruppens verksamhet kommer att begå eller delta i att begå, men också ett brott som en annan person eller andra personer kommer att begå. Samtidigt blir regleringen tydligare så att det framgår att det räcker med att personen främjar ett enda kommande brott.

Jämfört med 4 § 1 mom. i det gällande kapitlet tas det in nya exempel på straffbart deltagande i 6 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Dessa exempel är att sköta informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp, delta i en terroristgrupps väpnade aktiviteter och att genomföra stödåtgärder som upprätthåller en terroristgrupps verksamhet, som nämns i motiveringen till skötsel av en väsentlig uppgift, vilket också ingår i den gällande bestämmelsen. Dessutom flyttas organisering av en terroristgrupp från värvningsparagrafen till 6 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. Även dessa sätt att delta betraktas liksom de sätt som nämns i nuläget som skötsel av väsentliga uppgifter, och den allmänna bestämmelsen om detta blir kvar i bestämmelsen. I 6 § 1 mom. 2 punkten i strafflagens nya 34 a kap. förutsätts det inte längre liksom i 4 § 1 mom. 2 punkten i det gällande kapitlet att fordon eller andra hjälpmedel som skaffas eller överläts till en terroristgrupp ska vara av synnerlig vikt för gruppens verksamhet. Det räcker om hjälpmedlen är av vikt för verksamheten.

En subsidiaritetsklausulen enligt den gällande bestämmelsen, enligt vilken personen döms för deltagande i en terroristgrupps verksamhet om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, ska inte tas in i 6 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. Att bestämmelsen tillämpas i andra hand kan förklaras i motiveringen, vilket också gör strafflagens 34 a kap. tydligare genom att bestämmelserna förenklas. Subsidiaritetsklausulen stryks på motsvarande sätt i de övriga straffbestämmelserna i strafflagens nya 34 a kap.

Tillhandahållande av utbildning för terrorism

I 7 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om tillhandahållande av utbildning för terrorism. Paragrafen ersätter 4 a § om meddelande av utbildning för ett terroristbrott i det gällande kapitlet. Även detta brott är straffbart när gärningsmannen handlar för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott, vilket förtydligar de gällande bestämmelserna. Samtidigt blir regleringen tydligare så att det framgår att det räcker med att personen främjar ett enda kommande brott. Försök till tillhandahållande av denna utbildning jämföras med en fullbordad gärning och blir straffbart. Dessutom harmoniseras rekvisitet med rekvisitet för

deltagande i utbildning för terrorism, som kriminaliseras i följande paragraf ("eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker").

Deltagande i utbildning för terrorism

I 8 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om deltagande i utbildning för terrorism. Paragrafen ersätter 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott i det gällande kapitlet. Området för straffbarhet utvidgas för det här brottet med stöd av straffbestämmelsen så att gärningsmannen enligt paragrafen utbildar sig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Enligt den gällande paragrafen ska den som deltar i utbildning endast utbilda sig i avsikt att själv begå ett brott i framtiden.

Straffskalan för deltagande i utbildning för terrorism leder till strängare straff än den gällande straffskalan för deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Straffet för deltagande i utbildning enligt det nya kapitlet är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, då straffet enligt den nuvarande straffskalan är böter eller fängelse i högst tre år.

Rekrytering till terrorism

I 9 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om rekrytering till terrorism. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 4 c § om rekrytering för ett terroristbrott. Även rekryteringsparagrafen förtydligas så att gärningsmannen ska handla för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Samtidigt blir regleringen tydligare så att det framgår att det räcker med att personen främjar ett enda kommande brott. Paragrafens språkdräkt ändras när den flyttas till det nya kapitlet så att det framgår tydligare än i nuläget att rekryteringen kan gälla en eller flera personer och att rekrytering av en eller flera personer kan gälla såväl rekrytering till en terroristgrupp som att få den som rekryteras att begå eller förbereda ett terroristbrott. Detta anges i paragrafen så att det är straffbart som rekryteringsbrott inte bara att grunda en terroristgrupp utan också att värva eller försöka värva någon till en terroristgrupp eller till att begå ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

Brott som gäller finansiering av terrorism

I 10 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om finansiering av brott för terrorism. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 § om finansiering av ett terroristbrott. Bestämmelsen i 2 mom. i den paragrafen om finansiering av vissa brott som avses i internationella överenskommelser flyttas till 34 kap. 12 § i strafflagen eftersom det gör regleringen i 34 a kap. tydligare och eftersom finansiering av de brotten saknar koppling till ett terroristiskt syfte och skada, som förutsätts i 2 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap.

Strafflagens nya 34 a kap. 10 § 1 mom. innehåller inte längre liksom gällande 5 § 1 mom. hänvisningar till kapitlets paragrafer om andra brott. Det ska vara straffbart att direkt eller indirekt tillhandahålla eller samla in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. Enligt motiveringen till paragrafen är det fråga om finansiering av brottslig verksamhet som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. Därför behöver man inte nödvändigtvis kunna specificera brottsbeteckningen för det brott som finansieras.

I 11 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om finansiering av terrorism. I paragrafen kombineras bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, som för närvarande finns i kapitlets 5 a och 5 b §. Inga ändringar som påverkar innehållet i sak görs när paragraferna slås samman.

Resa för terrorism

I 12 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om resa för terrorism. Paragrafen ersätter 5 c § om resa i syfte att begå ett terroristbrott i det gällande kapitlet. Strafflagens nya 34 a kap. 12 § 1 mom. innehåller inte längre liksom gällande 5 c § 1 mom. hänvisningar till kapitlets paragrafer om andra brott. Det ska vara straffbart att resa till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. När det gäller specificeringen av det brott som gärningen syftar till gäller detsamma som för finansiering av brott för terrorism. Till skillnad från gällande bestämmelser blir det också straffbart att resa för att i en annan stat begå brottet främjande av resa för terrorism, som kriminaliseras i följande paragraf.

Enligt bestämmelsen, som är ny jämfört med gällande lag, ska också den som för att begå ett brott som är straffbart enligt strafflagens 34 a kap. vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt dömas för resa för terrorism (12 § 2 mom. i strafflagens nya 34 a kap.). Försök till detta brott som gäller vistelse ska inte vara straffbart. Inte heller i det här fallet behöver brottsbeteckningen för det kommande brott som är resans avsikt nödvändigtvis kunna specificeras.

Straffskalan för resa för terrorism leder till strängare straff än den gällande straffskalan för resa i syfte att begå ett terroristbrott. Straffet för resebrott är fängelse i högst tre år, då straffet enligt den gällande straffskalan är böter eller fängelse i högst två år.

Främjande av resa för terrorism

I 13 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om främjande av resa för terrorism. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 d § om främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott. Liksom enligt de gällande bestämmelserna ska det vara straffbart att främja resor till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som kriminaliserats i 34 a kap. i strafflagen. Främjandebrottet täcker inte vistelsebrott som kriminaliseras i 12 § 2 mom. i strafflagens nya 34 a kap. Bestämmelsen om medhjälp i 5 kap. 6 § i strafflagen är tillämplig på främjande av vistelsebrott.

Straffskalan för främjandebrott leder till strängare straff än den gällande straffskalan. Straffet är fängelse i högst två år, då straffet enligt den gällande straffskalan är böter eller fängelse i högst ett år.

Offentlig uppmaning till terrorism

I 14 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om offentlig uppmaning till terrorism. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 e § om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Också enligt motiveringen till paragrafen om detta brott behöver brottsbeteckningen för det brott som uppmaningen gäller inte nödvändigtvis kunna specificeras.

Åtalsrätt

I strafflagens nya 34 a kap. ingår ingen motsvarande bestämmelse om åtalsrätt som i det gällande kapitlets 7 §. Enligt den paragrafen beslutar riksåklagaren om väckande av åtal för brott som avses i det kapitlet. Enligt den gällande bestämmelsen bestämmer riksåklagaren då också vem som ska utföra åtalet.

Straffansvar för juridiska personer och straffbestämmelsernas regionala tillämpningsområde

I 15 § i strafflagens nya 34 a kap. finns bestämmelser om straffansvar för juridiska personer. Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 8 §. I paragrafen görs de ändringar som direkt föranleds av andra ändringar i kapitlet. Detta gäller den ändrade numreringen av paragrafer som det hänvisas till och den punkt som fogats till 1 mom. i paragrafen om brott som begåtts i terroristiskt syfte, samt det moment om grovt skjutvapenbrott som fogas till paragrafen. Det beaktas också att strafflagens nya 34 a kap. 4 § om förberedelse till terroristbrott inte innehåller någon 3 punkt, som däremot finns i den gällande strafflagens 34 a kap. 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. Motsvarande ändringar föreslås i strafflagens 1 kap. 7 § 3 mom. om internationella brott.

Det föreslås att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse fogas till strafflagens 34 kap. 13 § om juridiska personers straffansvar som ett brott som omfattas av detta ansvar. Brottet är straffbart enligt den föreslagna 34 kap. 12 § i strafflagen. I nuläget är finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse straffbart som finansiering av ett terroristbrott med stöd av strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. och omfattas av straffansvaret för juridiska personer med stöd av strafflagens 34 a kap. 8 § 1 mom. Kopplingen av straffansvaret för juridiska personer till det brottet grundar sig på artikel 5.1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, som förpliktar konventionsstaterna att ställa juridiska personer till ansvar, vilket i Finland genomförs med straffansvaret för juridiska personer.

4.1.2 Tvångsmedelslagens 10 kap. och polislagens 5 kap.

De allmänna förutsättningarna för tillämpning av strafflagstiftningen samt kriminaliseringsprinciperna innebär att en ny straffbestämmelse ska vara förebyggande och inte ge upphov till bevisproblem som är oöverkomliga eller avgörs godtyckligt. Det får inte heller vara praktiskt omöjligt att övervaka att bestämmelsen följs. Dessa synpunkter gäller hur kriminaliseringen fungerar i praktiken. Myndigheterna ska ha tillräckliga befogenheter för att utreda, förhindra och avslöja brotten med hänsyn till deras särdrag. Ett särdrag för terroristbrott är behovet av utredningar om gärningens terrorismkoppling och eventuella terroristiska syfte. När man ändrar straffbestämmelser som gäller terroristbrott granskar man vanligtvis samtidigt behovet av ändringar i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen och gör de ändringar som krävs.

Som det framgår av avsnitt 2.3 kan hemliga tvångsmedel enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen och hemliga metoder för inhämtande av information enligt 5 kap. i polislagen redan i nuläget användas omfattande för att utreda, förhindra och avslöja brott enligt 34 a kap. i strafflagen. Nu är det huvudsakligen fråga om tekniska ändringar för att uppdatera bestämmelserna om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information så att de motsvarar de ändrade brottsbeteckningarna och straffskalorna för brott i strafflagens nya 34 a kap.

Samtidigt utvidgas dock i viss mån möjligheten att använda hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information för brott som i nuläget inte utgör en grund för att använda de metoderna. Dessutom rättas de misstag i 10 kap. i tvångsmedelslagen som konstateras i avsnitt 2.3 med avseende på brott som kriminaliseras i 34 a kap. i strafflagen och som uppstod vid den senaste omfattande revideringen av tvångsmedelslagens 10 kap. (lag 452/2023 om ändring av tvångsmedelslagen).

Liksom i den gällande regleringen strävar man efter att bestämmelserna om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen ska motsvara varandra så långt som möjligt.

När ändringar övervägs i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen ska hänsyn tas till proportionalitetsprincipen i 1 kap. 2 § i tvångsmedelslagen och 1 kap. 3 § i polislagen. Användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information är en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen, varav den mest centrala i det här sammanhanget är skyddet för privatlivet enligt 10 §. De allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna ska också beaktas (GrUB 25/1994 rd, s. 5). I avsnitt 10.2 om förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning behandlas förutsättningarna och godtagbarheten för de ändringar som gäller användningsområdet för hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna.

4.1.2.1 Tvångsmedelslagens 10 kap.

Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning samt täckoperationer

Brott som utgör grund för teleavlyssning är enligt 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, deltagande i utbildning för ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp, samt resa i syfte att begå ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

Liksom det konstateras ovan ändrades 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen 2023 felaktigt så att den innehåller fel brottsbeteckning, ”främjande av en terroristgrupps verksamhet” som borde vara ”deltagande i en terroristgrupps verksamhet”, och saknar offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, trots att brottet tidigare hade fogats till punkten. Nu rättas dessa fel.

Enligt förslaget ändras tvångsmedelslagens 10 kap. 3 § 2 mom. 10 punkt om teleavlyssning så att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse fogas till den punkten som ett brott som utgör grund för teleavlyssning, och 11 punkten så att grund för teleavlyssning enligt den punkten är brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism samt, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism. Därmed kan alla terroristiska brott utgöra en grund för teleavlyssning, även om det sistnämnda kräver att gärningen förutsätter fängelsestraff.

Liksom när det gäller andra hemliga tvångsmedel och de hemliga metoderna för inhämtande av information i 5 kap. i polislagen har de flesta ändringarna att göra med de ändrade brottsbeteckningarna i strafflagens nya 34 a kap. Ändringen i 10 kap. 3 § 2 mom. 10 punkten i tvångsmedelslagen grundar sig på att brott enligt den gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen (finansiering av ett terroristbrott) motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt strafflagens nya 34 a kap. 10 §.

Jämfört med de gällande bestämmelserna utvidgas i viss mån grunderna för teleavlyssning. För det första ska teleavlyssning kunna användas vid misstanke om alla brott som begåtts i terroristiskt syfte, inklusive brott som kriminaliseras i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. Straffet för brott enligt den punkten är fängelse i minst fyra månader och högst tre år. När de brott som anges i den punkten lämnades utanför tillämpningsområdet för teleavlyssning understöddes lösningen av konsekvensskäl och med att teleavlyssning skulle begränsas till grova brott (RP 188/2002 rd, s. 65). Då föreskrevs det att endast terroristbrott för vilka det föreskrivna maximistraffet är fängelse i minst fyra år berättigar till teleavlyssning. Senare har möjligheten till teleavlyssning utvidgats till att gälla även terroristbrott med ett lägre maximistraff. Till dessa delar gäller det också att beakta att terroristbrottslighet är mycket farlig och att intresset att utreda brotten därför är stort.

Teleavlyssningen föreslås också omfatta de nya brotten som begåtts i terroristiskt syfte, nämligen grovt frihetsberövande som begåtts i terroristiskt syfte, grov våldtäkt som begåtts i terroristiskt syfte, grovt rån som begåtts i terroristiskt syfte och grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte. Samma utvidgning gäller också andra hemliga tvångsmedel.

För deltagande i utbildning för terrorism och resa för terrorism förutsätts inte längre att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Detta beror på att böter inte längre kan dömas ut för de brotten enligt deras straffskalor.

Främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott som kriminaliseras i 34 a kap. 5 d § i strafflagen är inte en grund för teleavlyssning. När brottet kriminaliserades (RP 30/2018 rd, s. 66) motiverades detta med att brottet utifrån maximistraffet (fängelse i ett år) är det klart lindrigaste av de terroristbrott som kriminaliseras i 34 a kap. i strafflagen. Det ansågs inte vara motiverat att göra främjandebrott till en grund för teleavlyssning ens med tilläggsvillkoret att gärningens allvar förutsätter fängelsestraff. Det hade att göra med att fängelsestraff endast sällan döms ut för brott med främjandebrottets straffskala.

I fråga om brott som främjar resebrott skulle läget vara ett annat om fängelse i två år skulle föreskrivas som maximistraff. Brott enligt strafflagens 34 a kap. med det maximistraffet har redan föreskrivits som grund för teleavlyssning (resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott) på villkor att gärningens allvar förutsätter fängelsestraff. Den förutsättningen behöver inte uppfyllas för främjande av resa för terrorism eftersom böter inte kan dömas ut enligt straffskalan för det brottet.

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleavlyssning ska också gälla inhämtande av information i stället för teleavlyssning enligt 10 kap. 4 § 1 mom. och täckoperationer enligt 27 § 2 mom. i tvångsmedelslagen. Enligt 3 mom. i den sistnämnda paragrafen blir en datanätsbaserad täckoperation möjlig vid misstanke om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och alla brott i strafflagens nya 34 a kap. eftersom förutsättningen för en datanätsbaserad täckoperation är att det föreskrivna strängaste straffet för det misstänkta brottet är fängelse i minst två år.

Teleövervakning, inhämtande av lägesuppgifter och inhämtande av basstationsuppgifter

Enligt 10 kap. 6 § 2 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen är ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år en grund för teleövervakning. Denna avgränsning innebär att brott med maximistraffet fängelse i tre år som begåtts i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen inte omfattas av möjligheten till teleövervakning. I 6 punkten i momentet anges förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott,

främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott särskilt som grunder för teleövervakning. Maximistraflet för dessa brott som anges särskilt är lägre än fängelse i fyra år.

Det föreslås en ändring i tvångsmedelslagens 10 kap. 6 § 2 mom. om teleövervakning så att det i 6 punkten konstateras att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för teleövervakning.

När det gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte och som har den lindrigaste straffskalan kan man hänvisa till det som konstateras ovan om teleavlyssning. Det bör särskilt noteras att teleövervakning redan i nuläget med stöd av 10 kap. 6 § 2 mom. 6 punkten i tvångsmedelslagen omfattar flera brott som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. och som har ett lägre maximistraflet än maximistraflet enligt straffskalan för brott som begåtts i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen.

Förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism behöver inte anges i 10 kap. 6 § 2 mom. 6 punkten i tvångsmedelslagen eftersom fängelse i sex år respektive fyra år föreslås som maximistraflet för de brotten.

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleövervakning ska också gälla inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta enligt 10 kap. 8 § och inhämtande av basstationsuppgifter enligt 10 § 2 mom. i tvångsmedelslagen.

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Enligt 10 kap. 7 § 1 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen får teleövervakning användas med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning om det finns skäl att misstänka brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Av brotten i strafflagens 34 a kap. är maximistraflet fängelse i ett år för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott, och därför anges det brottet särskilt i 5 punkten.

Enligt förslaget ska maximistraflet för främjande av resa för terrorism vara fängelse i två år, och därför behöver brottet inte anges särskilt i 10 kap. 7 § 1 mom. 5 punkten i tvångsmedelslagen. Det föreslås att momentet ändras så att utnyttjande av person som är föremål för sexhandel flyttas dit från 6 punkten, som stryks.

Systematisk observation

Enligt 10 kap. 12 § 3 mom. i tvångsmedelslagen kan systematisk observation användas om det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller stöld, häleri eller främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott.

Enligt förslaget ska maximistraflet för främjande av resa för terrorism vara fängelse i två år. Därför föreslås en ändring i 10 kap. 12 § 3 mom. i tvångsmedelslagen så att främjande av resebrott inte anges där.

Förtäckt inhämtande av information

Enligt 10 kap. 14 § 2 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen är ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år en grund för förtäckt inhämtande av information. Denna avgränsning innebär att brott med maximistraflet fängelse i tre år som begåtts i

terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen inte omfattas av möjligheten till förtäckt inhämtande av information. I 4 punkten i momentet anges särskilt att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, och, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, deltagande i utbildning för ett terroristbrott samt resa i syfte att begå ett terroristbrott utgör grund för förtäckt inhämtande av information. Maximistraflet för dessa brott som anges särskilt är lägre än fängelse i fyra år.

Liksom det konstateras ovan ändrades 10 kap. 14 § 2 mom. 4 punkten i tvångsmedelslagen, som gäller förtäckt inhämtande av information, 2023 felaktigt så att den saknar offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, trots att brottet tidigare hade fogats till punkten. Nu rättas detta fel.

Det föreslås en ändring i tvångsmedelslagens 10 kap. 14 § 2 mom. så att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism samt, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för förtäckt inhämtande av information enligt 4 punkten.

När det gäller i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte och främjande av resa för terrorism kan man hänvisa till det som konstateras ovan om de brotten. Eftersom straffskalan ändras behöver deltagande i utbildning för terrorism inte anges särskilt i punkten. Villkoret om fängelsestraff behöver inte anges för brotten resa för terrorism och främjande av resa för terrorism, eftersom endast fängelse döms ut enligt de föreslagna straffskalorna för de brotten.

Inga ändringar föreslås i tvångsmedelslagens 10 kap. 14 § 4 mom. om datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information. Enligt momentet får sådant förtäckt inhämtande av information användas om en misstänkt är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla terroristiska brott enligt strafflagens nya 34 a kap. uppfyller kravet på maximistraf.

Teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning

Enligt 10 kap. 16 § 3 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen är ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år en grund för teknisk avlyssning. Denna avgränsning innebär att brott med maximistraflet fängelse i tre år som begåtts i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen inte omfattas av möjligheten till teknisk avlyssning. I 3 punkten i momentet anges särskilt att förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, och, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott samt offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott utgör grund för teknisk avlyssning. Maximistraflet för dessa brott som anges särskilt är lägre än fängelse i fyra år.

Det föreslås en ändring i tvångsmedelslagens 10 kap. 16 § 3 mom. så att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism samt, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för teknisk avlyssning enligt 3 punkten.

När det gäller i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte och främjande av resa för terrorism kan man hänvisa till det som konstateras ovan om de

brotten. Eftersom straffskalan ändras behöver deltagande i utbildning för terrorism inte anges särskilt i punkten. Villkoret om fängelsestraff behöver inte anges för brotten resa för terrorism och främjande av resa för terrorism, eftersom endast fängelse döms ut enligt de föreslagna straffskalorna för de brotten.

Ändringarna i samband med de brott som utgör grund för teknisk avlyssning gäller också optisk observation enligt 10 kap. 19 § 3 mom. i tvångsmedelslagen när det handlar om optisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen eller optisk observation av en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott, teknisk spårning av en person enligt 21 § 3 mom. och teknisk observation av utrustning enligt 23 § 3 mom.

Om den optiska observationen inte gäller en plats eller en person som anges i 10 kap. 19 § 3 mom. i tvångsmedelslagen förutsätts att det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla terroristiska brott som inkluderas i strafflagens nya 34 a kap. uppfyller det kravet. Detsamma gäller enligt tvångsmedelslagens 10 kap. 21 § 2 mom. teknisk spårning som inte är teknisk spårning av en person.

Bostadsavlyssning

Brott som utgör grund för bostadsavlyssning är enligt 10 kap. 17 § 9 punkten i tvångsmedelslagen brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp.

Det föreslås att 10 kap. 17 § 8 punkten i strafflagen ändras så att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse fogas till den punkten som ett brott som utgör grund för bostadsavlyssning, och att 9 punkten ändras så att brott enligt strafflagens nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 § 2 eller 3 mom. som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism och finansiering av terrorism utgör grund för bostadsavlyssning enligt den punkten.

Bostadsavlyssning är en åtgärd som kraftigt inskränker de grundläggande fri- och rättigheterna för dem som avlyssnas, och därför har tillämpningsområdet avgränsats till att gälla mycket allvarliga brott. Därför föreslås det inte att punkten ändras så att tillämpningsområdet omfattar brott enligt det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte och har maximistraffet fängelse i tre år. Brott enligt strafflagens gällande 34 a kap. 5 § (finansiering av ett terroristbrott) kommer att motsvaras av finansiering av brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och finansiering av brott för terrorism enligt det nya 34 a kap. 10 § i strafflagen. Maximistraffet är fängelse i åtta år också för det förstnämnda brottet.

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, bevisprovokation genom köp och kontrollerade leveranser

Enligt 10 kap. 25 § 1 mom. i tvångsmedelslagen är en förutsättning för att inhämta identifieringsuppgifterna för en teleadress eller teleterminalutrustning att det finns skäl att

misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Enligt 34 § 2 mom. i samma kapitel förutsätts att det föreskrivna strängaste straffet för det brott som utgör grund för bevisprovokation genom köp är fängelse i minst två år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla brott enligt strafflagens nya 34 a kap. uppfyller kraven på maximistraff enligt dessa moment för det brott som utgör grund för åtgärden.

Enligt 10 kap. 41 § 2 mom. i tvångsmedelslagen är en förutsättning för kontrollerade leveranser att det finns skäl att misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Det har inte föreskrivits om några undantag från kravet på maximistraff i det momentet varken för terroristbrott eller för några andra brott. Inte heller nu föreslås några sådana undantag.

4.1.2.2 Polislagens 5 kap.

Enligt 5 kap. i polislagen får metoder som motsvarar de hemliga tvångsmedlen i 10 kap. i tvångsmedelslagen användas som metoder för inhämtande av information för att förhindra brott enligt vad som föreskrivs i paragraferna om respektive metod. Dessutom föreskrivs det i 5 kap. 3 § i polislagen om användning av dessa metoder för att avslöja brott.

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Enligt 5 kap. 3 § 7–19 punkten i polislagen får metoderna i det kapitlet användas för att avslöja följande brott: brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, deltagande i utbildning för ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist, finansiering av terroristgrupp, resa i syfte att begå ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff samt offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

De brott som förtecknas i dessa punkter i 5 kap. 3 § i polislagen är samma brott som anges i 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen om teleavlyssning, förutom att också offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns i 5 kap. 3 § 19 punkten i polislagen med villkoret att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Liksom det konstateras ovan ströks det brottet felaktigt ur 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten i tvångsmedelslagen i samband med den senaste omfattande revideringen av lagen. I 5 kap. 3 § 7–19 punkten i polislagen förtecknas samma brott som i 5 § 2 mom. 7–19 punkten om teleavlyssning i det kapitlet. Dessa bestämmelser bör fortsättningsvis hållas enhetliga.

Enligt förslaget ändras polislagens 5 kap. 3 § så att följande brott anges i 7–20 punkten: finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Paragrafen omfattar alla terroristiska brott, det sistnämnda dock på villkor att den förutsätter fängelsestraff.

Ändringen i 5 kap. 3 § i polislagen så att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse anges i 7 punkten grundar sig på att brott enligt den gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen (finansiering av ett terroristbrott) motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt strafflagens nya 34 a kap. 10 §.

Jämfört med de gällande bestämmelserna utvidgas också i det här fallet i viss mån grunderna för att använda hemliga metoder. För det första kan alla hemliga metoder för inhämtande av information i kapitlet framöver användas för att avslöja alla brott som begåtts i terroristiskt syfte, också de nya brotten som begåtts i terroristiskt syfte (grovt frihetsberövande som begåtts i terroristiskt syfte, grov våldtäkt som begåtts i terroristiskt syfte, grovt rån som begåtts i terroristiskt syfte och grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte). Utvidgningen till nya gärningar som begåtts i terroristiskt syfte gäller också de hemliga metoderna för inhämtande av information i 5 kap. i polislagen. När det gäller de brott som begåtts i terroristiskt syfte som anges i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. kan man hänvisa till det som konstateras ovan i samband med 10 kap. 3 § 2 mom. 11 punkten om teleavlyssning i tvångsmedelslagen. För deltagande i utbildning för terrorism och resa för terrorism krävs inte längre att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Det föreslås att främjande av resa för terrorism fogas till förteckningen över brott.

Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning samt täckoperationer

I 5 kap. 5 § 2 mom. i polislagen finns bestämmelser om vilka brott som utgör grund för teleavlyssning för att förhindra ett brott. Förteckningen över brott i 7–19 punkten i momentet motsvarar förteckningen i 5 kap. 3 § i polislagen om avslöjande av brott. I 5 kap. 5 § 2 mom. i polislagen föreslås samma ändringar som i 3 § när det gäller finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse och terroristiska brott.

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleavlyssning ska också gälla inhämtande av information i stället för teleavlyssning enligt 5 kap. 6 § 1 mom. i polislagen. Enligt 5 kap. 28 § 2 mom. i polislagen utgör brott enligt 10 kap. 3 § om teleavlyssning i tvångsmedelslagen grund för täckoperationer, och därför återspeglas ändringarna i 2 mom. i den paragrafen också på möjligheterna att använda täckoperationer för att förhindra brott. Enligt 5 kap. 28 § 3 mom. i polislagen blir en datanätsbaserad täckoperation möjlig vid misstanke om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse och alla brott i strafflagens nya 34 a kap. eftersom förutsättningen för en datanätsbaserad täckoperation är att det föreskrivna strängaste straffet för det misstänkta brottet är fängelse i minst två år.

Teleövervakning och inhämtande av basstationsuppgifter

I 5 kap. 8 § 2 mom. i polislagen finns bestämmelser som motsvarar 10 kap. 6 § 2 mom. i tvångsmedelslagen om brott enligt 34 a kap. i strafflagen som utgör grund för teleövervakning. I 5 kap. 8 § 2 mom. 6 punkten i polislagen föreslås samma ändringar som i 10 kap. 6 § 2 mom. 6 punkten i tvångsmedelslagen. Enligt den ändrade 5 kap. 8 § 2 mom. 6 punkten i polislagen utgör i nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism grund för teleövervakning.

De ändringar som gäller teleövervakning ska enligt 5 kap. 11 § 2 mom. i polislagen också gälla inhämtande av basstationsuppgifter.

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Det föreslås att 5 kap. 9 § i polislagen ändras på samma sätt som 10 kap. 7 § 1 mom. i tvångsmedelslagen. I 5 kap. 9 § 5 punkten i polislagen stryks främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott, och utnyttjande av person som är föremål för sexhandel flyttas dit från 6 punkten, som stryks.

Ändringen beror på att det föreslagna maximistraffet för främjande av resa för terrorism är fängelse i två år. Därmed utgör brottet grund för teleövervakning enligt 5 kap. 9 § 1 punkten i polislagen, där det föreskrivs att ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år utgör grund för teleövervakning.

Systematisk observation

Det föreslås att 5 kap. 13 § 3 mom. i polislagen ändras på samma sätt som 10 kap. 12 § 3 mom. i tvångsmedelslagen. Polislagens 5 kap. 13 § 3 mom. ändras så främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott stryks.

Också den här ändringen beror på att det föreslagna maximistraffet för främjande av resa för terrorism är fängelse i två år. Därmed utgör brottet grund för systematisk observation enligt 5 kap. 13 § 3 mom. i polislagen utan att det anges särskilt, eftersom det i momentet föreskrivs att ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år utgör grund för systematisk observation.

Förtäckt inhämtande av information

Det föreslås att 5 kap. 15 § 2 mom. i polislagen ändras på samma sätt som 10 kap. 14 § 2 mom. i tvångsmedelslagen. Polislagens 5 kap. 15 § 2 mom. ändras så att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism samt, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för förtäckt inhämtande av information enligt 4 punkten. Villkoret om fängelsestraff gäller endast det sistnämnda brottet.

Inga ändringar föreslås i polislagens 5 kap. 15 § 4 mom. om datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information. Enligt momentet får sådant förtäckt inhämtande av information användas för att förhindra brott om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst två år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla terroristiska brott enligt strafflagens nya 34 a kap. uppfyller kravet på maximistraff.

Teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning

Det föreslås att 5 kap. 17 § 4 mom. i polislagen ändras på samma sätt som 10 kap. 16 § 3 mom. i tvångsmedelslagen. Polislagens 5 kap. 17 § 4 mom. ändras så att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism samt, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för teknisk avlyssning enligt det momentet. Villkoret om fängelsestraff gäller endast det sistnämnda brottet.

Ändringarna i samband med de brott som utgör grund för teknisk avlyssning gäller också optisk observation enligt 5 kap. 19 § 4 mom. i polislagen när det handlar om optisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen eller optisk observation av en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott, teknisk spårning av en person enligt 21 § 3 mom. och teknisk observation av utrustning enligt 23 § 3 mom.

Om den optiska observationen inte gäller en plats eller en person som anges i 5 kap. 19 § 4 mom. i polislagen förutsätts att det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla terroristiska brott som inkluderas i strafflagens nya 34 a kap. uppfyller det kravet. Detsamma gäller enligt polislagens 5 kap. 21 § 2 mom. teknisk spårning som inte är teknisk spårning av en person.

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, bevisprovokation genom köp och kontrollerade leveranser

Enligt 5 kap. 25 § 1 mom. i polislagen är en förutsättning för att inhämta identifieringsuppgifterna för en teleadress eller teleterminalutrustning att det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Enligt 35 § 2 mom. i samma kapitel förutsätts att det föreskrivna strängaste straffet för det brott som utgör grund för bevisprovokation genom köp är fängelse i minst två år. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och alla brott enligt strafflagens nya 34 a kap. uppfyller kraven på maximistraff enligt dessa moment för det brott som utgör grund för åtgärden.

Enligt 5 kap. 43 § 2 mom. i polislagen är en förutsättning för kontrollerade leveranser att det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Det har inte föreskrivits om några undantag från kravet på maximistraff i det momentet varken för terroristbrott eller för några andra brott. Inte heller nu föreslås några sådana undantag.

4.1.3 Övriga lagförslag

På grund av ändringarna i 34 a kap. i strafflagen föreslås också följande lagar:

- * lag om ändring av 6 och 6 b § i straffregisterlagen,
- * lag om ändring av 2 a § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden,
- * lag om ändring av 33 a § i medborgarskapslagen,
- * lag om ändring av 77 a § i gränsbevakningslagen,
- * lag om ändring av 18 och 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet,
- * lag om ändring av 8 § i lagen om Försvarmaktens handräckning till polisen,
- * lag om ändring av 3 § i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet,
- * lag om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter,
- * lag om ändring av 30 § i tullagen,
- * lag om ändring av 1 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

- * lag om ändring av 11 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen,
- * lag om ändring av 2 § i lagen om försvarsmakten,
- * lag om ändring av 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling,
- * lag om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation,
- * lag om ändring av 80 § i lagen om offentlig upphandling och koncession,
- * lag om ändring av 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster samt
- * lag om ändring av 7 § i lagen om laddare.

Innehållet och motiveringen till dessa lagförslag behandlas i specialmotiveringen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för människor och samhälle

De ändrade bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen främjar bekämpningen av terroristbrottslighet. Denna brottslighet utgör ett mycket allvarligt hot mot samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen samt människors liv, hälsa och säkerhet. Generellt skiljer sig brott som begåtts i terroristiskt syfte från många andra brott genom att de påverkar hela samhället och inte bara enskilda personer, även om kriminaliseringen av terroristiska brott samtidigt tryggar enskilda personers liv, hälsa och andra individuella skyddsintressen.

De föreslagna lagändringarna kan bidra till att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses genom att de minskar kränkningarna av dessa rättigheter. Grundläggande fri- och rättigheter som är särskilt relevanta i detta sammanhang är rätten till liv, personlig frihet och trygghet enligt 7 § i grundlagen och egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen.

Lagändringarnas brottsförebyggande effekt gäller framför allt de terroristiska brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte. Enligt forskningen är risken att bli fast och sannolikheten att bli bestraffad relevanta för den brottsförebyggande effekten. Det finns ett betydande samhälleligt intresse av att terroristiska brott utreds, vilket förutsätter effektiva åtgärder av polisen så att brotten såväl utreds som förhindras. Lagändringar som leder till strängare straff betonar att terroristiska brott är klandervärda och förkastliga. De föreslagna ändringarna i lagstiftningen kan öka medborgarnas tilltro till att allvarliga säkerhetshot också bekämpas genom strafflagstiftningen och tillhörande myndighetsverksamhet.

Även de föreslagna ändringarna i 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen och de andra föreslagna lagändringarna med koppling till bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen bidrar till utredandet, avslöjandet och förhindrandet av dessa brott.

De föreslagna lagändringarna möjliggör inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna för den som begår brottet. Trots de lagändringar som leder till strängare straff innebär tillämpningen av ovillkorligt fängelsestraff inte nödvändigtvis en betydande inskränkning av den personliga friheten som tryggas i 7 § i grundlagen, eftersom de föreslagna lagändringarna enligt vad som konstateras nedan sannolikt inte leder till en betydande ökning

av antalet brott som behandlas i straffprocessen, och därmed inte heller till en avsevärd ökning av tillämpningen av ovillkorligt fängelsestraff. Särskilt ett långt ovillkorligt fängelsestraff och det frihetsberövande ett sådant straff innebär kan leda till att den dömda förlorar sin studieplats eller sitt jobb, sin bostad eller sina sociala relationer eller drabbas av någon annan motsvarande skadlig följd. Ett ovillkorligt fängelsestraff kan också försämra levnadsförhållandena för den dömdas familjemedlemmar eller andra närstående.

De hemliga tvångsmedlen enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen och de hemliga metoderna för inhämtande av information enligt 5 kap. i polislagen inskränker också de grundläggande fri- och rättigheterna för den som misstänks för ett brott. Detta gäller närmast skyddet för privatlivet och förtroliga meddelanden som tryggas i 10 § i grundlagen. Lagförslagen i propositionen leder till att användningsområdet för metoderna utvidgas. Man kan ändå anta att metoderna inte kommer att användas betydligt mer än nu. Denna bedömning och bedömningen ovan om tillämpningen av ovillkorliga fängelsestraff är kopplade till lagändringar som har mycket svårförutsägbara konsekvenser för ökningen av antalet brottmål. Detsamma gäller allvarlighetsgraden för de brott som kommer upp till behandling i straffprocesser.

Utifrån vilka som dömts till straff för terroristbrott i Finland och utomlands kommer konsekvenserna för dem som begår brott huvudsakligen att gälla män. Det går inte att närmare bedöma vilka personer den nya regleringen skyddar. I princip kan vem som helst bli offer för en terrorattack, oavsett kön, ålder och andra personliga egenskaper.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Det föreslås inte att några nya myndigheter ska inrättas. Förslagen i propositionen har inga konsekvenser för myndigheternas inbördes förhållanden. Detta gäller såväl deras inbördes uppgifter som deras behörighetsförhållanden. Detsamma gäller myndigheternas förfaranden.

Myndigheternas arbete kommer att öka i någon mån eftersom fler ärenden kommer att leda till en straffprocess och fler straff kommer att behöva verkställas till följd av att området för straffbart beteende utvidgas och bestämmelserna förtydligas så att regleringen blir mer användbar.

De tjänstemän som tillämpar straffbestämmelserna om terroristiska brott, särskilt förundersökare, åklagare och domare, måste i den mån det behövs utbildas för att tillämpa de nya bestämmelserna.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

Terroristiska brott är i regel svårutredda brott som kräver mycket tid och arbete att utreda på alla nivåer av straffprocessen (förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt domstolar). Det handlar inte bara om brottmål som ska utredas som huvudsak, utan man måste också beakta ärenden som gäller hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information som används för att utreda, avslöja och förhindra brotten.

Också t.ex. teleföretagens skyldighet att biträda vid genomförandet av teleavlyssning och teleövervakning kan orsaka kostnader. Internationella kopplingar som ofta förekommer i samband med terroristiska brott och som förutsätter internationellt utredningssamarbete ökar arbetsmängden och den tid det tar att behandla ärendet. Det behövs också översättnings- och tolkningstjänster om utländska personer ska höras i straffprocessen. Kostnader som gäller parterna uppkommer dessutom om de har ett biträde som får ett arvode och kostnadsersättning av statsmedel.

När man bedömer lagändringarnas konsekvenser för myndigheternas verksamhet och statsfinanserna gäller det att beakta att terroristbrott hittills sällan har behandlats i straffprocessen trots att brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott som främjar sådana brott i nuläget omfattande har kriminaliserats.

Även om terroristiska brott har kriminaliserats som internationella brott i 1 kap. 7 § 3 mom. 2 punkten i strafflagen finns det nationell prövning marginal i fråga om när ett brottmål har en sådan koppling till Finland att det är motiverat att behandla det uttryckligen i Finland. Det går inte heller att uppskatta hur antalet gärningar med anknytning till Finland som det nu är fråga om kommer att utvecklas. Det beror också väsentligt på hur det internationella läget utvecklas när det gäller terrorism.

Det finns ingen tillgänglig statistik som kan användas för att sluta sig till hur många och hurdana terroristiska brott som kommer upp till behandling på grund av de föreslagna lagändringarna. I vilket fall som helst kan man anta att de föreslagna lagändringarna inte kommer att leda till någon betydande ökning av antalet terroristiska brott som behandlas i straffprocessen. Man kan inte heller dra några slutsatser om en sådan ökning utifrån lägesbilden över terroristbrottslighet (avsnitt 2.4.2).

De föreslagna lagändringarna kan antas leda till en viss ökad användning av häktning och andra tvångsmedel och behandling av relaterade ärenden på olika nivåer i straffprocessen jämfört med användningen av tvångsmedel i nuläget och den nuvarande behandlingen av relaterade ärenden i samband med att terroristbrott behandlas. Men det bör noteras att flera andra faktorer utöver t.ex. minimistraffet eller längden på det straff som dömts ut måste tas i beaktande när man överväger att häkta en person eller hålla personen häktad. Faktorer som ska beaktas utöver de föreskrivna förutsättningarna för häktning är t.ex. principerna i 1 kap. i tvångsmedelslagen som begränsar användningen av tvångsmedel.

De föreslagna lagändringarna kommer sannolikt att orsaka kostnader för Rättsregistercentralens, Statistikcentralens och straffprocessmyndigheternas informationssystem. För tillfället går det ännu inte att mer exakt uppskatta hurdana och hur stora kostnader det handlar om, liksom det inte heller går att uppskatta ändringarnas ekonomiska konsekvenser exakt.

Det går inte att direkt och motiverat härleda ekonomiska konsekvenser av lagförslagen så att det skulle gå att visa att extra kostnader till ett visst belopp orsakas för staten, myndigheter i straffprocessen eller verkställigheten av straff eller någon annan som behandlar dessa brott. Därmed utgår man från att kostnaderna för propositionens förslag täcks inom ramen för rambesluten enligt planen för de offentliga finanserna och anslag som annars anvisas i statsbudgetarna. Samtidigt kan läget förändras beroende på hur antalet brottmål som det nu är fråga om utvecklas. Därför behöver man följa upp att myndigheternas medel räcker till och vid behov vidta åtgärder för att se till att medlen är tillräckliga. Detta gäller också de ovan angivna andra kostnader som behandlingen av terroristiska brott kan orsaka.

Gärningar som kan karaktäriseras som terrorattacker orsakar också andra kostnader för samhället än kostnader för behandlingen av brotten i straffprocessen och verkställigheten av straff. Kostnader kan exempelvis uppkomma för reparation och ersättning i samband med skador, för vård av offer och för annan eftervård. Dessa belopp varierar beroende på det enskilda fallet. Dessutom går det inte heller att på ett motiverat sätt förutse hur situationen i fråga om brottsligheten till den delen kommer att se ut. Tills vidare har endast en gärning som kan betraktas som en terrorattack begåtts i Finland. Det bör också noteras att terrorattacker som orsakar kostnader i betydande utsträckning är straffbara också med stöd av 1 § i strafflagens

gällande 34 a kap. som brott som begåtts i terroristiskt syfte. Till den delen är det alltså inte fråga om ekonomiska konsekvenser av förslagen i denna proposition.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomför regeringen en totalreform av terroristlagstiftningen så att den motsvarar de nuvarande hoten och för att få bort svåröverskådligheten i den nuvarande lagstiftningen. Enligt regeringsprogrammet utvärderas eventuella luckor i de nuvarande kriminaliseringarna, och straffskalorna justeras så att straffen för terroristbrott skärps.

Bekämpning av terrorism är en omfattande helhet som påverkar samhällets olika delområden och verksamhetsområden. Med hänsyn till målsättningarna i regeringsprogrammet och andra faktorer som påverkar (t.ex. ställningstagandena från riksdagens grundlagsutskott och lagutskott) handlar detta lagberedningsprojekt enligt beslutet om tillsättande om att förtydliga strafflagens bestämmelser om terroristbrott och se till att de är tillräckligt omfattande med lämpliga straff för brotten. Även projektets tidsschema och de straffrättsliga frågornas omfattning har begränsat möjligheterna att granska och bereda ändringar. Med hänsyn till detta har uttryckligen ändringen av 34 a kap. i strafflagen och de lagändringar som följer av den valts som alternativ för att uppnå målen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

När man utvecklar lagstiftningen kan man använda lagstiftningsmodeller i andra stater och särskilt i stater som är viktiga jämförelsestater för Finland som förebild. De faktorer som tas upp i avsnitt 2.5.2.5 begränsar dock möjligheterna att utnyttja internationella jämförelser.

I avsnitt 5.2 (sidorna 230–257) om internationell jämförelse i betänkandet från arbetsgruppen för terroristbrott beskrivs detaljerat lagstiftningen i nio stater (Sverige, Norge, Danmark, Tyskland, Estland, Förenade kungariket, Nederländerna, Belgien och Frankrike). Länken till betänkandet finns här:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166011>

Redan 2020-arbetsgruppen bedömde i sitt betänkande (s. 60) att bestämmelserna i 34 a kap. i strafflagen är omfattande jämfört med jämförelsestaternas straffbestämmelser om terroristbrott. Denna allmänna slutsats ifrågasattes inte i remissvaren om det betänkandet och inte heller i riksdagens behandling av regeringens proposition (RP 89/2021 rd) som utgick från betänkandet. Detsamma gäller också remissvaren om betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott, där frågan togs upp på nytt.

Jämförelsestaternas straffbestämmelser om terroristbrott följer i regel den grundläggande linje som också strafflagens gällande 34 a kap. representerar. Vissa brott som begås i terroristiskt syfte och vissa brott som främjar sådana brott har kriminaliserats. Likheter i lagstiftningens struktur och innehåll beror huvudsakligen på gemensamma internationella förpliktelser, i synnerhet direktivet om terroristbrott när det gäller Europeiska unionens medlemsstater.

I denna proposition upprepas inte den internationella jämförelsen i samma omfattning som i betänkandet. I avsnitt 2.5.4.1 och avsnitt 2.5.4.3–11 som handlar om nuläget ingår allmänna iakttagelser om lagstiftningen i jämförelseländerna och vid behov också närmare uppgifter från

betänkandet som utgångsinformation för bedömningen av behoven av att ändra brottsrekvisiten och området för straffbarhet i den nationella lagstiftningen. Internationella jämförelser har en mer framträdande betydelse i den bedömningen.

I avsnitt 2.5.4.16 där straffskalorna bedöms behandlas inte jämförelsestaternas skalor närmare i samband med specifika brott. Också de uppgifterna finns i betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott. I avsnittet presenteras ändå några exempel på straffskalor i jämförelsestaterna för brott som i Finland närmast motsvaras av deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Straffskalorna är bundna till det nationella straffsystemet och anpassade till skalorna för andra brott i det systemet, vilket särskilt försvårar möjligheterna att dra nytta av internationella jämförelser. Straffskalorna för brott med anknytning till terrorism varierar dessutom avsevärt mellan jämförelsestaterna också för ett och samma brott. Liksom det konstateras i avsnitt 2.5.4.16 kan allmänt taget betydligt strängare straff än i Finland dömas ut i jämförelsestaterna för de aktuella brotten enligt straffskalorna där. Det gäller också efter de lagändringar som nu föreslås.

6 Remissvaren och hur de har beaktats

I detta avsnitt ligger fokus på de remissvar som i den fortsatta beredningen användes som grund för att bedöma om de bestämmelser som arbetsgruppen för terroristbrott föreslog ska ändras, och som grund för ändringar som gjordes. Remissvaren om motiveringen till bestämmelserna togs vid behov i beaktande när motiveringen kompletterades och annars ändrades.

6.1 Remissvaren allmänt och tydligare reglering

Allmänt taget förhöll sig remissinstanserna positivt till betänkandet och förslagen av arbetsgruppen för terroristbrott, och ansåg att betänkandet är heltäckande och grundligt. Arbetsgruppen ansågs ha uppnått sitt mål om att förtydliga lagstiftningen, särskilt genom att sammanställa motiveringarna till bestämmelserna i ett och samma lagberedningsdokument. I samband med en tydligare reglering nämndes också i flera yttranden det minskade antalet paragrafhänvisningar och placeringen av definitionerna i början av det nya 34 a kap. i strafflagen.

I vissa yttranden framfördes också tvivel om möjligheterna att uppnå målet om en tydligare reglering. Enligt inrikesministeriet är förslagets konsekvenser när det gäller tydligheten osäkra och delvis subjektiva. Enligt Amnesty International Finländska sektionen rf förblir kapitlet om terroristbrott svårt att greppa som helhet. Polisstyrelsen och Östra Finlands universitet (professor emeritus Matti Tolvanen) hade liknande synpunkter som Amnesty.

Enligt Lapplands universitet (professor Minna Kimpimäki) kan det vara motiverat med tanke på bestämmelsernas exakthet att de är detaljerade, men det leder inte alltid till det tydligaste möjliga resultatet. Enligt samma remissinstans kan det vara svårt att uppfatta skillnaden mellan olika termer i bestämmelserna om man inte är en insatt rättsvetare. Enligt Lapplands universitet är det problematiskt med tanke på konsekvensen i strafflagen om man i ett kapitel avviker från den praxis som annars följs i strafflagen, nämligen att placera paragrafen med definitionerna i slutet av kapitlet. Dessutom konstateras det i yttrandet från Lapplands universitet att de föreslagna brottsbeteckningarna inte alltid låter helt naturliga språkligt sett, eftersom termen ”terroristisk” syftar på främjande verksamhet och inte på egentlig terroristisk verksamhet.

I den fortsatta beredningen ansågs de lösningar som arbetsgruppen för terroristbrott föreslog för att göra regleringen tydligare fortfarande motiverade, med hänsyn till de allmänt positiva

remissvaren. Den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter en viss exakthet i straffbestämmelserna, och det kravet kan inte förbigås i syfte att förtydliga bestämmelserna. Det tar alltid tid att bli van vid nya bestämmelser, och det kräver också utbildning för dem som tillämpar bestämmelserna. Generellt ansågs placeringen av definitionerna i början av kapitlet göra regleringen tydligare trots att placeringen är exceptionell. Inga lämpligare alternativ föreslogs till de brottsbeteckningar som föreslogs i betänkandet.

6.2 Straffbestämmelsernas omfattning

I remissvaren var den allmänna åsikten att de straffbestämmelser som arbetsgruppen föreslog var heltäckande. I vissa yttranden ansågs de föreslagna bestämmelserna rentav gå för långt.

Enligt inrikesministeriet bör man i den fortsatta beredningen grundligt bedöma möjligheterna att föreskriva om finansieringsbrott som begås av oaktsamhet. Också Polisstyrelsen och centralkriminalpolisen anser att detta bör övervägas.

Arbetsgruppen för terroristbrott behandlade i sitt betänkande frågan om oaktsamhet som gärningssätt för finansieringsbrott men föreslog ingen sådan bestämmelse. I avsnitt 2.5.4.9 behandlas aspekter som talar mot bestämmelser om oaktsamhet som gärningssätt ännu mer omfattande än i arbetsgruppens betänkande. Slutsatsen är densamma som i arbetsgruppens betänkande.

Enligt inrikesministeriet bör ledande av en terroristgrupp utan förutsättning att ett annat brott begås uteslutande vara tillräckligt för att ledande av terroristgrupp ska vara straffbart. Också Polisstyrelsen och skyddspolisen lämnade liknande yttranden.

I avsnitt 2.1.4 behandlas främst utifrån arbetsgruppens betänkande bakgrunden till valet av modellen där ledaren för en terroristgrupp döms till ett gemensamt fängelsestraff för ledningsbrottet och det brott som begåtts eller förberetts i terroristiskt syfte av personen själv eller under personens ledning i terroristgruppens verksamhet. Bakgrunden är särskilt det maximistraff som EU-lagstiftningen kräver och det maximistraff som föreskrivits nationellt. Ledningsbrottets karaktär och det som EU-lagstiftningen ansetts tillåta togs också upp.

Strukturen i bestämmelserna om ledande av terroristgrupp behandlas i avsnitt 2.5.4.5. I det sammanhanget betonas det att den gällande lagstiftningslösningen inte leder till att ledaren för en terroristgrupp förblir obestraftad om personen inte har begått ett visst brott eller om inget sådant brott har begåtts i terroristgruppens verksamhet. I sådana fall kan ledaren för en terroristgrupp göra sig skyldig till något annat brott som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. med ett strängt straff, t.ex. deltagande i en terroristgrupps verksamhet. För dessa andra brott kan inte lika stränga straff dömas ut som det gemensamma fängelsestraffet för ledande av terroristgrupp (fängelse i 15 år). Enligt avsnittet kan detta anses vara konsekvent eftersom uttryckligen ledningsverksamhet med anknytning till ett eller flera brott som redan begåtts kan betraktas som allvarligare och strängare straffbart. Med hänsyn till de aspekter som tas upp i detta och föregående avsnitt föreslås det att strukturen för bestämmelserna om ledande av terroristgrupp ska förbli oförändrad.

Riksdagens justitieombudsman konstaterade om 4 § i det föreslagna nya 34 a kap. i strafflagen att man inte särskilt ofta torde kunna misstänka att t.ex. en vanlig personbil anskaffas eller ägs i syfte att begå ett terroristiskt brott.

Justitieombudsmannens remissvar gäller förberedelse till terroristbrott, som enligt 4 § 2 punkten i den nya 34 a kap. i strafflagen ska kunna göras bl.a. genom att en person för begående av ett

terroristbrott tillverkar, skaffar, transporterar eller överlåter ett föremål eller ett ämne med vilket man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa, eller innehar eller använder ett sådant föremål eller ämne. I motiveringen konstateras det att t.ex. fordon har börjat användas för terrorattacker. Fordon är föremål som kan orsaka åtminstone allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa när en terrorattack begås. Det är motiverat att i lagstiftningen beakta att gärningssätten inom terroristbrottsligheten förändras.

”För begående av ett terroristbrott” innebär ett förhöjt uppsåtskrav också vid förberedelse till terroristbrott. Detta innebär att åklagaren i straffprocessen måste visa att personen har begått en gärning enligt 4 § 2 punkten i det nya 34 a kap. i strafflagen, t.ex. innehaft en personbil, med syftet att någon ska begå en gärning som uppfyller rekvisitet för ett terroristbrott. Innehavet av en personbil kan ursprungligen ha haft ett godtagbart och lagligt syfte, men under den tid som personen innehar bilen kan syftet förändras på det beskrivna sättet. Inte heller justitieombudsmannens yttrande verkar utesluta en sådan utveckling av läget.

Enligt centralkriminalpolisen kan man behöva överväga om området för straffbarhet bör utvidgas till andra grova sexualbrott som begås i terroristiskt syfte än grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn.

I avsnitt 2.5.4.2 bedöms på nytt om de sexualbrott som kan begås i terroristiskt syfte borde omfatta fler brott än enbart grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn. Andra sexualbrott än våldtäktsbrott kan inte anses ha samma slags potentiella kopplingar till terroristbrottslighet, med hänsyn till det terroristiska syfte och den skada som förutsätts av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Liksom i arbetsgruppens betänkande har man fortsatt ansett att grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn är relevanta brott som särskilt utifrån rekvisitet innebär att grovt våld utövas mot en person.

Amnesty International Finländska sektionen rf konstaterade att straffbarheten för vistelse i en främmande stat beror på personens syfte och inte på konkreta gärningar. Överlag kan det vara svårt att bevisa personens syfte, och man kan inte heller generellt bestraffas enbart för tankar. Också Lapplands universitet (professor Kimpimäki) ansåg att förslaget var problematiskt eftersom kriminalisering av förberedelser har utgått från att straffbarheten kopplas till någon typ av konkreta handlingar, och eftersom det också är tvivelaktigt hur syftet kan bevisas om en person inte har vidtagit någon typ av konkreta åtgärder för att begå ett brott.

Som det framgår av avsnitt 2.5.4.10 fyller kriminaliseringen av vistelsebrott en lucka i lagstiftningen. Liksom andra brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte förutsätter vistelsebrott ett förhöjt uppsåtskrav (”för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel”). I straffprocessen måste åklagaren bevisa att vistelsen har haft detta syfte. Detta förutsätter omständigheter som kan iaktas objektivt eller som annars framkommit, och som kan ha att göra t.ex. med personens uttalanden eller handlingar i övrigt som uttrycker avsikten att begå ett brott. När man bedömer om en person gjort sig skyldig till vistelsebrott bör man beakta de faktorer som tas upp i avsnitt 2.2.6 om rättsskydd för brottsmisstänkta. Fall som är oklara enligt de straffprocessuella principerna för bevisning ska avgöras till den åtalades fördel.

Enligt Amnesty International Finländska sektionen rf är brottet deltagande i utbildning problematiskt eftersom det också gäller s.k. självstudier. Dessutom skulle verksam ånger till stora delar vara omöjlig t.ex. när det gäller resebrott och deltagande i utbildning. Helsingfors tingsrätt påpekade att ingen bestämmelse om s.k. verksam ånger föreslagits i paragrafen om förberedelse till terroristbrott.

Den gällande strafflagens 34 a kap. 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott täcker redan självstudier. Direktivet om terroristbrott förutsätter också detta, och i samband med genomförandet av direktivet blev självstudier straffbart. Självstudier behandlas ändamålsenligt i motiveringen till den föreslagna paragrafen om deltagande i utbildning för terrorism, för att ge dem som tillämpar lagen en tillräckligt omfattande bild av det gärningssättet, och för att främja rättsskyddet för dem som misstänks för brottet. Faktorer i samband med rättsskyddet behandlas också i övrigt i motiveringen till paragrafen (förundersökningsprinciper, utredning av förutsättningarna för att inleda förundersökning och åklagarens deltagande i styrningen av undersökningen).

Det föreslås inga bestämmelser i strafflagens nya 34 a kap. om avstående från försök och verksam ånger. Till den delen tillämpas strafflagens allmänt tillämpliga bestämmelser också på brotten i det kapitlet. Grundläggande bestämmelser om avstående från försök och verksam ånger finns i 5 kap. 2 § 1 mom. i strafflagen. Enligt det momentet bestraffas inte försök, om gärningsmannen frivilligt har avstått från att fullborda brottet eller annars har förhindrat den följd som avses i brottsbeskrivningen. Dessutom föreskrivs det i paragrafens 3 mom. att försök inte bestraffas om brottet inte fullbordas eller den följd som avses i brottsbeskrivningen uteblir av orsaker som inte hänför sig till gärningsmannen, anstiftaren eller medhjälparen, men denne frivilligt och uppriktigt har strävat efter att förhindra brottets fullbordan eller följden. I det sistnämnda fallet har gärningsmannen inte förhindrat brottets fullbordan eller följden, men strävat efter det, och därför ska det anses vara oskäligt att straffa gärningsmannen. Det som anförs i detta avsnitt påverkar inte i sig det som konstateras om verksam ånger i motiveringen till paragraferna om deltagande i utbildning för terrorism och resa för terrorism.

Professor Martin Scheinin ansåg att definitionen av terroristiskt syfte i 1 § i strafflagens nya 34 a kap. är för vid. Underpunkterna c och d bör strykas ur 2 punkten i paragrafen. I och med detta skulle Finlands lagstiftning motsvara bästa internationella praxis. Enligt de underpunkter som Scheinin nämner avses med terroristiskt syfte gärningsmannens syfte att genom sin gärning obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada (underpunkt c) och gärningsmannens syfte att tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada (underpunkt d).

De terroristiska syften som Scheinin hänvisar till ingår redan i strafflagen i 6 § 1 mom. i gällande 34 a kap. Dessa uttryck för ett terroristiskt syfte, liksom de övriga som anges i momentet, grundar sig på rambeslutet från 2002 och de motsvarande bestämmelserna i direktivet om terroristbrott (artikel 3.2). Artikel 15.2 i direktivet förutsätter att brott enligt artikel 3.1 beläggs med frihetsstraff som är strängare än de som föreskrivs i nationell rätt för sådana brott i avsaknad av terroristiskt syfte.

Terroristiskt syfte definieras på det sätt som Scheinin avser snävare än i den nationella lagstiftningen t.ex. i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism och Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1566 (2004). Till dessa delar binds Finland dock av EU-lagstiftningen, som också kan anses uttrycka relevanta terroristiska syften. Man måste också ta hänsyn till Europarådets ändringsprotokoll genom vilket rådets definition av terroristiskt syfte anpassades till EU-lagstiftningen. Finland har för avsikt att ansluta sig till protokollet. I motiveringen till 1 § i strafflagens nya 34 a kap. behandlas i samband med 2 punkten underpunkt c aspekten att t.ex. åtgärder som rörelser i odemokratiska och totalitära samhällen vidtar för att uppnå en rättsstatlig och demokratisk samhällsordning inte ska betraktas som brott som begåtts i terroristiskt syfte. Hela definitionen av terroristiskt syfte bibehålls enligt förslaget likadan som i den gällande lagstiftningen.

Dessutom hänvisar professor Scheinin till sitt tidigare yttrande om att en bestämmelse om tillämpningsområdet bör tas in i strafflagens 34 a kap. och att den bestämmelsen bör föreskriva att i den internationella humanitära rätten avsedda väpnade styrkors handlingar under en väpnad konflikt inte ska betraktas som brott som begåtts i terroristiskt syfte i den mån som deras militära eller andra maktmedel är riktade mot motpartens väpnade styrkor eller andra militära mål som avses i den internationella humanitära rätten.

För att göra gränsdragningen tydligare behandlas förhållandet mellan terroristbrottslighet och internationell humanitär rätt i lämplig omfattning i denna proposition (avsnitt 2.5.2.3 och motiveringen till 6 § i strafflagens nya 34 a kap.). Inkluderingen av den bestämmelse om tillämpningsområdet för strafflagens 34 a kap. som professor Scheinin föreslår behandlades när direktivet om terroristbrott genomfördes. Ingen sådan bestämmelse togs in i lagen och det föreslås inte heller nu. Detta kan motiveras med det som lagutskottet konstaterade när direktivet om terroristbrott genomfördes (LaUB 4/2018 rd, s. 9–10):

”... Efter att ha bedömt en erhållen utredning i ärendet anser utskottet att det inte är befogat att i detta sammanhang gå in för att reglera frågor som gäller gränsdragning inom internationell rätt och humanitär rätt genom bestämmelser i lag. Den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter att bestämmelser är exakta och noggrant avgränsade. Det är tvivelaktigt om förhållandet mellan terroristbrott och humanitär rätt alls kan regleras på det sätt som legalitetsprincipen förutsätter, och i vilken utsträckning det i så fall kunde göras. Det skulle kräva användning av sådana begrepp och uttryck vars betydelse inte är självklar för den som inte har goda förkunskaper i humanitär rätt. Det gäller inte minst begreppet ”internationell humanitär rätt”. I så fall tvingas man i vilket fall som helst att i hög grad söka klarhet i motiveringen. Det är också svårt att se till att en eventuell bestämmelse är tillräckligt heltäckande. En reglering som förblir oklar till innehållet och i fråga om utsträckning samt eventuellt bristfällig skulle enligt utskottets uppfattning göra mer skada än nytta. Punktvisa bestämmelser som gäller vissa brott kan inte heller anses motiverade, eftersom gränsdragningen mot internationell rätt, inklusive humanitär rätt, är relevant också för många andra brott. Sådana är exempelvis brott mot liv, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.”

6.3 Straffskalor

Inrikesministeriet ansåg att terroristiska brott bör ha ett eget ”grundläggande straffvärde” som framför allt grundar sig på terrorismens faktiska art. Skyddspolisen gav ett liknande yttrande. Enligt inrikesministeriet bör man i den fortsatta beredningen bedöma straffskalorna på nytt och justera den nedre gränsen uppåt för flera terroristiska brott. Minimistraffet för t.ex. de allvarligaste terroristiska brotten bör inte vara lägre än fängelse i två år. Enligt Finlands Advokater bör en höjning av maximistraffet för offentlig uppmaning till terrorism t.ex. från två år till tre år övervägas ytterligare.

Eftersom terroristbrottslighet kan förekomma i så många former går det inte att för brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott som främjar sådana brott motivera en gemensam grundläggande straffnivå som närmast är knuten till ett minimistraff och baserad på en terroristisk koppling. Den allmänna allvarlighetsgraden varierar för de brott som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. Proportionalitetsprincipen förutsätter att straffskalorna anpassas till gärningarnas allvarlighetsgrad. Minimistraffet för de allvarligaste brotten som begåtts i terroristiskt syfte är fängelse i minst två år.

Med hänsyn till remissvaren bedömdes dock straffskalorna på nytt i den fortsatta beredningen av betänkandet från arbetsgruppen för terroristbrott, med terroristbrottslighetens allvarlighet och farlighet i åtanke. Denna bedömning ledde till att möjligheten att döma ut böter för

främjande av resa för terrorism slopades (straffet för brottet föreslås vara fängelse i minst två år). Dessutom höjdes minimistrafte för förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism från det allmänna lägsta fängelsestraffet (14 dagar) till fängelse i fyra månader. Maximistrafte för offentlig uppmaning till terrorism höjdes inte.

Juristförbundet uppmärksammade att ett strängare straff kan dömas ut för den som värvar någon till att förbereda ett terroristbrott än för den som själv förbereder ett terroristbrott. Lapplands universitet (professor Kimpimäki) ansåg att det föreslagna lägsta fängelsestraffet fyra månader för finansiering av brott för terrorism är inkonsekvent eftersom det leder till att minimistrafte i vissa fall är högre än minimistrafte för det brott som finansieras.

I fråga om Juristförbundets och Lapplands universitets yttranden bör det betonas att minimistrafte för två terroristiska brott (förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism) höjs jämfört med arbetsgruppens betänkande från det allmänna minimifängelsestraffet till fängelse i fyra månader, vilket förbättrar straffskalornas proportionalitet. Det bör också noteras att denna typ av aspekter förekommer i samband med straffskalorna också i strafflagens gällande 34 a kap. Frågan behandlas i avsnitt 2.5.4.16 där straffskalorna bedöms, mest ingående i samband med förberedelse till terroristbrott. En central princip är att straffet ska ställas i proportion till det brott som främjas. I exceptionella fall kan ett straff som inte finns på straffskalan dömas ut med stöd av 6 kap. i strafflagen. Dessa yttranden ansågs inte föranleda några ändringar i straffskalorna.

Lapplands universitet (professor Kimpimäki) ser inte någon sådan principiell skillnad i allvarlighetsgraden mellan finansiering av ett konkret brott och t.ex. allmän finansiering av en terroristorganisation att det nödvändigtvis skulle förutsätta eller tala för olika straffskalor.

Regeringens proposition utgår från den syn som man också tidigare gått in för i de gällande bestämmelserna, dvs. att uttryckligen finansiering av ett brott kan anses vara allvarligare och mer klandervärd än allmän finansiering av en person eller en grupp.

6.4 Rekvisitens tydlighet

Enligt centralkriminalpolisen kan det vara ändamålsenligt med tanke på tillämpningen av bestämmelserna om finansiering av terrorism att inkludera ordet vetskap också i 10 § i strafflagens nya 34 a kap. (finansiering av brott för terrorism), eftersom vetskap nämns i den föreslagna 11 § (finansiering av terrorism).

Om centralkriminalpolisens iakttagelse gjordes samma bedömning som i betänkandet från arbetsgruppen för terroristbrott. Det föreslås att uttrycket ”för begående av ett brott” används i paragrafen om finansiering av brott för terrorism och uttrycket ”för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera” används om tillgångar i paragrafen om finansiering av terrorism. Skillnaden beror på att finansiering av terrorism handlar om allmän finansiering som saknar koppling till ett brott som ska begås. Uttrycket ”för begående av ett brott” förekommer på många ställen i strafflagens nya 34 a kap. i samband med brott som handlar om att främja ett brott som kommer att begås av personen själv eller någon annan.

Transport- och kommunikationsverket ville försäkra sig om att hänvisningarna till de ursprungliga konventionerna i 34 kap. 12 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen är tillräckliga.

Transport- och kommunikationsverkets påpekande gäller gärningar som i nuläget kriminaliseras i 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen som finansiering av ett terroristbrott. Enligt denna proposition ska gärningarna vara straffbara enligt strafflagens 34 kap. 12 § som finansiering av

ett brott som avses i en internationell överenskommelse. Ursprungligen kriminaliserades gärningen i 34 kap. 9 b § i strafflagen som finansiering av terrorism när Finland anslöt sig till konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism. Då bedömde man ingående hur och till vilka konventioner paragrafen ska hänvisa. I senare lagstiftningsprojekt och även nu ansågs bedömningen vara korrekt.

Enligt Pääjanne-Tavastlands tingsrätt skulle det stämma överens med de lösningar man annars gått in för i strafflagen att föreskriva att 11 § i strafflagens nya 34 a kap. (finansiering av terrorism) inte tillämpas om gärningen är straffbar enligt 10 § (finansiering av brott för terrorism) eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

På grund av yttrandet från Pääjanne-Tavastlands tingsrätt ströks 3 mom. i 10 § om finansiering av brott för terrorism i strafflagens nya 34 a kap. enligt vilket vad som föreskrivs ovan i den paragrafen inte tillämpas på brott som är straffbara enligt 11 §. Till 11 § om finansiering av terrorism i strafflagens nya 34 a kap. fogades ett 3 mom. enligt vilket vad som föreskrivs ovan i den paragrafen inte tillämpas om gärningen utgör brott enligt 10 §.

Enligt Lapplands universitet (professor Kimpimäki) är det tvivelaktigt om hänvisningen i den föreslagna 34 a kap. 4 § 2 punkten i strafflagen till ett föremål eller ett ämne med vilket man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa är tillräckligt noggrant avgränsad. Samma remissinstans förhåller sig också kritiskt till tolkningen att utbildning som försvarsmakten initierar och ger en värnpliktig under militärtjänstgöringen och som den värnpliktiga är skyldig att delta i kan betraktas som straffbara självstudier beroende på den värnpliktigas syfte.

I den fortsatta beredningen bedömdes avgränsningen av 4 § 2 punkten i strafflagens nya 34 a kap. men den formulering som föreslogs i arbetsgruppens betänkande ändrades inte. Det bör noteras att det finns många slags föremål eller ämnen som kan avses i punkten. Ingen annan kritik riktas mot punktens avgränsning i remissvaren om betänkandet. I motiveringen till punkten ges på ett lämpligt sätt anvisningar om hur innehållet ska tolkas.

I motiveringen till paragrafen om deltagande i utbildning för terrorism grundar sig det som konstateras om värnplikt på en tolkning som antogs redan när självstudier kriminaliserades i samband med att direktivet om terroristbrott genomfördes (RP 30/2018 rd och LaUB 4/2018 rd).

Professor Scheinin anser att 6 § om deltagande i en terroristgrupps verksamhet i strafflagens nya 34 a kap. strider mot den straffrättsliga legalitetsprincipen. Av det föreslagna 2 mom. följer en kontradiktorisk slutsats som är både omfattande och vag. Paragrafen kan bli tillämplig t.ex. på rent humanitär verksamhet.

Ett uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller straffverkställighet utgör inte deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 6 § 2 mom. i strafflagens nya 34 a kap. Momentet innebär inte att all annan verksamhet kan vara straffbar som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. I paragrafens 1 mom. anges noggrant avgränsat vad som är straffbart som sådant deltagande. Exempelvis verksamhet som är tillåten enligt internationell humanitär rätt kan inte bli straffbar som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Detta framgår av motiveringen till paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

6.5 Lagförslag om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information

När man överväger att använda tvångsmedel kan det enligt Päijänne-Tavastlands tingsrätt vara problematiskt om villkoren kopplas till typen av straff som eventuellt senare döms ut. Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry poängterade samma sak i fråga om villkoret att ett hemligt tvångsmedel får användas endast om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

I vissa fall enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen får ett hemligt tvångsmedel eller en hemlig metod för inhämtande av information i nuläget användas endast om det brott som utgör grund för användningen är så allvarligt att det förutsätter fängelsestraff. Detta beror på att straffskalorna för vissa brott i 34 a kap. i strafflagen inkluderar böter. När man inskränker grundläggande fri- och rättigheter genom att använda hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information förutsätts i de fallen en viss allvarlighetsgrad av det brott som berättigar användningen.

Denna proposition förändrar detta villkor för användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information eftersom böter slopas i straffskalorna för flera brott i det nya 34 a kap. Dessa brott är förberedelse till terroristbrott, deltagande i utbildning för terrorism, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism. Det ska endast vara möjligt att döma ut böter för offentlig uppmaning till terrorism.

6.6 Lagförslag som hänför sig till ändringen av 34 a kap. i strafflagen

Arbets- och näringsministeriet föreslog att 84 § 1 mom. 7 punkten i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) ändras på samma sätt som 80 § 1 mom. 7 punkten i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) enligt förslaget ska ändras.

Den lagändring som arbets- och näringsministeriet föreslog ingick redan i betänkandet från arbetsgruppen för terroristbrott och ingår också i denna proposition.

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry konstaterade att ”terroristbrott” enligt betänkandet framöver ska syfta på 2 och 3 § i strafflagens nya 34 a kap. medan brotten i 34 a kap. generellt ska kallas ”terroristiska brott”. Med avvikelse från denna lagstiftningsteknik ska det tidigare begreppet ”terroristbrott” fortsättningsvis användas i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet. Det är fråga om en term som används i just den lagen och då måste en eventuell ändring övervägas separat, vilket också är slutsatsen i arbetsgruppens betänkande.

6.7 Övrigt

Transport- och kommunikationsverket föreslog att man bedömer om det är ändamålsenligt att i det här sammanhanget också granska trafikbestämmelser där det har ansetts vara relevant att personen gjort sig skyldig till en gärning som avses i strafflagens 23 kap. men som tills vidare inte innehåller någon hänvisning till strafflagens 34 eller 34 a kap.

I detta omfattande lagstiftningsprojekt har lagändringar ansetts vara möjliga endast om en ändring av strafflagens 34 a kap. klart förutsätter det. Vid behov måste dessa ändringsbehov i trafikbestämmelserna övervägas separat.

Helsingfors hovrätt ansåg att grunderna för att frånga riksåklagarens beslut om väckande av åtal enligt 34 a kap. 7 § i strafflagen inte är särskilt tungt vägande i arbetsgruppens betänkande.

När arbetsgruppens betänkande var ute på remiss understödde Polisstyrelsen, skyddspolisen och Finlands Advokater förslaget att slopa riksåklagarens rätt att väcka åtal. I den fortsatta beredningen bedömdes arbetsgruppens grunder för att föreslå slopandet, och man höll fast vid förslaget enligt betänkandet.

6.8 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

6.8.1 Utlåtandets innehåll

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition den 16 september 2025. I sitt utlåtande ansåg rådet att utkastet på ett tillfredsställande sätt följer anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning. Rådet rekommenderade att utkastet korrigeras enligt rådets utlåtande innan regeringen lämnar propositionen till riksdagen.

Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att utkastet till proposition med fördel kan komprimeras t.ex. eftersom beskrivningen av nuläget innehåller en del upprepningar och text som skulle passa bättre i avsnittet om lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet. Bilden av de viktigaste ändringar som redan gjorts och de nya ändringar som föreslås i lagstiftningen blir tydligare om texten förkortas, vilket bidrar till att förtydliga propositionens viktigaste innehåll.

Enligt rådet för bedömning av lagstiftningen ger utkastet till proposition uppfattningen att de föreslagna lagändringarna bygger på lösningar som andra länder gått in för. I utkastet ingår de internationella jämförelseuppgifterna inte i avsnittet om lagstiftning i utlandet, utan i beskrivningen av nuläget. Enligt rådet bör de viktigaste iakttagelserna om internationella erfarenheter flyttas till det ovannämnda avsnittet i propositionen. Dessutom efterlyser rådet en kortfattad beskrivning av hur andra länders lösningar har utnyttjats i beredningen av propositionen.

Rådet för bedömning av lagstiftningen påpekar att enskilda attacker kan orsaka kostnader för samhället. Enligt rådet bör man i propositionen närmare bedöma konsekvenserna för bekämpningen av terroristbrott. Till den delen handlar det om huruvida de föreslagna ändringarna förbättrar bekämpningen av terroristbrottslighet och hurdana konsekvenser propositionen har för samhällets säkerhet och den nationella säkerheten. Dessutom bör man i propositionen bedöma hur de föreslagna ändringarna, t.ex. i fråga om användningen av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information, påverkar uppfyllandet av rättsstatsprincipen. Det förebyggande perspektivet på terroristbrott behandlas inte ingående i propositionen.

Enligt rådet för bedömning av lagstiftningen vore det bra att i avsnittet om konsekvenser för myndigheterna precisera på vilket sätt myndigheterna garanteras tillräckliga resurser för att utreda terroristbrott och upprätthålla och öka sin sakkunskap om terroristbrottslighet. Rådet tog också upp frågan om det finns en möjlighet att allt fler terroristbrott som begåtts utomlands kan komma att behandlas i Finland. Detta har att göra med att brotten i det kapitlet är internationella brott och att nya typer av brott enligt förslaget ska fogas till kapitlet. Enligt rådet är terroristbrott som begåtts utomlands förknippade med frågan om tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens att utreda sådana internationella brott.

6.8.2 Hur utlåtandet har beaktats

Det är fråga om en totalreform av straffbestämmelserna om terroristbrott, vilket har påverkat den omfattande beskrivningen av den gällande lagstiftningen och bakgrunden till den i utkastets beskrivning och bedömning av nuläget samt den grundliga behandlingen av omständigheter som påverkar ändringen av bestämmelserna. Ett sådant tillvägagångssätt kan anses vara av vikt då de föreslagna bestämmelserna gäller brott för vilka straffansvaret utsträcks långt så att det omfattar brott som främjar begående av andra brott. Flera brott som är straffbara enligt strafflagens gällande 34 a kap. och även brott som enligt det föreslagna nya kapitlet ska vara straffbara är sådana brott.

Internationella förpliktelser är väsentliga för bakgrunden till bestämmelserna om terroristbrott och för innehållet i de gällande och föreslagna bestämmelserna, och intar därför en framträdande plats i beskrivningen och bedömningen av nuläget. Som rådet för bedömning av lagstiftningen konstaterar, orsakar sättet att behandla de internationella förpliktelserna ställvis upprepningar. Detta underlättar dock läsningen av propositionen så att läsaren inte behöver gå tillbaka för att förstå förpliktelsernas betydelse.

Vissa uppgifter från den internationella jämförelsen presenteras brott för brott i avsnittet om bedömning av nuläget. Uppgifterna gäller i betydande mån brott där lagstiftningen i andra länder har väckt intresse i tidigare lagstiftningsprojekt. För den som läser propositionen kan detta tillvägagångssätt anses gagna bedömningen av den föreslagna lagstiftningen mer än att man koncentrerar uppgifterna till det senare avsnittet om lagstiftning i utlandet. På ett sätt som är kännetecknande för internationella jämförelser ger dessa uppgifter om de enskilda brotten hållpunkter som är relevanta också för bedömningen av innehållet och ändringsbehoven i den nationella lagstiftningen, och som kan påverka också innehållet i lagförslagen. Betydelsen av de internationella jämförande uppgifter som ingår i avsnittet om bedömning av nuläget framgår i sammanhanget av det resultat man gått in för att föreslå.

Enligt anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner kan översikten över jämförelseländernas lagstiftning vara av allmän karaktär om ärendet redan har behandlats i ett tidigare publicerat arbetsdokument, såsom i ett kommittébetänkande eller ett arbetsgruppsbetänkande. I avsnittet specificeras då betänkandet och säkerställs att det finns en länk till det t.ex. i avsnittet om beredningen. I enlighet med det som anges ovan behandlas uppgifterna från den internationella jämförelsen vid behov och på lämpliga ställen även detaljerat i utkastet till proposition. I avsnittet om ärendets bakgrund och beredning finns dessutom en länk till betänkandet av arbetsgruppen för terroristbrott, som innehåller en omfattande internationell jämförelse med detaljerad information om lagstiftningen i nio stater.

Med hänsyn till dessa omständigheter föranledde utlåtandet av rådet för bedömning av lagstiftningen ingen komprimering av utkastet till proposition. Sammanfattningen i avsnitt 4.1.1 av de förslag som gäller strafflagen bidrar till att göra propositionens viktigaste innehåll tydligare.

På de sätt som rådet för bedömning av lagstiftningen tar upp kan enskilda terrorattacker orsaka också andra kostnader för samhället än de ekonomiska konsekvenser som beskrivs i avsnitt 4.2.3 i det utkast som rådet granskade. Därför har det avsnittet kompletterats med ett tillägg om detta.

Det som rådet för bedömning av lagstiftningen påpekar om förslagets konsekvenser för bekämpningen av terroristbrott föranledde inga kompletteringar i avsnitt 4.2.1. Av avsnittet framgår redan i tillräcklig mån att ändringen av 34 a kap. i strafflagen främjar bekämpningen

av denna brottslighet som allvarligt hotar samhället. Detta har särskilt att göra med att brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte kriminaliseras omfattande. Det gäller också att beakta att samhället har ett stort intresse av att utreda dessa brott, och att de lagändringar som leder till strängare straff har en inverkan. På ett sätt som är kännetecknande för propositioner om terroristbrott ser man också till att myndigheterna har lämpliga och tillräckliga befogenheter för att förhindra, avslöja och utreda dessa brott.

Förslagen i regeringens proposition ändrar inte det ramverk där rättsstatsprincipen hittills har tillgodosetts i behandlingen av terroristbrott och även av andra brott. I Finland finns inga särskilda förfaranden eller domstolar för behandling av terroristbrott. All myndighetsverksamhet som påverkar individens rättigheter och skyldigheter på ett betydande sätt ska också i dessa fall grunda sig på lag, vilket främjas av exakta och noggrant avgränsade bestämmelser. Individen har rätt till en oberoende och opartisk rättegång, vilket garanterar att rättegången är rättvis. I avsnitt 2.2.6 uppmärksammas vikten av den misstänktes rättsskydd, som är en del av en rättvis rättegång. Beslut om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information fattas i regel av domstol. Tillämpningsområdet för dessa metoder har utvidgats med grundlagsutskottets medverkan när det gäller att förhindra, avslöja och utreda terroristbrott. Även i detta fall är det enligt propositionen önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande om ärendet.

Liksom det framgår av avsnitt 4.2.3 i det utkast till proposition som rådet för bedömning av lagstiftning granskade kan inga konsekvenser för myndigheternas resurser direkt och motiverat härledas från lagförslagen. Vilka resurser som behövs beror på hur situationen i fråga om brottsligheten utvecklas. Det gäller att bevaka utvecklingen och vidta åtgärder för att säkerställa tillräckliga resurser om situationen förutsätter det. Detta gäller misstänkta brott som begåtts såväl i Finland som utomlands.

Enligt vad som konstateras i avsnitt 4.2.2 måste de tjänstemän som tillämpar straffbestämmelserna om terroristiska brott i den mån det behövs utbildas för att tillämpa bestämmelserna. På det sättet upprätthålls deras sakkunskap. Detta gäller såväl förundersökningsmyndigheter som åklagare och domare. I Finland har komplicerade och svårutredda brott som begåtts utomlands behandlats i straffprocessen, och det finns kompetens för att utreda sådana brott. Specialiseringen på behandling av terroristiska brott beror på hur många fallen är.

Brott enligt strafflagens gällande 34 a kap. är internationella brott. Även om brotten i kapitlet också i nuläget är straffbara i mycket stor omfattning, har terroristbrott som misstänks ha begåtts utomlands sällan behandlats i straffprocessen i Finland. Situationen kan bedömas förbli densamma även framöver. Detta påverkas av omständigheter som behandlas i avsnitt 2.2.5. Det är möjligt, men inte förpliktande, att behandla ett brottmål i Finland om en finländsk domstol är domför i ärendet. Ändamålsenlighetsaspekter måste tas i beaktande för att ett brott som begåtts utomlands ska kunna behandlas i straffprocessen i Finland.

7 Specialmotivering

7.1 Strafflagen

1 kap. Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

7 §. Internationella brott. Det föreslås att ändringarna i paragraferna om terroristbrott i det nya 34 a kap. tas i beaktande i 3 mom. 3 och 4 punkten. I de föregående punkterna konstateras fortsättningsvis att finsk lag tillämpas oberoende av lagen på gärningsorten även på

människohandel och grov människohandel (1 punkten) och brott som är straffbara enligt 34 a kap. (2 punkten) som har begåtts utanför Finland.

Enligt den ändrade 3 punkten i 3 mom. är rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 2 eller 3 § internationella brott. Enligt den ändrade 4 punkten förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i det nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 eller 3 mom. eller i det nya 34 a kap. 3, 6, 10 eller 12 § är internationella brott.

I 3 mom. ändras 3 och 4 punkten så att de motsvarar den ändrade paragrafnumreringen i det nya 34 a kap. En ändring jämfört med den gällande regleringen är att det i 4 punkten också hänvisas till 34 a kap. 2 § 1 mom. 9 punkten, som inte anges i den gällande bestämmelsen. Till den punkten flyttas dråp som begåtts i terroristiskt syfte från gällande 34 a kap. 1 § 1 mom. 8 punkten, som i det nya momentet gäller grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte. Det tas också i beaktande att bestämmelsen om grovt skjutvapenbrott placeras i ett separat moment i 34 a kap. 2 §. Dessutom tas det i beaktande att 3 punkten i gällande 34 a kap. 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte inte ingår i 4 § om förberedelse till terroristbrott i det nya 34 a kap. I nuläget är rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning, förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott enligt den punkten internationella brott enligt 3 mom. 3 och 4 punkten.

Att terroristbrott och terroristiska brott som främjar begåendet av dem tas in i 3 mom. 2–4 punkten innebär att de brotten kan behandlas i straffprocessen i Finland oberoende av t.ex. gärningsmannens medborgarskap, gärningsorten och gärningsortens lagstiftning. Bestämmelserna i 1 kap. i strafflagen anger de finska domstolarnas behörighet i brottmål, men i praktiken baserar sig också förundersökningsmyndigheternas och åklagarens territoriella behörighet på bestämmelserna i det kapitlet. Bestämmelserna i kapitlet gör det möjligt men inte obligatoriskt att lagföra ett brott i Finland. I avsnitt 2.2.5 behandlas förundersökningslagens 3 kap. 8 § 1 mom. om undersökning i Finland av ett brott som misstänks ha begåtts utomlands och åtalsförordnande enligt strafflagens 1 kap. 12 § i samband med sådana brott. Momentet utgår från att det ska vara ändamålsenligt att undersöka ett brott som begåtts utomlands i Finland under de förutsättningar som framgår närmare av momentet.

34 kap. Om allmänfarliga brott

12 §. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse. Bestämmelserna om vissa finansieringsbrott, som nu finns i 34 a kap. 5 § 2 mom., flyttas till samma plats som den paragraf som upphävdes 2003. På grundval av konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism kriminaliseras i det momentet som finansiering av ett terroristbrott finansiering av vissa brott som avses i konventioner som anses motverka terrorism. Samtidigt ändras brottsbeteckningen för dessa finansieringsgärningar.

Bakgrunden till att bestämmelserna flyttas behandlas i avsnitt 2.5.4.9. I det här sammanhanget gäller det att betona att det inte förutsätts någon koppling till ett terroristiskt syfte och skada enligt 2 § 1 mom. i det nya 34 a kap. för att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse ska vara straffbart. Det här är, utöver tydligare reglering, en viktig orsak till att bestämmelserna flyttas.

Enligt förslaget ändras bestämmelserna när de flyttas till ett annat kapitel så att det enligt 1 mom. är straffbart att direkt eller indirekt tillhandahålla eller samla in tillgångar för ett av de brott som avses. Enligt 5 § 2 mom. i det gällande 34 a kap. handlar gärningsmannen för att finansiera eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera ett brott. I det

nya 34 a kap. uttrycker formuleringen ”för begående av” ett brott att gärningsmannen kan handla för att främja ett eget kommande brott men också ett brott som en annan eller andra kommer att begå. Ändringens syfte är inte i det här fallet att utvidga området för straffbarhet eftersom också den gällande lagstiftningen kan tolkas på det sättet. En person som handlar för begående av dessa brott handlar i finansieringssyfte eller med vetskap enligt de gällande bestämmelserna.

När paragrafen om finansiering av terrorism stiftades och ändrades behandlades frågan om vilka brott det enligt paragrafen är straffbart att finansiera ingående i förarbetena till lagen (RP 43/2002 rd, s. 25/II–28 och RP 188/2002 rd, s. 54/II–56). De aspekterna av bestämmelsernas innehåll har inte bedömts på nytt i det här sammanhanget.

Med hänsyn till de omständigheter som tagits upp föreskrivs det i 1 mom. att den gör sig skyldig till finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för

1) tagande av gisslan eller kapning,

2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002),

3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),

4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller

5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 63/1978).

När det gäller rekvisitet ”direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar” följs det som tidigare har konstaterats i motiveringen till bestämmelserna om finansiering av terrorism och finansiering av ett terroristbrott (utöver de ovannämnda regeringspropositionerna särskilt RP 135/2020 rd som uttryckligen gäller brott för finansiering av terrorism). Nedan beskrivs de motiveringarna i den mån de är relevanta. Dessa motiveringar kan också tillämpas på finansiering av brott för terrorism (10 § i det nya 34 a kap.) och finansiering av terrorism (11 § i det nya 34 a kap.), där samma del av rekvisitet används.

Sätten att finansiera ett brott som avses i en internationell överenskommelse är fortfarande att tillhandahålla och att samla in tillgångar. Att tillhandahålla tillgångar kan t.ex. vara att ge sina egna pengar till den som begår brotten. Att samla in tillgångar kan vara att ordna en regelrätt insamling, men också att endast samla in tillgångar från en enda person eller aktör. Det kan bli

straffbart som indirekt tillhandahållande eller insamling av tillgångar att t.ex. tillhandahålla tillgångar till någon annan med vetskap om att den personen kommer att överlåta dem till en tredje aktör som tänker begå ett brott som avses i en internationell överenskommelse. Om den som finansierar själv kommer att begå brottet kan finansieringsbrottet i praktiken endast bestå av att samla in tillgångar.

Med tillgångar avses i det här sammanhanget all slags egendom som har ett ekonomiskt värde. När finansiering av terrorism kriminaliserades hänvisades det till definitionen i artikel 1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, där det anges att "tillgångar" avser egendom av alla slag, såväl materiell som immateriell och såväl lös som fast egendom, oberoende av det sätt på vilket den har förvärvats, rättsliga handlingar och instrument i vilken form det vara må, inklusive elektronisk eller digital, som utgör bevis på äganderätt till eller intresse i sådan egendom, innefattande, men inte begränsat till, banktillgodohavanden, resecheckar, bankcheckar, betalningsorder, aktier, värdepapper, obligationer, dragna växlar och kreditiv. Vissa exempel som anges i definitionen är inte nödvändigtvis längre särskilt aktuella, men generellt är definitionen fortfarande användbar.

Enligt 1 mom. ska gärningsmannen handla för ett visst brott. Också till den delen tillämpas i stor utsträckning den tidigare motiveringen. Enligt den ska gärningsmannens syfte eller vetskap riktas mot finansiering av ett visst brott som anges i momentet. Det brott som finansieras behöver dock inte specificeras detaljerat t.ex. med en tidpunkt, ett mål, en plats, ett gärningssätt eller någon annan motsvarande omständighet. Det närmare sättet för genomförandet av det brott som finansieras eller genomförandet överlag är beroende av det senare händelseförloppet. Paragrafen lämpar sig naturligtvis också för sådana situationer där alla detaljer kring förövandet av det brott som finansieras är kända redan när finansieringsbrottet begås. Den avsikt eller vetskap som gärningsmannen förutsätts ha när det gäller att handla uttryckligen för att ett brott ska begås utesluter straffbarhet när tillgångar tillhandahålls i ett godtagbart syfte, t.ex. för en humanitär insamling. Det kan vara fråga om att en person handlar för att finansiera såväl sitt eget brott som en annan persons eller andra personers kommande brott.

Finansiärens avsikt eller vetskap vid den tidpunkt då tillgångarna tillhandahålls eller samlas in är avgörande för gärningens straffbarhet. Vad som händer med tillgångarna eller hur de används efter att de tillhandahållits eller samlats in har ingen betydelse för finansieringsgärningens straffbarhet. Det aktuella brottets straffbarhet förutsätter inte att de tillgångar som tillhandahålls eller samlas in används för att begå ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller att de över huvud taget används för något ändamål. Om finansiärens syfte eller vetskap gäller begående av något av de brott som anges i punkterna i 1 mom. men den som får tillgångarna använder dem för att begå något annat brott än ett sådant som anges i 1 mom. är det fortfarande fråga om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse.

Avsikten eller vetskapen hos den som tillhandahåller eller samlar in tillgångar kan också gälla finansiering av flera brott som avses i en internationell överenskommelse. Då tillämpas de allmänna bedömningsprinciper som lämpar sig för situationer som avser sammanträffande av brott. Om en person finansierar flera brott som avses i en internationell överenskommelse kan det i vissa fall på grund av det inbördes sambandet mellan dessa brott vara motiverat att anse att det är fråga om finansiering av ett enda brott som avses i en internationell överenskommelse. Även till dessa delar följs det s.k. naturliga synsättet (t.ex. HD 2018:17, punkt 10 och de rättskällor som nämns där). Vid bedömningen av antalet finansieringsgärningar ägnas särskild uppmärksamhet åt gärningarnas tidpunkter och frågan om verksamheten varit sammanhängande eller gärningarna klart åtskilda. I sista hand bedöms dock kopplingen mellan finansieringsgärningarna och kopplingens betydelse från fall till fall.

Bestämmelsen i gällande 34 a kap. 5 § 4 mom. är en subsidiaritetsklausul som anger att gärningsmannen inte döms för finansiering av ett terroristbrott om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller medverkan till ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Subsidiaritetsklausulen ändrades inte när gällande 34 a kap. 5 § ändrades, och därför anges fel moment i hänvisningen till punkterna.

I avsnitt 2.5.4.6 behandlas subsidiaritetsklausuler som ingår i straffbestämmelserna för terroristbrott. I det sammanhanget går man in för att när det är möjligt frånga subsidiaritetsklausuler som är kopplade till de allmänna principer som följs inom straffrätten, och vid behov redogöra för det inbördes förhållandet mellan straffbestämmelserna endast i motiveringen. En sådan lagstiftningslösning förenklar bestämmelserna i 34 a kap. och gör på det sättet regleringen tydligare. Dessa synpunkter gäller också bestämmelserna om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse och som placeras i denna paragraf.

Att subsidiaritetsklausulen stryks innebär ändå inte att det som konstateras där saknar betydelse. I samband med finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse kan finansieringsgärningen vara en så väsentlig del av det finansierade och fullbordade brottet att den som tillhandahåller eller samlar in tillgångarna kan betraktas som gärningsman eller medgärningsman till brottet eller ett straffbart försök till brottet. Då döms den som begått finansieringsgärningen inte särskilt för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse. Detsamma gäller andra former av medverkan enligt 5 kap. (medelbart gärningsmannaskap, anstiftan och medhjälp). Särskilt när det gäller medhjälp enligt 6 § i det kapitlet bör det konstateras att många olika slags handlingar som främjar en annan persons brott kan vara straffbar medhjälp, och att finansiering av begående av ett brott i vissa fall kan betraktas som medhjälp. En förutsättning för att medhjälp ska vara straffbart är att det brott eller det straffbara försök som medhjälpen främjar faktiskt begås, vilket inte förutsätts för att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse ska vara straffbart.

I de situationer som nämns i föregående stycke kan gärningsmannen dömas för ett brott som har en lindrigare straffskala än finansieringsbrottet. Det bör dock noteras att straffet för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse ska anpassas till allvarlighetsgraden för det brott som finansieringen främjar och det straff som eventuellt döms ut för det brottet.

Straffbestämmelsen om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse är en specialbestämmelse som gäller ett visst slags brott som främjar begåendet av ett annat brott. Den har ett eget tillämpningsområde i den mån att det antagligen inte kommer att uppstå någon sådan relevant överlappning mellan straffbestämmelser som förutsätter att strängheten för de straff som föreskrivs för olika brott jämförs i enlighet med gällande 34 a kap. 5 § 4 mom. Vid en jämförelse med bestämmelserna i 34 a kap. måste man särskilt beakta att straffbarheten för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse inte förutsätter någon koppling till ett terroristiskt syfte eller skada enligt 2 § 1 mom. i det nya 34 a kap. och att finansiering av brott för terrorism som kriminaliseras i 10 § i det nya 34 a kap. gäller endast finansiering av brott som kriminaliseras i det kapitlet.

Enligt 1 mom. kan för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Straffskalan motsvarar straffskalan för en gärning enligt gällande 34 a kap. 5 § 2 mom. Den vida straffskalan baserar sig fortsättningsvis på att finansieringsgärningen kan begås på många sätt som är klandervärda i olika grad, och att allvarlighetsgraden för de brott som finansieras och avses i internationella överenskommelser varierar betydligt.

Straffet bestäms i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. för detta brott och för brott i 34 a kap. Enligt den allmänna principen i 6 kap. 4 § är utgångspunkten det konkreta brottets straffvärde, som beror på hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. När straffet bestäms för ett finansieringsbrott kan relevanta aspekter vara t.ex. finansieringens varaktighet, det totala beloppet av tillgångar som tillhandahållits eller samlats in samt i samband med de omständigheterna tillgångarnas betydelse för att främja begåendet av brottet.

När straffet bestäms gäller fortfarande i stor utsträckning det som konstateras i tidigare lagberedningsarbeten (RP 43/2002 rd, s. 27/II och RP 188/2002 rd, s. 56). På skalans undre kant ligger gärningar som i sin mest typiska form handlar om att i litet format, men uppsåtligt ge egna tillgångar till kretsar som begår brott som avses i internationella överenskommelser. Det går inte alltid att dra långtgående slutsatser utifrån beloppet av tillgångar som är förknippade med ett finansieringsbrott, eftersom man i vissa fall också med små tillgångar kan främja även de allvarligaste brotten på ett avgörande sätt. Utgångspunkten är att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse kan betraktas som ett klandervärt och allvarligt brott. Den övre delen av straffskalan kan bli tillämplig förutom när allvarliga brott finansieras också t.ex. när finansiärens verksamhet närmar sig delaktighet i det brott som finansieras.

Straffskalan för finansieringsbrott är inte avsedd att tillämpas i hela sin omfattning på alla brott som finansieras. Straffet ska anpassas till det brott som finansieras och vid straffmätningen ska straffhotet för det brott som finansieras tas i beaktande. Det straff som döms ut för finansieringsbrott ska också stå i så rätt proportion som möjligt till det straff som eventuellt döms ut för det brott som finansieringen främjar. Eftersom finansiering är av samma karaktär som medhjälp kan man betrakta straffet för medhjälp till det brott som finansieras som riktgivande.

Minimistrafvet för finansieringsbrott kan i vissa fall visa sig vara för strängt. I enlighet med bestämmelserna i 6 kap. i denna lag är det möjligt att döma ut ett straff som underskrider minimistrafvet enligt straffskalan, döma ut böter även om det inte finns på straffskalan och även låta bli att döma ut ett straff. Avsikten är dock att de alternativen ska användas i exceptionella fall, vilket framgår av bestämmelserna och de uttalanden som förtydligar tolkningen. I princip accentueras i fråga om terroristiska brott att avvikelser från straffskalan är exceptionella, eftersom dessa brott är särskilt farliga.

Bestämmelser om lindrigare straffskala finns i 6 kap. 8 §. Enligt 1 mom. i den paragrafen bestäms straffet enligt en lindrigare straffskala t.ex. om brottet har begåtts under omständigheter som nära påminner om omständigheter vilka leder till tillämpning av ansvarsfrihetsgrunder, eller om det på grunder som nämns i 6 eller 7 § eller på andra exceptionella grunder finns särskilda skäl, som ska nämnas i domen.

Enligt 6 och 7 § som det hänvisas till i 6 kap. 8 § 1 mom. är lindrigsgrunder och skälighetsgrunder för ett straff bl.a. att betydande påtryckning eller hot eller någon annan liknande omständighet har medverkat till att brottet begåtts, de andra följder som brottet har lett till eller domen medför för gärningsmannen samt om en anmärkningsvärt lång tid har förflutit sedan brottet begicks. I förarbetena till lagen (RP 44/2002 rd, s. 207/I) konstateras om andra särskilda skäl som har exceptionella grunder och ska nämnas i domen att det kan finnas ett behov av att döma ut ett lindrigare straff än vad som anges i straffskalan i det gränsland där de allmänna ansvarsförutsättningarna nästan är tillämpliga.

Om det föreskrivna strängaste straffet för ett brott är fängelse på viss tid, kan domstolen enligt 6 kap. 8 § 4 mom. i fall som avses i den paragrafen döma till böter i stället för fängelse, om det

finns särskilt vägande skäl för detta. I sitt avgörande HD 2022:67 konstaterade högsta domstolen (punkt 15) att bestämmelsen i 6 kap. 8 § 4 mom. är avsedd att tillämpas när ett fängelsestraff som också den lindrade skalan för en paragraf förutsätter inte kan anses skäligt i det enskilda fallet på grund av väsentligt avvikande omständigheter i samband med gärningen eller gärningsmannen. En sådan situation kan uppstå t.ex. om en eller flera lindringsgrunder som anges i lagen är förknippade med sådana drag i det enskilda fallet som starkt talar för ett bötesstraff i stället för fängelse.

I 6 kap. 12 § finns bestämmelser om förutsättningarna för domseftergift, bl.a. att brottet ska anses ringa med hänsyn till hur skadligt det är eller gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet utifrån en helhetsbedömning.

Enligt 2 mom. är försök till finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse straffbart, vilket motsvarar gällande 34 a kap. 5 § 3 mom. Till den delen tillämpas bestämmelserna om försök i 5 kap. Enligt 5 kap. 1 § 2 mom. har en gärning i regel framskridit till ett försök när gärningsmannen har börjat begå brottet (vidtagit åtgärder för att fullborda brottet) och då åstadkommit fara för att brottet fullbordas. När det gäller tillhandahållande av tillgångar kan det vara fråga om ett försök till brott om tillgångarna inte ännu har nått den som begår det brott som finansieras. När det gäller insamling kan det handla om ett försök om gärningsmannen har vidtagit insamlingsåtgärder med avsikten att de insamlade medlen senare ska skickas till den som begår det brott som finansieras.

13 §. Straffansvar för juridiska personer. Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse fogas till paragrafen som ett brott som omfattas av juridiska personers straffansvar. I nuläget är finansiering av det brottet straffbart som finansiering av ett terroristbrott med stöd av strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. och omfattas av straffansvaret för juridiska personer med stöd av 8 § 1 mom. i det kapitlet. Kopplingen av straffansvaret för juridiska personer till det brottet grundar sig på artikel 5.1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, som förpliktar konventionsstaterna att ställa juridiska personer till ansvar, vilket i Finland genomförs med straffansvaret för juridiska personer.

34 a kap. Om terroristiska brott

Kapitlets rubrik ändras eftersom de brott som avses i 2 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte) och 3 § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) ska heta ”terroristbrott”. I nuläget gäller rubriken terroristbrott alla brott som kriminaliseras i kapitlet. Kapitlets rubrik betonar att inte bara de brott som kriminaliseras i 2 och 3 § och benämns terroristbrott är relaterade till terrorism, utan också de andra brott som ingår i kapitlet och som främjar dessa brott. Dessa terminologiska lösningar gör det lättare att få en uppfattning av bestämmelserna i kapitlet.

1 §. Definitioner. En paragraf med definitioner placeras i början av kapitlet. I det gällande kapitlet finns definitionerna i 6 § efter straffbestämmelserna, där definitionerna normalt finns i strafflagen. Den nya placeringen av definitionerna bedöms göra det lättare att uppfatta kapitlets bestämmelser som helhet. Enligt paragrafen avses i detta kapitel med

- 1) *terroristbrott* ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §,
- 2) *terroristiskt syfte* gärningsmannens syfte att genom sin gärning
 - a) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning,

b) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något,

c) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller

d) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada,

3) *internationell organisation* en mellanstatlig organisation eller en organisation som på grund av sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan,

4) *terroristgrupp* en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå terroristbrott.

Jämfört med bestämmelserna i 6 § i det gällande kapitlet är 1 punkten ny. Definitionen av "terroristbrott" införs eftersom en enhetlig benämning på brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte förtydligar bestämmelserna så att man kan slopa hänvisningarna till paragraferna i början av kapitlet, som används i de senare paragraferna i det gällande kapitlet och har upplevts som problematiska. Detta är också förenligt med att benämningen "terroristbrott" (på engelska "terrorist offences") används i internationella förpliktelser och flera staters lagstiftning för brott som enligt förslaget kriminaliseras i 2 och 3 § i detta kapitel. Definitionen av terroristbrott täcker också försök i fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

Terroristiskt syfte

I 2 punkten anges samma definition av "terroristiskt syfte" som i 6 § 1 mom. i det gällande kapitlet. Definitionen grundar sig på rambeslutet från 2002. Bakgrunden till detaljerna i bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.1.1.

Definitionen av terroristiskt syfte kännetecknas liksom de övriga bestämmelserna i kapitlet av att den inte är bunden till någon ideologi. Enligt bestämmelsernas neutrala formulering och motivering gäller de brott som kriminaliseras i kapitlet inte några särskilda religiösa eller ideologiska strömningar. Därmed behöver man inte kunna påvisa någon ideologi bakom gärningarna. När det gäller innehållet i definitionen av terroristiskt syfte är motiveringen i samband med att definitionen infördes fortfarande relevant (RP 188/2002 rd, s. 57–60) och utgör grunden till mycket av det som konstateras nedan.

Definitionen av en gärnings terroristiska syfte är av central betydelse för kapitlet. Definitionens existens gör att brott enligt 2 och 3 § ska bestraffas strängare än motsvarande brott som begåtts utan sådant syfte. Dessutom påverkar definitionen av terroristiskt syfte kapitlets alla andra brott som främjar begåendet av terroristbrott. Enbart terroristiskt syfte räcker fortfarande inte för att ett brott ska vara ett sådant som avses i 2 eller 3 §. Gärningen ska enligt de paragraferna dessutom vara ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation.

I synnerhet de föreslagna underpunkterna b och c innehåller mål som kan eftersträvas också på annat sätt än genom terroristisk verksamhet. Det är viktigt att skilja mellan terrorism och verksamhet som sker genom utövande av allmänt erkända grundläggande fri- och rättigheter. Detta gäller t.ex. församlingsfriheten, föreningsfriheten och yttrandefriheten.

Definitionen av terroristiskt syfte grundar sig på rambeslutet från 2002. Enligt det uttalande som rådet godkände i samband med behandlingen av rambeslutet förefaller det som om t.ex. ett brott enligt 2 § som begåtts i samband med en demonstration åtminstone inte i vanliga fall kan betraktas som begånget i terroristiskt syfte, även om demonstrationens syfte är att t.ex. tvinga en regering till något. I samband med att rambeslutet genomfördes ansåg man att denna regel dock inte torde kunna anses helt absolut, utan att vikt också måste läggas vid gärningens art. När egendom skadas eller förstörs i samband med en sådan demonstration måste det bedömas på annat sätt än när t.ex. regeringen tas som gisslan i samband med en demonstration. Åtminstone om ett brott begånget i samband med en demonstration är mycket allvarligt och motsvarar definitionen av brott som begåtts i terroristiskt syfte, torde det kunna betraktas som ett brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 §. När ett terroristiskt syfte saknas blir straffbara gärningar i samband med demonstrationer straffbara som andra brott än brott enligt detta kapitel.

Frågan om terroristiskt syfte kan bli aktuell också i samband med arbetskonflikter. Syftet med exempelvis en strejk kan vara att tvinga regeringen att göra något. I samband med att rambeslutet från 2002 genomfördes ansåg man i fråga om sabotage enligt 34 kap. 1 § 2 mom. och med hänvisning till regeringens proposition RP 94/1993 rd att ingripande i ett produktions-, distributions- eller datasystems funktion i anslutning till en strejk eller annan arbetskonflikt inte kan betraktas som ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. Om det däremot i samband med en arbetskonflikt utförs sådant sabotage där man inte tillämpar det momentets krav på att ingripandet ska ske obehörigen (t.ex. uppsåtligt anläggande av en eldsvåda eller sprängning), och om gärningen har utförts i terroristiskt syfte och även är ägnad att allvarligt skada ett land, kan sabotaget anses som ett brott som begåtts i terroristiskt syfte. Samma bedömning kan t.ex. också gälla brott mot person som begåtts i samband med en strejk, om de i övrigt motsvarar definitionen av brott som begåtts i terroristiskt syfte.

Enligt 2 punkten underpunkt a har gärningsmannen ett terroristiskt syfte om avsikten är attinjaga allvarlig fruktan hos en befolkning. Den fruktan som avses i underpunkten är en hos befolkningen utbredd och befogad rädsla för att privata intressen (såsom liv, hälsa, frihet, fysisk integritet, egendom eller hemfrid) eller samhälleliga intressen (såsom statsförfattningen eller miljön) är i fara. Hur utbredd fruktan ska vara för att gälla en befolkning avgörs från fall till fall. En sådan allvarlig fruktan kan uppstå om offer objektifieras och instrumentaliseras för att uppnå allmänna mål och åstadkomma en psykologisk effekt. Den allvarliga fruktan som avses i underpunkten behöver inte gälla ett stort antal människor. Även om det konkreta målet för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte kan vara en liten grupp människor eller i exceptionella fall till och med en enskild person kan gärningen ge upphov till en utbredd allvarlig fruktan med de känslor av otrygghet den medför.

Enligt 2 punkten underpunkt b har gärningsmannen ett terroristiskt syfte om avsikten är att obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något. Den stat som avses kan också vara en annan stat än Finland. I detta sammanhang kan ett brott som ingår i kapitlet och som begåtts i ett annat land komma att behandlas i Finland eftersom brotten i kapitlet är internationella brott.

Tvingande enligt 2 punkten underpunkt b ska alltså ske obehörigen. När rambeslutet från 2002 genomfördes konstaterades det att tvingandet kan vara helt berättigat t.ex. om det är fråga om en ekonomisk, militär eller annan sanktion som godkänts i Förenta nationerna eller annars i tillbörlig ordning internationellt. I synnerhet militära men också ekonomiska sanktioner kan medföra skada för invånarna i den stat som är föremål för sanktionerna, eller åtminstone fara för liv och hälsa. Eftersom tvingande i sådana fall dock inte är obehörigt, kan äventyrande av eller fara för liv och hälsa till följd av sanktioner inte betraktas som terroristbrott. Enligt vad

som konstaterats tidigare omfattar avgränsningen av brott som begåtts i terroristiskt syfte inte vissa militära handlingar, på grund av internationella konventioner som gäller terrorism. Inte heller biståndsverksamhet enligt internationell humanitär rätt har ett terroristiskt syfte.

En myndighet som avses i 2 punkten underpunkt b kan också vara t.ex. en kommunal myndighet. Visserligen kan en åtgärd som riktar sig mot den endast i mycket exceptionella fall uppfylla det allmänna villkoret i 2 § 1 mom. att gärningen ska vara ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Den förutsättningen kan t.ex. anses saknas om en kommunal tjänsteman tvingas bevilja den som uttalar hotet en förmån.

Enligt 2 punkten underpunkt c har gärningsmannen ett terroristiskt syfte om avsikten är att obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada. Med konstitution avses lagar som reglerar behörighet, val och beslutsfattande åtminstone i fråga om de högsta statsorganen. I de lagar som ingår i konstitutionen kan också ingå bestämmelser t.ex. om medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter och rättsställning i övrigt i förhållande till staten. Med ändring av konstitutionen avses i detta sammanhang också att den ändras delvis. Definitionen av terroristiskt syfte omfattar inte normal politisk verksamhet.

En central del av statens rättsordning utgörs i sin tur av rättsnormerna, som styr medborgarnas beteende. Eftersom den stat som avses i 2 punkten underpunkt c kan vara någon annan än Finland, kan det på basis av underpunkten bli aktuellt att bedöma verksamhet som riktar sig mot en stat med ett diktatoriskt eller annars odemokratiskt styre. När rambeslutet från 2002 genomfördes betonades vikten av de skäl och rådets uttalanden som gällde tolkningen av rambeslutet. Där betonas de allmängiltiga värdena mänsklig värdighet, frihet, jämlikhet och solidaritet, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt de gemensamma principerna om demokrati och om rättsstaten. Terrorismen är en av de allvarligaste överträdelserna av dessa principer. Lagstiftningen mot terrorism är avsedd att skydda rättsstaten och ett demokratiskt samhälle, och den aspekten påverkar också hur definitionen av terroristiskt syfte tolkas.

Enligt den tolkning som antogs när rambeslutet från 2002 genomfördes betraktas åtgärder som vidtas av rörelser verksamma i odemokratiska och totalitära samhällen och som syftar till att åstadkomma en rättsstatlig och demokratisk samhällsordning inte som brott som begåtts i terroristiskt syfte. Detta innebär inte att dessa gärningar inte skulle kunna vara brott som ska bedömas enligt andra bestämmelser.

Statsekonomin kan tillfogas synnerligen stor skada enligt 2 punkten underpunkt c t.ex. genom en åtgärd som har till följd att statens skatteintäkter drastiskt sjunker. Om t.ex. bank- och betalningssystemet lamslås kan det också tillfoga statsekonomin sådan skada som avses här. Grundläggande samhällsstrukturer är utgående från sammanhanget sådana som på grund av sin betydelse kan jämföras med konstitutionen, rättsordningen eller statsekonomin. Grundläggande samhällsstrukturer kan åtminstone vara statens socialskydds-, hälsovårds- och utbildningssystem. Åtminstone i stater där religionen spelar en framträdande roll kan också kyrkan eller en motsvarande institution utgöra en sådan grundläggande samhällsstruktur som avses i detta sammanhang. Den skada som avses i 2 punkten underpunkt c kan vara synnerligen stor antingen på grund av sin omfattning eller sin långvarighet eller båda orsakerna bedömda som en helhet. För att en skada ska vara stor ska den förstöra eller allvarligt destabilisera den struktur den drabbar.

Enligt 2 punkten underpunkt d har gärningsmannen ett terroristiskt syfte om avsikten är att tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada. Internationell organisation definieras i 3 punkten. Ekonomiska grundläggande strukturer utgör strukturer som är centrala med tanke på organisationens verksamhet och som ur organisationens synvinkel vad betydelsen beträffar kan jämföras med statens samhällsekonomi. Övriga grundläggande strukturer kan vara åtminstone de materiella strukturer som är en nödvändig förutsättning för organisationens verksamhet.

Definition av internationell organisation

I 3 punkten definieras internationell organisation, som anknyter till underpunkt d i den föregående punkten. Begreppet internationell organisation används i 2 § 1 mom. och 6 § 1 mom. 3 punkten i kapitlet. Enligt definitionen avses med internationell organisation en mellanstatlig organisation eller en organisation som på grund av sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan.

Definitionen av internationell organisation ingår i det gällande kapitlet på grund av genomförandet av rambeslutet från 2002. Internationell organisation definieras inte i rambeslutet. När rambeslutet genomfördes ansåg man att det i första hand är fråga om en mellanstatlig internationell organisation. Det beror på att internationell organisation jämföras med stat och myndighet på olika ställen i rambeslutet. Mellanstatliga organisationer är t.ex. Förenta nationerna och dess fackorgan, Europarådet, Nordiska rådet, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Även Europeiska unionen kan jämföras med en internationell organisation i det här sammanhanget.

Andra organisationer som inte är mellanstatliga men kan komma i fråga är internationellt erkända organisationer av exceptionellt stor betydelse, t.ex. internationella Röda Korset och Röda Halvmånen. Röda Korset har en internationellt erkänd specialställning när det gäller att hjälpa krigsoffer och genomföra avtal som gäller dem. Finlands Röda Kors är en av finska staten erkänd offentligrättslig förening (lagen om Finlands Röda Kors 283/2000, 1 §).

Definition av terroristgrupp

I 4 punkten definieras terroristgrupp. Definitionen grundar sig på rambeslutet från 2002, men så att "strukturerad grupp" behandlas enbart i motiveringen till paragrafen med definitioner. Definitionen av terroristgrupp är relevant för tillämpningen av 5, 6, 9, 11 och 14 § i kapitlet.

Med terroristgrupp avses enligt 4 punkten en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå terroristbrott, dvs. brott som kriminaliseras i 2 eller 3 §. Definitionen täcker in och kan tillämpas på regionala terroristorganisationer eller mindre delar eller celler i sådana organisationer, men också på enskilda fristående terroristgrupper (RP 89/2021 rd, s. 37). Det som konstateras nedan om definitionen av terroristgrupp bygger i stor utsträckning på det som konstaterades när definitionen infördes (RP 188/2022 rd, s. 60/II och 62/I).

Kravet på varaktighet kan inte ges ett lika exakt innehåll som antalet personer. Enligt vad som konstaterades när rambeslutet genomfördes visar verksamhet som pågår i några veckor vanligen ännu inte varaktighet, men verksamhet som pågått i ett år uppfyller däremot klart detta krav. Om verksamheten pågår mellan några veckor och ett år övervägs betydelsen för verksamhetens varaktighet från fall till fall. I vilket fall som helst bör det noteras att digitaliseringen möjliggör

verksamhet som är snabbare och kortvarigare än tidigare men som kan vara av betydelse för att uppfylla definitionen av terroristgrupp.

Att gruppen är strukturerad visar graden av organisering. När det gäller ”strukturerad grupp” är rambeslutet som utgör bakgrunden för definitionen av terroristgrupp relevant. Med formuleringen avses enligt rambeslutet en grupp som inte tillkommit slumpartat i det omedelbara syftet att begå ett brott. Gruppen har dock inte nödvändigtvis formellt fastställda roller för medlemmarna, kontinuitet i sammansättningen eller en noggrant utarbetad struktur. Även om det t.ex. inte förekommer någon hierarki, kan terroristgruppen ändå när de övriga förutsättningarna uppfylls anses vara strukturerad.

För att definitionen i 4 punkten ska uppfyllas ska gruppen handla i samförstånd. Samförståndskriteriet uppfylls inte om de personer som hör till gruppen begår eller förbereder sig på att begå brott var och en på sitt håll utan att veta vad de andra gör.

För att det ska vara fråga om en terroristgrupp måste den handla för att begå terroristbrott, dvs. terroristbrott som avses i 2 eller 3 §. I definitionen används fortsättningsvis pluralformen för brott, eftersom den grupp som avses i definitionen och som beskrivs som ”terroristgrupp” sällan har som mål att begå ett enskilt terroristbrott. Även om det är så räcker det i många fall med att gruppen kopplas till ett enskilt terroristbrott för att definitionen ska uppfyllas.

För att en grupp ska kunna definieras som terroristgrupp måste den verka för att begå uttryckligen terroristbrott. Det förutsätts inte att ett sådant brott redan har begåtts i gruppens verksamhet, utan det räcker med att åtgärder pågår för att begå ett sådant brott. I det fallet kan det handla om att terroristiska brott enligt detta kapitel som främjar begåendet av terroristbrott begås i gruppens verksamhet (t.ex. förberedelse till terroristbrott, deltagande i en terroristgrupps verksamhet och tillhandahållande av utbildning för terrorism).

Om det är fråga om att två personer samarbetar eller annars om en grupp som inte uppfyller definitionen av terroristgrupp, kan bestämmelserna i 5 kap. om medgärningsmannaskap eller annan medverkan bli tillämpliga. Strafflagens definition av terroristgrupp förutsätter inte att de personer som hör till gruppen befinner sig på samma plats och har liknande uppgifter. När man bedömer om gruppen är en terroristorganisation, en terroristgrupp som hör till den eller en fristående terroristgrupp, samt om en person tillhör en sådan organisation eller grupp, kan också Förenta nationernas beslut, Europeiska unionens beslut och nationella beslut om administrativ frysning av terroristtillgångar samt tillhörande förteckningar över fysiska och juridiska personer vara relevanta.

2 §. Brott som begåtts i terroristiskt syfte. I 1 mom. föreskrivs om brott som begåtts i terroristiskt syfte, i stor utsträckning på motsvarande sätt som i 1 § 1 mom. i det gällande kapitlet. Till den delen baserar sig bestämmelserna fortfarande på rambeslutet från 2002 och på direktivet om terroristbrott, som ersatte rambeslutet. I samband med att rambeslutet och direktivet genomfördes gjordes en grundlig bedömning av vilka brott som bör ingå i momentet för att kraven i Europeiska unionens lagstiftning ska uppfyllas. Vissa tillägg gjordes i momentet i samband med anslutningen till Europarådets konvention. När det nu flyttas till en ny paragraf fogas fyra nya brott till momentet (grovt frihetsberövande, grov våldtäkt, grovt rån och grov våldtäkt mot barn).

För att ett brott som förtecknas i 1 mom. ska betraktas som ett brott som begåtts i terroristiskt syfte ska syftet vara terroristiskt och gärningen ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Dessa villkor anges i momentets inledande stycke och ingår också i den gällande bestämmelsen. Ovan kallas det sistnämnda riskvillkor. Definitionen av terroristiskt

syfte och definitionen av internationell organisation behandlas i samband med 1 §. När ett terroristiskt syfte saknas och/eller riskvillkoret inte uppfylls följer straffet den straffbestämmelse som normalt gäller för gärningen.

Att brottet ingår i 1 mom. innebär fortfarande att straffskalan i det här sammanhanget är strängare än den normala skalan för det brottet, och att straffet om brottet begås i terroristiskt syfte därmed är strängare än utan ett sådant syfte. Detta förutsätts också i EU-lagstiftningen. Undantaget är mord enligt 3 mom., där endast fängelse på livstid kan dömas ut även om gärningen saknar terroristiskt syfte. Maximistraffet höjs med två år för brott i flera av punkterna i 1 mom. jämfört med en gärning som saknar terroristiskt syfte. För vissa brott enligt momentet är också minimistraffet strängare än minimistraffet när brottet saknar terroristiskt syfte. Att strängare straff döms ut för brott med terroristiskt syfte hindrar i princip inte att ett straff som avviker från minimistraffet på straffskalan exceptionellt döms ut om bestämmelserna i 6 kap. tillåter det när straffet bestäms. De relevanta bestämmelserna i 6 kap. behandlas i motiveringen till 34 kap. 12 §.

I det här sammanhanget kan mycket av det som konstateras om riskvillkoret i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 upprepas (RP 188/2002 rd, s. 32). Detta villkor är relevant när man bedömer hur farligt ett enskilt brott är i praktiken. Formuleringen ”är ägnad att” visar att det är fråga om en s.k. abstrakt fara. Det måste alltså inte visas att gärningen just i den aktuella situationen har orsakat allvarlig skada. På grund av att faran är abstrakt är tröskeln inte hög när det gäller att orsaka skada. Det räcker att konstatera att gärningen som typ, enligt det man av erfarenhet vet, i allmänhet orsakar sådan skada. Riskvillkoret reflekterar vilka brott som kan begås i terroristiskt syfte. De brott som har inkluderats är uttryckligen brott som kan orsaka den avsedda skadan. Brott som betraktas som ringa har inte förtecknats som brott som kan begås i terroristiskt syfte.

Uppsåtligheten hos gärningsmannen ska också sträcka sig till att gärningen är ägnad att orsaka sådan skada som avses i momentet. För att detta ska understrykas används uttrycket ”så att gärningen är ägnad”. Om gärningen inte är ägnad att orsaka sådan skada, ska den inte betraktas som ett brott som begåtts i terroristiskt syfte, även om gärningsmannen har haft ett terroristiskt syfte och även om gärningen i sig överensstämmer med brottsförteckningen i 1 mom.

Fram till 2018 användes ordet ”stat” i stället för ”land” i samband med riskvillkoret i det inledande stycket i den gällande bestämmelsen som motsvarar 1 mom. Då ändrades ordalydelsen i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott (RP 30/2018 rd, s. 18 och 94). Enligt ordalydelsen i det gällande och det föreslagna momentet ska gärningen vara ägnad att allvarligt skada ett land. Detta framhäver att terroristbrott är brott som i stor utsträckning riktar sig mot samhället, och gärningarna kan inte anses rikta sig enbart mot statliga myndigheter och strukturer. Också de olika formerna av terroristiskt syfte uttrycker detta. När ordalydelsen ändrades konstaterades det (RP 30/2018 rd, s. 94) att den skada som åstadkoms genom ett brott som begåtts i terroristiskt syfte kan vara förknippad med definitionen av terroristiskt syfte t.ex. så att allvarlig fruktan injagas hos en befolkning. Ändringen av ordalydelsen hade också att göra med att ordet ”country” används i detta sammanhang inte bara i direktivet om terroristbrott, utan redan i rambeslutet från 2002. ”Land” är en bättre översättning av det ordet än stat.

I 1 mom. 1 punkten anges olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller straffbar användning av kärnenergi. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst tre år om de begåtts i terroristiskt syfte. Punkten ändras jämfört med den gällande bestämmelsen så att paragrafen (44 kap. 10 § i strafflagen) inte längre nämns i samband med straffbar användning av kärnenergi. Detta är konsekvent eftersom

bestämmelserna anges separat endast om brottet på ett begränsat sätt omfattas av momentets tillämpningsområde.

I 1 mom. 2 punkten anges uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål och offentlig uppmaning till brott. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst fyra år om de begåtts i terroristiskt syfte. Även denna punkt ändras av samma orsak som ovan så att paragrafen inte längre anges i samband med brottet. Detta gäller hänvisningen till strafflagens 17 kap. 1 § om offentlig uppmaning till brott.

I 1 mom. 3 punkten anges grovt frihetsberövande, grov stöld eller sådan grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel som avser ett för kollektivtrafik eller godstransport lämpat motordrivet fortkäffningsmedel, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse och exportbrott som avser försvarsmateriel. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst sex år om de begåtts i terroristiskt syfte. Kravet på fortkäffningsmedlets egenskaper gäller fortfarande endast grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel och inte grov stöld som är det föregående brottet i förteckningen, som skulle understrykas av ändringen till denna punkt. Jämfört med gällande bestämmelser fogas grovt frihetsberövande till punkten. Det brottet har en straffskala som gör att just den här punkten är ett lämpligt ställe att placera det (enligt 25 kap. 2 § är straffet fängelse i minst fyra månader och högst fyra år). Grovt skjutvapenbrott stryks och i 2 mom. införs en bestämmelse om det brottet som begås i terroristiskt syfte.

I 1 mom. 4 punkten anges i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik och i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov systemstörning. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst sju år om de begåtts i terroristiskt syfte. Punkten motsvarar de gällande bestämmelserna.

I 1 mom. 5 punkten anges brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen och uppsåtlig grov miljöförstöring som har begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år om de begåtts i terroristiskt syfte. Punkten motsvarar de gällande bestämmelserna.

I 1 mom. 6 punkten anges grov våldtäkt, grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt rån, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott och kapning. För dessa brott ska dömas ut fängelse i minst två och högst tolv år om de begåtts i terroristiskt syfte. Jämfört med de gällande bestämmelserna fogas grov våldtäkt och grovt rån till punkten. De brotten har en straffskala som gör att just den här punkten är ett lämpligt ställe att placera dem (enligt 20 kap. 2 § och 31 kap. 2 § är straffet för gärningarna fängelse i minst två och högst tio år).

Förberedelse till terroristbrott enligt 4 § har en koppling till 1 mom. 5 och 6 punkten i denna paragraf. I 4 § handlar 2 punkten om gärningar som gäller föremål och ämnen med vilka man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. I punkten anges inte längre separat kärnladdningar, kemiska eller biologiska vapen och toxinvapen, som i den gällande 2 § 2 punkten i kapitlet. I det nya kapitlet gäller 4 § 2 punkten kärnladdningar och ovannämnda vapen endast till den del som de inte redan omfattas som brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 1 mom. 5 och 6 punkten i denna paragraf (brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte). I 4 § i det nya kapitlet ingår ingen punkt som motsvarar den gällande 2 § 3 punkten, eftersom

gärningar som gäller kärnladdningar, kemiska eller biologiska vapen och toxinvapen kan anses omfattas i tillräcklig utsträckning av 1 mom. 5 och 6 punkten.

Liksom enligt gällande bestämmelser ska enligt 1 mom. 7 punkten för dråp under förmildrande omständigheter som begåtts i terroristiskt syfte dömas ut fängelse i minst fyra och högst tolv år.

I 1 mom. 8 punkten görs en ändring så att punkten gäller grov våldtäkt mot barn, som tas in i förteckningen över brott i momentet. Därför flyttas bestämmelsen om dråp från den punkten till en ny 9 punkt. För grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte ska dömas ut fängelse i minst fyra år eller på livstid. Enligt 20 kap. 13 § är straffet för det brottet om det begåtts utan terroristiskt syfte fängelse i minst fyra och högst tolv år. Eftersom det ska gå att döma ut ett strängare straff för grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte än för brottet när det saknar sådant syfte, och eftersom fängelse på viss tid enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. döms ut för högst tolv år, är straffet för grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte enligt punkten fängelse i minst fyra år eller på livstid.

Enligt vad som konstateras ovan flyttas bestämmelsen om dråp oförändrad från den gällande 8 punkten till 9 punkten. Enligt den bestämmelsen ska för dråp som begåtts i terroristiskt syfte dömas ut fängelse i minst åtta år eller på livstid.

Enligt 2 mom. ska den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till grovt skjutvapenbrott dömas till fängelse i minst två och högst sex år. Enligt 1 § 1 mom. 3 punkten i det gällande kapitlet ska för gärningen dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Ändringen beror på att straffskalan för grovt skjutvapenbrott ändrades när strafflagens nya 41 kap. om vapenbrott stiftades. Bestämmelserna om grovt skjutvapenbrott som begåtts i terroristiskt syfte placeras i ett särskilt moment eftersom straffskalan för brottet inte kan anpassas på ett tydligt sätt till straffskalorna för vissa andra brott som anges i 1 mom.

Enligt 3 mom. ska den som i terroristiskt syfte begår mord dömas till fängelse på livstid. Bestämmelsen motsvarar 1 § 2 mom. i det gällande kapitlet.

I 4 mom. föreskrivs det att försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte är straffbart, på motsvarande sätt som i 1 § 3 mom. i det gällande kapitlet.

3 §. *Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.* I 1 mom. föreskrivs det på samma sätt som i 1 a § i det gällande kapitlet att det är straffbart att i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation tillverka, förvärva, transportera, tillhandahålla eller utveckla en sådan anordning som avses i artikel 1 stycke 4 b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism (FödrS 6/2009), inneha en sådan anordning eller bedriva forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan. För brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte ska dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Enligt 2 mom. är försök straffbart.

Att brottet, som grundar sig på direktivet om terroristbrott, förblir ett fristående brott som begåtts i terroristiskt syfte bygger på en omfattande bedömning (RP 30/2018 rd, s. 22–26) som gjordes när direktivet genomfördes och tar upp aspekter som fortfarande är relevanta.

Enligt lagens tidigare förarbeten som det hänvisas till ovan kan som radiologiskt vapen allmänt taget anses en anordning som är planerad för att sprida ett radioaktivt ämne i miljön samt därigenom förorena miljön och orsaka skador och risker för människors liv och hälsa. Ett radiologiskt vapen skiljer sig från ett kärnvapen på så sätt att det förstnämnda inte innehåller

tillräckligt material för att åstadkomma den kritiska massan, en kedjereaktion och en kärnexplosion.

När det gäller definitionen av radiologiskt vapen hänvisas det alltså i paragrafen till artikel 1 stycke 4 b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism. Enligt det stycket avses med ”anordning” anordning för utspridning av radioaktivt ämne eller strålningsanläggning, som på grund av sina radiologiska egenskaper kan orsaka död, allvarlig kroppsskada eller avsevärd skada på egendom eller miljö.

Till förhållandet mellan särskilt farliga vapen som orsakar allvarlig skada hör att kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 § 1 mom. 6 punkten ska vara straffbart så att för en sådan gärning ska dömas ut fängelse i minst två och högst tolv år. I fråga om straffskalorna ska det brottet betraktas som allvarligare än ett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Ett kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte omfattar med stöd av 34 kap. 6 § 1 mom. att föra in i Finland eller förvärva, tillverka, transportera, tillhandahålla, inneha, utveckla eller spränga en kärnladdning eller bedriva forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan. Enligt 2 § 1 mom. 5 punkten i detta kapitel ska för brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år, liksom för brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

Användning av radiologiskt vapen, som nämns i artikel 3.1 f i direktivet om terroristbrott, anges fortfarande inte som ett straffbart gärningssätt i paragrafen eftersom användningen täcks genom allvarliga brott mot liv och hälsa och dessutom äventyrande av andras hälsa (3 punkten), grov miljöförstöring (5 punkten) och grovt äventyrande av andras hälsa (6 punkten), vilka nämns i 2 § 1 mom. Också grov skadegörelse, som anges i 2 § 1 mom. 3 punkten, är relevant för den avsevärda skada på egendom som ingår i definitionen av anordning.

4 §. Förberedelse till terroristbrott. Enligt den föreslagna paragrafen ska den som för begående av ett terroristbrott 1) med någon annan kommer överens om att begå ett sådant brott eller gör upp en plan för begående av ett sådant brott eller 2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter ett sådant föremål eller ämne med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa., dömas för förberedelse till terroristbrott. Straffet för förberedelse till terroristbrott är fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Paragrafen bygger delvis på 2 § i det gällande kapitlet, där förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte kriminaliseras och som gäller förberedelse till brott som avses i det kapitlets 1 § 1 eller 2 mom. (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte). Det krävs fortfarande inte att det brott som förberedelsen främjar eller ett försök till ett sådant brott begås för att förberedelsebrott ska vara straffbart. Dessutom ska gärningarna i 1 och 2 punkten fortfarande vara straffbara separat, dvs. ingen överenskommelse eller plan enligt 1 punkten krävs för att 2 punkten ska kunna tillämpas.

Den som på det sätt som anges närmare i paragrafen förbereder ett terroristbrott ska dömas för förberedelse till terroristbrott. Trots att brott nämns i singular i paragrafen kan det handla om förberedelse till flera olika terroristbrott. Med terroristbrott avses enligt definitionen i 1 § 1 punkten ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §. I de paragraferna föreskrivs det att brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och försök till dessa brott är straffbara. Straffbarheten för förberedelse till terroristbrott omfattar också förberedelse av försök till brott. I praktiken görs det knappt några förberedelser

för försök till brott, men i vissa fall som närmast kan betraktas som exceptionella kan den aktivitet som förbereds, utifrån den fara den orsakar för ett skyddsintresse, utgöra ett försök till terroristbrott även om terroristbrottet inte fullgörs fullständigt enligt rekvisitets innehåll. Ordalydelsen i flera straffbestämmelser i det gällande kapitlet täcker också handlingar som syftar till att göra ett försök, eftersom bestämmelserna innehåller hänvisningar till hela paragrafer. Avsikten är inte att begränsa området för straffbarhet i det här sammanhanget, utan till skillnad från de gällande bestämmelserna föreslås det att bestämmelserna i hela kapitlet ska vara enhetliga i detta avseende.

En ändring jämfört med de gällande bestämmelserna är att den som förbereder handlar för begående av vissa brott. Uttrycket ”för begående av” utvidgar området för straffbarhet jämfört med nuläget. Enligt gällande 2 § handlar den som vidtar förberedande åtgärder i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a §. I nuläget är det alltså endast straffbart att främja ett brott som man själv kommer att begå.

Den föreslagna formuleringen ”för begående av” tar hänsyn till att olika personer kan delta i förberedelserna för ett brott och begåendet av det påföljande huvudbrottet eller ett straffbart försök till brottet. En person som från första början endast har avsetts vara aktiv i förberedelsefasen kan göra sig skyldig till förberedelse till terroristbrott. ”För begående av” täcker fall där den som vidtar en förberedande åtgärd främjar ett brott som personen själv kommer att begå och dessutom fall där personen med sin verksamhet främjar ett brott som en eller flera andra personer kommer att begå. I det senare fallet kan avsikten vara att också den som förbereder ska delta i det kommande brottet som medgärningsman eller medverka på något annat sätt som anges i 5 kap. Denna tolkning och det övriga som följer av formuleringen ”för begående av” gäller också de senare straffbestämmelserna i kapitlet. För alla brott i kapitlet innebär det dock inte att området för straffbarhet utvidgas eftersom straffbestämmelserna för flera av brotten i kapitlet redan i nuläget kan tolkas så att de också täcker främjande av en annan persons eller andra personers kommande brott.

För formuleringen ”för begående av” gäller ett förhöjt krav på uppsåt, som den gällande formuleringen ”i avsikt att begå” också uttrycker. För att vara ansvarig för förberedelse till terroristbrott måste en person som begår en gärning som uppfyller rekvisitet göra det för att någon ska begå en gärning som beskrivs i rekvisitet för terroristbrott. I synnerhet när det handlar om att främja ett brott som andra personer kommer att begå kan det också vara fråga om att personen är medveten om att hans eller hennes förberedelser kommer att främja ett kommande brott. Till den delen motsvarar bestämmelserna alltså det som i nuläget föreskrivs om gärningsmannens avsikt eller vetskap i flera av kapitlets straffbestämmelser.

När uttrycket ”för begående av” införs aktualiseras också frågan om vilket slags koppling som förutsätts mellan ett förberedelsebrott och det terroristbrott som förberedelserna gäller. Detta förhöjda uppsåtsrekvisit utgör en central del av brottets innehåll och gärningens straffvärde. Enligt det rekvisitet ska man kunna konstatera vilket brott som ska begås eller främjas till följd av ett förberedelsebrott eller annat främjandebrott enligt de följande paragraferna. Det förhöjda uppsåtsrekvisitet visar när villkoren för straffbarhet för ett förberedelsebrott eller ett annat främjandebrott har uppfyllts och när förberedelse- eller främjandebrottet upphör så att preskriptionstiden börjar. Samtidigt bör man inte kräva att gärningen uppfyller villkor som är så detaljerade att de inte är nödvändiga för att bedöma om det föreligger ett subjektivt rekvisit, utan i stället ogrundat kan störa och göra det svårare att fastställa ett förberedelsebrott eller ett annat främjandebrott och att hålla den som gjort sig skyldig till ett sådant brott ansvarig i en straffprocess.

Uttrycket ”för begående av ett terroristbrott” förutsätter inte att det vid den tidpunkt då förberedelseåtgärden utförs står exakt klart vilket terroristbrott som förbereds. Detta innebär för det första att tidpunkten, målet, platsen, sättet eller någon annan motsvarande aspekt av det brott som förberedelserna främjar inte behöver kunna specificeras i detalj. Dessutom kan det förbli öppet vilket av terroristbrotten enligt 2 § gärningsmannen förbereder så länge gärningen med tillräcklig säkerhet kan kopplas till brottslig verksamhet enligt den paragrafen. Det brott som slutligen begås i terroristiskt syfte kan bero på omständigheterna vid tidpunkten för det kommande brottet. Exempelvis kan vapenrelaterad förberedelse till terroristbrott gälla flera olika terroristbrott och dessutom så att det inte nödvändigtvis står klart vid förberedelseåtgärden vilket eller vilka av dem som kommer att genomföras (t.ex. grovt skjutvapenbrott, tagande av gisslan, kapning, dråp eller mord som begåtts i terroristiskt syfte). I straffprocessen ska man inte behöva specificera brottsbeteckningen enligt 2 § för det brott som begåtts i terroristiskt syfte och som varit avsikten med förberedelsen. Visserligen är det också möjligt att det redan vid förberedelseåtgärden står mycket klart vilket terroristbrott som förbereds och att det brottet därmed kan specificeras exakt.

Beroende på fallet och förberedelseåtgärderna kan tiden mellan förberedelse till terroristbrott och begående av det avsedda terroristbrottet variera. Förberedelser för att begå ett brott kan snabbt övergå i genomförande av brottet. Samtidigt kan förberedelserna vara komplicerade och bestå av olika steg, så att tiden mellan förberedelserna och det avsedda brottet blir längre. Efter förberedelserna kan man också vänta på en gynnsam tidpunkt för att begå terroristbrottet. Det går inte att bestämma någon uttrycklig tidsrymd. Denna aspekt gäller också andra brott enligt det nya 34 a kap. som främjar begående av terroristbrott.

Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte enligt 3 § i kapitlet är till skillnad från brotten i 2 § ett fristående brott i terroristiskt syfte, och bygger inte på något annat straffbart brott. Detta ska tas i beaktande när man bedömer om avsikten med förberedelsen har varit att begå ett brott enligt 3 §. Även i det här fallet gäller det som konstateras ovan om att t.ex. tidpunkten, målet, platsen, sättet eller någon annan motsvarande aspekt av det brott som förberedelserna främjar inte behöver kunna specificeras i detalj. Eftersom 3 § är en specialbestämmelse om radiologiska vapen är det i praktiken ett brott enligt 3 § som förbereds om förberedelserna är kopplade uttryckligen till en anordning som avses i den paragrafen (ett radiologiskt vapen).

Dessa allmänna synpunkter som gäller brott enligt 3 § och 2 § och handlar om specificeringen av det avsedda brottet gäller också andra brott som kriminaliseras längre fram i kapitlet och som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte eller brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

Inga bestämmelser som motsvarar 2 § 3 punkten i det gällande kapitlet tas in i paragrafen. Enligt den punkten är det straffbart att skaffa anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen. De gärningar som avses i punkten omfattas i tillräcklig utsträckning genom att kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte, brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte är straffbara enligt 2 § 1 mom. 5 och 6 punkten. Utvecklingsverksamhet och forskningsverksamhet hör också till gärningssätten för de brotten. De täcker också verksamhet enligt 2 § 3 punkten i det gällande kapitlet.

Paragrafen innehåller specificerade förfaringssätt som betraktas som förberedelse till terroristbrott. Innehållet i 2 § i det gällande kapitlet behandlas närmare i motiveringen till

paragrafen (RP 188/2002 rd, s. 43 och 44), som är endast begränsat tillämplig på grund av de betydande ändringarna i regleringen men som till den delen har tagits i beaktande nedan.

Enligt 1 punkten är det straffbart att komma överens med någon annan om att begå ett terroristbrott eller göra upp en plan för begående av ett sådant brott. Punkten motsvarar 2 § 1 punkten i det gällande kapitlet. När den stiftades konstaterade man att tillämpningen av punkten förutsätter att det föreligger en verklig och seriös överenskommelse eller plan för att begå ett brott, och detta förutsätts fortfarande. En sådan överenskommelse måste inte ha någon särskild form. Överenskommelser och planer som helt klart är ogenomförbara faller utanför tillämpningsområdet. Den föreslagna punkten gäller handlingar av sådana personer som, när ett lämpligt tillfälle yppar sig, kan börja verkställa planen i praktiken, samt uppgörande av en seriös plan som kan realiseras. En plan kan gälla all verksamhet som är relevant för att främja begående av ett terroristbrott.

Enligt 2 punkten är det straffbart som förberedelse till terroristbrott att gärningsmannen för begående av ett terroristbrott tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter ett sådant föremål eller ämne med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa.

Denna punkt avviker från 2 § 2 punkten i det gällande kapitlet. De gällande bestämmelserna gäller explosiva varor, kemiska vapen, biologiska vapen, toxinvapen, skjutvapen samt farliga föremål och ämnen. Genom att punkten ändras utvidgas tillämpningsområdet så att det allmänt omfattar föremål och ämnen som kan orsaka allvarlig fara och som är relevanta när terroristbrott begås. Detta gäller också alldagliga föremål med vilka man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. En allt större repertoar av medel har börjat användas för att begå brott i takt med att terroristbrottsligheten har utvecklats och gärningssätten förändrats. Utöver föremål och ämnen som i princip är farliga har man börjat använda t.ex. fordon för terrorattacker. Under den tid en person innehar föremål eller ämnen som ursprungligen skaffats för lagliga ändamål kan det kommande användningsändamålet förändras så att 2 § 2 punkten blir tillämplig på dem. Straffrättsligt ansvar för förberedelse till terroristbrott förutsätter utöver en farlig egenskap hos ett föremål eller ämne också att man i straffprocessen uttryckligen kan visa att gärningen enligt 2 punkten, t.ex. att inneha eller skaffa ett föremål eller ämne, har utförts för begående av ett terroristbrott.

Enligt 2 punkten är ett villkor för straffbarhet att föremålets art eller egenskaper är sådana att föremålet kan orsaka allvarlig skada. Detta har att göra med att brott mot liv och hälsa som begåtts i terroristiskt syfte är allvarliga brott enligt 2 § 1 och 3 mom. Enligt 1 mom. ska ett brott som begåtts i terroristiskt syfte dessutom vara ägnat att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation. Brott i terroristiskt syfte begås t.ex. inte bara för att orsaka smärre skador, och därför omfattar straffbarheten inte vilket föremål eller ämne som helst som endast orsakar sådana skador. Detta bör tas i beaktande vid bedömningen av föremålet eller ämnet och dess betydelse.

Tillämpningsområdet för 2 punkten omfattar de föremål och ämnen som i nuläget anges i den gällande paragrafens motsvarande punkt. Med explosiva varor, kemiska vapen, biologiska vapen och toxinvapen avses detsamma som i strafflagens bestämmelser om dem. Skjutvapen definieras i 2 § i skjutvapenlagen. I motiveringen till den gällande paragrafen konstateras att med farliga föremål och ämnen avses vilket föremål eller ämne som helst som kan orsaka allmän fara. Ämnet kan vara farligt t.ex. för att det är giftigt, frätande eller har någon annan liknande egenskap.

Samtidigt bör det noteras att 2 punkten inte förutsätter att ett föremål eller ämne orsakar allmän fara. I princip kan ett terroristbrott vara riktat mot en enda person om det kan injaga allvarlig fruktan hos en befolkning t.ex. på grund av offrets ställning eller andra aspekter som har att göra med personen. Utgångspunkten är därmed att föremål som kan användas för att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa i samband med begående av ett terroristbrott är sådana farliga föremål som avses i 9 § 1 mom. i ordningslagen och sådana föremål som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan som avses i 10 § 1 mom. i samma lag (t.ex. knivar). Det bör också noteras att sådana föremål kan användas i samband med begående av terroristbrott så att flera personer kan dödas samtidigt eller flera personers hälsa kan skadas samtidigt. Därmed kan de orsaka en mer allmän allvarlig fara som inte bara gäller en enskild person.

Förberedelsegärningar som gäller kärnladdningar, kemiska vapen, biologiska vapen och toxinvapen ska omfattas av 2 punktens tillämpningsområde endast till den del som de inte kan anses täckas genom att kärnladdningsbrott som begåtts i terroristiskt syfte, brott mot förbudet mot kemiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och brott mot förbudet mot biologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte är straffbara enligt 2 § 1 mom. 5 och 6 punkten, och det sistnämnda brottet enligt 11 kap. 9 § också täcker toxinvapen. Främst tillämpas 2 § 1 mom. 5 och 6 punkten på kärnladdningar och de nämnda vapnen.

Exempelvis uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål, grovt skjutvapenbrott, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, grov misshandel, grovt sabotage, kärnladdningsbrott, dråp under förmildrande omständigheter, dråp och mord som begåtts i terroristiskt syfte är straffbara enligt 2 § 1–3 mom. i kapitlet. Om en gärning enligt 2 punkten har framskridit så långt att den redan uppfyller rekvisitet för det förberedda brottet som begåtts i terroristiskt syfte ska gärningsmannen inte dömas särskilt för förberedelse till terroristbrott. Detta gäller särskilt situationer där ett föremål eller ett ämne används. Den som utfört andra förberedelser som anges i paragrafen döms inte heller särskilt för förberedelse till terroristbrott om personen som gärningsman eller medverkande enligt 5 kap. har begått det brott som förbereds eller ett straffbart försök till brottet eller medverkat till begåendet av brottet.

Om ett föremål eller ett ämne inte betraktas som ett sådant föremål eller ämne som kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa som avses i 2 punkten kan föremålet eller ämnet tas i beaktande när man bedömer om det är fråga om en överenskommelse eller plan som avses i 1 punkten. En överenskommelse eller plan gäller inte nödvändigtvis endast föremål eller ämnen, utan kan också omfatta immateriella objekt, t.ex. en programvara för att begå ett nätbrott i terroristiskt syfte enligt 2 § 1 mom. 4 punkten eller för att främja något annat brott som anges i den paragrafen.

När förberedelse till terroristbrott bedöms kan man behöva bedöma också om det är fråga om ett eller flera förberedelsebrott. Förberedelseåtgärderna kan vara flera eller också kan förberedelserna gälla flera terroristbrott. Liksom det konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 § är det s.k. naturliga synsättet med den tillhörande tidsdimensionen och graden av koppling mellan gärningarna avgörande när man bedömer om brotten är många. Om det finns en fast koppling mellan t.ex. en plan enligt 1 punkten i denna paragraf och innehav av ett skjutvapen enligt 2 punkten och mellan dessa gärningar och ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte kan det vara motiverat att anse att det är fråga om endast ett fall av förberedelse till terroristbrott. Detsamma gäller innehav av skjutvapen för begående av flera potentiella terroristbrott. Särskilt ett större avstånd i tid mellan olika förberedelser samt deras samband med olika terroristbrott talar för att det är fråga om flera fall av förberedelse till terroristbrott.

Till skillnad från många andra bestämmelser i kapitlet innehåller 2 § i det gällande kapitlet ingen subsidiaritetsklausul som föreskriver att gärningsmannen döms för förberedelsebrott om inte brottet är straffbart som ett brott som förberedelsebrottet främjar. Inte heller i denna paragraf föreslås någon sådan klausul. Om förberedelsegärningen är en så väsentlig del av det terroristbrott den främjar att gärningsmannen kan anses vara gärningsman eller medgärningsman i det främjade brottet eller ett straffbart försök till det ska gärningsmannen inte dömas separat för förberedelse till terroristbrott. Detsamma gäller utöver gärningsmannaskapet också andra former av medverkan enligt 5 kap.

När straffbestämmelserna överlappar tillämpas denna paragraf som specialbestämmelse före de övriga straffbestämmelserna om förberedelsebrott (t.ex. förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa som kriminaliseras i 21 kap. 6 a § och förberedelse till tagande av gisslan som kriminaliseras i 25 kap. 4 a §). Paragrafens tillämpningsområde är så pass specifikt att det sannolikt inte uppstår någon överlappning med andra brott som kriminaliseras i detta kapitel. En förberedelseåtgärd enligt denna paragraf utgör inte skötsel av någon annan väsentlig uppgift inom en terroristgrupp enligt 6 § 1 mom. 8 punkten.

Straffet för förberedelse till terroristbrott är fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Straffskalan skärps avsevärt jämfört med 2 § i det gällande kapitlet, där det föreskrivs att straffet för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är böter eller fängelse i högst tre år. Ändringen grundar sig på en allmän omvärdering av straffvärdet för förberedelsebrott, som lett till att brottets farlighet och klandervärdhet betonas.

Straffskalan för förberedelse till terroristbrott och maximistraffet på den skalan innebär att ett strängare straff kan dömas ut för förberedelse till terroristbrott än för vissa terroristbrott som förberedelsebrottet främjar. Minimistraffet är detsamma som för flera terroristbrott. Dessa drag är typiska för flera andra brott i kapitlet.

Straffet för förberedelse till terroristbrott ska anpassas till det terroristbrott som gärningen främjar. När straffet för förberedelse till terroristbrott mäts ut ska man beakta straffhotet för det terroristbrott som främjats till den del som det brottet kan specificeras när straffet bestäms. Straffet ska stå i proportion till straffet för den eventuella huvudgärningen och särskilt medhjälp till den. Förberedelse till terroristbrott har en mer avlägsen koppling till det brott som främjas än medhjälp har. Om det huvudbrott som främjades inte har begåtts bör man vid bestämmandet av straffet försöka bedöma vilket slags brott som var målet med förberedelsen.

Till skillnad från den gällande 2 § kan böter inte längre dömas ut för förberedelse till terroristbrott. Fängelsestraff kan i vissa exceptionella fall visa sig vara för strängt. I sådana exceptionella fall är det enligt bestämmelserna i 6 kap. möjligt att döma ut böter också när straffskalan inte gör det möjligt. Det är också möjligt att döma ut ett lindrigare fängelsestraff än minimistraffet. De relevanta bestämmelserna i 6 kap. behandlas i motiveringen till 34 kap. 12 §.

5 §. Ledande av terroristgrupp. Enligt 1 mom. ska den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett terroristbrott eller gjorts förberedelse till terroristbrott för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst två och högst tolv år. Enligt 2 mom. ska den som döms för ledande av terroristgrupp också dömas för ett sådant terroristbrott eller för sådan förberedelse till terroristbrott som personen i fråga själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet.

Bestämmelserna ändras så att den lindrigare straffskalan i 3 § 2 mom. i det gällande kapitlet frångås. Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet endast har begåtts ett sådant brott

som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten, ska enligt det momentet för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Det är fråga om de brott som begåtts i terroristiskt syfte som anges i 2 § 1 mom. 1 punkten i detta kapitel.

Enligt 3 § 1 mom. i det gällande kapitlet, uttryckt med paragrafhänvisningar, är ett villkor för att ledande ska vara straffbart att det i terroristgruppens verksamhet har begåtts ett brott i terroristiskt syfte eller ett brott avseende radiologiska vapen i terroristiskt syfte, ett straffbart försök till ett sådant brott eller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. På grund av begreppsdefinitionen i 1 § 1 punkten i detta nya kapitel och den ändrade brottsbeteckningen för förberedelsebrott talas det i 1 mom. om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott. Begreppsdefinitionen täcker också försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte.

Definitionen av terroristgrupp kräver inte att ett terroristbrott redan har begåtts i gruppens verksamhet, utan det räcker med att åtgärder pågår för att begå ett sådant brott. Ledande av terroristgrupp blir enligt denna straffbestämmelse straffbart först när terroristbrottet, ett straffbart försök till det eller förberedelse till terroristbrottet har gjorts eller begåtts.

Liksom enligt de gällande bestämmelserna ska ledaren för en terroristgrupp dömas enligt bestämmelserna i 7 kap. till ett gemensamt fängelsestraff för ledande av terroristgrupp och för ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott som personen själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet. Detta grundar sig fortfarande på kraven i direktivet om terroristbrott (det maximala fängelsestraffet för att leda en terroristgrupp ska vara minst 15 år) och på särdragen i det nationella straffsystemet (enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. döms fängelse på viss tid ut för högst tolv år eller, när gemensamt straff bestäms enligt 7 kap., för femton år). Om ett försök till ett i 2 § 1 mom. 1 punkten avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte har gjorts i terroristgruppens verksamhet kan ett gemensamt fängelsestraff på femton år inte uppnås eftersom straffskalan lindras enligt 6 kap. 8 §. Det förutsätter dock inte EU-lagstiftningen i fråga om de brott som begåtts i terroristiskt syfte som avses i punkten.

Den lagstiftningslösning man gått in för i 3 § i gällande kapitel, att ledaren för en terroristgrupp döms till gemensamt fängelsestraff för ledande av terroristgrupp och för det brott som personen begått eller som begåtts under personens ledning i terroristgruppens verksamhet, innebär inte att ledaren inte bestraffas för ledande om personen inte begår det aktuella brottet eller om det inte begås i gruppens verksamhet. I sådana fall kan ledaren för en terroristgrupp göra sig skyldig till någon annan gärning som kriminaliseras i kapitlet. Ledande av terroristgrupp kan betraktas som skötsel av en väsentlig uppgift enligt 6 § 1 mom. 8 punkten i detta kapitel, och därmed som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Ledaren för en terroristgrupp kan i sin ledningsverksamhet också göra sig skyldig till flera andra brott som främjar begående av brott i terroristiskt syfte (t.ex. tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 7 §, rekrytering till terrorism enligt 9 § och offentlig uppmaning till terrorism enligt 14 §). Ledaren kan också i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. medverka till ett brott som begåtts i terroristgruppens verksamhet.

Motiveringen till 3 § i det gällande kapitlet (RP 188/2002 rd) tar inte upp på vilket sätt det ska fastställas att ett visst brott eller straffbart försök har begåtts i terroristgruppens verksamhet. Av den paragrafens 3 mom. och denna paragrafs 2 mom. framgår det dock att det finns en viss straffprocessuell koppling mellan ledande av terroristgrupp och det brott som begås i gruppens verksamhet, och att den kopplingen baseras på att ett gemensamt straff döms ut för båda brotten. I praktiken innebär detta att det misstänkta ledningsbrottet börjar utredas i förundersökningen i det skede då man åtminstone misstänker ett visst brott i terroristgruppens verksamhet. Detta

innebär dock inte att ledningsbrottet och det brott som begåtts i gruppens verksamhet ska genomgå straffprocessen i samma takt. I princip bör man på grund av brottmålets inbördes koppling sträva efter att döma ut ett gemensamt straff samtidigt för båda brotten. Men det är också möjligt att först döma dem som deltagit i brottet för det brott som begåtts i gruppens verksamhet, och sedan döma ledaren för terroristgruppen separat till ett gemensamt fängelsestraff för ledande och för det tidigare behandlade brott som begåtts i gruppens verksamhet.

Ledande av terroristgrupp behandlas i motiveringen till 3 § i det gällande kapitlet (RP 188/2002 rd, s. 45–49), som följande resonemang delvis bygger på.

Ledande av terroristgrupp är kopplat till en grupp som uppfyller definitionen av terroristgrupp i 1 § 4 punkten. Det är inte nödvändigt att terroristgruppen endast har en ledare som kan dömas för ledande. Det kan dock endast finnas några ledare per grupp. Det gäller också att beakta på vilket sätt den terroristiska verksamheten är organiserad och eventuella organisationshierarkier som kan innebära att ledare finns på flera olika nivåer. Ledarskapet i en terroristisk grupp kan framgå av gruppens hierarki, men ledande i sig ska inte vara bundet till någon formell ställning. Det som avgör är snarare faktisk verksamhet, t.ex. utfärdande av order och anvisningar, så att en person i vissa situationer också kan ta ledningen utan att tidigare ha haft en ledarposition.

Ledaren för en terroristgrupp ska utöver för ledande som avses i 1 mom. dömas för ett brott som personen har begått eller medverkat till på det sätt som avses i 5 kap. Dessutom ska ledaren dömas för andra brott enligt 2 eller 3 § som terroristgruppen har begått. Bestämmelsen är exceptionell och utvidgar ledarens ansvar till att omfatta brott som gruppen begått och som enligt de allmänna bestämmelserna om medgärningsmannaskap eller medverkan och enligt etablerad rättspraxis inte kan tillräknas ledaren. På detta sätt betonas ledarens ansvar och undviks situationer där ansvaret kringgås t.ex. med hjälp av mellanhänder. Till ledarens straffrättsliga ansvar hör att ledaren ska ha verklig makt att bestämma över gruppens verksamhet.

Enligt förarbetena till 3 § i det gällande kapitlet utsträcks gruppledarens ansvar i princip också till sådana enskilda brott som överensstämmer med gruppens verksamhetsidé och i vilka ledaren inte kan anses vara delaktig eller ens medhjälpare. Ledaren ska inte dömas för ett brott som begåtts i terroristgruppens verksamhet när ledaren inte kan anses ansvarig för det. Ledaren för en terroristgrupp är inte ansvarig för gärningar som inte har begåtts inom ramen för gruppens verksamhet. Ledaren ska t.ex. inte ansvara för ett terroristbrott som begåtts av någon som tillhör gruppen men som begått brottet utanför gruppens verksamhet och även i övrigt utan att handla på gruppens vägnar. Ledaren kan inte heller vara ansvarig åtminstone när ledaren inte har känt till en gärning som begåtts av en medlem i gruppen eller på uppdrag av en medlem och inte heller om ledaren har försökt förhindra gärningen. Ledaren för en terroristgrupp kan inte dömas till straff för ett brott eller straffbart försök till ett brott som begåtts i gruppens verksamhet innan den personen var ledare. Det sistnämnda framgår av att den som döms för ledande av terroristgrupp enligt 2 mom. också ska dömas för ett i 1 mom. avsett brott som personen i fråga själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet.

Straffskalan för ledande av terroristgrupp är fortfarande vid, vilket har att göra med att allvarlighetsgraden för en terroristgrupps terroristiska brottsliga verksamhet och de brott som begås i verksamheten kan variera avsevärt. Detta ska tas i beaktande när straff bestäms. Det högsta möjliga fängelsestraffet på tolv år uttrycker i sig att ledande är ett särskilt allvarligt brott.

6 §. Deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Enligt 1 mom. ska för deltagande i en terroristgrupps verksamhet dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott

1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen,

2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av vikt för gruppens verksamhet,

3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp,

4) sköter informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp,

5) deltar i en terroristgrupps väpnade aktiviteter,

6) organiserar en terroristgrupp,

7) genomför stödåtgärder som upprätthåller en terroristgrupps verksamhet, eller

8) sköter någon annan uppgift inom en terroristgrupp som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

Enligt 2 mom. utgör ett uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller vid straffverkställighet inte deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Paragrafens 1 mom. avviker från det gällande kapitlets 4 § 1 mom. om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. För det första ändras regleringen i samband med att den flyttas till ett nytt kapitel så att avsikt att begå ett terroristbrott eller förbereda ett terroristbrott utgör deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Enligt den gällande bestämmelsen handlar den som deltar i verksamheten i avsikt att främja sådan brottslig verksamhet som avses i 1 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte), 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) eller 2 § (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte) eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet.

På grund av begreppsdefinitionen i 1 § 1 punkten och den ändrade brottsbeteckningen för förberedelsebrott talas i 1 mom. om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott. ”Terroristbrott” omfattar också i enlighet med denna begreppsdefinition försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, även om den gärning som syftar till att delta i verksamheten mer sällan kan betraktas som försök till brott. Hänvisningarna till hela paragrafer i den gällande bestämmelsen omfattar i princip också straffbara försök.

Uttrycket ”för begående av” ska också i fråga om detta brott gälla såväl fall där gärningsmannen främjar begåendet av sitt eget brott som fall där gärningsmannen genom sitt handlande främjar en annan persons eller andra personers framtida brott. Till dessa delar kommer det inte att ske

någon utvidgning av straffbarhetsområdet, eftersom uttrycken ”i avsikt att främja” och ”med vetskap om att” i den gällande bestämmelsen kan tolkas på motsvarande sätt.

Kravet på uppsåt för deltagandebrott innebär att den som deltar i verksamheten ska vara åtminstone medveten om att han eller hon handlar till förmån för en terroristgrupp. Denna medvetenhet ska inbegripa vetskap om att det är fråga om en terroristgrupp som motsvarar definitionen i 1 § 4 punkten. Uppsåt förutsätter dessutom att gärningsmannen är medveten om gruppens avsikt att begå åtminstone ett av de brott som avses i 1 mom. och åtminstone medveten om att hans eller hennes handlande främjar just ett sådant brott. Till exempel en person som blir utnyttjad av en terroristgrupp på ett sådant sätt att personen inte är medveten om att den egna verksamheten anknyter till en terroristgrupp eller som inte i övrigt har någon uppfattning om den egna verksamhetens betydelse för terroristgruppens sammantagna verksamhet gör sig inte skyldig till deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Av 1 mom. framgår nu tydligt att deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan gälla främjande av ett enda brott. Detta eliminerar oklarheten i fråga om uttrycket ”brottslig verksamhet” i den gällande bestämmelsen.

Inte heller det brott som främjas genom deltagande i en terroristgrupps verksamhet behöver kunna specificeras i detalj t.ex. när det gäller tidpunkten för gärningen, föremålet för gärningen, platsen för gärningen, sättet att utföra den eller någon annan motsvarande omständighet. Detta gäller såväl terroristbrott som förberedelse till terroristbrott. Det kan förbli oklart för vilket brott som begåtts i terroristiskt syfte personen handlar, om deltagande i en terroristgrupps verksamhet vid tidpunkten för gärningen kan gälla flera brott enligt 2 §. Detta betyder att ett brott som begåtts i terroristiskt syfte inte nödvändigtvis behöver kunna specificeras med en exakt brottsbeteckning. Det kan visserligen också vara möjligt att man vid tidpunkten för deltagandet mycket noggrant känner till vilket terroristbrott som är avsett att begås och att man således kan specificera brottet exakt. För att straffansvar ska kunna uppkomma behöver gärningssättet inte heller vid brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och förberedelse till terroristbrott vara exakt känt vid tidpunkten för deltagandet. För att deltagandebrott ska vara straffbart förutsätts fortfarande inte att ett brott eller ett straffbart försök till brott som främjas genom deltagandet begås.

Paragrafens 1 mom. avviker från 4 § 1 mom. i det gällande kapitlet också så att det till bestämmelsen fogas gärningssätt (4, 5 och 7 punkten) som nämns i motiveringen till 4 punkten i det gällande momentet (RP 89/2021 rd) som exempel på skötsel av en väsentlig uppgift. Samtidigt flyttas bestämmelsen om skötsel av en väsentlig uppgift till 8 punkten i ändrad form så att det av den framgår att också gärningar enligt 1–3 punkten utgör skötsel av en väsentlig uppgift. Organisering av en terroristgrupp (6 punkten) flyttas till 1 mom. från den gällande paragrafen om rekrytering för ett terroristbrott. I 5 punkten i det gällande momentet nämns begående av ett brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 § i strafflagen (penningtvätt och grov penningtvätt), men en sådan punkt ska inte ingå i det nya momentet, eftersom skötsel av en väsentlig uppgift omfattar också brott som begås i syfte att främja ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

I det gällande kapitlets 4 § 2 mom. konstateras att vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten (skötsel av en väsentlig uppgift) inte gäller uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller straffverkställighet. Hänvisningen till 4 punkten i den gällande bestämmelsen hänför sig till motiveringen till den. I samband med att momentet flyttas till den nya paragrafen ändras momentet så att det mer allmänt och tydligare konstateras att sådan skötsel av en uppgift inte utgör deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

För behandlingen av deltagande i en terroristgrupps verksamhet nedan har i tillämpliga delar utnyttjats motiveringen till 4 § i det gällande kapitlet (RP 188/2002 rd, s. 50–55 och RP 89/2021 rd, s. 36–40).

De gärningssätt som anges i 1 mom. 1–7 punkten är exempel på väsentliga uppgifter som en gärningsman sköter för en terroristgrupp i syfte att begå eller förbereda ett terroristbrott. I 8 punkten föreslås en allmän klausul enligt vilken det är straffbart att sköta någon annan uppgift för en terroristgrupp som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Att lägga till uttrycket ”någon annan” jämfört med 4 punkten i den gällande bestämmelsen höjer eller ändrar inte tröskeln för straffbarhet i fråga om gärningssätten i 1–3 punkten. När 4 punkten infördes, var avsikten att omfatta gärningar som inte nämns i momentet och som med tanke på främjandet av gruppens brottsliga verksamhet i terroristiskt syfte till sin betydelse kan jämföras med de gärningar som redan nämns i punkterna i momentet (RP 89/2021 rd, s. 16). Således var utgångspunkten redan vid den föregående revideringen av bestämmelserna att också gärningar enligt 1–3 punkten utgör skötsel av en väsentlig uppgift.

Enligt 1 mom. 1 punkten är det fråga om deltagande i en terroristgrupps verksamhet om någon utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen. En gärning som hänför sig till föremål och ämnen enligt punkten kan beroende på situationen vara straffbar också som ett i 2 § avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, ett i 3 § avsett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte eller som i 4 § 2 punkten avsedd förberedelse till terroristbrott. I punkten avsett utrustande av en terroristgrupp med vapen handlar dock om mer omfattande verksamhet. För det första ska vapnen vara avsedda att användas av en terroristgrupp, medan det vid en gärning enligt de nämnda paragraferna kan vara fråga om att t.ex. överlåta ett vapen till en person som agerar ensam. Begreppet ”utrusta” visar att det inte är fråga om ett enskilt vapen eller en mindre mängd skjutförnödenheter, utan att det måste finnas mer av vapnen och de föremål och ämnen som nämns i punkten. Utrusta kan också innebära att skaffa vapen eller de föremål eller ämnen som avses i punkten eller att överlåta dem till gruppen, antingen mot vederlag eller gratis. Med explosiva varor, vapen och skjutförnödenheter jämföras ämnen och förnödenheter som är avsedda för tillverkning av dem. Med utrusta jämföras också försök att utrusta, vilket t.ex. kan vara ett försök att skaffa vapen.

Enligt den ovan avsedda 4 § 2 punkten är det straffbart som förberedelse till terroristbrott att gärningsmannen tillverkar, skaffar, transporterar eller överlåter ett föremål eller ett ämne med vilket man i samband med begående av ett terroristbrott kan orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa, eller innehar eller använder ett sådant föremål eller ämne. Förberedelse till terroristbrott hänför sig inte nödvändigtvis till en terroristgrupps verksamhet, men kan också göra det. I detta fall ska bestämmelsen om förberedelsebrott tillämpas när rekvisitet i övrigt uppfylls, t.ex. när föremålet eller ämnet inte är ett sådant som avses i 1 mom. 1 punkten i denna paragraf eller när verksamheten inte är tillräckligt omfattande på det sätt som förutsätts i punkten. Straffbestämmelsen om förberedelsebrott har i fall som hänför sig till en terroristgrupps verksamhet en betydelse som kompletterar denna paragraf.

Enligt 1 mom. 2 punkten döms för deltagande i en terroristgrupps verksamhet den som för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av vikt för gruppens verksamhet. Med avvikelse från 4 § 1 mom. 2 punkten i det gällande kapitlet förutsätter punkten inte att hjälpmedlen är av synnerlig vikt. Hjälpmedlen ska således vara av vikt för terroristgruppens verksamhet. Med detta avses att hjälpmedlen är av betydelse för gruppens

terroristiska verksamhet, en förutsättning som flera föremål i sig kan uppfylla. Hjälpmedlets betydelse bör ställas i proportion till terroristgruppens verksamhet och dess karaktär.

I 1 mom. 2 punkten nämns särskilt lokaler och andra utrymmen som gruppen behöver samt fordon. Också i fråga om fordon gäller kravet att de ska vara av vikt för gruppens verksamhet. Detta extra krav gäller inte lokaler och andra utrymmen, eftersom utgångspunkten är att dessa bör anses vara viktiga. Med lokaler jämföras andra utrymmen som gruppen behöver, t.ex. för att inkvartera eller gömma en medlem. Hjälpmedel som är viktiga för en terroristgrupps verksamhet kan vara t.ex. databehandlings- eller kommunikationsutrustning, dock med beaktande av att det enligt 4 punkten är straffbart att sköta informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp. Också förfalskade dokument eller falska pengar kan vara viktiga för gruppens verksamhet.

I 1 mom. 2 punkten anges ”skaffa” som ett gärningssätt. Om hjälpmedlen skaffas olagligt, kan gärningen i princip bedömas också som t.ex. stöldbrott. Med att skaffa jämföras försök att skaffa, som gärningssätt nämns också överlåtelse. Även det krav på uppsåt som gäller för punkten säkerställer att t.ex. en hyresvärd eller köpman som handlat i god tro inte kan bestraffas för deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska för deltagande i en terroristgrupps verksamhet dömas den som skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp. Gärningen ska rikta sig mot ett land eller en internationell organisation. I fråga om ordet ”land” kan hänvisas till vad som konstateras ovan i motiveringen till 2 § 1 mom. En definition av internationell organisation ingår i 1 § 3 punkten.

För att i 1 mom. 3 punkten avsett deltagande i en terroristgrupps verksamhet genom att skaffa information ska vara straffbart ska gärningen ha utförts uttryckligen för att gynna terroristgruppen och alltså inte enbart för att skada en stat eller en organisation eller av något annat motiv. Information t.ex. om landets försvar, beredskap för undantagsförhållanden, energiförsörjning eller säkerhetsarrangemang i centrala statsorgans lokaler kan vara sådan information att den om den kommer till en terroristgrupps kännedom allvarligt kan skada staten, vilket i detta sammanhang hör till det mer omfattande begreppet ”land”. Också en internationell organisation kan ha sådan information t.ex. om säkerhetsarrangemangen i sitt högkvarter. Enligt ordalydelsen förutsätter punkten i princip inte att informationen är hemlig. Informationen i fråga ska vara sådan att den, när den kommer till en terroristgrupps kännedom, typiskt orsakar allvarlig skada, men det förutsätts inte att skadan orsakas (”är ägnad att” uttrycker en abstrakt fara).

Enligt 1 mom. 4 punkten gör den som sköter informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp sig skyldig till deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Det kan vara fråga om att skapa informations- och kommunikationstjänster och sköta underhåll och kryptering i anslutning till dem och att på obehörigt sätt skaffa de lösenord och användaridentifikationer som terroristgruppen behöver.

Enligt 1 mom. 5 punkten är deltagande i en terroristgrupps väpnade aktiviteter straffbart som deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Enligt kapitlets 7 och 8 § ska det vara straffbart t.ex. att tillhandahålla eller ta emot utbildning i användning av vapen för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. En person kan också tillhandahålla eller få sådan utbildning i en terroristgrupp. Deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt punkten är sådant deltagande i en terroristgrupps väpnade aktiviteter som inte hänför sig till användning av vapen

i samband med ett brott som begåtts i terroristiskt syfte och som inte är särskilt straffbart som tillhandahållande av utbildning eller deltagande i utbildning enligt 7 eller 8 §. Deltagande i väpnade aktiviteter kan i dessa situationer innebära t.ex. väpnad patrullering eller bevakning i avsikt att säkra en plats eller ett område som en terroristorganisation har i sin besittning eller demonstration av organisationens vapenmakt för att underkuva lokalbefolkningen, eller rekrytering av nya medlemmar.

Enligt 1 mom. 6 punkten är det straffbart att organisera en terroristgrupp. Det föreslås att detta gärningssätt flyttas till paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet från gällande 4 c §, som gäller rekrytering för ett terroristbrott. Organisering är ett viktigt tillvägagångssätt med tanke på en terroristgrupps verksamhet och syftar till att organisera gruppens verksamhet till en fungerande helhet. Organiseringen kan ske redan när en terroristgrupp grundas och gäller aktiv verksamhet som är central med tanke på gruppens existens och den terroristiska brottsliga verksamheten. En terroristgrupp kan också organiseras av en person som inte deltar i gruppens verksamhet.

I 1 mom. 7 punkten föreskrivs det om stödåtgärder som upprätthåller en terroristgrupps verksamhet. En separat, väsentlig uppgift som går att skilja från det som föreskrivs i 1 punkten i momentet om att utrusta en terroristgrupp med exempelvis explosiva varor eller vapen är att se till att dessa fungerar eller att sörja för annan utrustning eller motsvarande som gruppens aktionsberedskap kräver. Bestämmelsen i punkten omfattar också t.ex. sådana interna uppgifter inom terroristgruppen som krävs för att driva verksamheten och hålla den igång, och de kan t.ex. gälla terroristgruppens administration, organisering av medelsanskaffningen eller logistik (t.ex. ombesörjande av mathållning och vattentjänster).

Enligt 1 mom. 8 punkten kan också annan verksamhet än sådan som nämns i föregående punkter utgöra skötsel av en uppgift inom en terroristgrupp som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Flera av de centrala sätten att sköta väsentliga uppgifter nämns redan i de föregående punkterna.

I 1 mom. 8 punkten beskrivs inte i detalj vilka uppgifter som ingår i tillämpningsområdet för bestämmelsen. I punkten ges uppgiften en beskrivning som hänvisar till dess betydelse och karaktär genom att det förutsätts att det uttryckligen är fråga om en uppgift som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Punkten omfattar skötsel av alla sådana uppgifter som rent konkret främjar eller underlättar terroristgruppens genomförande av dessa brott eller som annars befrämjar terroristgruppens kriminella verksamhetsförutsättningar och målsättningar och som därmed bidrar till att påverka hur farlig den verksamhet är som terroristgruppen i fråga står för. En väsentlig uppgift ska uttryckligen tjäna terroristgruppens kriminella, terroristiska syften.

Det grundläggande begrepp som används i 1 mom. 8 punkten är ”uppgift”, framför allt av den orsaken att deltagandet i den verksamhet som avses i punkten oftast pågår en tid. Trots det kan det vara fråga om en enstaka och kortvarig uppgift, och den kan också gälla t.ex. ett enskilt terrorangrepp som terroristgruppen har för avsikt att genomföra. Även gärningar enligt de föregående punkterna kan utgöra sådana. De uppgifter som handhas av en viss person och som omfattas av tillämpningsområdet för punkten kan också variera och följa på varandra enligt terroristgruppens behov. Dessutom kan en väsentlig uppgift utgöras av en helhet bestående av flera deluppgifter.

En uppgift som avses i 1 mom. 8 punkten förutsätter att personen arbetar aktivt för att främja ett kriminellt, terroristiskt syfte i en terroristgrupp. Något straffansvar uppstår inte om personen passivt har en formell ställning i en terroristgrupp eller har anförtratts en uppgift som han eller

hon i praktiken inte utför. I praktiken är en formell ställning i en terroristgrupp dock i allmänhet förknippad med att personen faktiskt utför en viktig och därmed också väsentlig uppgift inom gruppen på det sätt som avses i punkten.

De former som sådana väsentliga uppgifter som avses i 1 mom. 8 punkten tar sig uttryck i täcker ett brett spektrum. Uppgiftens karaktär och betydelse för terroristgruppens verksamhet ska bedömas från fall till fall. Tillämpningsområdet för punkten omfattar t.ex. skötsel en terroristgrupps viktiga ekonomiska angelägenheter eller ge ekonomiska eller juridiska råd som är av synnerlig vikt för gruppens verksamhet, men en förutsättning för straffbarhet ska enligt ordalydelsen vara att det betraktas som en uppgift som är väsentlig att ha hand om sådana angelägenheter eller ge sådana råd.

En väsentlig uppgift när det gäller att uppnå en terroristgrupps kriminella syften kan t.ex. också vara att ge sådan ideologisk utbildning eller religionsutbildning i anslutning till gruppens verksamhet som rättfärdigar terroristbrott och sporrar till att begå sådana brott. En sådan utbildningsuppgift kan också omfatta barn och gå ut på att fostra dem för framtida uppgifter i form av terroristbrott.

Att sköta en sådan väsentlig uppgift som avses i 1 mom. 8 punkten kan också ta sig uttryck i att brott begås i syfte att främja terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott i en terroristgrupps verksamhet. Sådana brott som kan komma i fråga är t.ex. förfalskningsbrott och it-relaterad brottslighet som gynnar en terroristgrupps kriminella terroristiska verksamhet och olika brott mot förmögenhet som befrämjar terroristgruppens medelsanskaffning. Punkten omfattar också brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 § (penningtvätt eller grov penningtvätt), som nämns i det gällande kapitlet i 4 § 1 mom. 5 punkten.

Enligt 5 § i detta kapitel förutsätter ett straff för ledande av terroristgrupp fortfarande att ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott har begåtts i en terroristgrupps verksamhet. För ledande av terroristgrupp och för ett terroristbrott eller för förberedelse till terroristbrott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet döms ut ett gemensamt fängelsestraff. Om ledaren för en terroristgrupp eller någon i gruppens verksamhet ännu inte har begått något sådant brott och ledaren därför inte döms för ledande av terroristgrupp, kan ledandet anses vara ett sådant väsentligt uppdrag som avses i 1 mom. 8 punkten. Skötsel av en sådan väsentlig uppgift kan vid bestämmandet av straff anses vara särskilt klandervärt.

Som en väsentlig uppgift enligt 1 mom. 8 punkten kan däremot inte betraktas t.ex. enbart vistelse i utrymmen som en terroristgrupp besitter eller inom ett område som en terroristgrupp kontrollerar. Det föreslås att vistelse i en främmande stat ska vara straffbart under vissa förutsättningar i 12 § 2 mom.

Som skötsel av en väsentlig uppgift betraktas inte heller att en person gifter sig med någon som hör till en terroristgrupp eller att personen enbart sköter normala hushållsgöromål i den egna familjen eller tar hand om sina eller andras barn. Frågan om familjemedlemmars straffrättsliga ansvar för terroristiska brott har redan behandlats i avsnitt 2.5.4.6., och här betonas några ytterligare omständigheter.

Från denna typ av icke-straffbar verksamhet som omfattas av en persons privatliv ska särskiljas uppgifter som är väsentliga för den brottsliga verksamheten och som betjänar en terroristgrupp och dess medlemmar i vidare bemärkelse och som omfattas av straffansvar, vilka kan vara t.ex. att sörja för en terroristgrupps aktionsberedskap, att ge sådan ideologisk eller religiös utbildning som hänför sig till terroristgruppens verksamhet och som rättfärdigar terroristbrott och sporrar

till att begå sådana brott samt att sköta matförsörjningen för terroristgruppen. Straffansvaret omfattar också t.ex. åtgärder genom vilka en familjemedlem eller en annan person handlar för att trygga en terroristgrupps verksamhetsförutsättningar mot personer som är motståndare till gruppen (t.ex. kommunikation om åtgärder och t.o.m. fysiskt våld mot sådana personer).

Inte heller i övrigt utesluter dessa avgränsningar i fråga om vistelse och verksamhet som hör till privatlivet något annat straffrättsligt ansvar som kan uppstå i situationer där en person samarbetar med en person som ska betraktas som terrorist eller vistas inom ett område som en terroristorganisation eller terroristgrupp kontrollerar. Enligt detta kapitel är straffbarheten för gärningar som främjar begående av terroristbrott omfattande och sträcker sig ytterst långt från begående av terroristbrott. Också när det gäller familjemedlemmar kan 12 § 2 mom., enligt vilket det under vissa förutsättningar som en ny gärning är straffbart att vistas i en främmande stat, bli tillämpligt. En förälder som för sitt barn till ett område som kontrolleras av en terroristorganisation och som håller barnet där kan också göra sig skyldig till något annat allvarligt och strängt straffbart brott än ett terroristiskt brott som är straffbart enligt detta kapitel, t.ex. grov människohandel.

Dessutom bör hänsyn tas till 5 kap. 6 §, enligt vilken den som före eller under ett uppsåtligt brott med råd, dåd eller på annat sätt uppsåtligt hjälper någon att begå brottet eller ett straffbart försök till det döms till straff för medhjälp. Medhjälp enligt paragrafen omfattar i stor utsträckning åtgärder som främjar en annans brott och kan komma i fråga också som främjande av en familjemedlems terroristiska brott (t.ex. deltagande i en terroristgrupps verksamhet). Det kan vara fråga om straffbar anstiftan enligt 5 kap. 5 § i strafflagen t.ex. om en person som tar hand om sin familj uppmuntrar sin make att delta i en terroristgrupps verksamhet.

I fråga om brott som hänför sig till en terroristgrupps verksamhet bör det noteras att också andra brott enligt kapitlet utöver deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan begås i gruppens verksamhet. Detta hänför sig inte bara till de brott som gäller endast terroristgrupper eller i vars rekvisit annars nämns terroristgrupp (ledande av terroristgrupp, rekrytering till terrorism, finansiering av terrorism och offentlig uppmaning till terrorism) utan också andra brott i kapitlet.

Också internationell humanitär rätt sätter gränser när det gäller terroristbrott och tillämpning av straffbestämmelser på terroristbrott. Detta kan i synnerhet hänföra sig till grupper eller andra sammanslutningars verksamhet. Straffbestämmelsen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet och innehållet i den kan i väsentlig utsträckning kopplas till direktivet om terroristbrott, där det i artikel 4 led b i på motsvarande sätt som i rambeslutet förutsätts att deltagande i en terroristgrupps verksamhet ska vara en straffbar gärning. Enligt skäl 37 i ingressen till direktivet om terroristbrott reglerar direktivet inte väpnade styrkors verksamhet under en väpnad konflikt, vilken regleras av internationell humanitär rätt enligt definitionen av dessa begrepp i internationell humanitär rätt, och inte heller, till den del verksamheten regleras av andra regler i internationell rätt, en stats militära styrkors verksamhet när de utövar sina officiella uppgifter. Enligt skäl 38 i ingressen till direktivet omfattas inte sådan humanitär verksamhet som bedrivs av opartiska humanitära organisationer som erkänns av internationell rätt, inklusive internationell humanitär rätt, av direktivet.

Liknande avgränsningar av tillämpningsområdet med avseende på terroristbrott när det gäller internationell humanitär rätt kan i enlighet med vad som konstateras ovan (avsnitt 2.5.2.3) härledas ur andra för Finland bindande åtaganden med avseende på terroristbrott, såsom ett flertal resolutioner av Förenta nationernas säkerhetsråd och artikel 26 punkterna 4 och 5 i Europarådets konvention, vilka i stor utsträckning motsvarar skäl 37 i ingressen till direktivet om terroristbrott. Det är också i övrigt fråga om iakttagande av allmänt erkända och

internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Den internationella humanitära biståndsverksamheten i konfliktområden regleras genom den första och den fjärde Genèvekonventionen och tilläggsprotokoll I och II till dessa konventioner.

Med tillstånd av den mottagande staten kan såväl stater som oberoende humanitära organisationer inleda biståndsåtgärder. I kommentarerna till tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna har närmare kriterier specificerats för en opartisk och humanitär biståndsverksamhet. Verksamhetens humanitära karaktär kräver att den har som mål att bistå civilbefolkningen på det sätt som anges i konventionerna. En opartisk verksamhet kräver i sin tur att biståndet fördelas utan omotiverad åtskillnad vid fördelningen (principen om icke-diskriminering) och enligt ett reellt behov (proportionalitetsprincipen). Åtskillnad får göras endast på rent humanitära grunder eller med anledning av materiella hinder, t.ex. av geografiska orsaker. Det anses inte som omotiverad åtskillnad att beakta behoven hos särskilda grupper, t.ex. barn eller personer med funktionsnedsättning.

Biståndspersonalen har rätt att erbjuda livsmedel, medicinsk utrustning och vård för sårade och sjuka bland civilbefolkningen som är i behov av hjälp i de förhållanden som råder vid en väpnad konflikt. Bestämmelserna omfattar såväl mellanstatliga väpnade konflikter och ockupationer som konflikter som inte är av mellanstatlig karaktär. Personer som bedriver opartisk och humanitär biståndsverksamhet åtnjuter i fråga om sådan verksamhet det skydd som grundar sig på Genèvekonventionerna eller deras tilläggsprotokoll. Sjukvårdsuppgifter omfattas av artikel 16 i tilläggsprotokoll I där det anges att ingen får straffas för att i överensstämmelse med medicinsk etik ha utfört sjukvårdsuppgifter. Det har ingen betydelse för förbudet mot straff vem som får den sjukvård som ges.

Det finns inte någon anledning att anta att de gärningar som avses i 8 punkten i 1 mom. eller de gärningar som avses i de föregående punkterna ger upphov till några betydande avgränsningsproblem i relation till internationell humanitär rätt eller andra brott som tangerar brott enligt detta kapitel, med beaktande av vad som konstateras ovan om vilka väsentliga uppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för momentet. Det som är karaktäristiskt för dessa uppgifter är att de är till konkret nytta för en terroristgrupps kriminella terroristiska syften. Dessa uppgifter avviker också från biståndsåtgärder enligt internationell humanitär rätt och andra brott genom att gärningsmannen uttryckligen handlar för att begå eller förbereda ett terroristbrott. För åtgärder enligt momentet ska bestraffas den som har avsikt att främja begående av eller förberedelse till ett terroristbrott eller har vetskap om att han eller hon främjar ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. En sådan avsikt eller vetskap finns i allmänhet inte hos de personer som deltar i humanitär biståndsverksamhet.

Riksdagens lagutskott tog i samband med att den gällande 4 § 1 mom. 4 punkten om ”väsentlig uppgift” stiftades ställning till vissa särskilda frågor utifrån vad som konstaterades vid sakkunnigutfrågningen (LaUB 15/2021 rd, s. 12). Enligt utskottet får ingen straffas enbart på den grunden att han eller hon har räddat en annan människas liv eller hälsa genom sjukvård i enlighet med medicinsk etik. I sig kan någon som hör till sjukvårdspersonalen utöver sjukvårdsuppgifter sköta någon av de väsentliga uppgifter som avses i punkten. Som ett komplement till utskottets uttalande kan det konstateras att situationen kan förändras om den som hör till sjukvårdspersonalen utför andra än sedvanliga och normala hälsovårdsrelaterade åtgärder i överensstämmelse med medicinsk etik. Sådana avvikande åtgärder kan t.ex. vara att förbättra strids- och prestationsförmågan hos personer som deltar i stridsverksamhet.

Dessutom konstaterade lagutskottet i det ovannämnda sammanhanget att varje enskilt tillhandahållande av mat eller dryck till en löst sammansatt grupp som misstänks vara terrorister inte uppfyller kravet på en väsentlig uppgift. I anslutning till detta hänvisade utskottet till

regeringens proposition (RP 89/2021 rd) enligt vilken skötseln av en väsentlig uppgift kan hänföra sig till logistik, t.ex. till att sörja för en terroristgrupps mat- och vattenförsörjning.

Enligt 4 § 1 mom. i det gällande kapitlet ska straff för deltagande i en terroristgrupps verksamhet utdömas, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag. I de paragrafer det hänvisas till i bestämmelsen föreskrivs det att brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte och förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte är straffbara. En sådan subsidiaritetsklausul ska inte tas in i 1 mom., och sådana klausuler ska i regel frångås också när det gäller andra brott enligt kapitlet.

Slopandet av subsidiaritetsklausulen syftar särskilt till att förtydliga regleringen, men betyder inte att det som konstateras i den saknar relevans. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras ovan i motiveringen till 34 kap. 12 § om gärningsmannens handling och medverkan till brott.

Paragrafens 1 mom. 1–7 punkten är specialbestämmelser om deltagande i en terroristgrupps verksamhet, vilka har företräde framför de övriga straffbestämmelserna i kapitlet. Däremot ska 1 mom. 8 punkten betraktas som en allmän bestämmelse som har företräde framför de övriga bestämmelser som ska betraktas som specialbestämmelser i situationer där det kan anses vara fråga om skötsel av en uppgift som är väsentlig för att begå eller förbereda ett terroristbrott. Det sistnämnda gäller ledande av terroristgrupp, rekrytering till terrorism (när det är fråga om rekrytering till en terroristgrupp), finansiering av terrorism (finansiering av en terroristgrupp) och offentlig uppmaning till terrorism (uppmaning att ta värvning i en terroristgrupp). Också paragrafen om tillhandahållande av utbildning för terrorism ska i första hand tillämpas med tanke på 1 mom. 8 punkten, när det är fråga om tillhandahållande av sådan utbildning i en terroristgrupps verksamhet som främjar begående av eller förberedelse till ett terroristbrott.

Också vid bedömningen av deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan man bli tvungen att bedöma om det är fråga om ett eller flera deltagandebrott. Frågan ska också i detta fall avgöras med beaktande av det naturliga synsättet att det relevanta är gärningarnas tidsmässiga dimension och hur nära sammankopplade gärningarna är. Om det är fråga om handlingar som hänför sig till deltagande i ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte, kan det vara motiverat att anse att det är fråga om endast ett fall av deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Vid bestämmandet av straff kan som en omständighet som leder till ett strängare straff dock beaktas ett stort antal deltagandegärningar. I synnerhet en större skillnad i tiden mellan deltagandegärningar och deras samband med olika terroristbrott talar för att det är fråga om flera fall av deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

Straffskalan för deltagande i en terroristgrupps verksamhet ska inte ändras. För gärningen ska enligt denna paragraf dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. I anslutning till bestämmandet av straff gäller fortfarande vad som har konstaterats i samband med stiftandet av 4 § i det gällande kapitlet (RP 188/2002 rd, s. 55). Motiveringarna är av betydelse särskilt med tanke på att det för deltagande i en terroristgrupps verksamhet på basis av straffskalan kan dömas ut ett strängare straff än vad som kan dömas ut för vissa brott som främjas genom deltagandet enligt straffskalorna för dessa brott.

Vid straffmätningen av gärningar enligt 1 mom. bör beaktas att straffet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet står i rätt proportion till det straff som eventuellt döms ut för huvudgärningen och i synnerhet för medhjälp till den i den mån som det brott som främjas genom gärningen kan specificeras vid den tidpunkt då straffet bestäms. Deltagande i verksamheten befinner sig längre bort från det brott som främjas än medhjälp. Om ett primärt

brott som främjas inte har begåtts, bör det när straffet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet mäts ut bedömas vad den kriminella verksamheten har som mål, och strävan bör vara att straffet för deltagandet sätts i relation till det straff som skulle ha dömts ut för ett fullgånget brott av det slaget. De strängaste av de straff som enligt bestämmelserna i paragrafen är tillåtna kommer i fråga i situationer där ett i 2 § avsett mycket strängt brott i terroristiskt syfte har begåtts, men den som deltagit i terroristgruppens verksamhet inte kan dömas för ett sådant brott, som medgärningsman eller för delaktighet i ett sådant brott i övrigt.

Minimistraffet för deltagande i en terroristgrupps verksamhet kan i vissa exceptionella situationer visa sig vara för strängt. I sådana exceptionella fall kan avvikelser från straffskalan göras enligt bestämmelserna i 6 kap. De relevanta bestämmelserna i kapitlet i fråga behandlas ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §.

7 §. Tillhandahållande av utbildning för terrorism. Enligt paragrafen ska den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott ordnar, försöker ordna, tillhandahåller eller försöker tillhandahålla utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år för tillhandahållande av utbildning för terrorism.

Paragrafen ersätter gällande 4 a § om meddelande av utbildning för ett terroristbrott. Paragrafen ska dock ändras i samband med att den flyttas till ett nytt kapitel. För det första ska också denna reglering ändras så att gärningsmannen handlar i syfte att begå eller förbereda ett terroristbrott. Enligt den gällande bestämmelsen handlar den som tillhandahåller utbildning i avsikt att främja sådan brottslig verksamhet som avses i 1 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte), 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) eller 2 § (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte) eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet.

På grund av begreppsdefinitionen i 1 § 1 punkten och den ändrade brottsrubriceringen av förberedelsebrott talas det i paragrafen om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott. ”Terroristbrott” omfattar också i enlighet med denna begreppsdefinition försök till brott som begåtts i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, även om det brott som utbildningen tillhandahålls för mer sällan utgör ett straffbart försök. Hänvisningarna till hela paragrafer i den gällande bestämmelsen omfattar i princip också straffbara försök.

Uttrycket ”för begående av” ska också i fråga om detta brott gälla såväl fall där den som tillhandahåller utbildningen främjar begåendet av sitt eget brott genom utbildningen (situationer som gäller medgärningsmannaskap) som fall där gärningsmannen genom sitt handlande främjar en annan persons eller andra personers framtida brott. Till dessa delar kommer det inte att ske någon utvidgning av straffbarhetsområdet, eftersom uttrycken ”i avsikt att främja” och ”med vetskap om att” i den gällande bestämmelsen kan tolkas på motsvarande sätt. Uttrycken i fråga är fortfarande av betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen och för fastställandet av gärningsmannens uppsåt. Kravet på uppsåt för tillhandahållande av utbildning innebär att den som tillhandahåller utbildning åtminstone ska vara medveten om att han eller hon arbetar för att främja ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. För tillhandahållande av utbildning för terrorism ska inte bestraffas personer som den som utbildas utnyttjar så att den som tillhandahåller utbildningen inte är medveten om att den som utbildas har för avsikt att använda sina kunskaper eller färdigheter för att begå eller förbereda ett terroristbrott.

Av paragrafen framgår nu tydligt att straffbart tillhandahållande av utbildning kan gälla främjande av ett enda brott. Detta eliminerar således också den oklarhet i regleringen av detta

brott, som gäller uttrycket ”brottslig verksamhet” i den gällande bestämmelsen. I fråga om specificeringen av det brott som främjas genom tillhandahållande av utbildning för terrorism hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 6 §. För att ett brott som gäller tillhandahållande av utbildning ska vara straffbart förutsätts fortfarande inte att ett brott eller ett straffbart försök till brott som främjas genom tillhandahållandet begås.

I samband med att den nya paragrafen flyttas ändras regleringen dessutom så att också försök att tillhandahålla sådan utbildning blir straffbart och jämsställs med en fullbordad gärning. Dessutom förenhetligas brottsrekvisitet med rekvisitet för deltagande i utbildning för terrorism, vilket enligt nästa paragraf ska vara straffbart (”eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker”). Ordalydelsen i bestämmelsen förenklas genom att den onödiga upprepningen av ordnande, försök till ordnande eller meddelande av utbildning slopas.

I samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 kriminaliserades tillhandahållande av utbildning för terrorismsyften så att endast meddelande av utbildning i syfte att främja en terroristgrupps verksamhet (för närvarande deltagande i en terroristgrupps verksamhet), vilket då beskrevs i paragrafen på ett allmänt plan, var straffbart. Det som konstaterades i detta sammanhang (RP 188/2002 rd, s. 52/II och 53/I) har inte längre någon större betydelse. Detta hänger delvis ihop med att straffbart meddelande av utbildning för närvarande omfattar, och enligt den föreslagna paragrafen också kommer att omfatta, utbildning av personer som är fristående från en terroristgrupps verksamhet och även utbildning av enskilda personer.

Enligt de tidigare förarbetena till lagen som det hänvisas till ovan kan politisk eller ideell utbildning i allmänhet inte betraktas som sådan utbildning. Också denna aspekt har i stor utsträckning förlorat sin betydelse, eftersom bestämmelserna om meddelande av utbildning har blivit mer detaljerade efter genomförandet av rambeslutet. Utbildaren ska ha som avsikt eller åtminstone känna till att utbildningen ges för ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Sådana brott kan i sig ha koppling till någon politisk eller ideell bakgrund. I de tidigare förarbetena till lagen konstateras att med att ordna utbildning avses att organisera den och genomföra den i praktiken.

Relevant för tolkningen av paragrafen är också motiveringarna i samband med kriminaliseringen av deltagande i utbildning för ett terroristbrott (RP 18/2014 rd, s. 26–28). I det följande har de utnyttjats till den del de är tillämpliga på den nu föreslagna paragrafen om tillhandahållande av utbildning.

Utbildning för terrorism kan tillhandahållas på olika sätt. Den som tillhandahåller utbildningen och den som deltar i utbildningen kan fysiskt befinna sig på samma plats, men utbildning för terrorism kan också ske med hjälp av teknisk kommunikationsutrustning. Det är fråga om sådan utbildning också när en person hänvisar den som utbildas till något utbildningsmaterial. Utbildningen ska vara inriktad på en viss person eller vissa personer och därmed på något sätt bedrivas i växelverkan mellan personer. Att t.ex. göra utbildningsmaterial för terrorism allmänt tillgängligt utgör inte i sig tillhandahållande av utbildning för terrorism, men att hänvisa en eller flera personer till sådant material ska anses göra det. På grund av gärningsomständigheterna kan det vara straffbart som offentlig uppmaning till terrorism eller i vissa situationer t.o.m. som anstiftan till att begå ett terroristiskt brott att göra sådant material allmänt tillgängligt. Som i paragrafen avsett tillhandahållande av utbildning kan också betraktas att utbildningsmaterial riktas till en viss begränsad personkrets t.ex. på ett diskussionsforum på internet eller någon annan motsvarande teknisk plattform.

Vid tillhandahållande av utbildning för terrorism och deltagande i utbildning för terrorism kan det vara fråga om såväl tillägnande av kunskap som tillämpning av kunskap vid övningar. Att tillägna sig kunskap handlar om att studera teoretisk kunskap och erfarenhetsregler. Vid övning tillämpas teoretiska kunskaper i praktiken t.ex. genom att bygga en bomb eller genom övning i att använda sprängämnen.

Enligt gällande 4 a § kan straffbart meddelande av utbildning gälla tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen samt farliga och skadliga substanser. Det föreslås att paragrafens uttryck ”på något annat motsvarande sätt” ska ersättas med uttrycket ”i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker”. Syftet med denna ändring är inte att inskränka straffbarhetsområdet jämfört med nuläget. Till denna del är det fråga om inhämtande av sådana särskilda kunskaper eller färdigheter som på motsvarande sätt som t.ex. tillverkning eller användning av sprängämnen är ägnade att främja ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Som exempel på inhämtande av sådana särskilda kunskaper och färdigheter kan nämnas att någon skaffar sig särskilda informationstekniska färdigheter om datorsystem eller datorprogram som gör det möjligt att tränga in i den allmänna trafikens samt kärnkraftverkens styrsystem eller lär sig använda någon särskild utrustning som används i terrordåd, såsom att styra ett flygplan.

I fråga om brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i det gällande kapitlet (brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i detta kapitel) behandlas i lagberedningsmaterialet (RP 271/2022 rd, s. 18 och LaUB 29/2022 rd, s. 7) vad som kan utgöra ”andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker” när det gäller olaga hot, falskt alarm, grovt brott mot offentlig frid och straffbar användning av kärnenergi som begåtts i terroristiskt syfte.

När det gäller olaga hot och falskt alarm som begåtts i terroristiskt syfte kan det vara fråga om sådana exceptionella tekniska sätt att begå brott som används för att förhindra att gärningsmannen åker fast (utbildning för att dölja avsändaren av ett hot eller alarm). När det gäller grovt brott mot offentlig frid kan det vara fråga om särskilda metoder som främjar kringgående av säkerhetsarrangemang (t.ex. utbildning för att förvärva kunskaper och färdigheter som möjliggör kringgående av passerkontrollen i en skyddad byggnad). Straffbar användning av kärnenergi är enligt 44 kap. 10 § i strafflagen till exempel att utan tillstånd använda kärnenergi, inte iaktta säkerheten vid användning av kärnenergi eller att börja driva en kärnanläggning. Det är uppenbart att denna typ av åtgärder kräver särskilda färdigheter som kan förvärfvas genom utbildning för terrorism.

Enligt 4 a § 1 mom. i det gällande kapitlet ska straff för meddelande av utbildning för ett terroristbrott utdömas, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag. En sådan subsidiaritetsklausul ska inte tas in i denna paragraf, och sådana klausuler ska i regel frångås också när det gäller andra brott enligt kapitlet. Slopandet av subsidiaritetsklausulen syftar särskilt till att förtydliga regleringen, men betyder inte att det som konstateras i den saknar relevans. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 § om gärningsmannens handling och medverkan till brott.

Denna paragraf är en specialbestämmelse om tillhandahållande av utbildning för terrorism som har företräde framför de övriga straffbestämmelserna i kapitlet. Att ge en terroristgrupp utbildning blir straffbart enligt denna paragraf och inte som deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 6 § 1 mom. 8 punkten (skötsel av en väsentlig uppgift).

Också vid bedömningen av tillhandahållande av utbildning för terrorism kan man bli tvungen att bedöma om det är fråga om ett eller flera brott som gäller tillhandahållande av utbildning. Också i fråga om detta brott ska det naturliga synsätt som nämns i motiveringen till de tidigare paragraferna iakttas. Om det är fråga om tillhandahållande av utbildning för ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte, är det i princip motiverat att anse att det är fråga om endast ett fall av tillhandahållande av utbildning för terrorism oberoende av om utbildningen ges till en eller flera personer. Detsamma gäller olika delar av en viss utbildningshelhet (t.ex. ger personen först teoretisk utbildning och övergår sedan till att ge praktisk utbildning om samma sak). En omfattande utbildning ska vid bestämmandet av straff beaktas som en omständighet som leder till ett strängare straff.

Den som tillhandahåller utbildning för terrorism ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Straffskalan är densamma som för meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt gällande 4 a §. Situationen förblir densamma också när det gäller att det för brott som gäller tillhandahållande av utbildning kan dömas ut ett strängare straff än vad som kan dömas ut för vissa brott som främjas genom utbildningen enligt straffskalorna för dessa brott. Till dessa delar är situationen likadan som i fråga om flera av de brott som behandlats ovan. Också i fråga om brott som gäller tillhandahållande av utbildning ska det straff som döms ut stå i proportion till det straff som döms ut för den eventuella huvudgärningen och i synnerhet för medhjälp till gärningen till den del som det brott som främjades genom tillhandahållande av utbildningen kan specificeras när straffet bestäms. De bestämmelser i 6 kap. som behandlas i samband med 34 kap. 12 § möjliggör i exceptionella situationer att det för gärningen döms ut ett straff som är lindrigare än minimistraftet enligt straffskalan.

Vid bestämmandet av straff är relevanta omständigheter bl.a. vilken betydelse utbildningen har för den gärning som eftersträvas och genomförandet av den, karaktären av gärningen och sannolikheten för att gärningen inträffar samt utbildningens art och omfattning. Utbildning på terroristläger är kan vara mångsidigare och mer övergripande och därmed också farligare med tanke på den planerade terroristhandlingen än terroristutbildning under andra förhållanden. Samtidigt bör det dock noteras att även utbildning av en enskild person kan leda till att allvarigare terroristbrott begås.

8 §. Deltagande i utbildning för terrorism. Enligt paragrafen ska den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år för deltagande i utbildning för terrorism.

Paragrafen ersätter gällande 4 b § om deltagande i utbildning för ett terroristbrott. Också denna paragraf ska dock ändras i samband med att den flyttas till ett nytt kapitel. Enligt den första ändringen ska gärningsmannen handla för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Enligt den gällande bestämmelsen handlar den som deltar i utbildning i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. (brott som begåtts i terroristiskt syfte) eller 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) eller 2 § (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte).

Uttrycket ”för begående av” ska också i fråga om detta brott gälla såväl fall där den som deltar i utbildning främjar begåendet av sitt eget brott som fall där gärningsmannen genom sitt deltagande i utbildning främjar en annan persons eller andra personers framtida brott. Ett exempel på det senare är en situation där en person utbildar sig i tillverkning av sprängämnen i syfte att överlåta de sprängämnen som han eller hon har tillverkat till någon som kommer att

utföra en terrorattack. Straffbarhetsområdet utökas i och med att det för närvarande är straffbart endast om personen handlar för att främja ett framtida brott som personen själv begår.

På grund av begreppsdefinitionen i 1 § 1 punkten och den ändrade brottsrubriceringen av förberedelsebrott talas det i paragrafen om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott. ”Terroristbrott” omfattar också i enlighet med denna begreppsdefinition försök till brott i terroristiskt syfte och försök till brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, även om det brott för vilket personen utbildar sig mer sällan utgör ett straffbart försök. Hänvisningen i den gällande bestämmelsen till hela paragrafen om brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte täcker redan i princip också straffbart försök till brottet.

Uttrycket ”för begående av” är förknippat med ett förhöjt uppsåtskrav, som ”i avsikt att” i den gällande bestämmelsen redan uttrycker i fråga om gärningsmannens syfte. Detta subjektiva rekvisit uttrycker att målet för den som deltar i utbildning är att ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott ska begås. Innehållet i det subjektiva rekvisitet har redan redogjorts för ovan i samband med förberedelse till terroristbrott. Enbart allmän beredskap att i en lämplig situation begå ett brott som avses i paragrafen räcker inte för att straffansvar ska uppstå. Det kan vara fråga om att främja andra personers framtida brott så att den som deltar i utbildning handlar med vetskap om att hans eller hennes deltagande i utbildning främjar ett framtida brott. Vid bedömningen av gärningsmannens uppsåt och avsikt är det i likhet med de övriga brotten i kapitlet fråga om en helhetsbedömning av samtliga omständigheter som kommit fram vid utredningen av det misstänkta brottet och den senare straffprocessuella behandlingen.

I fråga om specificeringen av det brott som främjas genom deltagande i utbildning för terrorism hänvisas till vad som konstateras ovan i motiveringen till 6 §. För att deltagande i utbildning ska vara straffbart förutsätts fortfarande inte att ett brott eller ett straffbart försök till brott som främjas genom deltagandet begås.

Till den del det är fråga om utbildning som tillhandahålls av en annan person kan det i fråga om sättet att genomföra utbildningen och dess innehåll hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 7 §. Till övriga delar har man i följande motivering i tillämpliga delar utnyttjat vad som konstateras i motiveringen till 4 b § i det gällande kapitlet (RP 18/2014 rd, s. 26–28 och RP 30/2018 rd, s. 102 och 103).

Brottsbeskrivningen för deltagande i utbildning uppfylls när personen har börjat ta del av i paragrafen avsedd utbildning i det syfte som nämns där. Deltagande i utbildning är ett brott som vanligen fullbordas ganska snart efter det att man börjar ta emot utbildning. Straffbarhet förutsätter fortfarande inte att personen uppnår ett visst kunnande eller vissa färdigheter. Uppfyllandet av rekvisitet hindras inte t.ex. av att deltagandet i utbildning avbryts innan utbildningen har avslutats till följd av att myndigheterna förhindrar fortsatt deltagande i utbildningen.

Om en person efter att ha gjort sig skyldig till deltagande i utbildning avstår från att begå ett terroristbrott som hänför sig till utbildningen, kan det i allmänhet inte längre bli fråga om verksam ånger enligt 5 kap. 2 § i strafflagen. Den som har deltagit i utbildning kan i allmänhet inte eliminera betydelsen av ett brott som avser deltagande i utbildning som redan begåtts. Att bevisligen avstå från att begå ett framtida brott kan dock i enlighet med bestämmelserna i strafflagens 6 kap. inverka förmildrande på bestämmandet av straff och t.o.m. leda till domseftergift.

I likhet med gällande 4 b § ska deltagande i utbildning för terrorism också gälla s.k. självstudier. Självstudier kriminaliserades i samband med genomförandet av direktivet om terroristbrott. I

skäl 11 i direktivet preciseras vad självstudier enligt direktivets artikel 8 är. De ska vara följden av aktiva handlingar och bedrivs med uppsåt att begå ett terroristbrott eller bidra till att ett sådant brott begås. Mot bakgrund av alla de specifika omständigheterna kan man sluta sig till detta uppsåt av till exempel vilken typ av material det rör sig om och hur ofta det konsulterats. I skälet konstateras dessutom att nedladdning av en handledning i sprängämnestillverkning i syfte att begå ett terroristbrott skulle kunna anses utgöra mottagande av utbildning för terrorismsyften. Att enbart besöka webbplatser eller samla material för legitima ändamål, till exempel akademiska ändamål eller forskningsändamål, anses enligt skälet däremot inte utgöra mottagande av utbildning för terrorismsyften.

Av betydelse för självstudier är studier av alla typer av kunskapskällor som tillhandahåller information om sådan tillverkning eller användning som avses i paragrafen. På samma sätt som utbildning under en annan persons ledning kan självstudier handla om att tillägna sig kunskap eller tillämpa kunskap i praktiken. Ett specialfall av självstudier är att utbildningen i sig tas emot av en annan person, men denna person vet inte själv att han eller hon ger utbildning för ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott. Den som för bereder sig på att begå ett sådant brott kan skaffa denna typ av utbildning t.ex. under sin värnplikt. Straffbart deltagande i utbildning kan alltså vara en del av en laglig utbildning, om det utifrån gärningsmannens avsikt eller vetskap kan påvisas att deltagandet i utbildningen också sker för att begå eller förbereda ett terroristbrott.

När brott som avser deltagande i utbildning började omfatta även självstudier betonades de processuella rättigheter som tillkommer misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden. I sig finns det anledning att betona dessa rättigheter också i fråga om de övriga brotten i kapitlet, särskilt för att brottet kan ha en relativt avlägsen koppling till ett eventuellt terroristbrott som ska begås i framtiden. Förundersökningsmyndigheterna styrs av de förundersökningsprinciper som anges i 4 kap. i förundersökningslagen. Dessutom ska hänsyn tas till 3 kap. 3 § 2 mom. i förundersökningslagen, enligt vilket förundersökningsmyndigheten vid behov ska utreda omständigheterna i samband med en misstanke om brott så att ingen grundlöst behandlas som misstänkt. En korrekt utredning av brottsmisstanken, en juridisk bedömning av gärningen redan i början av förundersökningen och en rättvis rättegång främjas också av att åklagaren redan i det skede då terroristbrott utreds deltar aktivt i ledningen av utredningen inom ramen för det förundersökningssamarbete som avses 5 kap. i förundersökningslagen.

Enligt 4 b § i det gällande kapitlet ska straff för deltagande i utbildning för ett terroristbrott dömas ut om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §. En subsidiaritetsklausul ska inte heller tas in i denna paragraf. Att klausulen stryks innebär inte att det som konstateras där saknar betydelse. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 § om gärningsmannens handling och medverkan till brott. Denna paragraf är en specialbestämmelse om deltagande i utbildning för terrorism som har företrädare framför de övriga straffbestämmelserna i kapitlet.

Också vid bedömningen av deltagande i utbildning för terrorism kan man bli tvungen att bedöma om det är fråga om ett eller flera brott som avser deltagande i utbildning. Också i fråga om detta brott ska det naturliga synsätt som nämns i motiveringen till de tidigare paragraferna iakttas. Om det är fråga om deltagande i utbildning för ett visst brott som begåtts i terroristiskt syfte, är det i princip motiverat att anse att det är fråga om endast ett fall av deltagande i utbildning för terrorism oberoende av om det finns olika komponenter i deltagandet (t.ex. att få utbildning av en annan person och dessutom självstudier genom att skaffa material). I en sådan situation kan utbildningens art och omfattning vara omständigheter som inverkar på bestämmandet av straffet. En större skillnad i tid mellan deltagandet i utbildning och kopplingen

till olika slags terroristbrott eller förberedelser till terroristbrott talar för att det är fråga om flera fall av deltagande i utbildning för terrorism.

Straffet för deltagande i utbildning för terrorism föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Straffskalan skärps jämfört med gällande 4 b §, enligt vilken den som deltar i utbildning för ett terroristbrott ska dömas till böter eller fängelse i högst tre år. Ändringen grundar sig på en allmän omvärdering av straffvärdet för deltagande i utbildning för terrorism, vilken innebär att brottets klandervärdhet och farlighet betonas.

Straffskalan för deltagande i utbildning för terrorism innebär att det för brott som avser deltagande i utbildning på grundval av maximistraffet på straffskalan kan dömas ut ett strängare straff än för vissa terroristbrott som främjas genom deltagande i utbildning. Minimistraffet är detsamma som för flera terroristbrott.

I samband med att brott som avser deltagande i utbildning kriminaliserades behandlades omständigheter som ska beaktas vid bestämmandet av straff (RP 18/2014 rd, s. 28/II och 29/I), vilka fortfarande är relevanta och följs i tillämpliga delar nedan. Enligt de tidigare förarbetena till lagen kan straffvärdet när det gäller brott i form av deltagande i utbildning variera mycket. När det gäller gärningens skadlighet och farlighet ska vikt fästas vid betydelsen av deltagandet i utbildning med avseende på det brott som eftersträvas. Relevant är då för det första karaktären av det eftersträvade brottet och sannolikheten för att brottet ska ske. För det andra ska man enligt de tidigare förarbetena till lagen beakta arten och omfattningen av deltagandet i utbildning samt vilken betydelse deltagandet har med tanke på utförandet av det eftersträvade brottet. Ju mer omfattande den utbildning som personen deltar i är och ju skadligare effekter det är meningen att orsaka vid det planerade brottet genom de kunskaper och färdigheter som förvärvats genom utbildningen, desto mer klandervärdt kan deltagandet i utbildningen anses vara.

På bestämmandet av straff inverkar också hur svårt det är att få sådan information och utbildning på något annat sätt. Utbildning på terroristläger är ofta mångsidigare och mer övergripande och därmed också farligare med tanke på det eftersträvade brottet än under andra förhållanden, t.ex. terroristutbildning genom självstudier. Vid bestämmande av straffet ska även graden av uppsåt beaktas.

När straffet för deltagande i utbildning för terrorism mäts ut bör man beakta straffhotet för det terroristbrott som främjats till den del det brott som främjats kan specificeras vid tidpunkten för bestämmande av straffet. Straffet ska stå i rätt proportion till det straff som döms ut för en eventuell huvudgärning och i synnerhet för medhjälp. Deltagande i utbildning för terrorism har en mer avlägsen koppling till det brott som främjas än medhjälp. Om det huvudbrott som främjades inte har begåtts bör man vid bestämmandet av straffet försöka bedöma vilket slags brott som var målet med deltagandet i utbildning för terrorism.

Med avvikelse från gällande 4 b § ska böter inte längre kunna dömas ut för deltagande i utbildning för terrorism. Fängelsestraff kan i vissa exceptionella situationer vara för strängt. I sådana exceptionella fall är det enligt bestämmelserna i 6 kap. möjligt att döma ut böter också när det inte är möjligt enligt straffskalan. Det är också möjligt att döma ut ett lindrigare fängelsestraff än minimistraffet. De relevanta bestämmelserna i 6 kap. i strafflagen behandlas ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §.

9 §. Rekrytering till terrorism. Enligt den föreslagna paragrafen ska den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott grundar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva någon till en terroristgrupp eller värvar någon för att begå ett terroristbrott eller

förberedelse till terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år för rekrytering till terrorism.

Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 4 c § om rekrytering för ett terroristbrott. Paragrafen ska dock ändras i samband med att den flyttas till ett nytt kapitel. För det första ska denna paragraf ändras så att gärningsmannen handlar för begående av eller förberedelse till ett terroristbrott. Enligt den gällande bestämmelsen handlar rekryteraren i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte), 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) eller 2 § (förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte) eller med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet.

På grund av begreppsdefinitionen i den nya 1 § 1 punkten och den ändrade brottsbeteckningen för förberedelsebrott talas det i paragrafen om terroristbrott och förberedelse till terroristbrott, inklusive försök till det förstnämnda brottet. Hänvisningarna till hela paragrafer i den gällande bestämmelsen omfattar i princip också straffbara försök.

Uttrycket ”för begående av” ska också i fråga om detta brott gälla såväl fall där gärningsmannen främjar begåendet av sitt eget brott som fall där gärningsmannen genom sitt handlande främjar en annan persons eller andra personers framtida brott. Till dessa delar kommer det inte att ske någon utvidgning av straffbarhetsområdet, eftersom uttrycken ”i avsikt att främja” och ”med vetskap om att” i den gällande bestämmelsen kan tolkas på motsvarande sätt. Uttrycken i fråga är fortfarande av betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen och för fastställandet av gärningsmannens uppsåt. Kravet på uppsåt för rekryteringsbrott innebär att rekryteraren åtminstone ska vara medveten om att han eller hon arbetar för att främja begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

Av paragrafen framgår nu tydligt att rekrytering till terrorism kan gälla främjande av ett enskilt brott. Detta eliminerar oklarheten i fråga om uttrycket ”brottslig verksamhet” i den gällande bestämmelsen. I fråga om specificeringen av det brott som främjas genom rekryteringen hänvisas till vad som konstateras ovan i motiveringen till 6 §. För att rekryteringsbrott ska vara straffbart förutsätts fortfarande inte att ett brott eller ett straffbart försök till brott som främjas genom rekryteringen begås.

Rekryteringsbrottets rekvisit ska preciseras jämfört med den gällande regleringen. Enligt den gällande regleringen är det straffbart att grunda eller organisera en terroristgrupp eller värva eller försöka värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värva personer för att begå brott som avses i 1, 1 a eller 2 §. Avsikten med uttrycket ”eller annars värvar personer för att begå” i den gällande paragrafen är att beskriva rekryteringen av en enskild person.

Det föreslås att organisering av en terroristgrupp som en straffbar gärning ska flyttas till 1 mom. 6 punkten i 6 § om deltagande i en terroristgrupps verksamhet. I den gällande paragrafen stryks också ordet ”medlemmar” för att betona att också en enskild person kan värvas till en terroristgrupp eller för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till ett terroristbrott. I anslutning till detta fogas till paragrafen ordet ”någon” (värvar eller försöker värva någon). Enligt den ändrade ordalydelsen kan ett rekryteringsbrott rikta sig till flera personer, vilket kan inverka på straffet och bedömningen av om det är fråga om ett eller flera rekryteringsbrott. Uttrycket ”som avses i de paragraferna” i den gällande bestämmelsen ersätts med ett omnämmande av terroristbrott och förberedelse till terroristbrott, eftersom paragrafen inte längre ska innehålla paragrafhänvisningar.

Rekryteringsbrott har behandlats relativt kortfattat i förarbetena till lagen. I samband med rambeslutet från 2002 kriminaliserades rekrytering så att den som värvar eller försöker värva

personer till en terroristgrupp tilldöms straff för främjande av en terroristgrupps verksamhet (i nuläget deltagande i en terroristgrupps verksamhet). I samband med anslutningen till Europarådets konvention 2008 separerades rekryteringsbrott till ett separat brott så att straffbarheten också omfattar rekrytering av en enskild person.

Rekryteringsbrott har beskrivits i samband med genomförandet av rambeslutet från 2002 (RP 188/2002 rd, s. 49). Då konstaterades att värvning kan ske i diskussioner på tumanhand eller i större skala. Värvingen kan dessutom ske när en terroristgrupp grundas eller senare. Värvingen har enligt de förarbetena till lagen genomförts först när den person som den riktar sig till har anslutit sig till gruppen. Med värvning jämföras därför försök att värva, som i fråga om klandervärdhet kan ligga nära en framgångsrik värvning.

Trots att den nämnda motiveringen gäller värvning till en terroristgrupp kan den i hög grad tillämpas också på värvning av en enskild person. Det kan dessutom förutsättas att straffbar värvning ska vara trovärdig och seriös till den grad att den kan antas få något slags gensvar från den som är föremål för värvningen. För att rekrytering ska vara straffbar ska den också rikta sig till någon viss person eller vissa personer. Detta tangerar gränsdragningen till offentlig uppmaning till terrorism, vilket är straffbart enligt 14 § i detta kapitel.

Offentlig uppmaning till terrorism handlar om att gärningsmannen genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett terroristbrott som är straffbart enligt detta kapitel. När offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott kriminaliserades konstaterades det (RP 89/2021 rd, s. 43) att sådan straffbar rekrytering till en terroristgrupp som avses i det gällande kapitlets 4 c § skiljer sig från offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott i det avseendet att med avvikelse från egentliga rekryteringsbrott enligt 4 c § gäller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott en stor och ospecificerad mängd personer. Ett uppmaningsbrott förutsätter inte heller tillnärmelsevis den risk för att rekryteringsförsöket ska lyckas som är en förutsättning för rekryteringsbrott. Brottet offentlig uppmaning gäller alla brott som är straffbara enligt detta kapitel, medan rekryteringsbrott gäller terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott.

Rekrytering till terrorism är inte en verksamhet som påverkar begående av terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott i lika hög grad som anstiftan till att begå dessa brott. Rekryteraren kan dock i stället för rekryteringsbrott dömas för anstiftan till terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott, om det i enlighet med 5 kap. 5 § i strafflagen är fråga om att uppsåtligt förmå någon till ett uppsåtligt brott eller ett straffbart försök till brottet. Enligt motiveringen till bestämmelsen om anstiftan (RP 44/2002 rd, s. 157) är en grundförutsättning för anstiftans ansvar att anstiftan ger upphov till beslutet att begå brottet så att anstiftan åtminstone är den huvudsakliga orsaken till brottet eller det straffbara försöket och att gärningen annars inte skulle ha begåtts. Till anstiftarens uppsåt hör kännedom om brottsbeskrivningsrelaterade omständigheter (tillräcklig motsvarighet i fråga om gärningstid, gärningsplats, gärningssätt), det egna handlandets betydelse för följden samt att handlandet resulterar i ett brott som begås av en annan person. Anstiftaren ska anse att anstiftan högst sannolikt leder till att gärningsmannen fattar ett beslut om att begå brottet. Tydligast skiljer sig anstiftarens ansvar från ansvaret för den som gör sig skyldig till rekrytering till terrorism genom att anstiftarens ansvar förutsätter att brottet i fråga eller ett straffbart försök till det begås till följd av anstiftan. Något sådant krav finns inte i anslutning till rekryteringsbrott.

Enligt 4 c § i det gällande kapitlet ska straff för rekrytering för ett terroristbrott utdömas, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag. En sådan subsidiaritetsklausul ska inte

heller tas in i denna paragraf. Att klausulen stryks innebär ändå inte att det som konstateras där saknar betydelse. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 § om gärningsmannens handling och medverkan till brott.

Denna paragraf är en specialbestämmelse om rekrytering till terrorism som har företräde framför de övriga straffbestämmelserna i kapitlet. Rekryteringsbrott som anknyter till en terroristgrupp blir straffbart enligt denna paragraf och inte som deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 6 § 1 mom. 8 punkten (skötsel av en väsentlig uppgift).

Också vid bedömningen av brottet rekrytering till terrorism kan man bli tvungen att bedöma om det är fråga om ett eller flera rekryteringsbrott. Även i fråga om detta brott ska man iakta det s.k. naturliga synsättet att det relevanta är gärningarnas tidsmässiga dimension och hur nära sammankopplade gärningarna är. Det kan vara av betydelse hur många personer rekryteringen riktar sig till och om personen eller personerna rekryteras till en terroristgrupp eller för att begå ett brott. Rekrytering som riktar sig till en och samma person eller flera personer på en och samma gång kan betraktas som ett enda rekryteringsbrott. Betydande skillnader i tid mellan rekryteringsgärningarna och att de är kopplade till olika terroristbrott eller förberedelser till terroristbrott talar för att det är fråga om flera fall av rekrytering till terrorism. Vid rekrytering till en terroristgrupp kan en gärning som har pågått en längre tid utan avbrott åtminstone i vissa situationer betraktas som ett enda rekryteringsbrott; verksamhet som pågått länge är dock en omständighet som leder till strängare straff.

För rekrytering till terrorism ska det i likhet med gällande 4 c § dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Situationen förblir densamma också när det gäller att det för rekryteringsbrott kan dömas ut ett strängare straff än vad som kan dömas ut för vissa brott som främjas genom rekryteringen enligt straffskalorna för dessa brott. Till dessa delar är situationen likadan som i fråga om flera av de brott som behandlats ovan. Även det straff som döms ut för rekryteringsbrott ska stå i proportion till det straff som döms ut för den eventuella huvudgärningen och i synnerhet för medhjälp till gärningen till den del som det brott som främjades genom rekryteringen kan specificeras när straffet bestäms. Också när det gäller detta brott möjliggör bestämmelserna i 6 kap. i exceptionella fall bestämmande av straff som är lindrigare än minimistraffet enligt straffskalan. De relevanta bestämmelserna i 6 kap. behandlas ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §.

Rekryteringsverksamhetens art och omfattning är relevant för bestämmandet av straff. En omständighet som kan beaktas är graden av allvar hos de terroristbrott som rekryteringsverksamheten har gällt. Omfattningen hänger framför allt ihop med vilket antal personer verksamheten har riktat sig till. Rekryteringsverksamhet som pågått en lång tid och riktat sig till ett stort antal personer kan betraktas som särskilt klandervärd och allvarlig. Bestämmandet av straff beror även här på en bedömning av om det är fråga om ett eller flera rekryteringsbrott.

10 §. Finansiering av brott för terrorism. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt detta kapitel dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år för finansiering av brott för terrorism. Enligt 2 mom. är försök straffbart.

Paragrafen ersätter delvis det gällande kapitlets 5 § om finansiering av ett terroristbrott. Bestämmelserna om finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse i 2 mom. i den paragrafen flyttas till 34 kap.

Paragrafens 1 mom. avviker från 5 § 1 mom. i det gällande kapitlet. Enligt den gällande bestämmelsen är det straffbart att handla för att finansiera ett brott som avses i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c eller 5 c–5 e § eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera något av dessa brott. Enligt den nya bestämmelsen ska gärningsmannen handla för begående av ett brott som är straffbart enligt detta kapitel. Uttrycket ”för begående av” ska också i fråga om detta brott gälla såväl fall där gärningsmannen genom finansieringsgärningen främjar begåendet av sitt eget brott som fall där gärningsmannen genom sitt handlande främjar en annan persons eller andra personers framtida brott. Till dessa delar kommer det inte att ske någon utvidgning av straffbarhetsområdet, eftersom uttrycken ”för att” och ”med vetskap om att” i den gällande bestämmelsen kan tolkas på motsvarande sätt. Uttrycken i fråga är fortfarande av betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen och för fastställandet av gärningsmannens uppsåt. Uppsåtets omfattning och innehåll i samband med brott som gäller finansiering av terrorism och även andra brott enligt 34 a kap. i strafflagen behandlas i avsnitt 2.5.4.9 med avseende på om det är motiverat att kriminalisera brott som gäller finansiering av terrorism också när de begås av oäktsamhet.

Paragrafens 1 mom. innehåller inte de paragrafhänvisningar som ingår i det gällande kapitlets 5 § 1 mom., vilka omfattar alla brott i det gällande kapitlet med undantag av finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp. Paragrafhänvisningarna ersätts med uttrycket ”ett brott som är straffbart enligt detta kapitel”. Med uttrycket avses att straffbarheten för finansiering också ska omfatta situationer där det vid tidpunkten för finansieringsgärningen inte är säkert för vilket brott enligt detta kapitel tillgångarna kommer att användas, men finansiären avser eller vet att tillgångarna kommer att främja något brott enligt kapitlet. I dessa situationer kan brottsbeteckningen för det brott som finansieras inte nödvändigtvis specificeras i efterhand. Det är således i själva verket fråga om finansiering av brottslig verksamhet som är straffbar enligt kapitlet. När en finansieringsgärning begås är det t.ex. möjligt att tillgångarna används för att finansiera deltagande i en terroristgrupps verksamhet eller tillhandahållande av utbildning eller deltagande i utbildning som sker i gruppens verksamhet. Det kan vara slumpmässigt för vilket brott som är straffbart enligt detta kapitel de tillhandahållna eller insamlade tillgångarna slutligen används, om de över huvud taget används. Det kan visserligen också vara möjligt att man vid tidpunkten för finansieringsgärningen känner till exakt för vilket brott enligt detta kapitel tillgångarna kommer att användas.

I övrigt kan det i fråga om paragrafens innehåll hänvisas till vad som konstateras ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §. Detta gäller delen ”direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar” i 1 mom. I motiveringen till den paragrafen behandlas också när det är fråga om försök till finansieringsbrott. Även i fråga om finansiering av brott för terrorism beror straffbarheten på finansiärens avsikt eller vetskap vid tidpunkten för tillhandahållandet eller insamlingen av tillgångarna. Med tanke på straffbarheten är det inte relevant vad som händer med tillgångarna eller vad som görs med dem efter det att de har tillhandahållits eller samlats in, om något görs med dem.

Enligt 5 § 4 mom. i det gällande kapitlet tillämpas vad som föreskrivs ovan i paragrafen inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller medverkan till ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. En sådan subsidiaritetsklausul, med delvis felaktiga och bristfälliga hänvisningar, ska inte heller tas in i denna paragraf. Att subsidiaritetsklausulen stryks innebär ändå inte att det som konstateras där saknar betydelse. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 § om gärningsmannaskap och medverkan till brott.

Denna paragraf är en specialbestämmelse om finansiering av brott för terrorism som har företräde framför de övriga straffbestämmelserna i kapitlet. Utifrån brottsrekvisitet kan överlappningar med dessa andra bestämmelser inte heller uppstå i praktiken, eftersom deras tillämpningsområden är noggrant avgränsade. Paragrafen ska också i första hand tillämpas i förhållande till den paragraf som kriminaliserar finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse (34 kap. 12 §).

För finansiering av brott för terrorism ska det i likhet med vad som föreskrivs i gällande 5 § dömas ut fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. I fråga om bestämmande av straff kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 §, inklusive vad som i det sammanhanget har sagts om exceptionella situationer med avseende på bestämmande av straff.

11 §. *Finansiering av terrorism.* Enligt 1 mom. ska den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår terroristbrott eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott, eller för att finansiera eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera en terroristgrupp, dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år för finansiering av terrorism. Det föreskrivna straffet föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Enligt 2 mom. är försök straffbart. Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas inte, om gärningen utgör brott enligt 10 § (3 mom.).

Paragrafen ersätter 5 a och 5 b § i det gällande kapitlet, där finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp kriminaliseras. Sammanslagningen av paragraferna innebär inga ändringar som i sak inverkar på innehållet, även om formuleringarna ändras till vissa delar. I paragrafen om finansiering av en terrorist ersätts hänvisningarna till 1 § (brott som begåtts i terroristiskt syfte) och 1 a § (brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte) i enlighet med begreppsdefinitionen i 1 § 1 punkten med ett omnämnande av terroristbrott i 1 mom.

Vad gäller finansiering av en terroristgrupp hänvisas det inte längre till den bestämmelse som innehåller definitionen av terroristgrupp som finns i 1 § 4 punkten i det nya kapitlet. Det hänvisas inte till definitionsbestämmelsen för närvarande och det kommer inte heller att hänvisas till den i kapitlets övriga bestämmelser om terroristgrupp. Också i detta sammanhang avses med terroristgrupp enligt definitionen i punkten en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå terroristbrott.

I fråga om gärningsmannens avsikt och vetskap ska i paragrafen på samma sätt som i 5 a och 5 b § i det gällande kapitlet användas formuleringarna ”för att finansiera” och ”med vetskap om att ... ska användas till att finansiera”. Detta hänger ihop med att paragrafen gäller allmän finansiering av en person eller grupp utan koppling till ett framtida brott. Därmed lämpar sig uttrycket ”för begående av ett brott” som används i de föregående paragraferna inte för detta sammanhang. Ordet ”de” i de gällande paragraferna ska för tydlighetens skull ersättas med ordet ”tillgångarna”.

Det som konstateras nedan grundar sig i stor utsträckning på de motiveringar som gällde kriminaliseringen av finansiering av terroristgrupp (RP 18/2014 rd, s. 31/II–33/I) och finansiering av en terrorist (RP 135/2020 rd, s. 43–47).

I fråga om uttrycket ”direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar” i 1 mom. gäller i tillämpliga delar vad som konstateras i motiveringen till 34 kap. 12 §. Med tillhandahållande av tillgångar avses t.ex. att man ger egna tillgångar till den person eller grupp som begår brotten i fråga. Insamling av tillgångar kan innebära att direkt skaffa medel t.ex.

genom att ordna en insamling, men tillgångar kan samlas in också av en enda person eller någon annan enskild aktör. Straffbart indirekt tillhandahållande eller insamling av tillgångar kan det bli fråga om t.ex. vid tillhandahållande av tillgångar till en annan med vetskap om att denna kommer att överlåta dem till en person eller grupp som avses i momentet. Med tillgångar avses också i detta sammanhang all slags egendom som har ett ekonomiskt värde. Definitionen av ”tillgångar” i artikel 1 i konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism är relevant även här.

Finansiering enligt 1 mom. av en person som på basis av brottsbeteckningen i det gällande kapitlets 5 a § ska karakteriseras som ”terrorist” och finansiering av en terroristgrupp är till sin natur allmän finansiering av en viss person eller en viss grupp. För tillämpning av momentet förutsätts det inte att det klarläggs att tillgångarna har tillhandahållits eller samlats in för begående av ett terroristbrott eller över huvud taget använts för något ändamål. När tillgångarna har levererats till den person eller grupp som finansieras kan finansiären inte längre på ett effektivt sätt kontrollera vad de används till. Det innebär att tillgångarna i praktiken, trots givarens avsikt eller vetskap, kan användas för helt lagliga ändamål. Även om tillgångarna skulle användas för ett acceptabelt ändamål, kan detta medföra att terroristen eller terroristgruppen har möjlighet att använda andra tillgångar för terroristbrott.

När det gäller finansiering av terrorism används i paragrafens 1 mom. fortfarande pluralformen ”terroristbrott”, eftersom den person som finansieras sällan avser begå endast ett enskilt terroristbrott. Då är finansiering av ett enskilt brott som går att specificera tillräckligt noggrant i flera fall sådan finansiering av brott för terrorism som avses i föregående paragraf. Också i anslutning till finansiering av en terroristgrupp kan man bli tvungen att bedöma om det är fråga om allmän finansiering av terroristgrupp enligt denna paragraf eller finansiering av ett brott som redan kan specificeras tillräckligt noggrant.

Det kan också finnas gränsdragningsfrågor när det gäller att fastställa om det är fråga om finansiering av en terrorist eller en terroristgrupp. Detta gäller särskilt situationer där tillgångar tillhandahålls eller samlas in till en person eller personer som står i nära kontakt med en terroristgrupp. Som exempel kan nämnas en situation där någon medvetet skickar tillgångar till en person som befinner sig i ett konfliktområde och som offentligt har berättat om sitt deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Enligt en bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall är en sådan gärning straffbar antingen som finansiering av en terrorist eller som finansiering av terroristgrupp. På grundval av en och samma finansieringsåtgärd kan en person inte dömas för bägge gärningarna. Gärningarna i fråga är hur som helst generellt sett lika allvarliga och klandervärda på grund av att de omfattas av samma straffskala.

Liksom den gällande regleringen ska paragrafen innehålla ett förhöjt krav på uppsåt, enligt vilket gärningsmannen ska handla för att med tillgångarna finansiera en terrorist eller en terroristgrupp eller med vetskap om att tillgångarna kommer att användas för att finansiera en sådan person eller grupp. I bägge fallen är det fråga om att gärningsmannen för en finansieringsgärning med tillräcklig säkerhet känner till att den part till vilken tillgångarna tillhandahålls eller samlas in är terrorist eller terroristgrupp. När det gäller det sistnämnda är det fråga om vetskap om sådana omständigheter som enligt definitionen i 1 § 4 punkten gör en grupp till en terroristgrupp och som behandlas ovan i motiveringen till den definitionen. För att straff för finansiering av terrorism ska kunna dömas ut förutsätts det enligt förslaget att det bevisas att finansiärens avsikt eller vetskap har gällt finansiering av en person eller grupp som handlar på ett visst sätt. Också för detta finansieringsbrott som har anknytning till terroristbrottslighet är den tillhandahållande eller insamlade personens avsikt eller vetskap vid tidpunkten för tillhandahållandet eller insamlingen av tillgångarna av avgörande betydelse.

När det gäller finansiering av en terrorist ska det för uppkomsten av straffansvar finnas externt observerbara eller annars påvisbara omständigheter som den som tillhandahåller eller samlar in tillgångarna känner till och på basis av vilka det går att sluta sig till att den person som finansieras begår terroristbrott eller i egenskap av medverkande deltar i begående av dem. Det går inte nödvändigtvis att utifrån en enskild omständighet eller uppgift sluta sig till att en person som tillhandahåller eller samlar in tillgångar gör sig skyldig till finansiering av en terrorist. Det handlar om en helhetsbedömning av alla omständigheter som framkommit vid utredningen och den senare straffprocessuella behandlingen av det misstänkta finansieringsbrottet och med särskild fokus på uppgifterna om den person som finansieras. Av betydelse vid helhetsbedömningen är all sådan verksamhet för främjande av brott enligt 2 eller 3 § som den som tillhandahåller eller samlar in tillgångar känner till och som ännu inte har avancerat till ett i tillräcklig grad preciserat terroristbrott, vars finansiering bestraffas som finansiering av brott för terrorism.

Omständigheter som ska beaktas vid helhetsbedömningen av en gärning som eventuellt gäller finansiering av en terrorist kan vara t.ex. yttranden och hotelser som den person som finansieras uttalat, både sådana som uttalats för allmän kännedom och sådana som framförts i en mindre krets av personer, och där den person som finansieras uttrycker att han eller hon har begått, begår eller ämnar begå de aktuella brotten eller medverka till dem. Slutsatser kan dras också av att den person som finansieras uppmanar andra att begå brott som begåtts i terroristiskt syfte. Vid bedömning av betydelsen av en persons yttranden och hotelser bör avseende fästas också vid de omständigheter där de har framförts och vid hur seriösa yttrandena och hotelserna är med hänsyn till de omständigheter där de framförts. Enbart radikaliserings eller framförande av vaga uttalanden som anspelar på våld leder ännu inte till att den person som finansieras betraktas som en i 1 mom. avsedd person som finansieras.

Vid bedömning av en finansierad person kan det bli aktuellt att förutom yttranden och hotelser också beakta annan information om hans eller hennes verksamhet. Finansiären kan exempelvis känna till att den person som får tillgångarna är misstänkt, åtalad eller dömd för ett terroristbrott. Det bör dock samtidigt understrykas att bestämmelsen inte ska användas för att stämpla t.ex. personer som har avtjänat straff för ett terroristiskt brott. Information om ett tidigare straff är endast en av de omständigheter som ska beaktas vid en helhetsbedömning av den finansierade personens förehavanden. Det har också betydelse hur lång tid det har gått sedan domen och huruvida det utifrån information om personens verksamhet går att sluta sig till om han eller hon fortfarande har att göra med terroristisk verksamhet. En betydelsefull omständighet för helhetsbedömningen kan vara att den finansierade personens tillgångar har frysts med stöd av lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) på grund av kopplingar till terroristisk verksamhet, eftersom frysning är ett uttryck för en persons betydelsefulla kontakter med terroristisk verksamhet.

För straffbarhet för finansiering av en terrorist ska det enligt förslaget inte förutsättas att sådana aktiviteter för den person som finansieras som ger fingervisningar om begående av terroristbrott eller om medverkan till sådana brott pågår i någon form just vid tidpunkten för tillhandahållandet eller insamlingen av tillgångar eller att sådana aktiviteter för den person som finansieras annars är av kontinuerlig art.

Enligt 1 mom. ska den person som finansieras delta i begåendet av terroristbrott som medverkande enligt 5 kap. 3–6 §. Enligt 5 kap. 3 § är det fråga om medgärningsmannaskap, om två eller flera gemensamt har begått ett uppsåtligt brott. Enligt paragrafen bestraffas då var och en som gärningsman. Som gärningsman döms enligt 5 kap. 4 § också den som har begått ett brott genom att som redskap använda någon som inte kan bestraffas åtminstone för det brottet. Om en person är verksam i en terroristgrupp som avses i 1 § 4 punkten, kan tillhandahållande

eller insamling av tillgångar till personen uppfylla rekvisitet för finansiering av terroristgrupp enligt 1 mom. Om den person som finansieras är medgärningsman tillsammans med en annan person eller om inte samtliga delfaktorer i definitionen av terroristgrupp i 1 § 4 punkten, med undantag av begående av terroristbrott, är uppfyllda när flera personer agerar tillsammans, innebär tillhandahållandet eller insamlingen av tillgångar finansiering av en terrorist, om det inte är fråga om finansiering av ett terroristbrott som redan preciserats tillräckligt väl.

Enligt 5 kap. 5 §, som det hänvisas till i 1 mom., döms den som uppsåtligen förmår någon till ett uppsåtligt brott eller ett straffbart försök till brottet i fråga för anstiftan till brott såsom gärningsman. Den person som finansieras handlar således i detta fall på ett sådant sätt att förfarandena uppviglar andra personer till att begå brott som begåtts i terroristiskt syfte. Enligt momentet kan finansiering av en terrorist således också gälla tillhandahållande eller insamling av tillgångar till en person som är medhjälpare, dvs. som i enlighet med 5 kap. 6 § före eller under ett brott med råd, dåd eller på annat sätt uppsåtligen hjälper någon att begå brottet eller ett straffbart försök till det. Enligt ordalydelsen i den sistnämnda paragrafen ("eller på annat sätt") kan som medhjälpare bestraffas många slags handlingar som främjar ett brott som begåtts av någon annan. Hänvisningen i 1 mom. till 5 kap. 3–6 § innebär inte att den person som finansieras behöver vara medverkande till brott enligt alla de hänvisade paragraferna. Det räcker att personen handlar i egenskap av medverkande.

I samband med kriminaliseringen av finansiering av terroristgrupp betonades det att brottet förutsätter rättsstridighet (RP 18/2014 rd, s. 32/II). Utgångspunkten var att brottet i regel kunde anses rättsstridigt, och ett rättsstridighetsrekvisit behövde inte tas in i straffbestämmelsen.

Samma rättsstridighetsaspekter gäller också finansiering av en terrorist, vars rättsstridighet också följer av det förhöjda krav på uppsåt som förutsätts för brottet. Vid finansiering av en terrorist främjar finansiären uppsåtligen genom att tillhandahålla eller samla in tillgångar att den genom ökade tillgångar för den person som finansieras blir möjligt att begå terroristbrott eller att som medverkande delta i begåendet av sådana brott. Den avsikten saknas hos finansiärer som på ett riktat sätt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för lagliga syften. Personer som tillhandahåller eller samlar in tillgångar har inte nödvändigtvis ens sådana uppgifter om den person som får tillgångarna eller om hans eller hennes verksamhet som innebär att finansiären vederligen med fog kan anse att det är fråga om en person som begår terroristbrott eller deltar i sådana brott.

Utifrån det som konstaterats ovan omfattas inte t.ex. betalningar för tryggnad av oundgänglig försörjning eller omsorg enligt 19 § 1 mom. i grundlagen direkt av tillämpningsområdet för 1 mom., oavsett vem betalningarna kommer från. Straffbarhet för finansiering av en terrorist kommer inte heller i regel att hindra någon från att i enlighet med 18 § 1 mom. i grundlagen skaffa sig försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt.

Redan i samband med kriminaliseringen av finansiering av terrorism konstaterades det att det inte är straffbart att t.ex. överlåta tillgångar till en humanitär insamling för finansiering av utveckling på ett område där man misstänker att en terroristorganisation har verksamhet (RP 43/2002 rd, s. 28/II). Efter det har betydelsen av internationell humanitär rätt accentuerats ytterligare som en faktor som begränsar utfärdandet av straffbestämmelser om terroristbrott och bestämmelsernas tillämpningsområde. Som terroristbrott betraktas inte gärningar som utförts i samband med väpnade konflikter, om internationell humanitär rätt är tillämplig på dem och de är lagliga enligt den. Till terroristbrott räknas inte heller humanitärt bistånd från humanitära organisationer som erkänns av internationell rätt.

Internationell humanitär rätt och finansiering av terrorism kan fortfarande inte förmodas vara förenade med några betydande gränsdragningsfrågor. Det gäller att beakta att den som tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår terroristbrott som eller som i egenskap av medverkande deltar i begåendet av dem, eller till att finansiera en terroristgrupp, gör sig skyldig till finansiering av terrorism. Finansiärens avsikt eller vetskap i anknytning till främjande av terroristbrott innebär att den finansierade verksamheten tydligt åtskiljs från sådan godtagbar verksamhet som omfattas av internationell humanitär biståndsverksamhet.

Också vid bedömningen av brottet finansiering av terrorism kan man i vissa situationer bli tvungen att bedöma om det är fråga om ett eller flera finansieringsbrott. Också i detta fall ska frågan avgöras med beaktande av det naturliga synsättet att det relevanta är gärningarnas tidsmässiga dimension och hur nära sammankopplade gärningarna är. Gärningar som gäller finansiering av en person och en grupp är i princip separata gärningar, medan flera finansieringsgärningar som riktar sig till en och samma person eller en och samma grupp i vissa fall kan utgöra ett enda brott. I sådana fall kan finansiering som pågått en längre tid beaktas som en omständighet som leder till ett strängare straff.

Straffet för finansiering av terrorism föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Denna straffskala är densamma som för finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp enligt det gällande kapitlets 5 a och 5 b §. Straffet ska också i fråga om detta brott bestämmas med iakttagande av bestämmelserna i 6 kap. Enligt den allmänna princip som anges i det kapitlets 4 § är utgångspunkten det konkreta brottets straffvärde, som beror på hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Av relevans vid bestämmandet av straff för finansiering av terrorism är i synnerhet finansieringens varaktighet, det totala beloppet av tillgångar som tillhandahållits eller samlats in samt, i anknytning till de nämnda omständigheterna, tillgångarnas betydelse med tanke på främjandet av brottslig terroristisk verksamhet.

Rekvisitet för finansiering av en terrorist förutsätter inte att de tillgångar som tillhandahålls eller samlas in når upp till ett visst minimibelopp, vilket innebär att beloppet också kan vara litet. Samtidigt bör hänsyn tas till hur farlig den verksamhet som finansieras är och att även ett litet penningbelopp i vissa situationer på ett avgörande sätt kan främja en terrorists eller terroristgrupps terroristiska brottsliga verksamhet. De bestämmelser i 6 kap. som behandlas i motiveringen till 34 kap. 12 § möjliggör under vissa förutsättningar i exceptionella situationer att ett fängelsestraff som är lindrigare än minimistraffet döms ut, att böter döms ut eller i vissa situationer t.o.m. att inget straff döms ut.

Enligt 2 mom. är försök till finansiering av terrorism straffbart liksom enligt gällande 5 a § 2 mom. och 5 b § 2 mom. Till denna del tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om försök. Enligt kapitlets 1 § 2 mom. har en gärning i regel framskridit till ett försök när gärningsmannen har börjat begå brottet och då åstadkommit fara för att brottet fullbordas.

Det kan vara fråga om försök till brott i fråga om gärningssättet tillhandahållande av tillgångar när tillgångarna ännu inte har nått fram till den person eller grupp som de är avsedda för. Vid gärningssättet insamling kan det vara fråga om försök när gärningsmannen har påbörjat insamlingen i avsikt att de insamlade tillgångarna ska ges till en person eller grupp som avses i paragrafens 1 mom. Finansiering av terrorism har i fråga om tillhandahållande av tillgångar fullbordats när terroristen eller terroristgruppen har fått tillgångarna till sitt förfogande. När det gäller insamling av tillgångar fullbordas brottet när insamlaren har fått tillgångarna till sitt förfogande och insamlaren har för avsikt att tillgångarna ska ges till en terrorist eller terroristgrupp.

Enligt gällande 5 a § 3 mom. och 5 b § 3 mom. tillämpas inte vad som föreskrivs ovan i de paragraferna, om gärningen utgör brott enligt 5 § (finansiering av ett terroristbrott) eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag. För tydlighetens skull föreskrivs i paragrafens 3 mom. om förhållandet mellan finansiering av terrorism och finansiering av ett brott som är straffbart enligt 10 §. I situationer där det uttryckligen är fråga om finansiering av ett brott ska 10 §, som gäller finansiering av brott för terrorism, ges företräde. Finansiering av en terroristgrupp är inte i 6 § 1 mom. 8 punkten avsedd skötsel av en väsentlig uppgift och deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Även i övrigt är paragrafen om finansiering av terrorism en specialbestämmelse med ett så specifikt tillämpningsområde som hänför sig till finansiering av vissa personer eller grupper att det inte uppstår någon överlappning med de övriga bestämmelserna i kapitlet och att det inte heller behövs någon jämförelse av straffens stränghet enligt gällande reglering. Förhållandet mellan brottet i fråga och sådana gärningar för vilka det på något annat ställe i lag föreskrivs ett lika strängt eller strängare straff behöver inte anges i detta fall heller.

Om det i samband med finansiering av terrorism samtidigt överläts tillgångar i strid med det förbud mot överlåtelse av tillgångar som anges i 7 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism, ska den som överlåter tillgångar dömas till straff för finansiering av en terrorist och för brott mot förbudet mot överlåtelse av tillgångar, om rekvisiten för bägge brotten är uppfyllda. Enligt 18 § i den lagen ska den som överlåter tillgångar och som bryter mot ett förbud mot överlåtelse dömas för regleringsbrott, grovt regleringsbrott eller lindrigt regleringsbrott med stöd av 46 kap. 1–3 § i strafflagen.

12 §. Resa för terrorism. Enligt det föreslagna 1 mom. ska det vara straffbart att resa till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel. Straffet för resa för terrorism är fängelse i högst tre år.

Paragrafens 1 mom. ersätter 5 c § 1 mom. i det gällande kapitlet, från vilket det avviker på två sätt. Enligt den gällande bestämmelsen ska den som reser till en annan stat i avsikt att där begå ett i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a, 5 b eller 5 e § avsett brott, om gärningen inte utgör brott enligt någon av de paragraferna, dömas för resa i syfte att begå ett terroristbrott. Enligt den nya bestämmelsen ska gärningsmannen resa för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel. Denna ändring utvidgar straffbarhetsområdet så att det också blir straffbart att resa i avsikt att främja en resa för terrorism, vilket regleras i följande paragraf. Detta kan t.ex. gälla fall där en person reser till en annan stat för att genom researrangemang, undanröjande av resehinder eller på något annat motsvarande sätt främja att en person som befinner sig där reser till Finland i syfte att utföra en terrorattack. En annan ändring jämfört med den gällande regleringen är strykningen av subsidiaritetsklausulen.

Med uttrycket ”ett brott som är straffbart enligt detta kapitel” avses att straffbarheten för resor också ska omfatta situationer där det vid tidpunkten för resan inte är säkert vilket brott enligt detta kapitel som kommer att begås efter resan. Ändringen är likadan som den som gäller finansiering av brott för terrorism. Den som reser ska dock ha för avsikt att begå något brott som är straffbart enligt kapitlet. I dessa situationer kan brottsbeteckningen för det brott som resan har syftat till inte nödvändigtvis specificeras i efterhand. Det är således i själva verket fråga om att resa för brottslig verksamhet som är straffbar enligt kapitlet. När resan inleds kan det finnas alternativa framtida handlingsmodeller som den resande känner till vid avresan och enligt vilka han eller hon t.ex. kan komma att delta i en terroristgrupps verksamhet eller tillhandahålla eller ta emot utbildning för terrorism. Det kan vara slumpmässigt vilket brott som är straffbart enligt detta kapitel den resande slutligen begår, om personen begår något sådant brott i destinationslandet. Det kan visserligen också vara möjligt att man vid tidpunkten för

resegärningen känner till exakt för vilket brott enligt detta kapitel personen reser till destinationslandet.

Resa för terrorism ska kräva uppsåt och på grund av det konstaterade avsiktsrekvisitet ett förhöjt uppsåtskrav. Resebrottets karaktär som en gärning som förbereder andra terroristbrott uttrycks genom ett subjektivt rekvisit ”i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel”, vilket anger syftet att begå ett annat terroristiskt brott. De krav som ställs på specificering av brottet behandlas ovan. I fråga om resebrott används inte uttrycket ”för begående av ett brott”, som används i ett flertal tidigare straffbestämmelser i kapitlet. Även om det till följd av resan i fråga är möjligt att främja ett terroristiskt brott som någon annan eller några andra begår i destinationsstaten, beaktas den aspekten genom att en resa som avses i 1 mom. kan gälla alla brott enligt kapitlet. Således beaktas också sådana brott i kapitlet som främjar ett terroristiskt brott som någon annan eller några andra har begått. De brott som kriminaliseras i kapitlens 4–11, 13 och 14 § omfattar en stor bredd av gärningar som kan ha en mycket avlägsen koppling till terroristbrott.

Paragrafens 1 mom. är tillämpligt på allt resande som beskrivs där oberoende av den resandes medborgarskap, boningsort, avreseland eller destinationsland. Detta hänför sig till att terroristiska brott till sin natur är internationella brott i enlighet med 1 kap. 7 § 3 mom. Enligt momentet är det således också straffbart att återvända till Finland eller på annat sätt resa till Finland i avsikt att begå ett terroristiskt brott.

I fråga om 1 mom. grundar sig följande till stor del på vad som konstaterades i samband med kriminaliseringen av resebrott (RP 93/2016 rd, s. 35–37) och i samband med ändringen av straffbestämmelsen om brottet (RP 30/2018 rd, s. 104 och 105).

För att en resa ska vara straffbar förutsätts det att resan fortsätter utan avbrott efter att den har inletts. Olika delar av samma resa ska inte heller bestraffas som flera brott när delarna bildar en fast helhet. Straffbara utlandsresor ska utöver byte av samfärdsmedel också omfatta situationer där den som företar resan blir tvungen att göra ett uppehåll t.ex. för att utreda förutsättningarna för en fortsatt resa eller för att undanröja hinder, eller där resenären annars stannar under resan. När det gäller sådana uppehåll kan ingen fast tidsgräns uppställas för när resan på ett naturligt sätt kan anses bilda en fast helhet. Det beror på omständigheterna i det enskilda fallet. I typiska fall ska dock bestämmelsens tillämpningsområde omfatta situationer där resplanen är klar redan vid avresan och resan fortsätter i enlighet med den utan avbrott ända till destinationsstaten.

En i 1 mom. avsedd resa för terrorism fullbordas när gärningsmannen har anlänt till den stat där han eller hon avser begå ett terroristbrott. I detta sammanhang avses med anlända att den som reser har en möjlighet att beträda statens territorium. Detta är beroende av resesättet, som innebär att vid flygresor fullbordas brottet när personen anländer till en flygplats med flygplan, vid resor med fartyg när fartyget anlöper en hamn eller vid användning av andra resesätt när landgränsen överskrids. Utgångspunkten är att varje resa som företas i enlighet med momentet utgör ett separat brott.

Om en person som reser till en annan stat i enlighet med 1 mom. efter det att han eller hon har anlänt till en stat och efter det att brottet har fullbordats avstår från sin avsikt att begå ett terroristiskt brott i staten, är det inte längre fråga om verksam ånger enligt 5 kap. 2 § strafflagen. Detta gäller också andra brott som kriminaliseras i kapitlet när de har fullbordats. Att bevisligen avstå från att begå ett framtida brott kan dock i enlighet med bestämmelserna i strafflagens 6 kap. inverka förmildrande på bestämmandet av straff och t.o.m. leda till domseftergift. Här kan särskilt nämnas 6 kap. 6 § 3 punkten och 12 § 4 punkten i samma kapitel, som hänvisar till den.

Genom 1 mom. kriminaliseras inte utlandsresor till vissa stater eller till vissa områden som kontrolleras t.ex. av terroristorganisationer. Med stat avses också områden där de statliga strukturerna på grund av väpnade konflikter t.ex. i anknytning till terroristorganisationers verksamhet inte fungerar normalt eller områden som inte kan anses vara styrda av en laglig administration. Eftersom stater ska vara föremålet för utlandsresorna ska resor till områden som inte hör till någon stat falla utanför kriminaliseringen. Denna avgränsning kan inte antas ha nämnvärd praktisk betydelse.

Resans syfte ska uttryckligen vara att begå ett terroristiskt brott. Till denna del bör det noteras att terroristbrotten i kapitlet är förenade med ett terroristiskt syfte som fastställs i 1 § 2 punkten i kapitlet. Till terroristbrott enligt 2 och 3 § hänför sig detta syfte direkt och till andra brott som är straffbara enligt kapitlet indirekt genom att de främjar begående av ett terroristbrott, dvs. ett brott som begåtts i terroristiskt syfte eller ett brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte. Paragrafens 1 mom. ska inte omfatta situationer där en person reser utomlands i syfte att begå andra brott än terroristbrott i samband med strider eller väpnade konflikter. I sådana situationer kan personen som en följd av resandet göra sig skyldig t.ex. till krigsförbrytelser som kriminaliseras i 11 kap. eller brott mot liv och hälsa som kriminaliseras i 21 kap. Inte heller annars ska resor till områden där strider eller väpnade konflikter pågår ensamt påvisa avsikt att begå ett terroristiskt brott i destinationsstaten.

Enligt subsidiaritetsklausulen i det gällande kapitlets 5 c § 1 mom. döms det inte ut straff för resa i syfte att begå ett terroristbrott, om den resande i destinationsstaten begår ett brott som avses i de paragrafer som det hänvisas till eller ett straffbart försök till ett sådant. Denna subsidiaritetsklausul tas inte in i paragrafens 1 mom. av samma orsaker som sådana klausuler slopas också i de föregående paragraferna. Detta innebär inte att det som konstateras i subsidiaritetsklausulen saknar betydelse. Ett resebrott är fortfarande ett brott av förberedande karaktär som främjar terroristiska brott och för vilket det inte döms ut något separat straff, om den resande begår något terroristiskt brott eller ett straffbart försök till ett sådant i destinationsstaten.

Enligt 2 mom. ska till straff för resa för terrorism också dömas den som för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i det gällande kapitlet. Utöver 1 mom. i paragrafen ingriper denna bestämmelse mot fenomenet med utländska terroriststridande, som i enlighet med internationella förpliktelser (Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och Europarådets tilläggsprotokoll) kännetecknas av att en person handlar i syfte att begå terroristbrott i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt.

Paragrafens 2 mom. gäller situationer där personen vid tidpunkten för resan ännu inte har för avsikt att begå ett terroristiskt brott, men en sådan avsikt uppstår när han eller hon vistas i en främmande stat. Uppkomsten av en sådan avsikt kan t.ex. påverkas av att personen redan före resan kan ha utsatts för terroristiska influenser eller utsätts för sådana i destinationsstaten. I destinationsstaten kan det också annars hända något som ger upphov till eller stärker terroristiska avsikter hos gärningsmannen så att han eller hon därefter kan anses vistas där för att begå något brott som är straffbart enligt detta kapitel.

En gärning enligt momentet kan gälla t.ex. situationer där en person vistas inom ett område som en terroristgrupp eller terroristorganisation kontrollerar. Straffbar vistelse kan ha samband med alla brott som är straffbara enligt det nya kapitlet, även brott av förberedande karaktär, och även situationer där en person i samband med vistelsen bidrar till att någon annan person begår ett terroristiskt brott. Straffansvar kan uppkomma också för en familjemedlem till en person som deltar i straffbar terroristisk verksamhet.

Vistelse enligt momentet behöver inte vara oavbruten; personen kan lämna det aktuella området för en tid. Det brott som avses i momentet uppfylls när det för en person uppstår en avsikt att begå ett terroristbrott när personen vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt.

Också när det gäller vistelsebrott är det fråga om ett förhöjt krav på uppsåt på samma sätt som i 1 mom. Det kan hänvisas till motiveringen till föregående moment också när det gäller verksam ånger, gärningsmannens avsikt att uttryckligen begå ett terroristiskt brott och specificeringen av det terroristiska brott som avsikten gäller. Liksom i det föregående momentet gäller också att om en person i samband med en vistelse begår ett terroristiskt brott som är straffbart enligt kapitlet eller ett straffbart försök till ett sådant brott, ska personen inte särskilt dömas för resa för terrorism.

Åklagaren ska i straffprocessen bevisa att det finns en avsikt enligt det förhöjda kravet på uppsåt. Detta förutsätter omständigheter som kan iakttas objektivt eller som annars framkommit, och som kan ha att göra t.ex. med personens uttalanden eller handlingar i övrigt som uttrycker avsikten att begå ett brott. Också vid bedömningen av om en person gjort sig skyldig till vistelsebrott bör man beakta de faktorer som tas upp i avsnitt 2.2.6 om rättsskydd för brottsmisstänkta. Enligt de straffprocessuella principerna för bevisning ska fall som är oklara också i fråga om detta brott avgöras till den åtalades fördel.

Genom att göra vistelse straffbart i enlighet med 2 mom. kriminaliseras inte t.ex. enbart vistelse på ett område som kontrolleras av en terroristorganisation eller terroristgrupp om avsikten inte är att begå ett terroristiskt brott. Samtidigt är bestämmelsen inte bunden till vissa områden, utan det ska vara straffbart att enligt momentet vistas i vilken stat som helst och inom vilket område som helst.

Vid bedömningen av handlande enligt 2 mom. kan det behöva bedömas om det är fråga om en eller flera resor för terrorism. Utgångspunkten är att gärningsmannens handlande efter det att avsikt enligt momentet har uppkommit omfattar endast ett brott, även om hans eller hennes avsikt under vistelsen utvidgas till att omfatta även andra terroristiska brott än de som avsikten ursprungligen omfattade. Detta kan anses vara fallet särskilt när gärningsmannens avsikt kan omfatta flera brott enligt detta kapitel och där brottsbeteckningen för brottet ännu inte kan specificeras. Detta kan anses gälla även om gärningsmannen tillfälligt lämnar området efter det att avsikten har uppkommit. Antalet brott som hänför sig till gärningsmannens avsikt och brottens allvarlighetsgrad, dvs. den terroristiska brottsliga verksamhet som avsikten hänför sig till, kan beaktas vid bestämmandet av straff så att antalet eventuella brott som omfattas av avsikten och deras särskilda allvarlighetsgrad kan leda till ett strängare straff än normalt.

Straffet för resa för terrorism enligt bägge momenten i paragrafen föreslås vara fängelse i högst tre år. Minimistraffet är enligt 2 c kap. 2 § 2 mom. i strafflagen fängelse i 14 dagar. Straffskalan skärps jämfört med det gällande kapitlets 5 c §, enligt vilken straffet för resa i syfte att begå ett terroristbrott är böter eller fängelse i högst två år. Ändringen grundar sig på en allmän omvärdering av straffvärdet för resebrott, vilken innebär att brottets klandervärdhet och farlighet betonas.

Av betydelse för valet av straffart och för straffmätningen är det förhållande som den i paragrafen avsedda gärningen har till det brott som begåtts i terroristiskt syfte. Straffet ska även i övrigt anpassas till det terroristiska brott som resan syftar till, till den del det brott som främjas genom resan har kunnat specificeras vid den tidpunkt då straffet bestäms. För resebrott ska i princip dömas ut ett strängare straff när det direkta syftet med resan eller vistelsen är att begå ett terroristbrott i destinations- eller vistelsestaten. Detta gäller i synnerhet situationer där det är

fråga om terrorattacker som riktar sig mot människors liv och hälsa. Samtidigt kan även andra terroristiska brott enligt detta kapitel som främjar begåendet av terroristbrott vara mycket allvarliga brott. Som exempel kan nämnas resor för att utbilda eller rekrytera en stor grupp personer. Också resebrott som hänför sig till deltagande i en terroristgrupps verksamhet eller insamling av tillgångar för finansiering av brott för terrorism kan bedömas som allvarliga när straffet bestäms.

Med avvikelse från den gällande 5 c § ska böter inte längre kunna dömas ut för resa för terrorism. Att döma ut ett fängelsestraff kan i vissa situationer bli för strängt. Enligt bestämmelserna i 6 kap. är det möjligt att döma ut böter också när det inte är möjligt enligt straffskalan. Detta alternativ är dock avsett att användas i exceptionella situationer. De relevanta bestämmelserna i kapitlet i fråga behandlas ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §.

Enligt 3 mom. ska försök till brott som avses i 1 mom. vara straffbart. Eftersom brottet fullbordas först när den resande anländer till destinationsstaten, befinner sig gärningen på försöksstadiet till dess. Den nedre gränsen för försök ska bestämmas enligt den tidpunkt gärningsmannen i enlighet med 5 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen har börjat begå brottet och då åstadkommit fara för brottsfullbordandet. Det är uttryckligen resandet som i detta fall utgör förövandet av brottet. Dessutom ska det beaktas att det med fara i den bestämmelsen avses konkret fara att brottet fullbordas (RP 44/2002 rd, s. 137/I). Det sistnämnda förutsätter att det de facto är möjligt att fullborda brottet vid gärningstillfället och att det också är ett plausibelt alternativ i praktiken.

Det i 1 mom. avsedda resebrottets natur och innehållet i det straffrättsligt relevanta försöksbegreppet talar för att gärningen har framskridit till försöksstadiet när resan börjar. Resan kan anses börja när personen lämnar sitt hem eller någon annan plats (t.ex. arbetsplatsen), där han eller hon befinner sig omedelbart innan resan börjar. Om resan avbryts av slumpmässiga orsaker som inte beror på gärningsmannen (t.ex. resanden grips redan i avgångslandet eller utifrån samarbete mellan staternas myndigheter under resans lopp före ankomsten i destinationslandet), ska gärningsmannen dock kunna bestraffas för försök.

Försök till vistelse enligt 2 mom. ska inte vara straffbart. Betydelsemässigt täcks försök till sådan vistelse i praktiken genom att det är straffbart att försöka resa till en annan stat för att begå ett terroristiskt brott. Vistelsebrott är också i övrigt till sin natur sådant att ett beslut om att begå ett kommande brott fattas medan vistelsen redan pågår.

13 §. Främjande av resa för terrorism. Enligt det föreslagna 1 mom. ska den som i avsikt att främja resa för terrorism som avses i 12 § 1 mom. hjälper någon med råd, dåd eller på annat sätt dömas till straff. Straffet för främjande av resa för terrorism ska vara fängelse i högst två år. Enligt 2 mom. ska bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp inte tillämpas på en gärning som avses i 1 mom.

Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 d § om främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott. I paragrafens 1 mom. ändras paragrafhänvisningen så att den gäller 1 mom. i föregående paragraf. Samtidigt ändras i 1 mom. beteckningen på det brott som främjas. Bestämmelserna i 2 mom. motsvarar gällande 2 mom. Det som konstateras nedan följer i stor utsträckning vad som tidigare har konstaterats i samband med att den gällande paragrafen stiftades (RP 30/2018 rd, s. 100 och 101).

Främjande av resa för terrorism är en gärning som betraktas som medhjälp, vilket enligt artiklarna 10 och 13 i direktivet om terroristbrott ska betraktas som ett separat brott. Därför har man i rekvisitet utnyttjat beskrivningen i 5 kap. 6 § av tillvägagångssätten när det gäller

medhjälp. Till skillnad från den bestämmelsen förutsätter straffbarhet för främjande av resebrott dock inte att den gärning som främjas, dvs. resebrottet eller ett straffbart försök till ett sådant brott, utförs.

Den som främjar ett resebrott har för avsikt att främja att ett brott som avses i 12 § 1 mom., dvs. ett resebrott, begås. Detta förutsätter förutom uppsåt utifrån de allmänna bestämmelserna om det även ett förhöjt uppsåtskrav på grund av avsiktsrekvisitet. Uppsåtet bör utsträckas ända till avsikten med resan.

Med stöd av ordalydelsen i 1 mom. ("eller på annat sätt") kan många olika åtgärder i anslutning till researrangemang vilka främjar resebrott bli straffbara. Till dem kan höras t.ex. köp av biljetter, planering av rutten och andra detaljer i samband med resan. Finansiering av resebrott är inte straffbart med stöd av denna paragraf, utan på sådan finansiering tillämpas 10 § 1 mom. om finansiering av brott för terrorism.

Straffbarhet för främjande av resa för terrorism förutsätter inte att gärningstidpunkten för det resebrott som främjas, dvs. resetidpunkten, är specificerad i detalj. Inte heller destinationen behöver vara känd t.ex. i en situation där det finns alternativa orter för begåendet av det terroristbrott som är syftet med resebrottet. En person som främjar ett resebrott kan således handla på ett straffrättsligt betydande sätt redan medan den exakta destinationsstaten för resebrottet ännu inte är känd. Straffbarhet för främjande av resa för terrorism förutsätter inte att detaljerna kring det terroristbrott som ska begås på destinationen är kända eller att gärningsmannen känner till dem när främjandebrottet begås. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 12 § 1 mom. i fråga om specificering av det terroristiska brott som är syftet med en resa för terrorism.

Om den person som främjar resebrottet begår andra brott för att främja resan (t.ex. förfalskar resedokument), ska personen i fråga dömas för både främjandebrottet och de andra brott som denne begår i syfte att främja resan. Främjandet av resebrott kan också vara ett led i en plan som gjorts upp av flera personer och vars uppgörande är straffbart som i 4 § 1 punkten avsedd förberedelse till terroristbrott. Då ska den som främjat resebrottet inte dömas separat för främjandebrottet.

Enligt 1 mom. hjälper man "någon" genom ett brott som främjar resebrott. Detta betyder att den person som hjälps inte nödvändigtvis behöver vara specificerad. Exempelvis i verksamhet som äger rum inom ramen för en terroristorganisation behöver den som gör upp en resplan inte nödvändigtvis känna till vem som sist och slutet kommer att begå resebrottet. För att främjande ska vara straffbart förutsätts ändå samtidigt att man med fog kan anta att det främjar ett konkret resebrott.

Straffet för främjande av resa för terrorism ska vara fängelse i högst två år. Straffskalan skärps jämfört med gällande 5 d §, enligt vilken straffet för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott är böter eller fängelse i högst ett år. Enligt den nya straffskalan kan böter inte dömas ut. Minimistraffet är detsamma som för det resebrott som främjas, dvs. fängelse i 14 dagar i enlighet med strafflagens 2 c kap. 2 § 2 mom. Ändringen av straffskalan grundar sig på en allmän omvärdering av straffvärdet för främjande av resebrott, vilken innebär att brottets klandervärdhet och farlighet betonas. En vidare straffskala än den nuvarande gör det möjligt att bättre beakta vilken typ av terroristisk brottslig verksamhet som är målet med den resa som främjas.

Straffet för ett brott som främjar resebrott är beroende av i vilken grad resan främjas, och i synnerhet av i vilken förbindelse gärningen står till brottet som begåtts i terroristiskt syfte, som

är målet för all terroristbrottslighet. Redan rådgivning kan variera från att man tar reda på någon enskild detalj som gäller resan till att man gör upp en omfattande och grundlig resplan. Ett brott som främjar resebrott kan å ena sidan hänföra sig till ett resebrott som fortfarande är relativt distanserat från brottet som begåtts i terroristiskt syfte (resenären är t.ex. på väg för att samla in medel till utbildning för ett terroristbrott), men å andra sidan kan resan företas i avsikt att direkt genomföra en omfattande terroristattack i destinationsstaten.

Att döma ut ett fängelsestraff kan i vissa situationer bli för strängt. I exceptionella situationer är det möjligt att döma ut böter i enlighet med bestämmelserna i strafflagens 6 kap. De relevanta bestämmelserna i det kapitlet behandlas ovan i motiveringen till 34 kap. 12 §.

I 2 mom. konstateras fortfarande för tydlighetens skull att bestämmelserna om medhjälp i 5 kap. 6 § inte tillämpas på en gärning som avses i 1 mom. Med detta avses att en person inte samtidigt kan dömas för både medhjälp och främjandebrott enligt denna paragraf.

14 §. Offentlig uppmaning till terrorism. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel så att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett brott som är straffbart enligt detta kapitel begås dömas till böter eller fängelse i högst två år för offentlig uppmaning till terrorism. Enligt 2 mom. tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott, om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt kapitlet eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås.

Paragrafen ersätter det gällande kapitlets 5 e §. Paragrafens 1 mom. motsvarar i övrigt 1 mom. i den paragrafen, men uttrycket ”ett terroristbrott begås” ska ersättas med ”ett brott som är straffbart enligt detta kapitel begås”. Ändringen hänger ihop med att ”terroristbrott” i fortsättningen endast ska avse brott enligt kapitlets 2 och 3 §. Bestämmelserna i 2 mom. motsvarar gällande 2 mom.

Paragrafens 1 mom. är en specialbestämmelse om offentlig uppmaning till ett terroristiskt brott. Bestämmelser om offentlig uppmaning till andra brott än sådana brott som är straffbara enligt detta kapitel finns i 17 kap. 1 § 1 mom. och i 2 § 1 mom. 2 punkten i detta kapitel. Paragrafens 1 mom. avviker från dessa två bestämmelser genom att straffbarheten för uppmaningsbrott inte i det här fallet förutsätter att det ska föreligga fara för att uppmaningen leder till att ett terroristiskt brott eller ett straffbart försök begås. Det krävs inte heller att det föreligger en sådan konkret fara med avseende på en offentlig uppmaning att ta värvning i en terroristgrupp. För att straffansvar ska uppstå räcker det enligt 1 mom. med att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett terroristbrott begås. Konstruktionen ”är ägnad/ägnat att” uttrycker en abstrakt fara, dvs. att gärningen är av sådan typ att den medför fara. Straffbarhet förutsätter i detta fall inte att den som fått uppmaningen har börjat lyda uppmaningen och vidtagit vissa åtgärder för att begå ett brott enligt uppmaningen. För att offentlig uppmaning till terrorism ska vara straffbart förutsätts inte heller att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, vilket är en förutsättning för straff för offentlig uppmaning till brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i detta kapitel.

Av de massmedier som avses i 1 mom. är de mest betydelsefulla i praktiken i dag elektroniska medier som är avsedda för förmedling av meddelanden, information och annonser och som lämpar sig för framförande av uppmaningar som avses i momentet, i synnerhet internet och sociala medier. Bland massmedierna ingår också mer traditionella medier som tidningar och tidskrifter, radio och television och broschyrer och andra trycksaker som delas ut till stora och

ospecificerade mottagargrupper. De elektroniska mediernas karaktär av massmedier är inte avhängig av om sändningarna har fått tillstånd för verksamheten eller inte. Det är inte fråga om massmedier om det bara är en begränsad grupp människor som kan vara mottagare för det som förmedlas. Massmedier är inte heller olika samfundsinterna informationsnät eller motsvarande kanaler för information.

Som offentlig uppmaning till en folksamling betraktas ett uttalande som kan höras på en offentlig eller privat evenemangsp plats av en grupp människor som till antal och sammansättning är ospecificerad. En skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom kan vara t.ex. en skrift eller broschyr som delas ut till ett stort antal bostäder som inte är avgränsade på några som helst grunder eller som delas ut till allmänheten exempelvis på gatan i en stad eller sätts upp på en allmän plats där många personer som inte hör till en avgränsad grupp kan läsa den.

Enligt 1 mom. är gärningssätten uppmaning eller förledande på motsvarande sätt som gärningssätten för offentlig uppmaning som är straffbart enligt 17 kap. 1 § 1 mom. Av dessa gärningssätt är uppmaning en mer direkt verksamhet som närmar sig anstiftan och som syftar till att påverka den person som fått vetskap om den att ta värvning i en terroristgrupp eller begå ett visst terroristbrott. Förledande är däremot snarast övertalning eller sådan verksamhet som talar för att ta värvning eller begå ett visst terroristiskt brott där värvningen eller begåendet framställs som en motiverad och eftersträvansvärd handling.

En offentlig uppmaning som avses i 1 mom. kan gälla såväl brott som begått i terroristiskt syfte, särskilt terrorattacker, som terroristiska brott som främjar de brotten och som är straffbara enligt detta kapitel (t.ex. finansiering av brott för terrorism, tillhandahållande av eller deltagande i utbildning för terrorism eller rekrytering för terrorism). En uppmaning att ta värvning i en terroristgrupp kan samtidigt innehålla en uppmaning att begå ett eller flera terroristiska brott i en terroristgrupps verksamhet.

För specificeringen av de brott som främjas genom offentlig uppmaning till terrorism gäller vad som sägs ovan om motsvarande uttryck ("ett brott som är straffbart enligt detta kapitel") i motiveringen till 10 § 1 mom. och 12 § 1 mom. Vid tidpunkten för en offentlig uppmaning behöver det inte vara säkert vilket terroristiskt brott enligt detta kapitel den som fått kännedom om uppmaningen skulle begå om personen börjar agera efter att ha fått kännedom om uppmaningen. Brottsbeteckningen för det brott som uppmaningen gäller kan inte nödvändigtvis specificeras i efterhand. Det är således i själva verket fråga om uppmaning till brottslig verksamhet som är straffbar enligt kapitlet. En uppmaning kan tolkas t.ex. så att den gäller deltagande i en terroristgrupps verksamhet eller tillhandahållande av eller deltagande i utbildning, antingen i samband med gruppens verksamhet eller utanför gruppen. Det kan vara slumpmässigt vilket terroristiskt brott den som fått kännedom om uppmaningen begår. Det kan visserligen också vara möjligt att en offentlig uppmaning till terrorism gäller ett mycket noggrant specificerat terroristiskt brott (t.ex. en terrorattack på en viss plats).

Om det på grund av den som gör ett uttalande eller av något annat skäl som framgår av sammanhanget inte finns orsak att ta uppmaningen på allvar eller anta att uppmaningen kommer att följas utgör uttalandet inte straffbar uppmaning eller straffbart förledande enligt 1 mom. Detta eftersom offentlig uppmaning till terrorism ska vara ägnad att leda till att värvning tas eller ett terroristiskt brott begås. En offentlig uppmaning som avses i bestämmelsen ska vara sådan till sitt innehåll att den kan förväntas ha en sådan effekt på någon av mottagarna som den uppmanande har haft för avsikt. En sådan eftersträvd effekt och uppsåtlighet hos den som offentligt uppmanar till terrorism är i allmänhet inte förknippad med t.ex. uttalanden som framförs i konstnärliga eller vetenskapliga sammanhang eller vid informationsförmedling och

som kan ingå i en dialog eller vid upprepning eller presentation av andra personers uttalanden. Straffansvar förutsätter inte att någon till följd av en offentlig uppmaning börjar förbereda sig på att ta värvning i en terroristgrupp eller begå ett terroristiskt brott.

Att uppmaningen är avsedd som en sådan kan framgå redan av uppmaningens innehåll, i synnerhet i situationer där det uppmanas till terrorattacker. Uppmaningens effekt kan dock förstärkas utöver av de formuleringar och begrepp som används också av de övriga omständigheterna kring framförandet av uppmaningen. Det meddelande som innehåller uppmaningen kan eventuellt åtföljas av terroristiskt propagandamaterial eller länkar till sådant material, eller så har uppmaningen framförts på webbplatser som innehåller sådant material. Den som framför uppmaningen kan också ha en sådan religiös ställning eller en annan på uppdraget baserad ställning i ett visst samfund som gör att personens uttalanden väger tungt.

Ett sådant idealiserande av terrorism (t.ex. att visa upp material som gäller terroristorganisationers emblem eller symboler eller motsvarande eller förevisa sådana i offentligheten) är inte straffbart enligt 1 mom. om det inte uttryckligen innefattar en sådan uppmaning eller ett sådant förledande till att ta värvning eller begå ett terroristiskt brott som bestämmelsen förutsätter. Idealiserande kan dock utgöra en del av den gärning som avses i momentet så att man genom idealiserandet stärker det budskap som uppmanar till att ta värvning i en terroristgrupp eller begå ett terroristiskt brott.

Att ta värvning i en terroristgrupp, som är ett syfte med offentlig uppmaning enligt 1 mom., innebär att personen blir en av de personer som agerar i en terroristgrupp enligt definitionen i 1 § 4 punkten för att begå terroristbrott eller som annars deltar eller som på annat sätt deltar i terroristisk brottslig verksamhet med anknytning till gruppen. Det senare kan innebära att, förutom att leda en terroristgrupp eller delta i en terroristgrupps verksamhet på det sätt som avses i 5 och 6 §, begå andra terroristiska brott i gruppens verksamhet (t.ex. att inom ramen för gruppen tillhandahålla utbildning eller delta i utbildning för utförande av terroristbrott eller rekrytera personer för utförande av terroristbrott). Också i samband med uppmaningsbrott täcker definitionen av terroristgrupp i 1 § 4 punkten en terroristorganisations lokala eller mindre delar och celler och separata, enskilda grupper.

Offentlig uppmaning till terrorism avviker från brottet rekrytering till terrorism, som kriminaliseras i 9 § i detta kapitel, i det avseendet att offentlig uppmaning till terrorism till skillnad från rekryteringsbrott riktar sig till en stor och ospecificerad mängd personer. Ett uppmaningsbrott förutsätter inte heller åtminstone en sådan risk för att rekryteringen ska lyckas som ett försök innebär och som 9 § förutsätter. Dessa synpunkter understryks också av att straffskalorna för dessa båda brott skiljer sig betydligt från varandra. Straffet för rekrytering till terrorism föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst åtta år. Det nämnda rekryteringsbrottet riktar sig till en bestämd person, vilket gör det betydligt mer klandervärt och farligt än en offentlig uppmaning till terrorism.

Syftet med att kriminalisera offentlig uppmaning till terrorism är att redan i ett tidigt skede försöka förhindra terroristbrott. Därför ska sådana uppmaningar som är ägnade att leda till värvning i en terroristgrupp eller begående av ett terroristiskt brott vara straffbara. Trots det ska också sådana fall då någon som varit föremål för en uppmaning till följd av den har vidtagit åtgärder omfattas av tillämpningsområdet för 1 mom. och i regel också fall där personen i fråga på grund av uppmaningen har begått ett terroristiskt brott eller ett straffbart försök till det. I de senare fallen kan den som står bakom uppmaningen omfattas av tillämpningsområdet för 5 kap. 5 §, som gäller anstiftan, vilket tas upp i 2 mom. i den föreslagna paragrafen. I alla händelser utgör det faktum att en person vidtagit åtgärder för att begå ett terroristiskt brott till följd av en

offentlig uppmaning i allmänhet ett bevis för att uppmaningen har varit ägnad att leda till värvning i en terroristgrupp eller till ett terroristbrott.

Samma person kan stå bakom flera sådana offentliga uppmaningar som avses i den föreslagna straffbestämmelsen. I sådana situationer är det framför allt det tidsmässiga sambandet mellan de offentliga uppmaningarna och å ena sidan hur lika eller olika uppmaningarna är till sitt innehåll eller å andra sidan i vilken utsträckning de skiljer sig från varandra som ska vara viktiga omständigheter vid bedömningen av huruvida personen genom sitt förfarande anses ha gjort sig skyldig till en eller flera offentliga uppmaningar till terrorism.

Om gärningsmannen gör sig skyldig till offentlig uppmaning till terrorism i samband med en terroristgrupps verksamhet, kan han eller hon genom sitt förfarande samtidigt göra sig skyldig till sådant deltagande i en terroristgrupps verksamhet som enligt den föreslagna 6 § 1 mom. 8 punkten ska vara straffbart (skötsel av en väsentlig uppgift). I så fall ska gärningsmannen endast dömas för deltagandebrottet, som har en strängare straffskala. Ett sådant förenande av gärningar kan särskilt gälla långvarig verksamhet som kan anses utgöra ett enda uppmaningsbrott.

Ju längre ett terroristiskt brott befinner sig från brott som begåtts i terroristiskt syfte, desto större vikt bör läggas vid rättsskyddsaspekterna vid tillämpningen av straffbestämmelsen. Detta gäller också en sådan offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott som föreslås bli straffbar. Till denna del kan det hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 8 § om deltagande i utbildning för terrorism.

Offentlig uppmaning till terrorism ska vara straffbart endast om uppmaningen är uppsåtlig. Uppsåtligheten kan bestå i att gärningsmannens direkta syfte är att någon tar värvning i en terroristgrupp eller att ett terroristbrott begås. Uppsåtligheten ska täcka hela det förfarande som avses i brottsrekvisitet. Vad uppsåtligheten består i ska avgöras utifrån de allmänna reglerna och principerna för detta. Bestämmelser om uppsåt finns i 3 kap. 6 §.

Straffet för offentlig uppmaning till terrorism ska vara böter eller fängelse i högst två år. Relevanta aspekter för bestämmandet av straff ska bl.a. vara vilken gärning som det offentligen har uppmanats till och i vilken utsträckning uppmaningen har varit ägnad att leda till värvning i en terroristgrupp eller till begående av ett terroristiskt brott. De allvarligaste uppmaningsgärningarna gäller situationer där det uppmanas till att begå brott som begåtts i terroristiskt syfte och bland vilka terrorattacker riktade mot liv och hälsa är synnerligen allvarliga. Samtidigt kan i vissa situationer också brott som främjar brott som begåtts i terroristiskt syfte bedömas vara allvarliga brott.

Enligt 2 mom. i paragrafen tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott, om uppmaningen eller förledandet leder till att ett enligt detta kapitel straffbart brott eller straffbart försök till brott begås. En motsvarande bestämmelse om offentlig uppmaning till brott finns i 17 kap. 1 § 2 mom. Såsom framgår av motiveringen till det momentet är det närmast fråga om anstiftarens ansvar enligt 5 kap. 5 §. Straffansvar för anstiftan enligt den paragrafen kan i princip komma i fråga också i situationer där anstiftaren inte personligen har umgåtts med gärningsmannen. En förutsättning för straffansvar för anstiftan är vid sidan av att huvudgärningen eller ett straffbart försök genomförts att anstiftarens uppsåt sträcker sig till att utöver det brott som uppmaningen gäller i dess helhet omfatta också följderna av brottet. Dessa krav på straffbar anstiftan kan förmodligen uppfyllas endast sällan i situationer med offentlig uppmaning till terrorism.

15 §. Straffansvar för juridiska personer. Enligt det föreslagna 1 mom. tillämpas på brott som är straffbara enligt detta kapitel vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer. Enligt

2 mom. tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer också på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 eller 3 § samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 eller 3 mom. eller i 3, 6, 10 eller 12 §.

Paragrafen grundar sig på det gällande kapitlets 8 §. I 1 mom. ersätts uttrycket ”brott som nämns” med uttrycket ”brott som är straffbara”, vilket inte syftar till någon ändring i sak i bestämmelsens innehåll. Paragrafens 2 mom. ändras så att det motsvarar den ändrade paragrafnumreringen i det nya kapitlet. En ändring jämfört med den gällande regleringen är också att det i 2 mom. också finns en hänvisning till 2 § 1 mom. 9 punkten som inte ingår i den gällande bestämmelsen. Till den punkten flyttas dråp som begåtts i terroristiskt syfte från gällande 1 § 1 mom. 8 punkten, som i det nya momentet gäller grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte. Det tas också i beaktande att bestämmelsen om grovt skjutvapenbrott placeras i ett separat moment i 2 §. Dessutom tas det i beaktande att 3 punkten i gällande 2 § om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte inte ingår i 4 § om förberedelse till terroristbrott i det nya kapitlet. I nuläget omfattas rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning, förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott av straffansvaret för juridiska personer med stöd av 2 mom.

Ändringarna i 2 mom. motsvarar de ändringar som föreslås i fråga om internationella brott i 1 kap. 7 § 3 mom. 3 och 4 punkten. Brotten är desamma i de punkterna och i 2 mom. i denna paragraf.

41 kap. Om vapenbrott

2 §. *Hantering av skjutvapen för begående av ett allvarligt brott.* Det föreslås att 2 mom. ändras så att med ett allvarligt brott avses i 1 mom. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år samt olaga hot som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten.

I paragrafens 2 mom. stryks omnämningarna av förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 2 § och deltagande i utbildning för ett terroristbrott enligt 4 b § i det gällande 34 a kap. Enligt 4 § i det nya 34 a kap. ska maximistraffet för förberedelse till terroristbrott vara fängelse i sex år och enligt 8 § ska maximistraffet för deltagande i utbildning för terrorism vara fängelse i fyra år, varför dessa brott inte längre behöver nämnas särskilt i momentet. Dessutom ändras paragrafnumret för olaga hot som begåtts i terroristiskt syfte så att det motsvarar paragrafnumret i det nya kapitlet.

7.2 Tvångsmedelslagen

10 kap. Hemliga tvångsmedel

3 §. *Teleavlyssning och dess förutsättningar.* Det föreslås att 2 mom. 10 punkten ändras så att finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse fogas till 10 punkten som ett brott som utgör grund för teleavlyssning, och att 11 punkten ändras så att brott som enligt den punkten utgör grund för teleavlyssning är brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

offentlig uppmaning till terrorism. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

Ändringen av 2 mom. 10 punkten grundar sig på att brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. inbegriper finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt 10 § i strafflagens nya 34 a kap.

I innehållet i 2 mom. 11 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Enligt punkten ska brott som utgör grund för teleavlyssning vara alla brott som begåtts i terroristiskt syfte och följaktligen också brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen samt dessutom de föreslagna nya brotten som begåtts i terroristiskt syfte (grovt frihetsberövande i terroristiskt syfte, grov våldtäkt i terroristiskt syfte, grovt rån i terroristiskt syfte och grov våldtäkt mot barn i terroristiskt syfte). Utvidgningen till nya brott som begåtts i terroristiskt syfte gäller också de övriga hemliga tvångsmedlen i kapitlet.

För deltagande i utbildning för terrorism och resa för terrorism förutsätts inte längre att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Detta beror på att böter inte längre kan dömas ut för de brotten enligt deras straffskalor. Främjande av resa för terrorism föreslås bli ett brott som utgör grund för teleavlyssning. Till 2 mom. 11 punkten fogas under de förutsättningar som gäller för fängelsestraff offentlig uppmaning till terrorism, som motsvarar det brott som felaktigt ströks från punkten i samband med ett tidigare lagberedningsprojekt.

På samma sätt som andra hemliga tvångsmedel förutsätter även teleavlyssning att inte bara villkoren för grundbrottet utan också de andra villkoren för användning av tvångsmedel som föreskrivs i tvångsmedelslagen är uppfyllda. En del av dessa andra villkor är allmänna (t.ex. att proportionalitetsprincipen iakttas), en del ingår i de metods specifika bestämmelserna. Av proportionalitetsprincipen följer att man vid bedömningen av förutsättningarna för att använda tvångsmedel ska beakta hur allvarligt brottet i det enskilda fallet är.

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleavlyssning ska också gälla inhämtande av information i stället för teleavlyssning enligt 4 § 1 mom. och täckoperationer enligt 27 § 2 mom.

6 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Det föreslås en ändring i 2 mom. så att det i 6 punkten konstateras att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsedda brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för teleövervakning.

I innehållet i 2 mom. 6 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Enligt punkten ska också de brott som begåtts i terroristiskt syfte som kriminaliseras i 2 § 1 mom. 1 punkten i det nya 34 a kap. i strafflagen utgöra grund för teleövervakning. I punkten nämns inte förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism, eftersom maximistraffen för dem föreslås bli fängelse i sex år och fyra år och de således redan med stöd av 2 mom. 1 punkten ska utgöra grund för teleövervakning (det strängaste straffet för brottet är fängelse i minst fyra år).

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleövervakning ska också gälla inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta enligt 8 § och inhämtande av basstationsuppgifter enligt 10 § 2 mom.

7 §. Teleövervakning med samtycke av den som innehar teleadress eller teleterminalutrustning. Det föreslås att 1 mom. ändras så att främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott stryks i 5 punkten, och utnyttjande av person som är föremål för sexhandel flyttas dit från 6 punkten, som stryks. Enligt 1 punkten kan sådan teleövervakning användas om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst två år. Enligt förslaget ska maximistraftet för främjande av resa för terrorism vara fängelse i två år, och därför behöver brottet inte anges särskilt i 1 mom. 5 punkten.

12 §. Systematisk observation och dess förutsättningar. Det föreslås att 3 mom. ändras så att främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott stryks. Enligt momentet kan systematisk observation användas om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst två år. På grund av det föreslagna maximistraftet för främjande av resa för terrorism behöver brottet inte nämnas särskilt i 3 mom.

14 §. Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar. Det föreslås att 2 mom. ändras så att förtäckt inhämtande av information enligt 4 punkten får användas för att förhindra i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

I innehållet i 2 mom. 4 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Enligt punkten ska också de brott som begåtts i terroristiskt syfte som kriminaliseras i 2 § 1 mom. 1 punkten i det nya 34 a kap. i strafflagen utgöra grund för förtäckt inhämtande av information. I punkten nämns inte förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism, eftersom maximistraften för dem föreslås bli fängelse i sex år och fyra år och de således redan med stöd av 2 mom. 1 punkten ska utgöra grund för förtäckt inhämtande av information (det strängaste straffet för brottet är fängelse i minst fyra år). När det gäller resa för terrorism nämns inget villkor om att gärningens allvar ska förutsätta fängelsestraff, eftersom det enligt den föreslagna straffskalan endast ska dömas ut fängelse för resebrott. Främjande av resa för terrorism föreslås bli ett brott som utgör grund för förtäckt inhämtande av information. Till 2 mom. 4 punkten fogas under de förutsättningar som gäller för fängelsestraff offentlig uppmaning till terrorism, som motsvarar det brott som felaktigt ströks från punkten i samband med ett tidigare lagberedningsprojekt.

16 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att 3 mom. ändras så att teknisk avlyssning enligt 3 punkten får användas för att förhindra i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

Ändringarna i 3 mom. motsvarar ändringarna i 14 § 2 mom. med den skillnaden att det i det sistnämnda momentet för närvarande inte nämns offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

Ändringarna i samband med de brott som utgör grund för teknisk avlyssning gäller också optisk observation enligt 19 § 3 mom. när det handlar om optisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen eller optisk observation av en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott, teknisk spårning av en person enligt 21 § 3 mom. och teknisk observation av utrustning enligt 23 § 3 mom.

17 §. Bostadsavlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att 8 punkten ändras så att även finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse ska utgöra grund för bostadsavlyssning, och att 9 punkten ändras så att brott enligt 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 § 2 eller 3 mom. i strafflagens nya 34 a kap. som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism eller finansiering av terrorism utgör grund för bostadsavlyssning.

Ändringen av 8 punkten grundar sig på att brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. inbegriper finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt 10 § i strafflagens nya 34 a kap.

I innehållet i 9 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen och de ändringar som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte. Punktens tillämpningsområde ska omfatta grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte, vilket hänger ihop med att hänvisningen till 2 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. utvidgas till att omfatta även brott enligt 9 punkten i momentet.

7.3 Polislagen

3 §. Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 7–20 punkten nämns följande brott på grundval av vilka metoderna för inhämtande av information i kapitlet får användas för att avslöja brott: finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

Ändringen av 7 punkten så att den gäller finansiering av brott som avses i en internationell överenskommelse grundar sig på att brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. (finansiering av ett terroristbrott) inbegriper finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt 10 § i strafflagens nya 34 a kap.

I 8–20 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Det föreslås att 8 punkten om brott som begåtts i terroristiskt syfte ändras så att den gäller alla brott som begåtts i terroristiskt syfte och följaktligen också brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt den nya 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen samt de föreslagna nya brotten som begåtts i terroristiskt syfte (grovt frihetsberövande som begåtts i terroristiskt syfte, grov våldtäkt som begåtts i terroristiskt syfte, grovt rån som begåtts i terroristiskt syfte och grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte). Utvidgningen till nya brott som begåtts i terroristiskt syfte gäller också de hemliga metoder för inhämtande av information som anges i kapitlet.

För deltagande i utbildning för terrorism och resa för terrorism förutsätts inte längre att gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. Detta beror på att böter inte längre kan dömas ut för de brotten enligt deras straffskalor. Främjande av resa för terrorism ska tas in i förteckningen över brott som utgör grund för hemligt inhämtande av information. Ändringarna

motsvarar de ändringar som föreslås i tvångsmedelslagens 10 kap. 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten om teleavlyssning och i 5 § 2 mom. om teleavlyssning i detta kapitel.

5 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 2 mom. 7–20 punkten nämns följande brott på grundval av vilka teleavlyssning får användas för att förhindra brott: finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism och offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

I 2 mom. 7–19 punkten nämns för närvarande samma brott som i 3 § 7–19 punkten. I 2 mom. föreslås samma ändringar i fråga om finansiering av brott som avses i en internationell överenskommelse och i fråga om terroristiska brott som i kapitlets 3 §, vilka samtidigt också motsvarar ändringarna i 10 kap. 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten i tvångsmedelslagen.

De ändringar som gäller vilka brott som utgör grund för teleavlyssning ska också gälla inhämtande av information i stället för teleavlyssning enligt 6 § 1 mom. Enligt 28 § 2 mom. i detta kapitel utgör brott enligt 10 kap. 3 § om teleavlyssning i tvångsmedelslagen grund för täckoperationer, och därför återspeglas ändringarna i 2 mom. 10 och 11 punkten i den paragrafen också på möjligheterna att använda täckoperationer för att förhindra brott.

I likhet med de övriga hemliga metoderna för inhämtande av information enligt kapitlet villkoras också användningen av teleavlyssning förutom av förutsättningen att det finns ett motiverande brott också av att alla andra förutsättningar som i polislagen anges för användning av metoden för inhämtande av information är uppfyllda. En del av dessa andra villkor är allmänna (t.ex. att proportionalitetsprincipen iakttas), en del ingår i de methodspecifika bestämmelserna.

8 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Det föreslås att 8 § 2 mom. ändras så att det i 6 punkten konstateras att i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism utgör grund för teleövervakning.

I innehållet i 2 mom. 6 punkten beaktas brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Enligt punkten ska också de brott som begåtts i terroristiskt syfte som kriminaliseras i 2 § 1 mom. 1 punkten i det nya 34 a kap. i strafflagen utgöra grund för teleövervakning. I punkten nämns inte förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism, eftersom maximistraffen för dem föreslås bli fängelse i sex år och fyra år och de således redan med stöd av 2 mom. 1 punkten ska utgöra grund för teleövervakning (det strängaste straffet för brottet är fängelse i minst fyra år). De ändringar som görs i 2 mom. motsvarar ändringarna i 10 kap. 6 § 2 mom. 6 punkten i tvångsmedelslagen.

De ändringar som gäller teleövervakning ska i enlighet med 11 § 2 mom. också gälla inhämtande av basstationsuppgifter.

9 §. Teleövervakning med samtycke av den som innehar teleadress eller teleterminalutrustning. Det föreslås att paragrafen ändras så att främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott stryks i 5 punkten, och utnyttjande av person som är föremål för sexhandel flyttas

dit från 6 punkten, som stryks. Enligt 1 punkten kan sådan teleövervakning användas om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst två år. Enligt förslaget ska maximistraffet för främjande av resa för terrorism vara fängelse i två år, och därför behöver brottet inte anges särskilt i 5 punkten. Ändringarna motsvarar de ändringar som föreslås i 10 kap. 7 § 1 mom. i tvångsmedelslagen.

13 §. Systematisk observation och dess förutsättningar. Det föreslås att 3 mom. ändras så att främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott stryks. Enligt momentet kan systematisk observation användas om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst två år. På grund av det föreslagna maximistraffet för främjande av resa för terrorism behöver brottet inte nämnas särskilt i 3 mom. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 10 kap. 12 § 3 mom. i tvångsmedelslagen.

15 §. Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar. Det föreslås att 2 mom. ändras så att förtäckt inhämtande av information enligt 4 punkten får användas för att förhindra i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff.

I innehållet i 2 mom. 4 punkten beaktas de ändrade brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Enligt punkten ska också de brott som begåtts i terroristiskt syfte som kriminaliseras i 2 § 1 mom. 1 punkten i det nya 34 a kap. i strafflagen utgöra grund för förtäckt inhämtande av information. I punkten nämns inte förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism, eftersom maximistraffen för dem föreslås bli fängelse i sex år och fyra år och de således redan med stöd av 2 mom. 1 punkten ska utgöra grund för förtäckt inhämtande av information (det strängaste straffet för brottet är fängelse i minst fyra år).

När det gäller resa för terrorism nämns inget villkor om att gärningens allvar ska förutsätta fängelsestraff, eftersom det enligt den föreslagna straffskalan endast ska dömas ut fängelse för resebrott. Främjande av resa för terrorism föreslås bli ett brott som utgör grund för förtäckt inhämtande av information. De föreslagna ändringarna i paragrafen motsvarar ändringarna i 10 kap. 14 § 2 mom. i tvångsmedelslagen.

17 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att 4 mom. ändras så att teknisk avlyssning enligt 3 punkten får användas för att förhindra i 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism. För det sistnämnda brottet krävs således att det ska förutsätta fängelsestraff. De ändringar som görs i 4 mom. 3 punkten motsvarar ändringarna i 15 § 2 mom. 4 punkten och i tvångsmedelslagens 10 kap. 16 § 3 mom. 3 punkten.

Ändringarna i samband med de brott som utgör grund för teknisk avlyssning gäller också optisk observation enligt 19 § 4 mom. när det handlar om optisk observation av hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen eller optisk observation av en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott, teknisk spårning av en person enligt 21 § 3 mom. och teknisk observation av utrustning enligt 23 § 3 mom.

7.4 Straffregisterlagen

6 §. I paragrafens 6 mom. sägs det att utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för bedömning av det goda anseende som avses i artikel 5.2 a i

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. Enligt den gällande 13 punkten underpunkt f ska i utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för brott enligt strafflagen enligt följande: finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §, finansiering av en terrorist enligt 34 a kap. 5 a § eller finansiering av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b §.

Det föreslås att 6 mom. 13 punkten underpunkt f ändras så att det i utdraget ska antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § eller finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 11 §.

De ändringar som föreslås i 6 mom. 13 punkten underpunkt f baserar sig på de föreslagna ändringarna i straffbestämmelserna om brott som gäller finansiering av terrorism. Brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. kommer att motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt strafflagens nya 34 a kap. I 11 § i det nya 34 a kap. i strafflagen kombineras bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp i 5 a och 5 b § i det gällande 34 a kap.

Kriminaliseringen av brott enligt 34 a kap. 12 § i strafflagen grundar sig på konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism, och gärningar enligt paragrafen är för närvarande straffbara enligt 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen som finansiering av ett terroristbrott. Gärningarnas karaktär som brott som gäller finansiering av terrorism ändras inte genom att bestämmelserna om dem flyttas till 34 kap. strafflagen. Samma synpunkt gäller för flera motsvarande ändringsförslag i lagförslagen nedan.

6 b §. Enligt 2 mom. har en anbudssökande och anbudsgivare enligt 4 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), 4 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016), artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG och artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG samt deras underleverantör med tanke på upphandlingsförfarandet vid offentlig upphandling för utredning av förutsättningarna för uteslutning rätt att få ett straffregisterutdrag om en sådan enskild person som är medlem i anbudssökandens, anbudsgivarens eller underleverantörens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller som utövar representations-, besluts- eller tillsynsmakt i företaget eller sammanslutningen i fråga.

Enligt 2 mom. 7 punkten ska i utdraget antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för brott som begåtts i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 1 § i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp med stöd av 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet med stöd av 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 5 §.

Det föreslås att 2 mom. 7 punkten ändras så att i utdraget ska antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse med stöd av 34 kap. 12 § i strafflagen eller för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott

med stöd av 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp med stöd av 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet med stöd av 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism med stöd av 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism med stöd av 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism med stöd av 34 a kap. 10 §.

Det föreslås att 2 mom. 7 punkten ändras så att paragrafnumren och brottsbeteckningarna motsvarar paragrafnumren och brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. När det gäller finansiering av ett terroristbrott som är straffbart enligt gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen hänvisas till vad som konstateras i motiveringen till 6 §.

7.5 Lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

2 a §. *Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiska brott.* Enligt paragrafens nuvarande rubrik är det fråga om domstolars skyldighet att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. I enlighet med rubriken för det gällande 34 a kap. i strafflagen hänvisar ”terroristbrott” till brott enligt det kapitlet. Eftersom den föreslagna rubriken till det nya 34 a kap. i strafflagen är ”Om terroristiska brott” föreslås det att paragrafens rubrik ändras så att den gäller skyldigheten att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiska brott.

En ändring som motsvarar paragrafens rubrik föreslås i 1 mom. Enligt den ändrade första meningen i momentet ska domstolarna på åklagarens begäran tillkännage sina avgöranden i fråga om i 33 a § i medborgarskapslagen (359/2003) avsedda landsförräderibrott, högförräderibrott, finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller terroristiska brott genom att sända en kopia av avgörandet till Migrationsverket, om den dömde är både finsk medborgare och medborgare i en annan stat. För att säkerställa en heltäckande reglering beaktas i det ändrade momentet också att bestämmelser om finansiering av terroristbrott enligt gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen i fortsättningen delvis ska ingå i 34 kap. 12 § i strafflagen (finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse).

7.6 Medborgarskapslagen

33 a §. *Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiskt brott.* Enligt paragrafens nuvarande rubrik är det frågan om förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott. Riksdagen har nyligen godkänt de ändringar i paragrafens 1 mom. (RSv 96/2025 rd) som ingår lagen om ändring av medborgarskapslagen, som också redan har stadfästs. Det föreslås att momentet ändras med beaktande av nämnda ändringar.

I det ändrade 1 mom. föreskrivs det att om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 § eller 34 a kap. 1 § 1 mom. 3–8 punkten, 1 § 2 eller 3 mom. eller 1 a, 3, 4, 4 a, 4 c, 5, 5 a eller 5 b § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att det är fråga om förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiskt brott. På samma sätt som i det

föregående lagförslaget hänför sig ändringen till att brott som har anknytning till terrorism enligt rubriken i det nya 34 a kap. i strafflagen ska kallas terroristiska brott.

Det föreslås att den första meningen i 1 mom. ändras så att om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 §, 34 kap. 12 § eller 34 a kap. 2 § 1 mom. 3–9 punkten, 2 § 2–4 mom., 3–7 eller 9–11 § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap.

Genom ändringarna i 1 mom. ändras hänvisningarna till bestämmelserna om terrorismrelaterade brott så att de motsvarar det nya 34 a kap. i strafflagen. Man har också beaktat att det i det ändrade momentet nämns sådana terroristbrott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst sex år. Eftersom reglering som motsvarar 5 § (finansiering av ett terroristbrott) i strafflagens gällande 34 a kap. ska ingå i 12 § i strafflagens 34 kap. och i 10 § i strafflagens nya 34 a kap., hänvisas det i 1 mom. också till 12 § i strafflagens 34 kap. för att regleringen ska vara heltäckande.

7.7 Gränsbevakningslagen

77 a §. Krävande handräckning till polisen. Enligt den gällande 2 mom. 1 punkten är en förutsättning för krävande handräckning utöver vad som sägs i 1 mom. att den krävande handräckningen utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta ett i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 5–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen avsett terroristbrott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor.

Det föreslås att 2 mom. 1 punkten ändras så att där hänvisas till ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen avsett terroristbrott. Hänvisningarna ändras så att de motsvarar bestämmelserna i det nya 34 a kap. i strafflagen. I 1 mom. 1 punkten ska fortfarande stå "terroristbrott" trots ändringen av rubriken för strafflagens 34 a kap., eftersom "terroristbrott" enligt 1 § 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avser bl.a. brott som är straffbara enligt 2 § i kapitlet.

7.8 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

18 §. Åtkomst till uppgifter i vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att ordet "terroristbrott" ersätts med uttrycket "terroristiska brott". Detta för att terrorismrelaterade brott enligt rubriken i det nya 34 a kap. i strafflagen ska kallas terroristiska brott och inte terroristbrott som i rubriken i det gällande kapitlet.

I 1 mom. 1 punkten nämns för närvarande terroristbrott som avses i 34 a kap. 1, 1 a, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 d § i strafflagen. Det föreslås att punkten ändras så att där nämns finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt det nya 34 a kap. 2–13 § i strafflagen.

Genom ändringarna i 1 mom. 1 punkten ändras hänvisningarna så att de motsvarar det nya 34 a kap. i strafflagen. Ordet "terroristbrott" ska ersättas med uttrycket "terroristiska brott". Eftersom reglering som motsvarar 5 § (finansiering av ett terroristbrott) i strafflagens gällande 34 a kap. ska ingå i 12 § i strafflagens 34 kap. och i 10 § i strafflagens nya 34 a kap., hänvisas det i 1 mom. också till 12 § i strafflagens 34 kap. för att regleringen ska vara heltäckande.

I 2 mom. 1 punkten föreslås motsvarande ändringar som i 1 mom. 1 punkten.

18 a §. *Åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet och Etias centrala system för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott.* Även här föreslås det att paragrafens rubrik ändras så att ordet ”terroristbrott” ersätts med uttrycket ”terroristiska brott”. Paragrafens 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten motsvarar för närvarande 18 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten ändras på samma sätt som 18 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten.

7.9 Lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen

8 §. *Krävande handräckning.* Enligt den gällande 1 punkten är en förutsättning för krävande handräckning att den krävande handräckningen utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta ett i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 5–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen (39/1889) avsett terroristbrott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor.

Det föreslås att paragrafen ändras så att där hänvisas till ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen avsett terroristbrott. Hänvisningarna ändras så att de motsvarar bestämmelserna i det nya 34 a kap. i strafflagen. I paragrafen ska fortfarande stå ”terroristbrott” trots ändringen av rubriken för strafflagens 34 a kap., eftersom ”terroristbrott” enligt 1 § 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. avser bl.a. brott som är straffbara enligt 2 § i kapitlet.

7.10 Lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet

3 §. *Definitioner.* Enligt den gällande 6 punkten avses med terroristbrott brott som avses i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 e § i strafflagen (39/1889).

Det föreslås att 6 punkten ändras så att det med ”terroristbrott” avses brott som avses i 34 kap. 12 § och 34 a kap. 2–14 § i strafflagen (39/1889). Hänvisningarna ändras så att de motsvarar det nya 34 a kap. i strafflagen. Eftersom reglering som motsvarar 5 § (finansiering av ett terroristbrott) i strafflagens gällande 34 a kap. ska ingå i 12 § i strafflagens 34 kap. och i 10 § i strafflagens nya 34 a kap., hänvisas det i 6 punkten också till 12 § i strafflagens 34 kap. för att regleringen ska vara heltäckande.

Det föreslås inte att definitionen i 6 punkten (”terroristbrott”) och inte heller att lagens rubrik ska ändras i detta sammanhang, även om brotten enligt det nya 34 a kap. i strafflagen ska vara terroristiska brott. ”Terroristbrott” är en term som används i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet. En eventuell ändring av termen bör övervägas separat. Termerna kan variera av lagspecifika orsaker. Definitionen ”terroristbrott” i lagen om användning av flygpassageraruppgifter grundar sig på direktiv (EU) 2016/681 om användning av passageraruppgifter och översättningen av det. Det bör dessutom noteras att 6 punkten också föreslås omfatta finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, vilket ska kriminaliseras i 34 kap. 12 § i strafflagen och inte i 34 a kap. om terroristiska brott i samma lag.

7.11 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

18 §. *Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter.* Enligt den gällande 18 § 1 mom. 6 punkten kan Skatteförvaltningen trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tveklaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i en affärstransaktion används till finansiering av terroristbrott eller till straffbart försök till detta.

Det föreslås att 1 mom. 6 punkten ändras så att där i stället för finansiering av ett terroristbrott ska nämnas finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse och finansiering av brott för terrorism. Eftersom bestämmelser som motsvarar 5 § (finansiering av terroristbrott) i strafflagens gällande 34 a kap. ska tas in i strafflagens 34 kap. 12 § (finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse) och strafflagens nya 34 a kap. 10 § (finansiering av brott för terrorism), ska också finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse nämnas i punkten.

7.12 Tullagen

30 §. *Kontroll av penningmedel.* Enligt den gällande paragrafen har en tullman i syfte att avslöja sådana penningtvättsbrott som avses i 32 kap. i strafflagen och sådan finansiering av terrorism som avses i 34 a kap. i strafflagen och vilka betraktas som tullbrott rätt att kontrollera de penningmedel som en person har med sig och övrig egendom som personen medför.

Det föreslås att paragrafen ändras så att kontrollrätten för tullmän i fråga om brott som gäller finansiering av terrorism omfattar avslöjande av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen, av finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i strafflagen och av finansiering av terrorism enligt 11 § i det kapitlet.

Utifrån förarbetena till paragrafen (FvUB 5/2016 rd, s. 11) kan man dra slutsatsen att avsikten med paragrafen är att den ska omfatta även andra brott som gäller finansiering av terrorism och inte bara finansiering av ett terroristbrott enligt gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen. Därför föreslås det att paragrafen ändras så att tullmannens kontrollrätt omfattar alla brott som gäller finansiering av terrorism. Även här beaktas att bestämmelser som motsvarar 5 § (finansiering av terroristbrott) i strafflagens gällande 34 a kap. ska tas in i strafflagens 34 kap. 12 § (finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse) och strafflagens nya 34 a kap. 10 § (finansiering av brott för terrorism), och därför ska också finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse nämnas i paragrafen.

7.13 Lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

1 kap. Allmänna bestämmelser

4 §. *Definitioner.* Enligt gällande 1 mom. 2 punkten avses med *finansiering av terrorism* verksamhet enligt 34 a kap. 5, 5 a och 5 b § i strafflagen. I dessa paragrafer kriminaliseras finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp.

Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att där hänvisas till strafflagens 34 kap. 12 § samt till 10 och 11 § i strafflagens nya 34 a kap. De ändringar som föreslås grundar sig på de föreslagna ändringarna i straffbestämmelserna om brott med anknytning till finansiering av terrorism. Brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. kommer att motsvaras av finansiering

av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt 10 § i strafflagens nya 34 a kap. I 11 § i det nya 34 a kap. i strafflagen kombineras bestämmelserna om finansiering av en terrorist och finansiering av terroristgrupp i 5 a och 5 b § i det gällande 34 a kap.

7.14 Lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen

11 §. Utlämnande av personuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott. Det föreslås att paragrafen ändras så att personuppgifter om anmälningar som gäller kontanta medel, utöver vad som föreskrivs i artiklarna 9–11 i förordningen, får lämnas ut endast för att förebygga, avslöja och utreda i 34 kap. 12 § i strafflagen avsedd finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, terroristiska brott enligt 34 a kap. i strafflagen, narkotikabrott, tagande eller givande av muta, tagande eller givande av muta i näringsverksamhet eller något annat brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i över ett år, eller brott som har begåtts eller begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Det föreslås att paragrafen ändras så att ordet ”terroristbrott” ersätts med orden ”terroristiska brott”. I enlighet med rubriken för det gällande 34 a kap. i strafflagen hänvisar ”terroristbrott” till brott enligt det kapitlet. Det föreslås att rubriken för det nya 34 a kap. i strafflagen ska vara ”Om terroristiska brott”. För att säkerställa en täckande reglering beaktas i den ändrade paragrafen också att bestämmelser om finansiering av terroristbrott enligt gällande 34 a kap. 5 § i strafflagen i fortsättningen delvis ska ingå i 34 kap. 12 § i strafflagen (finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse).

Dessutom föreslås det att paragrafen ändras så att där föreskrivs om utlämnande av personuppgifter i stället för om utlämnande av uppgifter. Det är fråga om en preciserande ändring som motsvarar artikel 13.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005, enligt vilken behandlingen av personuppgifter på grundval av förordningen endast ska ske i syfte att förebygga, förhindra och bekämpa sådana brottsliga handlingar som avses i förordningen. Ändringen görs också i paragrafens rubrik.

7.15 Lagen om försvarsmakten

2 §. Försvarsmaktens uppgifter. Enligt 1 mom. 3 punkten har försvarsmakten till uppgift att stödja andra myndigheter, vilket enligt underpunkt a innefattar handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, för förhindrande och avbrytande av terroristbrott och andra brott som orsakar allvarlig fara för människors liv eller hälsa samt för skyddande av samhället i övrigt.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten underpunkt a ändras så att ordet ”terroristbrott” ersätts med orden ”terroristiska brott”. Också detta förslag hänför sig till ändringen av rubriken för det nya 34 a kap. i strafflagen så att brotten i kapitlet kallas terroristiska brott och inte längre terroristbrott.

7.16 Lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling

47 §. Uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott. I 1 mom. föreskrivs det att den upphandlande enheten ska besluta att utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om enheten fått kännedom om att den sökande eller anbudsgivaren eller en person i dess ledning eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom

som framgår av straffregistret dömts för vissa brott. Dessa brott inbegriper enligt 4 punkten brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 §, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § i strafflagen eller anstiftan, medhjälp eller försök till ovannämnda brott samt enligt 5 punkten penningtvätt enligt 32 kap. 6 §, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 § eller finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 4 punkten ändras så att där nämns brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 § eller rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § eller anstiftan, medhjälp eller försök till sådant brott. Ändringarna i punkten görs på grund av ändringarna av paragrafnumreringen och brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att där nämns penningtvätt enligt 32 kap. 6 § i strafflagen, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen och finansiering av brott för terrorism enligt det nya 34 a kap. 10 § i strafflagen. Efter ändringarna kommer brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. att motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt strafflagens nya 34 a kap.

7.17 Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

25 §. Beviljande av programkoncession. Enligt gällande 1 mom. 3 punkten ska Transport- och kommunikationsverket ska bevilja sökande programkoncession enligt 22 § 1 mom. om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram (710/2011) om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen (39/1889), grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen. Detta hänför sig till ändringen av paragrafnumret och brottsbeteckningen i det nya 34 a kap. i strafflagen.

28 §. Kortvarig programkoncession. Enligt gällande 1 mom. ska transport- och kommunikationsverket bevilja programkoncession för kortvarig televisions- och radioverksamhet i ett digitalt markbundet masskommunikationsnät utan sådant förfarande som anges i 23 och 25 §, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen och verksamheten 1) pågår högst tre månader, eller 2) per vecka pågår högst tolv timmar.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

32 §. Återkallande av programkoncession. Enligt gällande 1 mom. 1 punkten kan koncessionsmyndigheten återkalla en koncession helt eller delvis, om koncessionshavaren upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag, mot bestämmelserna i 62 § 2 mom. 1 punkten i lotterilagen (1047/2001) om försäljning eller förmedling av lotter, mot bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram eller mot de koncessionsvillkor som avses i 27 eller 37 § i denna lag, eller har gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

36 §. Beviljande av programkoncession för analog radioverksamhet. Enligt gällande 1 mom. 3 punkten ska Transport- och kommunikationsverket ska bevilja sökande programkoncession enligt 34 § om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

40 §. Beviljande av radiotillstånd. Enligt 8 mom. ska radiotillstånd för i 34 § 2 mom. avsedd verksamhet beviljas om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 8 mom. ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

49 §. Återkallande av radiotillstånd och frekvensreservering. Enligt gällande 1 mom. 9 punkten kan Transport- och kommunikationsverket kan helt eller delvis återkalla radiotillstånd eller radiofrekvensreserveringar, om en tillståndshavare som bedriver radioverksamhet enligt 34 § 2 mom. upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag eller gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § i den lagen eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i den lagen.

Det föreslås att 1 mom. 9 punkten ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

226 c §. *Skyldigheter som tillämpas på leverantörer av videodelningsplattformar.* Enligt 1 mom. ska videodelningsplattformstjänster ha användningsvillkor. Enligt 1 mom. 1 punkten underpunkt a ska leverantörer av videodelningsplattformar i användningsvillkoren inkludera bestämmelser som förbjuder uppladdning på videodelningsplattformen av sådana program, användargenererade videor eller audiovisuella kommersiella meddelanden som innehåller en sådan offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott som är straffbar enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten underpunkt a ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

339 §. *Avbrytande av vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv.* Enligt gällande 1 mom. 3 punkten får statsrådet för högst en månad bestämma att vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv med ursprung utanför Finland ska avbrytas, om man i programutbudet på ett uppenbart sätt och upprepade gånger gör sig skyldig till offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att där i stället för offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott nämns offentlig uppmaning till terrorism enligt det nya 34 a kap. 14 § i strafflagen.

7.18 Lagen om offentlig upphandling och koncession

80 §. *Obligatoriska grunder för uteslutning.* Enligt gällande 1 mom. ska den upphandlande enheten genom sitt beslut utesluta en anbudssökande, anbudsgivare eller underleverantör ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff vissa brott. I den gällande 7 punkten nämns brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen samt förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §.

Det föreslås att 1 mom. 7 punkten ändras så att där nämns finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Ändringarna i punkten görs särskilt på grund av ändringarna av paragrafnumreringen och brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Efter ändringarna kommer brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. att motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt 10 § i strafflagens nya 34 a kap.

7.19 Lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

84 §. Obligatoriska grunder för uteslutning. Enligt gällande 1 mom. ska den upphandlande enheten genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för vissa brott. I den gällande 7 punkten nämns brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen samt förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §.

Det föreslås att 1 mom. 7 punkten ändras så att där nämns finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Ändringarna i punkten görs särskilt på grund av ändringarna av paragrafnumreringen och brottsbeteckningarna i det nya 34 a kap. i strafflagen. Efter ändringarna kommer brott enligt 5 § i strafflagens gällande 34 a kap. att motsvaras av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och finansiering av brott för terrorism enligt strafflagens nya 34 a kap.

7.20 Lagen om laddare

7 §. Uppträdande som förutsätts av laddare. Enligt 1 mom. 3 punkten uppfyller den som ansöker om kompetensbrev för laddare inte förutsättningen enligt 5 § 2 mom. 3 punkten, om han eller hon på grund av en eller flera gärningar som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att arbeta som laddare eller arbeta med eller inneha explosiva varor under de senaste tre åren genom en lagakraftvunnen dom har dömts till bötesstraff för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen (39/1889), för sexualbrott enligt 20 kap., för olaga hot enligt 25 kap. 7 § eller olaga förföljelse enligt 25 kap. 7 a §, för sabotage enligt 34 kap. 1 §, för terroristbrott enligt 34 a kap. 1–4, 4 a–4 c eller 5 §, för skjutvapenbrott enligt 41 kap. 1 §, för brott mot bestämmelserna om explosiva varor enligt 44 kap. 11 §, för ovarsam hantering enligt 44 kap. 12 § eller för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 44 kap. 13 § eller för arbetsbrott enligt 47 kap. i den lagen.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att det till den fogas ett omnämnande av finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt strafflagens 34 kap. 12 § och att hänvisningarna till strafflagens 34 a kap. ändras så att de gäller terroristiska brott enligt 2–10 § i strafflagens nya 34 a kap.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft under 2026.

9 Samband med andra propositioner och lagstiftningsändringar

Regeringens proposition RP 16/2025 rd med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspelssystem är under behandling i riksdagen. I den propositionen föreslås det att 32 § 1 mom. 1 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation ändras, vilket också föreslås i denna proposition. Det föreslås att 33 a § 1 mom. i medborgarskapslagen ändras i enlighet med de godkända (RSv 96/2025 rd) och stadfästa ändringarna.

I denna proposition föreslås det en ändring av 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet som träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Ändringar som gäller strafflagen

Rekvisiten och straffskalorna i det nya 34 a kap. i strafflagen motsvarar till stor del bestämmelserna i det gällande kapitlet. Enligt förslaget ska finansiering av ett terroristbrott enligt gällande 34 a kap. 5 § 2 mom. i strafflagen bestraffas som finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen. Det föreslås att lagstiftningen revideras så att straffbestämmelserna bildar en så tydlig och konsekvent helhet som möjligt. Lagändringarna främjar dock också en tillräcklig räckvidd för straffbestämmelserna genom att området för straffbart beteende utvidgas till vissa delar. Straffskalorna för vissa terroristiska brott föreslås bli justerade så att det blir möjligt att döma ut strängare straff.

10.1.1 Utgångspunkter för bedömningen av förslagen

Enligt grundlagsutskottets praxis är terrorism brottslighet som synnerligen allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen och människors liv, hälsa och säkerhet. Därför finns det med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbara och mycket tungt vägande skäl att förhindra och stoppa den. Enligt grundlagsutskottet måste den terroristiska verksamhetens exceptionellt allvarliga karaktär vägas in vid bedömningen av proportionaliteten i metoderna för att bekämpa den (GrUU 26/2014 rd, s. 2/I, GrUU 37/2016 rd, s. 2, GrUU 20/2018 rd, s. 2, GrUU 1/2021 rd, stycke 3 samt GrUU 34/2021 rd, stycke 3).

Det är just i detta sammanhang alltså inte fråga om uppfyllandet av internationella åtaganden som är bindande för Finland och till vilka en koppling enligt grundlagsutskottet gör bestämmelser godtagbara (GrUU 38/2012 rd, s. 3/I). Vid bedömningen av regleringen och vid beredningen av ändringarna har dock särskild vikt fästs vid internationella förpliktelser, som också ligger bakom vissa av de föreslagna ändringarna.

Grundlagsutskottet har vid sin tidigare bedömning av straffbestämmelser som gäller terroristbrott fäst avseende vid att syftet med de föreslagna bestämmelserna är att effektivisera i synnerhet rätten till liv, personlig frihet, integritet och trygghet som är tryggade enligt 7 § 1 mom. i grundlagen. Dessa rättigheter har skyddats genom att en bestämmelse om kriminalisering av kränkningar av dem har tagits in i strafflagen. Bestämmelsen i grundlagen skyddar de rättsobjekt som avses där mot åtgärder för kränkningar från det allmänna själv och förutsätter att staten med lagstiftningsåtgärder skyddar rättigheterna mot yttre kränkningar. (GrUU 26/2014 rd, s. 2/I).

När gärningar kriminaliseras och straffbestämmelser ändras så att de leder till strängare straff ska också de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och

rättigheterna beaktas (GrUB 25/1994 rd, s. 5). Av dessa förutsättningar är de viktigaste i detta sammanhang att inskränkningar ska vara noggrant avgränsade och tillräckligt exakt definierade (relaterar till den straffrättsliga legalitetsprincipen som behandlas nedan), grunderna för inskränkningar ska vara acceptabla, inskränkningar ska vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl, inskränkningar ska vara förenliga med kravet på proportionalitet och vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte.

Betydelsen av de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna hänger i detta sammanhang ihop med att området för straffbart beteende utvidgas och straffskalorna för vissa brott ändras så att strängare straff kan dömas ut för dem. Detta kan leda till det också döms ut ovillkorliga fängelsestraff, vilket är relevant för personer som döms till straff för brotten och deras rätt till personlig frihet enligt 7 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt grundlagsutskottet förutsätter proportionalitetskravet en avvägning av om kriminaliseringen är nödvändig för att skydda det bakomliggande rättsobjektet (GrUU 1/2021 rd, stycke 6 och det där nämnda utlåtandet GrUU 23/1997 rd, s. 2/II).

Grundlagsutskottet har också betonat att kriminaliseringen av terroristbrott kan ligga mycket långt från ett egentligt terroristbrott, utan att det föreligger någon fara för att ett sådant terroristbrott ska begås (GrUU 56/2016 rd och motsvarande finskspråkiga utlåtande).

Vid en bedömning av hur kriminalisering som gäller terrorism förhåller sig till grundlagen har grundlagsutskottet särskilt lyft fram den straffrättsliga legalitetsprincipen enligt 8 § i grundlagen (GrUU 26/2014 rd, GrUU 37/2016 rd, GrUU 56/2016 rd, GrUU 20/2018 rd, GrUU 1/2021 rd och GrUU 34/2021 rd). Enligt den bestämmelsen i grundlagen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes.

Enligt kärnan i den straffrättsliga legalitetsprincipen ska brottsrekvisitet anges tillräckligt exakt så att det utifrån en bestämmelses ordalydelse går att förutse om en viss åtgärd eller försummelse är straffbar. Grundlagsutskottet har dessutom konstaterat att kärnan i legalitetsprincipen är densamma i Europadomstolens och EU-domstolens praxis, där man har betonat strafflagstiftningens förutsebarhet, dvs. att det utifrån en bestämmelses lydelse ska gå att förutse vad som är straffbart. Enligt grundlagsutskottet är kravet på exakta bestämmelser särskilt stort när det handlar om terroristbrott. (GrUU 34/2021 rd, stycke 5 och de tidigare ställningstaganden som det hänvisas till där).

När straffansvaret sträcker sig till en tidigare gärning än förberedelse till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som är straffbar enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, framhävs betydelsen av den straffrättsliga legalitetsprincipen i och med att den straffrättsliga regleringen så att säga kriminaliserar förberedelse till förberedelse (GrUU 20/2018 rd, s. 3 och tidigare ställningstaganden som det hänvisas till). Grundlagsutskottet har i motsvarande sammanhang också fäst uppmärksamhet vid om det är fråga om aktiv verksamhet, om det för brott förutsätts att huvudgärningen begåtts och om gärningen är straffbar endast i det fall att den är uppsåtlig.

Relevant i fråga om kriminalisering av organiserad brottslig verksamhet är grundlagsutskottets uttalande i samband med att deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet kriminaliserades i 17 kap. 1 a § strafflagen. Grundlagsutskottet konstaterade då (GrUU 10/2000 rd, s. 2/II) att när man går in för att kriminalisera delaktighet på ett sätt som sträcker sig utöver de inom straffrätten vedertagna delaktighetsbegreppen, accentueras kravet på exakthet mer än vanligt.

Grundlagsutskottet har i flera sammanhang vid ändringar av straffbestämmelserna om terroristbrott ansett att den gällande regleringen är komplicerad och svårtolkad (GrUU 37/2016 rd, s. 3, GrUU 56/2016 rd, s. 6, GrUU 1/2021 rd, stycke 12 och GrUU 34/2021 rd, stycke 14).

Enligt grundlagsutskottet måste en straffpåföljds stränghet stå i rätt proportion till gärningens klandervärdhet, och straffsystemet måste genomgående uppfylla proportionalitetskravet (i fråga om terroristbrott GrUU 37/2016 rd, s. 3 och GrUU 56/2016 rd, s. 6).

10.1.2 Bedömning av förslagen

Bakom de lagstiftningsförslag som gäller strafflagen och som utvidgar området för straffbarhet och ändrar straffskalan i en strängare riktning ligger den mycket allvarliga karaktären hos terroristbrottslighet och behovet av att trygga medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet rätten till liv och personlig frihet, integritet och säkerhet.

Relevant vid bedömningen av huruvida de föreslagna lagstiftningsändringarna är godtagbara, dikterade av ett tungt vägande samhälleligt skäl, proportionella och nödvändiga är, förutom de allmänna synpunkter på terroristbrottslighet som bygger på grundlagsutskottets praxis och som presenterades i början av föregående avsnitt, även den information som finns om nuläget och den förutsebara utvecklingen av terroristbrottsligheten (avsnitt 2.4.2), utifrån vilka hotet om terrorattacker måste tas på allvar. Onlinemiljön gör det i allt större utsträckning och mer effektivt än tidigare möjligt att främja begående av brott som begås i terroristiskt syfte och t.o.m. att begå olika former av brott i terroristiskt syfte med hjälp av internet. Under de senaste åren har domstolarna också behandlat fler fall av terroristbrott än tidigare, även om antalet sådana brottmål hittills har förblivit litet.

Det centrala syftet med ändringarna av straffbestämmelserna om terroristbrott är att förtydliga regleringen, vilket också grundlagsutskottet har krävt vid flera tillfällen. Detta mål uppnås för det första genom att man i början av det nya 34 a kap. i strafflagen, i 1 § 1 punkten, definierar brott som begåtts i terroristiskt syfte och brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte som ”terroristbrott”, vilket eliminerar en betydande del av de paragrafhänvisningar som finns i strafflagens gällande 34 a kap. och som upplevts vara problematiska. Målet att förtydliga regleringen uppnås också genom att straffbara gärningar enligt straffbestämmelserna i slutet av kapitlet kopplas till begående av brott som är straffbara enligt det kapitlet. Regleringen, inklusive brottsbeteckningarna, förenhetligas också i övrigt i den mån det är möjligt och förhållandet mellan brotten i kapitlet behandlas på lämpligt sätt och i behövlig utsträckning i motiveringen till paragraferna. Oklarheter i rekvisiten elimineras genom att paragraferna preciseras och motiveringarna kompletteras. Regleringens tillämplighet förbättras genom att motiveringarna till straffbestämmelserna sammanställs så att man inte längre behöver sätta sig in i tidigare regeringspropositioner för att utreda innehållet i bestämmelserna. Det sistnämnda har upplevts som problematiskt särskilt bland de praktiska aktörerna.

10.1.2.1 Ändringar som gäller rekvisiten

I 2 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. utvidgas kretsen av brott som begåtts i terroristiskt syfte så att också grovt frihetsberövande, grov våldtäkt, grovt rån och grov våldtäkt mot barn kan begås i ett sådant syfte. Eftersom terroristbrottslighet kan förekomma i så många former är också dessa brott sådana som kan begås i terroristiskt syfte t.ex. för att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning och kan vara ägnade att allvarligt skada ett land. Det sistnämnda hänger i första hand ihop med att terroristbrottslighet riktar sig mot samhället i stort.

Enligt 4 § i strafflagens nya 34 a kap. ska förberedelse till terroristbrott kriminaliseras så att vissa förberedande åtgärder som vidtas för begående av ett terroristbrott blir straffbara. Till skillnad från nuläget blir det också straffbart att vidta åtgärder för att främja framtida terroristbrott som en annan person avser att begå. På motsvarande sätt ändras regleringen så att formuleringen ”för begående av” används också i andra av kapitlets paragrafer när de gärningar som avses i dem kan främja en annan persons brott. Detta innebär en ändring jämfört med nuläget endast i fråga om förberedelse till terroristbrott och deltagande i utbildning för terrorism enligt 8 § i strafflagens nya 34 a kap. Förberedelse till och deltagande i utbildning för terrorism kan i princip anses vara lika farligt som sådan förberedelse och deltagande i utbildning som främjar ett framtida terroristbrott som den som vidtar en förberedande åtgärd eller deltar i utbildning avser att begå. Det kan inte heller anses att uttrycket ”för begående av” i bestämmelserna i strafflagens nya 34 a kap. utsträcker det straffrättsliga ansvaret till ett tidigare skede än vad nu är fallet.

Att uttrycket ”för begående av” införs i flera bestämmelser i strafflagens nya 34 a kap. innebär inte att man frångår det förhöjda uppsåtskrav som är kännetecknande för det gällande kapitlet och som där uttrycks t.ex. med ”i avsikt att främja ” och ”med vetskap om att”. Detta är motiverat eftersom straffansvaret enligt straffbestämmelserna i det nya kapitlet, precis som i det gällande kapitlet, kan sträcka sig avsevärt långt från ett terroristbrott, även om detta dock varierar från fall till fall.

Enligt motiveringen till 4 § i strafflagens nya 34 a kap. behöver brottsbeteckningen för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte och som främjas genom ett förberedelsebrott inte kunna specificeras. Detta gäller också andra brott i kapitlet där det enligt rekvisitet är fråga om främjande av brott som begåtts i terroristiskt syfte. Vid tidpunkten för begåendet av ett förberedelsebrott eller något annat brott som främjar begåendet av ett terroristbrott är det inte nödvändigtvis klart vilket brott i terroristiskt syfte som kommer att begås, även om det är klart att verksamheten syftar till att begå något sådant brott. En sådan begränsning är motiverad för att straffbestämmelserna ska fungera i praktiken och för att man ska uppnå syftet med straffbestämmelserna (i synnerhet ett effektivt skydd av de grundläggande fri- och rättigheterna).

I 4 § i strafflagens nya 34 a kap. ändras straffbarheten för förberedelse till terroristbrott till att gälla hantering och användning av alla föremål och ämnen med vilka det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa. Den föreslagna ändringen är tillräckligt noggrant avgränsad och motiverad med tanke på skyddet av liv och hälsa.

I 6 § i strafflagens nya 34 a kap. kriminaliseras deltagande i en terroristgrupps verksamhet. Till paragrafens 1 mom. fogas ytterligare exempel på straffbart deltagande jämfört med det gällande kapitlets 4 § 1 mom. Även dessa sätt att delta betraktas liksom de sätt som nämns i nuläget som skötsel av väsentliga uppgifter, och den allmänna bestämmelsen om detta blir kvar i bestämmelsen. Det utökade antalet gärningssätt bidrar till en mer noggrant avgränsad reglering, och varje gärningssätt uppfyller dessutom separat de krav som den straffrättsliga legalitetsprincipen ställer. Inte heller i 6 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. föreslås en uttömmande förteckning över olika sätt att delta, eftersom man kan delta i en terroristgrupps verksamhet på många olika sätt och lagstiftningen måste stå sig över tid när gärningssätten för terroristbrottslighet ändras. Legalitetsprincipen hindrar inte att det görs ändamålsenliga avgränsningar och att det ges tolkningsanvisningar i motiveringen till paragrafen, vilket gäller också de andra paragraferna i strafflagens nya 34 a kap.

I paragrafen om deltagande i en terroristgrupps verksamhet ska inte längre ingå en subsidiaritetsklausul enligt vilken straff för brottet i fråga döms ut om gärningen inte är straffbar som ett visst annat terroristbrott eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag. Motsvarande subsidiaritetsklausuler tas inte heller in i flera andra paragrafer i strafflagens nya 34 a kap. Den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter inte att subsidiaritetsklausuler tas in i det nya kapitlet. Brottens förhållande till varandra kan behandlas i motiveringen till paragraferna på lämpligt sätt. Klausulerna är i viss mån svårbegripliga och förutsätter hur som helst att man sätter sig in i motiveringarna till bestämmelserna. Genom att subsidiaritetsklausulerna frångås kan regleringen också göras tydligare och enklare.

I 7 § i strafflagens nya 34 a kap. kriminaliseras tillhandahållande av utbildning för terrorism. Försök till tillhandahållande av sådan utbildning jämställs med en fullbordad gärning och blir straffbart. Enligt motiveringen till den gällande bestämmelsen är försök till meddelande av utbildning inte straffbart, utan straffbarheten omfattar försök till ordnande av utbildning, vilket jämställs med en fullbordad gärning. Internationella förpliktelser från Europarådet och Europeiska unionen förutsätter dock att försök till tillhandahållande av utbildning kriminaliseras. Att kriminalisera försök som en gärning som jämställs med en fullbordad gärning är också annars motiverat på grund av den allmänt farliga karaktären hos terroristbrottslighet och för att enbart försök att tillhandahålla utbildning kan betraktas som en farlig och klandervärd gärning. När det gäller straffbarhet jämställs försök redan i dag med en fullbordad gärning i bestämmelserna om allvarliga terroristbrott (deltagande i en terroristgrupps verksamhet och rekrytering för ett terroristbrott).

I 7 § i strafflagens nya 34 a kap. ska rekvisitet för tillhandahållande av utbildning för terrorism preciseras så att det bättre uppfyller kraven enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen. Uttrycket ”på något annat motsvarande sätt” ska ersättas med uttrycket ”eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker” som används i kapitlets 8 § om deltagande i utbildning för terrorism.

I 9 § i strafflagens nya 34 a kap. preciseras rekvisitet för rekrytering till terrorism så att det bättre motsvarar kraven enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen. Ordalydelsen i paragrafen ändras när den flyttas till det nya kapitlet så att det framgår tydligare än i nuläget att rekryteringen kan gälla en eller flera personer och att rekrytering av en eller flera personer kan gälla såväl rekrytering till en terroristgrupp som att få den som rekryteras att begå ett terroristbrott eller förberedelse till ett terroristbrott.

I bestämmelserna i slutet av strafflagens nya 34 a kap. frångås paragrafhänvisningar i fråga om brott som främjas genom brott. Detta gäller finansiering av brott för terrorism (10 §), resa för terrorism (12 §) och offentlig uppmaning till terrorism (14 §). Enligt bestämmelserna om dem ska en straffbar gärning kopplas till begående av ett brott som är straffbart enligt kapitlet i fråga. Enligt motiveringen till paragrafen är det fråga om främjande av brottslig verksamhet som kriminaliseras i strafflagens 34 a kap. Därför behöver man inte nödvändigtvis kunna specificera brottsbeteckningen för det brott som främjas. Det ska dock vara klart att verksamheten syftar till något av de brott som är straffbara enligt kapitlet ska begås. En sådan begränsning är motiverad för att straffbestämmelserna ska fungera i praktiken och för att man ska uppnå syftet med straffbestämmelserna (i synnerhet ett effektivt skydd av de grundläggande fri- och rättigheterna).

Jämfört med gällande lagstiftning blir det enligt den nya bestämmelsen (12 § 2 mom. i strafflagens nya 34 a kap.) också straffbart som resa för terrorism att vistas i en stat där personen inte är medborgare eller varaktigt bosatt för att begå ett brott som är straffbart enligt 34 a kap. i

strafflagen. Den nya straffbestämmelsen ingriper, på samma sätt som i fråga om resebrott som redan nu är straffbart, mot fenomenet med utländska terroriststridande, vilket kännetecknas av att man beger sig till främmande förhållanden som främjar begående av brott med anknytning till terrorism. I detta fall uppstår avsikten att begå ett terroristiskt brott först när personen redan befinner sig i en främmande stat. Det föreslås inte att enbart vistelse i en viss stat eller inom ett visst område ska kriminaliseras, utan straffbarheten kopplas till terroristisk verksamhet som är farlig till sin natur. Vistelsebrott jämföras till denna del med resebrott som redan är kriminaliserat, och står i själva verket i princip närmare begående av ett terroristiskt brott än det i nuläget kriminaliserade resebrottet, om personen redan befinner sig i en främmande stat. Kriminaliseringen av denna nya gärning strider inte mot grundlagens 9 § 1 och 2 mom., enligt vilka finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet har rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort och var och en har rätt att lämna landet.

10.1.2.2 Straffskalor

I 2 § 1 mom. i strafflagens nya 34 a kap. utvidgas kretsen av brott som begås i terroristiskt syfte så att också grovt frihetsberövande, grov våldtäkt, grovt rån och grov våldtäkt mot barn kan begås i ett sådant syfte. Det innebär att straff som döms ut för dessa brott ska vara strängare om de begås i ett sådant syfte än om de begås utan detta syfte. I momentet förtecknas brotten fortfarande på samma sätt som i 1 § 1 i strafflagens gällande 34 a kap. så att straffskalan är beroende av vilken straffskala som tillämpas när brotten begås utan terroristiskt syfte. På detta sätt står straffskalorna för brott som begåtts i terroristiskt syfte i rätt proportion till gärningens klandervärdhet och straffskalorna för andra brott som begåtts i terroristiskt syfte. Detta gäller också de fyra nämnda brotten.

I 5 § om ledande av terroristgrupp i strafflagens nya 34 a kap. slopas den nuvarande lindrigare straffskalan, enligt vilken straffet för gärningen är fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Denna skala gäller ledande av en terroristgrupp i vars verksamhet det har begåtts ett brott i terroristiskt syfte med det lindrigaste straffet, dvs. ett brott för vilket det döms ut fängelse i minst fyra månader och högst tre år. Den centrala grunden för ändringen är att ledande av terroristgrupp kan anses vara ett mycket allvarligt brott, även om endast ett brott som avses ovan har begåtts i gruppens verksamhet under den tid som personen varit ledare för den. Skillnaden mellan brott i terroristiskt syfte med det lindrigaste straffet respektive det näst lindrigaste straffet (fängelse i minst fyra månader och högst fyra år) är tämligen liten, med beaktande av att minimistraffet betonas ofta när straffet bestäms. Ändringen i fråga om ledande av terroristgrupp bidrar till att proportionalitetsprincipen realiseras bättre än i nuläget.

Dessutom föreslås det att

- * straffet för förberedelse till terroristbrott enligt 4 § i strafflagens nya 34 a kap. ska vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år (enligt 2 § i det gällande kapitlet är straffet för förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte böter eller fängelse i högst tre år),
- * straffet för deltagande i utbildning för terrorism enligt 8 § i strafflagens nya 34 a kap. ska vara fängelse i minst fyra månader och högst fyra år (enligt 4 b § i det gällande kapitlet är straffet för deltagande i utbildning för ett terroristbrott böter eller fängelse i högst tre år),
- * straffet för resa för terrorism enligt 12 § i strafflagens nya 34 a kap. ska vara fängelse i högst tre år (enligt 5 c § i det gällande kapitlet är straffet för resa i syfte att begå ett terroristbrott böter eller fängelse i högst två år),

* straffet för främjande av resa för terrorism enligt 13 § i strafflagens nya 34 a kap. ska vara fängelse i högst två år (enligt 5 d § i det gällande kapitlet är straffet för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott böter eller fängelse i högst ett år).

Dessa ändringar hänför sig till att man i samband med den övergripande översynen av straffbestämmelserna omvärderat straffskalorna för terroristiska brott och utifrån bedömningen berett ändringar i straffskalorna för att säkerställa att de står i rätt proportion till gärningarnas klandervärdhet, med beaktande av den särskilt farliga karaktären hos terroristbrottslighet. Syftet är att straffskalorna i strafflagens 34 a kap. ska utgöra en så konsekvent helhet som möjligt. Eftersom straffsystemet i sin helhet ska uppfylla proportionalitetskravet, har man dessutom i behövlig utsträckning ägnat uppmärksamhet åt straffskalorna för brott som inte ingår i strafflagens 34 a kap. Kravet på straffskalornas proportionalitet innebär att straffskalorna för terroristiska brott måste vara tillräckligt vida, eftersom de brott som främjas genom gärningarna varierar avsevärt när det gäller brottets allvar. Bestämmelserna i strafflagens 6 kap. gör det möjligt att i exceptionella fall bestämma ett straff som avviker från de ändrade straffskalorna.

10.2 Föreslagna ändringar i tvångsmedelslagen och polislagen

10.2.1 Utgångspunkter för bedömningen av förslagen

Bestämmelserna om hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen och om hemliga metoder för inhämtande av information 5 kap. i polislagen anknyter till skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlag en, artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Det konstateras i 2 mom. i den paragrafen att brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden är okränkbar. Genom lag kan föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas (3 mom.). Enligt 4 mom. kan det genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredningen av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet.

Också när bestämmelserna om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information ändras måste man beakta de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd, s. 5), enligt vilka de viktigaste även i detta sammanhang är att inskränkningar ska vara noggrant avgränsade och tillräckligt exakt definierade, grunderna för inskränkningar ska vara acceptabla, inskränkningar ska vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl, inskränkningar ska vara förenliga med kravet på proportionalitet och vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte.

När det gäller terroristiska brott är ett tungt vägande samhälleligt skäl, också med tanke på möjligheten att använda tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information, att enligt grundlagsutskottets etablerade praxis är terrorism brottslighet som synnerligen allvarligt hotar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen och människors liv, hälsa och säkerhet. Därför finns det med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbara och mycket tungt vägande skäl att förhindra och stoppa sådan brottslighet. I fråga om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information bör man också beakta grundlagsutskottets ståndpunkt att den exceptionellt allvarliga karaktären hos terroristisk verksamhet måste vägas in när man bedömer proportionaliteten i metoderna för att bekämpa terrorism.

I denna avvägning, som samtidigt sammanhänger med det proportionalitetskrav som ingår i de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, ingår också den proportionalitetsprincip som uttrycks i 1 kap. 2 § i tvångsmedelslagen och 1 kap. 3 § i polislagen. Proportionalitetsprincipen förutsätter att brottets allvarighet och de åtgärder som vidtas för att utreda, förhindra och avslöja brottet står i rimlig proportion till varandra. Grundlagsutskottet har tidigare betonat att de brott som då föreslogs bli fogade till tvångsmedelslagen och polislagen är lika allvarliga och har samma karaktär som de brott som ingår i förteckningarna i den gällande lagstiftningen och att de föreslagna bestämmelserna därför inte har utgjort något problem i konstitutionellt hänseende (GrUU 26/2014 rd, s. 4/II och GrUU 37/2016 rd, s. 4).

Ett av kraven på inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna är att inskränkningen ska vara nödvändig, och att ett tvångsmedel är användbart, nyttigt eller behovligt för att utreda ett brott avgör inte ensamt huruvida användning av tvångsmedlet kan tillåtas för att utreda brottet. Befogenheten blir inte nödvändig bara på grund av en iakttagelse om befogenhetens effektivitet (GrUU 36/2002 rd, s. 6/II). En inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna kan anses nödvändig om brottet ofta inte kan utredas utan användning av tvångsmedel (GrUU 32/2013 rd, s. 4).

Uttrycket ”vid utredning av brott” i 10 § 4 mom. i grundlagen har i grundlagsutskottets praxis tolkats så att det också innefattar åtgärder som vidtas med anledning av en konkret, specificerad misstanke om brott, även om brottet ännu inte har hunnit begås (t.ex. GrUU 49/2014 rd, s. 3/I). Till denna del är utskottets tolkning etablerad och det råder inte någon oklarhet om den (GrUB 4/2018 rd, s. 5 och 6). Den tolkning grundlagsutskottet gjort av ”utredning av brott” har lett till att det med stöd av bestämmelserna i 5 kap. i polislagen, som har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 67/2010 rd), blivit möjligt att ingripa i meddelandehemligheten i syfte att förhindra brott.

10.2.2 Bedömning av förslagen

I 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen föreslås i synnerhet ändringar som beror på att paragrafnumreringen och brottsbeteckningarna ändras i strafflagens nya 34 a kap. Till dessa delar är det fråga om reglering som tidigare har kommit till med grundlagsutskottets medverkan när straffbestämmelser om terroristbrott har införts och ändrats. Dessutom föreslås det att två fel som gäller teleavlyssning och förtäckt inhämtande av information vid misstanke om offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott (offentlig uppmaning till terrorism) som infördes i tvångsmedelslagen i samband med den senaste omfattande revideringen av dess 10 kap. ska rättas till.

Av ändringarna i straffskalan följer att vissa brott på grund av ändringarna och med iakttagande av proportionalitetsprincipen ska utgöra grund för användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information, så att brotten inte längre behöver nämnas separat i de metods specifika bestämmelserna och/eller så att man inte längre separat behöver nämna det krav enligt vilket gärningens allvar förutsätter fängelsestraff. Dessa ändringar gäller förberedelse till terroristbrott, deltagande i utbildning för terrorism, resa för terrorism och främjande av resa för terrorism och uppfyller grundlagsutskottets krav på att allvaret och karaktären hos de brott som anses utgöra grund för användning av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information ska motsvara de brott som redan nämns i den metods specifika bestämmelsen.

Det föreslås att de brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagens nya 34 a kap. för vilka straffet är fängelse i minst fyra månader och högst tre år ska läggas till i

bestämmelserna om teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk avlyssning i såväl tvångsmedelslagens 10 kap. som i polislagens 5 kap. Det föreslås att också de nya brotten som begåtts i terroristiskt syfte (grovt frihetsberövande som begåtts i terroristiskt syfte, grov våldtäkt som begåtts i terroristiskt syfte, grovt rån som begåtts i terroristiskt syfte och grov våldtäkt mot barn som begåtts i terroristiskt syfte) blir brott som utgör grund för användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information. Dessutom ska främjande av resa för terrorism, för vilket maximistrafvet ska höjas till fängelse i två år (maximistrafvet för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott är för närvarande fängelse i ett år), i bägge kapitlen läggas till som brott som utgör grund för teleavlyssning, förtäckt inhämtande av information och teknisk avlyssning. De ändringar som gäller brott som begåtts i terroristiskt syfte och främjande av resa för terrorism gäller också polislagens 5 kap. 3 §, där det föreskrivs om användningen av de metoder som avses i det kapitlet för att avslöja brott.

Också de senare ändringarna uppfyller grundlagsutskottets krav på att allvaret och karaktären hos de brott som anses utgöra grund för användning av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information ska motsvara de brott som redan nämns i den methodspecifika bestämmelsen. Utvidgningen av kretsen av brott som utgör grund för användning av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information hänger ihop med att användningen har en särskild betydelse när det gäller terroristiska brott, eftersom det för att utreda, avslöja och förhindra brotten bl.a. behövs information om omständigheter som gäller ett terroristiskt syfte och gärningsmannens förhöjda uppsåt.

Bedömningen av betydelsen av de ändringar som gäller hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information bör göras med hänsyn till att proportionalitetsprincipen, som ska iakttas vid tillämpningen av tvångsmedelslagen och polislagen, innebär att förutsättningarna för användning av hemliga tvångsmedel och metoder för inhämtande av information måste bedömas utifrån hur allvarligt brottet i det konkreta fallet är. Också de andra principer som ska iakttas vid tillämpningen av de nämnda lagarna måste beaktas. Användningen av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information avgörs inte bara genom att brottet på grund av sin straffskala eller för att det nämns i en methodspecifik bestämmelse hör till de brott som utgör grund för användningen av tvångsmedlen eller metoderna.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Det är dock önskvärt att grundlagsutskottet lämnar utlåtande i ärendet. De föreslagna lagändringarna är i ljuset av grundlagen och grundlagsutskottets tolkningspraxis förknippade med frågor som lämnar rum för tolkning och till vissa delar också är principiellt viktiga.

Grundlagsutskottet har i flera sammanhang påpekat att lagstiftningen om terroristbrott är komplicerad och svårbegriplig, varför det är motiverat att få ett utlåtande av utskottet om huruvida den föreslagna regleringen förtydligar lagstiftningen på ett tillräckligt och ändamålsenligt sätt. Det är också befogat att grundlagsutskottet ger sitt ställningstagande om huruvida det med beaktande av utskottets utlåtandep Praxis till alla delar är motiverat att utvidga området för straffbart beteende (avsnitt 10.1.2.1).

Den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § är relevant för bedömningen av om de föreslagna straffbestämmelserna, till de delar som avviker från de gällande, är tillräckligt noggrant avgränsade och exakta. Det krav på proportionalitet som grundlagsutskottet betonat är relevant för de föreslagna ändringar som gäller straffskalorna. Skyddet för privatlivet och grundlagsutskottets tolkningspraxis om hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för

inhämtande av information är relevant för bedömningen av om det är motiverat att utvidga tillämpningsområdet för 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 1 kap. 7 § 3 mom., 34 kap. 13 §, 34 a kap. samt 41 kap. 2 § 2 mom., sådana de lyder, 1 kap. 7 § 3 mom. i lag 281/2021, 34 kap. 13 § i lag 540/2007, 34 a kap. i lag 17/2003 och 41 kap. 2 § 2 mom. i lag 514/2025, samt
fogas till 34 kap. en ny 12 §, i stället för den 12 § som upphävts genom lag 833/2003, som följer:

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

7 §

Internationella brott

Finsk lag tillämpas oberoende av lagen på gärningsorten även på följande brott som har begåtts utanför Finland:

- 1) människohandel och grov människohandel,
- 2) brott som är straffbara enligt 34 a kap.,
- 3) rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 2 eller 3 §,
- 4) förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 eller 3 mom. eller i 34 a kap. 3, 6, 10 eller 12 §.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

12 §

Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för

- 1) tagande av gisslan eller kapning,
- 2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002),
- 3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i

protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),

4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller

5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 63/1978),

ska för *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

13 §

Straffansvar för juridiska personer

På kärnladdningsbrott, på förberedelse till allmänfarligt brott enligt 9 § 2 mom., på orsakande av fara för informationsbehandling och på finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

34 a kap.

Om terroristiska brott

1 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

- 1) *terroristbrott* ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §,
- 2) *terroristiskt syfte* gärningsmannens syfte att genom sin gärning
 - a) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning,
 - b) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något,
 - c) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller
 - d) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada,
- 3) *internationell organisation* en mellanstatlig organisation eller en organisation som på grund av sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan,
- 4) *terroristgrupp* en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå terroristbrott.

2 §

Brott som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till

1) olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller till straffbar användning av kärnenergi, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år,

2) uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller offentlig uppmaning till brott, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år,

3) grovt frihetsberövande, grov stöld eller sådan grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel som avser ett för kollektivtrafik eller godstransport lämpat motordrivet fortkäffningsmedel, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse eller exportbrott som avser försvarsmateriel, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år,

4) i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik eller i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov systemstörning, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sju år,

5) brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller till uppsåtlig grov miljöförstöring, som har begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år,

6) grov våldtäkt, grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt rån, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning, ska dömas till fängelse i minst två och högst tolv år,

7) dråp under förmildrande omständigheter, ska dömas till fängelse i minst fyra och högst tolv år,

8) grov våldtäkt mot barn, ska dömas till fängelse i minst fyra år eller till fängelse på livstid,

9) dråp, ska dömas till fängelse i minst åtta år eller till fängelse på livstid.

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till grovt skjutvapenbrott ska dömas till fängelse i minst två och högst sex år.

Den som i terroristiskt syfte begår mord ska dömas till fängelse på livstid.

Försök är straffbart.

3 §

Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation tillverkar, förvarar, transporterar, tillhandahåller eller utvecklar en sådan anordning som avses i artikel 1 stycke 4 b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism (FördrS 6/2009), innehar en sådan anordning eller bedriver forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan, ska för *brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

4 §

Förberedelse till terroristbrott

Den som för begående av ett terroristbrott

1) med någon annan kommer överens om att begå ett sådant brott eller gör upp en plan för begående av ett sådant brott, eller

2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter ett sådant föremål eller ämne med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa,

ska för *förberedelse till terroristbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

5 §

Ledande av terroristgrupp

Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott, ska för *ledande av terroristgrupp* dömas till fängelse i minst två och högst tolv år.

Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för ett sådant terroristbrott eller för sådan förberedelse till terroristbrott som personen i fråga själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet.

6 §

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

Den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott

1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen,

2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av vikt för gruppens verksamhet,

3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp,

4) sköter informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp,

5) deltar i en terroristgrupps väpnade aktiviteter,

6) organiserar en terroristgrupp,

7) genomför stödåtgärder som upprätthåller en terroristgrupps verksamhet, eller

8) sköter någon annan uppgift inom en terroristgrupp som är väsentlig för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott,

ska för *deltagande i en terroristgrupps verksamhet* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Ett uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller vid straffverkställighet utgör inte deltagande i en terroristgrupps verksamhet.

7 §

Tillhandahållande av utbildning för terrorism

Den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott ordnar, försöker ordna, tillhandahåller eller försöker tillhandahålla utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker, ska för

tillhandahållande av utbildning för terrorism dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

8 §

Deltagande i utbildning för terrorism

Den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker, ska för *deltagande i utbildning för terrorism* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

9 §

Rekrytering till terrorism

Den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott grundar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva någon till en terroristgrupp eller värvar någon för att begå ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott ska, för *rekrytering till terrorism* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

10 §

Finansiering av brott för terrorism

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt detta kapitel, ska för *finansiering av brott för terrorism* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

11 §

Finansiering av terrorism

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår terroristbrott eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott, eller för att finansiera eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera en terroristgrupp, ska för *finansiering av terrorism* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas inte, om gärningen utgör brott enligt 10 §.

12 §

Resa för terrorism

Den som reser till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel, ska för *resa för terrorism* dömas till fängelse i högst tre år.

Till straff för resa för terrorism ska också den dömas som för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt.

Försök till ett brott som avses i 1 mom. är straffbart.

13 §

Främjande av resa för terrorism

Den som i avsikt att främja resa för terrorism enligt 12 § 1 mom. hjälper någon med råd, dåd eller på annat sätt, ska för *främjande av resa för terrorism* dömas till fängelse i högst två år.

Bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp tillämpas inte på en gärning som avses i 1 mom.

14 §

Offentlig uppmaning till terrorism

Den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel så att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett brott som är straffbart enligt detta kapitel begås, ska för *offentlig uppmaning till terrorism* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt detta kapitel eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås, tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott.

15 §

Straffansvar för juridiska personer

På brott som är straffbara enligt detta kapitel tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas också på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 eller 3 § samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 eller 3 mom. eller i 3, 6, 10 eller 12 §.

41 kap.

Om vapenbrott

2 §

Hantering av skjutvapen för begående av ett allvarligt brott

Med ett allvarligt brott avses i 1 mom. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år samt olaga hot i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten, 6 § 2 mom., 7 § 1 mom., 12 § 3 mom., 14 § 2 mom., 16 § 3 mom. samt 17 § 8 och 9 punkten,
sådana de lyder, 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten i lag 515/2025, 6 § 2 mom., 16 § 3 mom. samt 17 § 8 och 9 punkten i lag 1268/2021, 7 § 1 mom. och 12 § 3 mom. i lag 875/2018 samt 14 § 2 mom. i lag 452/2023, som följer:

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning eller finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,

11) brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,

- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
 - 5) narkotikabrott,
 - 6) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism,
 - 7) grovt tullredovisningsbrott,
 - 8) grovt döljande av olagligt byte,
 - 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
 - 10) förberedelse till grovt rån.
-

7 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som är misstänkt för brott, en målsägande, ett vittne eller någon annan person får förundersökningsmyndigheten rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar, om det finns skäl att misstänka

- 1) brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
 - 2) ett brott som har medfört att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
 - 3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,
 - 4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller
 - 5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.
-

12 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten får systematiskt observera en person som misstänks för brott, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller för stöld eller häleri.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,

- 5) grovt tullredovisningsbrott,
 - 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
 - 7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
 - 8) förberedelse till grovt rån.
-

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,
- 4) grovt tullredovisningsbrott,
- 5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 6) förberedelse till grovt rån.

17 §

Bostadsavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot ett utrymme som används för stadigvarande boende och där den som är misstänkt för brott sannolikt befinner sig (*bostadsavlyssning*). Det krävs dessutom att personen är skäligen misstänkt för

- 8) grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning eller finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,
 - 9) brott enligt 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 § 2 eller 3 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism eller finansiering av terrorism, eller
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 5 kap. i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 9 §, 13 § 3 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom.,
sådana de lyder, 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom. i lag 1269/2021 samt 9 § och 13 § 3 mom. i lag 876/2018, som följer:

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

3 §

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi och grovt landsförräderi,
- 4) spioneri och grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,
- 8) brott som begåtts i terroristiskt syfte,
- 9) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,
- 10) förberedelse till terroristbrott,
- 11) ledande av terroristgrupp,
- 12) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,
- 13) tillhandahållande av utbildning för terrorism,
- 14) deltagande i utbildning för terrorism,
- 15) rekrytering till terrorism,
- 16) finansiering av brott för terrorism,
- 17) finansiering av terrorism,
- 18) resa för terrorism,
- 19) främjande av resa för terrorism,
- 20) offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
 - 2) krigsanstiftan,
 - 3) landsförräderi eller grovt landsförräderi,
 - 4) spioneri eller grovt spioneri,
 - 5) röjande av statshemlighet,
 - 6) olovlig underrättelseverksamhet,
 - 7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,
 - 8) brott som begått i terroristiskt syfte,
 - 9) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,
 - 10) förberedelse till terroristbrott,
 - 11) ledande av terroristgrupp,
 - 12) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,
 - 13) tillhandahållande av utbildning för terrorism,
 - 14) deltagande i utbildning för terrorism,
 - 15) rekrytering till terrorism,
 - 16) finansiering av brott för terrorism,
 - 17) finansiering av terrorism,
 - 18) resa för terrorism,
 - 19) främjande av resa för terrorism,
 - 20) offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.
-

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
 - 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
 - 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
 - 4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
 - 5) narkotikabrott,
 - 6) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism, eller
 - 7) grovt tullredovisningsbrott.
-

9 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får polisen för att förhindra brott rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 2) ett brott som medför att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
- 3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,
- 4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller
- 5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

13 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller till stöld eller häleribrott.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
 - 2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
 - 3) narkotikabrott,
 - 4) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,
 - 5) grovt tullredovisningsbrott, eller
 - 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.
-

17 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism, eller
- 4) grovt tullredovisningsbrott.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 6 och 6 b § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 6 mom. 13 punkten underpunkt f och 6 b § 2 mom. 7 punkten, sådana de lyder, 6 § 6 mom. 13 punkten underpunkt f i lag 183/2024 och 6 b § 2 mom. 7 punkten i lag 1272/2021, som följer:

6 §

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för en sådan bedömning av gott anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för

13) brott enligt strafflagen enligt följande:

f) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § eller finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 11 §,

6 b §

I utdraget antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse med stöd av 34 kap. 12 § i strafflagen eller för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp med stöd av 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet med stöd av 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism med stöd av 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism med stöd av 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism med stöd av 34 a kap. 10 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) rubriken för 2 a § och 2 a § 1 mom., sådana de lyder i lag 567/2019, som följer:

2 a §

*Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott,
högförräderibrott eller terroristiska brott*

Domstolarna ska på åklagarens begäran tillkännage sina avgöranden i fråga om i 33 a § i medborgarskapslagen (359/2003) avsedda landsförräderibrott, högförräderibrott, finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller terroristiska brott genom att sända en kopia av avgörandet till Migrationsverket, om den dömde är både finsk medborgare och medborgare i en annan stat. Skyldigheten att tillkännage avgörandet förutsätter inte att avgörandet har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 33 a § i medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) rubriken för 33 a § och 33 a § 1 mom., sådana de lyder, rubriken för 33 a § i lag 564/2019 och 33 a § 1 mom. i lag 929/2025, som följer:

33 a §

*Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller
terroristiskt brott*

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12 kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 §, 34 kap. 12 § eller 34 a kap. 2 § 1 mom. 3–9 punkten, 2 § 2–4 mom., 3–7 eller 9–11 § i strafflagen (39/1889) har

dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av 77 a § i gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 77 a § 2 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 343/2022, som följer:

77 a §

Krävande handräckning till polisen

En ytterligare förutsättning är att den krävande handräckningen utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

1) ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen avsett terroristbrott, eller

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

8.

Lag

om ändring av 18 och 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) rubriken för 18 § och 18 § 1 och 2 mom. samt 18 a §, sådana de lyder, rubriken för 18 § och 18 § 1 och 2 mom. i lag 818/2022 samt 18 a § i lag 1207/2022, som följer:

18 §

Åtkomst till uppgifter i vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott

Vid centralkriminalpolisen, skyddspolisen och Tullen finns de centrala åtkomstpunkter som avses i artikel 3.3 i VIS-beslutet för åtkomst till uppgifter i informationssystemet för viseringar i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,

2) i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) avsedda brott.

Vid centralkriminalpolisen finns den nationella åtkomstpunkt som avses i artikel 3.2 i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser av uppgifter om fingeravtryck med Eurodacuppgifter i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

18 a §

Åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet och Etias centrala system för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011, nedan *EES-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 50 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, nedan *Etias-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i Etias centrala system i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

9.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen (342/2022) 8 § 1 punkten som följer:

8 §

Krävande handräckning

I krävande handräckning kan det utöver en militärpersons maktmedelsredskap och personliga beväpning också ingå slagkraftigare för polisuppdrag lämpad beväpning. En förutsättning är att den krävande handräckningen, utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning, med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

1) ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen (39/1889) avsett terroristbrott, eller

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

10.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet (657/2019) 3 § 6 punkten, sådan den lyder i lag 1270/2021, som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *terroristbrott* brott som avses i 34 kap. 12 § och 34 a kap. 2–14 § i strafflagen (39/1889),

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 287/2021, som följer:

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

6) till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i en affärstransaktion används till finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller till straffbart försök till detta eller till finansiering av brott för terrorism eller till straffbart försök till detta,

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 30 § i tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen (304/2016) 30 § som följer:

30 §

Kontroll av penningmedel

I syfte att avslöja sådana penningtvättsbrott enligt 32 kap. i strafflagen, sådan finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen, sådan finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i strafflagen och sådan finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 11 § i den lagen som kan betraktas som tullbrott har en tullman rätt att kontrollera de penningmedel som en person har med sig och övrig egendom som personen medför.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

13.

Lag

om ändring av 1 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 284/2021, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *finansiering av terrorism* verksamhet enligt 34 kap. 12 § och 34 a kap. 10 och 11 § i strafflagen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen (432/2021) 11 § som följer:

11 §

Utlämnande av personuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott

Personuppgifter om anmälningar som gäller kontanta medel får, utöver vad som föreskrivs i artiklarna 9–11 i förordningen, lämnas ut endast för att förebygga, avslöja och utreda i 34 kap. 12 § i strafflagen avsedd finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, terroristiska brott enligt 34 a kap. i strafflagen, narkotikabrott, tagande eller givande av muta, tagande eller givande av muta i näringsverksamhet eller något annat brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i över ett år, eller brott som har begåtts eller begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 2 § 1 mom. 3 punkten underpunkt a, sådan den lyder i lag 330/2025, som följer:

2 §

Försvarsmaktens uppgifter

Till Försvarsmaktens uppgifter hör

3) stödjande av andra myndigheter, vilket innefattar

a) handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, för förhindrande och avbrytande av terroristiska brott och andra brott som orsakar allvarlig fara för människors liv eller hälsa samt för skyddande av samhället i övrigt,

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011) 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten, av dem 4 punkten sådan den lyder i lag 1275/2021, som följer:

47 §

Uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott

Den upphandlande enheten ska besluta att utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om enheten fått kännedom om att den sökande eller anbudsgivaren eller en person i dess ledning eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts för något av följande brott:

4) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 § eller rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § i den lagen, eller anstiftan, medhjälp eller försök till ett sådant brott,

5) penningtvätt enligt 32 kap. 6 § i strafflagen, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i strafflagen, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) 25 § 1 mom. 3 punkten, 28 § 1 mom., 32 § 1 mom. 1 punkten, 36 § 1 mom. 3 punkten, 40 § 8 mom., 49 § 1 mom. 9 punkten, 226 c § 1 mom. 1 punkten underpunkt a och 339 § 1 mom. 3 punkten, sådana de lyder, 25 § 1 mom. 3 punkten, 28 § 1 mom., 32 § 1 mom. 1 punkten, 36 § 1 mom. 3 punkten, 40 § 8 mom., 226 c § 1 mom. 1 punkten underpunkt a och 339 § 1 mom. 3 punkten i lag 1271/2021 och 49 § 1 mom. 9 punkten i lag 419/2024, som följer:

25 §

Beviljande av programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja sökande programkoncession enligt 22 § 1 mom. om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram (710/2011) om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen (39/1889), grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen, och

28 §

Kortvarig programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja programkoncession för kortvarig televisions- och radioverksamhet i ett digitalt markbundet masskommunikationsnät utan sådant förfarande som anges i 23 och 25 §, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen, och verksamheten

1) pågår högst tre månader, eller

2) per vecka pågår högst tolv timmar.

32 §

Återkallande av programkoncession

Koncessionsmyndigheten kan återkalla en koncession helt eller delvis, om

1) koncessionshavaren upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag, mot bestämmelserna i 62 § 2 mom. 1 punkten i lotterilagen (1047/2001) om försäljning eller förmedling av lotter, mot bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av

åldersgränser för bildprogram eller mot de koncessionsvillkor som avses i 27 eller 37 § i denna lag, eller har gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,

36 §

Beviljande av programkoncession för analog radioverksamhet

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja en sökande programkoncession enligt 34 §, om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,

40 §

Beviljande av radiotillstånd

Radiotillstånd för i 34 § 2 mom. avsedd verksamhet ska beviljas, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

49 §

Återkallande av radiotillstånd och frekvensreservering

Transport- och kommunikationsverket kan helt eller delvis återkalla radiotillstånd eller radiofrekvensreserveringar, om

9) en tillståndshavare som bedriver radioverksamhet enligt 34 § 2 mom. upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag eller gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

226 c §

Skyldigheter som tillämpas på leverantörer av videodelningsplattformar

Videodelningsplattformstjänster ska ha användningsvillkor. Leverantörer av videodelningsplattformar ska i användningsvillkoren inkludera bestämmelser

1) som förbjuder uppladdning på videodelningsplattformen av sådana program, användargenererade videor eller audiovisuella kommersiella meddelanden som innehåller

a) en sådan offentlig uppmaning till terrorism som är straffbar enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,

339 §

Avbrytande av vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv

Statsrådet får för högst en månad bestämma att vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv med ursprung utanför Finland ska avbrytas, om man i programutbudet på ett uppenbart sätt och upprepade gånger

3) gör sig skyldig till offentlig uppmaning till terrorism enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av 80 § i lagen om offentlig upphandling och koncession

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) 80 § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 1273/2021, som följer:

80 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande, anbudsgivare eller underleverantör ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) 84 § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 1274/2021, som följer:

84 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om laddare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om laddare (423/2016) 7 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 492/2019, som följer:

7 §

Uppträdande som förutsätts av laddare

Den som ansöker om kompetensbrev för laddare uppfyller inte förutsättningen enligt 5 § 2 mom. 3 punkten, om han eller hon på grund av en eller flera gärningar som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att arbeta som laddare eller arbeta med eller inneha explosiva varor

3) under de senaste tre åren genom en lagakraftvunnen dom har dömts till bötesstraff för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen (39/1889), för sexualbrott enligt 20 kap., för olaga hot enligt 25 kap. 7 §, för olaga förföljelse enligt 25 kap. 7 a §, för sabotage enligt 34 kap. 1 §, för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 §, för ett terroristiskt brott enligt 34 a kap. 2–10 §, för skjutvapenbrott enligt 41 kap. 1 §, för brott mot bestämmelserna om explosiva varor enligt 44 kap. 11 §, för ovarsam hantering enligt 44 kap. 12 §, för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 44 kap. 13 § eller för arbetsbrott enligt 47 kap. i den lagen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 6 november 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Justitieminister Leena Meri

1.

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 1 kap. 7 § 3 mom., 34 kap. 13 §, 34 a kap. samt 41 kap. 2 § 2 mom., sådana de lyder, 1 kap. 7 § 3 mom. i lag 281/2021, 34 kap. 13 § i lag 540/2007, 34 a kap. i lag 17/2003 och 41 kap. 2 § 2 mom. i lag 514/2025, samt
fogas till 34 kap. en ny 12 §, i stället för den 12 § som upphävts genom lag 833/2003, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

**Om tillämpningsområdet för finsk
straffrätt**

7 §

Internationella brott

Föreslagen lydelse

1 kap.

**Om tillämpningsområdet för finsk
straffrätt**

7 §

Internationella brott

Finsk lag tillämpas oberoende av lagen på gärningsorten även på följande brott som har begåtts utanför Finland:

- 1) människohandel och grov människohandel,
- 2) brott som är straffbara enligt 34 a kap.,
- 3) rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 1 eller 1 a § eller 2 § 3 punkten, *samt*
- 4) förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom., 1 a §, 2 § 3 punkten eller 4, 5 eller 5 c §.

34 a kap.

Om terroristbrott

5 §

Finsk lag tillämpas oberoende av lagen på gärningsorten även på följande brott som har begåtts utanför Finland:

- 1) människohandel och grov människohandel,
- 2) brott som är straffbara enligt 34 a kap.,
- 3) rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 2 eller 3 §,
- 4) förfalskning eller grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–9 punkten eller 2 eller 3 mom. eller i 34 a kap. 3, 6, 10 eller 12 §.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

12 §

Gällande lydelse

Finansiering av ett terroristbrott

För finansiering av ett terroristbrott döms även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera något av följande brott:

- 1) tagande av gisslan eller kapning,
- 2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 59–60/2002),
- 3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),
- 4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller
- 5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 62–63/1978).

Föreslagen lydelse

Finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för

- 1) tagande av gisslan eller kapning,
- 2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002),
- 3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),
- 4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de ska anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller
- 5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 63/1978),

Gällande lydelse

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller medverkan till ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

13 §

Straffansvar för juridiska personer

På kärnladdningsbrott, på förberedelse till allmänfarligt brott enligt 9 § 2 mom. och på orsakande av fara för informationsbehandling tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

34 a kap.

Om terroristbrott

6 §

Definitioner

En gärningsman har ett *terroristiskt syfte* om han eller hon har för avsikt att

1) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning,

2) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något,

3) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en

Föreslagen lydelse

ska för **finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

13 §

Straffansvar för juridiska personer

På kärnladdningsbrott, på förberedelse till allmänfarligt brott enligt 9 § 2 mom., på orsakande av fara för informationsbehandling och *på finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse* tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

34 a kap.

Om terroristiska brott

1 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

1) **terroristbrott** ett brott som är straffbart enligt 2 eller 3 §,

2) *terroristiskt syfte* gärningsmannens syfte att genom sin gärning

a) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning,

b) obehörigen tvinga regeringen eller någon annan myndighet i en stat eller en internationell organisation att göra, tåla eller underlåta att göra något,

c) obehörigen upphäva eller ändra en stats konstitution eller allvarligt destabilisera en

Gällande lydelse

stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller

4) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada.

Med *terroristgrupp* avses en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i 1 eller 1 a §.

Med *internationell organisation* avses en mellanstatlig organisation eller en organisation som på grund av sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan.

1 §

Brott som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till

1) olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller i 44 kap. 10 § avsedd straffbar användning av kärnenergi, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år,

2) uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller offentlig uppmaning till brott enligt 17 kap. 1 §, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år,

3) grov stöld eller grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel som lämpar sig för kollektivtrafik eller godstransport, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse, grovt skjutvapenbrott eller exportbrott som avser försvarsmateriel, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år,

4) i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik eller i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov

Föreslagen lydelse

stats rättsordning eller tillfoga statsekonomin eller de grundläggande samhällsstrukturerna i en stat synnerligen stor skada, eller

d) tillfoga en internationell organisations ekonomi eller de övriga grundläggande strukturerna i en sådan organisation synnerligen stor skada,

3) *internationell organisation* en mellanstatlig organisation eller en organisation som på grund av sin betydelse och internationellt erkända ställning kan jämföras med en sådan,

4) *terroristgrupp* en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå *terroristbrott*.

2 §

Brott som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till

1) olaga hot, falskt alarm, i 24 kap. 4 § 2 punkten avsett grovt brott mot offentlig frid eller till straffbar användning av kärnenergi, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst tre år,

2) uppsåtligt framkallande av fara, uppsåtligt sprängämnesbrott, brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller offentlig uppmaning till brott, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år,

3) *grovt frihetsberövande*, grov stöld eller *sådan* grov bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel som *avser ett* för kollektivtrafik eller godstransport *lämpat motordrivet fortkäffningsmedel*, sabotage, trafiksabotage, äventyrande av andras hälsa, grov skadegörelse eller exportbrott som avser försvarsmateriel, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år,

4) i 35 kap. 3 b § 1 mom. 4 punkten avsedd grov dataskadegörelse, i 38 kap. 6 § 1 mom. 3, 5 eller 6 punkten avsett grovt störande av post- och teletrafik eller i 38 kap. 7 b § 1 mom. 1, 3 eller 5 punkten avsedd grov

Gällande lydelse

systemstörning, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sju år,

5) brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller uppsåtlig grov miljöförstöring, som har begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år,

6) grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning, ska dömas till fängelse i minst två och högst tolv år,

7) dråp under förmildrande omständigheter, ska dömas till fängelse i minst fyra och högst tolv år, eller

8) dråp, ska dömas till fängelse i minst åtta år eller till fängelse på livstid.

Den som i terroristiskt syfte begår mord skall dömas till fängelse på livstid.

Försök är straffbart.

1 a §

Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation tillverkar, förvärvar, transporterar, tillhandahåller eller utvecklar en sådan anordning som avses i artikel 1 stycke 4 punkt b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism (FördrS 6/2009), innehar en sådan anordning eller bedriver forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan, ska för *brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte* dömas

Föreslagen lydelse

systemstörning, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sju år,

5) brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller *till* uppsåtlig grov miljöförstöring, som har begåtts på det sätt som avses i 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, ska dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år,

6) *grov våldtäkt*, grov misshandel, kvinnlig könsstympning, grov människohandel, tagande av gisslan, *grovt rån*, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning, ska dömas till fängelse i minst två och högst tolv år,

7) dråp under förmildrande omständigheter, ska dömas till fängelse i minst fyra och högst tolv år,

8) *grov våldtäkt mot barn, ska dömas till fängelse i minst fyra år eller till fängelse på livstid*,

9) dråp, ska dömas till fängelse i minst åtta år eller till fängelse på livstid.

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till grovt skjutvapenbrott ska dömas till fängelse i minst två och högst sex år.

Den som i terroristiskt syfte begår mord ska dömas till fängelse på livstid.

Försök är straffbart.

3 §

Brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte

Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation tillverkar, förvärvar, transporterar, tillhandahåller eller utvecklar en sådan anordning som avses i artikel 1 stycke 4 b i den internationella konventionen om bekämpande av nukleär terrorism (FördrS 6/2009), innehar en sådan anordning eller bedriver forskningsverksamhet i syfte att tillverka en sådan, ska för *brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte* dömas

Gällande lydelse

till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

2 §

Förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte

Den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a §

1) med någon annan kommer överens om att begå eller gör upp en plan för att begå ett sådant brott,

2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter explosiva varor, kemiska eller biologiska vapen eller toxinvapen, skjutvapen eller farliga föremål eller ämnen, eller

3) *skaffar anordningar, ämnen, formler eller ritningar som behövs för att tillverka en kärnladdning eller ett kemiskt eller biologiskt vapen eller ett toxinvapen,*

ska för *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte* dömas till böter eller fängelse i högst tre år.

3 §

Ledande av terroristgrupp

Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. eller 1 a § eller ett straffbart försök till ett sådant brott eller ett sådant brott som avses i 2 §, ska för *ledande av terroristgrupp* dömas till fängelse i minst två och högst tolv år.

Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet endast har begåtts ett sådant brott som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten, skall för ledande av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Den som döms för ledande av terroristgrupp skall också dömas för ett i 1 § avsett brott som personen i fråga själv har begått eller under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet eller för ett straffbart försök till ett sådant brott eller för ett i 2 § avsett brott.

Föreslagen lydelse

till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

4 §

*Förberedelse till **terroristbrott***

Den som för begående av ett terroristbrott

1) med någon annan kommer överens om att begå ett sådant brott eller gör upp en plan för *begående av ett sådant brott, eller*

2) tillverkar, innehar, skaffar, transporterar, använder eller överlåter *ett sådant föremål eller ämne med vilket det i samband med begående av ett terroristbrott är möjligt att orsaka allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa,*

ska för *förberedelse till **terroristbrott*** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

5 §

Ledande av terroristgrupp

Den som leder en terroristgrupp i vars verksamhet har begåtts *ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott*, ska för *ledande av terroristgrupp* dömas till fängelse i minst två och högst tolv år.

Den som döms för ledande av terroristgrupp ska också dömas för *ett sådant terroristbrott eller för sådan förberedelse till terroristbrott* som personen i fråga själv har begått eller som under personens ledning har begåtts i terroristgruppens verksamhet.

Gällande lydelse

4 §

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

Den som i avsikt att främja en terroristgrupps brottsliga verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet

1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen,

2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av synnerlig vikt för gruppens verksamhet,

3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp,

4) sköter en uppgift som är väsentlig för terroristgruppens ovannämnda brottsliga verksamhet, eller

5) begår ett brott som avses i 32 kap. 6 eller 7 §,

ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för *deltagande i en terroristgrupps verksamhet* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten gäller inte uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller straffverkställighet.

Föreslagen lydelse

6 §

Deltagande i en terroristgrupps verksamhet

Den som för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott

1) utrustar eller försöker utrusta en terroristgrupp med explosiva varor, vapen, skjutförnödenheter eller ämnen eller förnödenheter som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen,

2) för en terroristgrupp skaffar eller försöker skaffa eller till en terroristgrupp överlåter lokaler eller andra utrymmen som den behöver eller fordon eller andra hjälpmedel av vikt för gruppens verksamhet,

3) skaffar eller försöker skaffa information som, om den kommer till terroristgruppens kännedom, är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation, eller förmedlar eller överlåter sådan information till eller röjer sådan information för en terroristgrupp,

4) *sköter informationstekniska uppgifter för en terroristgrupp,*

5) *deltar i en terroristgrupps väpnade aktiviteter,*

6) *organiserar en terroristgrupp,*

7) *genomför stödåtgärder som upprätthåller en terroristgrupps verksamhet, eller*

8) sköter någon annan uppgift inom en terroristgrupp som är väsentlig för *begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott,*

ska för *deltagande i en terroristgrupps verksamhet* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Ett uppdrag som juridiskt biträde eller ombud vid förundersökning eller domstolsbehandling av brott eller vid straffverkställighet *utgör inte deltagande i en terroristgrupps verksamhet.*

4 a §

Meddelande av utbildning för ett terroristbrott

Den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, skadliga eller farliga substanser, eller på något annat motsvarande sätt ordnar, försöker ordna eller meddelar utbildning ska, *om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag*, för meddelande av utbildning för ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

4 b §

Deltagande i utbildning för ett terroristbrott

Den som i avsikt att begå ett brott som avses i 1 § 1 eller 2 mom. eller 1 a eller 2 § utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen, eller skadliga eller farliga substanser, eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker ska, *om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 §*, för deltagande i utbildning för ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst tre år.

4 c §

Rekrytering för ett terroristbrott

Den som i avsikt att främja brottslig verksamhet enligt 1, 1 a eller 2 § eller som med vetskap om att han eller hon främjar denna verksamhet grundar *eller organiserar*

7 §

Tillhandahållande av utbildning för terrorism

Den som *för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott* ordnar, försöker ordna, tillhandahåller eller *försöker tillhandahålla* utbildning i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser *eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker*, ska för ***tillhandahållande av utbildning för terrorism*** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

8 §

Deltagande i utbildning för terrorism

Den som *för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott* utbildar sig i tillverkning eller användning av sprängämnen, skjutvapen eller andra vapen eller skadliga eller farliga substanser eller i användning av andra till sin betydelse jämförbara särskilda metoder eller tekniker, ska för *deltagande i utbildning för terrorism* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

9 §

Rekrytering till terrorism

Den som *för begående av ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott* grundar en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva någon till en terroristgrupp eller värvar någon

Gällande lydelse

en terroristgrupp eller värvar eller försöker värva medlemmar till en terroristgrupp eller annars värvar personer för att begå ett terroristbrott som avses i de paragraferna ska, om gärningen inte utgör brott enligt 1, 1 a eller 2 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för rekrytering för ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

5 §

Finansiering av ett terroristbrott

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera ett brott som avses i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c eller 5 c–5 e §, ska för finansiering av ett terroristbrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 1 mom. 1–5 punkten eller försök till eller medverkan till ett sådant brott eller utgör brott enligt 1, 2 eller 4 b §, eller om strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

5 a §

Finansiering av en terrorist

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår brott som avses i 1 eller 1 a § eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott, ska för finansiering av en terrorist dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt

Föreslagen lydelse

för att begå ett terroristbrott eller förberedelse till terroristbrott ska, för rekrytering **till terrorism** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

10 §

Finansiering av brott för terrorism

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för begående av ett brott som är straffbart enligt detta kapitel, ska för finansiering av **brott för terrorism** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst åtta år.

Försök är straffbart.

11 §

Finansiering av terrorism

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en person som begår terroristbrott eller som medverkande enligt 5 kap. 3–6 § deltar i begåendet av sådana brott, eller för att finansiera eller med vetskap om att tillgångarna ska användas till att finansiera en terroristgrupp, ska för finansiering av **terrorism** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas inte, om gärningen utgör brott enligt 10 §.

Gällande lydelse

5 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

5 b §

Finansiering av terroristgrupp

Den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera en terroristgrupp som avses i 6 § 2 mom., ska för finansiering av terroristgrupp dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte om gärningen utgör brott enligt 5 § eller om ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

5 c §

Resa i syfte att begå ett terroristbrott

Den som reser till en annan stat i avsikt att där begå ett i 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5, 5 a, 5 b eller 5 e § avsett brott ska, om gärningen inte utgör brott enligt någon av de paragraferna, för resa i syfte att begå ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök är straffbart.

5 d §

Främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott

Den som i avsikt att främja att ett brott som avses i 5 c § 1 mom. begås hjälper någon med råd, dåd eller på något annat sätt, ska för främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Föreslagen lydelse

12 §

Resa för terrorism

Den som reser till en annan stat i avsikt att där begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel, ska för resa **för terrorism** dömas till fängelse i högst tre år.

Till straff för resa för terrorism ska också den dömas som för att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel vistas i en stat där han eller hon inte är medborgare eller varaktigt bosatt.

Försök till ett brott som avses i 1 mom. är straffbart.

13 §

Främjande av resa för terrorism

Den som i avsikt att främja resa för terrorism enligt 12 § 1 mom. hjälper någon med råd, dåd eller på annat sätt, ska för främjande av resa **för terrorism** dömas till fängelse i högst två år.

Gällande lydelse

Bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp tillämpas inte på en gärning som avses i 1 mom.

5 e §

Offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott

Den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel så att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller ett terroristbrott begås, ska för *offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt detta kapitel eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås, tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott.

7 §

Åtalsrätt

Riksåklagaren beslutar om väckande av åtal för brott som avses i detta kapitel. Riksåklagaren bestämmer då också vem som skall utföra åtalet.

8 §

Straffansvar för juridiska personer

På brott som nämns i detta kapitel tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

Vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas också på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1 eller 1 a § eller 2 § 3 punkten samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 1

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 5 kap. 6 § om medhjälp tillämpas inte på en gärning som avses i 1 mom.

14 §

Offentlig uppmaning till terrorism

Den som genom ett massmedium eller offentligen i en folksamling eller genom en skrift eller annan framställning som har bringats till allmän kännedom uppmanar eller förleder till att ta värvning i en terroristgrupp eller till att begå ett brott som är straffbart enligt detta kapitel så att uppmaningen är ägnad eller förledandet är ägnat att leda till att värvning tas eller *ett brott som är straffbart enligt detta kapitel* begås, ska för *offentlig uppmaning till terrorism* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Om uppmaningen eller förledandet leder till att ett brott som är straffbart enligt detta kapitel eller ett straffbart försök till ett sådant brott begås, tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om medverkan till brott.

15 §

Straffansvar för juridiska personer

På brott som är *straffbara enligt* detta kapitel tillämpas vad som *föreskrivs* om straffansvar för juridiska personer.

Vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer tillämpas också på rån, grovt rån, utpressning och grov utpressning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 eller 3 § samt på förfalskning och grov förfalskning som har begåtts i syfte att begå ett brott som avses i 2 § 1 mom. 2–9

Gällande lydelse

§ 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom., 1 a § eller 2 § 3 punkten eller 4, 5 eller 5 c §.

Föreslagen lydelse

punkten eller 2 eller 3 mom. eller i 3, 6, 10 eller 12 §.

41 kap.

Om vapenbrott

2 §

Hantering av skjutvapen för begående av ett allvarligt brott

Med ett allvarligt brott avses i 1 mom. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, olaga hot i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 1 punkten, *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § eller deltagande i utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 b §.*

41 kap.

Om vapenbrott

2 §

Hantering av skjutvapen för begående av ett allvarligt brott

Med ett allvarligt brott avses i 1 mom. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år *samt* olaga hot i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten.

Denna lag träder i kraft den

20

2.

Lag

om ändring av 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten, 6 § 2 mom., 7 § 1 mom., 12 § 3 mom., 14 § 2 mom., 16 § 3 mom. samt 17 § 8 och 9 punkten, sådana de lyder, 3 § 2 mom. 10 och 11 punkten i lag 515/2025, 6 § 2 mom., 16 § 3 mom. samt 17 § 8 och 9 punkten i lag 1268/2021, 7 § 1 mom. och 12 § 3 mom. i lag 875/2018 samt 14 § 2 mom. i lag 452/2023, som följer:

Gällande lydelse

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning,

11) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, deltagande i utbildning för ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist, finansiering av terroristgrupp, eller resa i syfte att begå ett terroristbrott om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

Föreslagen lydelse

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning eller finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,

11) brott som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till terroristbrott, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, tillhandahållande av utbildning för terrorism, deltagande i utbildning för terrorism, rekrytering till terrorism, finansiering av brott för terrorism, finansiering av terrorism, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

Gällande lydelse

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott, främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott,*
- 7) grovt tullredovisningsbrott,
- 8) grovt döljande av olagligt byte,
- 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 10) förberedelse till grovt rån.

7 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som är misstänkt för brott, en målsägande, ett vittne eller någon annan person får förundersökningsmyndigheten rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar, om det finns skäl att misstänka

- 1) brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 2) ett brott som har medfört att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
- 3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begåtts genom

Föreslagen lydelse

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
- 4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,
- 6) *i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism,*
- 7) grovt tullredovisningsbrott,
- 8) grovt döljande av olagligt byte,
- 9) förberedelse till tagande av gisslan, eller
- 10) förberedelse till grovt rån.

7 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som är misstänkt för brott, en målsägande, ett vittne eller någon annan person får förundersökningsmyndigheten rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som den berörda personen innehar, om det finns skäl att misstänka

- 1) brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 2) ett brott som har medfört att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
- 3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begåtts genom

Gällande lydelse

användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

5) främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott, eller

6) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

12 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten får systematiskt observera en person som misstänks för brott, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller för stöld, häleri eller främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,

3) narkotikabrott,

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, deltagande i utbildning för ett terroristbrott eller resa i syfte att begå ett terroristbrott,

5) grovt tullredovisningsbrott,

Föreslagen lydelse

användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begåtts genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller

5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

12 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten får systematiskt observera en person som misstänks för brott, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller för stöld eller häleri.

14 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får använda förtäckt inhämtande av information, om det finns anledning att anta att åtgärden kan bidra till utredningen av

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,

3) narkotikabrott,

4) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,

5) grovt tullredovisningsbrott,

Gällande lydelse

- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
8) förberedelse till grovt rån.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
2) narkotikabrott,
3) *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte*, eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, *deltagande i utbildning för ett terroristbrott*, resa i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott,
4) grovt tullredovisningsbrott,
5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
6) förberedelse till grovt rån.

17 §

Bostadsavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot ett utrymme som används för stadigvarande boende och där den som är misstänkt för brott sannolikt befinner sig (*bostadsavlyssning*). Det krävs dessutom att personen är skäligen misstänkt för

- 8) grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott eller kapning,
9) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i

Föreslagen lydelse

- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet,
7) förberedelse till tagande av gisslan, eller
8) förberedelse till grovt rån.

16 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att den som avlyssningen riktas mot är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
2) narkotikabrott,
3) *i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism* eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning *till terrorism*,
4) grovt tullredovisningsbrott,
5) förberedelse till tagande av gisslan, eller
6) förberedelse till grovt rån.

17 §

Bostadsavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot ett utrymme som används för stadigvarande boende och där den som är misstänkt för brott sannolikt befinner sig (*bostadsavlyssning*). Det krävs dessutom att personen är skäligen misstänkt för

- 8) grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning eller *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse*,
9) brott enligt 34 a kap. 2 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 § 2 eller 3 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till *terroristbrott*, ledande

Gällande lydelse

terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av ett terroristbrott, finansiering av en terrorist eller finansiering av terroristgrupp, eller

Föreslagen lydelse

av terroristgrupp, deltagande i en terroristgrupps verksamhet, *tillhandahållande* av utbildning för *terrorism*, rekrytering *till terrorism*, finansiering av *brott för terrorism* eller finansiering av *terrorism*, eller

Denna lag träder i kraft den

20

3.

Lag

om ändring av 5 kap. i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 9 §, 13 § 3 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom.,
sådana de lyder, 5 kap. 3 §, 5 § 2 mom., 8 § 2 mom., 15 § 2 mom. och 17 § 4 mom. i lag 1269/2021 samt 9 § och 13 § 3 mom. i lag 876/2018, som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

3 §

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi och grovt landsförräderi,
- 4) spioneri och grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,

Föreslagen lydelse

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

3 §

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi och grovt landsförräderi,
- 4) spioneri och grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,

Gällande lydelse

7) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen,

8) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,

9) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

10) ledande av terroristgrupp,

11) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,

12) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,

13) deltagande i utbildning för ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

14) rekrytering för ett terroristbrott,

15) finansiering av ett terroristbrott,

16) finansiering av en terrorist,

17) finansiering av terroristgrupp,

18) resa i syfte att begå ett terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff,

19) offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

1) äventyrande av Finlands suveränitet,

2) krigsanstiftan,

3) landsförräderi eller grovt landsförräderi,

4) spioneri eller grovt spioneri,

5) röjande av statshemlighet,

6) olovlig underrättelseverksamhet,

7) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen,

8) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,

Föreslagen lydelse

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,

8) brott som begåtts i terroristiskt syfte,

9) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,

10) förberedelse till terroristbrott,

11) ledande av terroristgrupp,

12) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,

13) tillhandahållande av utbildning för terrorism,

14) deltagande i utbildning för terrorism,

15) rekrytering till terrorism,

16) finansiering av brott för terrorism,

17) finansiering av terrorism,

18) resa för terrorism,

19) främjande av resa för terrorism,

20) offentlig uppmaning till terrorism, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

1) äventyrande av Finlands suveränitet,

2) krigsanstiftan,

3) landsförräderi eller grovt landsförräderi,

4) spioneri eller grovt spioneri,

5) röjande av statshemlighet,

6) olovlig underrättelseverksamhet,

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse,

8) brott som begått i terroristiskt syfte,

Gällande lydelse

- 9) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 10) ledande av terroristgrupp,
- 11) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,
- 12) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 13) deltagande i utbildning för ett terroristbrott, *om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*,
- 14) rekrytering för ett terroristbrott,
- 15) finansiering av ett terroristbrott,
- 16) finansiering av *en terrorist*,
- 17) finansiering av *terroristgrupp*,
- 18) resa i syfte att begå ett terroristbrott, *om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff*, eller
- 19) offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

Föreslagen lydelse

- 9) brott avseende radiologiska vapen som begåtts i terroristiskt syfte,
- 10) förberedelse till *terroristbrott*,
- 11) ledande av terroristgrupp,
- 12) deltagande i en terroristgrupps verksamhet,
- 13) *tillhandahållande* av utbildning för *terrorism*,
- 14) deltagande i utbildning för *terrorism*,
- 15) rekrytering *till terrorism*,
- 16) finansiering av *brott för terrorism*,
- 17) finansiering av *terrorism*,
- 18) resa *för terrorism*,
- 19) främjande av resa *för terrorism*,
- 20) offentlig uppmaning *till terrorism*, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff.

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
- 4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,
- 4) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,
- 5) narkotikabrott,

Gällande lydelse

6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott, främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, eller

7) grovt tullredovisningsbrott.

9 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får polisen för att förhindra brott rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

2) ett brott som medför att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,

3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

5) främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott, eller

6) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

13 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott systematiskt observera en person som avses i

Föreslagen lydelse

6) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism, främjande av resa för terrorism eller offentlig uppmaning till terrorism, eller

7) grovt tullredovisningsbrott.

9 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får polisen för att förhindra brott rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

2) ett brott som medför att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,

3) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i den lagen, om brottet begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller

5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

13 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott systematiskt observera en person som avses i

Gällande lydelse

2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller till stöld, häleribrott eller *främjande av resa som görs i syfte att begå ett terroristbrott.*

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, deltagande i utbildning för ett terroristbrott, resa i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott,*
- 5) grovt tullredovisningsbrott, eller
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

17 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,

Föreslagen lydelse

2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller till stöld eller häleribrott.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av en person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) *i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte, resa för terrorism eller främjande av resa för terrorism eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning till terrorism,*
- 5) grovt tullredovisningsbrott, eller
- 6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

17 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,

Gällande lydelse

3) *förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte*, eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, *deltagande i utbildning för ett terroristbrott*, resa i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott, eller

4) grovt tullredovisningsbrott.

Föreslagen lydelse

3) i 34 a kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen *avsett brott som begåtts i terroristiskt syfte*, resa för terrorism eller *främjande av resa för terrorism* eller, om gärningen är så allvarlig att den förutsätter fängelsestraff, offentlig uppmaning *till terrorism*, eller

4) grovt tullredovisningsbrott.

Denna lag träder i kraft den

20

4.

Lag

om ändring av 6 och 6 b § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 6 mom. 13 punkten underpunkt f och 6 b § 2 mom. 7 punkten, sådana de lyder, 6 § 6 mom. 13 punkten underpunkt f i lag 183/2024 och 6 b § 2 mom. 7 punkten i lag 1272/2021, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för en sådan bedömning av gott anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för

13) brott enligt strafflagen enligt följande:

f) finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §, finansiering av en terrorist enligt 34

Föreslagen lydelse

6 §

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för en sådan bedömning av gott anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för

13) brott enligt strafflagen enligt följande:

f) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap.*

Gällande lydelse

a kap. 5 a § eller finansiering av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b §,

6 b §

I utdraget antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för

7) brott som begåtts i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 1 § i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp med stöd av 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet med stöd av 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott med stöd av 34 a kap. 5 §,

Föreslagen lydelse

12 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § eller finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 11 §,

6 b §

I utdraget antecknas uppgifter om lagakraftvunna beslut genom vilket personen har dömts för

7) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse med stöd av 34 kap. 12 § i strafflagen eller för ett brott som begåtts i terroristiskt syfte med stöd av 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till terroristbrott med stöd av 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp med stöd av 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet med stöd av 34 a kap. 6 §, tillhandahållande av utbildning för terrorism med stöd av 34 a kap. 7 §, rekrytering till terrorism med stöd av 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism med stöd av 34 a kap. 10 §,

Denna lag träder i kraft den

20

5.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) rubriken för 2 a § och 2 a § 1 mom., sådana de lyder i lag 567/2019, som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott

Domstolarna ska på åklagarens begäran tillkännage sina avgöranden i fråga om i 33 a § i medborgarskapslagen (359/2003) avsedda landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott genom att sända en kopia av avgörandet till Migrationsverket, om den dömde är både finsk medborgare och medborgare i en annan stat. Skyldigheten att tillkännage avgörandet förutsätter inte att avgörandet har vunnit laga kraft.

Föreslagen lydelse

2 a §

Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden som gäller landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiska brott

Domstolarna ska på åklagarens begäran tillkännage sina avgöranden i fråga om i 33 a § i medborgarskapslagen (359/2003) avsedda landsförräderibrott, högförräderibrott, finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller terroristiska brott genom att sända en kopia av avgörandet till Migrationsverket, om den dömde är både finsk medborgare och medborgare i en annan stat. Skyldigheten att tillkännage avgörandet förutsätter inte att avgörandet har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den

20

6.

Lag

om ändring av 33 a § i medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) rubriken för 33 a § och 33 a § 1 mom., sådana de lyder, rubriken för 33 a § i lag 564/2019 och 33 a § 1 mom. i lag 929/2025, som följer:

Gällande lydelse

33 a §

Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12

Föreslagen lydelse

33 a §

Förlust av medborgarskap på grund av landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristiskt brott

Om en person utöver finskt medborgarskap har medborgarskap i en annan stat och genom en lagakraftvunnen dom i Finland enligt 12

Gällande lydelse

kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 § eller 34 a kap. 1 § 1 mom. 3–8 punkten, 1 § 2 eller 3 mom. eller 1 a §, 3, 4, 4 a, 4 c, 5, 5 a eller 5 b § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

Föreslagen lydelse

kap. 1–6 eller 9 §, 13 kap. 1 eller 2 §, 34 kap. 1 § eller 34 a kap. 2 § 1 mom. 3–9 punkten, 2 § 2–4 mom., 3–7 eller 9–11 § i strafflagen (39/1889) har dömts till ett ovillkorligt fängelse- eller kombinationsstraff på minst två år för ett brott mot Finlands vitala intressen, kan det beslutas att personen ska förlora sitt finska medborgarskap. Också den kan förlora sitt medborgarskap som har dömts till ett ovan avsett straff för försök till ett ovan avsett brott, medverkan till ett sådant brott eller medverkan till försök till ett sådant brott.

Denna lag träder i kraft den

20

7.

Lag

om ändring av 77 a § i gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 77 a § 2 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 343/2022, som följer:

Gällande lydelse

77 a §

Krävande handräckning till polisen

En ytterligare förutsättning är att den krävande handräckningen utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

Föreslagen lydelse

77 a §

Krävande handräckning till polisen

En ytterligare förutsättning är att den krävande handräckningen utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

Gällande lydelse

1) ett i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 5–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen avsett terroristbrott, eller

Föreslagen lydelse

1) ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen avsett terroristbrott, eller

Denna lag träder i kraft den

20

8.

Lag

om ändring av 18 och 18 a § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) rubriken för 18 § och 18 § 1 och 2 mom. samt 18 a §, sådana de lyder, rubriken för 18 § och 18 § 1 och 2 mom. i lag 818/2022 samt 18 a § i lag 1207/2022, som följer:

Gällande lydelse

18 §

Rätt att få uppgifter ur vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristbrott och allvarliga brott

Vid centralkriminalpolisen, skyddspolisen och Tullen finns de centrala åtkomstpunkter som avses i artikel 3.3 i VIS-beslutet för åtkomst till uppgifter i informationssystemet för viseringar för förebyggande, avslöjande och utredning av följande brott:

1) i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 d § i strafflagen avsedda terroristbrott,

2) i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) avsedda brott.

Vid centralkriminalpolisen finns den nationella åtkomstpunkt som avses i artikel

Föreslagen lydelse

18 §

Åtkomst till uppgifter i vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott

Vid centralkriminalpolisen, skyddspolisen och Tullen finns de centrala åtkomstpunkter som avses i artikel 3.3 i VIS-beslutet för åtkomst till uppgifter i informationssystemet för viseringar i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,

2) i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) avsedda brott.

Vid centralkriminalpolisen finns den nationella åtkomstpunkt som avses i artikel

Gällande lydelse

3.2 i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser av uppgifter om fingeravtryck med Eurodacuppgifter för förebyggande, avslöjande och utredning av följande brott:

1) i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 d § i strafflagen avsedda terroristbrott,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

18 a §

Åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet och Etias centrala system för att förhindra, avslöja och utreda terroristbrott och grova brott

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011, nedan *EES-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 d § i strafflagen avsedda terroristbrott,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år.

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 50 i

Föreslagen lydelse

3.2 i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser av uppgifter om fingeravtryck med Eurodacuppgifter i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,*

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

18 a §

Åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet och Etias centrala system för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristiska brott och allvarliga brott

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011, nedan *EES-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i in- och utresesystemet i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,*

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Vid centralkriminalpolisen och Tullen finns centrala åtkomstpunkter enligt artikel 50 i

Gällande lydelse

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, nedan *Etias-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i Etias centrala system i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 d § i strafflagen avsedda terroristbrott,

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år.

Föreslagen lydelse

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226, nedan *Etias-förordningen*, för åtkomst till uppgifter i Etias centrala system i syfte att förebygga, avslöja och utreda följande brott:

1) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen samt terroristiska brott enligt 34 a kap. 2–13 § i strafflagen,*

2) sådana i 3 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen avsedda brott för vilka det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Denna lag träder i kraft den

20

9.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen (342/2022) 8 § 1 punkten som följer:

Gällande lydelse

8 §

Krävande handräckning

I krävande handräckning kan det utöver en militärpersons maktmedelsredskap och personliga beväpning också ingå slagkraftigare för polisuppdrag lämpad beväpning. En förutsättning är att den

Föreslagen lydelse

8 §

Krävande handräckning

I krävande handräckning kan det utöver en militärpersons maktmedelsredskap och personliga beväpning också ingå slagkraftigare för polisuppdrag lämpad beväpning. En förutsättning är att den

Gällande lydelse

krävande handräckningen, utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning, med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

1) ett i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 5–8 punkten eller 2 mom. i strafflagen (39/1889) avsett terroristbrott, eller

Föreslagen lydelse

krävande handräckningen, utifrån iakttagelser eller på annat sätt erhållna specificerade uppgifter om en situation, ett evenemang eller en tillställning, med fog kan antas vara nödvändig för att förhindra eller avbryta följande brott som allvarligt äventyrar liv eller hälsa för ett stort antal människor:

1) ett i 34 a kap. 2 § 1 mom. 2, 3, 5–7 eller 9 punkten eller 2 eller 3 mom. i strafflagen (39/1889) avsett terroristbrott, eller

Denna lag träder i kraft den 20
.

10.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om användning av flygpassageraruppgifter för bekämpning av terroristbrott och grov brottslighet (657/2019) 3 § 6 punkten, sådan den lyder i lag 1270/2021, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *terroristbrott* brott som avses i 34 a kap. 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 och 5 a–5 e § i strafflagen (39/1889)

Föreslagen lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *terroristbrott* brott som avses i 34 kap. 12 § och 34 a kap. 2–14 § i strafflagen (39/1889),

Denna lag träder i kraft den 20
.

11.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 287/2021, som följer:

Gällande lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

6) till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i en affärstransaktion används till finansiering av ett terroristbrott eller till straffbart försök till detta,

Föreslagen lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

6) till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i en affärstransaktion används till finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse eller till straffbart försök till detta eller till finansiering av brott för terrorism eller till straffbart försök till detta,

Denna lag träder i kraft den

20

12.

Lag

om ändring av 30 § i tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen (304/2016) 30 § som följer:

Gällande lydelse

30 §

Kontroll av penningmedel

I syfte att avslöja sådana penningtvättsbrott som avses i 32 kap. i strafflagen och sådan finansiering av terrorism som avses i 34 a kap. i strafflagen och vilka betraktas som tullbrott har en tullman rätt att kontrollera de penningmedel som en person har med sig och övrig egendom som personen medför.

Föreslagen lydelse

30 §

Kontroll av penningmedel

I syfte att avslöja sådana penningtvättsbrott enligt 32 kap. i strafflagen, sådan finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen, sådan finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i strafflagen och sådan finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 11 § i den lagen som kan betraktas som tullbrott har en tullman rätt att kontrollera de penningmedel som en person har med sig och övrig egendom som personen medför.

Denna lag träder i kraft den

20

13.

Lag

om ändring av 1 kap. 4 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 284/2021, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *finansiering av terrorism* verksamhet enligt 34 a kap. 5, 5 a och 5 b § i strafflagen,

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *finansiering av terrorism* verksamhet enligt 34 kap. 12 § och 34 a kap. 10 och 11 § i strafflagen,

Denna lag träder i kraft den

20

14.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen (432/2021) 11 § som följer:

Gällande lydelse

11 §

Utlämnande av uppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott

Uppgifter om anmälningar som gäller kontanta medel får, utöver vad som föreskrivs i artiklarna 9–11 i förordningen, lämnas ut endast för att förebygga, avslöja och utreda terroristbrott enligt 34 a kap. i strafflagen, narkotikabrott, tagande eller givande av muta, tagande eller givande av muta i näringsverksamhet eller något annat brott för

Föreslagen lydelse

11 §

*Utlämnande av **person**uppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott*

*Person*uppgifter om anmälningar som gäller kontanta medel får, utöver vad som föreskrivs i artiklarna 9–11 i förordningen, lämnas ut endast för att förebygga, avslöja och utreda i 34 kap. 12 § i strafflagen avsedd finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse, terroristiska brott enligt 34 a kap. i strafflagen, narkotikabrott, tagande

Gällande lydelse

vilket det strängaste straffet är fängelse i över ett år, eller brott som har begåtts eller begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Föreslagen lydelse

eller givande av muta, tagande eller givande av muta i näringsverksamhet eller något annat brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i över ett år, eller brott som har begåtts eller begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Denna lag träder i kraft den

20

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 2 § 1 mom. 3 punkten underpunkt a, sådan den lyder i lag 330/2025, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Försvarsmaktens uppgifter

Till Försvarsmaktens uppgifter hör

3) stödjande av andra myndigheter, vilket innefattar

a) handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, för förhindrande och avbrytande av terroristbrott och andra brott som orsakar allvarlig fara för människors liv eller hälsa samt för skyddande av samhället i övrigt,

Föreslagen lydelse

2 §

Försvarsmaktens uppgifter

Till Försvarsmaktens uppgifter hör

3) stödjande av andra myndigheter, vilket innefattar

a) handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, för förhindrande och avbrytande av *terroristiska* brott och andra brott som orsakar allvarlig fara för människors liv eller hälsa samt för skyddande av samhället i övrigt,

Denna lag träder i kraft den

20

16.

Lag

om ändring av 47 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011) 47 § 1 mom. 4 och 5 punkten, av dem 4 punkten sådan den lyder i lag 1275/2021, som följer:

Gällande lydelse

47 §

Uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott

Den upphandlande enheten ska besluta att utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om enheten fått kännedom om att den sökande eller anbudsgivaren eller en person i dess ledning eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts för något av följande brott:

4) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 §, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § i strafflagen eller anstiftan, medhjälp eller försök till ovannämnda brott,

5) penningtvätt enligt 32 kap. 6 §, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 § eller finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen, eller

Föreslagen lydelse

47 §

Uteslutning av anbudssökande och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott

Den upphandlande enheten ska besluta att utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om enheten fått kännedom om att den sökande eller anbudsgivaren eller en person i dess ledning eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts för något av följande brott:

4) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till *terroristbrott* enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, *tillhandahållande* av utbildning för *terrorism* enligt 34 a kap. 7 § eller rekrytering *till terrorism* enligt 34 a kap. 9 § i *den lagen*, eller anstiftan, medhjälp eller försök till *ett sådant* brott,

5) penningtvätt enligt 32 kap. 6 § i strafflagen, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen* eller finansiering av brott för *terrorism* enligt 34 a kap. 10 § i strafflagen, eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den

20

17.

Lag

om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) 25 § 1 mom. 3 punkten, 28 § 1 mom., 32 § 1 mom. 1 punkten, 36 § 1 mom. 3 punkten, 40 § 8 mom., 49 § 1 mom. 9 punkten, 226 c § 1 mom. 1 punkten underpunkt a och 339 § 1 mom. 3 punkten, sådana de lyder, 25 § 1 mom. 3 punkten, 28 § 1 mom., 32 § 1 mom. 1 punkten, 36 § 1 mom. 3 punkten, 40 § 8 mom., 226 c § 1 mom. 1 punkten underpunkt a och 339 § 1 mom. 3 punkten i lag 1271/2021 och 49 § 1 mom. 9 punkten i lag 419/2024, som följer:

Gällande lydelse

25 §

Beviljande av programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja sökande programkoncession enligt 22 § 1 mom. om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram (710/2011) om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen (39/1889), grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen, och

Föreslagen lydelse

25 §

Beviljande av programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja sökande programkoncession enligt 22 § 1 mom. om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram (710/2011) om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen (39/1889), grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen, och

Gällande lydelse

28 §

Kortvarig programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja programkoncession för kortvarig televisions- och radioverksamhet i ett digitalt markbundet masskommunikationsnät utan sådant förfarande som anges i 23 och 25 §, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen och verksamheten

- 1) pågår högst tre månader, eller
 - 2) per vecka pågår högst tolv timmar.
-

32 §

Återkallande av programkoncession

Koncessionsmyndigheten kan återkalla en koncession helt eller delvis, om

- 1) koncessionshavaren upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag, mot bestämmelserna i 62 § 2 mom. 1 punkten i lotterilagen (1047/2001) om försäljning eller förmedling av lotter, mot bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram eller mot de koncessionsvillkor som avses i 27 eller 37 § i denna lag, eller har gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen,
-

36 §

Föreslagen lydelse

28 §

Kortvarig programkoncession

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja programkoncession för kortvarig televisions- och radioverksamhet i ett digitalt markbundet masskommunikationsnät utan sådant förfarande som anges i 23 och 25 §, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram, eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen, och verksamheten

- 1) pågår högst tre månader, eller
 - 2) per vecka pågår högst tolv timmar.
-

32 §

Återkallande av programkoncession

Koncessionsmyndigheten kan återkalla en koncession helt eller delvis, om

- 1) koncessionshavaren upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag, mot bestämmelserna i 62 § 2 mom. 1 punkten i lotterilagen (1047/2001) om försäljning eller förmedling av lotter, mot bestämmelserna i 6 § i lagen om bildprogram om iakttagande av åldersgränser för bildprogram eller mot de koncessionsvillkor som avses i 27 eller 37 § i denna lag, eller har gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,
-

36 §

Gällande lydelse

Beviljande av programkoncession för analog radioverksamhet

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja en sökande programkoncession enligt 34 §, om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen,

40 §

Beviljande av radiotillstånd

Radiotillstånd för i 34 § 2 mom. avsedd verksamhet ska beviljas om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller att sökanden gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 10 a § i det kapitlet eller offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

49 §

Återkallande av radiotillstånd och frekvensreservering

Transport- och kommunikationsverket kan helt eller delvis återkalla radiotillstånd eller radiofrekvensreserveringar, om

9) en tillståndshavare som bedriver radioverksamhet enligt 34 § 2 mom. upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag eller gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § i den lagen eller offentlig uppmaning som har

Föreslagen lydelse

Beviljande av programkoncession för analog radioverksamhet

Transport- och kommunikationsverket ska bevilja en sökande programkoncession enligt 34 §, om

3) det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,

40 §

Beviljande av radiotillstånd

Radiotillstånd för i 34 § 2 mom. avsedd verksamhet ska beviljas, om det inte finns uppenbar anledning att misstänka att sökanden bryter mot denna lag eller gör sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

49 §

Återkallande av radiotillstånd och frekvensreservering

Transport- och kommunikationsverket kan helt eller delvis återkalla radiotillstånd eller radiofrekvensreserveringar, om

9) en tillståndshavare som bedriver radioverksamhet enligt 34 § 2 mom. upprepade gånger och allvarligt har brutit mot denna lag eller gjort sig skyldig till hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, grov hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 a § eller offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

Gällande lydelse

anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i den lagen.

Föreslagen lydelse

226 c §

Skyldigheter som tillämpas på leverantörer av videodelningsplattformar

Videodelningsplattformstjänster ska ha användningsvillkor. Leverantörer av videodelningsplattformar ska i användningsvillkoren inkludera bestämmelser

1) som förbjuder uppladdning på videodelningsplattformen av sådana program, användargenererade videor eller audiovisuella kommersiella meddelanden som innehåller

a) en sådan offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott som är straffbar enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen,

226 c §

Skyldigheter som tillämpas på leverantörer av videodelningsplattformar

Videodelningsplattformstjänster ska ha användningsvillkor. Leverantörer av videodelningsplattformar ska i användningsvillkoren inkludera bestämmelser

1) som förbjuder uppladdning på videodelningsplattformen av sådana program, användargenererade videor eller audiovisuella kommersiella meddelanden som innehåller

a) en sådan offentlig uppmaning *till terrorism* som är straffbar enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen,

339 §

*Avbrytande av vidareändring av
televisionsprogramutbud och programutbud i
beställ-tv*

Statsrådet får för högst en månad bestämma att vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv med ursprung utanför Finland ska avbrytas, om man i programutbudet på ett uppenbart sätt och upprepade gånger

3) gör sig skyldig till offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott enligt 34 a kap. 5 e § i strafflagen.

339 §

*Avbrytande av vidareändring av
televisionsprogramutbud och programutbud i
beställ-tv*

Statsrådet får för högst en månad bestämma att vidareändring av televisionsprogramutbud och programutbud i beställ-tv med ursprung utanför Finland ska avbrytas, om man i programutbudet på ett uppenbart sätt och upprepade gånger

3) gör sig skyldig till offentlig uppmaning *till terrorism* enligt 34 a kap. 14 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den

20

18.

Lag

om ändring av 80 § i lagen om offentlig upphandling och koncession

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) 80 § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 1273/2021, som följer:

Gällande lydelse

80 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande, anbudsgivare eller underleverantör ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen samt förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §.

Föreslagen lydelse

80 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande, anbudsgivare eller underleverantör ur anbudsförfarandet, om den upphandlande enheten fått kännedom om att anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen* eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till *terroristbrott* enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, *tillhandahållande* av utbildning för *terrorism* enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering *till terrorism* enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av brott för terrorism enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den

20

19.

Lag

om ändring av 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) 84 § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 1274/2021, som följer:

Gällande lydelse

84 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 1 § i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 3 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 4 §, meddelande av utbildning för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 a §, rekrytering för ett terroristbrott enligt 34 a kap. 4 c § eller finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen.

Föreslagen lydelse

84 §

Obligatoriska grunder för uteslutning

Den upphandlande enheten ska genom sitt beslut utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet, om den fått kännedom om att anbudssökanden eller anbudsgivaren, en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren, genom en lagakraftvunnen dom som framgår av straffregistret dömts till straff för något av följande brott:

7) *finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 § i strafflagen* eller brott som begåtts i terroristiskt syfte enligt 34 a kap. 2 § i strafflagen, förberedelse till *terroristbrott* enligt 34 a kap. 4 §, ledande av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 §, deltagande i en terroristgrupps verksamhet enligt 34 a kap. 6 §, *tillhandahållande* av utbildning för *terrorism* enligt 34 a kap. 7 §, rekrytering *till terrorism* enligt 34 a kap. 9 § eller finansiering av *brott för terrorism* enligt 34 a kap. 10 § i den lagen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den

20

20.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om laddare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om laddare (423/2016) 7 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 492/2019,
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Uppträdande som förutsätts av laddare

Uppträdande som förutsätts av laddare

Den som ansöker om kompetensbrev för laddare uppfyller inte förutsättningen enligt 5 § 2 mom. 3 punkten, om han eller hon på grund av en eller flera gärningar som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att arbeta som laddare eller arbeta med eller inneha explosiva varor

Den som ansöker om kompetensbrev för laddare uppfyller inte förutsättningen enligt 5 § 2 mom. 3 punkten, om han eller hon på grund av en eller flera gärningar som visar att han eller hon är uppenbart olämplig att arbeta som laddare eller arbeta med eller inneha explosiva varor

3) under de senaste tre åren genom en lagakraftvunnen dom har dömts till bötesstraff för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen (39/1889), för sexualbrott enligt 20 kap., för olaga hot enligt 25 kap. 7 § eller olaga förföljelse enligt 25 kap. 7 a §, för sabotage enligt 34 kap. 1 §, för terroristbrott enligt 34 a kap. 1–4, 4 a–4 c eller 5 §, för skjutvapenbrott enligt 41 kap. 1 §, för brott mot bestämmelserna om explosiva varor enligt 44 kap. 11 §, för ovarsam hantering enligt 44 kap. 12 § eller för brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 44 kap. 13 § eller för arbetsbrott enligt 47 kap. i den lagen,

3) under de senaste tre åren genom en lagakraftvunnen dom har dömts till bötesstraff för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen (39/1889), för sexualbrott enligt 20 kap., för olaga hot enligt 25 kap. 7 §, för olaga förföljelse enligt 25 kap. 7 a §, för sabotage enligt 34 kap. 1 §, för finansiering av ett brott som avses i en internationell överenskommelse enligt 34 kap. 12 §, för ett terroristiskt brott enligt 34 a kap. 2–10 §, för skjutvapenbrott enligt 41 kap. 1 §, för brott mot bestämmelserna om explosiva varor enligt 44 kap. 11 §, för ovarsam hantering enligt 44 kap. 12 §, för brott mot bestämmelserna om transport av farliga

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ämnena enligt 44 kap. 13 § eller för arbetsbrott
enligt 47 kap. i den lagen,

Denna lag träder i kraft den

20

.
